

**KLASSİK AZƏRBAYCAN
ƏDƏBİYYATINDA İŞLƏNƏN
ƏRƏB VƏ FARS SÖZLƏRİ
LÜĞƏTİ**

İKİ CİLDDƏ

II CİLD

«ŞƏRQ-QƏRB»
BAKİ-2005

*Bu kitab «Ərəb və fars sözləri lüğəti» (Bakı, «Yazıçı» nəşriyyatı, 1985)
nəşri əsasında təkrar nəşrə hazırlanmışdır*

Tərtib edənlər:

**Bəhrüz Abdullayev,
Mirzə Əsgəri,
Həsən Zərinəzadə**

Elmi redaktoru:

Məmməd Adilov

494.361203 – ds 21

AZE

Ərəb və fars sözləri lüğəti (Azərbaycan klassik ədəbiyyatını oxumaq üçün). İki cildə. II cild. Bakı, «Şərq-Qərb», 2005, 472 səh.

Lüğətin əsas məqsədi Azərbaycan ədəbiyyatı klassiklərinin əsərləri ilə yaxından tanış olmaq, onu daha dərindən öyrənmək istəyən oxuculara, xüsusən yeni nəslə kömək etməkdən ibarətdir. Buna uyğun olaraq, lüğətə yalnız anlaşılması çətin olan, bu gün ədəbi dilimizdə işlədilməyən və ancaq klassiklərin əsərlərində təsadüf olunan ərəb və fars sözləri daxil edilmişdir.

ISBN 9952-418-94-6

© «ŞƏRQ-QƏRB», 2005

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
İLHAM ƏLİYEVİN

**“Azərbaycan dilində latın qrafikası
ilə kütləvi nəşrlərin həyata
keçirilməsi haqqında”**

12 yanvar 2004-cü il tarixli sərəncamı
ilə nəşr olunur və ölkə kitabxanalarına
hədiyyə edilir

M

M ə. م ərəb əlifbasının 24-cü, fars əlifbasının 28-ci, əski Azərbaycan əlifbasının 29-cu hərfi; əbcəd hesabında 40 rəqəmini ifadə edir.

MA' ə. ماء su. **Mai-inəb** ماء عنب b a x **maülinəb**; **mai-məin** ماء معين axar su; **mai-şəir** ماء شعير «arpa suyu» 1) pivə; 2) şirə; **mai-təhur** ماء طهور 1) çox pak su; 2) cənnətdə içilən pak şərab; **mai-zülal** ماء زلال saf su, duru su.

MABEYN ə. ما بين 1) ara, aralıq; 2) hərəmxana ilə qəbul otağı arasındakı otaq; 3) sarayda: vəzir, vəkil və b. yüksək vəzifəli adamların oturduğu yer.

MABƏ'D ə. ما بعد bir şeyin ardı, qalan hissəsi, davamı, sonrası.

MABƏQİ ə. ما بقى yerdə qalan, qalıq.

MAC ə. ماج Ay (göy cismi); hilal.

MACƏRA ə. ما جرا 1) əhvalat, hadisə, sərgüzəşt; 2) m. firıldaq.

MACƏRACU ə. ماجرا və f. جو 1) macəra axtaran; macərəçi; 2) m. firıldaqçı.

MACİD ə. ماجد şərəfli, adlı-sanlı.

MADAM ə. ما دام 1) buna görə (ki), bu səbəbə görə (ki); 2) nə qədər, indi, hələ.

MADAMƏLHƏYAT ə. ما دام الحيات b a x **madaməl'ömr.**

MADAMƏL'ÖMR ə. ما دام العمر həyat davam etdikcə; sağ olduqca, yaşadıqca; ömür davam etdikcə; ömür boyu, ömürlük.

MADDƏ¹ ə. ماده 1) şey, əşya; 2) predmet; 3) çirk, irin; 4) əsas, cövhər, maya; 5) fəlsəfədə: materiya. **Maddei-fəsad** ماده فساد əsas səbəb, əsas amil.

MADDƏ² *ə.* ماده 1) qanunun, qərarın və s. hər bir bəndi // paraqraf; 2) lüğət kitabının bir sözdən bəhs edən hissəsi. **Maddei-tarix** ماده تاریخ əbcəd hesabı ilə göstərilən tarix; müəmma // xronoqram.

MADDƏTƏN *ə.* مادّتا 1) maddi olaraq; maddi; 2) sözlə deyil, işlə; felən.

MADDİ *ə.* مادی 1) ruhani olmayan, mənəvi olmayan; cismani; 2) sözdə deyil, işdə olan.

MADDİYYAT *ə.* مادیات «*maddi*» *c.* maddi olanlar.

MADDİYYƏT *ə.* مادیت 1) maddilik, cismanilik; 2) materializm.

MADDİYYUN *ə.* مادیون «*maddi*» *c.* 1) maddi olanlar; 2) *t.* materialist.

MADEH *ə.* ماح mədh edən; tərifləyən, məddah.

MADƏ *f.* ماده dişi (*heyvan haqqında*).

MADƏR *f.* مادر ana.

MADƏRANƏ *f.* مادرانه anaya yaraşan tərzdə, ana kimi.

MADƏRBƏXƏTA *f.* مادربه və *ə.* خطا «*anası səhv etmiş*» atası bəlli olmayan; bic.

MADƏRİ *f.* مادری analıq.

MADƏRŞAHİ *f.* مادرشاهی matriarxatlıq // madərşahlıq (*cəmiyyətdə baş rolunu qadınların oynadığı ictimai quruluş*).

MADƏRZAD *f.* مادرزاد 1) anadangəlmə, fitri, təbii; 2) *m.* lüt-üryan, anadangəlmə.

MADUN *ə.* مادون hərbiyə: rütbəcə aşağı olan; tabe.

MAƏDA *ə.* ماعدا başqa, digər, ayrı, özgə.

MAƏNTƏHURƏN *ə.* ماءً طهوراً çox pak su kimi, behiştə içilən pak şərab kimi.

MAFAT *ə.* ما فات it(iril)miş, yox olmuş, puç olmuş.

MAFİHA *ə.* ما فيها onda olan şey(lər), onda nə ki var.

MAFİLBAL *ə.* ما فى البال b a x **mafizzəmir**.

MAFİZZƏMİR *ə.* ما فى الضمير ürəkdə olan arzu, qəlbdəki istək // gizli fikir, gizli niyyət, gizli məqsəd.

MAFÖVQ *a.* ما فوق 1) yuxarıda göstərilən; yuxarıda qeyd olunan; 2) yuxarıdakı, yuxarıda olan; 3) rəis, başçı; 4) vəzifəsi yüksək olan; ali.

MAFÖVQƏTTƏBİƏ *a.* ما فوق الطبيعة *təbiət xaricində, kainatın fəvqündə.*

MAH¹ *f.* ماه b a x mäh¹. **Mahi-bədr** ماه بدر b a x mahi-təmam; **mahi-çəhar dəhşənbə** ماه چهار ده شنبه ondördgecəlik ay; **mahi-ənvər** ماه انور ən işıqlı ay, ən nurlu ay; **mahi-xərgəhi** ماه خرگهی ətrafı parlaq halə ilə əhatə olunmuş dolğun ay; **mahi-kən'an** ماه کنعان kənan ayı (*Yusif peyğəmbərə verilən ad*); **mahi-no** ماه نو təzə ay; aypara; **mahi-rüxsar** ماه رخسار ay kimi gözəl üz; **mahi-taban** ماه تابان parlaq, işıqlı ay; **mahi-təmam** ماه تمام dolğun ay, bədrələnmiş ay.

MAH² *f.* ماه b a x mäh². **Mahi-bustan** ماه بوستان bostan ayı (*payızın ilk ayı*); **mahi-əsəli** ماه عسلی «bal ayı» bəylə gəlinin evləndikdən sonra birgə yaşadıkları ilk ay; **mahi-hərəməyn** ماه حرمين mahi-hərəm və səfər aylarına verdikləri ad; **mahi-qəm** ماه غم qəm ayı (*şialərin məhərrəm ayına verdikləri ad*); **mahi-qəməri** ماه قمری qəməri təqviminin ayı; **mahi-liqa'** ماه لقا' b a x mahliqa'; **mahi-rumi** ماه رومی Roma təqviminin ayı; **mahi-siyam** ماه سيام mahi-siyam orucluq ayı; **mahi-şəmsi** ماه شمسی şəmsi təqviminin ayı.

MAHCƏBİN *f.* ماه جبين və *a.* جبين b a x mähcəbin.

MAHCƏMAL *f.* ماه جمال və *a.* جمال b a x mähcəmal.

MAHÇƏ *f.* ماهچه b a x mähçə.

MAHƏSƏL *a.* ما حصل yekun, nəticə.

MAHƏZƏR *a.* ما حضر hazırda olan, hazırda nə varsa.

MAHİ¹ *f.* ماهی balıq.

MAHİ² *a.* ماهی pozan, məhv edən, yox edən.

MAHİ³ *f.* ماهی aya məxsus, aylı.

MAHİR *a.* ماهر məharətli, bacarıqlı, bilikli.

MAHİRANƏ *ə.* ماهر və *f.* انه maharətlə, ustalıqla.

MAHİYANƏ *f.* ماهيانه b a x **mahiyyə** (*1-ci mənada*).

MAHİYYƏ *f.* ماه və *ə.* يه 1) aylıq maaş; məvacib; 2) minarələr arasındakı ipə qəndillər asmaqla düzəldilən mənzərə.

MAHİYYƏT *ə.* ماهيت 1) bir şeyin əsli; 2) təbiət, kefiyyət, əsil məzmun.

MAHLİQA' *f.* ماه və *ə.* لقاء b a x **məhliqa'**.

MAHMUD *ə.* محمود b a x **məhmud**.

MAHPARƏ *f.* ماهپاره b a x **məhparə**.

MAHPEYKƏR *f.* ماهپيکر b a x **məhpeykər**.

MAHPƏRƏST *f.* ماهپرست 1) aya sitayiş edən; 2) *m.* gözəl.

MAHRU(Y) *f.* ماهرو || ماهروی b a x **məhru(y)**.

MAHRÜXSAR *f.* ماهرخسار b a x **məhrüxsar**.

MAHSİMA' *f.* ماه və *ə.* سيما b a x **məhsima'**.

MAHSURƏT *f.* ماه və *ə.* صورت b a x **məhsurət**.

MAHTAB *f.* ماهتاب b a x **məhtab**.

MAHTƏL'ƏT *f.* ماه və *ə.* طلعت b a x **məhtəl'ət**.

MAHUN *ə.* ماهون Afrikada bitən yaxşı cilalanan qiymətli ağac-ların biri.

MAHÜ AFTAB *f.* ماه و آفتاب b a x **məhü aftar**.

MAHÜ SAL *f.* ماه و سال b a x **məhü sal**.

MAHVƏŞ *f.* ماهوش b a x **məhvəş**.

MAXƏLƏQALLAH *ə.* ما خلق الله Allahın yaratdığı (hər şey).

MAİ *ə.* مائي b a x **mavi**.

MAİDƏ *ə.* مائدة 1) üzərinə yemək düzülmüş süfrə, hazır süfrə; 2) yemək, təam; 3) qonadlıq, ziyafət; 4) az və sadə yemək. **Maidei-təb'** مائدة طبع insanın düşündüyü şey(lər).

MAİL *ə.* مائل b a x **mayil**.

MAİLİ *ə.* مائلي mail şəklində olan.

MAİLİYYƏT *ə.* مائليت maili olma, azacıq öyilmə.

- MAİS** *ə.* مائس böhtançı, fitnəkar, aravuran.
- MAİVÜ MƏNİ** *ə.* مائی و منی xudpəsəndlik, xudbinlik.
- MAK** *ə.* ماك ağuz (*təzəcə doğulmuş heyvanın südü*).
- MAKAN** *ə.* ما كان olmuş, olub keçmiş (*iş və ya hadisə*).
- MAKİR** *ə.* ماكر məkrli, hiyləgər, fırıldaqçı.
- MAKİYAN** *f.* ماكيان toyuq.
- MAKİYANPƏSƏND** *f.* ماكيان پسند «*toyuq bəyənan*» *m.* arvad-baz, arvad düşkünü.
- MAQƏBL** *ə.* ما قبل bundan qabaqkı, bundan əvvəlki.
- MAL¹** *ə.* مال istehsal olunmuş, satılmalı hər bir şey. **Mali-dünya** مال دنیا dünya malı.
- MAL²** *ə.* مال ev heyvanı.
- MAL³** *ə.* مال sürən, sürücü.
- MALAKƏLAM** *ə.* ما لا كلام sözlə ifadə edilə bilməyən, təsviri mümkün olmayan.
- MALAMAL** *ə.* مالا مال lap dolu; dopdolu.
- MALANƏHAYƏ** *ə.* ما لا نهاية axırı olmayan; sonsuz.
- MALAYƏ'Nİ** *ə.* ما لا يعنى boş, əbəs, nahaq.
- MALDAR** *ə.* مال və *f.* دار 1) ev heyvanı saxlayan, heyvanı olan; 2) dövlətli, varlı.
- MALEH** *ə.* مالح şor, duzlu (*su haqqında*).
- MALƏN** *ə.* مالا malla, əmlakca, əmtəə cəhətindən.
- MALƏN VƏ CANƏN** *ə.* مالا و جائاً malla və canla, hər şeylə.
- MALƏZİM** *ə.* ما لازم lazım olan şey.
- MALİ¹** *f.* مالى çox, dolu, bol, firavan.
- MALİ²** *ə.* مالى b a x maliyyə(t).
- MALİXULYA** *ə.* مالخوليا *əsl* *y.* 1) qəmginlik, dərdlilik; 2) fikir, xəyal; 3) melankolya (*xəstəlik*).
- MALİK¹** *ə.* مالك 1) yiyə, sahib; 2) sahibkar, mülkədar.
- MALİK²** *ə.* مالك cəhənnəmi qoruyan mələk.

MALİKANƏ *a.* مالك və *f.* انه 1) mülkədarın yaşadığı əsas mülkündən başqa, torpağı, bağı, əkini və gəlir gətirən başqa mülkləri; 2) bir neçə kəndi əhatə edən ictimai təsərrüfatın idarəsinin yerləşdiyi kənd.

MALİKƏ *a.* مالکە qadın sahib.

MALİKİ *a.* مالکی islamiyyətdə Əbu Abdullah Malikin başçısı olduğu təriqət və həmin təriqətin tərəfdarı.

MALİKİYYƏT *a.* مالکیت 1) yiyə olma, yiyələnmə, sahib olma; 2) yiyələnmə haqqı və ixtiyarı; 3) mülkiyyət.

MALİŞ *a.* مالش sürtmə, masaj.

MALİYYAT¹ *a.* مالیات «*maliyyə(t)*» *c.* 1) müxtəlif vergilər; 2) *t.* bir dövlətin illik gəliri.

MALİYYAT² *a.* مالیات «*maliyyə(t)*» *c.* *t.* dəyər, qiymət.

MALİYYƏ(T) *a.* مالیت || مالیه 1) mala, sərvətə məxsus olan; 2) dövlətin gəlir və çıxarı; 3) gəlir və çıxarın ümumi məcmusu.

MALPƏRƏST *a.* مال və *f.* پرست mal və sərvət düşkünü // xəsis, simic.

MALŞƏRİK *a.* مال شریک bir şeyə şərik olan adamlardan hər biri.

MALÜ MƏNAL *a.* مال و منال əmlak, var.

MAMƏLƏK *a.* ما ملک bir adamın malik olduğu mülkiyyət; mal-mülk.

MAMƏZA *a.* ما مضا keçmiş, qədim əyyam, keçmiş zaman; olub-keçmiş.

MANDƏ *f.* مانده qalmış.

MANDƏGİ *f.* ماندگی qalmış şey.

MANE' *a.* مانع bir şeyin icra edilməsinə çətinlik yaradan, sədd çəkən, əngəl olan.

MANEƏ *a.* مانعه b a x manie.

MANƏND *f.* مانند oxşar, bənzər, tay, kimi. **Manəndi-ənqa** مانند عنقا simürğ kimi; **manəndi-kəman** مانند کمان kaman kimi görülmüş (*əsasən qaş haqqında*).

MANİ *f.* مانی qədim İranda sasanilər dövründə zərdüştliyə qarşı mübarizə aparən dini-fəlsəfi cərəyanın başçısı.

MANİƏ *a.* مانعه əngəl, sədd.

MAR *f.* مار 1) ilan; 2) *m.* gözəlin buruq-buruq zülfü, saçı. **Mari-Zöhhak** مار ضحاک İnan əsətirində zalım padşah Zöhhakın iki çiy-nində əmələ gəlmiş ilanlardan hər biri.

MARƏFSUN *f.* مارافسون ilan ovsunçusu.

MARGEYSU(Y) *f.* مارگیسوی || مارگیسو *b a x* **margisu(y)**.

MARGƏZİDƏ *f.* مارگزیده ilan sancmış, ilan çalmış, ilan vurmuş.

MARGİSU(Y) *f.* مارگیسوی || مارگیسو hörükləri ilan kimi olan, uzun və qıvrım saçlı.

MARİD *a.* مارید 1) itaət etməyən, ram olmayan; üsyankar; 2) *m.* iblis, şeytan.

MARİN(Ə) *a.* مارن || مارنه çəkilə döyülə bilən.

MARMAHİ *f.* مارماهی 1) ilanbalığı; 2) *m.* ikiüzlü.

MARPIÇ *f.* مارپیچ ilan kimi qıvrılmış.

MARR *a.* مار keçən, keçmiş.

MARRİNÜ ABİRİN *a.* مارین و عابیرین gəlib-keçənlər.

MARRÜLBƏYAN *a.* مارالبیان (yuxarıda) adı çəkilmiş, haqqında danışılmış.

MARUT *a.* ماروت dünyəvi bir qadına bəslədikləri sevgiyə görə cənnətdən qovulmuş iki mələkdən birinin adı (*b a x* **Harut**).

MARÜ MUR *f.* مار و مور ilan-qarışqa; *m.* həşərat.

MASƏ *f.* ماسه narın qum.

MASƏBƏQ *a.* ما سبق keçən, keçməkdə olan.

MASƏDƏQ *a.* ما صدق 1) mütabiq, uyğun; 2) dəlil, isbat, sübut.

MASƏLƏF *a.* ما سلف keçmiş, keçən əhvalat, keçmişdə olan şey, hadisə.

MASƏVA *a.* ما سوا *b a x* **masiva**.

MASİVA *a.* ما سوا 1) ...başqa, ...özgə, ...savayı; 2) müstəsna; müstəsna olaraq.

MASİVALLAH *a.* ما سوا الله Allahdan başqa, Allahdan savayı.

MAŞA(A)LLAH ə. ما شاء الله 1) Allahın istədiyi kimi; 2) afərin, əhsən // Allahın istədiyi kimidir!

MAŞİ(YƏ) ə. ماشيه || ماشى ayaqla gedən, piyada gedən.

MAŞİYƏN ə. ماشياً ayaqla gedərək, piyada gedərək.

MATƏQƏDDƏM ə. ما تقدم keçmiş zaman, əvvəl.

MATƏM ə. ماتم ölü üçün ağlayıb məclis qurma; yas, hüzn. **Matəmi-şühədə'** ماتم شهداء شهداء ماتم şəhidlərin matəmi (*Kərbəla şəhidləri nəzərdə tutulur*).

MATƏMARA ə. ماتم və f. آرا «yaslə bəzənmiş» m. dünya, aləm.

MATƏMDAR ə. ماتم və f. دار matəm saxlayan, yasa batmış; yaşlı.

MATƏMƏFZA ə. ماتم və f. افزا b a x **matəməngiz**.

MATƏMƏNGİZ ə. ماتم və f. انگيز matəm yayan, matəm gətirən.

MATƏMGAH, MATƏMGƏH ə. ماتم və f. گاه || گاه b a x **matəm**kədə.

MATƏMKƏDƏ ə. ماتم və f. كده yas evi; yaxsana.

MATƏMNÜMA ə. ماتم və f. نما matəmli, yaşlı.

MATƏMSƏRA ə. ماتم və f. سرا b a x **matəmzar**.

MATƏMZAR ə. ماتم və f. زار matəm yeri, yas yeri.

MATƏMZƏDƏ ə. ماتم və f. زده 1) yasa batmış; yaşlı; 2) müsibətli.

MAÜL'İNƏB ə. ماء العنب «üzüm suyu» şərab, çaxır.

MAÜLHƏYAT ə. ماء الحياة həyat suyu, dirilik suyu.

MAVA ə. ماوا b a x **mə'va**.

MAVƏQ'Ə ə. ماوقعه baş verən, vaqə olan.

MAVƏRA' ə. ما وراء arxasında olan. **Mavərayi-Qafqaz** ما وراء قفقاز Qafqazın o tayında olan, Qafqazın arxasında olan.

MAVƏRAƏTTƏBİƏ(T) ə. ما وراء الطبيعة || ما وراء الطبيعة təbiət xaricində olan; qeyri-təbii.

MAVİ ə. ماوى 1) su rəngində; 2) suya aid olan, sudan olan.

MAVÜ TİN ə. ما و طين 1) su və palçıq; 2) m. insan.

MAYE' ə. مايع 1) axan // tökülən; 2) qatı olmayan; sulu.

MAYEİYYƏT *ə.* مایعیّت mayelik, maye olma.

MAYƏ *f.* مایه 1) maya, acıtma; 2) maddə, zat; 3) sərmayə, kapital; 4) səbəb; 5) təməl, əsas.

MAYƏDAR *f.* مایه دار 1) maya vurulmuş, mayalı, acıtmalı; 2) sərmayəli, mayalı, əlində pulu olan; 3) varlı, dövlətli; 4) möhkəm.

MAYƏHTAC *ə.* ما یحتاج gərəkli şey(lər), insana, evə ilk növbədə lazım olan şey(lər) (*qab-qacaq, avadanlıq, yorğan-döşək və s.*).

MAYƏKUN *ə.* ما یكون nə ki olacaqdır.

MAYİL *ə.* مایل 1) meyli olan, meyil salan; 2) istəyən, sevən; 3) əyilən, meyil edən, əyri; 4) düşkün, mübtəla; 5) üfüqi və şaquli arasındakı vəziyyətdə olan. **Mayili-didar** مایل دیدار görmək istəyən, görüşmək istəyən.

MAZİ *ə.* ماضی 1) keçmiş, keçən; 2) qrammatikada: keçmiş zaman.

MAZİPƏRƏST *ə.* ماضی پرست və *f.* پرست köhnəlik tərəfdarı; mühafizəkar.

MAZİVÜ MÜSTƏQBƏL *ə.* ماضی و مستقبل keçmiş və gələcək; həmişə.

MEH¹ *f.* مه adətən səhər əsən xəfif yel. **Mehi-ənvər** مه انور işıq saçan meh, nurlu yel; **mehi-taban** مه تابان parıldayan meh.

MEH² *f.* مه böyük, ulu.

MEHDİ *ə.* مهدی b a x məhdi.

MEHİN *f.* مهین ən böyük, daha böyük.

MEHİR *f.* مهر b a x mehriyyə.

MEHMAN *f.* مهمان qonaq.

MEHMANDAR *f.* مهماندار b a x mehmannəvaz.

MEHMANƏVAZ *f.* مهمان نواز b a x mehmanpərvər.

MEHMANPƏRVƏR *f.* مهمان پرور qonaqpərvər, qonaqsevən, qonaqcıl.

MEHR¹ *f.* مهر Günəş, gün. **Mehri-cəhantab** مهر جهانتاب dünyanı işıqlandıran günəş; **mehri-fələk** مهر فلک fələyin günəşi; **mehri-pürənvər** مهر پر انور çox nurlu günəş.

MEHR² *f.* مهر sevgi, məhəbbət, eşq. **Mehri-madər** مهر مادر ana məhəbbəti.

MEHRAB *a.* محراب 1) məscidin qiblə tərəfindəki divarda oyuq; 2) qiblə; 3) *m.* inanılan yer; 4) *m.* sevgilinin qaş(lar)ı.

MEHRDAR *f.* مهردار 1) sevnən; 2) mehriban.

MEHRİBAN *f.* مهربان əziz, istəkli.

MEHRİBANANƏ *f.* مهربانانه mehribancasına.

MEHRİBANİ *f.* مهربانی mehribanlıq, səmimiyyət.

MEHRİYYƏ *a.* مهریه kəbin haqqı; başlıq.

MEHRNİŞAN *f.* مهرنشان məhəbbətli, şəfqətli.

MEHTƏR¹ *f.* مهتر daha böyük, çox böyük.

MEHTƏR² *f.* مهتر atlara qulluq edən // tövlə başçısı.

MEHTƏRXANƏ *f.* مهترخانه tövlə işçilərinin yaşadığı yer.

MEHVƏR *a.* محور 1) dolanan çarx və yuvarlaq şeyin ortasından keçən ox; 2) coğrafiyada: Yer kürəsinin iki qütbü arasında uzanıb onun mərkəzindən keçən xəyali xətt; 3) fırlanan silindr; vərdənə.

ME'MAR *a.* معمار arxitektör.

ME'MARİ *a.* معماری memara aid olan.

ME'MARİYYƏ *a.* معماریه 1) memarlıq; 2) memara verilən əmək haqqı.

ME'RAC *a.* معراج 1) nərdivan; 2) çıxılacaq yer, yüksəklik; 3) Məhəmməd peyğəmbərin göyə getməsi və Allahla danışması.

ME'RACNAMƏ *a.* معراج və *f.* نامه peyğəmbərin meracı haqqında yazılmış şeir.

MEY *f.* می şərab, çaxır. **Meyi-səhba** می صهبا qırmızı mey.

MEYALUD *f.* می الود içki düşkünü.

ME'YAR *a.* معيار 1) çəki, qiymət və saflıq dərəcəsini göstərən ölçü; 2) bir şeyə qiymət vermək üçün əsas götürülən əlamət.

MEYDAN *f.* میدان 1) açıqlıq, düz yer; 2) bir neçə küçə arasındakı sahə. **Meydani-cəng** میدان جنگ döyüş meydanı; **meydani-eşq** میدان عشق eşq meydanı.

MEYDANGƏRD *f.* میدان گرد meydanda olan, meydan sulayan, meydanda vuruşmağa hazır duran.

MEYDANGİR *f.* میدان گیر meydan tutan, özünə yer tutan.

MEYFÜRÜŞ *f.* میفروش şərab satan.

MEYGUN *f.* میگون şərab rəngində, al-qırmızı.

MEYXANƏ *f.* میخانه 1) mey və başqa spirtli içkilər satılan və ya içilən yer; 2) Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatında şeir formalarından biri.

MEYXAR *f.* میخوار b a x meyxor.

MEYXOR *f.* میخور mey içən, şərab içən.

MEYXOŞ *f.* میخوش turşla şirin arasında olan; nə turş, nə də şirin; turşaşirin.

MEYKƏDƏ *f.* میکده şərab içilən yer; meyxana.

MEYKƏŞ *f.* میکش 1) şərab içən, çaxır içən; 2) şərab çəkən, çaxır hazırlayan; 3) şərabi bir qabdan başqa qaba boşaldan cihaz, qamış.

MEYKÜSAR *f.* میکسار şərab içən.

MEYL *a.* میل 1) əyilmə; 2) arzu, istək.

MEYLAN *a.* میلان 1) bir tərəfə doğru əyilmə; 2) *m.* bir tərəfi çox sevmə, ona çox meyl salma.

MEYLİYYƏT *a.* میلیت bir tərəfi arzulama, istəmə, meyli olma.

MEYMƏNƏ *a.* میمنه ordunun sağ cinahı, sağ qolu.

MEYMƏNƏT *a.* میمنت 1) uğur, bəxtiyarlıq, səadət; 2) bərəkət.

MEYMUN *a.* میمون 1) uğurlu; xoşbəxt; gözəl; 2) meymun.

MEYMUŞ *f.* میموش 1) şərab içən; 2) *m.* sevən.

MEYPƏRƏST *f.* میپرست şərab düşkünü; əyyaş.

MEYSƏR *a.* میسر qumar, oyun.

MEYSƏRƏ *a.* میسره ordunun sol cinahı, sol qolu.

MEYVƏ *f.* میوه bəhər, bar.

MEYVƏCAT *f.* میوه جات «meyvə» *c.* meyvələr.

MEYVƏDAR *f.* میوه دار meyvəli, barlı, bəhərli.

MEYVƏPƏRVƏR *f.* میوه پرور meyvə bəsləyən, meyvəni yetişdirən // meyvə sevən.

- MEYYAL** *a.* ميال meyl edən, mail olan.
- MEY(Y)İT** *a.* ميت 1) cənazə, ölü, nəş; 2) *m.* çox zəif; arıq, sısqqa.
- MEY(Y)İTXANƏ** *a.* ميت və *f.* خانه ölüxana.
- MEY(Y)İTSİFƏT** *a.* ميت صفت meyit rəngində; solğun.
- MƏAB** *a.* مأب 1) qayıdılan yer; 2) sığınacaq.
- MƏABİD** *a.* معابد «məbəd» *c.* məbədlər.
- MƏABİR** *a.* معابر «məbər» *c.* keçilən yerlər; keçidlər.
- MƏACİN** *a.* معاجين «məcun» *c.* məcunlar.
- MƏAD** *a.* معاد 1) qayıdılacaq, gediləcək yer; 2) dönüş, qayıdış; 3) axirət, o biri dünya. **Məadi-ünsür** معاد عنصر ünsürün qayıdacağı yer (*hamunun təkrar qayıdacağı yer – axirət*).
- MƏADİN** *a.* معادن «mədən» *c.* mədənlər.
- MƏAXİZ** *a.* مأخذ «məxəz» *c.* məxəzlər.
- MƏAİB** *a.* معائب «məyub» *c.* b a x **məayib**.
- MƏAL** *a.* مأل mənə, məfhum.
- MƏALƏN** *a.* مآلاً mənaca, mənaya görə.
- MƏALİ** *a.* مآلی «məal» *c.* yüksək fikirlər, dərin mənalar.
- MƏANİ** *a.* معانی «məna» *c.* 1) mənalar; 2) *t.* üslubiyat.
- MƏANİPƏRVƏR** *a.* معانی və *f.* پرور bir şeyin əslinə, kökünə çatan, bir şeyi incədən-incəyə yoxlayan.
- MƏARİC** *a.* معارج «merac» *c.* nərdivanlar, pilləkənlər.
- MƏARİF** *a.* معارف maarif.
- MƏARİFAŞNA** *a.* معارف və *f.* آشنا 1) elm, bilik sahibi; elmlı, bilikli; 2) ustad, sənətkar.
- MƏARİFPƏRƏST** *a.* معارف və *f.* پرست b a x **məarifpərvər**.
- MƏARİFPƏRVƏR** *a.* معارف və *f.* پرور maarifçi, maarifsevən, maarifə xidmət edən.
- MƏARİK** *a.* معارك «mərəkə» *c.* döyüşlər, vuruşmalar, mərəkələr.
- MƏASİ** *a.* معاصی «məsiyyət» *c.* 1) günahlar; 2) *t.* qiyam, üsyan.
- MƏAŞ** *a.* معاش 1) yaşayış, məişət, həyat; 2) əmək haqqı; maaş; 3) yaşayış vasitəsi.

- MƏAYİB** *a.* معایب eyiblər, əyər-əskiklər, nöqsanlar.
- MƏAZ** *a.* معاذ sığınma, sığınacaq, pənah yeri.
- MƏAZALLAH** *a.* معاذ الله Allah saxlasın!
- MƏBAD(A)** *f.* مبادا || مباد olmaya! çəkin!
- MƏBADE'** *a.* مبادئ «məbdə'» *c.* başlanğıclar, mənşələr; prinsiplər. **Məbadei-elm** علم مبادئ elmi prinsiplər.
- MƏBALİĞ** *a.* مبالغ «məbləğ» *c.* məbləğlər.
- MƏBANİ** *a.* مبانی «məbna» *c. t.* 1) əsas, bünövrə; 2) baza, bazis.
- MƏBDƏ'** *a.* مبدأ başlanğıc, mənşə, ibtida; prinsip.
- MƏ'BƏD** *a.* معبد b a x **mə'bədğah.**
- MƏ'BƏDGAH** *a.* معبد və *f.* گاه ibadətğah, ibadət-xana, ibadət evi.
- MƏ'BƏR** *a.* معبر 1) keçiləcək yer; keçid; 2) yol, ümumi küçə.
- MƏBĞUZ** *a.* مبعوض kin bəslənilən.
- MƏBHƏS** *a.* مبحث 1) məqalə; 2) fəsil, bab; 3) kitabça, risalə, traktat; 4) mövzu, süjet.
- MƏBHUR¹** *a.* مبحور 1) dənizə çevrilmiş, dəniz halına salınmış.
- MƏBHUR²** *a.* مبهور nəfəsi tutulan.
- MƏBHUS** *a.* مبحوث bəhs olunan (*mövzu*).
- MƏBHUT** *a.* مبهوت mat, heyran, döyükmüş.
- MƏBLƏĞ** *a.* مبلغ pulun miqdarı, qədəri.
- MƏBLUL** *a.* مبلول nəm çəkmiş, islanmış, yaş.
- MƏBNA, MƏBNİ** *a.* مبنا || مبنی 1) bina edilmiş, tikilmiş; 2) ərəb qrammatikasında: hallanmayan isim; bir hal əlaməti olan isim.
- MƏBRUD** *a.* مبرود soyudulmuş.
- MƏBRUR** *a.* مبرور 1) günahı bağışlanmış, əfv olunmuş; 2) ölmüş, vəfat etmiş, rəhmətlik.
- MƏBSƏM** *a.* مبسم 1) təbəssüm, gülüş; 2) dodaq.
- MƏBSUT** *a.* مبسوط 1) açılmış, yayılmış // sərilməmiş, döşənmiş; 2) müfəssəl, geniş.
- MƏ'BUD** *a.* معبود 1) Allah, tanrı; 2) ibadət olunan.

- MƏ'BUDƏ** ə. معبوده ibadət olunan büt, gözəl və s.
- MƏ'BUS** ə. مبعوث millət vəkili; deputat.
- MƏBZUL** ə. مذبول 1) bol // ucuz; 2) bağışlanmış, töhfə edilmiş.
- MƏBZULİYYƏT** ə. مذبولیت bolluq // ucuzluq.
- MƏCAL** ə. مجال 1) vaxt, zaman; 2) fürsət, imkan; 3) qüvvə, iqtidar.
- MƏCALİS** ə. مجالس «*məclis*» c. məclislər.
- MƏCAMİ'** ə. مجاميع «*məcmuə*» c. məcmuələr.
- MƏCANİQ** ə. مجانيق «*məncənəq*» c. mancañaqlar.
- MƏCANİN** ə. مجانين «*məcnun*» c. məcnunlar.
- MƏCARİ** ə. مجارى «*məcra*» c. məcralar.
- MƏCAZ** ə. مجاز 1) keçid, keçmə; 2) kinayəli, eyhamlı (*söz və ifadə haqqında*); 3) həqiqi mənada deyil, bənzətmə və b. mənada işlədilmə (*söz, ifadə və s. haqqında*).
- MƏCAZƏN** ə. مجازاً məcazi olaraq, məcazi mənada.
- MƏCAZİ** ə. مجازى məcaza aid, məcaz yolu ilə.
- MƏCBUL** ə. مجبول yaradılış.
- MƏCBUR** ə. مجبور güclə vadar edilmiş, icbar olunmuş.
- MƏCBURƏN** ə. مجبوراً məcburi olaraq; güclə.
- MƏCBURİ** ə. مجبورى məcburən yerinə yetirilən, zorla olan.
- MƏCBURİYYƏT** ə. مجبوريه məcbur olma; zor.
- MƏCCANƏN** ə. مجاناً b a x **məccani**.
- MƏCCANİ** ə. مجانى pulsuz, müftə, havayı.
- MƏCD** ə. مجد böyüklük, ululuq.
- MƏCƏLLƏ** ə. مجله 1) jurnal; 2) qanunlar toplusu (kitabı); qanunnamə; 3) kitab.
- MƏ'CƏR** ə. معجر üz örtüyü, rübənd, niqab (*qadınlarda*).
- MƏCƏRRƏ** ə. مجره süd yolu, hacılar yolu.
- MƏCHUD** ə. مجهود səy edilən, cəhd göstərilən, uğrunda çalışılan.
- MƏCHUL** ə. مجهول 1) bilinməyən, naməlum; 2) qrammatikada: məchul feil; 3) riyaziyyatda: məlum olmayan və buna görə də şərti hərf ilə göstərilən ədəd.

MƏCHULİYYƏT *a.* مجهولیت məchulluq, naməlumluq.

MƏCİ' *a.* مجى گəlmə, gəliş.

MƏCİDİYYƏ *a.* مجيدیه köhnə Türkiyədə: 20 quruşluq gümüş pul.

MƏCLİS *a.* مجلس 1) yığıncaq, iclas, müşavirə; 2) parlament // palata; 3) müşavirə yeri, iclas salonu; 4) idarə heyəti; 5) tribunal, məhkəmə. **Məclisi-canan (dildar)** مجلس جانان (دلدار) sevgili ilə görüş; **məclisi-işrət** مجلس عشرت işrət məclisi, kef məclisi; **məclisi-matəm** مجلس ماتم matəm məclisi; **məclisi-məb'usan** مجلس مبعوثان məclisi; **məclisi-müəssisan** مجلس مؤسسان müəssislər məclisi; **məclisi-şura** مجلس شورا məsləhət məclisi; **məclisi-vəsl** مجلس وصل görüş məclisi.

MƏCLİSARA *a.* مجلس və.f. آرا 1) məclisi bəzəyən, məclisi şən-ləndirən; 2) *m.* məclisə layiq.

MƏCLİSƏFRUZ *a.* مجلس və.f. افروز məclisi işıqlandıran.

MƏCLUB *a.* مجلوب 1) cəlb olunmuş, başqa yerdən gətirilmiş (*şey, adam haqqında*); 2) *t.* satmaq üçün gətirilmiş (*qul haqqında*).

MƏCMƏ' *a.* مجمع 1) adamların və ya şeylərin toplandığı yer // toplanış, yığıncaq; 2) qovuşulan yer; qovşağ.

MƏCMƏİ *a.* جمعی b a x **sini**.

MƏCMƏR *a.* مجمر 1) müşəmbə; zərf; 2) manqal; 3) içində buxur yandırılan qab.

MƏSMƏÜLBƏHREYN *a.* مجمع البحرين 1) iki dənizin birləşdiyi yer, iki dəniz qovşağı; 2) Məhəmməd peyğəmbərin qızı və İmam Əlinin arvadı Fatiməyə verilən epitetlərdən biri.

MƏCMU' *a.* مجموع 1) toplanmış, yığılmış; 2) ümumi yekun; nəticə; 3) kollektiv, ümumi. **Məcmui-ənbiya'** مجموع انبياء peyğəmbərlərin hamısı; **məcmui-nas** مجموع ناس insanların hamısı, bütün xalq; **məcmui-zər** مجموع زر qızılın hamısı, var-dövlət.

MƏCMUƏN *a.* مجموعاً 1) birdən, hamılıqla; 2) hamı, bütün, ümumən.

MƏCNUN *a.* مجنون 1) dəli, divanə; 2) *m.* eşq mübtəla olan; vurğun.

MƏCNUNANƏ *a.* مجنون və *f.* انه 1) dəlicəsinə, divanə kimi; 2) Məcnun kimi; məcnuncasına («*Leyli və Məcnun*» əsərinin qəhrəmanının adından ümumiləşmişdir).

MƏCNUNİYYƏT *a.* مجنونیت dəlilik, divanəlik.

MƏCNUNSİFƏT *a.* مجنون صفت 1) dəli kimi, divanəyə oxşayan; 2) Məcnun kimi.

MƏCRA *a.* مجرى || مجرا 1) su yatağı, çay yatağı; 2) gedişat, proses.

MƏCRUH *a.* مجروح 1) yaralanmış, yaralı; 2) *m.* biabır edilmiş; ləkələnmiş; 3) etimada, etibara layiq olmayan.

MƏCRUHİ *a.* مجروحي yararlılıq, yaralanma.

MƏCRUR *a.* مجرور 1) dartılan, darta-darta aparılan; 2) dərindən çıxarılmış; çəkilmiş; 3) ərəb qrammatikasında: ismin yiyəlik halı.

MƏ'CUC *a.* مأجوج b a x **Yə'cuc**.

MƏ'CUN *a.* معجون 1) pasta; 2) qəndlə meyvə şirəsindən hazırlanmış şirniyyat; 3) xəlitə, qarışıq; 4) xəmir; 5) *m.* dadlı, ləzzətli, yeməli şey.

MƏ'CUR *a.* مأجور yaxşılıq və ya xidmətin əvəzini görəni.

MƏCUS *a.* مجوس *əsl* *f.* 1) zərdüştü, atəşpərəst; 2) zərdüşt dini kahini, muğ.

MƏCUSİ *a.* مجوسى atəşpərəst, zərdüşt dininə inanan.

MƏCUSİYYƏT *a.* مجوسیت atəşpərəstlik, zərdüşt dinində olma.

MƏCZUB *a.* مجذوب 1) cəzb olunmuş; 2) *m.* dəli, divanə; 3) *m.* ruhi xəstə; dəli.

MƏCZUBİYYƏT *a.* مجذوبیت ruhi xəstəlik, dəlilik.

MƏCZUM *a.* مجزوم 1) kəsilmə, üzülmə; 2) müəyyən, həll edilmiş.

MƏDA *a.* مدى uzanma, uzun sürmə.

MƏDAD *a.* مداد b a x **midad**.

MƏDAEH *a.* مدائح b a x **mədayeh**.

MƏDAİN *a.* مدائن b a x **mədayin**.

MƏDAXİL *a.* مداخل «*mədxəl*» *c.* 1) daxil olunacaq, gətiriləcək şeylər; 2) gəlirlər; 3) *t.* qazanc, gəlir.

MƏDAR *a.* مدار 1) mərkəz; 2) orbit; 3) ox, mehvər; 4) çıxış nöqtəsi; 5) dairə, çevrə; 6) özül, təməl; 7) tropik; 8) obyekt, səbəb; 9) ev müxəlləfatı. **Mədari-qütb** مدار قطب qütb dairəsi; **mədari-məişət** معيشت مدار dolanacaq vasitəsi; **mədari-nəzər** مدار نظر görüş dairəsi; **Mədari-sərətan** مدار سرطان coğrafiyada: xərçəng tropiki.

MƏDARİS *a.* مدارس «*mədrəsə*» *c.* mədrəsələr.

MƏDAYEH *a.* مدايح «*mədih(ə)*» *c.* *t.* 1) təriflənmə, tərif etmə; 2) mədhiyyənin bir növü, tərifləmə şeiri.

MƏDAYİN *a.* مداين «*mədinə*» *c.* şəhərlər.

MƏDD *a.* مد 1) uzatma, uzanma; 2) yayma, döşəmə; 3) ərəb yazısında: [ə] saitinin uzunluğunu göstərmək üçün «əlif» hərfinin üzərinə qoyulan işarə; fars və əski Azərbaycan yazılarında: sözün əvvəlində [a] saitini göstərmək üçün əlifin üstünə qoyulan işarə.

MƏDDAH *a.* مداح 1) tərifləyən, mədh edən; 2) mədhiyyə yazan; mədhiyyəçi.

MƏ'DƏBƏ *a.* مأدبه 1) qonaqlıq, ziyafət; 2) toy.

MƏDƏD *a.* مدد kömək, yardım.

MƏDƏDXAH *a.* مدد və *f.* خواه kömək istəyən, yardıma ehtiyacı olan.

MƏDƏDKAR *a.* مدد və *f.* کار köməkçi, yardım edən.

MƏDƏDRƏS *a.* مدد və *f.* رس köməyə yetişən, dada çatan.

MƏ'DƏLƏT *a.* معدلت ədalət, isnaf.

MƏ'DƏLƏTFƏR *a.* معدلت və *f.* فر ədalətli.

MƏ'DƏN *a.* معدن faydalı qazıntı çıxarılan yer.

MƏDƏNİ *a.* مدنی 1) şəhərli, qəsəbəli; 2) oturaq, köçəri olmayan; 3) mədəniyyətin yüksək səviyyəsində olan; mədəniyyətli; 4) təhsilli, oxumuş, elmi; 5) mədəniyyətə mənsub olan, mədəniyyətlə əlaqədar olan.

MƏ'DƏNİ *a.* معدنی 1) mədənə məxsus olan; 2) tərkibində metal olan, metaldan qayrılmış.

- MƏ'DƏNİYYAT** *ə.* معدنيات «mə'dəni» *c.* mədəndə çıxarılmış şeylər.
- MƏDƏNİYYƏT** *ə.* مدنیت 1) cəmiyyətin əldə etdiyi nailiyyətlərin məcmusu; 2) savadlılıq, elmlilik, bilikli olma.
- MƏDFƏN** *ə.* مدفن 1) dəfn olunan yer; qəbir, məzar; 2) qəbiristan.
- MƏDFU'** *ə.* مدفوع 1) dəf olunmuş; 2) ödənilmiş (*pul haqqında*).
- MƏDFUAT** *ə.* مدفوعات «mədfu» *c. t.* ödənilmiş məğləb.
- MƏDFUN** *ə.* مدفون dəfn edilmiş; basdırılmış.
- MƏDH** *ə.* مدح öymə, tərifləmə.
- MƏDHİYYƏ** *ə.* مدحيه b a x **mədhnamə** (*1-ci mənada*).
- MƏDHKÜNAN** *ə.* مدح və *f.* كنان tərifləyərək, tərif edər-edər.
- MƏDHNAMƏ** *ə.* مدح və *f.* نامه 1) b a x **mədh(ə)** (*2-ci mənada*); 2) *m.* tərif.
- MƏDHUŞ** *ə.* مدهوش 1) dəhşətə gəlmiş; qorxmuş; 2) məst, bihuş.
- MƏDHUŞVAR** *ə.* مدهوش və *f.* وار 1) qorxmuş kimi; 2) məst kimi, bihuş kimi.
- MƏDXƏL** *ə.* مدخل 1) giriş, girəcək; 2) başlanğıc; 3) qarışma, qarışıq.
- MƏDXƏLİYYƏT** *ə.* مدخلیت iş münasibəti olma, dəxli olma, işlə əlaqədarlıq.
- MƏDXƏN** *ə.* مدخن tüstü çıxan yer; baca.
- MƏDXUL** *ə.* مدخول qüsurlu, eyibli.
- MƏDİD** *ə.* مدید uzun, çox sürən, davamlı, sürəkli.
- MƏDİH(Ə)** *ə.* مدیحه || مدیح 1) tərifə layiq iş və ya hərəkət, mədh olunmağa layiq sifət; 2) birinin haqqında şeirlə yazılan tərif-namə (*klassik şeir formalarından biri*).
- MƏDİHƏGU** *ə.* مدیحه və *f.* گو mədh edən, mədhnamə yazan; məddah.
- MƏDİNƏ** *ə.* مدينة şəhər; qəsəbə.
- MƏDLUL** *ə.* مدلول anlaşılan, aydın olan.
- MƏDRƏC(Ə)** *ə.* مدرجه || مدرج 1) nərdivan, pilləkən; 2) dar yol; dağ yolu.

- MƏDRƏK** *a.* مدرک sübut sənədi, sübut ola bilən yazılı sənəd.
- MƏDRƏSƏ** *a.* مدرسه məktəb; dini tədris müəssisəsi.
- MƏDRƏSƏNİŞİN** *a.* مدرسه və *f.* نشین mədrəsədə olan, mədrəsədə dərs oxuyan; şagird.
- MƏD'U** *a.* مدعو dəvət olunmuş, dəvətli, çağırılmış.
- MƏ'DUD** *a.* معدود 1) sayılmış; 2) sayıla bilən, məhdud, miqdarı az olan.
- MƏ'DUDAT** *a.* معدودات «*mədud*» *c. t.* ədədlə alınıb-satılan; ədədi.
- MƏ'DUL** *a.* معدول buraxılmış (*hərflər və s. haqqında*).
- MƏ'DUM** *a.* معدوم yox olan, mövcud olmayan.
- MƏ'DUMİYYƏT** *a.* معدومیت yoxluq, yox olma.
- MƏDYUN** *a.* مديون 1) minnətdar; 2) borcu olan; borclu, verəcəkli.
- MƏƏHAZA** *a.* مع هذا bununla, bununla bərabər, bununla birlikdə.
- MƏƏN** *a.* معاً birlikdə, bərabər.
- MƏƏTTƏSSÜF** *a.* مع التأسف təəssüf ki.
- MƏƏTTƏL** *a.* معطل *b a x müəttəl* (3-cü və 4-cü mənələrdə).
- MƏƏZİYADƏ** *a.* مع زياده artıqlaması ilə.
- MƏFAXİR** *a.* مفاخر «*məfxərət*» *c.* iftixarlar.
- MƏFARİQ** *a.* مفارق «*məfruq*» *c.* ayrılmışlar, bir-birindən ayrılmışlar.
- MƏFASİD** *a.* مفاسد «*məfsədə(t)*» *c.* korlanmışlar.
- MƏFASİL** *a.* مفاصل «*məfsil*» *c.* buğumlar, bəndlər.
- MƏFATİH** *a.* مفاتيح «*miftah*» *c.* açarlar.
- MƏFAZ(Ə)** *a.* مفاز || مفاز 1) sığınacaq, daldalanacaq; 2) həlak olmaq təhlükəsi olan yer; 3) çöl, biyaban, səhra.
- MƏFƏRR** *a.* مفر qaçılacaq yer; sığınacaq.
- MƏFHUM¹** *a.* مفهوم 1) anlaşılan, anlaşılmış, dərk olunmuş; 2) anlayış.
- MƏFHUM²** *a.* مفحوم kömür.
- MƏFXƏR** *a.* مفخر 1) qürur, iftixar; 2) fəxr edilməmiş, fəxr edilməli (*iş haqqında*); 3) şanlı (*iş, fəaliyyət haqqında*).

MƏFXƏRƏT *a.* مفخرت öyünmə, fəxr etmə.

MƏFKUK *a.* مفكوك 1) açılmış; 2) sökülmüş, sökük; 3) *m.* azad, sərbəst.

MƏFKUR *a.* مفكور fikirli, fikrə dalmış.

MƏFKURƏ *a.* مفكوره 1) məslək; ideologiya; 2) qayə, ideya.

MƏFKURƏVİ *a.* مفكوروى məfkurəyə aid olan; ideoloji.

MƏFQUD *a.* مفقود 1) itirilmiş, qeyb olmuş, yox olmuş; 2) mövcud olmayan, qaib; 3) dirisi və ya ölüsü məlum olmayan.

MƏFQUDİYYƏT *a.* مفقوديت yox olma, itkinlik.

MƏFQUDÜL'ƏSƏR *a.* مفقودالاثر xəbərsiz yox olmuş, itkin düşmüş, izi-sorağı itmiş; itkin.

MƏFLUC *a.* مفلوج iflic xəstəliyinə tutulmuş.

MƏFLUK *a.* مفلوك 1) fəlakətə tutulmuş, yazıq; 2) çox qoca, qocalıb əldən düşmüş.

MƏFRƏQ *a.* مفرق başın ortası; tağ (*saçın iki yerə ayrıldığı yer*).

MƏFRƏŞ *a.* مفرش 1) döşənəcək; yorğan-döşək qablaşdırmaq üçün böyük mələfə; 2) süfrə; 3) örtük, örtü; 4) mələfə, döşəkağı; 5) qətfə, böyük dəsmal.

MƏFRUQ *a.* مفروق arasına başqa şey girmiş, bir-birindən ayrılmış.

MƏFRUŞ *a.* مفروش döşənmiş, döşəməli, döşənəkli.

MƏFRUŞAT *a.* مفروشات «*məfruş*» *c. t.* ev avadanlığı, müxəlləfat, döşənəcək, mebel və s.

MƏFRUZ¹ *a.* مفروز b a x müfrəz.

MƏFRUZ² *a.* مفروض 1) vacib olan, labüd olan; 2) fərz edilən, ehtimal olunan.

MƏFSƏDƏ(T) *a.* مفسده || مفسدت 1) pozğunluq, pislik; 2) ara qarışdırma, fitnə-fəsad törətmə; 3) yoldan çıxarma; azdırma; 4) pis, alçaq hərəkət; 5) canilik.

MƏFSİL *a.* مفصل oynaq, buğum, bənd.

MƏFSİLİ *a.* مفصلي 1) oynağa, buğum yerlərinə adi olan; 2) bəndi olan, buğumlu.

MƏFSUX *a.* مفسوخ ləğv edilmiş, batil olmuş.

MƏFSUXİYYƏT *a.* مفسوخیت ləğv olma, qüvvəsini itirmə.

MƏFTUH *a.* مفتوح 1) fəth olunmuş; tutulmuş; 2) açıq, açılmış.

MƏFTUM *a.* مفظوم süddən kəsilmiş (*uşaq haqqında*).

MƏFTUN *a.* مفتون 1) vurğun, aşıq; 2) heyran, valeh.

MƏFTUNİYYƏT *a.* مفتونیت 1) vurğunluq, bir şeyə vurulma;
2) heyranlıq, heyran olma, məftunluq.

MƏFTUR *a.* مفظور 1) yaradılmış, xəlq edilmiş; 2) yaradılışda olan; təbii.

MƏF'UL *a.* مفعول 1) olunmuş, edilmiş; 2) ərəb qrammatikasında: ismin təsirlik halı.

MƏFZUL *a.* مفضول 1) ən pis; 2) aşağıda qalmış, geridə buraxılmış.

MƏĞAİR *a.* مغائر «məğarə» *c.* mağaralar.

MƏĞAK *a.* مغاك 1) çuxur, çala, xəndək; 2) quyu.

MƏĞARƏ *a.* مغاره mağara.

MƏĞARİB *a.* مغارب «məğrib» *c.* Qərb ölkələri, günbatan tərəflər.

MƏĞARİBƏ *a.* مغاربه «məğribi» *c.* məğribilər.

MƏĞBUN *a.* مغبون 1) alverdə aldanmış; 2) uduzmuş, məhrum olmuş.

MƏĞBUT *a.* مغبوط 1) qibtə edilməli; 2) xoşbəxt, bəxtəvər, ağgün.

MƏĞDUR *a.* مغدور 1) haqqında haqsızlıq edilmiş; 2) aldadılmış, xəyanət qurbanı olmuş.

MƏĞDURİYYƏT *a.* مغدوریت xəyanət, xainlik.

MƏĞFƏRƏT, MƏĞFİRƏT *a.* مغفرت 1) Allahın günahları bağışlaması; rəhmət; 2) ümumiyyətlə, bağışlanma, əfv olunma.

MƏĞFUR *a.* مغفور günahlarının bağışlanması üçün dua oxunan.

MƏĞLƏTƏ *a.* مغلطة 1) çaşdırmaq və ya azdırmaq üçün deyilən söz, fitnə-fəsada səbəb olan söz; 2) dolanbac, labirint.

MƏĞLUB(Ə)¹ *a.* مغلوبه || مغلوب məğlub edilmiş; basılmış.

MƏĞLUBƏ² *a.* مغلوبه döyüşün ən qızgın yeri və ya vaxtı.

MƏĞLUBİYYƏT *a.* مغلوبیت məğlub olma, basılma.

MƏĞLUQ *a.* مغلق qapalı, bağlı.

MƏĞLUL *a.* مغلول zəncirlənmiş, qandallanmış, buxovlanmış.

MƏĞLUT *a.* مغلوط yanılmış, səhv etmiş, qələti olan.

MƏĞMUM *a.* مغموم 1) qəmli, qüssəli; 2) tutqun, buludlu (*hava haqqında*).

MƏĞMUMİYYƏT *a.* مغمومیت 1) qəmlilik, qüssəlilik; 2) tutqunluq, buludluluq (*hava haqqında*).

MƏĞMUN *a.* مغمون yazıq, miskin.

MƏĞRƏS *a.* مغرس pöhrəlik, fidanlıq.

MƏĞRİB *a.* مغرب 1) günbatan, qərb; 2) Günəşin batdığı vaxt; axşam; 3) qərb tərəfdəki ölkələr: Əlcəzair, Tunis, Mərakeş; 4) Mərakeş.

MƏĞRİBİ *a.* مغربی məğribli, qərbli; məğribə aid olan.

MƏĞRİBZƏMİN *a.* مغرب və *f.* زمین qərb, Qərb ölkələri.

MƏĞRUQ *a.* مغروق suda batmış, qərq olmuş.

MƏĞRUR *a.* مغرور 1) özünə güvənən; 2) qürurlu; 3) bir şeyə güvənən, bir şeyə güvənib xatircəm olan; 4) lovğa, kibrli.

MƏĞRURANƏ *a.* مغرور və *f.* انه məğrurasına; qürurla.

MƏĞRURƏN *a.* مغروراً 1) güvənərək; 2) məğrurluqla; 3) lovğalanaaraq.

MƏĞRURİYYƏT *a.* مغروریت 1) məğrurluq; 2) lovğalıq.

MƏĞRUS *a.* مغروس əkilmiş (*ağac haqqında*).

MƏĞSƏL *a.* مغسل ölü yuyulan yer.

MƏĞSUB *a.* مغضوب 1) qəsb olunmuş, yiyəsinin icazəsi olmadan götürülmüş və ya alınmış; 2) oğurlanmış, qaçırdılmış.

MƏĞŞUŞ *a.* مغشوش 1) qarışıq; 2) saxta; 3) *m.* qarışıqlıq, şuluqluq.

MƏĞZ *a.* مغز 1) beyin; 2) ilik; 3) ləpə, iç; 4) *m.* ağıl; 5) *m.* cöv-hər; 6) *m.* əsas, qayə.

MƏĞZUB *a.* مغضوب 1) qəzəbə tutulmuş, qəzəbə gəlmiş; 2) göz-dən düşmüş.

MƏĞZUB(ÜN)ƏLEYH *a.* مغضوب عليه qəzəbə gəlmiş, qəzəbə düşmüş.

MƏGƏR *f.* مگر şayəd, bəlkə.

MƏGƏS *f.* مگس milçək. **Məgəsi-əngəbin** انگبین مگس b a x
məgəsi-nəhl; **məgəsi-nəhl** نحل مگس bal arısı.

MƏGƏSVAR *f.* مگسوار milçək kimi.

MƏH¹ *f.* مه Ay (göy cismi).

MƏH² *f.* مه ay (təqvim ayı).

MƏHA *f.* مها 1) ey ay! (Aya kitab); 2) m. ay gözəl!

MƏHABƏT *a.* مهابت 1) xarici görüşüncə əzəmətli; vüqarlı;
2) dəhşətli; 3) qorxu, çəkinmə hissi.

MƏHAFİL *a.* محافل «məhfıl» *c.* yığıncaq yerləri; yığıncaqlar,
məclislər .

MƏHAQ *a.* محاق Ayın büsbütün görünməz olan son gecəsi; köh-
nə və yeni təzə ay arasındakı qısa aysızlıq müddəti.

MƏHAKİM *a.* محاکم «məhkəmə» *c.* məhkəmələr.

MƏHAL *a.* محال «məhəl(l)» *c.* b a x **məhall**.

MƏHALƏ *a.* محاله 1) kələk, fənd, hiylə; 2) çarə, tədbir.

MƏHALİK *a.* مهالك «məhlikə» *c.* 1) təhlükəli yerlər; 2) təhlükələr.

MƏHALL *a.* محال 1) məhəllələr; 2) *t.* vilayətin bir hissəsi, iqtisadi
rayon; mahal.

MƏHAR *f.* مهار noxta, cilov, yüyən.

MƏHARƏT *a.* مهارت bacarıq, hünər.

MƏHASİN¹ *a.* محاسن 1) hüsnlər, gözəlliklər; 2) gözəl keyfiyyətlər.

MƏHASİN² *a.* محاسن bığ-saqqal.

MƏHAZİR *a.* محاذر «məhzər» *c.* sığıncaqlar.

MƏHBƏRƏ *a.* محبره b a x **mihbərə**.

MƏHBƏS *a.* محبس dustaqxana, həbsxana, zindan.

MƏHBƏT, MƏHBİT *a.* مهبط enmə yeri; peyda olan yer.

MƏHBUB(Ə) *a.* محبوبه || محبوب 1) sevgili, sevilmiş; sevimli;
2) dost, yoldaş.

MƏHBUBÜLQÜLUB *a.* محبوب القلوب qəblərin sevgilisi, hamı-
nın istəklisi.

MƏHBUS *ə.* محبوس dustaq.

MƏHBUSXANƏ *ə.* محبوس və *f.* خانه həbsxana, dustaqxana.

MƏHBUSİYYƏT *ə.* محبوسیت məhbusluq, dustaqlıq.

MƏHBUT *ə.* مہبوت heyrətlənmiş, şaşırılmış.

MƏHCƏBİN *f.* مہ və *f.* جبین 1) ay alınlı, alını ay kimi parlaq;
2) *m.* gözəl.

MƏHCƏMAL *f.* مہ və *f.* جمال b a x **məhliqa**.

MƏHCUB *ə.* محجوب 1) örtülü; 2) utanan, utanmış; utancaq.

MƏHCUBİYYƏT *ə.* محجوبیت 1) örtülülük; 2) utanma, ar etmə;
utancaqlıq.

MƏHCUR *ə.* مہجور 1) uzaqlaşmış, ayrı düşmüş; 2) yaddan çıxmış; unudulmuş; 3) köhnəlmiş, arxaik (*söz haqqında*); 4) atılmış, tərk edilmiş.

MƏHCURİ *ə.* مہجوری uzaqlıq, ayrılıq.

MƏHCURİYYƏT *ə.* مہجوریت 1) uzaqlaşma, ayrı düşmə;
2) unudulma; 3) köhnəlmə, arxaikləşmə (*söz haqqında*); 4) atılma, tərk olunma.

MƏHCƏ *f.* مہچہ 1) aypara; 2) keçmişdə: bayraqların ağacının ucuna və ya minarənin zirvəsinə pərçimlənən aypara surəti; kiçik ay.

MƏHD *ə.* مہد beşik, nənni. **Məhdi-mədəniyyət** مہد مدنیّت mədəniyyət beşiyi, mədəniyyət ocağı.

MƏHDİ *ə.* مہدی doğru yola gəlmiş.

MƏHDUD(Ə) محدود || محدود 1) əhatə olunmuş, çevrəyə alınmış, hüdudlanmış; 2) sərhədi olan, hüdudu təyin olunmuş; 3) *m.* dünyagörüşü dar olan.

MƏHDUM *ə.* مہدوم dağılmış, xaraba.

MƏHƏBBƏT *ə.* محبت sevgi, eşq.

MƏHƏBBƏTAMİZ *ə.* محبت və *f.* آمیز 1) dostcasına; 2) *m.* mülayim, incə.

MƏHƏBBƏTANƏ *ə.* محبت və *f.* انہ məhəbbətlə, məhəbbətli.

MƏHƏBBƏTNAMƏ *a.* محبت və *f.* نامه sevgiyə aid məktub, əsər və s.

MƏHƏK(K)¹ *a.* محك 1) qızılın, gümüşün və s. əyarını yoxlamaq üçün xüsusi daş; 2) *m.* bir şeyin cinsini və ya dəyərini göstərən meyar; 3) *m.* həyatın sınağı, həyat təcrübəsi.

MƏHƏK(K)² *a.* مھك biyan, biyan kökü.

MƏHƏL(L) *a.* محل 1) yer, məkan, məqam; 2) *m.* diqqət, etina.

MƏHƏLLƏ *a.* محله yaşayış məntəqələrinin bölgülərindən hər biri.

MƏHƏLLİ *a.* محلي müəyyən yerə, məhəllə aid olan; yerli.

MƏHƏLLİYYƏ *a.* محليه məhəllilik, məhəlləyə aid olma.

MƏHƏRƏ *a.* مھر «mahir» *c.* məharətli adamlar.

MƏHƏRRƏM *a.* محرم b a x **mühərrəm**.

MƏHƏRRƏMİYYƏ *a.* مھرمیه ərəb təqviminin məhərrəm ayında yeni il bayramı münasibətilə verilən pul və ya hədiyyə.

MƏHƏTT *a.* محط yolüstü gecələmək üçün mənzil.

MƏHFƏZƏ *a.* محفظه 1) qutu, mücrü, sandıqça; 2) qılaf, qın.

MƏHFİL *a.* محفل 1) toplanış yeri, yığıncaq yeri; 2) toplanmış heyət; dərnək, məclis.

MƏHFİLƏ *a.* محفله 1) xərək; 2) mafə.

MƏHFUZ *a.* محفوظ 1) mühafizə olunmuş; saxlanmış; 2) qorunmuş, gözlənilmiş; 3) əzbərlənən, hafizədə saxlanan.

MƏHFUZƏN *a.* محفوظاً mühafizə altında; mühafizə edərək.

MƏHKİ *a.* محكي danışılan, hekayə olunan, nəql edilən.

MƏHKUK *a.* محكوك həkk olunmuş; həkkaklıq əsəri.

MƏHKUKAT *a.* محكوكات «məhkuk» *c.* həkk olunmuş şeylər; həkkaklıq əsərləri.

MƏHKUM *a.* محكوم 1) hökm olunmuş, hökm verilmiş; 2) tabe, tabe olan; 3) cəzası məhkəmə tərəfindən müəyyən edilmiş adam.

MƏHKUMİYYƏT *a.* محكوميت 1) məhkum olma; məhkumluq; 2) tabe olma; tabelik.

MƏHQUR *a.* محقور 1) həqir; 2) təhqir edilmiş; 3) alçaldılmış.

MƏHLİQA' *f.* لقا *a.* لقا *b a x* məhpeykər.

MƏHLİKƏ *a.* مهلكه 1) təhlükəli yer, qorxulu yer; 2) təhlükə, qorxu, xətər.

MƏHLUC *a.* محلوج təmizlənmiş, atılmış (*pambıq haqqında*); mahlıc.

MƏHLUQ *a.* مخلوق qırılmış, taraş edilmiş.

MƏHLUL *a.* محلول 1) həll olunmuş; 2) əridilmiş; 3) təhlil olunmuş; 4) qarışıq, qatışıq; 5) varisi olmayan ölmüş adamın vəqfə çatan mirası; 6) kimyada: müxtəlif tərkibli (*maye haqqında*).

MƏHLULAT *a.* محولات «*məhlul*» *c.* varisi olmayan ölmüş adamın vəqfə çatan şeyləri.

MƏHLULİYYƏT *a.* محلولیت məhlulluq halı.

MƏHMA *a.* مهما mümkün olduqca, mümkün qədər. **Məhməyi-imkan** امکان مهمای امکان daxilində, imkan olduqca.

MƏHMƏL *a.* محمل *b a x* məhmil.

MƏHMİL *a.* محمل 1) iki adamın oturması üçün dəvənin dalına qoyulan çul; 2) xərək. **Məhmili-şərif** محمل شريف keçmişdə: İstanbul və Qahirədən hər il Məkkəyə göndərilən hədiyyə.

MƏHMİZ *a.* هميز mahmız.

MƏHMUD *a.* محمود təriflənmiş, tanınmış, şöhrətlənmiş.

MƏHMUM¹ *a.* محموم qızdırmalı, isitməli.

MƏHMUM² *a.* مهموم 1) fikirli, qayğılı; 2) qəmli, kədərli, qüssəli.

MƏHPARƏ *f.* مهپاره 1) ay parçası; 2) *m.* gözəl.

MƏHPEYKƏR *f.* مهپيكر *b a x* məhrü(y).

MƏHR *a.* مهر 1) kəbin; 2) kəbin kəsiləndə ər tərəfindən arvadı üçün təyin olunan pul və s; nikahlıq; 3) mehir.

MƏHRƏM *a.* محرم 1) evlənməsinə yol verilməyən yaxın qohum; 2) hərəmxanaya girib-çıxmaq hüququ olan kişi; 3) yaxın dost; 4) *m.* başqasının sirlərindən xəbəri olan; 5) qohum. **Məhrəmi-raz** محرم راز sirdaş.

MƏHRƏMANƏ *a.* محرم *və f.* انه məhrəmcəsinə.

MƏHRƏMXANƏ *a.* محرم *və f.* خانه hərəmxana, hərəmlər yaşayan otaq(lar).

MƏHRƏMİYYƏT *a.* محرمیت 1) məhrəmlik; 2) yaxınlıq, sirdaşlıq; 3) qadının kişi ilə görüşməsinə yol verən qohumluq dərəcəsi.

MƏHRİ *a.* مهری Ərəbistan yarmadasının Məhrə vilayətindən olan; həmin vilayətdə yetişdirilən sürətlə gedən dəvə cinsi.

MƏHRUQ *a.* محروق yandırılmış; alovlandırılmış.

MƏHRUQAT *a.* محروقات «məhruq» *c. t.* yanacaq.

MƏHRUM *a.* محروم 1) əli hər şeydən çıxmış; 2) qovulmuş, uzaqlaşdırılmış; 3) övladsız, sonsuz; 4) bədbəxt, yazıq.

MƏHRUMİYYƏT *a.* محرومیت 1) məhrum olma, məhrumluq; 2) uğursuzluq, nəsibsizlik.

MƏHRUR *a.* محرور 1) qızdırılmış; qızışmış; 2) hərarətli, qızdırılmalı; 3) *m.* hirsələnmiş, özündən çıxmış.

MƏHRUS *a.* محروس 1) mühafizə olunmuş, qorunmuş, əmin-amanlığı təmin edilmiş; 2) övlad, oğul-uşaq // körpə uşaq.

MƏHRUSƏ *a.* محروسه böyük şəhər; ölkə, diyar.

MƏHRU(Y) *f.* مهروی || مهر *b a x* məhrüxsar.

MƏHRÜXSAR *f.* مه رخسار *b a x* məhsima'.

MƏHSİMA' *f.* مه *və a.* سيماء *b a x* məhsurət.

MƏHSUB *a.* محسوب 1) hesaba alınmış; sayılmış; 2) hesab olunma; sayılma, tanınma; 3) himayə edilən, himayəsi olan; 4) istəkli.

MƏHSUBƏN *a.* محسوباً hesaba alaraq; sayaraq.

MƏHSUBÜK(Ə) *a.* محسوبك sizin bəndəniz, nökrəniz (*məktubun axırında imza yerinə yazılardı*).

MƏHSUD *a.* محسود həsəd olunan, başqasının həsədinə səbəb olan.

MƏHSUL *a.* محصول 1) hasil olan, meydana gələn; 2) meyvə, taxıl *və s.*; 3) süd, yağ *və b.* ağartı.

MƏHSULDAR *a.* محصول *və f.* دار çox məhsul verən; bərəkətli.

MƏHSUR *a.* محصور 1) hasarlanmış, hasara alınmış; 2) mühasirə edilmiş, mühasirəyə alınmış; 3) məhdudlaşdırılmış; 4) müəyyən edilmiş; müəyyənləşdirilmiş.

MƏHSURƏT *f.* صورت مه və *a.* صورت b a x **məhtəl'ət**.

MƏHSUS *a.* محسوس hiss olunan; beş duyğu üzvündən biri ilə duyulan.

MƏHŞƏR *a.* محشر 1) toplanılacaq yer, cəm olunacaq yer; 2) insanların qiyamət günü toplanılacaqları yer və gün; 3) hay-küy, hən-gamə; 4) basırıq, izdihamlılıq, qələbəlik; 5) *m.* izdiham, dəstə, yığım.

MƏHTAB *f.* مهتاب Ayın aydınlığı, aydınlıq gecə.

MƏHTƏL'ƏT *f.* طلعت مه və *a.* طلعت b a x **məhüzər**.

MƏHUB *a.* محبوب 1) qorxudulmuş; 2) diksindirilmiş.

MƏ'HÜD(Ə) *a.* معهوده || معهود 1) öhdəyə götürülmüş; təəhhüd; 2) dost, aşna.

MƏHÜ AFTAB *f.* آفتاب مه و Ay və Günəş; ay-gün.

MƏHÜ XURŞİD *f.* خورشيد مه و Ay və Günəş, ay-gün.

MƏHÜ SAL *f.* سال مه و ay(lar)-il(lər), çox vaxt, uzun müddət.

MƏHÜZAR *f.* عذار مه və *a.* عذار 1) ayüzlü, aybəniz; 2) *m.* gözəl.

MƏHVƏŞ *f.* مهوش ay kimi; ayüzlü, gözəl.

MƏHZ *a.* محض 1) xalis, saf; 2) ötrü, uğrunda, üçün; 3) b a x **məhza**.

MƏHZA *a.* محضا b a x **məhzən**.

MƏHZƏN *a.* محضاً b a x **məhzətən**.

MƏHZƏR¹ *a.* محضر 1) hüzur yeri, hazır olma yeri; 2) iclas, yığıncaq, məclis; 3) cəmiyyət; 4) akt // protokol.

MƏHZƏR² *a.* محذر sığınacaq.

MƏHZƏTƏN *a.* محضتاً ancaq, yalnız, təkçə.

MƏHZUF *a.* محذوف 1) silinmiş, atılmış; 2) dərdə tutulmuş.

MƏHZUL *a.* مهزول arıq, zəif, üzgün.

MƏHZUM *a.* مهزوم b a x **mühəzim¹**.

MƏHZUN *a.* محزون dərdli, qəmli, kədərli.

MƏHZUNANƏ *ə.* محزون və *f.* انه məhzun-məhzun, qəmgin-qəmgin; qəmli, həzin, kədərli.

MƏHZUNİYYƏT *ə.* محزونیت məhzunluq, qəmginlik.

MƏHZUR¹ *ə.* محذور 1) ehtiyat ediləsi; çəkinilən (*iş, şey və s.*); 2) qorxu, ehtiyat, çəkinmə.

MƏHZUR² *ə.* محضور 1) hazır olmuş; hazırlanmış; 2) mübtəla, tutulmuş; 3) cinli, divanə; 4) cin, əcinnə.

MƏHZUZ *ə.* محظوظ 1) xoşlanan, həzz verən; 2) məmnun, razı.

MƏXAFƏ *ə.* مخافه qorxu.

MƏXAFƏTÜLLAH *ə.* مخافت الله Allah qorxusu.

MƏXALİB *ə.* مخالف «mixləb» *c.* caynaqlar.

MƏXARİC *ə.* مخارج «məxrəc» *c.* 1) çıxış yerləri; 2) xərclər.

MƏXAZİN *ə.* مخازن «məxzən» *c.* xəzinələr.

MƏXBUT *ə.* مخبوط vurulmuş, döyülmüş, zərbə endirilmiş.

MƏXDUM(Ə) *ə.* مخدومه || مخدوم 1) ağa və ya xanım, xidmət olunan, iş buyuran; 2) sahibkar, iş sahibi.

MƏ'XƏZ *ə.* مأخذ 1) bir şeyin alındığı yer; mənbə, mənsə; 2) sitat, iqtibas; 3) məna; 4) məhsul götürmə; 5) yazılı şeydən çıxarış; 6) xülasə, icmal.

MƏXFİ *ə.* مخفي gizli.

MƏXLƏS¹ *ə.* مخلص 1) qurtulacaq yer; sığınacaq; 2) xülasə, qıtası.

MƏXLƏS² *ə.* مخلص b a x təxəllüs.

MƏXLU' *ə.* مخلوع 1) aşağı düşürülmüş; 2) rədd edilmiş, olduğu yerdən çıxarılmış; 3) çıxmış, burxulmuş; 4) vəzifədən kənar edilmiş; çıxarılmış.

MƏXLUQ *ə.* مخلوق 1) yaradılmış, xəlq olunmuş; 2) xəlq.

MƏXLUQAT *ə.* مخلوقات «məxluq» *c.* bütün yaradılmışlar, insanlar və heyvanlar.

MƏXLUT(Ə) *ə.* مخلوطه || مخلوط qarışıq, başqa şeylə qarışmış; xəlilə.

MƏXMUR(Ə) *ə.* مخموره || مخمور 1) sərxoşluqdan sonrakı başağrısı // sərxoşluqdan xumarlanma; 2) *m.* süzgün baxış, sərxoş kimi gözləri süzülərək baxma.

MƏXNUQ *ə.* مخنوق boğuc, boğulmuş.

MƏXNUQƏN *ə.* مخنوقاً boğularaq, boğula-boğula.

MƏXRƏC *ə.* مخرج 1) çıxış yer; 2) fonetikada: səslərin ağızdan çıxdığı yer; artikulyasiya // səsin ağızdan çıxma qaydası; 3) riyaziyyatda: kəsr xəttinin altındakı ədəd.

MƏXRƏQƏ *ə.* مخرقه 1) yalan, uydurma; 2) hoqqabazlıq.

MƏXRUB(Ə) *ə.* مخروبه || مخروب xarab edilmiş, dağıdılmış, xaraba qalmış.

MƏXRUT *ə.* مخروط həndəsədə: konus.

MƏXSUS *ə.* مخصوص aid, aid olan, xas olan.

MƏXSUSƏN *ə.* مخصوصاً xüsusilə, xüsusən.

MƏXSUSİ *ə.* مخصوصی xüsusi.

MƏXSUSİYYƏT *ə.* مخصوصیت məxsus olma, aid olma.

MƏXTUN *ə.* مختون sünnet edilmiş.

MƏXTUT *ə.* مخطوط 1) yazılmış; əlyazma; 2) xətt çəkilməmiş.

MƏXUF(Ə) *ə.* مخوفه || مخوف 1) qorxulu, təhlükəli; 2) qorxu, dəhşət.

MƏ'XUZ(Ə) *ə.* مأخوذه || مأخوذ 1) alınmış, əxz edilmiş; 2) iqtibas edilmiş; götürülmüş (*sitat haqqında*); 3) əldə edilmiş; 4) çıxarılmış, götürülmüş (*yazılı şeydən*).

MƏXZƏN *ə.* مخزن 1) anbar; 2) xəzinə. **Məxzəni-əsrar** مخزن اسرار b a x məxzənül'əsrar.

MƏXZƏNÜL'ƏSRAR *ə.* مخزن الاسرار sirlər xəzinəsi (*Nizami Gəncəvinin poemasının adından ümumiləşmişdir*).

MƏXZUB *ə.* مخضوب toplanmış, anbara vurulmuş, anbarda saxlanmış.

MƏXZUD *ə.* مخضود tikanları, xırda budaqları və s. kəsilməmiş ağac.

- MƏİN** *ə.* معين *daşan (su haqqında).*
- MƏİŞƏT** *ə.* معيشت 1) yaşayış, yaşama; 2) yaşayış vəsaiti; dolanacaq.
- MƏİYYƏT** *ə.* معيت 1) yanında olma; birgəlik, yoldaşlıq; 2) böyük şəxsi müşayiət edən adam(lar).
- MƏKAN** *ə.* مكان *yer.*
- MƏKANƏN** *ə.* مكاناً *məkana görə; məkanca.*
- MƏKANƏT** *ə.* مكانت 1) bacarıq, iqtidar; 2) mövqe, rütbə; 3) ləyaqət, mənlik; 4) vüqar.
- MƏKAREH** *ə.* مكاره «*məkrəhə*» *c. t.* nifrət ediməli; nifrət.
- MƏKARƏ** *ə.* مكاره *b a x məkari.*
- MƏKARİ** *ə.* مكارى 1) yük daşımaq üçün kirayə ilə tutulan heyvan; 2) həmin heyvana yüklənən şey; yük.
- MƏKARİM** *ə.* مكارم «*məkrəmət*» *c.* 1) nəcib əməllər, yaxşı işlər; 2) *t.* tərifləyici xidmət, təqdir olunmalı iş; ləyaqət.
- MƏKASİB** *ə.* مكاسب «*məksəb*» *c.* işlər.
- MƏKATİB¹** *ə.* مكاتب «*məktəb*» *c.* məktəblər.
- MƏKATİB²** *ə.* مكاتب «*məktub*» *c.* məktublar.
- MƏ'KƏS** *ə.* معكس *əks olunan yer, sürətin əks olunduğu yer.*
- MƏKFİ** *ə.* مكفى *kifayətləndirici, təminedicisi.*
- MƏKHUL** *ə.* مكحول *sürmə çəkilməmiş; sürmələnməmiş.*
- MƏKİDƏ** *ə.* مكيدة *hiylə, aldatma.*
- MƏ'KİL** *ə.* مأكّل *ərzaq, yeyinti ehtiyatı.*
- MƏKİN** *ə.* مكين 1) yerləşən, oturan; 2) yer tutan; 3) yaşayan, sakin; 4) nüfuzlu, iqtidarlı; 5) bərk, möhkəm, sabit.
- MƏKKAR** *ə.* مكار *məkrli, hiyləgər, aldadan, bic.*
- MƏKKİ** *ə.* مكى *Məkkə şəhərindən olan; məkkəli.*
- MƏKMƏN** *ə.* مكمّن *pusqu yeri; pusqu, marıq.*
- MƏKMUN** *ə.* مكمون *saxlanmış, gizlədilmiş.*
- MƏKNUZ** *ə.* مكنوز *xəzinəyə qoyulmuş, xəzinədə olan.*
- MƏKNUN(Ə)** *ə.* مكنونه || مكنون *gizli, gizli saxlanmış.*

MƏKR *ə.* مكر hiylə, aldatma, biclik.

MƏKRAMİZ *ə.* مكر *və f.* أميز aldadıcı, həqiqi olmayan.

MƏKRƏMƏT *ə.* مكرمت 1) ləyaqət, hörmət; 2) tərifləyiqlik xidmət, təriflənməli iş; 3) nəcib rəftar, yaxşı iş.

MƏKRUB *ə.* مكروب kədərli, qəmli, məyus.

MƏKRUH *ə.* مكروه 1) iyrənc, ikrah oyadan, mənfur; 2) İslam dininə görə, haram olmayan, lakin başqa çarə və imkan olduğu hallarda işlədilməsi məsləhət görülməyən şey.

MƏKRUHAT *ə.* مكروهات «*məkruh*» *c.* 1) iyrənc şeylər; 2) məkrüh şeylər (b a x **məkruh** 2-*ci mənada*).

MƏKRUHİYYƏT *ə.* مكروهيت iyrənclik, nifrət.

MƏKS *ə.* مكث 1) olma, mövcud olma; 2) qalma; 3) davam etmə; davamlılıq.

MƏKSƏB *ə.* مكسب 1) qazanc, fayda, xeyir; 2) dolanmaq üçün iş.

MƏKSUB *ə.* مكسوب qazanılmış, qazanc.

MƏKSUR *ə.* مكسور 1) sınımış, qırılmış; 2) ərəb yazısında: altında kəsre işarəsi olan (*hərf haqqında*).

MƏKŞUF *ə.* مكشوف kəşf edilmiş; tapılmış.

MƏKTƏB *ə.* مكتب tədris müəssisəsi. **Məktəbi-e'dadi** مكتب اعدادی orta məktəb; **məktəbi-leyli** مكتب ليلي axşam məktəbi.

MƏKTƏBDAR *ə.* مكتب *və f.* دار 1) mollaxana müəllimi // mədrəsədə dərs deyən molla; 2) məktəb sahibi.

MƏKTUB¹ *ə.* مكتوب yazılı, yazılmış.

MƏKTUB² *ə.* مكتوب yazılmış kağız; namə.

MƏKTUBİ *ə.* مكتوبي yazı işlərinə rəhbərlik edən yüksək vəzifəli dövlət məmuru.

MƏKTUM *ə.* مكتوم gizli aparılan, xəlvəti qaçırılan.

MƏKTUMAT *ə.* مكتومات «*məktum*» *c.* hökumətdən gizli qaçırılan adamlar, şeylər və s.

MƏ'KUL *ə.* مأكول 1) yeyilməli, yeməli; 2) yemək, xörək.

MƏ'KULAT *ə.* مأكولات «*mə'kul*» *c.* 1) yeməli şeylər; 2) *t.* ərzaq.

MƏ'KULÜLLƏHM *ə.* مأكول اللحم İslam dininə görə: əti yeyilən heyvan.

MƏ'KUS *ə.* معكوس 1) tərsinə dönmüş, başaşağı çevrilmiş; 2) bir şeyin ziddi, əksi, tərsi; 3) hansısa bir maneəyə dəyib geri dönmən; əks olunan (*səs, işıq və s. haqqında*).

MƏQABEH *ə.* مقابح «*məqbəhə*» *c.* 1) nəyinsə pis tərəfləri, pis cəhətləri; 2) pis keyfiyyətlər; 3) qəbahətlər, pis hərəkətlər.

MƏQABİR *ə.* مقابر «*məqbər(ə)*» *c.* məqbərələr, qəbirlər, mavzoleylər.

MƏQADİR *ə.* مقادير «*miqdar*» *c.* miqdarlar, qədərler.

MƏQAL *ə.* مقال 1) söz söyləmə, söhbət; 2) mövzu; 3) atalar sözü; məsəl, zərbi-məsəl.

MƏQALAT *ə.* مقالات «*məqal*» *c.* 1) sözlər, söhbətlər, söyləmələr; 2) mövzular; 3) atalar sözləri; məsəllər, zərbi-məsəllər.

MƏQALƏ *ə.* مقالة kiçik həcmli elmi və ya publisistik əsər.

MƏQAM *ə.* مقام 1) yer, məkan; 2) vəzifə, mənəsb; 3) b a x **muğam**.

MƏQAMAT *ə.* مقامات «*məqam*» *c.* 1) məqamlar; 2) b a x **muğamat**.

MƏQAMİ *ə.* مقامي 1) yerli; 2) rütbəli, vəzifəli; 3) rütbəyə mənsub, vəzifəyə aid.

MƏQASS *ə.* مقاص «*miqəss*» *c.* qayçılar; *t.* qayçı.

MƏQASDAR *ə.* مقاص və *f.* دار «*qayçıçı*» paltarbiçən, paltartikən.

MƏQASİD *ə.* مقاصد «*məqsəd*» *c.* məqsədlər, niyyətlər.

MƏQATE' *ə.* مقاطع «*məqtə'*» *c.* 1) kəsiklər, kəsilmişlər; 2) şeirin duraq yerləri; 3) şeirlərin məqtələri.

MƏQATİL *ə.* مقاتل «*məqtəl*» *c.* qətl yerləri.

MƏQBƏR(Ə) *ə.* مقبرة || مقبر qəbiristan, məzarlıq.

MƏQBUL *ə.* مقبول 1) qəbul olunmuş; 2) bəyənilmiş; 3) mötəbər, etibarlı; 4) xoşagələn, göyçək, qəşəng; 5) tələbənin biliyinə verilən müsbət qiymət.

MƏQBUBUZ ə. مقبوض alınmış, alınan (*pul haqqında*).

MƏQBUBUZAT ə. مقبوضات «*məqbuz*» c. t. alınan, alınmış məbləğ.

MƏQDƏM ə. مقدم 1) gəlmə, gəliş // çatma, yetişmə; 2) girmə, daxil olma.

MƏQDƏRƏT ə. قدرت qüdrət, iqtidar.

MƏQDUH ə. مقدوح qeyri-məqbul, eyibli.

MƏQDUR ə. مقدر 1) tətbiqi mümkün olan, icra edilə bilən; 2) mümkün qədər, imkan daxilində; 3) tale, alın yazısı, bəxt.

MƏQ'ƏD ə. مقعد 1) oturmaq üçün yer; oturacaq; 2) oturaq yeri; dal, arxa.

MƏQƏRR ə. مقر 1) qərar tutulan yer, sakin olunan yer; 2) oturu-
lan yer, məskən; 3) mərkəz, paytaxt.

MƏQHUR ə. مقهور qəhr olunmuş, məhv olunmuş, məğlub.

MƏQİS ə. مقيس bənzədilən, bənzədilə bilən.

MƏQQAŞ ə. مقاش 1) qayçı; 2) maqqaş.

MƏQLU' ə. مقلوع qoparılmış.

MƏQLUB ə. مقلوب 1) çevrilmiş; 2) çıxarılmış, kökündən qopa-
rılmış; 3) alt-üst edilmiş; darmadağın.

MƏQRUN ə. مقرون 1) bitişik, bitişmiş; 2) yaxın.

MƏQRUNİ ə. مقرونی 1) bitişiklik; 2) yaxınlıq.

MƏQRUNİYYƏT ə. مقرونیت 1) bitişik olma, bitişiklik; 2) ya-
xınlıq.

MƏQRUZ ə. مقروض borc almış; borclu.

MƏQSƏD ə. مقصد məram, niyyət.

MƏQSİM ə. مقسم hissələrə ayrılan yer.

MƏQSUD ə. مقصود 1) nəzərdə tutulan, qarşıya qoyulan; 2) məq-
səd, arzu, istək, niyyət.

MƏQSUM ə. مقسوم 1) bölünmüş; 2) riyaziyyatda: bölünən; 2) tale,
alın yazısı, qismət, bəxt.

MƏQSUM(ÜN)ƏLEYH ə. مقسوم عليه riyaziyyatda: bölən.

MƏQSUR *a.* مقصور qısaldılmış, gödəldilmiş.

MƏQSURƏ *a.* مقصوره hökmdar sarayının da daxil olduğu məhəllə.

MƏQTƏ' *a.* مقطع 1) bir şeyin kəsildiği yer; 2) şeirin bölgüləri, duruş yerləri; 3) qəzəlin şairin təxəllüsü olan beytdən qabaqkı beyti; 4) evin, gəminin və s. içini göstərmək üçün ortadan xəyali kəsim.

MƏQTƏL *a.* مقتل qətl yeri.

MƏQTU *a.* مقطع 1) kəsilmiş, kəsik; 2) qəti, möhkəm, sarsılmaz.

MƏQTUƏN *a.* مقطوعاً bir yerdə, topdan (*satılan mal haqqında*).

MƏQTUL *a.* مقتول qətl edilmiş, öldürülmüş.

MƏQTULƏN *a.* مقتولاً öldürülərək.

MƏQTUR *a.* مقطور dammış, damcılamış.

MƏQTUÜL'ƏMƏL *a.* مقطوع الأمل arzusu həyata keçməmiş; nakam.

MƏ'QUD *a.* معقود bağlı, bağlanmış, düşünlənmiş.

MƏQUL *a.* مقول söylənmiş, deyilmiş; söylənilən, deyilən.

MƏ'QUL *a.* معقول 1) ağıla uyğun gələn, ağılı qəbul etdiyi; 2) ağılla isbat olunan; əqli; 3) ağılkəsən, ağılagələn; məntiqi; 4) çox ağıllı, ağıl sahibi.

MƏ'QULAT *a.* معقولات «mə'qul» *c.* ağılı qəbul etdiyi, ağıla uyğun gələn məlumatlar.

MƏQULƏ' *a.* مقوله 1) mövzu; 2) deyilmiş, söylənmiş; 3) məruzə, nitq, çıxış.

MƏQULƏ' *a.* مقوله cins, növ, çeşid.

MƏ'QULİYYƏT *a.* معقولیت ağılla anlaşılan şeyin necəliyi.

MƏLAHƏT *a.* ملاحه gözəllik, duzluluq, şirinlik.

MƏLAHİ *a.* ملاهي «məlahi» *c.* oyunlar, əyləncələr.

MƏLAHİDƏ *a.* ملاحده «mülhəd» *c.* dinsizlər, imansızlar.

MƏLAİB *a.* ملاعب «mələbə» *c.* oyuncaqlar.

MƏLAİK(Ə) *a.* ملائكة || ملائكة «mələk» *c.* b a x məlayik(ə).

MƏLAİKNÜMUD *ə.* ملائک *və f.* نمود mələk görünüşlü, mələikə qiyafəsində olan.

MƏLAIN *ə.* ملاعين «*məl'un*» *c.* məlunlar.

MƏLAL(ƏT) *ə.* ملال || ملالت 1) usanma, sızınma, təngə gəlmə; 2) hüzn, kədər, qəm.

MƏLALƏFZA *ə.* ملال *və f.* افزا usandıran, təngə gətirən.

MƏLAM *ə.* ملام 1) tənə, danlaq; 2) məzəmmət, töhmət.

MƏLAMƏT *ə.* ملامت qınama, qınayış, danlaq.

MƏLAMİ *ə.* ملامی çox yoxsul yaşayan adamları birləşdirən dini təriqət; həmin təriqətə mənsub adam.

MƏLAN *ə.* ملان dolu, dopdolu.

MƏLASƏT *ə.* ملاست 1) yumşaqıq, incəlik; 2) sürüşkənlik.

MƏLAYİK(Ə) *ə.* ملايكه || ملايك 1) mələklər; 2) *t.* mələk.

MƏLAZ *ə.* ملاذ pənah aparılacaq yer, daldalanacaq, sığınacaq.

MƏLAZÜL'ƏNAM *ə.* ملاذ الانام xalqın sığınacağı, əhalinin pənahı (*din xadimləri və hökmdarlar haqqında işlədilmişdir*).

MƏLBƏS *ə.* ملابس geyim, paltar.

MƏLBUSAT *ə.* ملابس «*məlbus*» *c. t.* geyim, paltar, üst-baş.

MƏLBUS(Ə) *ə.* ملابس || ملبوس 1) geyilmiş, işlənmiş, nimdaş (*paltar haqqında*); 2) geyinmiş, geyindirilmiş, paltarı olan (*adam haqqında*).

MƏLCƏ *ə.* ملجھ sığınacaq yer, pənahgah.

MƏLƏ' *ə.* ملأ qələbəlik, izdiham, camaat, cəmiyyət.

MƏL'ƏBƏ *ə.* ملعبه oyuncaq. **Məl'əbei-sibyan** ملعبه صبيان uşaq oyuncağı.

MƏ'LƏF *ə.* معلف 1) axur // yem təknəsi; 2) tövlə.

MƏLƏX *ə.* ملخ çeyirtkə.

MƏLƏK *ə.* ملك 1) Allahın ən yaxın xidmətçilərindən olan föv-qəltəbii məxluq; 2) *m.* gözəl; 3) *m.* həlim, nəcib. **Mələki-müərrəb** ملك معرب mələklərdən hər biri.

MƏLƏKANƏ *a.* ملك *və f.* انه mələkcəsinə, mələk kimi.

MƏLƏKDƏRBAN *a.* ملك *və f.* دربان qapıçı mələk.

MƏLƏKEHTİŞAM *a.* ملك احتشام mələk kimi dəbdəbəli, təntənəli olan.

MƏLƏKƏ *a.* ملكه 1) vərdiş; 2) səriştə, təcrübə və təkrar etməklə qazanılan bacarıq; məharət.

MƏLƏKXƏNDƏ *a.* ملك *və f.* خنده mələk kimi gülən, mələk gülüşlü.

MƏLƏKXU *a.* ملك *və f.* خو mələk xasiyyətli; həlim.

MƏLƏKİ *a.* ملكى mələkə aid olan.

MƏLƏKMƏNZƏR *a.* ملك منظر mələk görünüşlü.

MƏLƏKMİSAL *a.* ملك مثال mələk kimi gözəl.

MƏLƏKNİJAD *a.* ملك *və f.* نژاد 1) mələk cinsli; 2) gözəl.

MƏLƏKSİMA' *a.* ملك سيماء b a x **mələksurət.**

MƏLƏKSİRƏT *a.* ملك سيرت mələk xasiyyətli, mələk rəftarlı.

MƏLƏKSURƏT *a.* ملك صورت 1) mələk üzli; 2) gözəl.

MƏLƏKUT *a.* ملكوت 1) hökmranlıq, padşahlıq; 2) mələklər dünyası, ruhlar aləmi.

MƏLƏKUTİ *a.* ملكوتى 1) hökmranlığa aid, padşahlığa məxsus; 2) ruhlar aləminə aid; 3) ilahi səltənətə məxsus.

MƏLƏKÜLHİFZ *a.* ملك الحفظ insanları qoruyan mələk.

MƏLAKÜLMÖVT *a.* ملك الموت ölüm mələyi // Əzrail.

MƏLƏKVƏŞ *a.* ملك *və f.* وش mələk kimi.

MƏLƏKZADƏ *a.* ملك *və f.* زاده 1) mələk balası, mələkdən doğulmuş; 2) *m.* çox gözəl.

MƏ'LƏM *a.* معلم əlamət, nişan, işarə, signal.

MƏL'ƏNƏT *a.* ملعنت 1) lənətləmə; 2) lənətə layiq iş və ya hərəkət, lənət edilməli.

MƏL'ƏNƏTXAN *a.* ملعنت *və f.* خوان b a x **məl'ənətkar.**

MƏL'ƏNƏTKAR *a.* ملعنت *və f.* كار lənət oxuyan, lənətləyən.

MƏL'ƏNƏTKARANƏ *a.* ملعنت və *f.* كارنه lənətləyərək.

MƏLƏNG *f.* مانگ 1) çılpaq // ayaqyalın, yalınayaq; 2) sərxoş, kefli; 3) vəcdə gəlmiş, coşmuş.

MƏLƏS¹ *a.* ملس b a x mələz.

MƏLƏS² *a.* ملس beli çuxur olan at.

MƏLƏVAN//MƏLƏVEYN *a.* ملوان || ملوين bütöv gün, gecə-gündüz.

MƏLƏZ *a.* ملز 1) iki müxtəlif cinsdən törəmə; 2) cinsi qarışıq olan (*heyvan*); 3) arpa və darı qarışığı olan buğda.

MƏLFUF *a.* ملفوف 1) sarılmış, bükülmüş // zərfə qoyulmuş; 2) sarmaşmış, sarmaşiq; 3) zərf; 4) sarğı.

MƏLFUFAT *a.* ملفوفات «*məlfuf*» *c. t.* 1) yazılı kağız; 2) boğça; 3) ikinci dərəcəli fərman.

MƏLFUFƏN *a.* ملفوفاً zərfdə // sarılı, sarılmış.

MƏLFUZ *a.* ملفوظ tələffüz edilmiş; söylənmiş.

MƏLFUZAT *a.* ملفوظات «*məlfuz*» *c.* birisinin sözləri.

MƏLHƏMƏ *a.* ملحمه 1) qırğın; 2) qanlı vuruşma, qanlı döyüş; 3) qəhrəmanlıq dastanı; epopeya.

MƏLHİ *a.* ملهى 1) oyuncaq; 2) əyləncə.

MƏLHUN *a.* ملحون səhv tələffüz edilmiş (*söz haqqında*).

MƏLHUZ *a.* ملحوظ 1) nəzərə çarpmış, görünmüş, gözə dəymiş; 2) təsəvvürə gətirilmiş, təsəvvürdə canlanmış.

MƏLHUZAT *a.* ملحوظات «*məlhuz*» *c.* nəzərə çarpan şeylər.

MƏLİ' *a.* مليء dolu; doldurulmuş.

MƏLİH *a.* مليح 1) duzlu; 2) gözəl, gözəşirin.

MƏLİK *a.* ملك padşah; hökmdar.

MƏLİKANƏ *a.* ملكه və *f.* انه məlik kimi, şahənə, hökmdarcasına.

MƏLİKƏ *a.* ملكه qadın hökmdar // hökmdar arvadı, şahbanu.

MƏLİKİYYƏT *a.* ملكيت əsasən Əlcəzair və Şamda yayılmış xristian məzhəbi; həmin məzhəbə mənsub adam.

MƏLİKÜŞŞÜƏRƏ' *ا. ملك الشعراء* şairlərin başçısı; hələ öz sağlığında məşhurlaşmış görkəmli şair.

MƏLİKÜTTÜCCAR *ا. ملك التجار* tacirlərin başçısı; böyük miqyasda ticarətlə məşğul olan tacir.

MƏLİKZADƏ *ا. ملك* və *f. زاده* məlik oğlu; şahzadə.

MƏLLAH *ا. ملاح* dənizçi; gəmiçi.

MƏLLAK *ا. ملاك* mülkədar, torpaq sahibi.

MƏLMUS *ا. ملموس* əllə duyulan, hiss olunan, toxunmaqla dərk edilən.

MƏLMUSAT *ا. ملموسات* «*məlmus*» *c. t.* şey, cisim, əşya.

MƏ'LUF¹ *ا. مألوف* alışmış, adət etmiş, öyrəşmiş.

MƏ'LUF² *ا. معلوف* yemlənmiş, ələf verilmiş (*otyeyən heyvan haqqında*).

MƏLUL *ا. ملول* 1) bezmiş, usanmış; 2) kədərli, qəmli, qüssəli.

MƏ'LUL *ا. معلول* əlil, şikəst.

MƏLULİYYƏT *ا. ملوليت* 1) bezmə, usanma; 2) kədərliklik, qəmginlik, qüssəlilik.

MƏ'LULİYYƏT *ا. معلوليت* əlillik, şikəstlik.

MƏ'LUM *ا. معلوم* 1) aydın, aşkar, bilinən; 2) mizd, haqq; 3) qonorar.

MƏ'LUMAT *ا. معلومات* «*mə'lum*» *c.* 1) məlum olan şeylər; 2) *t.* xəbər.

MƏ'LUMİYYƏT *ا. معلमित* məlumluq, aşkarlıq.

MƏL'UN *ا. ملعون* lənətə gəlmiş; lənətlənmiş.

MƏL'UNANƏ *ا. ملعون* və *f. انه* mələncasına.

MƏL'UNƏ *ا. ملعونه* lənətə gəlmiş qadın, lənətlənmiş qadın.

MƏLZUM *ا. ملزوم* 1) ayrılmaz, bölünməz; 2) şərikli, ortaqlı; 3) bir şey və ya iş üçün cavabdeh; məsul.

MƏMALİK¹ *ا. ممالك* «*məmləkət*» *c.* məmləkətlər, ölkələr.

MƏMALİK² *ا. مماليك* «*məmluk*» *c.* birisinə mənsub olan mülklər.

MƏMALİK³ *ا. مماليك* «*məmluk*» *c.* qullar, kölələr.

MƏMAT *ا. ممات* ölüm, vəfat.

MƏMATİ ə. مماتى ölümə aid, ölümlə əlaqədar olan.

MƏMDUD ə. ممدود 1) uzadılmış; 2) çəkilmiş (*yol haqqında*);
3) uzun, uzaq; 4) üzərində məddə işarəsi olan «əlif».

MƏMDUH ə. ممدوح mədh edilmiş; təriflənmiş, öyülmüş.

MƏMƏN ə. مأمّن 1) qorxusuz, təhlükəsiz; 2) sığınacaq yer.

MƏMƏRR ə. ممر keçiləcək yer, yol. **Məmərr-i-məşru'** ممر مشروع qanuni yol; **məmərr-i-nas** ممر ناس hər kəsin keçəcəyi yol.

MƏMLƏHƏ ə. مملحه duz çıxan yer; duzlaq.

MƏMLƏKƏT¹ ə. مملكت ölkə, diyar.

MƏMLƏKƏT² ə. مملكت birisinə mənsub olan mülk.

MƏMLƏKƏTARA ə. مملكت və f. آرا məmləkəti bəzəyən, ölkəni abadlaşdıran.

MƏMLƏKƏTDAR ə. مملكت və f. دار «məmləkəti olan» məmləkət sahibi, ölkəni idarə edən.

MƏMLƏKƏTFÜRÜŞ ə. مملكت və f. فروش məmləkəti satan, vətən xaini.

MƏMLU' ə. مملوء dolu; doldurulmuş.

MƏMLUH ə. مملوح duzlanmış, duzlu.

MƏMLUK¹ ə. مملوك 1) yiyəsi olan, xüsusi mülkiyyət olmuş;
2) xüsusi mülkiyyət, mal-mülk.

MƏMLUK² ə. مملوك qul, kölə.

MƏMLUKANƏ ə. مملوك və f. انه qul kimi, köləcəsinə.

MƏMLUKƏ ə. مملوكه kəniş, cariyə // qulluqçu qadın.

MƏMLUKİYYƏT ə. مملوكيت qulluq, köləlik.

MƏMNU' ə. ممنوع qadağan olunmuş.

MƏMNUAT ə. ممنوعات «məmnü» c. qadağan olunmuş şeylər.

MƏMNUN ə. ممنون razı, minnətdar.

MƏMNUNƏN ə. ممنوناً razılıqla, minnətdarlıqla.

MƏMNUNİYYƏT ə. ممنونيت 1) razılıq, minnətdarlıq; 2) məmnunluq, xoşhallıq.

MƏMNUÜL'ƏMƏL ə. ممنوع العمل icrası qadağan olunmuş.

MƏMSUX ə. ممسوخ 1) təhrif edilmiş, korlanmış; 2) eybəcər hala salınmış; 3) ərəb əsətirində: qiyafəsini dəyişmə (*məs.: adamın heyvan halına düşməsi və s.*)

MƏMŞA ə. ممشا ayaqyolu, tualet.

MƏ'MUL¹ ə. مأمول 1) arzu edilən, gözlənilən; 2) ümid edilən.

MƏ'MUL² ə. معمول qayrılmış, düzəldilmiş, istehsal edilmiş.

MƏ'MULAT ə. معمولات «*mə'mul*» c. t. qayrılmış, düzəldilmiş, istehsal edilmiş əşya.

MƏ'MULƏN ə. معمولاً adətən, bir qayda olaraq.

MƏ'MUN ə. مأمون 1) təmin edilmiş; 2) qorxusuz, təhlükəsiz.

MƏ'MUR¹ ə. مأمور 1) əmr almış, bir iş tapşırılmış; 2) idarədə yazı işi ilə məşğul olan adam.

MƏ'MUR²(Ə) ə. معموره || معمور 1) abad; 2) şumlanmış, əkin üçün hazır olan; 3) əhalisi olan, əhali yaşayan, məskun // şəhər, qəsəbə; 4) *m.* aləm, kainat.

MƏ'MURƏN ə. مأموراً tapşırıqla, əmrlə.

MƏ'MURİYYƏT ə. مأموریت 1) bir adama tapşırılan dövlət işi; 2) ezamiyyət.

MƏMZUC ə. ممزوج qarışıq, qarışmış.

MƏN ə. من b a x **mənn²**.

MƏN' ə. منع 1) qadağa, yasaq; 2) qabağını saxlama, qabağını alma; mane olma.

MƏ'NA ə. معنى b a x **mə'ni** (*1-ci – 3-cü mənalarda*).

MƏNABE' ə. منابع «*mənbə'*» c. mənbələr.

MƏNABİR ə. منابر «*minbər*» c. minbərlər.

MƏ'NADAR ə. معنادار və f. دار b a x **mə'nidar**.

MƏNAƏT ə. مناعت 1) möhkəmlik, sarsılmazlıq; 2) təkəbbürlülük, lovğalıq; 3) mənəmlik, eqoizm.

MƏNAFE' ə. منافع «*mənfəət*» c. 1) mənfəətlər; 2) *t.* maraqlar.

MƏNAFEBƏXS ə. منافع və f. بخش mənfüət verən, faydalı, mənfüətli.

MƏNAFİ ə. منافی «*mənfi*» c. mənfilər.

MƏNAFİZ ə. منافذ «*mənfüz*» c. dəliklər, deşiklər // ağızlar.

MƏNAHİ ə. مناهى «*mənhi*» c. b a x **mənahiyyat**.

MƏNAHİC ə. مناهج «*mənħac*» c. böyük yollar.

MƏNAHİYYAT ə. مناهيات «*mənahi*» c. qadağan olunmuş şeylər.

MƏNAQİB ə. مناقب «*mənqəbə*» c. 1) tərifə layiq sifətlər, tərifə layiq xidmətlər; fəzilətlər, məziyyətlər; 2) mədhiyələr.

MƏNAL ə. منال 1) nail olunan, ələ gətirilən; 2) mal, dövlət.

MƏNAM ə. منام 1) yatma, yuxulama; 2) yuxu, rəya, yuxugörmə; 3) yatacaq.

MƏNAR ə. منار mayak.

MƏNARƏ ə. مناره b a x **minarə**.

MƏNAS ə. مناص سığınaq yeri, sığınacaq.

MƏNASİB ə. مناصب «*mənsəb*» c. mənsəblər.

MƏNASİK ə. مناسك «*mənsik*» c. t. həcc ziyarəti mərasimi; həcc ziyarəti qaydaları.

MƏNASİM ə. مناسم «*mənsəm*» c. yollar.

MƏNAT¹ ə. منات islamiyyətdən əvvəl ərəblərdə büt adı.

MƏNAT² ə. مناط 1) səbəkə, bəis; 2) nümunə.

MƏNATİQ ə. مناطق «*məntəqə*» c. məntəqələr.

MƏNATÜL'AMAL ə. مناط الآمال ümid mənbəyi.

MƏNAZİL ə. منازل «*mənzil*» c. mənzillər.

MƏNAZİM ə. منازم «*münzəm*» c. sıralar, səflər.

MƏNAZİR ə. مناظر «*mənzərə*» c. mənzərələr.

MƏNBƏ' ə. منبع 1) qaynaq, bulaq, çeşmə; 2) bir əhvalat və ya xəbər çıxdığı və ya götürüldüyü yer; qaynaq.

MƏNBƏR ə. منبر b a x **minbər**.

MƏNBƏRNİŞİN ə. منبر و f. نشين 1) minbərdə oturan; 2) ruhani, din xadimi.

MƏNBİT ə. منبت göyərtili yer, göyərti bitən yer, göyərtilik.

MƏNCƏNİQ ə. منجنيق əsli y. 1) orta əsrlərdə: döyüş vaxtı şəhər qalalarını dağıtmaq üçün ağır daşlar atan xüsusi qurğu; 2) quyudan su çəkmək üçün xüsusi quruluşlu manivela, manca.

MƏNDƏB ə. مندب hönkürtü ilə ağılama.

MƏNDİL ə. مندیل yaylıq, kiçik dəsmal.

MƏNDUB ə. مندوب işlənməsi məqbul və yaxşı olan.

MƏ'NƏN ə. معنأ 1) mənə etibarilə, mənaca; 2) dolayısı ilə, açıq-açıqına olmayaraq.

MƏNƏSSƏ ə. منصه 1) gəlinlə bəyin ilk dəfə görüşdükləri otaq, zifaf otağı; 2) zahir olan yer, zühur edən yer, aşkar olan yer.

MƏ'NƏVİ ə. معنوی 1) mənə cəhətdən, mənaya görə; 2) mücərrəd; 3) əqli, fikri, zehni; 4) ruhi; 5) əxlaqi; 6) dəruni, daxili.

MƏNFA ə. منفا 1) sürgün yeri; 2) b a x **mənfi** (*1-ci mənada*).

MƏNFƏƏT ə. منفعت gəlir, qazanc, xeyir.

MƏNFƏƏTBƏRDAR ə. منفعت və f. بردار mənəfəət götürən, gəlir əldə edən, xeyir alan.

MƏNFƏƏTCU ə. منفعت və f. جو mənəfəət axtaran, möhtəkir.

MƏNFƏƏTDAR ə. منفعت və f. دار mənəfəət götürən, qazanc əldə edən, faydalanan.

MƏNFƏƏTPƏRƏST ə. منفعت və f. پرست öz mənəfəətini güdən, qazanc dalınca qaçan // tamahkar, acgöz.

MƏNFƏS ə. منفس b a x **mənfəz**.

MƏNFƏZ ə. منفذ 1) dəlik, deşik // ağız; 2) kanal; 3) dar dərə.

MƏNFİ ə. منفي 1) sürgün edilmiş, sürgündə olan; 2) inkar; 3) riyaziyyatda: müsbətin əksini bildirən işarə.

MƏNFİYYƏN ə. منفيًا sürgün olunaraq; sürgündə olaraq.

MƏNFİYYƏT ə. منفيت mənfilik, müsbət olmama.

MƏNFUR ə. منفور nifrətlənmiş, nifrətə layiq; iyrənc.

MƏNFURİYYƏT ə. منفوريت nifrətlilik, iyrənclik.

MƏNHİ ə. منهى bax **mənhiyyə**.

MƏNHİYYAT ə. منهيات «*mənhi(yyə)*» c. şəriətcə qadağan olunmuş şeylər.

MƏNHİYYƏ ə. منهي qadağan edilmiş (*iş və s. haqqında*).

MƏNHUB ə. منسوب qarət edilmiş.

MƏNHUR ə. منحور 1) kəsilmiş (*heyvan haqqında*); 2) öldürülmüş (*iti silahla*).

MƏNHUS ə. منحوس uğursuz, nəhs.

MƏNİ¹ f. منى lovğalıq, mənəm-mənəmlik, eqoizm.

MƏNİ² ə. منى bax **məny**.

MƏ'Nİ ə. معنى 1) məzmun; 2) mövzu, məsələ; 3) səbəb; 4) mahnı, tərənə. **Mə'niyi-əsrar** معنى اسرار sirlərin mənası, sirlərin izahı; **mə'niyi-zibh** معنى ذبح qurbanlığın mənası, qurban kəsməyin mənası.

MƏNİ' ə. منيع 1) bərk, möhkəm, alınması çətin (*qala, şəhər və s. haqqında*); 2) möhkəm, mətin (*mövqə, mənsəb və s. haqqında*).

MƏ'NİDAR ə. معنى və f. دار mənası olan, mənalı.

MƏNİF ə. منيف yüksək, uca, ali.

MƏN'İM ə. منعم nemət vermə.

MƏNİŞ f. منش xasiyyət, təbiət.

MƏNKUB ə. منكوب 1) bədbəxt, zəlil, talesiz; 2) nüfuzunu itirmiş, gözdən düşmüş.

MƏNKUBİYYƏT ə. منكوبيت bədbəxtlik, zəlillik, talesizlik.

MƏNKUH ə. منكوه nikahlı, qanuni (*ər*).

MƏNKUHƏ ə. منكوهه nikahlı, qanuni (*arvad*).

MƏNKUS ə. منكوس tərsinə dönmüş, başıaşağı olmuş, əksinə çevrilmiş.

MƏNQƏBƏ(T) ə. منقبه || منقبه 1) ləyaqət; 2) tərifləyici sifət, təriflənməli xidmət, fəaliyyət; 3) mədh(iyyə).

MƏNQƏL ə. منقل kabab bişirmək üçün xüsusi ocaqlıq; manqal.

MƏNQUL ə. منقول 1) daşınmış, köçürülmüş; 2) ağızdan-ağıza söylənib yayılmış (*söz, xəbər*); 3) danışılmış, nəql edilmiş.

MƏNQULAT ə. منقولات «*mənqul*» c. t. bilənə və danışana əsaslanan məlumat.

MƏNQUŞ ə. منقوش naxışlanmış, müxtəlif boyalarla rənglənmiş; nəqş edilmiş, çəkilmiş.

MƏNQUT ə. منقوط nöqtəsi olan, nöqtəli.

MƏNN¹ ə. من 1) yaxşılıq etmə; 2) yaxşılığı başa qaxma; minnət.

MƏNN² ə. من batman (3 kq-dan 12 kq-a qədər ağırlıq ölçüsü).

MƏNNA' ə. مناع mane olan.

MƏNNAN ə. منان mərhəmətli, səxavətli, şəfqətli (*kişi*).

MƏNNANƏ ə. منانه mərhəmətli, səxavətli, şəfqətli (*qadın*).

MƏNSƏB ə. منصب 1) yüksək vəzifə, böyük məqam; 2) bir çayın dənizə və ya başqa çaya töküldüyü yer; çayağzı.

MƏNSƏBDAR ə. منصب və f. دار vəzifəli, vəzifəsi olan.

MƏNSƏBDARİ ə. منصب və f. داری vəzifəli olma, vəzifəlilik.

MƏNSƏBPƏRƏST ə. منصب və f. پرست mənsəb verən; vəzifəpərəst.

MƏNSƏBPƏRƏSTİ ə. منصب və f. پرستی vəzifəni sevmə; vəzifəpərəstlik.

MƏNSİ ə. منسى yaddan çıxmış, unudulmuş.

MƏNSUB¹ ə. منصوب 1) qoyulmuş, qonmuş; 2) təyin olunmuş; 3) dikinə basdırılmış, dikinə qoyulmuş; 4) ərəb dili qrammatikasında: təsirlik halda olan.

MƏNSUB² ə. منسوب bir şəxslə və ya şeylə əlaqəsi olan, ona aid olan.

MƏNSUBƏ¹ ə. منصوبه 1) vəzifə; 2) tikilmiş.

MƏNSUBƏ² ə. منصوبه şahmat.

MƏNSUBİYYƏT ə. منسوبیت mənsub olma, asılı olma, mənsubluq, asılılıq.

MƏNSUC ə. منسوج 1) toxunmuş; 2) toxuma (*parça və s. haqqında*).

MƏNSUX *ə.* منسوخ 1) qüvvədən düşmüş; 2) ləğv edilmiş.

MƏNSUR¹ *ə.* منثور 1) dağınıq, pərakəndə; 2) nəsrə yazılmış (*ədəbi əsər haqqında*) // nəsr.

MƏNSUR² *ə.* منصور qələbə çalmış, üstün gəlmiş.

MƏNSURİYYƏT *ə.* منصوریت qalibiyyət, müvəffəqiyyət.

MƏNSUS *ə.* منصوص 1) mətnə yazılmış, qeyd edilmiş; 2) sübut gətirilmiş; 3) haqqında Qur'anda ayə olan məsələ.

MƏNŞƏ' *ə.* منشأ 1) törənən yer, bir şeyin çıxdığı və ya zahir olduğu yer; 2) əsil, əsas, kök; 3) başlanğıc, əvvəl.

MƏNŞUR¹ *ə.* منشور riyaziyyatda: prizma.

MƏNŞUR²(Ə) *ə.* منشوره || منشور 1) yayılmış, aşkar olmuş; 2) nəşr edilmiş, çap olunmuş; 3) padşah tərəfindən verilmiş (*fərman və s. haqqında*); 4) nizamnamə; 5) xartiya.

MƏNTƏQƏ *ə.* منطقه 1) qurşaq, kəmə; 2) Yer kürəsinin müəyyən xüsusiyyətə malik sahəsi.

MƏNTİQ *ə.* منطق 1) düzgün təfəkkür qaydalarından bəhs edən elm; 2) nitq, dil; 3) müsahibə, söhbət; 4) ağılabatan, düzgün, düz (*fikir və s. haqqında*).

MƏNTİQİ *ə.* منطقی 1) məntiq elminə aid olan; 2) məntiq qaydalarına uyğun, ağıla müvafiq, əsaslandırılmış (*fikir və s. haqqında*).

MƏNTİQŞÜNAS *ə.* منطق شناس məntiq mütəxəssisi, məntiq elmi ilə məşğul olan alim.

MƏNTİQÜTTEYR *ə.* منطق الطير «quşların söhbəti» (*XIII əsr sairə Fəridəddin Əttarın əsərinin adından ümumiləşmişdir*).

MƏNTUQ *ə.* منطوق 1) söylənmiş söz; 2) məfhum, məal.

MƏ'NUS(Ə) *ə.* مأنوسه || مأنوس 1) alışıq, isinişmiş; 2) adət, vərdis.

MƏ'NUSİYYƏT *ə.* مأنوسیت alışma, isinişmə, adət etmə.

MƏNUT *ə.* منوط asılı, bir şeyin varlığından asılı olan.

MƏNVİ *ə.* منوی məqsəd; niyyət olunan şey.

MƏNY *ə.* منی kişi toxumu; erkək heyvanın toxumu; sperma.

MƏNZƏLƏ(T) ə. منزلت || منزله dərəcə, rütbə.

MƏNZƏR ə. منظر 1) görünən yer; 2) görünüş, surət; 3) aspekt.

MƏNZƏRƏ ə. منظره 1) seyr olunan təbiət, təbiətin görünüşü; 2) belə yerləri təsvir edən şəkil; peyzaj, panorama; 3) perspektiv.

MƏNZİL ə. منزل 1) düşərgə, durma yeri, dayanacaq yer; 2) iki dayanacaq yeri arasındakı məsafə; 3) oturacaq yer; məskən; 4) otaq, ev; 5) faza, mərhələ. **Mənzili-vüsal** منزل وصال sevgililərin görüşdükleri yer.

MƏNZİLGƏH, MƏNZİLGƏH ə. منزل və f. گاه || گاه mənzil yeri, yaşayış yeri; mənzil.

MƏNZU' ə. منزوع ayrılmış, qoparılmış.

MƏNZUD ə. منزود 1) yanbayan düzülmüş, cərgə ilə qoyulmuş; 2) sıx bitmiş.

MƏNZUL ə. منزل endirilmiş, düşürülmüş; göndərilmiş, nazil edilmiş.

MƏNZUM ə. منظوم 1) nizamla düzülmüş, müntəzəm; 2) şeirlə yazılmış (*ədəbi əsər haqqında*) // şeir.

MƏNZUMƏ ə. منظومه 1) sıra, düzüm; 2) şeir, poema.

MƏNZUR' ə. منذور nəzir deyilmiş, mübarək bir yerə veriləcəyi vəd olunmuş.

MƏNZUR² ə. منظور 1) nəzərdə tutulmuş; 2) baxılan, nəzər salınan; 3) məqsəd, niyyət.

MƏR'A ə. مرعا otlaq.

MƏRABE' ə. مربع «mürəbbe'» c. 1) ədəbiyyatda: dördlükler; 2) riyaziyyatda: kvadratlar.

MƏRAHİM ə. مراحم «mərhəmət» c. mərhəmətlər.

MƏRAKİB ə. مراكب «mərkəb» c. 1) minik heyvanları; 2) gəmilər.

MƏRAKİZ ə. مراكز «mərkəz» c. mərkəzlər.

MƏRAQ ə. مراق öyrənmək həvəsi, maraqlar.

MƏRAQİD ə. مراقد «mərqəd» c. 1) yatacaqlar; 2) m. qəbirlər, məzarlar.

MƏRAM ə. مرام 1) arzu, istək; 2) niyyət, məqsəd, qəsd.

MƏRAMNAMƏ ə. مرام نامه və f. proqram.

MƏRARƏ ə. مراره öd kisəsi; öd.

MƏRARƏT ə. مرارت acılıq, dilxorluq.

MƏRARƏTKEŞ ə. مرارت کش və f. əziyyət çəkən, əziyyətə qatlaşan.

MƏRASİ ə. مراسی «*mərsiyə*» c. mərsiyələr.

MƏRASİD ə. مرصد «*mərsəd*» c. 1) gözləmələr; 2) baxışlar.

MƏRASİM¹ ə. مراسم «*rəsm*» c. 1) rəsmi ayinlər; 2) t. qəbul edilmiş qayda, üsul // ənənə.

MƏRASİM² ə. مراسم fərman; dekret; manifest.

MƏRATİB ə. مراتب «*mərtəbə*» c. mərtəbələr, təbəqələr.

MƏRAYA ə. مرايا «*mirat*» c. güzgülər, aynalar.

MƏRBUT ə. مربوط 1) bağlı, bağlanmış; 2) bitişik, yapışiq; 3) yapışdırılmış, ilişdirilmiş; 4) tam mənasilə tabe olan; 5) aid, mənsub.

MƏRBUTƏN ə. مربوطاً əlaqəli şəkildə.

MƏRBUTİYYƏT ə. مربوطیت 1) bitişiklik, bağlılıq; 2) aid olma, mənsub olma; 3) tabe olma, tabelik; 4) qoşma, əlavə.

MƏRC ə. مرج *asli f.* b a x mərğ.

MƏRCAN ə. مرجان dənizdən çıxarılan tünd-qırmızı rəngli muncuqvarı qadın bəzəyi.

MƏRCANİ ə. مرجانی mərcan kimi, mərcan rəngində.

MƏRCƏ' ə. مرجع 1) qayıdılan yer; 2) müraciət olunan yer, adam; 3) idarə, müəssisə. **Mərcəi-pənah** مرجع پناه pənah aparılan yer və ya adam.

MƏRCƏİ ə. مرجعی 1) dönüş yeri, qayıdılacaq yer; 2) hər kəsin müraciət etdiyi yer və ya adam.

MƏRCU ə. مرجو 1) ümid edilən; 2) yalvararaq istənilən, xahiş olunan.

MƏRCU' ə. مرجوع müraciət edilmiş.

MƏRD *f.* مرد 1) kişi; 2) adam, insan; 3) qəhrəman, igid; 4) əli-
açıq, səxavətli. **Mərdi-meydan** مرد میدان «meydan adamı» *m.* igid,
qəhrəman, cəsur; **mərdi-mərdanə** مرد مردانه igidcəsinə, kişi kimi,
cəsarətlə, qorxu bilmədən.

MƏRDANƏ *f.* مردانه 1) kişi kimi, mərdə layiq; 2) qəhrəmanca-
sına, igidcəsinə.

MƏRDANƏGİ *f.* مردانگی *b a x* **mərđi** (2-ci mənada).

MƏRDƏK(Ə) *f.* مردکه || مردك 1) adamcıqaz, cırdan; 2) sadə-
dil; 3) maymaq, fərsiz; 4) alçaq, əclaf.

MƏRDFRİB *f.* مردفريب adamaldadan, hiyləgər.

MƏRDİ *f.* مردی 1) kişi cinsinə aid olan; kişilik; 2) qoçaqlıq, igid-
lik, qəhrəmanlıq; 3) adamlıq, insanlıq.

MƏRDUD(Ə) *a.* مردوده || مردود 1) rədd edilmiş, qovulmuş;
2) avara, səfil; 3) hüquqsuz.

MƏRDÜ ZƏN *f.* مرد و زن kişi-arvad, hamı.

MƏRDÜM¹ *f.* مردم insan, adam, bəşər.

MƏRDÜM² *f.* مردم *b a x* **mərdümək²**; **Mərdümi-didə (çəşm)**
(چشم) مردم دیدə göz bəbəyi.

MƏRDÜMAZAR *f.* مردم آزار xalqa əziyyət verən, camaatı incidən.

MƏRDÜMƏK¹ *f.* مردمك adamcıq, adamcıqaz.

MƏRDÜMƏK² *f.* مردمك göz bəbəyi.

MƏRDÜMGƏZA *f.* مردمگزا 1) mərdimazar; 2) zalım, müstəbid.

MƏRDÜMGİRİZ *f.* مردم گریز adamdanqaçan, adamayovuşmaz.

MƏRDÜMXAR *f.* مردم خوار adamyeyən, adam əti yeyən;
m. qaniçən, zalım.

MƏRDÜMİ *f.* مردمی insanlıq, adamlıq.

MƏRDÜMKÜŞ *f.* مردم کش camaatı qıran, adamları öldürən, in-
sanları tələf edən.

MƏRDÜMNİŞİN *f.* مردم نشین 1) adam yaşayan, insan sakin olan;
2) abad, şən.

MƏRDÜMZADƏ *f.* مردمزاده insan övladı, adam balası.

MƏ'RƏKƏ *f.* معركة 1) dava meydanı; 2) döyüş, dava; 3) qələbəlik, izdiham; 4) kampaniya; 5) küçə artistlərinin tamaşa göstərdikləri meydan; 6) qalmaqal, vur-həşir.

MƏRƏŞ *ə.* مرش 1) tüklü, lələkli, qanadlı; 2) quş.

MƏRƏZ *ə.* مرض 1) xəstəlik, naxoşluq; 2) dərd, bəla.

MƏRƏZXANƏ *ə.* مرض *və f.* خانه xəstəxana, müalicəxana.

MƏRƏZİ *ə.* مرضی xəstəliyə mənsub, azardan törəyən; patoloji.

MƏRFU' *ə.* مرفوع 1) uca, yüksəlmiş; 2) aradan qaldırılmış; 3) ərəb qrammatikasında: adlıq halda olan.

MƏRG *f.* مرگ ölüm. **Mərgi-müş** مرگ موش *b a x* **mərgmüş.**

MƏRGMÜŞ *f.* مرگ موش siçan və b. ziyanvericiləri qırmaq üçün zəhərli maddə; süleymani.

MƏRĞ *f.* مرغ 1) çayır; 2) çəmən.

MƏRĞUB(Ə) *ə.* مرغوبه || مرغوب 1) rəğbət olunan, istənilən, sevilən; 2) hər kəs tərəfindən qəbul olunan, bəyənilən.

MƏRĞZAR *f.* مرغزار çəmənlik, çəməngah // otluq, çayırılıq.

MƏRHƏBA *ə.* مرحبا ərəblərdə: «xoş gəldin», türklərdə: «salam», azərbaycanlılarda: «əhsən, afərin».

MƏRHƏLƏ *ə.* مرحله 1) keçid; 2) dərəcə, pillə; 3) bir hadisənin və ya işin gedişində ayrıca dövr; 4) mənzil, duracaq, istirahət yeri; 5) *m.* bu dünya.

MƏRHƏM *ə.* مرهم 1) yaralı və ya ağrıyan yerə sürtülən dərman; 2) təsəlli olacaq səbəb, şey.

MƏRHƏMƏT *ə.* مرحمت 1) rəhm etmə, acıma, yaxşılıq etmə; 2) lütf, şəfqət.

MƏRHƏMƏTDİSAR *ə.* مرحمت *və f.* دثار 1) çox mərhəmətli, mərhəmətlə dolu; 2) çox mehriban, adəti mehribanlıq olan.

MƏRHƏMNƏH *ə.* مرهم *və f.* نه mərhəm qoyan, əlac edən.

MƏRHUB *ə.* مرهوب qorxulu, qorxunc.

MƏRHUM(Ə) *a.* مرحوم || مرحوم rəhmətə getmiş, rəhmətlik, vəfat etmiş.

MƏRHUN *a.* مرهون düçar, tutulmuş.

MƏR'İ¹ *a.* مرئى b a x məriyyə¹.

MƏR'İ² *a.* مرعى b a x məriyyə².

MƏRİD *a.* مرید 1) inadçıl, tərs; 2) müti olmayan, sözə baxmayan; 3) şeytan, iblis; 4) çox nəhəng, azman.

MƏ'RİFƏT *a.* معرفت 1) bilik, elm; 2) hünər, məharət, ustalıq; 3) tanışlıq, dostcasına əlaqə.

MƏ'RİFƏTAMİZ *a.* معرفت və f. آمیز 1) elm və bilik öyrədən; 2) müəllim // ustad; 3) mürəbbi, tərbiyəçi.

MƏ'RİFƏTPƏRVƏR *a.* معرفت və f. پرور mərifətli, mərifət sahibi.

MƏR'İYYAT *a.* مرئيات «məri'i» *c.* gözlə görünən şeylər.

MƏR'İYYƏ¹ *a.* مرئيه gözlə görünən.

MƏR'İYYƏ² *a.* مرعيه riayət edilmiş, gözlənilmiş, nəzərə alınmış.

MƏRİZ *a.* مريض 1) xəstə, naxoş; 2) əlil, şikəst.

MƏ'RİZ *a.* معرض 1) bir şeyin görüldüyü, zübur etdiyi, ərz olunduğu yer; 2) sərgi.

MƏRİZƏ *a.* مريضه xəstə qadın.

MƏRİZGAH *a.* مريض və f. گاه b a x mərizxanə.

MƏRİZXANƏ *a.* مريض və f. خانه xəstəxana, müalicəxana.

MƏRKƏB *a.* مركب 1) minik // minik heyvanı; 2) gəmi.

MƏRKƏZ *a.* مركز 1) dairənin orta nöqtəsi // orta; 2) baş şəhər, paytaxt. **Mərkəzi-siqlət** مركز ثقل ağırliq mərkəzi.

MƏRKƏZİ *a.* مركزى 1) mərkəzə aid olan; 2) yerlərdə şöbələri olan yuxarı dövlət idarəsi.

MƏRKƏZİYYƏT *a.* مركزيت 1) mərkəzə tabe olma; 2) mərkəzləşdirmə; 3) mərkəzçilik.

MƏRKUB *a.* مركوب meşindən üst paltarı.

MƏRKUZ *a.* مركز 1) bir nöqtəyə sancılmış; 2) dikəldilmiş.

MƏRQƏD *a.* مرقد 1) yatacaq; 2) *m.* qəbir, məzar. **Mərqədi-şəşguşə** مرقد شش گوشه altıbucaqlı bina.

MƏRQUM *a.* مرقوم 1) yazılmış, yazılı; 2) yuxarıda adı çəkilmiş, yuxarıda yazılmış.

MƏRMİ *a.* مرمی top gülləsi.

MƏRMUZ *a.* مرموز 1) rəmz və işarələrlə ifadə olunmuş; 2) mistik məzmunlu yazı.

MƏRMUZAT *a.* رموزات «*mərmuz*» *c.* rəmz və xüsusi işarələrlə ifadə olunmuş şeylər.

MƏRR *a.* مر keçmə, ötüb-geçmə.

MƏRRAT *a.* مرات «*mərrə(t)*» *c.* dəfələr.

MƏRRƏ(T) *a.* مره || مرت dəfə.

MƏRRİX *a.* مریخ Mars (*planet*).

MƏRSA *a.* مرسا liman.

MƏRSƏD *a.* مرصد 1) rəsədxana; 2) nəzarət məntəqəsi, müşahidə yeri.

MƏRSƏLƏ *a.* مرسله göndərilmiş, yollanmış.

MƏRSİYƏ *a.* مرثیه 1) matəm şeiri; elegiya; 2) qəbir üzərində söylənən nitq; 3) nekroloq; 4) ölü üçün ağı deyib ağlama.

MƏRSİYƏGU *a.* مرثیه və *f.* گو mərsiyə oxuyan; mərsiyəçi.

MƏRSİYƏXAN *a.* مرسيه və *f.* خوان mərsiyə oxuyan; mərsiyəçi.

MƏRSUM *a.* مرسوم 1) yazılmış, cızılmış; 2) rəsmlər və çiçəklərlə bəzədilmiş; rəsmlı, bər-bəzəkli; 3) adət olmuş, ənənə halına keçmiş; 4) əmək haqqı, maaş.

MƏRTƏ' *a.* مرتع otlaq.

MƏRTƏBƏ *a.* مرتبه 1) qat, təbəqə; 2) dəfə, kərə; 3) vəzifə; 4) miqdar, qədər; 5) hörmət, ləyaqət. **Mərtəbei-eşq** مرتبه عشق eşq mərtəbəsi.

MƏRTUB *a.* مرطوب yaş, nəm, islaq, rütubətli.

MƏR'UB ə. مرعوب dəhşətə gəlmiş // hürkmüş.

MƏ'RUF ə. معروف b a x mə'rufə (1-ci və 2-ci mənalarda).

MƏ'RUFƏ ə. معروفه 1) bilinən, məlum olan, tanınan; 2) məşhur, hər kəsin tanıdığı; 3) fahişə.

MƏ'RUZ ə. معروض düçar olan, özünü qoruya bilməyən.

MƏ'RUZAT ə. معروضات «mə'ruzə» c. t. özündən yüksək vəzi-fəli şəxsə təqdim edilən şifahi və ya yazılı məlumat.

MƏ'RUZƏ ə. معروضه müəyyən məsələ haqqında qabaqcadan hazırlanmış nitq, çıxış.

MƏRVƏ ə. مره 1) çaxmaqdaşı; 2) zəy.

MƏRVİ ə. مروى rəvayət edilmiş. **Mərvist ki** مروى است كه rəvayət edirlər ki... deyirlər ki...

MƏRZ f. مرز sərhəd.

MƏRZAT ə. مرضات razılıq.

MƏRZBAN f. مرزبان sərhədçi.

MƏRZƏĞ ə. مرزغ bataqlıq.

MƏRZƏNCUŞ f. مرزنجوش b a x mərzənguş.

MƏRZƏNGUŞ f. مرزنگوش 1) pərpərəng; 2) dağ reyhanı // reyhan.

MƏRZİ¹ f. مرزى sərhədlə əlaqədar olan.

MƏRZİ² ə. مرضى birisinin razı olduğu iş.

MƏRZUQ ə. مرزوق ərzağı tədarük edilmiş, rizqi verilmiş.

MƏRZÜ BUM f. مرزو بوم «sərhəd və ölkə» məmləkət, ölkə.

MƏSA' ə. مساء axşam.

MƏSABƏ ə. مثابه 1) toplanılan yer, toplanış yeri; 2) daimi yer (məs.: dilənçinin məscid yanında durub diləndiyi yer); 3) dərəcə; 4) ... kimi, ... sifətilə.

MƏSABİH ə. مصابيح «misbah» c. çıraqlar.

MƏSACİD ə. مساجد «məscid» c. məscidlər.

MƏSADİR ə. مصادر «məsdər» c. 1) mənbələr, qaynaqlar; 2) əsaslar, istinad ediləcək şeylər; 3) qrammatikada: məsdərlər.

MƏSAF(F) ə. مصاف «*məsəff*» c. t. 1) b a x **məsafgah**; 2) döyüş, vuruş.

MƏSAFƏ(T) ə. مسافت || مسافه iki yer arasındakı ara; uzaqlıq.

MƏSAFGAH ə. مصاف və f. گاه sıraya düzülən yerlər; əsgərlərin sıraya düzüldüyü döyüş meydanı.

MƏSAHƏ(T) ə. مصاحه || مصاحت 1) yerin səthi; 2) ərazi, sahə.

MƏSAHİF ə. مصاحف «*müşəf*» c. 1) kitablar; 2) Qur'anın nüsxələri.

MƏSAİ ə. مساعى «*məsi*» c. çalışmalar, səylər // t. çalışma, səy.

MƏSAİB ə. مصائب «*müsibət*» c. müsibətlər.

MƏSAİL ə. مسائل «*məsələ*» c. b a x **məsayil**.

MƏSAKİN¹ ə. مساكن «*məskən*» c. məskənlər.

MƏSAKİN² ə. مساكين «*miskin*» c. yazıqlar, miskinlər.

MƏSALEH ə. مصالح «*məsləhət*» c. 1) t. mənafe, fayda, xeyir; 2) t. idarə, şöbə; 3) t. alət, cihaz, nəzarət; 4) tövsiyələr, göstərişlər, təkliflər.

MƏSALİK ə. مسالك «*məslək*» c. məsləklər.

MƏSAMAT ə. مسامات «*məsəmmə*» c. məsamələr.

MƏSAME' ə. مسامع «*mismə'*» c. qulaqlar.

MƏSAMƏ ə. مسامه b a x **məsəmmə**.

MƏSAMİR ə. مسامير «*mismar*» c. mismarlar.

MƏSAMM ə. مسام «*məsəmmə*» c. məsamələr.

MƏSANE' ə. مصانع «*məsnə'*» c. sənaye müəssisələri.

MƏSANƏ ə. مثانه sidik kisəsi, sidiklik.

MƏSANİ ə. مثانى 1) Qur'an; 2) Fatihə surəsi.

MƏSANİD ə. مساند «*məsnəd*» c. böyük vəzifələr.

MƏSARİF ə. مصارف «*məsərəf*» c. 1) xərclər, məsrəflər. **Məsarifi-yövmiyyə** مصارف يومية gündəlik xərclər.

MƏSARR ə. مسار «*məsərrət*» c. sevinclər.

MƏSAVİ ə. مساوى «*məsəət*» c. pisliklər, fənalıqlar.

MƏSAYİL *a.* مسایل «*məsələ*» c. məsələlər.

MƏSBUĞ *a.* مصبوغ boyanmış, boyanıq.

MƏSBUK *a.* مسبوك qəlibə tökülmüş (*ərinti haqqında*).

MƏSBUQ¹ *a.* مسبوق xəbərdar edilmiş, xəbər verilmiş, xəbərdar.

MƏSBUQ² *a.* مسبوق arxada qalmış, geridə qalmış (*yolda*).

MƏSCİD *a.* مسجد müsəlman ibadətگاهی. **Məscidi-came'** مسجد جامع böyük məscid; **məscidi-əqsa** مسجد أقصى Beytül-müqəddəsədəki böyük müsəlman məbədi; **məscidi-həram** مسجد حرام Məkkədəki Kə'bə məscidi.

MƏSCUD *a.* مسجود səcdə olunan (*Allah, büt və s.*).

MƏSCUN *a.* مسجون həbsxanaya salınmış; məhbus.

MƏSDƏR *a.* مصدر 1) mənbə, mənşə, qaynaq; 2) əsas, söykənək; 3) qrammatikada: felin formalarından biri.

MƏSDƏRİ *a.* مصدری 1) mənbəyə aid; 2) əsaslı, əsaslı olan; əsas-a aid; 3) məsdərə aid.

MƏSDƏRİYYƏ *a.* مصدریه vaxtilə içkidən və s. alınan rüsum.

MƏSDUD *a.* مسدود 1) bağlı, qapalı, qapanmış; 2) sədd çəkilmiş; hasarlanmış.

MƏSDUM *a.* مسدوم əzilmiş, zədələnmiş, döyülmüş.

MƏS'ƏDƏT *a.* مسعدت xoşbəxtlik, səadət.

MƏS'ƏDƏTBƏXŞ *a.* مسعدت və f. بخش xoşbəxtlik gətirən, səadət bəxş edən.

MƏSƏFF *a.* مصف sıraya düzülən // əsgərlərin sıraya düzüldüyü döyüş meydanı.

MƏSƏL¹ *a.* مثل zərbi-məsəl.

MƏSƏL² *a.* مثل oxşar, tay.

MƏSƏLA *a.* مثالا b a x **məsələn**.

MƏS'ƏLƏ *a.* مسئله məsələ.

MƏSƏLƏN *a.* مثلاً nümunə olaraq, misal kimi.

MƏSƏMMƏ *a.* مسمه dəridə olan incə dəlik, məsamə.

MƏ'SƏRƏT *ə.* معسرت ehtiyac, çətinlik, sıxıntı.

MƏSƏRRAT *ə.* مسرات «*məsərrət*» *c.* şadlıqlar.

MƏSƏRRƏT *ə.* مسرت sevinc, şadlıq.

MƏSƏRRƏTASAR *ə.* مسرت آثار *b a x* **məsərrətavər.**

MƏSƏRRƏTAVƏR *ə.* مسرت *və f.* أور *b a x* **məsərrətbəxş.**

MƏSƏRRƏTBƏXŞ *ə.* مسرت *və f.* بخش sevinc bağışlayan, şadlıq gətirən, şadlandırıan.

MƏSƏRRƏTƏFZA *ə.* مسرت *və f.* افزا sevinc artıran, daha çox şadlandırıan.

MƏSFUR *ə.* مسفور yazılmış, qeyd olunmuş.

MƏSH *ə.* مسح 1) sürtmə, çəkmə; 2) yağlama, yağ sürtmə; 3) silmə.

MƏSHUB *ə.* مصحوب birlikdə götürülmüş, bərabər olan.

MƏSHUBƏN *ə.* مصحوبًا birlikdə, bərabərcəsinə.

MƏSHUQ *ə.* مسحوق döyülmüş, əzilmiş.

MƏSHUR(Ə) *ə.* مسحوره || مسحور sehr edilmiş, caduya tutulmuş.

MƏSX *ə.* مسح şəklini dəyişdirib çirkin və pis hala salma.

MƏSXƏRƏ *ə.* مسخره ələ salma, lağ etmə; masqara.

MƏSXƏRƏBAZ *ə.* مسخره *və f.* باز ələ salan, lağ edən; məsxərəçi.

MƏSXƏRƏBAZİ *ə.* مسخره *və f.* بازی ələ salma, lağ etmə, məsxərəçilik.

MƏSXƏRƏCÜNBAN *ə.* مسخره *və f.* جنبان məsxərə çıxaran, məsxərəçi.

MƏSİH *ə.* مسيح 1) silinmiş, sürtülmüş, çəkilməmiş; 2) yağlanmış; 3) *b a x* **məsiha.**

MƏSİHA *ə.* مسيحا İsa peyğəmbərin ləqəbi.

MƏSİHANƏFS *ə.* مسيحا نفس İsa peyğəmbər kimi ölümləri dirildən nəfəsi olan.

MƏSİHİ *ə.* مسيحي xristianlarda təzə doğulmuş uşaqların alınına ətirli yağlı maddə sürtdüklərindən ərəbcə xristianlara «məsihi» deyilir; 1) xristian; 2) xristianlıq.

MƏSİX *ə.* مسيخ 1) heyvan şəklinə girmiş (*insan haqqında*); 2) qərribə şəkildə doğulmuş (*insan və ya heyvan haqqında*).

MƏSİXİ *ə.* مسيخي qərribə şəkildə doğulmuş insan və ya heyvana aid olan.

MƏSİL¹ *ə.* مسيل sel gedən yol, yağış sularının axdığı yer.

MƏSİL² *ə.* مثيل bənzər, oxşar.

MƏSİR(Ə) *ə.* مسيره || مسير 1) yol, məslək; 2) gəzinti yeri; seyrəngah.

MƏ'SİYƏT *ə.* معصيت günah, təqsir.

MƏSKƏN *ə.* مسكن 1) sakin olunan yer, yaşayış yeri; 2) bir şeyin çox olduğu yer.

MƏSKƏNƏT *ə.* مسكنت 1) miskinlik, biçarəlik; 2) acizlik, bacarıqsızlıq.

MƏSKƏNÜL'ƏRVAH *ə.* مسكن الارواح ruhların olduğu yer.

MƏSKUB *ə.* مسكوب qəlibə tökülmüş; qəliblənmiş.

MƏSKUK(Ə) *ə.* مسكوكه || مسكوك sikkəli pul, damğası olan pul.

MƏSKUKAT *ə.* مسكوكات «*məskuk(ə)*» *c.* sikkəli pullar, damğası olan pullar.

MƏSKUN *ə.* مسكون əhali yaşayan yer, yaşayış yeri.

MƏSQƏT *ə.* مسقط düşülən yer, bir şeyin düşdüyü yer. **Məsqəti-rə's** مسقط رأس b a x məsqətürrə's.

MƏSQƏTÜRRƏ'S *ə.* مسقط الرأس doğulan yer, doğma vətən.

MƏSQUB *ə.* مقوب deşiyi olan, deşilmiş, deşik.

MƏSQUL *ə.* مصقول b a x müseyqəl.

MƏSL *ə.* مصل zərdab, serum.

MƏSLƏHƏT *ə.* مصلحت 1) yaxşılıq və ya xeyir iş üçün tədbir; 2) sülh, asayiş; 3) əməl, iş; 4) tövsiyə, göstəriş, təklif; 5) mənafe.

MƏSLƏHƏTAMİZ *ə.* مصلحت və *f.* آميز xeyir işə, yaxşılığa yönəldilmiş.

MƏSLƏHƏTBİN *ə.* مصلحت və *f.* بين b a x məsləhətgüzar.

MƏSLƏHƏTGÜZAR *ə.* مصلحت və *f.* كذا məsləhətçi, məsləhət görən.

MƏSLƏHƏTXAH *ə.* مصلحت və *f.* خواه 1) məsləhət istəyən, məsləhətə ehtiyacı olan; 2) xeyirxah.

MƏSLƏK *ə.* مسلك 1) yol; 2) xətti-hərəkət, bir kəsin tutduğu yol; 3) əqidə.

MƏSLƏKFÜRÜŞ *ə.* مسلك və *f.* فروش məsləkini satan.

MƏSLİ *ə.* مصلی zərdaba aid olan, serumdan olan.

MƏSLUB¹ *ə.* مصلوب asılmış, dara çəkilmiş.

MƏSLUB² *ə.* مصلوب məhrum edilmiş, soyulmuş, var-yoxu əlindən alınmış.

MƏSLUK *ə.* مسلوك tapdalanmış (*yer haqqında*).

MƏSLUL¹ *ə.* مسلول vərəm xəstəliyinə tutulmuş; vərəmli.

MƏSLUL² *ə.* مسلول sıyrılmış, qınından çıxarılmış.

MƏSMU' *ə.* مسموع eşidilmiş.

MƏSMUAT *ə.* مسموعات «*məsmu*» *c.* eşidilmiş xəbər, hadisələr.

MƏSMUM *ə.* مسموم zəhərlənmiş, ağulananmış.

MƏSMUMƏN *ə.* مسموماً zəhərlənərək, ağulanaraq.

MƏSNƏ' *ə.* مصنع 1) sənaye müəssisəsi; 2) b a x **məsnəə**.

MƏSNƏD *ə.* مسند 1) böyük vəzifə, yüksək mənşə; 2) dayaq; 3) taxt.

MƏSNƏDARA *ə.* مسند və *f.* آرا «*taxt bəzəyən*» b a x **məsnədnışin**.

MƏSNƏDNİŞİN *ə.* مسند və *f.* نشين «*taxta oturan*» padşah, hökmdar.

MƏSNƏƏ *ə.* مصنعه yağmur sularının axdığı yer; kanalizasiya.

MƏSNƏVİ *ə.* مثنوی iki misrası həmqafiyə olan iri həcmli mənzum əsər.

MƏSNƏVİNƏVİS *ə.* مثنوی və *f.* نويس məsnəvi yazan şair.

MƏSNƏVİYYAT *ə.* مثنویات «*məsnəvi*» *c.* məsnəvilər // məsnəvi şeirlər kitabı.

MƏSNU' *a.* مصنوع 1) sənət məhsulu; 2) icad edilmiş, düzəldilmiş, yaradılmış; 3) orijinal olmayan, süni.

MƏSNUAT *a.* مصنوعات «məsnu'» *c.* 1) istehsal olunmuş şeylər; 2) *t.* fabrikat, məhsul.

MƏSNUİ *a.* مصنوعی 1) süni olaraq, süni şəkildə; 2) texniki.

MƏSNUN *a.* مسنون adət olunmuş.

MƏSRƏF *a.* مصرف xərc.

MƏSRU' *a.* مصرع 1) tutması olan, özündəngetməsi olan; 2) uzanmış, yıxılmış; bayılmış.

MƏSRUD *a.* مسرود izah olunmuş, yazılmış.

MƏSRUF(Ə) *a.* مصروفه || مصروف 1) sərf olunmuş, xərclənmiş; 2) sərf etmə, işlətmə.

MƏSRUQ *a.* مسروق oğurlanmış.

MƏSRUR *a.* مسرور şad, sevincək, şən.

MƏSRURİYYƏT *a.* مسروریت şadlıq, sevinc, şənlik.

MƏSS¹ *a.* مس dəymə, toxunma, təmas.

MƏSS² *a.* مص 1) əmmə; 2) sovurma.

MƏSSAH *a.* مساح 1) yerölçən; 2) geodeziya mütəxəssisi; geodeziyaçı.

MƏST¹ *f.* مست sərxoş, kefli.

MƏST² *f.* مست yüngül ev ayaqqabısı, məs.

MƏSTAN *f.* مستان sərxoş olan; kefli.

MƏSTANƏ *f.* مستانه sərxoşcasına, kefli kimi.

MƏSTANƏRƏVİŞ *f.* مستانه روش sərxoş yerişli, kefli kimi yerişən.

MƏSTƏBƏ *a.* مصطبه qapının hər iki tərəfində oturmaq üçün səki.

MƏSTİ *f.* مستی sərxoşluq, kefilik.

MƏSTKAM *f.* مستکام kamına çatmış, arzusuna yetişmiş.

MƏSTUR¹ *a.* مستور 1) örtülü, qapalı, gizli; 2) bakirə.

MƏSTUR² *a.* مسطور 1) cızılmış, yazılmış, sətirlənmiş; 2) yazılı, yazılmış. **Məsturi-cəbin** مسطور جبین alındakı qırış.

MƏSTURİYYƏT *ə.* مستوریت qapalıq, örtülülük. **Məsturiyyəti-nisvan** مستوریت نسوان qadınların örtülü (çarşablı, rübəndli və s.) olması.

MƏS'UD *ə.* مسعود xoşbəxt, bəxtəvər.

MƏS'UDİYYƏT *ə.* مسعودیت xoşbəxtlik, bəxtəvərlik.

MƏSUQ *ə.* مصوق qəlibə tökülmüş, qəliblənmiş.

MƏS'UL(Ə) *ə.* مسئوله || مسئول 1) sual olunan, soruşulan; 2) tələb olunan, istənilən; 3) cavabdeh.

MƏS'ULİYYƏT *ə.* مسئولیت cavabdehlik.

MƏ'SUMANƏ *ə.* معصوم və *f.* انه məsumcasına, təqsirsizcəsinə.

MƏ'SUM(Ə) *ə.* معصومه || معصوم 1) günahsız, təqsirsiz; 2) pak, təmiz; 3) körpə, çağa.

MƏ'SUMİYYƏT *ə.* معصومیت 1) günahsızlıq, təqsirsizlik; 2) paklıq, təmizlik.

MƏSUN *ə.* مصون toxunulmaz.

MƏSUNİYYƏT *ə.* مصونیت toxunulmazlıq.

MƏŞAĞİL *ə.* مشاغل «məşğələ» *c.* məşğələlər.

MƏŞAHİD *ə.* مشاهد «məşhəd(i)» *c.* məşhədilər.

MƏŞAHİR *ə.* مشاهير «məşhur» *c.* məşhurlar.

MƏŞAİL *ə.* مشايع «məş'al» *c.* məşəllər.

MƏŞAQQ *ə.* مشاق «məşəqqət» *c.* məşəqqətlər.

MƏŞAMM *ə.* مشام iybilmə orqanı; burun.

MƏŞARİQ *ə.* مشارق «məşriq» *c.* məşriqlər, şərqdə yerləşənlər.

MƏŞAYİX *ə.* مشايخ «şeyx» *c.* şeyxlər.

MƏŞBU' *ə.* مشبوع 1) doymuş, tox; 2) kimyada: doymuş məhlul.

MƏŞCƏR *ə.* مشجر ağac çox bitən yer; ağaclıq.

MƏŞCUR *ə.* مشجور çox ağac əkilmiş yer; ağaclıq.

MƏŞDUD *ə.* مشدود bərk bağlanmış, möhkəm bükülmüş.

MƏŞƏDİ *ə.* مشهدى b a x **məşhədi**.

MƏŞƏQQƏT *ə.* مشقت 1) zəhmət, əziyyət; 2) zəhmətli iş, çətin əmək.

MƏŞ'ƏLDAR *a.* مشعل vəf. دار əlində məşəl gəzdirən; məşəlçi.
MƏŞ'ƏL(Ə) *a.* مشعله || مشعل ağacın və s. başına, sarınan və ya xüsusi alətin içinə qoyulub yandırılan əsgü.

MƏŞ'ƏR *a.* معشر cəmiyyət, camaat, xalq.

MƏŞ'ƏR *a.* مشعر b a x miş'ər.

MƏŞĞƏLƏ *a.* مشغله 1) iş-güc, məşğuliyyət; 2) dərs.

MƏŞĞUL *a.* مشغول 1) işdə olma, başı işlə qarışma; 2) fikrə dal-mış, dalğın. **Məşğuli-zimmə** مشغول ذمه başqasının şeyini və ya pulunu mənimsəyib ona borclu qalmaqla günah etmə.

MƏŞĞULIYYƏT *a.* مشغوليت məşğul olma; məşğulluq.

MƏŞHƏD *a.* مشهد şəhid olunan yer // şəhidlərin basdırıldığı yer // bir müqəddəsin şəhid olduğu və basdırıldığı yer.

MƏŞHƏDİ *a.* مشهدی Məşhəddə İmam Rzanın məqbərəsini ziyarət etmiş müsəlmana verilən ad.

MƏŞHƏR *a.* مشهر 1) göstərmə; 2) göstərmə yeri; 3) sərgi.

MƏŞHUD *a.* مشهود gözlə görünən, nəzərə çarpan, müşahidə edilən.

MƏŞHUN *a.* مشحون 1) dolu, doldurulmuş; 2) yüklü, yüklənmiş.

MƏŞHUR *a.* مشهور tanınmış, adı yayılmış.

MƏŞİ *a.* مشى b a x məşy.

MƏŞİB(ƏT) *a.* مشيب || مشيب saç ağartma; ixtiyarlıq.

MƏŞİXƏT *a.* مشيخت 1) təriqət başçılığı; şeyxlik // qəbilə başçılığı; 2) şeyxin adı; şeyxlik.

MƏŞ'İYƏT *a.* مشئيت 1) istək, arzu; 2) iradə.

MƏŞKUK *a.* مشكوك şübhəli, şübhə doğuran.

MƏŞKUR *a.* مشكور şükr edilən, təşəkkür olunmalı; yaxşı.

MƏŞQ *a.* مشق 1) yazı nümunəsi, hüsxnətt təlimi üçün şagirdlərə verilən təmrin; 2) məşğələ, təlim. **Məşqi-xətt** مشق خط hüsxnətt üçün yazı məşqi.

MƏŞMUL *a.* مشمول bir şey içində olan, bir şeyin əhatəsində olan.

MƏŞRƏB *a.* مشرب 1) içki içilən yer; 2) içki qabı; 3) xasiyyət, adət; 4) həvəs, meyl; 5) naxır bulağı; 6) gediş, hərəkət.

MƏŞRƏBƏ *a.* مشربه su qabı; parç.

MƏŞRİQ *a.* مشرق Günəşin doğduğu yer; şərq.

MƏŞRİQİ *a.* مشرقی məşriqə aid olan; şərq.

MƏŞRİQÜL'ƏNVAR *a.* مشرق الانوار 1) nurların doğulduğu yer, işıq(lar) mənbəyi; 2) məktəb və başqa maarif ocaq(lar)ı.

MƏŞRİQZƏMİN *a.* مشرق və *f.* زمین Şərq ölkələri.

MƏŞRU' ¹ *a.* مشروع 1) qanuni, leqal, qanuna uyğun olan; 2) şəriətə uyğun olan, şəriətə icazə verilən; 3) başlanılmış.

MƏŞRU' ² *a.* مشروع plan, layihə, sxem. **Məşru-i-qanun** مشروع قانون qanun layihəsi.

MƏŞRUB *a.* مشروب 1) içməli şey; 2) içirdilmiş, suvarılmış.

MƏŞRUH *a.* مشروح şərh olunmuş; izahlı, təfsilatlı.

MƏŞRUHAT *a.* مشروحات «məşruh» *c.* şərh olunmuşlar, izah edilmişlər.

MƏŞRUT *a.* مشروط 1) bir şərtlə bağlı; şərtli; 2) şərtlənmiş, şərt qoyulmuş; 3) şərtə görə tələb olunan.

MƏŞRUTƏ *a.* مشروطه 1) yiyəsi tərəfindən satılmamaq şərtilə vərəsəsinə irs qoyulan mal-mülk; 2) konstitusiya.

MƏŞRUTƏXAH *a.* مشروطه və *f.* خواه konstitusiya tərəfdarı; məşrutəçi.

MƏŞRUTƏPƏNAH *a.* مشروطه və *f.* پناه məşrutəçiliyə tabe olan.

MƏŞRUTİYYƏT *a.* مشروطیت konstitusiya tərəfdarı olma; məşrutəçilik.

MƏŞŞAQ *a.* مشاق 1) təlimatçı, məşqçi; 2) xəttat.

MƏŞŞATƏ *a.* مشاطه qadın və qızları bəzəndirən qadın; bəzəkçi.

MƏŞTA *a.* مشتا 1) qış fəslində yaşamaq üçün yer; qışlaq; 2) qışa aid olan, qış üçün olan.

MƏŞ'UF *a.* مشعوف 1) şad, sevincək; 2) dəlicəsinə vurulan; sevn.

MƏ'ŞUQ(Ə) *a.* معشوقه || معشوق 1) sevgili; 2) aşna.

MƏ'ŞUQƏBAZ *a.* معشوقه və *f.* باز qadın düşkünü; arvadbaz.

MƏ'SUQİYYƏT ə. معشوقیت sevgili olma; sevmə.

MƏŞ'UM ə. مشؤوم uğursuz, nəhs, bədbəxt.

MƏŞ'UMİYYƏT ə. مشؤومیت uğursuzluq, nəhslik, bədbəxtlik.

MƏŞVƏRƏT ə. مشورت məsləhət yığıncağı.

MƏŞVƏRƏTXANƏ ə. مشورت və f. خانه məşvərət olunan yer.

MƏŞY ə. مشى 1) piyada yeriş, hərəkət; 2) rəftar, hərəkət tərz.

MƏTA' ə. متاع 1) satılan mal; 2) kapital, sərmayə; 3) matah; 4) qiymətsiz, lazımsız şey. **Mətai-cənnət** متاع جنت cənnət malı; **mətai-dərd (qəm)** متاع درد (qəm) gətirən şey; **mətai-rayigan** متاع رایگان tayı-bərabəri olmayan mal.

MƏTAH ə. متاع sözüünün assimilyasiya olunmuş variantı; 1) mal; 2) matah, lazımsız şey.

MƏTAİB ə. متاعب «mət'əbə» c. yorğunluqlar // zəhmətlər, mə-şəqqətlər.

MƏTALE' ə. مطالع «mətlə'» c. qəzəllərin ilk beytləri; mətlələr.

MƏTALİB ə. مطالب «mətləb» c. mətləblər.

MƏTANƏT ə. متانت dayanıqlıq, sabitlik, möhkəmlik // mətinlik.

MƏTBU' ¹ ə. مطبوع 1) fitri, təbii, anadangəlmə; 2) xoşa gələn, xoşagəlimli; 3) çap olunmuş; basılmış.

MƏTBU' ² ə. متبوع 1) təbələri olan, tabe edən; 2) başçı, rəis.

MƏTBUAT ə. مطبوعات «mətbu'» c. 1) çap olunmuş əsərlər; 2) çap olunmuş qəzet, jurnal və s. toplusu.

MƏTBUX ə. مطبوخ 1) bişirilmiş (*xörək haqqında*); 2) qaynadılıb hazırlanmış (*dərman haqqında*).

MƏTBUIYYƏT ə. متبوعیت tabe olma; tabelik.

MƏT'ƏBƏ ə. متعبه 1) yorğunluq, əzginlik; 2) çətinlik, ağırlıq.

MƏTƏR ə. مطر yağış.

MƏTFİ ə. مطفی sönmüş, söndürülmüş.

MƏTHUN ə. مطحون üyüdülmüş, çəkilməmiş (*taxıl haqqında*).

MƏTİN ə. متين 1) mətanətli, dayanıqlı, davamlı; 2) sözündən dönməyən, fikrini dəyişdirməyən; səbatlı.

MƏTİYYƏ *ə.* مطيه minik və ya yük heyvanı.

MƏTLƏ' *ə.* مطلع 1) Günəşin və ya ulduzun doğması, çıxması; tülu; 2) Günəş və ya ulduzun doğduğu, çıxdığı yer; 3) qəzəlin ilk bey-ti. **Mətləi-nur** نور مطلع b a x **mətləünnur**.

MƏTLƏB *ə.* مطلب 1) məqsəd, tələb, istək; 2) məsələ, mövzu.

MƏTLƏÜNNUR *ə.* مطلع النور nur mənbəyi, işıq qaynağı.

MƏTLUB *ə.* مطلوب 1) tələb olunan, istənilən, arzu olunan; 2) alacaq, borcludan istəniləcək (*pul haqqında*).

MƏTMƏ' *ə.* مطمع arzu olunan; meyil edilən.

MƏTMURƏ *ə.* مطموره 1) zirzəmi; 2) taxıl anbarı.

MƏTN *ə.* متن 1) kürək, dal, arxa; 2) tekst.

MƏTNŞÜNAS *ə.* متن və f. شناس əsəri tərtib edən; tekstoloq.

MƏTRAN *ə.* مطران çalğıcı, sazanda.

MƏTRƏ *ə.* مطره 1) meşindən və s. hazırlanıb yəhərə asılan su qabı; 2) kimyada: kolba.

MƏTRƏH *ə.* مطرح 1) atılan yer; 2) müzakirəyə qoyulan, müzakirə edilən (*məsələ haqqında*).

MƏTRUD *ə.* مطرود uzaqlaşdırılmış, qovulmuş, rədd edilmiş.

MƏTRUH *ə.* مطروح 1) atılmış, tullanmış; 2) təyin edilmiş (*vergi haqqında*); 3) özülü atılmış, qurulmuş (*bina haqqında*); 4) riyaziyyatda: çıxılan (*ədəd*).

MƏTRUK *ə.* متروك b a x **mətrukə** (1-ci və 2-ci mənələrdə).

MƏTRUKAT *ə.* متروكات «mətruk» c. ölən adamdan qalan şeylər.

MƏTRUKƏ *ə.* متروكه 1) tərk edilmiş; 2) istifadə olunmayan; köhnəlmiş; 3) ərindən boşanmış dul qadın.

MƏTRUKİYYƏT *ə.* متروكيت çəkinmə, ehtiyat etmə.

MƏTRUŞ *ə.* مطروش *əsl* f. «təraş» qırılmış, təraş olunmuş (*əsasən saqqal haqqında*).

MƏ'TUF(Ə) *ə.* معطوفه || معطوف 1) əyilmiş, bir tərəfə doğru dönmüş; 2) ərəb qrammatikasında: bağlayıcı ilə birləşdirilmiş söz.

- MƏ'TUQ** *a.* معتوق *b a x* mö'təq.
- MƏT'UN** *a.* مطعون *taun* xəstəliyinə tutulmuş.
- MƏTVİ** *a.* مطوی бүkülümüş, sarınmış, sarğılı.
- MƏTVİYYƏ** *a.* مطويه бүkülmə, sarınma.
- MƏ'VA** *a.* مأوا *b a x* mə'vi. Mə'vayi-eşq عشق مأوی eşq dünyası.
- MƏVACİB** *a.* مواجب əmək haqqı, maaş.
- MƏVACİBXOR** *a.* مواجب və *f.* خور maaş alan, maaşla dolanan.
- MƏVADD** *a.* مواد «*maddə*» *c.* maddələr.
- MƏVAHİB** *a.* مواهب «*məvhibə*» *c.* 1) vergilər; 2) bəxşislər.
- MƏVAİD¹** *a.* مواعد «*məvid*» *c.* 1) vədlər; 2) vədələr.
- MƏVAİD²** *a.* موائد «*məidə*» *c.* 1) yemək düzülmüş süfrələr; 2) xö-rəklər.
- MƏVAİZ** *a.* مواعظ «*moizə*» *c.* moizələr.
- MƏVAİZGU** *a.* مواعظ və *f.* گو *b a x* məvaizxan.
- MƏVAİZXAN** *a.* مواعظ və *f.* خوان moizə edən, moizə oxuyan.
- MƏVAKİB** *a.* مواكب «*mövkitab*» *c.* fəxri alaylar.
- MƏVAQE'** *a.* مواقع «*mövqe'*» *c.* mövqələr.
- MƏVAQİF** *a.* موافق «*mövquf*» *c.* vəqf olunmuşlar, bağışlanılmışlar.
- MƏVAQİT** *a.* موافت «*mövqit*» *c.* təyin olunmuş vaxtlar, vədələr.
- MƏVALİ** *a.* موالی «*mövla*» *c.* 1) sahiblər, yiyələr; 2) dostlar, yol-daşlar; 3) mövlalar, mövla şairləri.
- MƏVALİD¹** *a.* مواليد «*mövlud*» *c. t.* 1) doğulmuş, doğulan; 2) anadan olma, təvəllüd, doğum; 3) məhsul, bar.
- MƏVALİD²** *a.* موالد «*mövlid*» *c.* 1) *t.* doğulma, doğuş; 2) doğulma yeri; vətən.
- MƏVANE'** *a.* موانع «*mane'*» *c.* maneələr.
- MƏVARİD** *a.* موارد «*mövrüd*» *c.* 1) səbəblər, mövzular; 2) yollar, vasitələr.
- MƏVARİS** *a.* مواريث «*miras*» *c.* miraslar; irslər.
- MƏVASİQ** *a.* مواتق «*misaq*» *c.* əhd-peymanlar.

- MƏVASİM** ə. موسم «*mövsim*» c. mövsümlər.
- MƏVAŞI** ə. مواشى «*maşiyə*» c. t. südlük-ətlik heyvanat.
- MƏVAT** ə. موات «*mövt*» c. 1) cansız əşyalar; 2) xam torpaqlar.
- MƏVATİN** ə. مواطن «*mövтин*» c. yerlər, məkanlar, vətənlər.
- MƏVAZE'** ə. مواضع «*mövzu'*» c. mövzular.
- MƏVAZİƏ** ə. مواضعه razılaşma, saziş.
- MƏVƏDDƏT** ə. مودت sevgi, sevmə, məhəbbət; dostluq.
- MƏVVAC** ə. مواج 1) çox ləpələnən, çox ləpəli; dalğalı; 2) tərəd-
düd edən, sabit olmayan.
- MƏ'Vİ** ə. مأوى 1) məskən, mənzil, yurd; 2) ölkə, diyar.
- MƏVİZ** ə. مویز mövüc, iri üzüm qurusu.
- MƏYADİN** ə. ميادين «*meydan*» c. meydanlar.
- MƏYAMİN¹** ə. ميامين «*meymun*» c. uğurlular, xoşbəxtlər.
- MƏYAMİN²** ə. ميامن «*meymənət*» c. uğurlar, xoşbəxtliklər.
- MƏ'YUB** ə. معيوب eyibli, eybi olan, nöqsanlı, şikəst.
- MƏ'YUBAT** ə. معيوبات «*mə'yub*» c. eyibli işlər; nöqsanlar.
- MƏ'YUS** ə. مأیوس ümidsiz, naümid.
- MƏ'YUSANƏ** ə. مأیوس انه vəf. məyuscasına, ümidsiz bir halda.
- MƏ'YUSİYYƏT** ə. مأیوسیت məyusluq, ümidsizlik.
- MƏYYAL** ə. میال çox meyil edən, həmişə meyl edən.
- MƏZABEH** ə. مذابح «*məzbəh*» c. heyvan kəsilən yerlər.
- MƏZABİT** ə. مضابط «*məzbətə*» c. qərarnamələr, protokollar.
- MƏZAC** ə. مزاج b a x **mizac**.
- MƏZADD** ə. مزاد hərrac, auksion.
- MƏZAHİB** ə. مذاهب «*məzhəb*» c. məzhəblər.
- MƏZAHİM** ə. مزاحم «*zəhmət*» c. zəhmətlər.
- MƏZAHİR** ə. مظاهر «*məzhər*» c. 1) bir şeyin zahir olduğu yerlər
və ya şəxslər; 2) t. çatma, nail olma.
- MƏZAR** ə. مزار 1) ziyarət yeri, ziyarət olunan yer; 2) qəbir.
- MƏZARE'** ə. مزارع «*məzrəə*» c. tarlalar.

MƏZARƏBƏ *ə.* مضاربه 1) döyüşmə, vuruşma; 2) birinin pul, o birinin isə əməyini qoymaqla düzələn şərikli təsərrüfat forması.

MƏZARİSTAN *ə.* مزار və *f.* ستان məzarlıq, qəbiristan.

MƏZAQ *ə.* مذاق zövq, ləzzət, dad.

MƏZALİM *ə.* مظالم «məzləmə» *c.* haqsızlıqlar, zülmələr.

MƏZAMAMƏZA *ə.* مضى ما مضى || مضى ما مضى olan oldu, keçən keçdi.

MƏZAMİN *ə.* مضامين «məzmun» *c.* məzmunlar.

MƏZAMİR *ə.* مزامير «məzmur» *c.* dini nəğmələr.

MƏZAYA *ə.* مزايا «məziyyat» *c.* məziyyətlər.

MƏZBƏL(Ə) *ə.* مزبله || مزبل zibillik, zibilxana.

MƏZBƏTƏ *ə.* مضبטה protokol, qərarnamə.

MƏZBUH *ə.* مذبوح 1) kəsilmiş (*heyvan haqqında*); 2) qurban edilmiş, qurban kəsilmiş.

MƏZBUR *ə.* مزبور yuxarıda adı çəkilmiş, haqqında danışılan.

MƏZBUT *ə.* مضبوط 1) zəbt olunmuş; tutulmuş; 2) bərkidilmiş, möhkəmləndirilmiş; 3) nizamlanmış, nizama salınmış; 4) qatı, bərk.

MƏZC *ə.* مزج qarışdırma.

MƏZCƏ' *ə.* مضجع 1) yatacaq, yataq; 2) *m.* qəbir, məzar.

MƏZƏ *f.* مزه 1) dad, ləzzət; 2) içki ilə yeyilən şey; çərəz; 3) maraq.

MƏZƏLLƏ(T) *ə.* مذلت || مذله alçaqlıq, zəlillik, xarlıq.

MƏZƏLLƏTAMİZ *ə.* مذلت və *f.* أميز alçaldıcı, həqarətli.

MƏZƏMMƏT *ə.* مذمت danlama, pisləmə.

MƏZƏNNƏ *ə.* مظنه 1) şübhə, ehtimal, güman; 2) nırx, qiymət; 3) dəyər (*pul haqqında*).

MƏZƏRRƏT *ə.* مضرت 1) zərər vermə, ziyan yetirmə; 2) zərər, ziyan.

MƏZĞ *ə.* مضغ çeynəmə.

MƏZHƏB(Ə) *ə.* مذهب || مذهب 1) yol; 2) din, məslək; 3) dəstə, qrup; 4) bir dinin ayrıldığı qollardan hər biri; təriqət.

MƏZHƏKƏ *ə.* مضحكه 1) gülməli səhnə əsəri; komediya; 2) gülməli söz və ya hərəkət.

MƏZHƏKƏNƏVİS *ə.* مضحكه və *f.* نوبيس məzhəkə yazan, komediya yazan dramaturq.

MƏZHƏR *ə.* مظهر 1) bir şeyin zühur etdiyi, çıxdığı yer; 2) nail olma, nail; 3) zühur etmə, təzahür, meydana çıxma. **Məzhəri-peyğəmbər** مظهر پيغمبر *b a x* məzhəri-taha; məzhəri-taha مظهر طاهي peyğəmbərin meydana çıxması.

MƏZHƏREYN *ə.* مظهرين zühur edən və ya yetişən iki şey.

MƏZHƏRİYYƏT *ə.* مظهريت təzahür etmə, zahir olma, görünmə.

MƏZHƏRÜLLAH *ə.* مظهر الله Allahın olduğu yer; tanrının yeri.

MƏZHUR *ə.* مظهر zahir edilmiş.

MƏZİD *ə.* مزيد 1) artma, çoxalma; 2) artmış, çoxalmış // böyümüş.

MƏZİD(ÜN)FİH *ə.* مزيد فيه qrammatikada: düzəltmə (*feil haqqında*).

MƏZİQ(Ə) *ə.* مضيق || مضيق 1) darısqal, darlıq; 2) dərə, keçid.

MƏZİRƏ(T) *ə.* معذرت || معذره üzr istəmə; üzr.

MƏZİYYƏT *ə.* مزيت 1) bir şəxs və ya şeyin üstün tutulmasına səbəb olan xasiyyət, üstünlük; 2) fayda, xeyir; 3) qiymət, dəyər.

MƏZKUR *ə.* مذكور yuxarıda adı çəkilmiş, deyilmiş, söylənmiş; haqqında xatırlanmış.

MƏZQ *ə.* مزق 1) parçalanma, ayrılma; 2) böhtan, qeybət; 3) dediqödu.

MƏZLƏQƏ *ə.* مزلقه ayaq qoyulacaq yer.

MƏZLƏMƏ *ə.* مظلمه zülm, ədalətsizlik.

MƏZLUM *ə.* مظلوم 1) zülm edilmiş; 2) yazıq, fəğir.

MƏZLUMANƏ *ə.* مظلوم və *f.* انه məzlumcasına, yazıqcasına, yazıq-yazıq.

MƏZLUMƏ *ə.* مظلومه məzlum qadın, yazıq qadın.

MƏZLUMİYYƏT *ə.* مظلوميت zülm olunma, zalımlıq.

MƏZMƏZƏ¹ ə. مضمضه ağzı yaxalama; qarqara.

MƏZMƏZƏ² ə. مززه dadmaq üçün nümunə; dequstasiya.

MƏZMUM¹ ə. مذموم danlanmış, məzəmmət olunmuş.

MƏZMUM² ə. مضموم 1) əlavə edilmiş, artırılmış; 2) üzərində zəmmə işarəsi olan hərf.

MƏZMUN ə. مضمون 1) məna, anlam; 2) yaxşı mənalı, incə söz; 3) mündəricə.

MƏZMUR ə. مزمور 1) nəğmə, mahnı; 2) Davud peyğəmbərin oxuduğu «Həbur»un hissələrindən hər biri.

MƏZNUN ə. مزنون 1) zənn olunan; 2) şübhə olunan, şübhəli; 3) ehtimal edilən, güman olunan; 4) təqsirləndirilən, müqəssir sayılan.

MƏZNUNİYYƏT ə. مظنونیت müqəssir zənn edilmə; təqsirləndirilmə.

MƏZRƏ'(Ə) ə. مزرعه || مزرع əkin yeri; tarla.

MƏZRƏƏCAT ə. مزرعجات «məzrə'(ə)» c. əkilmiş yerlər, tarlalar // əkinlər.

MƏZRU' ə. مزروع əkilmiş yer, sürülüb toxum səpilmiş tarla.

MƏZRUA ə. مزرعات «məzru» c. əkinlər; tarlalar.

MƏZRUB ə. مضروب 1) vurulan, döyülən; 2) basılmış, damğalanmış; 3) riyaziyyatda: vurma əməlində vurulan ədədlərdən birincisi.

MƏZRUBFİH ə. مضروب فيه riyaziyyatda: vurma əməlində vurulan ədədlərdən ikincisi.

MƏZRUF ə. مطروف 1) qab içində olan; qılaflı; 2) bükülmüş, sarınmış; 3) zərfə qoyulmuş; zərflə.

MƏZRUFƏN ə. مطروفاً içində olduğu halda; daxilində.

MƏ'ZUL ə. معزول işdən və ya qulluqdan çıxarılmış, vəzifəsi aşağı salınmış.

MƏ'ZULƏN ə. معزولاً işdən və ya qulluqdan çıxarılaraq, vəzifəsi aşağı salınaraq.

MƏ'ZULİYYƏT ə. معزولیت işdən və ya qulluqdan çıxarılmə, vəzifəsi aşağı salınma.

MƏ'ZUN *a.* مأذون 1) izn verilmiş, iznli, rüsxətlə getmiş; 2) bir iş və ya sərəvtlə məşğul olmağa icazəsi olan // məktəbi bitirmiş; 3) sərbəst.

MƏ'ZUNİYYƏT *a.* مأذونیت 1) iznililik, izn, rüsxət; 2) qulluqdan, işdən tapşırıqla bir yerə getmə; 3) sərbəstlik.

MƏ'ZUR *a.* معذور üzrlü, səbəbli.

MƏ'ZURİYYƏT *a.* معذوریت üzrlü olma; üzrlülük.

MİAD *a.* معاد 1) qayıtma, qayıdış; 2) qayıtma yeri və ya vaxtı.

MİAT *a.* مئات «miə» *c.* əsrlər, yüzilliklər.

MİDAD *f.* مداد 1) karandaş; 2) yazı mürəkkəbi.

Mİ'DƏ *a.* معدə mədə.

MİDHƏT *a.* مدحت öymə, tərif etmə.

MİDHƏTSƏRA *a.* مدحت və *f.* سرا tərifləyən, məddah, mədhiyyəçi.

MİƏ *a.* مائه || منه b a x miyə.

MİFSƏD *a.* مفصد qan almaq üçün alət.

MİFTAHA *a.* مفتاح açar. **Miftahi-rövzə** مفتاح روضه behiştin açarı.

MİFTAHAÜLLİSAN *a.* مفتاح اللسان «dilin açarı» ərəb dilini öyrənmək üçün dərslik.

MİĞ *f.* ميغ bulud, duman, sis.

MİĞFƏR *a.* مغفر dəmir papaq; dəbilqə.

MİĞFƏRİ *a.* مغفري dəbilqə şəklində olan.

MİĞLİM *a.* معلم b a x müğlim.

MİĞSƏL *a.* مغسل yumaq üçün alət və ya qab.

MİĞZƏL *a.* مغزل cəhrə // iy (cəhrənin hissəsi).

MİĞZƏLİ *a.* مغزلی iyvari; iynəşəkili.

MİHAD *a.* مهاد döşək.

MİHBƏRƏ *a.* محبره mürəkkəbqabı.

MİX *f.* ميخ mıx.

MİXƏK *f.* ميخك 1) mıxəkgülü; 2) xırda mıx şəklində Şərqi şirniyyatı.

MİXİ *f.* ميخی 1) mıx şəklində olan; 2) qədim fars əlifbası.

MİXLAB ə. مخلاب b a x mixləb.

MİXLƏB ə. مخاب caynaq, dırnaq.

MİXRƏZ ə. مخرز biz (*dəri və s. deşən alət*).

MİXRƏZİ ə. مخرزی ucu biz kimi sivri.

MİKNƏT ə. مكنت 1) bacarıq, iqtidar; 2) dövlət.

MİQAT ə. ميقات 1) təyin olunmuş, ayrılmış vaxt; 2) hacıların ehrama girdikləri yer.

MİQBƏZƏ ə. مقبضه 1) dəstə, tutacaq; 2) tutub sıxmaq üçün alət; sıxac.

MİQDAR ə. مقدار 1) qədər, kəmiyyət; 2) qisim, hissə; 3) qədir, qiymət.

MİQDARİ ə. مقدارى qədərlə, kəmiyyətlə əlaqədar olan.

MİQƏSS ə. مقص b a x miqraz.

MİQƏTTƏ' ə. مقطع üstündə qələmin ucu və s. kəsilən sümük, fil dişi və s. parçası.

MİQLAD ə. مقلاđ açar.

MİQNATİS(İYYƏ) ə. مقناطسيه || مقناطس əsl y. maqnit.

MİQNATİSİYYƏT ə. مقناطسييت maqnetizm.

MİQRAZ ə. مقراض qayçı.

MİQSƏM ə. مقسم bölüşdürən vasitə.

MİQTƏ' ə. مقطع kəsən alət, kəsici alət; balta.

MİQYAS ə. مقياس ölçü.

MİL ə. ميل 1) iynə // gözə sürmə çəkmək üçün iynəvari alət // cəza kimi gözü kor etmək üçün odda qızdırılaraq gözə çəkilən iynəvari alət; 2) sütun; 3) mərzlərdə dikinə qoyulan daş.

MİLAD ə. ميلاد 1) çox doğan qadın; 2) anadan olan gün, ad günü; 3) xristianlarda: İsa peyğəmbərin təvəllüd günü bayramı.

MİLADİ ə. ميلادی İsa peyğəmbərin doğulduğu vaxtdan başlanan xristian təqvimi // bizim eraya aid olan.

MİLAHƏT ə. ملاحه gəmiçilik, dənizçilik.

MİL'ƏQƏ *ə.* ملعقه qaşiq.

MİLƏL *ə.* ملل «millət» *c.* millətlər // xalqlar.

MİLH *ə.* ملح duz.

MİLLƏT *ə.* ملت 1) əhali, xalq; 2) təriqət, məzhəb; 3) dini icma; cəmiyyət.

MİLLƏTPƏRƏST *ə.* ملت və *f.* پرست 1) öz millətini başqa millətlərdən üstün tutan adam; şovinist; 2) b a x **millətpərvər**.

MİLLƏTPƏRVƏR *ə.* ملت və *f.* پرور öz millətini sevən, millət tərəfdarı.

MİLLİ *ə.* ملی millətə aid olan, millətlə bağlı olan.

MİLLİYYƏT *ə.* مليت millətə mənsub olma.

MİM *ə.* ميم 1) ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında م hərfinin adı; 2) əlamət, nişan.

MİNA'¹ *ə.* مينا b a x **minə**. **Minayi-həqq** حق مینای Allahın olduğu göy.

MİNA'² *ə.* مينا liman.

MİNAFAM *ə.* مينا və *f.* فام mina kimi, mina rəngli; mavi, lacivərd.

MİNAKAR *ə.* مينا və *f.* کار b a x **minasaz**.

MİNAKARİ *ə.* مينا və *f.* کاری b a x **minasazi**.

MİNALLAH *ə.* من الله Allahdan, tanrıdan.

MİNARƏ *ə.* مناره 1) azan vermək üçün məscidlərin yanında və ya üstündə ucalan qüllə; 2) mayak.

MİNASAZ *ə.* مينا və *f.* ساز qızıl və s. qiymətli metallar üzərində mina ilə işləyən, naxış qazıyan zərgər, minaçı.

MİNASAZI *ə.* مينا və *f.* سازی minaçıliq.

MİNƏ'D *ə.* من بعد 1) sonra, sonradan; 2) bir daha, bundan sonra.

MİNƏR *ə.* منبر məsciddə mollaının, vaizin, xətibin və b. oturduğu hündür yer.

MİNƏ *f.* مینه 1) şüşə, büllur, şir; 2) mozaika, rəngarəng şüşə; 3) siferblat; 4) göy, səma, asiman.

MİNƏN ə. من «*minnət*» c. minnətlər.

MİN HAC ə. منهاج 1) böyük, geniş, enli yol, şahrah; 2) plan, proqram; 3) üsul, tərz, qayda.

MİN HEYS ə. من حيث ...görə ...üzrə.

MİN HEYSÜLMƏCMƏ' ə. من حيث المجمع bütünlüklə, məcmu etibarilə.

MİN QAR ə. منقار dimdik.

MİN QARİ ə. منقاری dimdikvari, dimdik şəklində.

MİN QƏB ə. منقب deşici cərrahiyyə aləti.

MİN NƏT ə. منت özünü mənən borclu bilmə.

MİN NƏTDAR ə. منب və f. دار təşəkkür edən, yaxşılığı bilən; minnətçi.

MİN NƏTDARİ ə. منت və f. داری minnətdarlıq.

MİN NƏTKEŞ ə. منت və f. كش minnət çəkən, özünü minnətçi bilən.

MİN NƏTKEŞİ ə. منت və f. كشي minnət çəkmə, özünü minnətçi bilmə.

MİN ŞAR ə. منشار mişar, bıçqı.

MİN ŞARİ ə. منشاری mişar kimi dişləri olan; diş-diş.

MİN TƏNƏ f. مین تنه b a x **nimtənə**.

MİN U f. مینو behişt, cənnət.

MİN VAL ə. منوال 1) surət, tərz, qayda; 2) yol, üsul.

MİR f. میر «*əmir*»dən. 1) başçı, rəis, rəhbər; 2) ağa, bəy; 3) seyid nəslindən olanların adlarının əvvəlinə artırılır. **Miri-hacc** میر حاج hacıların başçısı (*Məkkə ziyarətinə gedənlərə səfərdə rəhbərlik edən adam*).

MİR AB f. میراب suvarma işlərini idarə edən adam.

MİR ABİ f. میرابی suvarma işlərini idarə etmə.

MİR AN f. میران «*mir*» c. başçılar, rəislər.

MİR AR ə. مرار «*mərrə*» c. dəfələrlə, çox dəfə. **Mirari-vəqt** مرار وقت çox vaxt.

MİRARƏN ə. مراراً dəfələrlə; təkrarən.

MİRAS ə. ميراث ölən adamdan qalan mal, mülk və s.

MİR'AT ə. مرآت güzgü, ayna.

MİRFƏQ ə. مرفق dirsək.

MİRİ f. میری hökumətə, xəzinəyə aid olan.

MİRQAT ə. مرقات nərdivan, pilləkən.

MİRQƏZƏB f. مير və ə. غضب «qəzəbin başçısı» cəllad.

MİRSAD ə. مرصاد teleskop.

MİRSAT ə. مرسات gəmi lövbəri.

MİRZƏ f. میرزا əsli ə. «əmir» və f. «zadə» 1) şəxs adından sonra gəldikdə şahzadəlik, əvvəl gəldikdə isə rütbə bildirir; 2) savadlı adam; 3) yazı-pozu ilə məşğul olan // katib.

MİSAQ ə. میثاق əhd-peyman, qarşılıqlı vəd.

MİSAL ə. مثال 1) nümunə; 2) oxşar, bənzər; 3) tay, bərabər; 4) na-xış, şəkil; 5) əmr, fərman; 6) ərəb qrammatikasında: kök hərfələrindən birincisi «vav» və ya «ye» olan fəl.

MİSBAH ə. مصباح çıraq, lampa, fənər.

MİSDAQ ə. مصادق bir şeyin doğruluğunu təsdiq edən şey, hədisə və s.

MİSFAT ə. مصفات süzgəc, filtr.

MİSK ə. مسك b a x mişk.

MİSKƏT ə. مسكت müşk qoxusu verən meyvə.

MİSKİ ə. مسكى müşkə aid olan; müşklü.

MİSKİN¹ ə. مسكين 1) yoxsul, fağır, yazıq; 2) bacarıqsız, aciz.

MİSKİN² ə. مسك və f. ين b a x müşkin.

MİSKİNANƏ ə. مسكين və f. انه miskinliklə, acizanə.

MİSQAL ə. متقال 4,65 qram ağırlıq ölçüsü.

MİSQƏB ə. منقب deşik açmaq üçün alət; buruq.

MİSQƏLƏ ə. مصقله cilalayıcı alət.

MİSL ə. مثل kimi; bənzər, oxşar. **Misli-fəvvarə** مثل فواره fəvvarə kimi; **misli-lalə** مثل لاله lalə kimi, qıpqırmızı; **misli-ney** مثل نى ney kimi, tütək kimi.

MİSMAR ə. مسمار mıx.

MİSMARİ ə. مسماری mıx kimi olan.

MİSMƏ' ə. مسمع eşitmə orqanı; qulaq.

MİSR ə. مصر 1) böyük şəhər; 2) ölkə, məmləkət.

MİSRA' ə. مصراع 1) qapı tayı, qapı layı; 2) şeirin bir sətri // yarımbeyt.

MİSRİ ə. مصری 1) misirli; 2) Misirə mənsub olan.

MİSS ə. مس 1) dəymə, toxunma; 2) vəqə olma, baş vermə.

MİSTƏR(Ə) ə. مسطره || مسطر 1) xətkəş; 2) nazik karton üzərində sətirler şəklində uzadılmış ipliklərdən ibarət olub, kağızın altına qoyularaq üstündən əllə basdıqda kağız üzərində düz cizgilər çəkən transparant.

MİŞ f. ميش qoyun.

Mİ'ŞAR ə. معشار onda bir (1/10).

MİŞ'ƏR ə. مشعر 1) duyğu, hiss; 2) dərk etmə, hiss etmə, duyma; 3) mərasim, ayin.

MİŞİN f. مشين qoyun dərisi; meşin.

MİŞK f. مشك b a x **müşk**. **Mişki-Xəta(y)** مشك خطا || خطای Çin müşkü (*yaxşı keyfiyyətli müşk*).

MİŞKALUD f. مشك الود müşkə bulaşmış; müşklü, ətirli.

MİŞKAT ə. مشكات 1) çıra qoyulan yer; 2) işıq salmaq üçün içinə yağ və fitil qoyulub yandırılan qab.

MİŞKBAR f. مشكبار b a x **mişkəşan**.

MİŞKBU f. مشكبو müşk qoxulu; ətirli.

MİŞKƏFŞAN f. مشك افشان müşksaçan; ətirsaçan.

MİŞKFAM f. مشكفام b a x **mişkin** (2-ci mənada).

MİŞKİ f. مشكى müşk kimi qara və ətirli.

MİŞKİN *f.* مشکين 1) müşk iyi verən; xoşiyli; 2) müşk rəngli; tünd-qara.

MİŞKİNBAL *f.* مشکين və ə. بال qara qanadlı, qanadları müşk kimi qara olan.

MİŞKİNHAL *f.* مشکين və ə. خال müşk kimi qara xalı olan; qara xallı.

MİŞKİNMU *f.* مشکين مو 1) müşk kimi ətirli və qara saçlı olan, müşk saçlı; 2) gözəl // sevgili.

MİŞKİNNAB *f.* مشکين ناب müşk kimi təmiz, müşk kimi qara.

MİŞKRİZ *f.* مشكريف müşk tökən, müşk kimi ətir saçan.

MİŞMİŞ *ə.* مشمش qaysı, ərək.

MİŞRƏT *ə.* مشرط cərrah bıçağı.

MİŞVAR *ə.* مشوار 1) hal, görünüş, necəlik; 2) tapşırıq, iş.

MİTRƏQ(Ə) *ə.* مطرقه || مطرق 1) dəyənək, zopa; 2) döyüş dəyənəyi; toxmaq; 3) çəkiç.

MİYAH *ə.* مياه «ma'» *c.* sular. **Miyahi-harrə** مياه حاره termal su, isti su.

MİYAN *f.* ميان 1) ara, aralıq; 2) orta, ara; 3) bel, kürək.

MİYANBƏSTƏ *f.* ميان بسته beli bağlı.

MİYANDAR *f.* مياندار araçı.

MİYANƏ *f.* ميانه 1) orta, orta səviyyəli (*nə pis, nə də yaxşı*); 2) zaman, vaxt.

MİYANƏXAN *f.* ميانه خوان səsi zillə pəs arasında olan; səsi orta tembrdə olan (*xanəndə haqqında*).

MİYANPUR *f.* ميان پور içi qoz ləpəsi və ya şəkər tozu ilə doldurulmuş şaftalı və ya əncir xuşgəbarı.

MİYANZƏN *f.* ميان زن aravuruşdurən, iki adamın arasına çaxnaşma salan.

MİYƏ *ə.* ميه || ميه yüz // yüzüncü.

MİZ *f.* ميز stol, masa.

MİZAC *ə.* مزاج 1) xasiyyət, təbiət; 2) səhhət, sağlamlıq; 3) istək, həvəs.

MİZAN *a.* ميزان 1) ölçü, meyar; 2) tərəzi; 3) vəzn, çəki; 4) astro-nomiyada: Tərəzi bürcü; 5) balans, müvazinət; 6) səviyyə, dərəcə; 7) qiyamətdə hər bir adamın savab və günahının çəkisini ölçmək üçün xüsusi tərəzi.

MİZANÜLHƏRARƏ *a.* ميزان الحرارة termometr.

MİZANÜLHƏVA *a.* ميزان الهوا barometr.

MİZBAN *f.* ميزبان 1) qonaq qəbul edən ev sahibi // qonaqlıq verən adam; 2) qonaqsevən, qonaqcıl.

MİZMAR¹ *a.* مزمار 1) tütək, ney; 2) qırtlaq, səs tel(lər)i.

MİZMAR² *a.* مضمار atla məşq etmək və at yarışı meydanı; cıdır.

MİZRAB *a.* مضراب simli musiqi alətlərini çalmaq üçün kiçik mediator.

MİZRABZƏN *a.* مضراب və *f.* زن mizrab vuran, mizrabla çalan (*tarçı, rübabçı və s. haqqında*).

MİZRAQ *a.* مزراق uzun saplı, ucu iti dəmir nizə; cida.

MOİZƏ *a.* موعظه 1) vəz etmə; ruhanilərin minbərdən söylədik-ləri nitq; 2) öyüd, nəsihət.

MOLLA *a.* ملا 1) ziyalılıq titulu; 2) axunddan kiçik din xadimi; 3) mollaxana müəllimi.

MOLLAGUNƏ *a.* ملا və *f.* گونه b a x **mollanüma** (*1-ci mənada*).

MOLLAXANƏ *a.* ملا və *f.* خانه molla məktəbi, ibtidai mədrəsə.

MOLLANÜMA *a.* ملا və *f.* نما 1) molla görünüşlü, mollaya oxşayan; 2) özünü mollaya oxşadan, yalançı molla.

MÖ'BİD *a.* مؤبد 1) zərdüşt dini kahini; 2) bilikli adam; alim.

MÖ'CƏM *a.* معجم 1) məchul, məlum olmayan; 2) lüğət, sözlük; 3) əlifba; 4) ərəb əlifbasında: nöqtəli hərf; 5) alınma söz.

MÖ'CİB *a.* معجب b a x **müəccib**.

MÖ'CİR *a.* مؤجر icarəyə götürən; kirayəçi.

MÖ'CİZ *a.* معجز 1) aciz edən, acizləşdirən; 2) gözəllikdə hamıdan yüksəkdə duran; 3) möcüzə göstərən, möcüzə sahibi; 4) qocalmış, əldən düşmüş.

MÖ'CİZAT *ə.* معجزات «*mö'cizə*» *c.* möcüzələr, xariqələr.

MÖ'CİZBƏYAN *ə.* معجز بیان *b a x* **mö'cizəkar.**

MÖ'CİZƏ *ə.* معجزه qeyri-adi şey, möcüzə.

MÖ'CİZƏKAR *ə.* معجزه və *f.* کار *b a x* **mö'ciznüma.**

MÖ'CİZƏNCAM *ə.* معجز و *f.* انجام möcüzə ilə nəticələnən; möcüzəli.

MÖ'CİZƏVİ *ə.* معجزوی möcüzə kimi, möcüzəyə oxşayan.

MÖ'CİZNÜMA *ə.* معجز و *f.* نما möcüzə göstərən.

MÖHBİT *ə.* مهبط endirən, düşürən, aşağı salan.

MÖHDƏS *ə.* محدث 1) yeni; təzə çıxmış; 2) sonradan törənmiş, sonradan var olan.

MÖHKƏM *ə.* محکم 1) sağlam, gümrax; 2) mətin, qüvvətli; 3) bərk.

MÖHKƏMAT *ə.* محکّمات «*möhkəm*» *c.* 1) möhkəm şeylər; 2) heç bir mübahisə olmadan təfsir edilən Qur'an ayələri.

MÖHLƏT *ə.* مهلت vaxt vermə.

MÖHLİK *ə.* مهلك həlakədicisi, öldürücü, çox təhlükəli.

MÖHMƏL *ə.* مهمل 1) tərk edilmiş, başlı-başına buraxılmış; 2) məhəl qoyulmayan, sayılmayan; 3) ərəb əlifbasında: nöqtəsiz hərf.

MÖHMİL *ə.* مهمل 1) baxmayan, əhəmiyyət verməyən; 2) boş, mənasız söz.

MÖHMİLƏT *ə.* مهملات «*möhmil*» *c.* mənasız sözlər.

MÖHNƏT *ə.* محنت 1) zəhmət, əziyyət; 2) dərd, qəm, ələm; 3) müsibət, bəla; 4) əmək, iş; 5) yorğunluq, özginlik.

MÖHNƏTBAR *ə.* محنت و *f.* بار möhnət gətirən, qəm-qüssə doğuran.

MÖHNƏTƏFZA *ə.* محنت و *f.* افزا möhnət artıran, qüssə artıran.

MÖHNƏTİ *ə.* محنتی 1) qəmli, qüssəli, möhnətli; 2) əməksevər, əməkçi.

MÖHNƏTKƏŞ *ə.* محنت و *f.* كش 1) möhnət çəkən, dərd çəkən; 2) əməkçi, zəhmətkeş.

MÖHNƏTKƏDƏ *ə.* محنت və *f.* كده b a x möhnətsəra.

MÖHNƏTNƏVİS *f.* محنت və *f.* نويس qəm-qüssə yazan, qüssəli sözlər yazan.

MÖHNƏTSƏRA *ə.* محنت və *f.* سرا 1) qəm evi, dərd ocağı, dərd-qəm olan yer; 2) *m.* dünya, bu dünya.

MÖHNƏTŞİAR *ə.* محنت شعار möhnətli, əzablı, əziyyətli.

MÖHNƏTZƏDƏ *ə.* محنت və *f.* زده «möhnət vurmuş» qəmli, dərdə tutulmuş.

MÖHR *f.* مهر b a x möhür. **Möhri-mumi** مهر مومی mumlu möhür; **möhri-Süleyman** مهر سليمان Süleyman peyğəmbərin möhürü.

MÖHRBƏND *f.* مهر بند möhürlənmiş, möhürlənib bağlanmış (*məktub və s. haqqında*).

MÖHRDAR *f.* مهر دار 1) keçmişdə: rəsmi dövlət sənədlərini möhürləməklə məşğul olan vəzir; 2) xüsusi katib.

MÖHRƏ *ə.* مهره 1) hər cür girdə şey; kürəcik; 2) şüşə muncuq; 3) balıqulağı, sədəf (*kağızın yazılacaq üzünü ahərləmək üçün işlədirdi*); 4) şahmatda: fiqurlardan birinin adı (*şah, vəzir, fil, at, top*).

MÖHRİQ(Ə) *ə.* محرقه || محرق 1) yandıran, yandırıcı; 2) çox əziyyət verən, ürək yandıran.

MÖHRİQAT *ə.* محرقات «möhriq(ə)» *c.* yandıranlar.

MÖHSİN *ə.* محسن yaxşılıq edən; cömərd.

MÖHTAC *ə.* محتاج 1) ehtiyacı olan; 2) yoxsul, kasıb.

MÖHTACİYYƏT *ə.* محتاجیت möhtaclıq, ehtiyac.

MÖHTAL *ə.* محتال hiyləgər, fırıldaqçı.

MÖHTƏCİB *ə.* محتجب 1) gizlənən; 2) örtülmüş, bürünmüş.

MÖHTƏDA *ə.* مهتدی islam dinini qəbul etmiş, müsəlman olmuş.

MÖHTƏKİR *ə.* محتكر böyük qazancla mal alıb-satan.

MÖHTƏMƏL *ə.* محتمل 1) ehtimal olunan, mümkün olan, fərz edilən, güman edilən; 2) dözülmə, təhəmmül olunan.

MÖHTƏMİL *ə.* محتمل 1) ehtimal edən; 2) dözən.

MÖHTƏRƏM ə. محترم hörmətli.

MÖHTƏRİQ ə. محترق yanmış, yanan.

MÖHTƏRİZ ə. محترز özünü qoruyan, özünü gözləyən.

MÖHTƏSİB ə. محتسب 1) keçmişdə: bazar nəzarətçisi; 2) Abbasilər dövründə: şəhərin inzibati işlərinə baxan məmur; darğa; 3) keçmişdə İranda: xalqın dini və əxlaq işlərinə nəzarət edən məmur.

MÖHTƏŞƏM ə. محتشم 1) həşəmətli; 2) hörmətli, möhtərəm.

MÖHTƏVİ ə. محتوی əhatə edən, ehtiva edən.

MÖHTƏVİYAT ə. محتويات «möhtəvi» c. bir şeyin içində olanlar; kitabın mündəricatı.

MÖHTƏZİR ə. محتضر can verən, can çəkən.

MÖHÜR ə. مهر bir şeyi təsdiq etmək üçün sənəd, surğuc və s. üzərinə basılan rəsmi damğa.

MÖ'LİN ə. معلن elan edən; bildirən; bəyan edən.

MÖ'MİN ə. مؤمن dindar.

MÖ'NƏT ə. مؤنت 1) yaşamaq üçün lazım olan azuqə, ərzaq; 2) sərf etmə; işlətmə.

MÖ'TAD ə. معتاد 1) alışmış, adət olunmuş; 2) adət, dəb.

MÖ'TƏBƏR ə. معتبر 1) etibarlı, inanılmış; 2) sözü keçən (*adam haqqında*); 3) qəbula keçən (*söz, iş haqqında*); 4) doğru, düzgün, inandırıcı.

MÖ'TƏDİL ə. معتدل 1) orta, mülayim; 2) azla kifayətlənən, aza qane olan; 3) mütənasib, simmetrik.

MÖ'TƏDİLƏNƏ ə. معتدل və f. انه orta vəziyyətdə; nə az, nə çox.

MÖ'TƏKİF ə. معتكف 1) evdə oturan, evdən bayıra çıxmayan (*xəstə haqqında*); 2) bir işlə vaxtını keçirən // vaxtını ibadətə sərf edən.

MÖ'TƏQ ə. معتق azad edilmiş, azadlıq verilmiş.

MÖ'TƏQİD ə. معتقد 1) etiqad edən, inanan; 2) əqidəli, etiqadlı; 3) dindar.

MÖ'TƏLİF ə. مؤلف 1) ünsiyyətli; öyrəşən, alışan; 2) müvafiq, uyğun.

MÖ'TƏLL ə. معتل əlil, şikəst.

MÖ'TƏMƏD ə. معتمد 1) etimad edilən, etimada layiq; 2) vəkil edilmiş, tapşırılmış; 3) vəkil, nümayəndə.

MÖ'TƏMƏN ə. مؤتمن əmniyyətdə olan; qorunan.

MÖ'TƏMİD ə. معتمد 1) arxalanan, güvənən, bel bağlayan; 2) etibara layiq; etibarlı; 3) hörmətə layiq, inanılmağa layiq; 4) mötəbər, doğru, dürüst (*məlumat, mənbə və s. haqqında*); 5) asılı.

MÖ'TƏMİR ə. معتمر həcc mərasimində deyil, başqa vaxt Kə'bə-ni ziyarət edən müsəlman; ümrə ziyarəti etmiş.

MÖ'TƏNA ə. معتنا mühüm, əhəmiyyətli.

MÖ'TƏRİF ə. معترف etiraf edən, boynuna alan.

MÖ'TƏRİZ ə. معترض etiraz edən, müxalif olan, əleyhinə çıxan.

MÖ'TƏRİZƏ ə. معترضه yazıda işlədilən (), [] və ya { } qoşa durğu işarəsi.

MÖ'TƏSİF ə. معترف doğru yoldan çıxıb haqsızlıq edən.

MÖ'TƏZİD ə. معتضد kömək istəyən.

MÖ'TƏZİL ə. معتزل xalqdan ayrılıb bir tərəfə çəkilən.

MÖ'TƏZİLİ ə. معتزلی Bağdad xilafəti ziyalılarının dini tərqiəti.

MÖ'TƏZİR ə. معتذر üzr istəyən; üzrü olan, üzrlü.

MÖVC ə. موج dalğa, ləpə.

MÖVCİB ə. موجب 1) nəticə, axır; 2) əmri, fərmanı və s. izah edən yazı. **Mövcibi-məlal** موجب ملال qəm-qüssəyə səbəb olan.

MÖVCUD ə. موجود var olan, hazır olan.

MÖVCUDAT ə. موجودات «mövcud» c. mövcud olan şeylər, bütün varlıq.

MÖVCUDİYYƏT ə. موجودیت 1) mövcudluq, var olma, varlıq; 2) meydana olma; nəqd.

MÖVCZƏN ə. موج və f. زن dalğalanan, dalğalı.

MÖVDU' ə. مودوع vidalaşmış, vida etmiş.

MÖVFUR ə. موفور çox, bol.

MÖVHİBƏ(T) ə. موهبت || موهبه hədiyyə, bəxşiş // ehsan.

MÖVHUB ə. موهوب bağışlanmış, hədiyyə edilmiş.

MÖVHUM ə. موهوم xəyala gələn; xəyali.

MÖVHUMAT ə. موهومات «mövhum» c. 1) mövhumi şeylər; 2) xəyalat; 3) xurafat.

MÖVHUMATPƏRƏST ə. موهومات پرست və f. mövhumi şeylərə inanan; mövhumatçı // ifrat dindar.

MÖVHUMİ ə. موهومی əsli olmayan; xəyali.

MÖV'İD ə. موعد 1) möhlət, vaxt; vədə; 2) görüş.

MÖVKİB ə. موكب piyada və ya atlı nümayişçilər dəstəsi.

MÖVQE' ə. موقع 1) yer, məhəl; 2) vaxt, zaman.

MÖVQİF ə. موقف duracaq, stansiya.

MÖVQUF ə. موقوف 1) vəqf olunmuş; bağışlanmış; 2) tutulmuş, həbs olunmuş; 3) bağlı, asılı; 4) təxirə salınmış; dayandırılmış.

MÖVQUFAT ə. موقوفات «mövquf» c. vəqf olunmuş şeylər, vəqf üçün ayrılmış mal, mülk və s.

MÖVQUFİYYƏT ə. موقوميت 1) həbs olunma, tutulma; 2) vəqf olunma.

MÖVQUT ə. موقت vaxtı məhdud olan, müəyyən vaxt üçün olan; müvəqqəti.

MÖVLA ə. مولا || مولی 1) sahib, yiyə; 2) cənab, ağa; 3) köləlikdən azad olmuş qul; 4) hami, havadar; 5) bir iş qarışmağa haqqı olan adam. **Mövlayi-ətuf** مولای عطوف çox hörmətli ağa.

MÖVLANA ə. مولانا «bizim ağamız» hörmət əlaməti olaraq görkəmli alim və şairlərə verilən titullar.

MÖVLƏVİ ə. مولوی 1) XIII əsrdə Mövlana Cəlaləddin Rumi tərəfindən əsası qoyulmuş sufi təriqəti olub, sonralar dərvişlər təkyəsinə çevrilmiş dini-mistik təşkilat; 2) həmin təriqətə (təşkilata) mənsub olan dərviş; 3) bilikli adam, böyük alim; 4) başa qoyulan çalma növü.

MÖVLƏVİXANƏ ə. مولوی və f. خانه mövləvi təkyəsi.

MÖVLƏVİYYƏT ə. مولویت 1) mövləvilik; 2) mollalıq.

MÖVLİD ə. مولد 1) doğulma, dünyaya gəlmə; 2) doğulma yeri; vətən; 3) doğulma zamanı, doğuş vaxtı; 4) doğum günü, ad günü.

MÖVLUD¹ ə. مولد sözünün təhrif olunmuş forması. **Mövlid-nəbi** مولد نبی peyğəmbərin mövludu, peyğəmbərin anadan olduğu gün; mövlud bayramı.

MÖVLUD² ə. مولود 1) doğulmuş; 2) körpə, çağa, bəbə.

MÖVRİD ə. مورد 1) səbəb; 2) yol, vasitə; 3) gəlinəcək yer; 4) yol. **Mövridi-bəhs** مورد بحث bəhs olunan mövzu; **mövridi-ehtiyac** مورد احتیاج ehtiyac üzündən, ehtiyac səbəbindən.

MÖVRUS ə. موروث miras qalmış, irs.

MÖVSİL ə. موصل qovşaq, birləşmə, birləşən yer.

MÖVSİM ə. موسم 1) bir şeyin müəyyən vaxtı, xüsusi zamanı; mövsüm; 2) ilin dörd fəslindən hər biri.

MÖVSİMİ ə. موسمی müəyyən mövsümə aid olan, həmişə olmayan; mövsümi.

MÖVSUF ə. موصوف 1) təsvir edilmiş; 2) müəyyən bir sifətə malik olan; 3) qrammatikada: sifətin yanında olan isim, təyin olunan isim.

MÖVSUQ ə. موثوق 1) inanılan, mötəbər; 2) düzgün, doğru (söz, xəbər haqqında).

MÖVSUQƏN ə. موثوقاً inanaraq, mötəbərəsinə.

MÖVSUQİYYƏT ə. موثوقيت 1) inanma; 2) sağlamlıq, səhhət.

MÖVSUL ə. موصل birləşmiş, qovuşmuş.

MÖVSUM ə. موسم 1) əlamətli, işarələnmiş; 2) adlandırılmış, adlı.

MÖVT ə. موت ölüm.

MÖVTA ə. موتا «mey(y)it» c. meyitlər, ölümlər.

MÖVTƏN ə. موطن vətən, doğulduğu yer.

MÖVTİ ə. موتی ölümə aid olan.

MÖV'UD *ə.* موعود 1) vəd verilmiş; vəd olunmuş, söz verilmiş; 2) müəyyən edilmiş.

MÖVZE' *ə.* موضع 1) yer, məkan; 2) vəziyyət, hal.

MÖVZU' *ə.* موضوع 1) əsas məzmun; süjet, mətləb; 2) bərqərar edilmiş; qərarlaşdırılmış; 3) uydurma, saxta.

MÖVZUAT *ə.* موضوعات «*mövzu*» *c.* mövzular.

MÖVZUN *ə.* موزون 1) vəznli olan, vəznli; 2) biçimli, yaraşılıq; 3) münasib, uyğun; 4) çəkilmiş // ölçülmüş; 5) sərxoş, məst, xumarlanmış.

MÖVZUNİYYƏT *ə.* موزونیت 1) ahəngdarlıq, ifadəlilik; 2) yaraşılıqlıq, mütənəsiblik.

MÖ'ZƏM *ə.* معظم bir şeyin böyük hissəsi, əsas qismi.

MÖ'Zİ *ə.* مؤذی b a x müəzzi.

MÖ'ZİYYAT *ə.* مؤذيات «*mö'zi*» *c.* əziyyət verən şeylər, cücülər və s.

MU *f.* مو b a x muy.

MUBƏMU *f.* موبمو «*tükdən-tükə*» 1) incədən-incəyə, təfərrüatı ilə; dərinədən; 2) olduğu kimi, necə ki var.

MUCE' *ə.* موعج ağrıdan, incidən.

MUCƏB *ə.* موجب 1) labüd, zəruri (*iş və s. haqqında*); 2) müsbət; 3) qrammatikada: felin təsdiq şəkli.

MUCƏZ *ə.* موجز qısa, müxtəsər.

MUCİD *ə.* موجد 1) yaradan, yaratıcı, vücuda gətirən // icad edən, ixtira edən; 2) müəllif.

MUDE' *ə.* مودع əmanət qoyan.

MUĞ *f.* مغ 1) atəşpərəst, məcusi // Zərdüşt dininə mənsub olan; 2) yol göstərən, öndə gedən; 3) meyxana sahibi.

MUĞAM *ə.* مقام muğam, ahəng, hava.

MUĞAMAT *ə.* مقامات «*muğam*» *c.* muğamlar.

MUĞAMATŞÜNAS *ə.* مقاماتشناس və *f.* شناس 1) muğamatı tədqiq edən musiqişünas, muğamat mütəxəssisi; 2) yaxşı muğamat oxuyan, muğamatı yaxşı bilən xanəndə.

MUĞAN *f.* مغان «muğ» *c. t.* içki satılan və içilən yer; meyxana.

MUĞANƏ *f.* مغانه b a x **muğani**.

MUĞANI *f.* مغانی 1) atəşpərəstcəsinə, atəşpərəst kimi; 2) atəşpərəstlik mərasimi və ayini.

MUĞBEÇƏ *f.* مغبچه 1) atəşpərəst uşağı; 2) meyxanada xidmət edən uşaq; 3) gözəl oğlan uşağı.

MUHİN *a.* موهن təhqiredici, alçaldıcı.

MUHİŞ(Ə) *a.* موحش || موحشه b a x **müvəhhəş(ə)**.

MUXTAR *a.* مختار 1) seçilmiş, imtiyazlı; 2) ixtiyari olan, ixtiyarı əlində olan; 3) müstəqil; 4) bəzi ərəb ölkələrində: kətxuda.

MUXTARIYYƏT *a.* مختاریات ölkənin öz qanunları ilə idarə olunub, öz dövlət və hökumət orqanlarına malik olma hüququ; müstəqillik.

MUM *f.* موم bal arılarının şan düzəltmək üçün istifadə etdikləri və ya ona oxşar bitki mənşəli maddə.

MUMAİLEYH *a.* مومی الیه yuxarıda haqqında danışılan; yuxarıdakı; həmin.

MUMİYA *a.* مومیا 1) qədim misirlilərdə: müxtəlif maddələr vasitəsilə çürüməkdən saxlanmış quru meyit, mumiyalanmış meyit; 2) sümük sınmasının müalicəsində istifadə olunan sürtkü dərmanı; 3) qırmızı rəngli boyaq bitkisi; 4) hər cür dərdi sağalda bilən əfsanəvi dərman; 5) *m.* çox zəif və saralmış (*adam haqqında*).

MUMİYAN *f.* مومیان beli tük kimi incə; incəbel.

MUNİS *a.* مونس 1) ünsiyyət edən, əlaqə saxlayan; 2) insandan qaçmayan; istiqanlı; 3) ələ öyrədilmiş; əhliləşdirilmiş (*heyvan haqqında*).
Munisi-can مونس جان can kimi yaxın olan, can qədər sevimli.

MUR *f.* مور qarışqa.

MURAD *a.* مراد 1) xahiş, istək, kam; 2) məqsəd, məram.

MURADBƏXŞ *a.* مراد və *f.* بخش arzusuna çatdıran, istəyini yerinə yetirən.

MURADGAH *a.* مراد və *f.* گاه arzuya çatan, istəyi həyata keçən yer.

MURANƏ *f.* مورانه 1) qarışqa kimi, qarışqaya yaraşan surətdə; 2) acizənə.

MURÇƏ *f.* مورچه kiçik qarışqa.

MURDAR *f.* مردار 1) pak olmayan; 2) pis, alçaq.

MURÜ MAR *f.* مور و مار «qarışqa və ilan» həşərat, cücü.

MURÜ MƏLƏX *f.* مور و ملخ «qarışqa və kəpənək» sayı-hesabı olmayan qədər çox, lap çox; saysız-hesabsız.

MUSALƏH *a.* موسى له vəsiyyəət olunan, varis.

MUSƏVİ *a.* موسوی 1) Musa peyğəmbərin dininə inanan; yəhudi; 2) İmam Museyi-Kazimin nəslindən olan.

MUSİ *a.* موسى vəsiyyəət edən.

MUSİQAR *f.* موسیقار *əsl* *y.* 1) dimdiyində çoxlu dəşiklər olduğundan külək əsdikcə müxtəlif səslər çıxaran əfsanəvi bir quş; 2) çoxlu dəşikləri olan tütək.

MUSİQİ *a.* موسیقی *əsl* *y.* musiqi.

MUSİQİPƏRƏST *a.* موسیقی və *f.* پرست musiqini çox sevən, musiqi həvəskarı.

MUSİQİŞÜNAS *a.* موسیقی və *f.* شناس musiqişünaslıq mütəxəssisi, musiqi tədqiqatçısı.

MUSTAFA *a.* مصطفى || مصطفی b a x **müstəfa** (2-ci mənada).

MUŞ *f.* موش siçan.

MUŞİKAF *f.* موشکاف incədən-incəyə düşünən tədqiqatçı, hər şeyə fikir verən tənqidçi.

MUŞİKAFANƏ *f.* موشکافانه incədən-incəyə.

MUTAB *f.* موتاب keçi yunundan ip toxuyan usta.

MUY *f.* موی saç, tük, tel.

MUYƏ *f.* مويه səslə ağlama, şivən qoparma.

MUYİN(Ə) *a.* موينه || موين tükdən toxunmuş, tükdən olan; tük.

MUYMİSAL *f.* موی və *a.* مثال beli tük kimi incə; incəbel.

MÜADƏT *a.* معادت kin, ədavət, düşmənçilik.

MÜADİL *ə.* معادل bərabər, tən // çəki, həcm və ya qiymətçə bərabər olan.

MÜADİLƏ *ə.* معادله 1) iki şey arasında miqdar, həcm və ya qiymətçə bərabərlik; 2) riyaziyyatda: tənlik.

MÜAF *ə.* معاف əfv olunmuş, bağışlanmış.

MÜAHİDƏ *ə.* معاهده əhdnamə, bağlaşma, saziş, müqavilə.

MÜAXİZƏ *ə.* مؤاخذه 1) sıxışdırma, bərkə çəkmə, sorğu-suala tutma; 2) məzəmmət etmə; töhmətləndirmə.

MÜAQƏB *ə.* معاقب 1) əzab verilmiş, incidilmiş // cəzalanmış, cəza almış (*adam*); 2) təqib edilən (*adam*).

MÜAQİB *ə.* معاقب 1) əzab verən; incidən // cəza verən; cəzalandıran (*adam*); 2) birisinin ardınca gedən; 3) təqib edən.

MÜALİC *ə.* معالج müalicə edən; həkim.

MÜALİCƏ *ə.* معالجه xəstəni sağaltmaq üçün tibbi tədbir(lər).

MÜALİCƏNAPƏZİR *ə.* معالجه və *f.* ناپذير müalicəsi olmayan, müalicə olunmayan.

MÜALİCƏPƏZİR *ə.* معالجه və *f.* پذیر müalicə olunan.

MÜAMİLƏ *ə.* معامله 1) rəftar, hərəkət; 2) alış-veriş, alver; 3) faizlə pul borc vermə.

MÜAMİLƏDAR *ə.* معامله və *f.* دار faizlə pul borc verən; müamiləçi.

MÜANİD *ə.* معاند 1) inadçı; 2) müxalifətçi.

MÜARİZ *ə.* معارض 1) etiraz edən, bir işə, bir sözə zidd çıxan; 2) rəqib; 3) opponent.

MÜASİR *ə.* معاصر 1) eyni bir əsrdə yaşayan; həməsr; 2) zəmanəyə uyğun gələn adət, qayda, adam, şey və s.; 3) çağdaş.

MÜASİRƏT *ə.* معاصرت müasirlik.

MÜAŞİQƏ *ə.* معاشقه qarşılıqlı sevgi.

MÜATƏB *ə.* معاتب məzəmmət edilən; danlanan.

MÜATİB *ə.* معاتب məzəmmət edən; danlayan.

MÜATİBƏT *ə.* معاتبت məzəmmət edilmə; danlanma.

MÜAVİDƏT *ə.* معاودت qayıdış, qayıtma.

MÜAVİN *ə.* معاون köməkçi.

MÜAVİNƏT *ə.* معاونت kömək, yardım.

MÜAYİNƏ *ə.* معاینه 1) gözdən keçirmə; yoxlama; 2) nəzarət etmə; baxma.

MÜBADİLƏ *ə.* مبادلە bir şey verib, əvəzində başqa şey alma; dəyişmə, dəyiş-düyüş.

MÜBADİRƏT *ə.* مبادرت 1) işə tez başlama; işə girişmə; 2) qabaqlama, dalda qoyma; 3) təşəbbüs; 4) tələsiklik.

MÜBAH *ə.* مباح 1) izn verilmiş, mümkün ola bilən; 2) şəriətcə haram və ya məkrüh olmayan şey.

MÜBAHAT¹ *ə.* مباحات «mübah» c. mübah şeylər.

MÜBAHAT² *ə.* مباحات fəxr etmə; öyünmə.

MÜBAHİS *ə.* مباحث 1) bəhs edən, mübahisəyə girişən adam; 2) opponent.

MÜBAHİSƏ *ə.* مباحثه bəhs etmə; deyişmə.

MÜBALİĞƏ *ə.* مبالغه 1) böyütmə, şişirtmə, izahat; 2) ədəbiyyatda: hiperbol.

MÜBALİĞƏBAZ *ə.* مبالغه və f. باز mübaliğəni xoşlayan, hər şeyi yerli-yersiz şişirdən.

MÜBARƏK *ə.* مبارك xeyir-dua verilmiş; uğurlu, xeyirli; xoşbəxt.

MÜBARƏKBAD *ə.* مبارك və f. باد 1) uğurlu olsun, xeyirli olsun; 2) əziz gün və ya xeyirli iş münasibətilə təbrik sözləri.

MÜBARƏKPEY *ə.* مبارك və f. پی 1) xoşniyyət, yaxşı fikirdə olan; 2) uğurlu, xoşqədəm.

MÜBARİKƏ *ə.* مبارکه xeyir-dua vermə; təbrik etmə.

MÜBARİZ *ə.* مبارز 1) qabaqcıl, mütərəqqi ideya uğrunda çalışan; bir şeyə nail olmaq üçün səy edən; 2) oyunda, yarışda qalib gələn; 3) mübarizəyə çağırın.

MÜBARİZƏ *ə.* مبارزه 1) müxtəlif əqidələrin, mövqələrin toqquşması; 2) vuruşma, döyüşmə; 3) yarış, yarışma; 4) söyüşmə, dava-dalaş.

MÜBARİZƏGAH *ə.* مبارزه və *f.* گاه 1) mübarizə yeri; 2) döyüş meydanı.

MÜBAŞİR *ə.* مباشر 1) tapşırığı yerinə yetirən, icra edən; 2) düz, bilavasitə; 3) müdir, idarə edən.

MÜBAŞİRƏT *ə.* مباشرت 1) yerinə yetirmə, icra etmə; 2) idarə etmə; 3) məşğul olma; 4) cinsi əlaqədə olma.

MÜBDE' ¹ *ə.* مبدئى başlayan; başlanğıcını qoyan.

MÜBDE' ² *ə.* مبدع 1) icad edən; ixtiraçı; 2) yaradıcı.

MÜBƏDDƏL *ə.* مبدل 1) dəyişdirilmiş, əvəz edilmiş; 2) çevrilmiş, döndərilmiş, başqa şəkllə və ya hala salınmış.

MÜBƏDDİL *ə.* مبدل 1) dəyişdirən, əvəz edən; 2) çevirən, başqa şəkllə və ya hala salan.

MÜBƏLLƏĞ *ə.* مبلغ təbliğ edilən; çatdırılan (*söz haqqında*).

MÜBƏLLİĞ *ə.* مبلغ təbliğ edən; çatdıran (*söz haqqında*).

MÜBƏRHƏN *ə.* مبرهن dəlillə sübut olunmuş.

MÜBƏRRA *ə.* مبرا || مبرى 1) ari, təmiz; 2) eyib və nöqsandan uzaq, şübhə doğurmayan.

MÜBƏRRİD *ə.* مبرد 1) soyudan, sərinlədən; 2) buzxana.

MÜBƏSSİR *ə.* مبصر baxıcı, nəzarətçi.

MÜBƏŞŞİR *ə.* مبشر muştuluqçu, muştuluq gətirən // xeyirxəbər, xoşxəbər.

MÜBƏTTƏR *ə.* مبتر nöqsanlı, yarımçıq.

MÜBHƏM *ə.* مبهم qeyri-müəyyən; aydın olmayan, müxtəlif cür başa düşülən (*söz, fikir və s.*).

MÜBİN *ə.* مبين aydınlaşdırın, aşkara çıxaran; Qur'anın adlarından biri.

MÜBRƏM *ə.* مبرم 1) möhkəm, sağlam; 2) mütləq icra edilməli; hökmən yerinə yetirilməli.

MÜBTƏDA ə. مبتدا 1) başlanğıc, baş; 2) qrammatikada: iki baş cümlə üzvündən birincisi.

MÜBTƏDE' ə. مبتدئ 1) başlayıcı, başlayan; 2) ilk, ibtidai.

MÜBTƏHİC ə. متحج məmnun, razı // şad, sevincək.

MÜBTƏL ə. مبطل ləğv olan, batil olan, aradan qaldırılan.

MÜBTƏLA ə. مبتلا 1) giriftar, düçar; 2) aşiq, vurulmuş.

MÜBTƏNİ ə. مبتنى 1) bina olunmuş, binası qoyulmuş; 2) əsaslanan.

MÜBTƏZİL(Ə) ə. مبتذل || مبتذله 1) bayağı, şit, boş; 2) alçaq, xar.

MÜBTİL ə. مبطل ləğv edən, batil edən, aradan qaldıran.

MÜCADİLƏ ə. مجادله sözləşmə, çəkişmə, mübarizə.

MÜCAHİD ə. مجاهد 1) çalışsan, səy edən; 2) cihad edən, din yolunda vuruşan; 3) azadlıq uğrunda vuruşan.

MÜCAHİDƏ ə. مجاهده 1) çalışma, səy etmə; 2) din yolunda vuruşma; 3) azadlıq uğrunda vuruşma.

MÜCALİSƏT ə. مجالست bir-birilə oturub-durma, söhbət etmə.

MÜCANİS ə. مجانس bir cinsdən olan, həmcins.

MÜCANİSƏT ə. مجانست 1) bir cinsdən olma; həmcinslik; 2) cinsi əlaqə.

MÜCAZ ə. مجاز qanuni // qanuna uyğun.

MÜCƏDDƏD ə. مجدد yeniləşdirilmiş // yenidən bərpa edilmiş.

MÜCƏDDƏDƏN ə. مجددًا yenidən, bir daha, bir də.

MÜCƏDDİD ə. مجدد yeniləşdirən, yeni şəkklə salan, bərpa edən.

MÜCƏFF ə. مجف diametr // kalibr, çap (*silahda*).

MÜCƏFFİF ə. مجفف qurudan, quruducu.

MÜCƏHHƏZ ə. مجهز 1) təchiz edilmiş, əyər-əskiylə düzəldilmiş; 2) hazırlıq görülmüş; hazırlanmış.

MÜCƏHHİZ ə. مجهز 1) təchiz edən, əyər-əskiylə düzəldən; 2) hazırlıq görən, hazırlayan.

MÜCƏLLA ə. مجلا cilalandırılmış, parladılmış; parlaq.

MÜCƏLLƏD ə. مجلد cildlənmiş, cild çəkilməmiş; cildli.

MÜCƏLLİD ə. مجلد cild çəkən; cildçi.

MÜCƏRRƏB *ə.* مجرب təcrübə olunmuş; sınıanmış.

MÜCƏRRƏBAT *ə.* مجربات «*mücərrəb*» *c.* təcrübədən keçmiş şeylər, sınıanmış şeylər.

MÜCƏRRƏD *ə.* مجرد 1) çılpacaq, yalın, açıq; 2) yalnız, tək, ayrı; 3) saf, xalis, qarışıqsız; 4) təcrid edilmiş, abstrakt, abstraktlaşdırılmış.

MÜCƏRRƏDAT *ə.* مجردات «*mücərrəd*» *c.* cismani olmayıb ruhani olan şeylər; mücərrəd şeylər.

MÜCƏSSƏM *ə.* مجسم 1) cismani olan; gövdəsi, vücudu olan; 2) xəyali vəziyyətdən cisim halına girmiş, canlanmış şey; təcəssüm etmiş.

MÜCƏSSƏMƏ *ə.* مجسمه 1) heykəl, abidə; 2) həndəsədə: stereometriya.

MÜCƏVVƏF *ə.* مجوف içi boş; oyuq.

MÜCHƏR *ə.* مجهر 1) cingiltili, cingiltili səsi olan; 2) hündürdən danışan; 3) açıq, aşkar.

MÜCİDD *ə.* مجد səy edən, bacardıqca çalışan.

MÜCMƏL *ə.* مجمل qısa konspekt; xülasə, icmal.

MÜCMƏLA *ə.* مجملا b a x **mücmələn**.

MÜCMƏLƏN *ə.* مجملا sözün qıyası; xülasə; icmal şəklində.

MÜCÖVHƏR(Ə) *ə.* مجوهره || مجوهر 1) cavahirətlə bəzədilmiş, daş-qaşla bəzənmiş; 2) ədəbiyyatda: yalnız nöqtəli hərfləri əbcədlə hesabladığıda çıxan tarix.

MÜCÖVHƏRAT *ə.* مجوهرات «*mücövher*» *c.* cəvahirətlə bəzədilmiş şeylər, daş-qaşla bəzədilmiş şeylər.

MÜCRA *ə.* مجرا icra edilmiş, həyata keçirilmiş.

MÜCRİM *ə.* مجرم cinayətkar, günahkar, təqsirli; qəbahətli, suçlu.

MÜCTƏBA *ə.* مجتبی seçilmiş, bəyənilmiş.

MÜCTƏHİD *ə.* مجتهد şiələrdə dini qanunları təfsir və şərh edən baş ruhani; fətva vermək hüququ olan baş ruhani.

MÜCTƏMƏ' *ə.* مجتمع toplanmış, topla; toplantı, yığıncaq.

MÜCTƏMƏƏN *ə.* مجتمعاً toplu halda, hamılıqla.

MÜCTƏNİB *ə.* مجتنب çəkinən, uzaqlaşan, özünü saxlayan, pəhriz edən.

MÜDAXİLƏ *ə.* مداخله 1) soxulma, əl qatma, qarışma (*bir işə*); 2) araya girmə; miyançılıq.

MÜDAM *ə.* داما daima, həmişəlik, arasıkəsilməz.

MÜDAM¹(A) *ə.* داما b a x müdamən.

MÜDAM²(Ə) *ə.* داما || داما klassik şeirdə: şərab, çaxır.

MÜDAMƏN *ə.* داما daimi olaraq, arası kəsilmədən, davam edərək.

MÜDARA *f.* مدارا 1) zahirdə dost olma, üzə gülmə; 2) dözmə, qatlaşma; 3) yubanma.

MÜDAVAT *ə.* مداوات dərman vermə; müalicə etmə.

MÜDAVİM *ə.* مداوم 1) davam edən, bir yerə gedib-gələn; 2) səyli, çalışqan; 3) dinləyici, kursant.

MÜDAVİMƏT *ə.* مداومت davam etdirmə.

MÜDBİR *ə.* مدير bədbəxt, talesiz; düşkün.

MÜDDƏA *ə.* مدعا 1) dava olunan şey, iddia edilməyə səbəb olan şey; 2) tələb, iddia; 3) fikir, tezis.

MÜDDƏİ *ə.* مدعى 1) iddia edən, iddiaçı; 2) haqsız yerə bir şey tələb edən; 3) rəqib. **Müddəyi-ümumi** مدعى عمومي 1) prokuror; 2) ictimai ittihamçı.

MÜDƏBBİR *ə.* مدير tədbir görəni; tədbirli, uzaqgörən.

MÜDƏBBİRANƏ *ə.* مدير və f. انه işin sonunu düşünərək, uzaqgörəncəsinə, ətraflı düşünərək.

MÜDƏQQİQ *ə.* مدقق tədqiq edən, tədqiqatçı, dəqiqləşdirən adam.

MÜDƏQQİQANƏ *ə.* مدقق və f. انه incədən-incəyə, hərtərəfli araşdıraraq.

MÜDƏLLƏL *ə.* مدلل 1) dəlillə isbat olunmuş; 2) əziz-xələf, ərköyün.

MÜDƏLLİL *ə.* مدلل 1) dəlillə isbat edən; 2) yol göstərən.

MÜDƏRRİS *a.* مدرس dərş verən; müəllim.

MÜDƏVVƏR *a.* مدور 1) girdələnmiş, küre şəklində olan; 2) dairə şəklində olan; dəyirmi.

MÜDHİŞ *a.* مدهش dəhşətli, qorxunc.

MÜDHİŞANƏ *a.* مدهش *və f.* انه müdhişcəsinə, qorxunc halda.

MÜDRİK *a.* مدرک 1) dərk edən; 2) dərindən anlayan, hər şeyi başa düşən; 3) dərrakəli, dərindən qavrama qabiliyyətinə malik olan.

MÜDRİKANƏ *a.* مدرک *və f.* انه müdrikcəsinə, müdrik adama yaraşan tərzdə.

MÜDÜN *a.* مدن «*mədinə*» *c.* şəhərlər.

MÜƏBBƏD *a.* مؤبد 1) sonsuz, əbədi; həmişəlik; 2) ömrün axırına qədər davam edən hal.

MÜƏBBƏDƏN *a.* مؤبداً 1) sonsuz olaraq, həmişəlik olaraq; 2) ömrü olduqca, ömrü boyu.

MÜƏBBİR *a.* معبر yuxu yozan, yuxudan məna çıxaran.

MÜƏCCƏL¹ *a.* معجل qabaqcadan verilən.

MÜƏCCƏL² *a.* مؤجل vaxtı qabaqcadan müəyyən olunmuş.

MÜƏCCƏLƏ *a.* معجله əmlak üçün qabaqcadan alınan əvəz.

MÜƏCCİB *a.* معجب təəccübləndirən, təəccüb doğuran.

MÜƏCCİZ *a.* معجز usandıran, yoran, bezdirən.

MÜƏDDA *a.* مؤدا məna, məal.

MÜƏDDƏB *a.* مؤدب 1) ədəbli, tərbiyəli; 2) nəzakətli, mərifətli.

MÜƏDDİ *a.* مؤدى səbəb, bais.

MÜƏDDİB *a.* مؤدب tərbiyəçi // müəllim.

MÜƏDDİL *a.* معدل bərabərləşdirən, bərabər bölən.

MÜƏDDİLÜNNƏHAR *a.* معدل النهار ekvator, günorta xətti.

MÜƏXXƏR *a.* مؤخر təxirə salınmış, sonraya qoyulmuş.

MÜƏXXƏRƏN *a.* مؤخرًا 1) sonradan; 2) son vaxtlarda.

MÜƏKKƏD *a.* مؤكد 1) sağlamlaşdırılmış, sağlam; 2) təkrar edilmiş, bir daha əmr verilmiş.

MÜƏKKİD *ə.* مؤكد 1) sağlamlaşdırın; 2) təkid edən, bir daha əmr verən.

MÜƏLLA *ə.* معلا || معلى 1) yüksək, uca; 2) yüksək vəzifəli.

MÜƏLLAT *ə.* معلات yüksəklik, ucalıq.

MÜƏLLƏF *ə.* مؤلف 1) yazılmış; 2) əsər.

MÜƏLLƏFAT *ə.* مؤلفات «*müəlləf*» *c.* əsərlər.

MÜƏLLƏQ *ə.* معلق 1) asılmış, asılı; 2) heç bir şeyə söykənmədən havada və ya boşluqda duran; 3) açıq qalan (*iş, məsələ haqqında*).

MÜƏLLƏQAT *ə.* معلقات «*müəlləqə*» *c.* müəlləqələr. **Müəlləqati-səb'**ə سببه معلقات yeddi müəlləqə.

MÜƏLLƏQƏ *ə.* معلقه islamaqədərki dövrdə seçilib Kə'bənin divarlarından asılmış ən yaxşı şeirlərdən hər biri.

MÜƏLLƏL *ə.* معلل bir səbəb və ya bəhanə ilə əlaqədar olan; səbəbli.

MÜƏLLƏM¹ *ə.* مؤلم qəmgin, qəmlənmiş, kədərlənmiş.

MÜƏLLƏM² *ə.* معلم təlim olunmuş, təlimatlandırılmış, öyrədilmiş.

MÜƏLLİF *ə.* مؤلف əsər yazmış.

MÜƏLLİM¹ *ə.* مؤلم kədərləndirən, qüssələndirən, qəmləndirən.

MÜƏLLİM² *ə.* معلم dərs verən, öyrədən.

MÜƏLLİMANƏ *ə.* معلم və f. انه müəllim kimi, müəllimcəsinə.

MÜƏLLİMƏ *ə.* معلمه qadın müəllim.

MÜƏMMA *ə.* معما || معمى 1) klassik Şərq ədəbiyyatında: mənzum tapmaca; xronoqram; 2) anlaşılmaz sırr, çətin həll olunan məsələ; problem.

MÜƏMMƏM *ə.* معمم başında əmmamə olan; əmmaməli.

MÜƏMMƏR *ə.* معمر 1) yaşayan, sağ olan; 2) uzunömürlü.

MÜƏMMİR *ə.* معمر 1) uzun ömür verən, ömrü uzadan; 2) abad edən.

MÜƏNBƏR *ə.* معنبر ənbər səpilmiş; ənbərli // xoş iyli.

MÜƏNNƏS *ə.* مؤنث 1) zəiflənmiş; 2) qadın kimi incə; 3) qrammatikada: qadın cinsi.

MÜƏNVƏN *a.* معنون 1) sərlövhəli, başlıqlı, ünvanlı; 2) bir ünvanla malik olan; 3) ünvanlandırılmış.

MÜƏRRRA *a.* معرا || معرى 1) çılpaq, soyunmuş; 2) boş, sərbəst.

MÜƏRRƏB *a.* معرب 1) ərəbcəyə tərcümə edilmiş; 2) ərəbləşdirilmiş.

MÜƏRRƏF *a.* معرف qrammatikada: təyin edilən.

MÜƏRRƏX *a.* مؤرخ b a x müvərrəx.

MÜƏRRƏXƏN *a.* مؤرخا b a x müvərrəxən.

MÜƏRRİB *a.* معرب ərəbcəyə tərcümə edən.

MÜƏRRİF *a.* معرف 1) tərifləyən, tərif edən; 2) tanıdan, tanıtdıran; 3) xəbər verən; bildirən; 4) qrammatikada: təyin edən.

MÜƏRRİX *a.* مؤرخ b a x müvərrix.

MÜƏRRİQ *a.* معرق tərlədən, tər gətirən (*dərman haqqında*).

MÜƏSKƏR *a.* معسكر 1) döyüş zamanı qoşunun yerləşdiyi mərkəz; ordugah; 2) qoşunun yerləşdiyi yer; düşərgə.

MÜƏSSƏL *a.* معسل balı olan, ballı, bal sürtülmüş.

MÜƏSSƏS *a.* مؤسس təsis edilmiş, qurulmuş, bina olunmuş, özülü qoyulmuş.

MÜƏSSƏSAT *a.* مؤسسات «*müəssəsə*» *c.* müəssisələr.

MÜƏSSƏSƏ *a.* مؤسسه b a x müəssisə.

MÜƏSSİF *a.* مؤسف təəssüfləndirən, təəssüf doğuran.

MÜƏSSİR¹ *a.* مؤثر təsir edən; təsirli.

MÜƏSSİR² *a.* مؤثر amil, iş görən.

MÜƏSSİRANƏ *a.* مؤثر və f. انه mütəəssircəsinə, təsir edən surətdə.

MÜƏSSİS *a.* مؤسس 1) təsis edən, bina edən; 2) quran, meydana gətirən.

MÜƏSSİSƏ *a.* مؤسسه təsis edilmiş mərkəz, idarə, təşkilat və s.

MÜƏŞŞƏR *a.* معشر onluq.

MÜƏŞŞİR *a.* معشر üşr vergisini yığan məmur.

MÜƏTTƏL *ə.* معطل 1) yubadılmış, ləngidilmiş; 2) tərک edilmiş, atılmış; 3) boş qalmış, işsiz; 4) çaşbaş qalmış, nə edəcəyini bilməyən halda olan // məəttəl, mat-məəttəl.

MÜƏTTƏR *ə.* معطر ətirli, ətirlənmiş.

MÜƏVVƏC *ə.* معوج əyilmiş, əyri, bükülmüş.

MÜƏVVƏQ *ə.* معوق gecikdirilmiş, təxirə salınmış (*iş, məsələ və s. haqqında*).

MÜƏVVƏL *ə.* مؤول başqa məna verilmiş.

MÜƏVVİL *ə.* مؤول başqa məna verən.

MÜƏYYƏB *ə.* معيب eybi olan; eyibli.

MÜƏYYƏBAT *ə.* معيبات «*müəyyəb*» *c.* eyibli işlər.

MÜƏYYƏD *ə.* مؤيد 1) yedirilmiş, sağlam; 2) köməyə ehtiyacı olan, imdad istəyən.

MÜƏYYƏN *ə.* معين 1) təyin edilmiş; 2) müəyyənləşdirilmiş, müəyyən edilmiş; 3) aşkar edilmiş.

MÜƏYYƏNAT *ə.* معينات «*müəyyən*» *c.* hökumətin verdiyi ərzaq və s. şeylər.

MÜƏYYƏNİYYƏT *ə.* معينيت müəyyənlik.

MÜƏYYİD *ə.* مؤيد 1) qüvvətləndirən, əsaslandırın; 2) kömək edən, yardım göstərən, əl uzadan.

MÜƏZZƏB *ə.* معذب əzab içində olan, əziyyət çəkən.

MÜƏZZƏM(Ə) *ə.* معظمه || معظم 1) böyük, iri; 2) əhəmiyyətli, mühüm; 3) ağır.

MÜƏZZƏMAT *ə.* معظمت «*müəzzəm*» *c.* ağır işlər.

MÜƏZZƏZ *ə.* معزز 1) izzət və şərəf göstərilən adam; 2) əzizlə-nən; əziz; 3) *m.* qiymətli.

MÜƏZZƏZƏN *ə.* معززاً izzətlə, hörmətlə, əzizləyərək.

MÜƏZZİ *ə.* مؤذي b a x müvəzzi.

MÜƏZZİB *ə.* معذب əzab verən, incidən.

MÜƏZZİN *ə.* مؤذن azan verən, azan çəkən.

MÜFACƏƏT *ə.* مفاجأت gözlənilməzlik.

MÜFAXİR *ə.* مفخر 1) öyünən, lovğalanan; 2) fəxr edən.

MÜFAXİRƏT *ə.* مفاخرت 1) öyünmə, lovğalanma; 2) fəxr; 3) təşəkkür.

MÜFARİQƏT *ə.* مفارقت 1) ayrılma, bir-birindən uzaqlaşma; 2) bir yeri tərk edib getmə, qürbətə köçmə.

MÜFƏHHƏM *ə.* مفحم kömürə dönmüş; kömürləşmiş.

MÜFƏXXƏM *ə.* مفخم iftixar edilməyə layiq.

MÜFƏKKİR *ə.* مفكر düşünən, fikirləşən.

MÜFƏRRƏH *ə.* مفرح fərəhlənən, şadlanan, sevinən. **Müfərrəhi-dil** دل مفرح ürək sevinci.

MÜFƏRRİH *ə.* مفرح 1) fərəhləndirən, şadlandıran, sevindirən; 2) ürək sıxıntısı dərmanı; 3) narkotik maddənin bir növü. **Müfərrihi-yaqut** مفرح ياقوت 1) yaqutabənzər; 2) könülaçan, fərəhləndirən; 3) şərab, çaxır.

MÜFƏRRİQ *ə.* مفرق ayıran.

MÜFƏSSƏL *ə.* مفصل təfsilatı ilə.

MÜFƏSSƏLƏN *ə.* مفصلاً müfəssəl surətdə, təfsilatı ilə, ətraflı surətdə.

MÜFƏSSƏR *ə.* مفسر təfsir edilən, mənası izah olunmuş.

MÜFƏSSİR *ə.* مفسر təfsir edən, izah edən; təfsirçi, şərhçi.

MÜFƏTTƏL *ə.* مفتل bükülmüş, bükülü.

MÜFƏTTİH *ə.* مفتح 1) açan, açıcı; 2) fəth edən; fəth.

MÜFƏTTİN *ə.* مفتن 1) məftun edən; 2) fitnə törədən.

MÜFƏTTİŞ *ə.* مفتش təftiş edən, yoxlayan.

MÜFƏVVƏZ *ə.* مفوض inanılıb verilmiş; tapşırılmış.

MÜFƏVVİZ *ə.* مفوض inanıb verən; tapşıran.

MÜFİD *ə.* مفيد 1) ifadə edən, mənalı; 2) ibrətli, ibrətamiz; 3) fayda verən; faydalı, mənfəətli, xeyirli.

MÜFLİH *ə.* مفلح salamat olan.

MÜFLİS ə. مفلس 1) iflasa uğramış; 2) pulsuz-parasız; kasıb, yoxsul; 3) yazıq, biçarə.

MÜFNİ ə. مَفْنَى yox edən, məhv edən.

MÜFRƏD ə. مفرد 1) tək, yalqız; 2) sadə, bəsit; 3) qrammatikada: tək (*kəmiyyət kateqoriyası*).

MÜFRƏDAT ə. مفردات «*müfrəd*» c. 1) sadə, bəsit şeylər; 2) toplu şeylər haqqında ayrı-ayrılıqda verilən izahat.

MÜFRƏZ ə. مفرز 1) ifraz edilmiş; ayrılmış; 2) dəstə, hissə.

MÜFRİD ə. مفرد izalə edən.

MÜFRİT ə. مفراط ifrat dərəcədə olan, həddən artıq.

MÜFSİD ə. مفسد 1) fəsad törədən; fitnəçi, araqarışdıran; 2) pisləşdirən, pozan.

MÜFT(Ə) f. مفت || مفتə havayı, pulsuz.

MÜFTƏXƏR ə. مفتخر öyünməli, fəxr etməli.

MÜFTƏXİR ə. مفتخر öyünən, fəxr edən.

MÜFTƏXOR f. مفتخور havayı yeyən, işləməyib yeyən.

MÜFTƏQİR ə. مفتقر 1) kasıb, yoxsul; 2) ehtiyacı olan; möhtac.

MÜFTƏ-MÜSƏLLƏM f. مفتə və ə. مسلم b a x müftü müsəlləm.

MÜFTƏRİ ə. مفتري iftiraçı, iftira edən.

MÜFTƏRİS ə. مفترس başqa heyvanları yeyən; yırtıcı, ətyeyən (*heyvanlar haqqında*).

MÜFTƏRİYYAT ə. مفتریات «*müftəri*» c. iftiralar.

MÜFTİ ə. مفتی 1) hüquq məsələləri üzrə fitva verməyə ixtiyarı olan yüksək vəzifəli ruhani; 2) sünnilərin dini işlərinə rəhbərlik edən ruhani.

MÜFTÜ MÜSƏLLƏM f. مفت və ə. مسلم havayı, boş yerə.

MÜĞALİBƏ ə. مغالبه qələbə çalmağa çalışma.

MÜĞALİTƏ ə. مغالطه həqiqətə əsaslanmayan mübahisə.

MÜĞAYİR ə. مغاير zidd, əks, müxalif.

MÜĞAYİRƏT ə. مغايرت başqa cür olma, uyğun gəlməmə; əkslik.

MÜĞƏNNİ ə. مغنى mahnı oxuyan; xanəndə // muğamat oxuyan.

MÜĞƏYYƏBAT *ə.* مغیبات «*müğəyyəb*» *c.* gizli, görünməz şeylər; qeybdə olan şeylər.

MÜĞƏYYƏR *ə.* مغیر dəyişdirilmiş, başqa şəklə düşmüş.

MÜĞƏZZİ *ə.* مغذی bəsləyən, bəsləyici; yedirən, qidalandır.

MÜĞFƏL *ə.* مغفل aldanıb qəflətdə saxlanmış.

MÜĞFİL *ə.* مغفل aldadıb qəflətdə saxlayan.

MÜĞİLƏN *f.* مغیلان dəvətikanı.

MÜĞİLƏNGƏH *f.* مغیلانگه dəvətikanı çox olan yer; tikanlıq.

MÜĞLƏQ *ə.* مغلق 1) qapalı, bağlı; 2) anlaşılmaz, dolaşiq, çətin başa düşülən (*söz, fikir və s. haqqında*).

MÜĞLİM *ə.* معلم şəhvət düşkünü, şəhvətkar.

MÜĞMİDÜL'ƏFKAR *ə.* مغمد الافكار «*fikirlərin qayçısı*» fikirləri ayıran.

MÜĞTƏNƏM *ə.* مغنتم 1) faydalı, xeyirli; 2) müvəffəqiyyətli, uğurlu.

MÜĞZİB *ə.* مغضب qəzəbləndirən, hiddətləndirən.

MÜHABAT *ə.* محاببات diqqət yetirmə, etina etmə.

MÜHACAT *ə.* مهاجات bir-birini həcv etmə.

MÜHACİM *ə.* مهاجم hücum edən.

MÜHACİMƏ *ə.* مهاجمه bir-birinə hücum etmə, həmlə etmə.

MÜHACİR *ə.* مهاجر 1) 622-ci ildə Məkkədən Mədinəyə köçən müsəlman; 2) bir ölkədən başqa ölkəyə köçən adam.

MÜHACİRƏT *ə.* مهاجرت başqa ölkəyə köçmə.

MÜHADİNƏT *ə.* مهادنت barışıq, barışma.

MÜHADİSƏ *ə.* محادثه mükəlimə, söhbət; şeir və s. söyləmə, qoşma.

MÜHAFİZ *ə.* محافظ 1) mühafizə edən; qoruyan, gözləyən; 2) qalanı, istehkamı və s. mühafizə etməyə məsul olan adam.

MÜHAFİZƏ *ə.* محافظه b a x **mühafizət**.

MÜHAFİZƏKAR *ə.* محافظه və *f.* کار köhnə qaydaları və fikirləri qoruyub saxlamağa çalışan və hər cür yeniliyə zidd olan adam.

MÜHAFİZƏT *ə.* محافظت qoruma.

MÜHAKİMƏ *ə.* محاکمه 1) məhkəmə prosesi; 2) bir şeyi zehnin-
də götür-qoy etmə.

MÜHAL¹ *ə.* محال 1) mümkün ola bilməyən; qeyri-mümkün;
2) çətin. **Mühali-əql** محال عقل ağla sığa bilməyən, ağlın qəbul edə
bilmədiyi; qeyri-mümkün, absurd.

MÜHAL² *ə.* محال etina, diqqət.

MÜHALİFƏ *ə.* مخالف and içmə, andlaşma; bir-biri ilə razılığa gəlmə.

MÜHARİB *ə.* محارب 1) müharibə edən, vuruşan; 2) döyüşçü,
cəngavər.

MÜHARİBƏ *ə.* محاربه dava, hərbi savaşı.

MÜHARİSƏ *ə.* محارسه qoruma, mühafizə etmə.

MÜHASƏR *ə.* محاصر əhatə edilən, hər yandan dövrəyə alınan.

MÜHASİB *ə.* محاسب idarə və təşkilatın maliyyə-hesablama işlə-
rini aparan mütəxəssis.

MÜHASİBAT *ə.* محاسبات «mühasibə» *c. t.* 1) idarə və təşkilatın
maliyyə-hesablama işləri; 2) *t.* idarə və təşkilatın maliyyə-hesablama
işlərini aparan şöbəsi.

MÜHASİBƏ *ə.* محاسبه 1) hesablaşma; 2) hesab elmi; 3) mühasi-
bat işi; 4) idarə və təşkilatın hesabat şöbəsi.

MÜHASİR *ə.* محاصر əhatə edən, hər yandan dövrəyə alan.

MÜHASİRƏ *ə.* محاصره əhatə etmə, hər yandan dövrəyə alma;
blokada.

MÜHAT *ə.* محاط 1) əhatə olunmuş; 2) bir şeyin içində olan.

MÜHAVİRƏ(T) *ə.* محاوره || محاورت söhbət, danışmaq, müsahibə.

MÜHAZİ *ə.* محاذı bir-birinin qarşısında olan.

MÜHAZİRƏ *ə.* محاضره hər hansı bir mövzunun auditoriya qar-
şısında şifahi şərhi.

MÜHEYMİN *ə.* مهيمن 1) qoruyucu; 2) nəzarət edən, qayğısına qalan.

MÜHƏDDİD *ə.* محدد 1) hədd qoyan, məhdudlaşdırən; 2) təyin
edən, müəyyənləşdirən.

MÜHƏDDİS ə. محدث 1) hədis danışan; hədisçi; 2) hədisləri tədqiq edən, hədis mütəxəssisi; 3) rəvayət edən, nəql edən.

MÜHƏQQƏQ ə. محقق 1) təhqiq olunmuş, doğruluğu müəyyən edilmiş; 2) doğru, gerçək, yəqin.

MÜHƏQQƏR ə. محقر 1) təhqir olunmuş; alçaldılmış; 2) alçaq, xar; 3) alçaq növlü, aşağı növdən olan.

MÜHƏQQİQ ə. محقق 1) təhqiq edən, tədqiqatçı; 2) tənqidçi.

MÜHƏQQİQANƏ ə. محقق və f. انه təhqiqata uyğun olaraq, tədqiqata əsasən.

MÜHƏNDİS ə. مهندس 1) həndəsə mütəxəssisi, həndəsə alimi; 2) texnikanın müəyyən bir sahəsi üzrə mütəxəssis.

MÜHƏRRƏF ə. محرف təhrif olunmuş; dəyişdirilmiş.

MÜHƏRRƏM ə. محرم 1) ərəb qəməri təqviminin birinci ayı (*Kərbəla hadisələri bu ayda olduğundan şiələr tərəfindən matəm ayı sayılır*); 2) haram edilmiş, qadağan olunmuş.

MÜHƏRRƏR ə. محرر yazılmış, yazılı.

MÜHƏRRƏRAT ə. محررات «mühərrər» c. yazılı şeylər.

MÜHƏRRİK ə. محرك 1) işlədən, hərəkətə gətirən; 2) oynadan, yerindən tərpədən; 3) təhrik edən, qızışdıran.

MÜHƏRRİR ə. محرر 1) yazan, yazıçı; 2) redaktor.

MÜHƏRRİS ə. محرص təhrik edən, təşviq edən.

MÜHƏSSƏN ə. محسن gözəl iş, gözəl xasiyyət.

MÜHƏSSƏNAT ə. محسنات «mühəssən» c. gözəl işlər, gözəl xasiyyətlər.

MÜHƏSSƏL ə. محصل təhsil alan, tələbə.

MÜHƏSSİL ə. محصل 1) hasil edən, əmələ gətirən; 2) vergi toplayan məmur.

MÜHƏŞŞA ə. محشى || محشا 1) haşiyədə yazılmış; mətnin kənarlarında yazılmış qeyd; 2) kitab.

MÜHƏŞŞİ ə. محشى mətnin haşiyəsində qeyd yazan; haşiyə yazan.

MÜHƏVVƏL ə. محول 1) başqa hala salınmış; dəyişdirilmiş; 2) həvalə edilmiş, tapşırılmış, öhdəsinə verilmiş.

MÜHƏYYA ə. مهيا b a x mühəyyə.

MÜHƏYYƏ' ə. مهياً hazırlanmış, tədarük edilmiş.

MÜHƏYYİC ə. مهيج həyəcanlandıran, həyəcan oyadan.

MÜHƏYYİR ə. محير heyrətləndirən, təəccübləndirən.

MÜHƏZZƏB ə. مهذب 1) tərbiyəli, yüksək təhsilli; mədəni; 2) düzəldilmiş; 3) təmizlənmiş, təmiz.

MÜHƏZZİB ə. مهذب tərbiyə edən; mürəbbi(yə).

MÜHƏZZİR ə. محذر çəkindirən, ehtiyatlandıran.

MÜHİB ə. مهيب təhlükəli, qorxulu, qorxunc.

MÜHİBANƏ ə. مهيب və f. انه qorxuducu halda, qorxunc surətdə.

MÜHİBB ə. محب 1) məhəbbət bəsləyən; sevən; 2) dost, yoldaş; 3) sözünün üstündə duran; sadıq.

MÜHİBBANƏ ə. محب və f. انه 1) sevərək, məhəbbətlə; 2) dost-casına, yoldaşcasına.

MÜHİQQ ə. محق 1) haqq verən; 2) haqlı, doğru.

MÜHİL ə. محيل hiyləgər, fırıldaqçı.

MÜHİM(M) ə. مهم 1) mühüm, əsas; 2) əhəmiyyətli, maraqlı doğuran.

MÜHİMMAT ə. مهمات «mühim» c. 1) vacib olan şeylər; 2) ləvazimat.

MÜHİMMƏ ə. مهمه vacib, mühüm iş.

MÜHİN ə. مهين yazıq, fağır.

MÜHİT ə. محيط 1) əhatə edən, bir şeyin ətrafını alan; 2) insan cəmiyyətinin yaşadığı təbii və ya ictimai şəraitin məcmusu; insanı əhatə edən ictimai məişət şəraiti; 3) çevrə; 4) okean.

MÜHİYY ə. محى dirildən, canlandıran, həyat verən; ehyə edən.

MÜHYİ ə. محي dirildən, canlandıran, həyat verən.

MÜX ə. مخ 1) beyin, ağıl; 2) ilik.

MÜXABİR ə. مخابر məktublaşan, yazışan.

MÜXABİRƏ ə. **مخبره** məktublaşma, yazışma; xəbərləşmə.

MÜXADİNƏT ə. **مخادنت** dostluq, yoldaşlıq.

MÜXALİF ə. **مخالف** 1) zidd, əks, uyğun gəlməyən; 2) klassik muğamlardan birinin adı.

MÜXALİFƏT ə. **مخالفت** 1) düz gəlməmə, zidd olma; 2) hökumətə siyasətinə qarşı çıxma; 3) müəyyən siyasətə qarşı çıxan partiya və ya qrup.

MÜXALİSƏT ə. **مخالصت** səmimi məhəbbət; səmimiyyət.

MÜXALİTƏ ə. **مخالطه** görüşmə, əlaqə.

MÜXASİM ə. **مخاصم** aralarında düşmənçilik, ədavət olan iki adamdan hər biri.

MÜXASİMƏ ə. **مخاصمه** iki adam arasındakı düşmənçilik; ədavət.

MÜXATƏB ə. **مخاطب** 1) müraciət olunan şəxs; 2) qrammatikada: ikinci şəxs.

MÜXATİB ə. **مخاطب** xitab edən, müraciət edən.

MÜXATİBƏ ə. **مخاطبه** xitab etmə, müraciət etmə.

MÜXATİLƏ ə. **مخاطله** aldatma, tovlama.

MÜXATİRƏ¹ ə. **مخاطره** xatırlama, yada salma.

MÜXATİRƏ² ə. **مخاطره** xətər toxundurma; təhlükə.

MÜXBİR ə. **مخبر** 1) bir hadisəni mətbuat vasitəsi ilə xəbər verən; 2) xəbəri olan, xəbərdar; 3) kimyada: laboratoriya sınaq şüşəciyi.

MÜXBİRÜL'ASAR ə. **مخبر الآثار** «*əsərləri xəbər verən*» qəzet.

MÜXBİRÜSSƏLTƏNƏ ə. **مخبر السلطنة** «*ölkənin xəbəri olan*» keçmişdə: İranda dövlət məmurlarına verilən ad.

MÜXƏDDİS ə. **مخدس** b a x **müxərriş**.

MÜXƏFFƏF ə. **مخفف** 1) yüngülləşdirilmiş, asanlaşdırılmış; 2) ixtisar edilmiş, qısaldılmış.

MÜXƏFFİF ə. **مخفف** 1) yüngülləşdirən, asanlaşdırın; 2) ixtisar edən, qısaldan.

MÜXƏLLA ə. **مخلا** boşaldılmış, boş.

MÜXƏLLƏD ə. **مخلد** həmişəlik, daimi, əbədi.

MÜXƏLLƏF ə. **مخلف** ölən adamdan qalan mal, mülk, pul və s.; miras, irs.

MÜXƏLLƏFAT ə. **مخلفات** «*müxəlləf*» c. t. 1) miras, irs; 2) ev ləvazimatı.

MÜXƏLLƏFƏ ə. **مخلفه** əri ölmüş dul qadın.

MÜXƏLLİ ə. **مخلى** boşaldan, boşaldıcı.

MÜXƏMMƏR ə. **مخمر** mayalanmış, turşuyub qabarmış (*xəmir haqqında*).

MÜXƏMMƏS ə. **مخمس** 1) beşlik, beşqatlı; 2) riyaziyyatda: beş-bucaqlı; 3) ədəbiyyatda: beş misralı şeir.

MÜXƏMMİN ə. **مخمن** təxmin edən.

MÜXƏNNƏS ə. **مخنث** 1) kişiliyi olmayan; xonsa; 2) qadın xasiyyətli (*kişi haqqında*); 3) b a x **müxənnət**².

MÜXƏNNƏT¹ ə. **مخنث** burnunda danışan; tın-tın.

MÜXƏNNƏT² ə. **مخنث** namərd, etibarsız.

MÜXƏNNİQ ə. **مخنق** boğan, boğucu.

MÜXƏRRƏB ə. **مخرب** xarab edilmiş, yıxıb-dağıdılmış.

MÜXƏRRİB ə. **مخرب** b a x **müxrib**.

MÜXƏRRİŞ ə. **مخرش** qıcıqlandıran, qıcıqlandırıcı.

MÜXƏSSƏS ə. **مخصص** təyin edilmiş; ayrılmış; xüsusişdirilmiş.

MÜXƏSSƏSAT ə. **مخصصات** «*müxəssəs*» c. t. təyin edilmiş, ayrılmış məbləğ.

MÜXƏTTƏT ə. **مخطط** 1) xətt çəkilmiş; cizgili, cızılmış; 2) yivi olan; yivli; 3) plan, çertyoj.

MÜXƏYYƏL(Ə) ə. **مخيلة || مخيل** xəyalə gətirilən.

MÜXƏYYƏLAT ə. **مخيلات** «*müxəyyəl(ə)*» c. xəyalə gətirilənlər // t. xəyalat.

MÜXƏYYƏM ə. **مخيم** 1) çadır; 2) çadır qurulan yer, düşərgə.

MÜXƏYYƏR ə. **مخير** seçməkdə sərbəst olan, özü istədiyini seçən; ixtiyar sahibi.

MÜXƏYYİL *a.* مخيل xəyala gətirən; zənn edən.

MÜXƏYYİLƏ *a.* مخيله təxəyyül, təsəvvür; fantaziya.

MÜXLİS *a.* مخلص 1) səmimi; 2) xalis.

MÜXLİSANƏ *a.* مخلص və *f.* انه saf və səmimi olaraq.

MÜXRƏC *a.* مخرج çıxarılmış, kənar edilmiş.

MÜXRİB *a.* مخرب xarab edən, yıxıb-dağıdan.

MÜXTƏFİ *a.* مخفی gizli(n).

MÜXTƏLİT *a.* مختلط qarışıq, müxtəlif.

MÜXTƏLİF *a.* مختلف bir cür olmayan; növbənöv.

MÜXTƏL *a.* مختل pozğun, pozulmuş, qarışmış.

MÜXTƏMƏR *a.* مختمر gəlmə, acıma, turşuma (*xəmir və s. haq-qında*).

MÜXTƏNİQ *a.* مختنق boğulmuş, boğuş.

MÜXTƏRE' *a.* مخترع ixtira edən, icad edən; yaradan.

MÜXTƏSS *a.* مختص yalnız bir adama və ya bir şeyə xas olan; məxsus.

MÜXTƏSƏR *a.* مختصر ixtisar edilmiş, qısaldılmış.

MÜXTƏSƏRƏN *a.* مختصراً müxtəsər olaraq; qısaca.

MÜXTƏZƏN *a.* مختزن xəzinəyə qoyulmuş, anbara yığılmış.

MÜXTƏZİN *a.* مختزن xəzinəyə qoyan, anbara yığan.

MÜXTİR *a.* مخطر yada salan, xatirə gətirən; xatırladan.

MÜXTİRƏ *a.* مخطره xatırlanan bir şeyi unutmamaq üçün yazılı qeyd.

MÜİD *a.* معيد müəllimin köməkçisi.

MÜJDƏ *f.* مژده 1) xoş xəbər, yaxşı xəbər; 2) xoş xəbər gətirənə verilən hədiyyə; muştuluq.

MÜJDƏRƏS(AN) *a.* مژده رسان || مژده رس muştuluq gətirən; muştuluqçu.

MÜJƏ *a.* مژه kirpik.

MÜJGAN *a.* مژگان «müjə» *c.* 1) kirpiklər; 2) *t.* kirpik.

MÜKAFAT *ə.* مكافات 1) təltif; 2) bəxşiş, hədiyyə; 3) haqq, muzz; 4) cəza.

MÜKALİMƏ *ə.* مکالمه danışıq, söhbət, müsahibə, dialoq.

MÜKARİ *ə.* مکاری icarə ilə heyvan işlədən adam.

MÜKAŞİFƏ *ə.* مكاشفه 1) kəşf etmə, aşkar etmə, bürüzə vermə; 2) sirr açma, sirrini üstünü açma; 3) ifşa etmə.

MÜKATİB *ə.* مكاتب 1) məktublaşan, yazışan; 2) müxbir.

MÜKATİBƏ *ə.* مكاتبه məktublaşma, yazışma.

MÜKƏDDƏR *ə.* مكر 1) kədərlənmiş, qəmlənmiş; 2) bulaşmış; bulanıq.

MÜKƏDDİR *ə.* مكر 1) kədərləndirən, qəmləndirən; 2) bulaşdıran, bulanıq edən.

MÜKƏ'ƏB *ə.* مكعب 1) kub; 2) kubvari, kubşəkili.

MÜKƏHHƏL *ə.* مكحل sürmə çəkilməmiş, sürmələnmiş; sürməli (*göz haqqında*).

MÜKƏLLƏF *ə.* مكلف 1) bir vəzifəni yerinə yetirməyə və ya bir işi görməyə məcbur edilən; 2) yetkinlik, həddi-bülüğa çatmış; 3) məsul, cavabdeh, borclu; 4) təntənəli, dəbdəbəli, təmtəraqılı.

MÜKƏLLƏFİYYƏT *ə.* مكلفيت 1) bir vəzifəni yerinə yetirməyə və ya bir işi görməyə məcbur olma; 2) dövlət və ya yerli sosial ehtiyacları təmin etmək üçün əhalinin icra etməli olduğu vəzifə, iş.

MÜKƏLLƏL *ə.* مكال 1) qiymətli daş və s. ilə işlənmiş; 2) müvəffəqiyyətlə nəticələnən; 3) əklil qoyulmuş.

MÜKƏLLİF *ə.* مكلف 1) təklif edən; 2) tapşırığı yerinə yetirməyə məcbur edən; 3) çətinləşdirən, ağırlaşdıran.

MÜKƏRRƏM *ə.* مكرم 1) möhtərəm, hörmətli; 2) səxavətli, əliaçıq, comərd.

MÜKƏRRƏMƏN *ə.* مكرماً 1) hörmətlə; 2) səxavətlə.

MÜKƏRRƏR *ə.* مكرر 1) təkrar olunmuş, təkrarlanmış; 2) bir neçə dəfə, dəfələrlə; 3) avtomatik; avtomat.

- MÜKƏRRƏRƏN** ə. مكرراً təkrar olaraq; təkrarən.
- MÜKƏRRİR** ə. مكرر təkrar edən, təkrarlayan.
- MÜKƏSSƏR** ə. مكسر qırılmış, sınımış; çilik-çilik olmuş.
- MÜKƏVVƏN** ə. مكون yaradılmış, meydana gətirilmiş, xəlv olunmuş.
- MÜKƏVVİN** ə. مكون yaradan, meydana gətirən, xəlv edən.
- MÜKİBB** ə. مكب başını aşağı salıb öz işi ilə məşğul olan.
- MÜKÖVKƏB** ə. مكوكب 1) ulduzlu (*səma*); 2) ulduz şəklinə salınmış, ulduz şəklində düzəldilmiş.
- MÜKRİM** ə. مكرم qonaqsevən, qonaqpərvər.
- MÜKTƏFİ** ə. مكفى kifayətlənən, qane olan.
- MÜKTƏSƏB** ə. مكتسب qazanılan, əldə edilən.
- MÜKTƏSİB** ə. مكتسب qazanan, əldə edən.
- MÜQABİL** ə. مقابل 1) qarşı; 2) bir şeyin qarşısında olan, qarşdakı; 3) üzbəüz, qabaq-qabağa, qarşı-qarşıya; 4) qarşılıqlı; 5) əvəz edən // əvəz, ekvivalent; 6) ödənilmə, qarşılıq.
- MÜQABİLƏ** ə. مقابله 1) qarşılıq, uyğunluq; 2) qarşılaşma, qarşı gəlmə; 3) birinin oxuduqlarına başqalarının qulaq asması və onun səhvlərini düzəltməsi (*əsasən Qur'an haqqında işlədilir*); 4) üzbəüz oturub Qur'an oxuma.
- MÜQARİB** ə. مقارب bir-birinə yaxın olan.
- MÜQARİBƏT** ə. مقاربت 1) yaxın olma, yaxınlaşma, yaxınlıq; 2) cinsi əlaqədə olma.
- MÜQARİN** ə. مقارن 1) bitişmiş, birləşmiş; 2) eyni zamanda olan, zaman etibarilə birgə cərəyan edən // sinxron; 3) astronomiyada: bir-birinə yaxınlaşmış (*ulduzlar haqqında*).
- MÜQARİNƏ(T)** ə. مقارنه || مقارنت 1) bitişmə, birləşmə, yaxınlaşma; 2) astronomiyada: ulduzların bir-birinə yaxınlaşması.
- MÜQASİMƏ** ə. مقاسمه paylaşdırma, bölüşdürmə.
- MÜQATİLƏ** ə. مقاتله 1) çarpışma, vuruşma, döyüşmə; 2) bir-birini öldürmə, bir-birini qətlə yetirmə.

MÜQAVİLƏ ə. **مقوله** bağlaşma, saziş.

MÜQAVİLƏNAMƏ ə. **مقوله نامه** və *f.* **نامه** bağlaşma sənədi.

MÜQAVİM ə. **مقاوم** müqavimət göstərən, qarşı duran.

MÜQAVİMƏT ə. **مقاومت** 1) zorakı hərəkətə qarşı durma; 2) fiziki: təsirə qarşı əks-təsir.

MÜQAYİSƏ ə. **مقايسه** 1) ölçmə, ölçü; 2) qarşılaşdırma, tutuşdurma.

MÜQBİL ə. **مقبل** 1) gələn, sonra gələn, qarşıda gələn; 2) bəxtiyar, xoşbəxt.

MÜQBİLİYYƏT ə. **مقبليت** bəxtiyarlıq, xoşbəxtlik.

MÜQDİM ə. **مقدم** bir işə başlayan.

MÜQƏDDƏM ə. **مقدم** 1) əvvəl, qabaq, qabaqkı; 2) qabaqda gədən, öndə olan; 3) irəli sürülən, təklif olunan; 4) başçı, rəhbər, rəis; 5) sələf; 6) avanqard, qabaqcıl.

MÜQƏDDƏR ə. **مقدر** 1) qismət, tale, alın yazısı; 2) təyin olunmuş, miqdarı müəyyən edilmiş; 3) əski, keçmiş; 4) qədir-qiyəməti olan, hörmətli, möhtərəm.

MÜQƏDDƏRAT ə. **مقدرات** «*müqəddər*» c. t. tale, qismət.

MÜQƏDDƏRƏTÜL'ÜMMƏ ə. **مقدرت الامه** xalq malı.

MÜQƏDDƏS ə. **مقدس** 1) ən əziz, ən istəkli şey; 2) tutiya; 3) Allah, peyğəmbər və imamlara münasibəti ifadə edən epitet; 4) ziyarətgah.

MÜQƏDDİM ə. **مقدم** təqdim edən; verən.

MÜQƏDDİMƏ ə. **مقدمه** 1) qabaq hissə (*gəmidə, qatarda və s.*); 2) ərəfə; 3) ön söz, giriş; 4) preambül.

MÜQƏ"ƏR ə. **مقعر** 1) qıraqlarından ortasına doğru çuxurlanan (*nimçə və s. haqqında*); 2) qəliz, təmtəraqılı (*ifadə haqqında*).

MÜQƏFFA ə. **مقفى || مقفا** qafiyəli; qafiyələndirilmiş.

MÜQƏFFƏL ə. **مقفل** qıfıllanmış, qıfilla bağlanmış.

MÜQƏLLİB ə. **مقلب** dəyişdirən, bir qəlibdən başqa qəlibə salan, çevirən.

MÜQƏLLİD *ə. مقلد* 1) təqlid edən, təqlidçi // yamsılayan; 2) artist // komediya artisti; 3) ardıcıl, müqabil; 4) qəlp şey qayıran, saxtakar; 5) oxşadan.

MÜQƏLLİDANƏ *ə. مقلد və f. انه* təqlid edircəsinə, təqlid edərək.

MÜQƏNNƏN *ə. مقنن* 1) qanuniləşdirilmiş, normalaşdırılmış; 2) həyata keçirilməsi mümkün olan.

MÜQƏNTƏRƏ *ə. مقنطره* 1) qübbə, günbəz; 2) bir neçə günbəzi olan bina; 3) külli miqdarda toplanmış (*şey haqqında*); 4) Günəş sistemi; 5) paralel.

MÜQƏRNƏS *ə. مقرنس* 1) günbəz kimi dəyirman; qübbəvari; 2) yapma naxışlarla bəzədilmiş (*bina haqqında*).

MÜQƏRRƏB *ə. مقرب* yaxınlaşmış, yaxın. **Müqərrəbi-dərgah** *مقرب درگاه* saraya yaxın adam, hökmdarın yaxın adamı.

MÜQƏRRƏR(Ə) *ə. مقرر || مقرر* 1) qərarlaşdırılmış, qərar verilmiş; 2) yəqin, şübhəsiz; 3) ifadə olunmuş, söylənilmiş; 4) hazır.

MÜQƏRRİB *ə. مقرب* yaxınlaşdırın.

MÜQƏSSƏM *ə. مقسم* qisimlərə ayrılmış; bölünmüş.

MÜQƏSSƏT *ə. مقسط* bir neçə hissəyə bölünmüş; parçalanmış.

MÜQƏSSƏTƏN *ə. مقسطاً* bir neçə hissəyə bölünərək, parça-parça.

MÜQƏSSİM *ə. مقسم* qisimlərə ayıran; bölən.

MÜQƏSSİR *ə. مقصر* təqsirkar, təqsirli, suçlu.

MÜQƏŞŞƏR *ə. مقشر* qabığı soyulmuş (*noxud, lobyə və s. haqqında*).

MÜQƏTTƏ' *ə. مقطع* kəsik, kəsilmiş, kəsili.

MÜQƏTTƏAT *ə. مقطعات* «*müqəttə'*» c. kəsiklər, kəsilmiş şeylər.

MÜQƏTTƏR *ə. مقطر* 1) damcılandırılmış, damcı halına gəlmiş; 2) distillə edilmiş, süzğəcdən keçirilmiş.

MÜQƏVVƏ *ə. مقوا || مقوى* 1) möhkəmləndirilmiş, qüvvətləndirilmiş; 2) karton; 3) şəkildən, kartondan və s. düzəldilmiş kiçik heykəl.

MÜQƏVVƏS *ə. مقوس* 1) yay kimi əyri; əyilmiş; 2) tağvarı, qövs-şəkili; 3) bükülmüş, əyilmiş.

MÜQƏVVİ *ə. مقوى* möhkəmləndirən, qüvvətləndirən.

MÜQƏVVİYAT *ə.* مقويات «*müqəvvi*» *c.* bədəni qüvvətləndirən dərmanlar.

MÜQƏYYƏD *ə.* مقيد 1) bağlı, bağlanmış; 2) zəncirlənmiş; 3) şəraitlə əlaqədar, əlaqəli; 4) qeyd olunmuş; yazılmış; 5) bənd, paraqraf; 6) muğayət.

MÜQƏYYİD *ə.* مقيد qeyd edən.

MÜQİM *ə.* مقيم 1) oturan, yaşayan, sakin; 2) daimi, həmişəlik.

MÜQİRR *ə.* مقر iqrar edən; doğrunu söyləyib yalanı gizlətməyən.

MÜQMİR(Ə) *ə.* مقمره || مقمر Ayın işıqlandırdığı (*gəcə haqqında*).

MÜQNE' *ə.* مقنع qənaətləndirən, qənaətbəxş, qane edən.

MÜQTƏBƏS *ə.* مقتبس 1) iqtibas olunmuş, götürülmüş; 2) istifadə olunmuş.

MÜQTƏBİS *ə.* مقتبس 1) iqtibas edən, götürən; 2) istifadə edən.

MÜQTƏDA *ə.* مقتدا 1) nümunə ola bilən, nümunə sayılan; 2) öndə olan, qabaqda gedən; 3) rəis, başçı, rəhbər.

MÜQTƏDİ *ə.* مقتدى nümunə hesab edən, nümunə sayan.

MÜQTƏDİR *ə.* مقتدر qüdrətli, güclü, qüvvətli; bacarıqlı.

MÜQTƏFİ *ə.* مقتفى birisinin ardınca gedən.

MÜQTƏZA *ə.* مقتضا 1) lazım olan, lazımlı, lazımı; 2) qanun və ya fərmana əsasən olan, yazılan.

MÜQTƏZƏYAT *ə.* مقتضيات «*müqtəzi*» *c.* lazımı şeylər, lazım olanlar.

MÜQTƏZİ *ə.* مقتضى 1) lazımlı edən, vacib edən; 2) qanun və ya fərmana əsasən yazan.

MÜL *f.* مل şərab, çaxır.

MÜLAHİZƏ *ə.* ملاحظه 1) seyr etmə, baxma; 2) nəzarət etmə, müşahidə etmə; 3) hərtərəfli götür-qoy etmə; 4) fikir, düşüncə.

MÜLAİBƏ *ə.* ملاعبه 1) oyun, əyləncə; 2) zarafat.

MÜLAİM *ə.* ملائم b a x **mülayim**.

MÜLAİMANƏ *ə.* ملائم və *f.* انه b a x **mülayimanə**.

MÜLAİMƏT *ə.* ملائمت b a x mülayimət.

MÜLAQİ *ə.* ملاقى 1) görüşən; 2) birləşən, qovuşan; 3) müsahib, həmsöhbət.

MÜLAMİSƏ *ə.* ملامسه bir-birinə toxunma; təmas.

MÜLASİQ *ə.* ملاصق bitişik, yapışiq.

MÜLATİFƏ *ə.* ملاحظه 1) yaxşı rəftar; mülayimlik; 2) lətifə söyləmə.

MÜLAYİM *ə.* ملايم 1) uyğun, yararlı; 2) ləyaqətli, layiq; 3) yumşaq, incə.

MÜLAYİMANƏ *ə.* ملايم *və f.* انه mülayimcəsinə, mülayimliklə.

MÜLAYİMƏT *ə.* ملايمت 1) uyğunluq, yararlılıq; 2) ləyaqətlik, layiq olma; 3) yumşaq, incəlik.

MÜLƏBBƏS *ə.* ملابس libas geyinmiş; geyimli, paltarlı.

MÜLƏQQƏB *ə.* لقب 1) ləqəb verilmiş, ləqəb qoyulmuş, ləqəbi olan; 2) adlandırılmış.

MÜLƏMMƏ' *ə.* ملمع 1) ala-bula, rəngarəng; 2) parlaq, parıldayan; 3) ədəbiyyatda: bir misrası başqa dildə olan şeir.

MÜLƏTTİF *ə.* ملطف incələşdirən, lətafətli edən.

MÜLƏVVƏN *ə.* ملون 1) rəngli, rəngarəng, əlvan; 2) rənglənmiş, boyanmış.

MÜLƏVVƏS *ə.* ملوث 1) bulaşiq, bulanmış; 2) pis, murdar; 3) nizamsız, qarışıq; 4) çirkli, kirli; 5) murdarlanmış, murdar olmuş.

MÜLƏVVİN *ə.* ملون rəngləyən, boyayan.

MÜLƏYYİN *ə.* ملين yumşaldıcı, yumşaldan.

MÜLĞA *ə.* ملغى || ملغا ləğv edilmiş.

MÜLHƏQ *ə.* ملحق 1) əlavə edilmiş, artırılmış; 2) tabe, başqasının hökmü altında olan; ilhaq edilmiş; 3) asılı, əlaqəli.

MÜLHƏQAT *ə.* ملحقات «mülhəq» *c.* 1) əlavələr; 2) mərkəzə tabe yerlər; 3) ilhaq edilmiş ərazilər.

MÜLHƏM *ə.* ملهم ilhama gəlmiş; ilhamlanmış.

MÜLHİD *ə.* ملحد Allaha inanmayan; dinsiz.

MÜLK *ə.* ملك 1) səltənət, dövlət, hökumət; 2) ölkə, məmləkət; 3) mülkiyyət, mal-mülk, malikanə; 4) tarixən mövcud olmuş torpaq mükəlləfiyyəti forması.

MÜLKARA *ə.* ملك *və f.* آرا ölkəni bəzəyən, məmləkəti abadlaşdırın.

MÜLKƏDAR *ə.* ملك *və f.* دار 1) mülk sahibi, torpaq sahibi; 2) bir və ya bir neçə kəndin sahibi.

MÜLKƏDARİ *ə.* ملك *və f.* داری mülkədarlıq.

MÜLKƏT *ə.* ملكت hökmdarlıq, şahlıq, səltənət.

MÜLKİ(YYƏ) *ə.* ملكيه || ملكى 1) dövlətə aid; dövləti; 2) qeyri-hərbi, qeyri-əsgəri.

MÜLKİYYƏT *ə.* ملكيت 1) mal-mülk; 2) yiyəlik, sahiblik haqqı; 3) vətəndaşlığa aid olan.

MÜLKPƏRVƏR *ə.* ملك *və f.* پرور öz mal-mülkünü sevən, onun qeydinə qalan.

MÜLTƏBİS *ə.* ملتبس başqasından fərqlənməyən; oxşar.

MÜLTƏCA *ə.* ملتجا pənah aparılan yer; pənah üçün müraciət olunan adam.

MÜLTƏCİ *ə.* ملتجى bir yerə pənah aparın, pənah gətirən.

MÜLTƏFİT *ə.* ملتفت 1) iltifat edən, iltifatlı; 2) qulaq asan; dinləyən, baxan; 3) diqqət göstərən; maraqlanan.

MÜLTƏHİB *ə.* ملتهب 1) alovlanan, yanan; 2) şişib qızarmış, iltihab etmiş (*yara haqqında*).

MÜLTƏHİF *ə.* ملتهف çox kədərli, qəmgin; yanan.

MÜLTƏHİQ *ə.* ملتحق ilhaq olunmuş, qatılmış, birləşdirilmiş.

MÜLTƏİM *ə.* ملتئم yaxşı olan, sağalan, bitişən (*yara haqqında*).

MÜLTƏQA *ə.* ملتقا 1) görüş yeri, birləşmə yeri; 2) görüş.

MÜLTƏQİ *ə.* ملتقى 1) qarşılayan, görüşən; 2) qovuşan, birləşən.

MÜLTƏQİT *ə.* ملتقط yerdəki şeyi qaldıran, götürən.

MÜLTƏMƏS *ə.* ملتتمس 1) iltimas olunan, xahiş edilən; 2) xahiş, iltimas, rica.

MÜLTƏMİS *ə.* ملتتمس iltimas edən, xahiş edən, rica edən.

MÜLTƏSİQ *ə.* ملتصق 1) bitişik, yapışıq; 2) əlaqələndirilmiş, bitişdirilmiş.

MÜLTƏVİ *ə.* ملتوی əyilmiş, əyri, bükülü.

MÜLTƏZİM *ə.* ملتزم lazımlı adama tərəfdar olan, lazım olan şeyi istəyən.

MÜLUK *ə.* ملوك «məlik» c. məliklər, hökmdarlar.

MÜLUKANƏ *ə.* ملوك və f. انه məliklərə, şahlara layiq; şahənə.

MÜLZƏM *ə.* ملزم 1) mübahisədə məğlub edilən; 2) ifşa edilmiş, işinin üstü açılmış.

MÜMANİƏT *ə.* ممانعت 1) mane olma, yol verməmə, əngəl törətmə; 2) maneə, maneçilik.

MÜMARİSƏ *ə.* ممارسه 1) təcrübə, səriştə; 2) gimnastik hərəkət.

MÜMARİSƏT *ə.* ممارست təcrübəlilik, məharət, ustalıq.

MÜMASİL *ə.* مماثل tay, bərabər, oxşar.

MÜMASİLƏT *ə.* مماثلت oxşarlıq, bənzəyiş.

MÜMASS *ə.* مماس təmas edən, toxunan, dəyən.

MÜMATİLƏ *ə.* مماطله uzatma, bu gün-sabaha salma.

MÜMAŞAT *ə.* مماشات 1) birlikdə getmə; yoldaşlıq; 2) yalandan öymə.

MÜMƏHHƏD *ə.* ممهذ 1) yayılmış; 2) tənzim olunmuş.

MÜMƏHHİD *ə.* ممهذ 1) yayan; 2) tənzim edən.

MÜMƏSSİL *ə.* ممثل 1) təmsil edən; 2) dərc edən, çap edən; 3) nümayəndə; 4) müqayisə edən.

MÜMƏYYƏZ *ə.* مميز ayrılmış, fərqləndirilən, fərqli.

MÜMƏYYİZ *ə.* مميز 1) ayıran, fərq qoyan, yaxşını pisdən seçən; 2) riyaziyyatda: onluq kəsrə tamlə kəsri ayıran vergül; 3) qrammatikada: vergül; 4) müfəttiş.

- MÜMƏZZƏQ** *ə.* ممزق yırtılmış, parçalanmış.
- MÜMİD(D)** *ə.* ممد 1) köməkçi, yardımçı; 2) uzadan, uzandıran.
- MÜMİL(L)** *ə.* ممل usandıran, tənqə gətirən.
- MÜMİT** *ə.* ممیت öldürən, ölümünə səbəb olan.
- MÜMKİN** *ə.* ممكن mümkün, ola bilən.
- MÜMKİNAT** *ə.* ممکنات «*mümkün*» *c.* 1) mümkün olan şeylər, imkan daxilində olan şeylər; 2) *t.* maddi imkan; vəsait, pul.
- MÜMLİ** *ə.* مملی imla yazdıran.
- MÜMSİK** *ə.* ممسك xəsis, simic.
- MÜMTAZ** *ə.* ممتاز 1) başqalarından ayrılmış, seçilmiş; 2) imtiyazlı.
- MÜMTAZİYYƏT** *ə.* ممتازیت imtiyazlı olma; imtiyazlılıq.
- MÜMTƏD(D)** *ə.* ممتد davamlı, sürəkli, uzun sürən.
- MÜMTƏHƏN** *ə.* ممتحن imtahan edilən, sınaqdan keçirilən; sınınanmış.
- MÜMTƏHİN** *ə.* ممتحن imtahan edən, sınaqdan keçirən; sınıyan.
- MÜMTƏNE'** *ə.* ممتنع 1) imtina edən, razı olmayan; 2) imkanı, qabiliyyəti olmayan.
- MÜMTƏNEÜTTƏSİR** *ə.* ممتنع التأثير təsir edə bilməyən, təsiri mümkün olmayan.
- MÜMTƏNƏ'** *ə.* ممتنع imtina edilən, rədd edilən.
- MÜMTƏNƏAT** *ə.* ممتنعات «*mümtənə'*» *c.* imtina edilən şeylər, rədd edilən şeylər.
- MÜMZA** *ə.* مضا imzalanmış, imza edilmiş.
- MÜMZİ** *ə.* ممضى imzalayan, imza edən.
- MÜNACAT** *ə.* مناجات 1) gizli söhbət, məxfi müsahibə; söhbət, müsahibə; 2) Allaha dua etmə; 3) Allaha xitabən yazılmış klassik şeir forması.
- MÜNADİ** *ə.* منادی çağıran, uca səslə elan edən; carçı.
- MÜNADİMƏT** *ə.* منادمت müsahib olma, həmsöhbətlik.
- MÜNAFAT** *ə.* منافات 1) mənafeyi bir-birinə zidd olan; əks, müxalif; 2) ayrılıq, ixtilaf; 3) uyğunsuzluq, uyuşmazlıq.

MÜNAFİ *ə.* منافی zidd olan, uyğun olmayan; uyuşmaz. **Münafiyi-əxlaq** منافی اخلاق əxlaqa zidd.

MÜNAFİQ *ə.* منافق 1) ikiüzlü, riyakar; 2) ikitirəlik salan.

MÜNAFİRƏT *ə.* منافرت bir-birinə nifrət etmə.

MÜNAFİSƏ *ə.* منافسه bir-birinə qarşı rəqabət.

MÜNAKİHƏ *ə.* مناکحه nikah, kəbin.

MÜNAQİŞƏ *ə.* مناقشه 1) çəkişmə; 2) mübahisə, bəhsləşmə.

MÜNASİB *ə.* مناسب 1) uyğun, müvafiq; 2) yararlı, layiq; 3) riyaziyyatda: mütənasib. **Münasibi-hal** مناسب حال vəziyyətə uyğun.

MÜNASİBƏT *ə.* مناسبت 1) uyğunluq, müvafiqlik; 2) yarama, ləyaqətli olma; 3) əlaqə, rəbitə, bağlılıq; 4) vasitə, vəsilə.

MÜNASİBXAN *ə.* مناسب və f. خوان yaltaq.

MÜNASİBXANİ *ə.* مناسب و f. خوانی yaltaqlıq.

MÜNASİFƏ(T) *ə.* مناصف || مناصف iki bərabər hissəyə bölmə, yarıya bölmə.

MÜNASİFƏTƏN *ə.* مناصفتاً yarıbayarı, yarı-yarıya.

MÜNAVİBƏ *ə.* منابيه növbə ilə iş görmə; növbələşmə.

MÜNAVİBƏTƏN *ə.* مناوبتاً növbə ilə, sıra ilə.

MÜNAVİLƏ *ə.* مناوله əl vermə, əl uzadıb görüşmə.

MÜNAZE' *ə.* منازع sözləşmə, mübahisə etmə.

MÜNAZE'FİH *ə.* منازع فيه davalı, mübahisəli.

MÜNAZİRƏ *ə.* مناظره 1) mübahisə, müzakirə; 2) etika dairəsində mübahisə.

MÜNAZİRƏ(T) *ə.* منازعة || منازعه 1) söz davası, sözləşmə, mübahisə; 2) mübarizə.

MÜNAZİLƏ *ə.* منازل yaşama, sakin olma.

MÜNBƏĞİ *ə.* منبغى yaraşan, layiq.

MÜNBƏİS *ə.* منبعث 1) göndərilmiş, göndərilən; 2) baş verən, irəli gələn.

MÜNBƏSİT *ə.* منبسط 1) açıq, aşkar; 2) ürəkaçan, sevindirən.

MÜNBIT ə. منبت bol məhsul verən, məhsuldar (*torpaq haqqında*).

MÜNBITİ ə. منبتى məhsuldarlıq (*torpaq haqqında*).

MÜNCƏBİ ə. منجى qurtaran.

MÜNCƏLİ ə. منجلى 1) zahirə çıxan; aşkar görünən; 2) açıq, aydın; 3) parlayan, işıldayan.

MÜNCƏMİD ə. منجم dönmüş, donuq, buz bağlamış.

MÜNCƏR(R) ə. منجر 1) bir tərəfə çəkilən, sürüklənən; 2) axıra çatan, nəticələnən.

MÜNCƏZİB ə. منجذب 1) cəzb olunan, cəlb olunan, çəkilib gətirilmiş; 2) coşmuş, coşqun.

MÜNDƏFE' ə. مندفع keçmiş, keçən, olmuş.

MÜNDƏFİAT ə. مندفعات «*mündəfe'*» c. t. təkrarlanan (*xəstəlik və s. haqqında*).

MÜNDƏMİC ə. مندمج bir şeyin içərisinə girmiş, yerləşdirilmiş.

MÜNDƏRİC ə. مندرج b a x **mündəricə**.

MÜNDƏRİCAT ə. مندرجات «*mündəricə*» c. kitabın və s. içindəkilər.

MÜNDƏRİCƏ ə. مندرجه bir şeyin içində olan, içinə salınmış; basılmış, dərc edilmiş (*məqalə və s. haqqında*).

MÜNDƏRİS ə. مندرس 1) izi qalmamış, əsər-əlaməti qalmamış; 2) yeyilib dağıdılmış, sürtülüb üzülmüş // köhnəlmiş, köhnə.

MÜNƏBBEH ə. منبه 1) oyadan, oyandıran; 2) diqqəti cəlb etdirən.

MÜNƏCCİM ə. منجم astroloq // astronom.

MÜN'ƏDİL ə. منعدل doğru yoldan çıxmış, yolunu azmış.

MÜN'ƏDİM ə. منعدم yox olan, mövcud olmayan.

MÜN'ƏKİS ə. منعكس 1) tərsinə dönmüş, çevrilmiş; 2) əks edilmiş, inikas etmiş; 3) refleks.

MÜNƏKKƏR ə. منكر qrammatikada: qeyri-müəyyənlikdə olan isim.

MÜNƏKKİR ə. منكر etiraf etməyən, inkar edən; bəyənməyən.

MÜN'ƏQİD ə. منقيد bağlanmış (*müqavilə, saziş və s. haqqında*) // baş tutmuş (*iclas və s. haqqında*).

MÜNƏQQA *ə. منقا* 1) təmizlənmiş, arıdılmış; 2) kağızqabıq (*badam və s. haqqında*).

MÜNƏQQƏH *ə. منقح* izah edilmiş, baxılmış, düzəldilmiş.

MÜNƏQQƏŞ *ə. منقش* 1) naxışlanmış, naxışla bəzədilmiş; 2) naxışlı, şəkilli.

MÜNƏQQƏT *ə. منقط* nöqtə qoyulmuş, nöqtələnmiş, nöqtəli.

MÜNƏQQİ *ə. منقى* təmizləyən, pak edən.

MÜNƏQQİD *ə. منقد* tənqid edən, tənqidçi.

MÜN'ƏTİF *ə. منعطف* 1) üzünü bir şeyə, bir adama tərəf çevirən; 2) bir adama diqqətlə qulaq asan.

MÜNƏVVƏR *ə. منور* nurlu, işıqlı, parlaq; ziyalı.

MÜNƏVVİM *ə. منوم* yuxuladan, yuxu gətirən (*dərman haqqında*).

MÜN'ƏZİL *ə. منعزل* 1) ayrılmış, bir tərəfə çəkilmiş; 2) vəzifədən çıxarılmış.

MÜNƏZZEH *ə. منزه* 1) təmizləyən, sağaldan; 2) yayındıran, azad edən, mücərrədləşdirən; 3) gəzintiyə aparən; 4) namuslu edən.

MÜNƏZZƏH *ə. منزه* 1) günahı olmayan, cinayətdən uzaq; 2) günahsız, təqsirsiz, xatasız; 3) təmiz, namuslu; 4) alicənab.

MÜNƏFƏHİM *ə. منفهم* başa düşülən; anlaşılan.

MÜNƏFƏİL *ə. منفعل* 1) təsirlənmiş, təsirli; 2) həyəcanlı; 3) utanan, utancaq; 4) xəcalət çəkən, xəcalətli.

MÜNƏFƏKK *ə. منفك* ayrılmış, sökülmüş, qopmuş.

MÜNƏFƏRİC *ə. منفرج* arası açıq; geniş.

MÜNƏFƏRİD *ə. منفرد* 1) yalnız, tək, tənha; 2) heç kəslə işi olmayan, təkbaşına həyat sürən; 3) subay.

MÜNƏFƏRİDƏN *ə. منفرداً* tək-tənha.

MÜNƏFƏSİX *ə. منفسخ* ləğv olmuş, puç olmuş.

MÜNƏFƏSİL *ə. منفصل* fasilələrlə, fasiləli, ayrı.

MÜNƏFƏTEH *ə. منفتح* açılmış, açıq.

MÜNƏFİQ *ə. منفق* aliment verən.

MÜNHƏBİT *ə.* منهبط yuxarıdan aşağıya düşmüş; enmiş.

MÜNHƏDİB *ə.* منحذب 1) qozbel; 2) donqarlanmış.

MÜNHƏDİM *ə.* منهدم yıxılmış, xarab olmuş.

MÜNHƏDİR *ə.* منحدر enişli, mail.

MÜNHƏLL *ə.* منحل 1) həll olunmuş; 2) buraxılmış, tərxis olunmuş; 3) əridilmiş, ərinmiş.

MÜNHƏMİK *ə.* منهكم bir işin üstünə bərk düşən.

MÜNHƏNİ *ə.* منحنى əyri, əyilmiş (*xətt və s. haqqında*).

MÜNHƏRİF *ə.* منحرف 1) sapmış, əyilmiş, əyri; 2) düz getməyən, əyilən; 3) dəyişilmiş; 4) sağlam olmayan; 5) çəp, qıyğacı.

MÜNHƏSİR *ə.* منحصر 1) hasarlanmış, məhdud; 2) yalnız bir şeyə və ya bir adama həsr edilmiş.

MÜNHƏSİRƏN *ə.* منحصراً həsr edilərək, yalnız bir şeyə və ya adama həsr edilərək.

MÜNHƏZİM¹ *ə.* منهزم pozulmuş; məğlub olmuş; məğlub.

MÜNHƏZİM² *ə.* منهضم həzm olunan.

MÜNHƏZİMƏN *ə.* منهزماً məğlub olaraq; məğlublüyyətlə.

MÜNHİ *ə.* منهى 1) bitirən, sona çatdıran, qurtaran; 2) təbliğ edən; 3) xəbər verən, xəbərçi // müxbir.

MÜNXƏNİQ *ə.* منخوق boğuş, boğulmuş.

MÜNXƏSİF *ə.* منخسف 1) üzü tutulmuş (*Ay haqqında*); 2) kölgədə qalan, diqqəti cəlb etməyən.

MÜN'İ *ə.* منعى mane olma; maneçilik.

MÜNİB *ə.* منيب Allaha inanan, üzünü Allaha tutan.

MÜN'İM *ə.* منعم 1) nemət verən, adamları yedirib-ıçirdən; 2) yaxşı işlərlə məşğul olan; 3) dövlətli, varlı; 4) əliaçıq, səxavətli.

MÜN'İMANƏ *ə.* منعم və f. انه nemət verərək, adamları yedirib-ıçirdərək.

MÜNİR *ə.* منير nurlandıran, işıq verən, parlaq.

MÜNKƏR *ə.* منكر 1) inkar olunan, qəbul edilməyən; 2) şəriətə qadağan edilən; 3) b a x **münkir** (*3-cü mənada*).

MÜNKƏRAT *ə.* منكرات «*münkər*» *c.* şəriətcə qəbul olunmayan şeylər.

MÜNKƏSİF *ə.* منكسف üzü tutulmuş (*Günəş haqqında*).

MÜNKƏSİR *ə.* منكسر 1) qırılmış, sınımış, parçalanmış; 2) qırıq, sınıq; 3) qəmli, tutqun.

MÜNKƏŞİF *ə.* منكشف 1) zahirə çıxmış; açıq, aşkar; 2) kəşf olunmuş, məlum olmuş.

MÜNKİR *ə.* منكر 1) inkar edən, qəbul etməyən; 2) təkzib edən, rədd edən; 3) Nəkir adlı yoldaşı ilə ölüləri qəbirdə sorğu-suala tutan mələikə.

MÜNQAD *ə.* منقاد müti, tabe, ram edimiş.

MÜNQƏBİZ *ə.* منقبض 1) büzülmüş, yığılmış; 2) sıxılmış, sıxıntılı; 3) qatı, sərt; 4) tibbdə: qəbiz olan.

MÜNQƏLİB *ə.* منقلب 1) başqa şəkklə düşmüş, şəklini dəyişmiş; 2) devrilmiş, çevrilmiş, yıxılmış.

MÜNQƏRİZ *ə.* منقرض 1) tükənmiş, bitmiş, nəslə kəsilməmiş; 2) məhv edilmiş.

MÜNQƏSİM *ə.* منقسم bölünmüş, ayrılmış.

MÜNQƏTE' *ə.* منقطع 1) kəsilməmiş, üzülmüş; 2) arxası gəlməyən, arası kəsilən.

MÜNQƏZİ *ə.* منقضى qurtarmış, bitmiş, tükənmiş (*vaxt haqqında*).

MÜNSƏBB *ə.* منصب dənizə və ya çaya tökülən, birləşən, qovuşan (*çay haqqında*).

MÜNSƏCİL *ə.* منسجل məhkəmə dəftərində qeyd olunmuş, adı dəftərə düşmüş.

MÜNSƏDD *ə.* منسد 1) tıxanmış, tıxaclanmış; 2) sədd çəkilmiş.

MÜNSƏLİX *ə.* منسلخ 1) soyulmuş, dərisi çıxarılmış; 2) axırı çatmış, son günü yetişmiş.

MÜNSƏLİK *ə.* منسلک bir təriqətə girib ona inanma.

MÜNSƏNİ *ə.* منثنى əyri, əyilmiş, düz olmayan.

MÜNSƏRİF ə. **منصرف** 1) çəkilib gedən; gedən; 2) sərfl olunan.

MÜNSƏRİH ə. **منصرح** açıq, aydın, zahirdə olan.

MÜNSİF ə. **منصف** 1) insafılı, ədalətli; 2) arbitr, jüri.

MÜNSİFANƏ ə. **منصف** və f. **انه** insafla, ədalətlə.

MÜNŞƏAT ə. **منشآت** «*münşə*» c. 1) yazıçının yazdığı əsərlər; 2) *t.* inşa yazmaq qaydaları haqqında məcmuə // inşa nümunələri toplanmış məcmuə; 3) məktublar; 4) *t.* ictimai-siyasi əhəmiyyətli məktubluların surəti köçürülmüş məcmuə; 5) müəssisələr, idarələr.

MÜNŞƏQQ ə. **منشوق** saqqalanmış, yarılmış, parçalanmış.

MÜNŞƏİB ə. **منشعب** şöbələrə, qollara ayrılan.

MÜNŞƏREH ə. **منشرح** 1) açılan, genişlənən; 2) şərh olunan.

MÜNŞƏRİHÜLQƏLB ə. **منشرح القلب** b a x **münşərihüssədr.**

MÜNŞƏRİHÜSSƏDR ə. **منشرح الصدر** ürəyiaçıq; fərəhli, şad.

MÜNŞİ' ə. **منشئ** 1) katib; 2) yazıçı, müəllif; 3) yaradan, quran, təsis edən; 4) tərtib edən; tərtibçi.

MÜNTƏBE' ə. **منطبع** 1) basılmış, damğalanmış; 2) mülayim, gözəl.

MÜNTƏBİX ə. **منطبخ** bişmiş (*xörək haqqında*).

MÜNTƏBİQ ə. **منطبق** uyğun, müvafiq.

MÜNTƏFE' ə. **منتفع** istifadə edən; faydalanan.

MÜNTƏFİ ə. **منتفی** uzaqlaşdırılmış, qovulmuş, rədd edilmiş.

MÜNTƏFİH ə. **منتفح** şişkin, şişmiş; üfürülmüş, hava ilə dolmuş.

MÜNTƏHA ə. **منتها** 1) nəhayət, son, axır; 2) son dərəcə.

MÜNTƏHİ ə. **منتهى** sona çatan; bitən.

MÜNTƏHİB ə. **منتهب** qarət edən; qarətçi; çapovulçu.

MÜNTƏHİL ə. **منتهل** başqasının əsərini mənimsəyən, plagiatlıqla məşğul olan // plagiat.

MÜNTƏHİR ə. **منتحر** intihar edən, özünü öldürən.

MÜNTƏHİZ ə. **منتوز** fürsəti əldən verməyən, fürsətdən istifadə edən.

MÜNTƏXƏB ə. **منتخب** 1) seçilmiş, bəyənilmiş; 2) tay-tuş içərisində fərqlənən, ayrılan.

MÜNTƏXƏBAT *ə.* منتخبات «*müntəxəb*» *c.* 1) *t.* seçilmiş əsərlər toplusu; 2) *t.* antologiya.

MÜNTƏXİB *ə.* منتخب seçən; seçici.

MÜNTƏQİD *ə.* منتقد tənqidçi.

MÜNTƏQİL *ə.* منتقل 1) nəql edilən, keçən, köçən, keçirilən, köçürülən; 2) xəbərdar edilən, təsəvvür əldə edən; 3) yola gətirilmiş.

MÜNTƏLİQ *ə.* منطلق buraxılmış, sərbəst, azad.

MÜNTƏSİB¹ *ə.* منتسب əlaqəli, rəbitəsi olan.

MÜNTƏSİB² *ə.* منتصب dirək kimi dikəldilmiş; dirək, paya.

MÜNTƏSİF *ə.* منتصف yarı olmuş; yarılanmış.

MÜNTƏSİQ *ə.* منتصق bir sərəya düzölmüş, bir sərəada olan.

MÜNTƏŞİR *ə.* منتشر 1) yayılmış; 2) çap edilmiş, nəşr olunmuş.

MÜNTƏVİ *ə.* منطوی 1) sarılmış, bükölmüş; 2) qapalı, bağılı; 3) qaradınməz, adamayovuşmaz.

MÜNTƏZƏM *ə.* منتظم 1) sərəalanmış, sərəaya düzölmüş; 2) bir qə-rarda olan; düzgün; 3) tərrib edilmiş, nizama salınmış.

MÜNTƏZƏR *ə.* منتظر gözlənilən, intizarı çəkilən.

MÜNTƏZİM *ə.* منتظم sərəalayan, sərəa ilə düzən, nizama salan.

MÜNTƏZİR *ə.* منتظر 1) intizar çəkən; gözləyən; 2) ümid bəsələyən.

MÜNTƏZİRƏN *ə.* منتظرًا gözləyərək, gözləyə-gözləyə.

MÜNTİC *ə.* منتج nəticə verən; nəticələnen.

MÜNTİN *ə.* منتن pis iy verən, üfunət yayan.

MÜNZƏC *ə.* منضج 1) yetişmiş (*yara haqqında*); 2) mədədə həzm edilmiş.

MÜNZƏCİR *ə.* منجز 1) rədd edilmiş; 2) nifrət bəsələyən, iyrenən.

MÜNZƏL *ə.* منزل nazil olmuş; göydən endirilmiş; endirilmiş.

MÜNZƏMM *ə.* منضم əlavə edilən, üstünə gələn.

MÜNZƏR *ə.* منظر 1) möhlət verilmiş; 2) buraxılan.

MÜNZƏVİ *ə.* منزوی tənha həyat keçirən; guşənişin.

MÜNZƏVİYANƏ *ə.* منزوی və *f.* انه tənha həyat keçirən kimi, guşənişin kimi.

MÜNZİL *a.* منزل aşağı düşürən; endirən.

MÜRAAT *a.* مراعات riayət etmə; gözləmə.

MÜRABİT *a.* مرابط 1) ibadətə çox vaxt sərf edən; zahid; 2) bəzi ərəb ölkələrində: dərviş.

MÜRACİƏT *a.* مراجعت 1) geri dönmə; qayıtma; 2) baş çəkmə; 3) boşanmış qadınla ikinci dəfə evlənmə, bir qadını boşayıb yenidən alma; 4) xitab etmə.

MÜRACİƏTNAMƏ *a.* مراجعت və *f.* نامه bir adama və ya adamlara xitabən yazılmış müraciət.

MÜRADİF *a.* مرادف b a x **mütəradif**.

MÜRAI *a.* مرائی ikiüzlü, riyakar.

MÜRAIYANƏ *a.* مرائی və *f.* انه ikiüzlülüklə, riyakarcasına.

MÜRAFİƏ *a.* مرافعه 1) mühakimə üsulu; 2) məhkəmə prosesi // məhkəmə, mühakimə; 3) müdafiəçinin nitqi.

MÜRAFİQ *a.* مرافق 1) yoldaşlıq edən; 2) müşayiət edən.

MÜRAFİQƏT *a.* مرافقت 1) yoldaşlıq; 2) müşayiət etmə.

MÜRƏQİBƏ *a.* مراقبه nəzər salma; baxma.

MÜRƏSİLƏ *a.* مراسله 1) yazışma, məktublaşma; 2) məktub.

MÜRƏVİDƏ *a.* مراوده arzu, istək, meyil.

MÜRƏD *f.* مرد ölmüş, gəbərmiş (*əsasən heyvan haqqında*).

MÜRƏDƏ *f.* مرده 1) ölü, meyit; 2) vəfat etmiş, ölmüş.

MÜRƏDƏDİL *f.* مرده دل 1) qəlbi ölü; ruhsuz; 2) rəhmsiz, daşürəkli.

MÜRƏDƏŞİR *f.* مرده شور b a x **mürdəşu(r)**.

MÜRƏDƏŞU(R) *f.* مرده شور || مرده شو ölüyuyan, yuyucu.

MÜRƏBBƏ' *a.* مربع 1) dördguşəli, dördküncü; 2) ədəbiyyatda: hər bəndi dörd misradan ibarət şeir; 3) riyaziyyatda: kvadrat.

MÜRƏBBƏ *a.* مربا || مربی qənd və ya şəkər şərbətində bişirilən meyvə, giləmeyvə və mürəbbə.

MÜRƏBBİ *a.* مربی tərbiyəçi.

MÜRƏBBİYƏ *a.* مربيه tərbiyəçi qadın.

MÜRƏCCEH ə. مرجع başqalarından üstün tutan.

MÜRƏCCƏH ə. مرجع başqalarından üstün tutulan; üstün.

MÜRƏFFƏHƏN ə. مرفهًا rifah içində, gen-bolluqda yaşayaraq.

MÜRƏFFƏHÜLHAL ə. مرفه الحال yaşayışı gen-bolluqla, ehtiyacsız keçən; rifah halı yüksək olan.

MÜRƏXXƏM f. مرخم axırından bir və ya bir neçə hərfi qısal-dılmış (*söz haqqında*).

MÜRƏXXƏS ə. مرخص 1) rüsxətli, iznli; 2) vəkaləti olan // vəkil, müvəkkil.

MÜRƏQQƏ' ə. مرقع 1) yamaq qoyulmuş; yamanmış; 2) dəriş paltarı; 3) albom; 4) kəsilmiş (*qəzətdən və s. parça*).

MÜRƏQQƏƏ ə. مرقعه kağızda yazılmış hüsnxət nümunəsi.

MÜRƏQQƏQ ə. مرقق incəlməmiş, incəldilmiş; nazik, nazikləşdirilmiş.

MÜRƏQQƏM ə. مرقم 1) yazılmış, yazılı; 2) nömrəsi olan; nömrəli, saylı.

MÜRƏKKƏB¹ ə. مركب 1) bir neçə ünsürdən ibarət olan; 2) birleşmiş, tərkibə daxil olmuş, tərkibə salınmış; 3) qurma, düzəltmə.

MÜRƏKKƏB² ə. مركب yazı yazmaq üçün rəngli maye boya.

MÜRƏKKƏBAT¹ ə. مركبات «*mürəkkəb*» c. 1) bir neçə ünsürdən ibarət olan maddələr; 2) qrammatikada: tərkiblər // mürəkkəb sözlər.

MÜRƏKKƏBAT² ə. مركبات sitrus bitkiləri.

MÜRƏSSƏ' ə. مرصع 1) qiymətli daş-qaşla bəzədilmiş, cavahiratla zinət verilmiş; 2) iki misrası həmahəng və uyğun olan (*şeyr haqqında*).

MÜRƏSSƏM ə. مرسم 1) yazılmış, cızılmış; 2) rəsmlə, şəkillə.

MÜRƏSSƏS ə. مرصص qalay və ya qurğuşunla lehimlənmiş; ağardılmış.

MÜRƏTTƏB ə. مرتب 1) tərtib olunmuş; sıralanmış; 2) qaydaya salınmış; nizamlanmış; 3) tərtibli; müntəzəm.

MÜRƏTTİB ə. مرتب 1) tərtib edən, tərtibçi; 2) mətbəədə hərf yığan işçi.

MÜRƏFFƏH *a.* مرفه rifah içində, gen-bolluqda yaşayan.

MURƏVVƏQ *a.* مروق 1) süzülüb duruldulmuş; 2) şəffaf, duru, saf.

MÜRƏVVİC *a.* مروج rəvac verən, yayan, gözlədən. **Mürəvvici-əfkar** افكار مروج fikirləri yayan (*qəzet, məcmuə və s. haqqında*).

MÜRĞ *f.* مرغ quş. **Mürği-dil** مرغ دل «ürək quşu» *m.* könül, ürək. **Mürği-səbah (səhər)** (سحر) مرغ صباح «*sabah (səhər) quşu*» 1) *m.* bülbül; 2) *m.* xoruz.

MÜRĞAB *f.* مرغاب 1) suquşu; 2) ördək.

MÜRĞBAZ *f.* مرغباز quşbaz.

MÜRİD *a.* مرید 1) şagird; 2) tərəfdar, ardıcıl; 3) bir təriqətdə şeyx və ya mürşidin ardınca gedən adam.

MÜRRE¹ *a.* مر 1) acı; 2) kədərli, qəmli; 3) *m.* ağır.

MÜRRE² *a.* مر ətirli qatran.

MÜRSƏL *a.* مرسل 1) göndərilmiş, yollanmış; 2) peyğəmbər; 3) elçi.

MÜRSƏLAT *a.* مراسلات «*mürsəl*» *c.* göndərilmiş şeylər.

MÜRSİL *a.* مرسل göndərən, yollayan.

MÜRŞİD *a.* مرشد 1) yol göstərən, təlimat verən rəhbər; 2) müridlərə rəhbərlik edən təriqət başçısı.

MÜRŞİDANƏ *a.* مرشد və *f.* انه mürşid kimi.

MÜRTAZ *a.* مرتاض 1) pəhrizkar, günahdan çəkinən; 2) tərki-dünya, zahid, rahib, asket.

MÜRTƏCE¹ *a.* مرتجع irticaçı.

MÜRTƏCİ *a.* مرتجى ümidvar olan; arzu edən.

MÜRTƏCİL *a.* مرتجل 1) bədahətən şeir deyən; 2) hazırcavab.

MÜRTƏD(D) *a.* مرتد 1) dönük, məsləkindən dönmüş; 2) islam dinindən çıxıb öz əvvəlki dininə qayıtmış; 3) yüngül söyüş məqamında işlədilir.

MÜRTƏFE¹ *a.* مرتفع yüksəlmiş, yüksək, uca.

MÜRTƏİD *a.* مرتعد hürküb titrəyən.

MÜRTƏKİB *a.* مرتكب 1) pis, yaramaz işlər gören; 2) günaha, cinayətə əl atmış.

MÜRTƏSƏM *a.* مرتسم rəsmli, şəkilli.

MÜRTƏŞEH *a.* مرتشح b a x **mütərəşşeh**.

MÜRTƏŞİ *a.* مرتشى rüşvətxor, rüşvət alan.

MÜRTƏZA *a.* مرتضا bəyənilmiş, seçilmiş (*Həzrət Əlinin ləqəbi*).

MÜRTƏZƏVİ *a.* مرتضوی Həzrət Əli Mürtəzaya aid olan.

MÜRUG *a.* مروغ «*mərg*» *c.* çayırlar.

MÜRUR *a.* مرور 1) keçmə, ötmə; 2) getmə, axma, cərəyan etmə.

Əla müruri-zəman علی مرور زمان zaman keçdikcə.

MÜRURİYYƏ *a.* مروريه 1) yol sənədi; 2) sərhədi keçmək üçün alınan rüsum.

MÜRÜVVƏT *a.* مروت b a x **mürvət**.

MÜRÜVVƏTMƏND *a.* مروت və *f.* مند b a x **mürüvvətpərvər**.

MÜRÜVVƏTPƏRVƏR *a.* مروت və *f.* پرور b a x **mürvətpərvər**.

MÜRİVƏT *a.* مروت 1) mərdlik, 2) insana yaraşan sifət; insanıyyət; 3) mərhəmət, şəfqət.

MÜRİVƏTPƏRVƏR *a.* مروت və *f.* پرور mür(üv)vətli, şəfqətli.

MÜRZİƏ *a.* مرضعه uşağa süd verən, uşaq əmizdirən // süd anası.

MÜSAB¹ *a.* مثاب savab qazanan.

MÜSAB² *a.* مصاب düçar olan, giriftar olan.

MÜSABİQƏ(T) *a.* مسابقت || مسابقه 1) yarışma; 2) qabaqlama, ötüb-keçmə; 3) konkurs.

MÜSABİRƏ *a.* مصابره səbr etmə; qatlanma.

MÜSADİF *a.* مصادف təsadüf edən, rast gələn.

MÜSADİFƏT *a.* مصادفت təsadüf etmə, rast gəlmə.

MÜSADİQƏT *a.* مصادقت səmimilik, sadıqlıq.

MÜSADİMƏ *a.* مصادمه bir-birinə çırpılma, toqquşma.

MÜSADİRƏ *a.* مصادره 1) hökumət və ya məhkəmə orqanlarının qərarına əsasən, bir şəxsin və yaxud təşkilatın müəyyən mal-mülkünün və ya bütövlükdə var-yoxunun əvəzsiz əlindən alınması; 2) zəbt etmə.

MÜSAİD ə. مساعد 1) kömək edən; 2) əlverişli, münasib.

MÜSAİDƏ(T) ə. مساعدت || مساعده 1) yardım, kömək; 2) izn, icazə, rüsxət.

MÜSAFAT ə. مصافات səmimi məhəbbət, saf sevgi.

MÜSAFİHƏ ə. مصافحه 1) əlini sıxma, əl verib görüşmə; 2) görünmə; bir-birinə tərəf irəliləmə; 3) yüngülcə toxunma.

MÜSAFİR ə. مسافر 1) səfər edən; yolçu; 2) qonaq, mehman.

MÜSAFİRƏT ə. مسافرت 1) səfər, səfər etmə; 2) mehman olma, qonaq olma; qonaqlıq.

MÜSAFİRƏXANƏ ə. مسافر خانة və f. mehmanxana, qonaq evi.

MÜSAĞ ə. مساغ icazə verilmiş, müsaidə olunmuş.

MÜSAHİB ə. مصاحب 1) söhbət edən; həmsöhbət; 2) keçmişdə: böyük adamların yanında olub, onu öz lətifə və söhbətləri ilə məşğul edən adam; 3) dost.

MÜSAHİBƏ ə. مصاحبه 1) söhbətləşmə; 2) b a x **müsa hibət**.

MÜSAHİBƏT ə. مصاحبت 1) söhbət etmə, söhbət; 2) dostluq.

MÜSALİHƏ ə. مصالحه 1) bir-biri ilə sülh bağlama; sülh; 2) barışıq.

MÜSALİHƏDDİN ə. مصالح الدين dinin yaxşısı, yaxşı din.

MÜSALİMƏT ə. مسالمت 1) barışma; 2) salamatlıq.

MÜSAMİHƏ ə. مسامحة 1) səhlənkarlıq, başısoyuluq; 2) əfv etmə; bağışlama; 3) üzr istəmə, üzrxahlıq etmə; üzr.

MÜSAMİHƏKAR ə. مسامحة و f. كار 1) güzəşt edən, əfv edən; bağışlayan; 2) səhlənkar, başısoyuc.

MÜSAMİHƏKARANƏ ə. مسامحة و f. كارنه səhlənkarcasına, başısoyuluqla.

MÜSAMİRƏ ə. مسامره 1) axşam yığıncağı // axşam tamaşası; 2) gecə söhbəti; 3) açıq mühazirə; 4) konsert.

MÜSARİƏ ə. مصارعة 1) güləşmə, güləş; 2) pəhləvanlıq.

MÜSAVAT ə. مساوات bərabərlik, tənlik.

MÜSAVİ ə. مساوی bərabər, tən.

MÜSAYİFƏ *ə.* مسایفه qılınclaşma, qılıncla vuruşma.

MÜSBƏT *ə.* مثبت 1) sübut olunmuş, etiraz doğurmayan; 2) qəbul oluna bilən; yaxşı; 3) riyaziyyatda: sıfırdan böyük.

MÜSEYQƏL *ə.* مصیقل cılalanmış, silinib təmizlənmiş; pardaqlanmış; sığallanmış, tumarlanmış, hamarlanmış.

MÜSEYYİB *ə.* مسیب diqqətsiz, etinasız.

MÜSEYYİBANƏ *ə.* مسیب və f. انه diqqətsizcəsinə, etinasızlıqla.

MÜSƏBBƏ' *ə.* مسبع yeddilik.

MÜSƏBBƏB *ə.* مسبب 1) səbəb olmuş, səbəb olan; 2) səbəbi göstərilən.

MÜSƏBBİB *ə.* مسبب 1) səbəbkar; 2) səbəbini göstərən.

MÜSƏCCƏ' *ə.* مسجع ədəbiyyatda: qafiyəli nəsr // səc.

MÜSƏCCƏL *ə.* مسجل qeydə alınmış, qeydiyyatı aparılmış, qeydiyyata düşmüş.

MÜSƏDDƏQ *ə.* مصدق 1) təsdiq olunmuş, doğru sayılmış; 2) yoxlanmış.

MÜSƏDDƏR *ə.* مصدر 1) əvvələ salınmış, önə keçirilmiş; 2) sədr olmuş, başçı edilmiş.

MÜSƏDDƏS *ə.* مسدس 1) altılıq; 2) riyaziyyatda: altıbucaqlı; 3) ədəbiyyatda: altı misralı şeir.

MÜSƏDDİD *ə.* مسدد 1) doğru yola şövq edən; 2) sədd çəkən.

MÜSƏDDİQ *ə.* مصدق 1) təsdiq edən, doğru sayan; 2) yoxlayan, yoxlayıcı.

MÜSƏFFA *ə.* مصفا || مصفی 1) saf, təmiz, qarışıqı olmayan; 2) süzülmüş, saflaşdırılmış.

MÜSƏFFİ *ə.* مصفی saflaşdıran, təmizləyən.

MÜSƏĞGƏR *ə.* مصغر kiçildilmiş, kiçik.

MÜSƏĞGİR *ə.* مصغر kiçildən, balacalaşdıran.

MÜSƏHHƏH *ə.* مصحح təshih olunmuş; düzəldilmiş, redaktə edilmiş.

- MÜSƏHHİH** *ə.* صحح 1) təshih edən; düzəldən; 2) korrektor.
- MÜSƏXXƏR** *ə.* مسخر zəbt olunmuş, tutulmuş, işğal edilmiş.
- MÜSƏXXİR** *ə.* مسخر zəbt edən, tutan, işğal edən // işğalçı // qəsbkar.
- MÜSƏKKİN** *ə.* مسكن ağrının qarşısını alan; sakitləşdirən, ağrıkəsən.
- MÜSƏLLA** *ə.* مصلا || مصلی 1) namaz qılmaq üçün yer, namaz qılınan yer; 2) ölü namazı qılmaq üçün məscid yanında meydança; 3) quraqlıq zamanı Allahdan yağış istəmək məqsədi ilə çöldə açıqlıqda qılınan namaz.
- MÜSƏLLƏH** *ə.* مسلح silahlı, silahlanmış.
- MÜSƏLLƏHƏN** *ə.* مسلحًا silahlanaraq.
- MÜSƏLLƏM** *ə.* مسلم 1) təslim edilmiş; 2) şübhəsiz, etirazsız.
- MÜSƏLLƏMAT** *ə.* مسلمات «*müsəlləm*» *c.* təslim edilmiş şeylər.
- MÜSƏLLƏS** *ə.* مثلث 1) üçlük; 2) üçqat; 3) üç şeydən ibarət olan; 4) riyaziyyatda: üçbucaq; 5) ərəb əlifbasında: üç nöqtəsi olan (*hərf*).
- MÜSƏLLƏSAT** *ə.* مثلثات «*müsəlləs*» *c.* *t.* triqonometriya.
- MÜSƏLLƏT** *ə.* مسلط ələ keçirilmiş, hakimiyyəti altına alınmış.
- MÜSƏLLİ¹** *ə.* مصلی 1) gündə beş dəfə namaz qılan // molla; 2) xeyir-dua verən (*ağsaqqal*).
- MÜSƏLLİ²** *ə.* مصلی cıdırda ikinci yeri tutan at.
- MÜSƏLLİM** *ə.* مسلم təslim edən.
- MÜSƏLLİT** *ə.* مسلط 1) yiyələnən, ələ keçirən, malik olan; 2) hakimiyyəti altına alan.
- MÜSƏLMAN** *ə.* مسلمان b a x **müsliman**.
- MÜSƏLMANAN** *ə.* مسلمانان müsəlmanlar.
- MÜSƏLMANİ** *ə.* مسلمانی müsəlmanlıq.
- MÜSƏLSƏL** *ə.* مسلسل 1) silsilə şəklində olan; silsiləli; 2) bitişik, arasıkəsilməz; 3) dalğalanan, dalğalı.
- MÜSƏLSƏLƏN** *ə.* مسلسلًا zəncir kimi bir-birinə bağlı olaraq, bir-birinin ardınca.

MÜSƏMMA *ə.* مسمى || مسماء adlandırılan; adlı, adlanan.

MÜSƏMMƏN¹ *ə.* مثنى qiymətləndirilən (*mal*).

MÜSƏMMƏN² *ə.* مثنى 1) riyaziyyatda: səkkizbucaqlı; 2) ədəbiyyatda; səkkiz misradan ibarət şeir; səkkizlik.

MÜSƏMMƏT *ə.* مسمط dörd hissədən ibarət şeir.

MÜSƏMMİ *ə.* مسمى adlandırın; ad verən.

MÜSƏNNA *ə.* مثنى 1) ikilik; 2) iki hissədən ibarət olan; 3) ərəb əlifbasında: iki nöqtəli (*hərf*); 4) ərəb qrammatikasında: kəmiyyətə təsniyədə (ikilik kateqoriyasında) olan ad qruplu söz.

MÜSƏNNƏF *ə.* مصنف 1) yazılmış; əsər; 2) təsnif edilmiş, qruplaşdırılmış.

MÜSƏNNƏFAT *ə.* مصنفات «*müsənnəf*» *c.* 1) əsərlər; 2) təsnifatı verilmiş şeylər, qruplaşdırılmış şeylər.

MÜSƏNNƏ' *ə.* مصنع süni düzəldilmiş; düzəldilmiş, qayırılmış.

MÜSƏNNƏM *ə.* مسنم həkkaklıqda: qabartma.

MÜSƏNNİF *ə.* مصنف 1) əsər yazan; müəllif; 2) təsnif edən, təsnifatını aparan, qruplaşdırın; 3) bəstəçi, bəstəkar.

MÜSƏRREH *ə.* مصرح 1) aydın söyləyən, açıq izah edən; 2) sözüün açığını söyləyən.

MÜSƏRRƏH *ə.* مصرح açıq-aydın söylənmiş; açıq izah edilmiş.

MÜSƏRRƏHƏN *ə.* مصرحاً aydın şəkildə; açıqcasına.

MÜSƏTTƏH *ə.* مسطح 1) hamarlandırılmış // hamar; 2) müstəvi; 3) səth, üz; 4) kvadrat.

MÜSƏVVƏDƏ *ə.* مسوده mətnin qaralaması; qaralama.

MÜSƏVVƏR *ə.* مصور 1) rəsmli; şəkili; 2) təsvür edilmiş, nəzərdə tutulan; 3) müəyyən şəkli olan; formalı.

MÜSƏVVİD *ə.* موصود sonradan başqasının üzünü köçürməsi üçün qaralama yazan adam // yazan, katib.

MÜSƏVVİR *ə.* مصور 1) təsvir edən; 2) rəssam, şəkilçəkən.

MÜSƏYYƏR¹ *ə.* مسير hərəkətə gətirilmiş, həmişə fəaliyyətdə olan.

MÜSƏYYƏR² *ə.* مسیر iradəsi zəif olan; iradəsiz.

MÜSƏYYİR *ə.* مسیر hərəkətə gətirən.

MÜSHƏF *ə.* مصحف 1) lülə halında bükülmüş yazalı kağız; 2) səhifəsi olan; səhifəli; 3) Qur'anın adlarından biri; **Müşhəfi-ləmyəzəl** مصحف لم يزل ölməz Kitab (*Qur'an nəzərdə tutulur*); **Müşhəfi-şərif** مصحف شريف «*müqəddəs kitab*» Qur'an.

MÜSHƏFVƏŞ *ə.* مصحف və *f.* وش lülə kimi bükülü; lülələnməmiş, lüləşəkilli.

MÜSHİL *ə.* مهمل işlətmə (*dərman haqqında*).

MÜSİB *ə.* مصيب hədəfi düz vuran, səhv etməyən, məqsədinə çatan.

MÜSİBƏT *ə.* مصيبت bəla, fəlakət, bədbəxtlik.

MÜSİBƏTZƏ *ə.* مصيبت və *f.* زə müsibət doğuran, fəlakət gətirən.

MÜSİBƏTZƏDƏ *ə.* مصيبت və *f.* زده müsibətə düşər olmuş, başı bəlalər çəkmiş.

MÜSİNN *ə.* مسن qocalmış, yaşa dolmuş // sinli, qoca.

MÜSİRR *ə.* مصر israr edən, təkid edən.

MÜSİRRANƏ *ə.* مصر və *f.* انه israr edərək, təkid edərək.

MÜSKƏR *ə.* مسكر sərxoş olmuş, keflənmiş // sərxoş, kefli.

MÜSKƏRANƏ *ə.* مسكر və *f.* انه sərxoşcasına, kefli-kefli.

MÜSKİR *ə.* مسكر sərxoş edən; kefləndirən (*içki haqqında*).

MÜSKİRAT *ə.* مسكرات «*müskir*» *c.* spirtli içkilər.

MÜSKİT *ə.* مسكت sükuta məcbur edən; susduran.

MÜSLİH *ə.* مصلح 1) islah edən; 2) bərişdirən, bərişdirici.

MÜSLİM *ə.* مسلم müsəlman.

MÜSLİMAN *ə.* مسلمان islam dininə sitayiş edən, müsəlman.

MÜSLİMANƏ *ə.* مسلم və *f.* انه müsəlmancasına.

MÜSLİMAT *ə.* مسلمات «*müslimə*» *c.* müsəlman qadınlar.

MÜSLİMƏ *ə.* مسلمه müsəlman qadın.

MÜSMİR *ə.* مثمر 1) meyvəsi olan; meyvəli // məhsul verən, məhsuldar; 2) faydalı, xeyirli, səmərəli; 3) nəticə verən, nəticəsi olan.

- MÜSRİF** ə. **مصرف** israf edən; israfçı.
- MÜSRİFANƏ** ə. **مصرف** və **انه** israf edərək.
- MÜSTƏAN** ə. **مستعان** 1) pənah; 2) pənah gətirilən (*yer və ya adam*).
- MÜSTƏAR** ə. **مستعار** 1) özünün olmayan, müvəqqəti alınan; bürovuz; 2) alınmış, götürülmüş; 3) məcazi mənada işlənmiş (*söz*).
- MÜSTƏBAN** ə. **مستبان** aydın, şübhəsiz.
- MÜSTƏBDİL** ə. **مستبدل** dəyişdirilmiş.
- MÜSTƏBİD** ə. **مستبد** 1) zalım, zülmkar, despot; 2) hakimi-mütləq, diktator.
- MÜSTƏBİDANƏ** ə. **مستبد** və **انه** müstəbidcəsinə, zalımcasına.
- MÜSTƏCAB** ə. **مستجاب** qəbul cavabı alan, xahişi qəbul olunan.
- MÜSTƏCABÜDDƏ'VƏ** ə. **مستجاب الدعوه** istəyi qəbul olunan, xahişinə müsbət cavab verilən.
- MÜSTƏ'CƏL** ə. **مستعجل** təcili; tələsik.
- MÜSTƏ'CƏLƏN** ə. **مستعجلاً** təcili olaraq, tələsik, tez.
- MÜSTƏ'CİL** ə. **مستعجل** tələsən, tələskən.
- MÜSTƏ'CİR** ə. **مستأجر** kirayəyə götürən, icarəyə götürən.
- MÜSTƏ'CİRƏN** ə. **مستأجراً** kirayə edərək, icarəyə götürərək; kirayə yolu ilə, icarə yolu ilə.
- MÜSTƏCLİB** ə. **مستجلب** özünə cəlb edən, özünə doğru çəkən.
- MÜSTƏCME'** ə. **مستجمع** toplayan, cəm edən.
- MÜSTƏD'A** ə. **مستدعا** tələb olunan, xahiş edilən; iddia edilən.
- MÜSTƏDAM** ə. **مستدام** daima, həmişə.
- MÜSTƏDƏLL** ə. **مستدل** isbat olunmuş, sübut edilmiş, dəlil gətirilmiş.
- MÜSTƏD'İ** ə. **مستدعى** 1) xahiş edən, rica edən; xahişçi; 2) hüquqda: təmyiz şikayətçisi.
- MÜSTƏDİM** ə. **مستديم** davamlı, sürəkli, uzun sürən.
- MÜSTƏDİR** ə. **مستدير** dairə kimi olan.
- MÜSTƏFA** ə. **مصطفى** || **مصطفى** 1) seçilmiş, bəyənilmiş; 2) Məhəmməd peyğəmbərin epitetlərindən biri.

MÜSTƏFAD *ə. استفاد* 1) istifadə edilmiş, fayda götürülmüş; 2) əldə edilmiş, qazanılmış; 3) başa düşülmüş, anlaşılmış.

MÜSTƏFƏVİ *ə. مصطفوى* Məhəmməd peyğəmbərə aid olan.

MÜSTƏFHƏM *ə. مستفهم* soruşulan, anlaşılan.

MÜSTƏFHİM *ə. مستفهم* sual edən, soruşan, öyrənmək istəyən.

MÜSTƏFİD *ə. مستفيد* istifadə edən, faydalanan.

MÜSTƏFİZ *ə. مستفيض* 1) feyz alan, istifadə edən; 2) hərtərəfli, müfəssəl, təfsilatlı.

MÜSTƏFRİĞ *ə. مستفرغ* qusduran, qusdurucu (*dərman haqqında*).

MÜSTƏFSİR *ə. مستفسر* izah tələb edən, soruşub öyrənən.

MÜSTƏFTİ *ə. مستفتى* müftiyə müraciət edib, fitva istəyən.

MÜSTƏĞFİR *ə. مستغفر* tövbə edib, Allahdan günahlarının bağışlanmasını istəyən.

MÜSTƏĞİS *ə. مستغيث* yardım istəyən, kömək diləyən.

MÜSTƏĞNİ *ə. مستغنى* 1) ehtiyacı olmama; 2) malik olduğu şeylə kifayətlənib başqasından xahiş etməmə.

MÜSTƏĞRƏB *ə. مستغرب* təəccüb olunan; qəribə, əcaib.

MÜSTƏĞRƏQ *ə. مستغرق* qərq olmuş, suda batmış, **Müstəğrəqi-bəhr** *بحر مستغرق* dənizdə batmış.

MÜSTƏĞRİB *ə. مستغرب* təəccüb edən, təəccüblənən.

MÜSTƏHAM *ə. مستهام* 1) şübhəli; 2) müttəhim.

MÜSTƏHAS *ə. مستحاث* 1) torpaq altında qalıb daşa dönmüş; 2) donuq, hərəkətsiz.

MÜSTƏHASƏ *ə. مستحاثه* torpaq altında qalıb daşlaşmış heyvan və ya bitki qalığı.

MÜSTƏHCƏN *ə. مستهجن* ədəbsiz, eyibli.

MÜSTƏHCƏR *ə. مستحجر* daşlaşmış, daşa dönmüş.

MÜSTƏHFƏZ *ə. مستحفظ* mühafizə olunan; qorunan.

MÜSTƏHFİZ *ə. مستحفظ* mühafizə edən, mühafizəçi; qoruyan.

MÜSTƏHƏB(B) *ə. مستحب* 1) bəyənilən; 2) sevilən, xoşa gələn; 3) savab iş.

MÜSTƏHƏQ(Q) *ə. مستحق* 1) haqqı olan; haqlı; 2) layiq olan; la-yiqli; 3) ehtiyacı olan; möhtac.

MÜSTƏHİL *ə. مستحيل* mümkün olmayan, qəbul edilə bilməyən.

MÜSTƏHKƏM *ə. مستحکم* möhkəmləndirilmiş, bərkidilmiş // möhkəm, bərk.

MÜSTƏHQƏR *ə. مستحقر* 1) həqarətlə baxılan; 2) həqir, zəlil, xar.

MÜSTƏHLƏK *ə. مستهلك* 1) istehlak edilmiş; işlənmiş; 2) satın alınmış.

MÜSTƏHLİK *ə. مستهلك* 1) istehlak edən; işlədən, istehlakçı; 2) satın alan.

MÜSTƏHSƏL *ə. مستحصل* hasil olmuş şey; məhsul.

MÜSTƏHSƏN *ə. مستحسن* bəyənilən, xoşa gələn.

MÜSTƏHSİL *ə. مستحصل* hasilə gətirən, istehsal edən; istehsalçı.

MÜSTƏHZƏR *ə. مستحضر* 1) dəvət edilmiş, çağırılmış; 2) tədarük edilmiş, hazırlanmış; 3) yadda saxlanan, xatırlanan; 4) xəbərdar, aqah edilmiş.

MÜSTƏHZİ *ə. مستهزی* 1) ələ salan, istehza edən; 2) məsxərəçi, rişxəndçi.

MÜSTƏHZİR *ə. مستحضر* 1) dəvət edən, çağıran; 2) hazır edən, hazırlayan.

MÜSTƏHZİYANƏ *ə. مستهزی və f. انه* istehza ilə, istehzalılıq şəkildə.

MÜSTƏXBƏR *ə. مستخبر* xəbər alınmış; eşidilmiş.

MÜSTƏXDƏM *ə. مستخدم* xidmətdə olan.

MÜSTƏXRƏC *ə. مستخرج* bir şeydən çıxarılmış, alınmış.

MÜSTƏİD *ə. مستعد* qabiliyyətli, istedadlı, bacarıqlı.

MÜSTƏİN *ə. مستعين* yardım istəyən, kömək diləyən.

MÜSTƏİNƏN *ə. مستعيناً* yardım istəyərək, kömək diləyərək.

MÜSTƏKRƏH *ə. مستكره* ikrah olunan; iyrenc.

MÜSTƏQBƏL *ə. مستقبل* 1) gələcək, irəlidə olan; 2) qrammatikada: gələcək zaman.

- MÜSTƏQBƏLƏN** *ə.* مستقبل gələcəkdə, gələcəkdə olaraq.
- MÜSTƏQDƏM** *ə.* مستقدم dəvət edilmiş; çağırılmış.
- MÜSTƏQƏRR** *ə.* مستقر qərar tutulan yer, yerləşən məkan.
- MÜSTƏQİL(L)** *ə.* مستقل 1) sərbəst, asılı olmayan, tabe olmayan, öz iradəsi ilə yaşayan; 2) ayrıca, öz-özünə.
- MÜSTƏQİLLƏN** *ə.* مستقلاً müstəqil olaraq, asılı olmayaraq.
- MÜSTƏQİM** *ə.* مستقيم 1) doğru, düz; 2) namuslu, iffətli; 3) bir-başa, düzünə; 4) sağlam; 5) rizaziyyatda: düz xətt.
- MÜSTƏQİRR** *ə.* مستقر yerləşmiş, qərar tutmuş.
- MÜSTƏQİRRƏN** *ə.* مستقراً yerləşərək, qərar tutaraq.
- MÜSTƏQRƏZ** *ə.* مستقرض borc alınmış.
- MÜSTƏQRİZ** *ə.* مستقرض borc alan.
- MÜSTƏLƏH** *ə.* مصطلح termin, istilah // terminləşdirilmiş.
- MÜSTƏLZƏM** *ə.* مستلزم səbəb olunan.
- MÜSTƏLZİM** *ə.* مستلزم səbəb olan; səbəbkar, bais.
- MÜSTƏME'** *ə.* مستمع 1) qulaq asan; eşidən; 2) dinləyən, dinləyici.
- MÜSTƏ'MƏL** *ə.* مستعمل 1) işlənən, işlədilər; 2) işlədilmiş, istemal olunmuş.
- MÜSTƏ'MƏN** *ə.* مستامن aman verilmiş, günahından keçilmiş.
- MÜSTƏ'MƏR** *ə.* مستعمر müstəmləkələşdirilmiş, müstəmləkə halına salınmış.
- MÜSTƏ'MƏRƏ** *ə.* مستعمره müstəmləkə.
- MÜSTƏMİD(D)** *ə.* مستمد yardım istəyən.
- MÜSTƏ'MİN** *ə.* مستامن canını qurtarmaq üçün təslim olan; aman istəyən.
- MÜSTƏMİRR** *ə.* مستمر 1) surəkli, davamlı; 2) daima, arasıkəsilməz.
- MÜSTƏMİRRƏN** *ə.* مستمراً davam edərək, daimi surətdə.
- MÜSTƏMLƏKƏ** *ə.* مستملکه zorla tutulub istismar edilən ölkə.
- MÜSTƏMNƏD** *ə.* مستمند yazıq, biçarə, zavallı.
- MÜSTƏMNƏDANƏ** *ə.* مستمند və f. انه yazıq-yazıq, yazıqcasına.

- MÜSTƏNƏD** *ə. مستند* 1) istinad edilən; 2) sənəd; 3) dəlil, sübut.
- MÜSTƏNİD** *ə. مستند* 1) bir şeyə istinad edən; əsaslanan; 2) dəlili olan; sübutlu.
- MÜSTƏNİDƏN** *ə. مستنداً* istinad edərək; əsaslanaraq.
- MÜSTƏNSİX** *ə. مستنسخ* üzünü köçürən, surətini çıxaran, nüsxəsini artıran.
- MÜSTƏNTİQ** *ə. مستنطق* istintaq aparan; silistçi.
- MÜSTƏNVİR** *ə. مستنور* nur saçan, işıqlandıran; nurlu, işıqlı.
- MÜSTƏNVİRƏN** *ə. مستنوراً* nur saçaraq, işıqlandıraraq.
- MÜSTƏRCA** *ə. مسترجا* 1) ümid olunan, gözlənilən; 2) rica olunan, yalvarılan.
- MÜSTƏ'RƏB** *ə. مستعرب* ərəbləşmiş.
- MÜSTƏRİH** *ə. مستريح* rahat olan; rahatlanan.
- MÜSTƏRHƏM** *ə. مسترحم* rəhm olunan.
- MÜSTƏSHƏB** *ə. مستصحب* birisi ilə gedən.
- MÜSTƏSHİB** *ə. مستصحب* birini özü ilə aparan.
- MÜSTƏSHİBƏN** *ə. مستصحباً* birisinin yanında gedərək; birlikdə.
- MÜSTƏSQİ** *ə. مستسقى* 1) hidrops (bədən boşluqlarına su yığılması) xəstəliyinə tutulmuş adam; 2) çox susamış (*adam haqqında*).
- MÜSTƏSNA** *ə. مستثنا || مستثنى* 1) istisna olan; 2) xüsusi, qeyri-adi; 3) ... başqa, ... özgə.
- MÜSTƏŞAR** *ə. مستشار* 1) danışılan; 2) məşvərətçi, məsləhətçi.
- MÜSTƏŞFA** *ə. مستشفا || مستشفى* xəstəxana; şəfa evi.
- MÜSTƏŞFİ** *ə. مستشفى* özü üçün şəfa istəyən, müalicəsi üçün dərman axtaran.
- MÜSTƏŞRİQ** *ə. مستشرق* şərqşünas.
- MÜSTƏTAB** *ə. مستطاب* gözəl, bəyənilən, yaxşı.
- MÜSTƏTƏR** *ə. مستتر* gizli, örtülü, qapalı, pərdələnmiş.
- MÜSTƏTİL** *ə. مستطيل* 1) uzunsov; 2) riyaziyyatda: düzbucaqlı dördbucaq.

MÜSTƏTİR *ə.* مستتر gizlədən, örtən, qapayan, pərdələyən.

MÜSTƏVİ *ə.* مستوى düz hamar səth.

MÜSTƏZAD *ə.* مستزاد 1) əlavə edilmiş; artırılmış; 2) ədəbiyyatda: biri uzun, digəri qısa həmqafiyə misralardan ibarət lirik şeir.

MÜSTƏZİ *ə.* مستضى işıq alan; işıqlanan.

MÜSTƏZİL(L) *ə.* مستظل 1) kölgədə olan; kölgələnən; 2) himayəsində olan; sığınan.

MÜSTƏ'ZİN *ə.* مستأذن izn istəyən, icazə istəyən; iznli, üzrlü.

MÜSTÖVCİB *ə.* مستوجب layiq olan; layiq. **Müstövcibi-cəza'** مستوجب جزاء 1) cəzaya layiq; 2) mükafata layiq.

MÜSTÖVCİBÜLQƏTL *ə.* مستوجب القتل ölümə layiq, ölüm cəzasına layiq olan.

MÜSTÖVFİ *ə.* مستوفى 1) kifayət edən; kafi; 2) səlcuqilər dövründə: valinin maliyyə işlərinə baxan müavini.

MÜSTÖVLİ *ə.* مسئولى 1) istila edən; işğalçı; 2) hər tərəfi əhatə edən; yayılan.

MÜSUL *ə.* مثول böyük adamın hüzurunda ayaq üstündə durma.

MÜŞA' *ə.* مشاع yayılmış, yağın.

MÜŞABEH *ə.* مشابه bənzər, oxşar.

MÜŞABİHƏT *ə.* مشابهت bənzərlik, oxşarlıq.

MÜŞACİRƏ *ə.* مشاجره döyüşmə, vuruşma.

MÜŞAFİHƏ *ə.* مشافهه şifahi söyləmə; bir-biri ilə şifahi danışma.

MÜŞAĞİBƏ *ə.* مشاغبه aranı qarışdırma; iğtişaş törətmə.

MÜŞAHƏD *ə.* مشاهد müşahidə olunan.

MÜŞAHİD *ə.* مشاهد müşahidə edən, görəni; müşahidəçi.

MÜŞAHİDƏ *ə.* مشاهده gözlə görmə.

MÜŞAİRƏ *ə.* مشاعره şeirləşmə, şeir yarışı.

MÜŞAR *ə.* مشار işarə olunan, işarə ilə göstərilən.

MÜŞARİK *ə.* مشارك şərik, ortağ.

MÜŞARİKƏT *ə.* مشاركت şəriklik, ortaqlıq.

MÜŞAR(ÜN)İLEYH *ə.* مشار اليه haqqında danışılan, yuxarıda göstərilən.

MÜŞATİMƏ *ə.* مشاتمه 1) söyüşmə, bir-birini söymə; 2) sözləşmə, mübahisə etmə.

MÜŞAVİR *ə.* مشاور məşvərətçi, məsləhətçi.

MÜŞAVİRƏ *ə.* مشاوره yığıncaq, iclas.

MÜŞAYİƏT *ə.* مشايعة 1) tərəfdar olma; 2) yola salma; 3) birlikdə getmə.

MÜŞƏBBƏ' *ə.* مشبع 1) doymuş, tox; 2) kimyada: doymuş (*məhlul haqqında*).

MÜŞƏBBƏH *ə.* مشابه bənzədilən, oxşadılan.

MÜŞƏBBƏK *ə.* مشبك şəbəkəsi olan; şəbəkəli.

MÜŞƏCCƏR *ə.* مشجر ağac kimi qollu-budaqlı.

MÜŞƏDDƏD *ə.* مشدد 1) qüvvətləndirilmiş, şiddətləndirilmiş; qüvvətli, güclü, şiddətli; 2) ərəb qrammatikasında: üzərində təşdid işarəsi olan; təşdidli.

MÜŞƏDDİD *ə.* مشدد 1) qüvvətləndirən, qüvvət verən, şiddətləndirən, gücləndirən; 2) azdıran, azdırıcı.

MÜŞƏXXƏS *ə.* مشخص 1) şəxsləndirmə; 2) başqalarından fərqlənən; üstün; 3) şəxsiyyəti müəyyən edilmiş; tanınmış.

MÜŞƏXXİS *ə.* مشخص şəxsiyyəti müəyyənləşdirən; xəstəliyi və s. müəyyən edən.

MÜŞƏKKƏL *ə.* مشكل 1) təşkil edilmiş; 2) şəkili, qiyafəsi qaydasında olan.

MÜŞƏQQƏT *ə.* مشقت şaqqalanmış, yarılmış, bölünmüş.

MÜŞƏMMƏ' *ə.* مشمع müşəmbə.

MÜŞƏMMƏS *ə.* مشمس günəşli.

MÜŞƏRREH *ə.* مشرح cərrahiyyə əməliyyatı apararı // cərrah.

MÜŞƏRRƏF *ə.* مشرف 1) şərəfli, şərəfləndirilmiş; 2) vidalaşmış ayrılarkən «xudahafız» sözünə cavab kimi işlədilir.

MÜŞƏRRƏH *ə.* مشرح cərrahiyyə əməliyyatı aparılmış; yarılmış, kəsilmiş.

MÜŞƏ'ŞƏ' *ə.* مشعشع 1) parlayan, parıldayan; 2) dəbdəbəli, təntənəli.

MÜŞƏVVƏK *ə.* مشوك ucu tikan kimi iti olan; tikanlı.

MÜŞƏVVƏŞ *ə.* مشوش 1) təşvişli, iztirablı, həyəcanlı; 2) qarışıq, qarmaqarışıq; 3) anlaşılmayan, dolaşlıq.

MÜŞƏVVİQ *ə.* مشوق şövqləndirən, təşviq edən; həvəsləndirən.

MÜŞƏYYƏD *ə.* مشيد hündür tikilmiş, uca (*bina haqqında*).

MÜŞƏYYİD *ə.* مشيد hündür tikən; ucaldan.

MÜŞFİQ *ə.* مشفق şəfqətli, mərhəmətli, ürəyiyumşaq, mehriban.

MÜŞFİQANƏ *ə.* مشفق və f. انه şəfqətli, mehribancasına.

MÜŞİR *ə.* مشير 1) əmr, hökm verən adam; 2) ən böyük əsgəri rütbə; marşal.

MÜŞ'İR *ə.* مشعر xəbər verən, bildirən.

MÜŞK *ə.* مشك 1) ceyranın göbəyindən çıxarılan xoş ətirli maddə; 2) *m.* gözəl iy, ətir.

MÜŞKİL *ə.* مشكل b a x **müşkül**.

MÜŞKİLAT *ə.* مشكلات «*müşkil*» *c.* 1) müşkül işlər; 2) *t.* çətinlik, əngəl.

MÜŞKİLGÜŞA *ə.* مشكل və f. گشا çətin məsələləri həll edən, ağır anlarda dada çatan.

MÜŞKİLPƏSƏND *ə.* مشكل və f. پسند hər şeyi bəyənməyən, çətin bəyənen.

MÜŞKİLPƏSƏNDANƏ *ə.* مشكل və f. پسندانə çətin bəyənərək, bəyənməyərək.

MÜŞKÜL *ə.* مشكل 1) çətin, ağır; 2) maneə, əngəl.

MÜŞRİK *ə.* مشرك 1) büt-pərəst ; 2) islam dinində olmayan.

MÜŞRİF *ə.* مشرف 1) səlcuqilər dövründə: vilayət müfəttişi; 2) bir şeyə yaxın olan; 3) hakim olan; yüksələn, ucalan; 4) köməkçi, müavin.

MÜŞT *f.* مشت 1) ovuc; 2) yumruq.

MÜŞTAQ *a.* مشتاق şövqü olan; arzulayan; bir şeyi çox istəyən.
Müştaqi-cəmal مشتاق جمال üzünü görmək istəyən.

MÜŞTAQANƏ *a.* مشتاق və *f.* انه şövqlə, arzu ilə.

MÜŞTƏBEH *a.* مشتبّه şübhəli, aydın olmayan.

MÜŞTƏBİK *a.* مشتبک bir-birinə keçirilib hörülmüş.

MÜŞTƏDD *a.* مشتد şiddətlənən, daha da şiddət edən.

MÜŞTƏMƏL *a.* مشتمل əhatə edilən, içində olan, ehtiva edilən.

MÜŞTƏMİL *a.* مشتمل əhatə edən, içinə alan, ehtiva edən.

MÜŞTƏFİ *a.* مشتفى şəfa tapan, xəstəlikdən sağalan.

MÜŞTƏHİ *a.* مشتهى iştahası olan; istəyən // iştahalı.

MÜŞTƏHİR *a.* مشتهر şöhrətli, məşhur.

MÜŞTƏHİYYAT *a.* مشتهيات «*müştəhi*» *c.* iştahası olanlar, istə-yənlər.

MÜŞTƏĞİL *a.* مشغول məşğul olan; məşğul.

MÜŞTƏİL *a.* مشتعل 1) alovlanmış, yanıq; 2) coşmuş, qızısqmış.

MÜŞTƏKA *a.* مشتكا 1) haqqında şikayət olunan; 2) şikayət.

MÜŞTƏKİ *a.* مشتكى şikayət edən; şikayətçi.

MÜŞTƏQ(Q) *a.* مشتق dilçilikdə: başqa sözdən düzəldilmiş; dü-zəltmə (*söz haqqında*).

MÜŞTƏRƏK *a.* مشترك şərikli, ortaqlı // kollektiv.

MÜŞTƏRƏKƏN *a.* مشترکاً birlikdə, ortaqlı, birgə // kollektiv surətdə.

MÜŞTƏRİ¹ *a.* مشتری alıcı, şey alan.

MÜŞTƏRİ² *a.* مشتری Yupiter (*planet*).

MÜŞTƏRİK *a.* مشترك 1) iştirak edən; 2) şərik, ortaqlı.

MÜŞTƏRİGİR *a.* مشتری və *f.* گیر müştəri cəlb edən, alıcısı olan (*satılan mal haqqında*).

MÜŞTƏZƏN *f.* مشتزن yumruqla vurulan pəhləvan // boksçu.

MÜŞTƏZƏNİ *f.* مستزنى yumruqla vuruşma, yumruq döyüşü // boks.

MÜTƏ *a.* مطاع itaət olunan.

MÜTƏBİƏT *a.* متابعت 1) tabelik, tabe olma; 2) ardıcılıqlıq.

MÜTABİQ ə. مطابق uyğun, müvafiq.

MÜTABİQƏT ə. مطابقت uyğunluq, müvafiq gəlmə, müvafiqlik.

MÜTAF ə. مطاف 1) ətrafına dolanılan, ətrafında hərəkət edilən; 2) təvaf olunan (*Kə'bə nəzərdə tutulur*).

MÜTALİBƏ(T) ə. مطالبت || مطالبه 1) haqqını istəmə, tələb etmə; 2) iddia.

MÜTALİƏ ə. مطالعه 1) bir işi layiqincə və ətraflı düşünmə; 2) bir iş haqqında dərindən düşünülüb əmələ gələn rəy; 3) oxuma, qıraət; 4) oxuma nəticəsində əldə edilən məlumat.

MÜTARİKƏ ə. متاركة hər iki tərəfin razılığı ilə müharibənin müvəqqəti dayandırılması, müvəqqəti barışıq // atəşkəs.

MÜTAVE' ə. مطاوع baş əyən, itaət edən; müti.

MÜTAVİƏT ə. مطاوعت baş əymə, itaət etmə; mütilik.

MÜTBIQ ə. مطبق ümumi, daimi.

MÜTBIQAT ə. مطبقات «*mütbiq*» c. ümumi olan şeylər, daimi olan şeylər.

MÜT'Ə ə. متعه 1) müvəqqəti nikah; 2) aşna (*qadın haqqında*).

MÜTƏAHİD ə. متعاهد aralarında əhd-peyman olanlardan hər biri.

MÜTƏAQİB ə. متعاقب bir-birinin ardınca gələn, bir-birini təqib edən, bir-birini izləyən.

MÜTƏAQİBƏN ə. متعاقباً ardınca, arxasınca, izi ilə.

MÜTƏAQİD ə. متعاقد aralarında əqd (müqavilə) bağlananlardan hər biri.

MÜTƏAL ə. متعال yüksək, uca, ali.

MÜTƏALİ ə. متعالی yüksələn ucalan.

MÜTƏARİF ə. متعارف hamıya bəlli olan, hamının bildiyi, hamının tanıdığı.

MÜTƏBADİL ə. متبادل 1) qarşılıqlı, ikitərəfli; 2) bir-birini əvəz edən, növbə ilə dəyişən.

MÜTƏBADİR ə. متبادر üzə çıxan, özünü göstərən.

- MÜTƏBAİD** *ə.* متباعد bir-birindən uzaq olan; uzaqlaşan.
- MÜTƏBAKİ** *ə.* متباکی ağlar kimi olan; ağlamsınan, ağlayan.
- MÜTƏBAQİ** *ə.* متباقی baqi qalan, artıq qalan // artıq, baqi.
- MÜTƏBAYİN** *ə.* متباين bir-birinə zidd olan; əks.
- MÜTƏBBƏQ** *ə.* مطبق uyğunlaşdırılmış, tətbiq edilmiş.
- MÜTƏBBİQ** *ə.* متبق uyğunlaşdırın, tətbiq edən.
- MÜTƏBƏDDƏL** *ə.* متبدل dəyişmiş, dəyişkən.
- MÜTƏBƏDDİL** *ə.* متبدل dəyişdirən.
- MÜTƏBƏHHİR** *ə.* متبحر dərin bilikli adam.
- MÜTƏBƏLLİR** *ə.* متبلر büllur kimi olmuş; büllurlaşmış.
- MÜTƏBƏRRİK** *ə.* متبرک təbrik olunan, mübarəkbadlıq edilən.
- MÜTƏBƏSSİM** *ə.* متبسم gülümsəyən, gülər.
- MÜTƏBƏSSİMANƏ** *ə.* متبسم və *f.* انه gülümsərcəsinə, təbəs-sümlə, gülə-gülə.
- MÜTƏBƏSSİR** *ə.* متبصر 1) diqqətlə baxan; diqqətçil; 2) uzaq-görən.
- MÜTƏBƏSSİRANƏ** *ə.* متبصر və *f.* انه diqqətlə baxaraq, diqqətlə.
- MÜTƏCAHİL** *ə.* متجاهل bilməməkdən baş verən.
- MÜTƏCANİS** *ə.* متجانس bir cinsdən olan; həmcins.
- MÜTƏCASİR** *ə.* متجاسر cürət edən, bir iş qorxmadan girişən.
- MÜTƏCAVİR** *ə.* متجاوز 1) qonşuluqda olan; qonşu; 2) bitişik, bitişmiş.
- MÜTƏCAVİZ** *ə.* متجاوز 1) keçən, aşan; 2) təcavüz edən, hücum keçən; 3) ... çox, ... artıq, ... ziyadə.
- MÜTƏCƏBBİR** *ə.* متجبر zorla hərəkət edən, zülm edən.
- MÜTƏCƏBBİRANƏ** *ə.* متجبر və *f.* انه zorla, zülm yolu ilə.
- MÜTƏCƏDDİD** *ə.* متجدد 1) qabaqcıl; 2) bərpa olunmuş, yerinə düzəldilmiş, yenidən qurulmuş.
- MÜTƏCƏHHİZ** *ə.* متجهز təchiz olunmuş, hər şeyi olan.
- MÜTƏCƏLLİ** *ə.* متجلى 1) aydın, zahir, aşkar; 2) parlaq, parıldayan.

- MÜTƏCƏMME'** *a.* مجتمع topllanmış, yığılmış.
- MÜTƏCƏMMİL** *a.* متجمل bəzənmiş, süslənmiş, bəzəkli.
- MÜTƏCƏSSİD** *a.* متجسد cisimləşən // cəsəd və vücud əmələ gətirən.
- MÜTƏCƏSSİM** *a.* متجسم təcəssüm edən; canlanan.
- MÜTƏCƏSSİS** *a.* متجسس yoxlayan, araşdıran, təftis edən.
- MÜTƏCƏSSİSANƏ** *a.* متجسس və *f.* انه yoxlayaraq, yoxlaya-yoxlaya.
- MÜTƏCƏZZİ** *a.* متجزی hissələrə parçalayan, hissələrə bölən.
- MÜTƏDAXİL** *a.* متداخل bir-birinin içinə girmiş, bir-birinə keçmiş.
- MÜTƏDAİR** *a.* متدائر dövr edən.
- MÜTƏDARİK** *a.* متدارك yetişən, bitişən.
- MÜTƏDAVİ** *a.* متداوی öz-özünü müalicə edən.
- MÜTƏDAVİL** *a.* متداول tədavüldə olan; işləyən.
- MÜTƏDƏNNİ** *a.* متدنى geri gedən, geriləyən.
- MÜTƏDƏYYİN** *a.* متدين dinə inanan; dindar.
- MÜTƏƏBBƏ** *a.* متعبه yorğunluq.
- MÜTƏƏCCİB** *a.* متعجب təəccüb edən, heyrətlənən.
- MÜTƏƏCCİBANƏ** *a.* متعجب və *f.* انه təəccüblənərək, heyrətlənərək.
- MÜTƏƏDDİ** *a.* متعدى 1) hücum edən, təcavüzkar; 2) qrammatikada: təsirli (*fel*).
- MÜTƏƏDDİB** *a.* متأدب ədəb öyrənən, tərbiyə olunan.
- MÜTƏƏDDİD** *a.* متعدد 1) çoxlu, saysız-hesabsız; 2) cürbəcür, müxtəlif.
- MÜTƏƏLLİQ** *a.* متعلق 1) asılı, bağlı; 2) aid.
- MÜTƏƏLLİM¹** *a.* متعلم elm öyrənən; şagird; tələbə.
- MÜTƏƏLLİM²** *a.* متألم ələmli, qəmli, qüssəli, kədərli.
- MÜTƏƏMMİL** *a.* متأمل düşünən, dalğın, fikirli.
- MÜTƏƏNNİ** *a.* متأنى düşünərək bir iş görən, soyuqanlı hərəkət edən.

MÜTƏƏNNİYANƏ *ə.* متأنى və *f.* انه düşünə-düşünə, tələsmədən.

MÜTƏƏRRİB *ə.* متعرب ərəbləşmiş.

MÜTƏƏRRİZ *ə.* متعرض hücum edən, başqasının hüququnu və ya sərəhədi pozan.

MÜTƏƏFFİN *ə.* متعفن üfunətli; qoxumuş, iylənmiş.

MÜTƏƏHHİD *ə.* متعهد öhdəsinə alan, öhdəlik götürən.

MÜTƏƏHHİL *ə.* متاهل evli, evlənmiş, ailəli.

MÜTƏƏXXİR(Ə) *ə.* متأخره || متأخر 1) ən axırda olan; yeni, müasir; 2) sonraya qalan, sonraya qoyulan; 3) dalda qalmış; gecikmiş.

MÜTƏƏSSİB *ə.* متعصب 1) təəssüb çəkən; təəssübkeş; 2) hər hansı işə və ya əqidəyə ifrat dərəcədə tərəfdar olan.

MÜTƏƏSSİBANƏ *ə.* متعصب və *f.* انه təəssüb çəkərək, təəssübkeşliklə.

MÜTƏƏSSİF *ə.* متأسف təəssüf edən; təəssüflənən.

MÜTƏƏSSİFANƏ *ə.* متأسف və *f.* انه təəssüf edərək, təəssüflənərək.

MÜTƏƏSSİR *ə.* متأثر 1) təsirlənmiş, təəssürat əldə etmiş; 2) *m.* qəmli, kədərli.

MÜTƏƏSSİRANƏ *ə.* متأثر və *f.* انه təsirlənərək // qəmli-qəmli, kədərli-kədərli.

MÜTƏƏZZİ *ə.* متأذى əziyyət içində olan, əziyyət çəkən.

MÜTƏƏZZİR *ə.* متعذر 1) üzrü olan; üzrlü; 2) çətin başa düşülən; çətin.

MÜTƏFAVİT *ə.* متفاوت təfavütü olan; fərqli.

MÜTƏFƏHHİS *ə.* متفحص araşdıran, yoxlayan.

MÜTƏFƏHHİSANƏ *ə.* متفحص və *f.* انه araşdıraraq, yoxlayaraq.

MÜTƏFƏXXİR *ə.* متفخر fəxr edən.

MÜTƏFƏKKİR *ə.* متفكر 1) düşünən, düşüncəli; 2) filosof // alim.

MÜTƏFƏKKİRANƏ *ə.* متفكر və *f.* انه mütəfəkkir kimi; mütəfəkkircəsinə.

MÜTƏFƏQQEH *ə. متفقه* fiqh elmi mütəxəssisi, fiqh alimi.

MÜTƏFƏQQİD *ə. متفقد* araşdırıb soruşan.

MÜTƏFƏNNİN *ə. متفنن* müxtəlif fənləri bilən.

MÜTƏFƏRRE' *ə. متفرع* 1) qol-budaq gətirən; budaqlanan, şaxələnən; 2) qol-budaqlı, şaxəli.

MÜTƏFƏRRİC *ə. متفرج* qəm-qüssəni dağıtmaq üçün gəzməyə gedən, seyrə çıxan.

MÜTƏFƏRRİD *ə. متفرد* 1) tək, yeganə, tənha, yalqız; 2) baş qaldiran, tabelikdən çıxan.

MÜTƏFƏRRİQ *ə. متفرق* dağınıq, səpələnmiş.

MÜTƏFƏRRİQƏ *ə. متفرقه* 1) növləri və cinsləri başqa-başqa olan; 2) məzmunu başqa-başqa olan məqalə və ya hekayə(lər).

MÜTƏFƏRRİS *ə. منفرس* dərk edən, anlayan; başı çıxan.

MÜTƏFƏVVİQ *ə. متفوق* üstün gələn; üstün.

MÜTƏĞƏYYİR *ə. متغير* 1) başqa şəklə düşən, dəyişilən; 2) əsəbləşmiş // əsəbi.

MÜTƏĞƏYYİRANƏ *ə. متغير* və *f. انه* 1) başqa şəklə düşərək; başqalaşaraq; 2) əsəbiləşərək, əsəbi halda.

MÜTƏĞƏLLİB *ə. متغلب* qələbə çalan; qalib.

MÜTƏHALİK *ə. متهالك* təhlükəli bir iş girişən.

MÜTƏHARİB *ə. متحارب* aralarında müharibə gedən, müharibə edən.

MÜTƏHAŞİ *ə. متحاشى* çəkinən, ehtiyat edən.

MÜTƏHƏCCİR *ə. متحجر* daş halına keçmiş; daşlaşmış.

MÜTƏHƏDDİS *ə. متحدث* yoxdan var olan, meydana gələn.

MÜTƏHƏKKİM *ə. متحكم* hakim olan, hökm sürən.

MÜTƏHƏQQİQ *ə. متحقق* doğruluğu meydana çıxan, həqiqət olduğu sübut olunan.

MÜTƏHƏLLİ *ə. متحلى* bəzənmiş, süslənmiş.

MÜTƏHƏLLİL *ə. متحلل* 1) ərimiş, ərinti; 2) həll olunmuş; ərimiş.

MÜTƏHƏLLİM *ə. متحلم* yalandan həlimlik göstərən.

- MÜTƏHƏMMİL** *a.* متحمل davam gətirən; dözən, qatlaşan.
- MÜTƏHƏRRİK** *a.* متحرك 1) hərəkət edən, hərəkətə gətirilən; tərpenən; 2) ərəb yazısında: hərəkəsi olan, hərəkəli (*hərf*).
- MÜTƏHƏSSİL** *a.* متحصل hasilə gələn, vücuda gələn.
- MÜTƏHƏSSİN** *a.* متحصن qalada qapanıb qalmış.
- MÜTƏHƏSSİR** *a.* متحسر həsrət çəkən; həsrətli.
- MÜTƏHƏSSİS** *a.* متحسس hiss edən.
- MÜTƏHƏŞŞİD** *a.* متحشد birlikdə hərəkət etmək üçün toplanmış.
- MÜTƏHƏVVİL** *a.* متحول başqa şəkllə düşmüş; dəyişmiş; tez dəyişən.
- MÜTƏHƏYYİ** *a.* متهيى hazırlanmış, hazır durmuş. **Mütəhəyyəyi-əzimat** متهيى عزيمت yola düşməyə hazır.
- MÜTƏHƏYYİC** *a.* متهيج həyəcana gəlmiş; həyəcanlı.
- MÜTƏHƏYYİR** *a.* متحير heyrətə düşmüş; çaşmış.
- MÜTƏHƏYYİRANƏ** *a.* متحير və *f.* انه heyrətə düşərək, çaşmış halda.
- MÜTƏHƏYYİZ** *a.* متحيز etibarlı.
- MÜTƏHHƏR** *a.* مطهر 1) pak, təmiz, pakizə; 2) müqəddəs, mübarək.
- MÜTƏXALİF** *a.* متخالف bir-birinə uyğun gəlməyən, bir-birinə uymayan.
- MÜT'ƏXANƏ** *a.* متعه və *f.* خانه mütə evi.
- MÜTƏXASİM** *a.* متخاصم 1) qarşılıqlı düşmənçilik, düşmənlik edən; 2) qarşılıqlı məhkəmə iddiaçısı.
- MÜTƏXAŞİ** *a.* متخاشى qorxub çəkilən.
- MÜTƏXƏLLİQ(Ə)** *a.* متخلفه || متخلق eyni xasiyyətli, eyni təbiəti olan.
- MÜTƏXƏLLİS** *a.* متخلص 1) xilas olmuş; qurtulmuş; 2) təxəllüs qəbul etmiş, təxəllüslü.
- MÜTƏXƏSSİS** *a.* متخصص 1) ixtisası olan; ixtisaslı; 2) hazırlanmış, hazırlıqlı.

- MÜTƏXƏŞŞE'** *ə.* متخضع özünü aşağı tutan; təvazökar.
- MÜTƏXƏŞŞİ** *ə.* متخشى qorxmuş, diksinmiş.
- MÜTƏXƏYYİL** *ə.* متخيل xəyala dalmış.
- MÜTƏKASİF** *ə.* متكافئ kəsifləşən, qatılaşan // kəsif, qatı.
- MÜTƏKASİL** *ə.* متكاسل tənbel.
- MÜTƏKASİR** *ə.* متكاثر 1) getdikcə çoxalmış; 2) əruz vəznində bəhrlərdən birinin adı.
- MÜTƏKƏBBİR** *ə.* متكبر təkəbbürlü, lovğa.
- MÜTƏKƏBBİRANƏ** *ə.* متكبر *və f.* انه təkəbbürlə, lovğalanaraq, lovğa-lovğa.
- MÜTƏKƏFFİL** *ə.* متكفل zəmanət verən, boynuna götürən; zamin.
- MÜTƏKƏLLİM** *ə.* متكلم 1) söyləyən, danışan; 2) nümayəndə sifətilə danışıq apararı; 3) dini ehkamlar mütəxəssisi; 4) qrammatikada: feldə birinci şəxs.
- MÜTƏKƏSSİR** *ə.* متكثر çoxalan, artan, bollaşan.
- MÜTƏKƏVVİN** *ə.* متكون vücuda gələn, yaranan, törənən.
- MÜTƏKKA** *ə.* متكا b a x **mütəkkə**.
- MÜTƏKKƏ** *ə.* متكه 1) söykənəcək şey; dayaq; 2) qoltuq ağacı; 3) uzunsov, girdə balıq.
- MÜTƏQABİL** *ə.* متقابل qarşılıqlı, qarşı-qarşıya, qarşı.
- MÜTƏQAİD** *ə.* متقاعد təqaüd alan; təqaüdü.
- MÜTƏQARİB** *ə.* متقارب 1) bir-birinə yaxın olan şeylərdən hər biri; 2) əruz vəznində bəhrlərdən birinin adı.
- MÜTƏQATE'** *ə.* متقاطع bir-birini kəsən, bir-birinin üstündən keçən (*əsasən xətt haqqında*).
- MÜTƏQƏDDİM** *ə.* متقدم 1) öndə gedən, irəlində gedən; başdakı; 2) keçmiş.
- MÜTƏQƏLLİD** *ə.* متقلد 1) boynuna taxan; 2) sarınan, qurşaq.
- MÜTƏQƏRREH** *ə.* متفرح yarası və ya çibanı olan; yaralı.
- MÜTƏQƏRRİB** *ə.* متقرب yaxınlaşmağa çalışın; yaxınlaşın.

MÜTƏQƏVVİS *ə.* متقوس yay kimi əyri; qövsvari, yarım bükülü.

MÜTƏQƏYYEH *ə.* متقيح irinli (*yara haqqında*).

MÜTƏLAFİ *ə.* متلافي tələf olan bir şeyin əvəzinə başqa şey qazanan.

MÜTƏLAHİQ *ə.* متلاحق bir-birinin ardınca gələn, yerləşən.

MÜTƏLAQİ *ə.* متلاقي qovuşmuş.

MÜTƏLAŞI¹ *ə.* متلاشي məhv olan, puç olan, çürüyən.

MÜTƏLAŞI² *ə.* متلاشي bir işə həddindən artıq tələsən, tələş edən, can atan.

MÜTƏLAŞIYANƏ *ə.* متلاشي və *f.* انه tələsə-tələsə, tələş edərək.

MÜTƏLATİM *ə.* متلاطم təlatümə gəlmiş; dalğalanan, dalğalı.

MÜTƏLƏBBİS *ə.* متلبس geyinmiş; geyimli.

MÜTƏLƏFFİZ *ə.* متلفظ deyən, tələffüz edən, söz söyləyən.

MÜTƏLƏHHİB *ə.* متلهب alovlanmış, alovlu.

MÜTƏLƏHHİF *ə.* متلهف hüznü, kədərli, qəmli.

MÜTƏLƏQQİ *ə.* متلقى qəbul edən; alan.

MÜTƏLƏQQİB *ə.* متلقب ləqəbi olan; ləqəbli.

MÜTƏLƏTTİF *ə.* متلطف lütf edən; lütfkar.

MÜTƏLƏVVİN *ə.* متلون 1) rəngli, boyalı; 2) ala-bəzək, əlvan, rəngarəng; 3) tez-tez dəyişən, daimi olmayan.

MÜTƏLƏZZİZ *ə.* متلذذ dad duyan, ləzzət alan.

MÜTƏLLA *ə.* متلا qızıl suyuna çəkilmiş; zərli.

MÜTƏLLƏQƏ *ə.* مطلقə talağı verilmiş, boşanılmış arvad.

MÜTƏLSƏM *ə.* متلسم tilsimli, tilsimlənmiş.

MÜTƏMADİ *ə.* متمادي daimi, davam edən.

MÜTƏMADİYƏN *ə.* متمادياً daimi olaraq.

MÜTƏMƏİL *ə.* متمائل bir tərəfə əyilən; meyilli; təmayüllü.

MÜTƏMARİZ *ə.* متمارض yalandan özünü xəstəliyə vuran.

MÜTƏMASİL *ə.* متمائل bir-birinə bənzəyən; oxşar.

MÜTƏMƏDDİN *ə.* متمدن mədəni, mədəniyyətli.

MÜTƏMƏHDİ *ə.* **متمهدى** doğru yola salmaq iddiasında olan.

MÜTƏMƏHHİD *ə.* **متمهد** yayılmış, sərilmiş.

MÜTƏMƏKKİN *ə.* **متمكن** yaşayan, sakin olan; yer tutan.

MÜTƏMƏLLİQ *ə.* **متملق** alçaqcasına yaltaqlanan, yaltaqlıqla özünü alçaldan.

MÜTƏMƏNNA *ə.* **متمنا** arzu edilən; istənilən.

MÜTƏMƏNNİ *ə.* **متمنى** arzu edən; istəyən, təmənnə edən.

MÜTƏMƏRRİD *ə.* **متمرد** 1) rədd edən, qəbul etməyən; 2) baş qaldıran; 3) inadçı, tərs.

MÜTƏMƏRRİDANƏ *ə.* **متمرد** və *f.* **انه** inadçılıqla, tərsliklə.

MÜTƏMƏSSİK *ə.* **متمسك** 1) tutan, yapışan; 2) əlində bir şeyi dəlil və sənəd tutan, ona əsaslanan.

MÜTƏMƏSSİL *ə.* **متمثل** 1) özünü bənzədən; 2) təcəssüm edən, özünü göstərən.

MÜTƏMƏTTE' *ə.* **متمتع** qazanan, faydalanan.

MÜTƏMƏVVİC *ə.* **متموج** 1) dalğalanan, ləpələnen; 2) dalğa kimi hərəkət edən; 3) dalğavari.

MÜTƏMƏVVİL *ə.* **متمول** zəngin, varlı, dövlətli.

MÜTƏMMİM *ə.* **متمم** 1) tamamlayan, bitirən; 2) son söz; 3) əlavə.

MÜTƏNAFİR *ə.* **متنافر** bir-birinə nifrət edən.

MÜTƏNAHİ *ə.* **متناهي** 1) bitən, sona çatan; 2) sonu olan; sonlu.

MÜTƏNAQİS *ə.* **متناقص** 1) getdikcə azalıb kiçilən; azalan; 2) bir-birinə müxalif olan; bir-biri ilə razılaşmayan.

MÜTƏNASİB *ə.* **متناسب** 1) tənəsüb olan, bir-birinə yaraşan; 2) aralarında nisbət olan (*ədəd və ya kəmiyyət haqqında*).

MÜTƏNASİBÜL'Ə'ZA' *ə.* **متناسب الاعضاء** bədən üzvləri bir-birinə uyğun olan.

MÜTƏNASİBÜRRƏ'Y *ə.* **متناسب الراى** rəyləri uyğun gələn; həmrəy.

MÜTƏNAVİB *ə.* **متناوب** növbə ilə təkrarlanan.

MÜTƏNAZİR *a.* متناظر 1) bir-birinə baxan; bir-birinin qarşısında duran; 2) bir-biri ilə bəhsləşən, mübahisə edən.

MÜTƏNƏBBEH *a.* متنبه 1) oyanan, oyaq; 2) sayıq, huşyar; 3) ehtiyat edən, ehtiyatlı.

MÜTƏNƏBBİ *a.* متنبى peyğəmbərlik iddiasında olan // yalançı peyğəmbər.

MÜTƏNƏFFİR *a.* متنفر nifrət edən, iyvrənən, çiyvrənən.

MÜTƏNƏFFİS *a.* متنفس 1) nəfəs alan; 2) canlı, diri; 3) tənəffüs edən.

MÜTƏNƏFFİZ *a.* متنفذ nüfuz sahibi; nüfuzlu.

MÜTƏNƏKKİR *a.* متكرر özünü tanıtmamağa çalışan.

MÜTƏNƏKKİRƏN *a.* متكرراً özünü tanıtmamağa çalışaraq.

MÜTƏNƏSSİR *a.* متتصر xristianlığı qəbul edən // xristianlaşmış // xristian.

MÜTƏNƏVVƏ' *a.* متنوع müxtəlif növlü; cürbəcür, müxtəlif.

MÜTƏNƏZZEH *a.* متنزه 1) gəzib övrənən, seyrdə vaxt keçirən; 2) təmiz, arı.

MÜTƏNƏZZİL *a.* متنزل özünə yaraşmayan bir iş görən; alçalan.

MÜTƏNTƏN *a.* مطمئن təntənəli, dəbdəbəli.

MÜTƏRƏDİF *a.* مترادف 1) bir-birinin ardınca gələn; 2) ədəbiyyatda: rədifli şeir // rədif; 3) dilçilikdə: sinonim.

MÜTƏRAKİB *a.* متركب bir-birinin üstünə minmiş.

MÜTƏRAKİM *a.* متراكم üst-üstə qalanmış.

MÜTƏRCƏM *a.* مترجم tərcümə edilmiş.

MÜTƏRCİM *a.* مترجم tərcümə edən, tərcüməçi.

MÜTƏRƏCCİ *a.* مترجى 1) uman, istəyən; 2) rica edən, xahiş edən.

MÜTƏRƏDDİD *a.* متردد 1) gedib-gələn, davam edən; 2) tərəddüd edən, bir qərara gələ bilməyən.

MÜTƏRƏFFEH *a.* مترفه rifah içərisində, bolluqda yaşayan.

MÜTƏRƏHHİM *a.* مترحم rəhm edən, yazığı gələn; acıyan.

MÜTƏRƏKKİB *ə.* مترکب iki və ya çox şeyin birləşməsindən hasil olan; mürəkkəb.

MÜTƏRƏQQİ *ə.* مترقى tərəqqi etmiş; inkişaf etmiş.

MÜTƏRƏQQİB *ə.* مترقب intizarı çəkilən; gözlənilən.

MÜTƏRƏNNİM *ə.* مترنم tərənnüm edən, gözəl səslə yavaşdan oxuyan.

MÜTƏRƏSSİB *ə.* مترسب dibə çökən.

MÜTƏRƏSSİD *ə.* مترصد 1) göz dikən; gözləyən; 2) pusquda duran; pusan.

MÜTƏRƏŞŞEH *ə.* مترشح tərleyən; sızan.

MÜTƏRƏTTİB *ə.* مترتب 1) sıraya düzülmüş; sıralanmış; 2) tərtib olunmuş, tərtibə salınmış; 3) təsnif edilmiş, təsnifatı verilmiş; 4) törənmiş.

MÜTƏRRA *ə.* مطرا təptəzə, tərəvətli.

MÜTƏRRƏZ *ə.* مطرز qıraqları bəzədilmiş; bəzəkli.

MÜTƏSADİF *ə.* متصادف təsadüf edən, rast gələn.

MÜTƏSADİM *ə.* متصادم bir-birini vuran; bir-birinə çırpınan.

MÜTƏSAİD *ə.* متصاعد yüksələn, ucalan, qalxan.

MÜTƏSAVİ *ə.* متساوی bir-birinə tay və bərabər olan; bir boyda, bir ölçüdə olan.

MÜTƏSƏDDİ *ə.* متصدى təşəbbüs edən, işə girişən.

MÜTƏSƏDDİR *ə.* متصدر keçib başda oturan.

MÜTƏSƏLLİ *ə.* متسلى təsəlli tapan.

MÜTƏSƏLLİB *ə.* متصلب 1) bərkimiş, qatılaşmış; 2) mətin, möhkəm.

MÜTƏSƏLLİM *ə.* متسلم təsəlli olan şeyi qəbul edən.

MÜTƏSƏLLİT *ə.* متسلط zorba, yekə.

MÜTƏSƏLSİL *ə.* متسلسل 1) zəncir kimi bir-birinə bağlı olan; silsiləli; 2) arası kəsilməyən; fasiləsiz.

MÜTƏSƏLSİLƏN *ə.* متسلسلاً bir-birinə bağlı, arası kəsilməz surətdə.

MÜTƏSƏRRİF *ə. متصرف* 1) sahib duran; yiyələnən, özünə mal edən; 2) yiyə, sahib; 3) vali, canişin.

MÜTƏSƏTTİR *ə. مستتر* gizli, örtülü; pərdələnmiş, pərdəli.

MÜTƏSƏVVİF *ə. متصوف* təsəvvüf tərəfdarı; sufi.

MÜTƏSƏVVİR *ə. متصور* 1) təsvir olunan, təsvirə gələn; 2) zehində canlandırılan, fikrə gətirilən; 3) mümkün ola bilən; mümkün.

MÜTƏŞABEH *ə. متشابه* bir-birinə bənzəyən; oxşayan.

MÜTƏŞAİR *ə. متشاعر* şairlik iddiasında olan // qafiyəpərdaz, qafiyəsaz.

MÜTƏŞAKİL *ə. متشاكل* şəkli bir olan, eyni şəkilli, eyni cür.

MÜTƏŞƏBBEH *ə. متشبه* bənzəyən, oxşar, bənzər.

MÜTƏŞƏBBİK *ə. متشبيك* şəbəkə kimi olan; şəbəkəli.

MÜTƏŞƏBBİS *ə. متشبيث* təşəbbüs edən; təşəbbüskar.

MÜTƏŞƏXXİS *ə. متشخص* 1) görkəmli, gözəçarpan; 2) təşəxxüs satan; təşəxxüslü; 3) müəyyən simptomlarına görə təyin edilən (*xəstəlik haqqında*).

MÜTƏŞƏKKİ *ə. متشكى* şikəyətlənən, şikəyəətçi.

MÜTƏŞƏKKİL *ə. متشكل* 1) xüsusi şəklə, sürətə düşmüş; 2) hasil olan, əmələ gələn, təşkil edilən.

MÜTƏŞƏKKİR *ə. متشكر* təşəkkür edən, minnətdarlığını bildirən.

MÜTƏŞƏMMİR *ə. متشمر* hazırlanmış, hazır.

MÜTƏŞƏRRE' *ə. متشرع* 1) hüquqçu, qanunçu; 2) dindar, dinçi.

MÜTƏŞƏTTİT *ə. متشئت* dağınıq, pərişan, qarışıq.

MÜTƏŞƏVVİQ *ə. متشوق* çox şövqü və arzusu olan.

MÜTƏŞƏVVİŞ *ə. متشوش* qarmaqarışıq, qarışıq, anlaşılmaz.

MÜTƏŞƏYYE' *ə. متشيع* şiə məzhəbini qəbul etmiş, şiə olmuş.

MÜTƏTABE' *ə. متتابع* bir-birinin ardınca gələn, bir-birini təqib edən.

MÜTƏTABİƏN *ə. متتابعاً* bir-birinin ardınca gələrək, bir-birini təqib edərək.

- MÜTƏTABİQ** ə. متطابق uyğun gələn, bir-birinə müvafiq olan.
- MÜTƏTƏBBE'** ə. متبع arxasınca düşüb araşdıran; yoxlayan.
- MÜTƏTƏBBİB** ə. متطبب özünü yalandan həkimə oxşadan, yalançı həkim.
- MÜTƏTƏVVİC** ə. متوج tac qoymuş; taclı.
- MÜTƏVAFIQ** ə. متوافق bir-birinə uyğun olan.
- MÜTƏVALİ** ə. متوالی bir-birinin ardınca; mütəmadi, ardıcıl.
- MÜTƏVALİYƏN** ə. متوالياً ara vermədən, ardıcıl surətdə.
- MÜTƏVARI** ə. متواری gizli, gizlin.
- MÜTƏVARİD** ə. متوارد 1) varid olan; gələn; 2) bir-birinə yaxınlaşan, təsadüf edən.
- MÜTƏVARİS** ə. متوارث miras qalan, irsən keçən.
- MÜTƏVATİR** ə. متواتر 1) xalq arasında söylənen, ağızdan-ağıza yayılan; 2) dalbadal.
- MÜTƏVAZE'** ə. متواضع təvazökar.
- MÜTƏVƏCCEH** ə. متوجه üz tutan, istiqamətlənən, yönələn, yollanan.
- MÜTƏVƏCCİHƏN** ə. متوجهًا üz tutaraq, bir tərəfə yollanaraq.
- MÜTƏVƏFFA** ə. متوفى || متوفا vəfat etmiş, ölmüş.
- MÜTƏVƏĞGİL** ə. متوغل bir şeyin əsasına çatan, hər şeyi bilən.
- MÜTƏVƏHHİM** ə. متوهم vahiməli, qorxunc.
- MÜTƏVƏHHİŞ** ə. متوحش hürkmüş, qorxmuş, qorxuya düşmüş.
- MÜTƏVƏKKİL** ə. متوكل 1) bel bağlayan, ümid edən; 2) bir işi görmək tapşırılan, vəkil edilən.
- MÜTƏVƏQQİ** ə. متوقى özünü gözləyən, muğayat olan.
- MÜTƏVƏQQİF** ə. متوقف 1) irəli getməyib yerində qalan; duran; 2) bağlı, əlaqəli; 3) artmayan, inkişaf etməyən (*xəstəlik haqqında*).
- MÜTƏVƏLLİ** ə. متولى idarə edən; başçı, müdir.
- MÜTƏVƏLLİD** ə. متولد 1) dünyaya gələn; doğulan; 2) əmələ gələn; törəyən.

MÜTƏVƏRRE' ə. متورع pəhriz saxlayan.

MÜTƏVƏRRİM ə. متورم 1) vərəm xəstəliyinə tutulmuş; vərəm-
li; 2) şişmiş, qabarmış.

MÜTƏVƏSSİT ə. متوسط 1) orta, mərkəzi; 2) vasitəçi, miyançı;
3) orta halda olan; ortabab.

MÜTƏVƏTTİN ə. متوطن 1) bir yeri özünə vətən edən, bir yerdə
yaşayan; 2) müəyyən bir yerə xas olan xəstəlik.

MÜTƏVVƏQ ə. مطوق 1) dövrələnmiş, araya alınmış; 2) həmail
taxmış, boyunbağı salmış.

MÜTƏVVƏL ə. مطول 1) uzadılmış // uzun; 2) geniş, müfəssəl,
ətraflı.

MÜTƏVVƏLƏN ə. مطولا 1) uzadılaraq; 2) ətraflı, müfəssəl olaraq.

MÜTƏYƏQQİZ ə. متيقظ 1) oyaq, oyanmış, ayılmış; 2) ayıq, sa-
yıq; ayıq-sayıq.

MÜTƏYƏMMİN ə. متيمين 1) mübarək; 2) bərəkətli, bərəkət gətirən.

MÜTƏYƏSSİR ə. متيسر asan icra olunan.

MÜTƏZAHİM ə. متزاحم çoxlu adamın iştirak etdiyi; qələbəlik,
izdihamlı.

MÜTƏZƏİD ə. متزائد getdikcə artan, çoxalan.

MÜTƏZƏİF ə. متضاعف bir neçə qat olan, qat-qat artan.

MÜTƏZƏBZİB ə. متذبذب qərarlı, təəddüd edən.

MÜTƏZƏLLİL¹ ə. متدلل alçalan, tənəzzül edən.

MÜTƏZƏLLİL² ə. متظلل kölgədə olan // kölgəsi olan, kölgəli.

MÜTƏZƏLLİM ə. متظلم zülmədən şikayət edən.

MÜTƏZƏLZİL ə. متزلزل titrəyən // sarsılan.

MÜTƏZƏMMİN ə. متضمن 1) içərisinə alan, əhatə edən; 2) za-
min, zəmanətçi.

MÜTƏZƏRRE' ə. متضرع özünü alçaldan, alçalaraq yalvaran.

MÜTƏZƏRRİR ə. متضرر zərərçəkən, ziyana düşmüş.

MÜTƏZƏVVİC ə. متزوج evli, ailəli.

MÜTƏZƏVVİD *ə.* متزود yol üçün azuqə və s. tədarük etmiş adam.

MÜTİ'// MÜT'İ *ə.* مطيع 1) itaət edən, tabe olan; 2) sakit, dinc.

MÜ'Tİ *ə.* معطى verən, əta edən.

MÜTİMM *ə.* متم bir şeyin tamamlanmasına yarayan; tamamlayan.

MÜTLƏQ *ə.* مطلق 1) qeydsiz, şərtsiz; 2) sərbəst, azad; 3) hökmən, necə olursa olsun; 4) qətiyyə, heç də; 5) xalis, saf; 6) tam, dolğun.

MÜTLƏQA *ə.* مطلقاً b a x mütləqən.

MÜTLƏQƏN *ə.* مطلقاً 1) heç qeyd-şərt olmadan; 2) hökmən, əlbəttə; 3) qətiyyə, qəti sürətdə.

MÜTLƏQİYYƏT *ə.* مطلقیت bütün hakimiyyətin bir adamın əlinə olduğu dövlət quruluşu // monarxiya.

MÜTLİF *ə.* متلف israf edən; israfçı.

MÜTMƏİN *ə.* مطمئن yəqinlik hasil etmiş, şübhə etməyən, yəqin bilən.

MÜTRİB, MÜTRÜB *ə.* مطرب 1) çalğıcı, sazəndə, çalan; 2) oynayan, rəqqas; 3) yüngül, yerini bilməyən adam.

MÜTTƏFİQ *ə.* متفق ittifaq bağlamış, bir iş üçün birləşmiş.

MÜTTƏFİQANƏ *ə.* متفق və f. انه müttəfiq kimi, müttəfiqəsinə.

MÜTTƏFİQƏN *ə.* متفقاً 1) birləşmiş halda, ittifaq bağlayaraq; 2) həmfikir olaraq, həmrəy olaraq.

MÜTTƏFİQÜRRƏ'Y *ə.* متفق الرأي 1) bir rəydə olan; həmrəy; 2) bir səsle.

MÜTTƏHƏM *ə.* متهم 1) b a x müttəhim (1-ci mənada); 2) qəbahətli, pis iş görmüş.

MÜTTƏHİD *ə.* متحد birləşmiş, ittifaqa gəlmiş, müttəfiq.

MÜTTƏHİDƏN *ə.* متحدًا birlikdə, birgə.

MÜTTƏHİDÜLQÖVL *ə.* متحد القول sözləri bir olan.

MÜTTƏHİDÜLFİKR *ə.* متحد الفكر həmfikir.

MÜTTƏHİM *ə.* متهم 1) ittiham olunan; 2) ittiham edən.

MÜTTƏXƏZ *ə.* متخذ qəbul edilən.

- MÜTTƏXİZ** *ə.* متخذ qəbul edən.
- MÜTTƏKİ** *ə.* متكى dayanana, dayanmış.
- MÜTTƏQİ** *ə.* متقى Allahdan qorxan; dindar, mömin.
- MÜTTƏQİN** *ə.* متقن yəqin bilən, gözü ilə görə.
- MÜTTƏLE'** *ə.* مطلع bir işdən xəbərdar, məlumatı olan.
- MÜTTƏRİD** *ə.* مطرد sıralı, müntəzəm.
- MÜTTƏRİDƏN** *ə.* مطرداً sıra ilə, müntəzəm şəkildə.
- MÜTTƏSE'** *ə.* متسع genişlənmiş.
- MÜTTƏSİF** *ə.* متصف müəyyən sifətdə olan, müəyyən xasiyyətli.
- MÜTTƏSİL** *ə.* متصل 1) bitişik, yapışıq; 2) ardıcıl davam edən; fasiləsiz; 3) daimi, həmişəlik.
- MÜTTƏSİLƏN** *ə.* متصلاً 1) ardıcıl surətdə, bir-birinin ardınca; 2) daima, həmişə.
- MÜTTƏSİM** *ə.* متسم nişanı olan, əlaməti olan; nişanlı.
- MÜVACİHƏ** *ə.* مواجهه üz-üzə gəlmə, üzbəüz dayanma.
- MÜVACİHƏTƏN** *ə.* مواجهتاً üz-üzə gələrək, üzbəüz duraraq.
- MÜVAFİQ** *ə.* موافق uyğun, mütəbiq, münasib.
- MÜVAFİQƏT** *ə.* موافقت 1) uyğunluq, münasiblik; 2) razılıq vermə, müsaidə etmə; 3) uzlaşma.
- MÜVAXAT** *ə.* مواخات 1) bir-biri ilə qardaş olma, qardaşlıq; 2) dostluq, sədaqət.
- MÜVALAT** *ə.* موالات qarşılıqlı məhəbbət.
- MÜVANİSƏT** *ə.* موانست 1) bir-birinə alışma; ünsiyyət; 2) vəhşi heyvanın insana alışması, əhliləşməsi.
- MÜVARİDƏ** *ə.* موارد 1) gedib-gəlmə, gediş-gəliş, əlaqə; 2) iki şairin bir-birindən xəbərsiz eyni beyti söyləməsi.
- MÜVASA(T)** *ə.* مواسات || مواسا 1) yaxşılıq, əl tutma, kömək; 2) təsəlli vermə, dərdə şərik olma.
- MÜVASİLƏ(T)** *ə.* مواصلت || مواصله bir-birinə yetişmə; qovuşma, vüsal.

MÜVAZAT ə. موازت müvazi olma; paralellik.

MÜVAZİ ə. موازی 1) paralel; 2) paralelcəsinə, paralel olaraq; 3) bərabər, eyni, oxşar, tən.

MÜVAZİB ə. مواظب 1) səyli, çalışqan; 2) səbatlı; 3) qeydə qalan, qayğıkeş; 4) göz yetirən; gözətçi.

MÜVAZİBƏT ə. مواظبت 1) səylilik, çalışqanlıq; 2) cəhd etmə, səy etmə; 3) səbatlılıq, mətinlik.

MÜVAZİN ə. موازن 1) çəkisi bərabər olan; 2) tarazlaşdırən, müvazinətləşdirən.

MÜVAZİNƏ(T) ə. موازنت || موازنه 1) iki şeyin çəkiddə bərabər olması; 2) gəlir və çıxarın bərabərliyi; 4) tarazlaşdırma, müvazinətləşdirmə.

MÜVƏCCƏH ə. مواجه münasib, müvafiq.

MÜVƏFFƏQ ə. موفق 1) nail olunan; 2) uğurlu olan.

MÜVƏFFƏQİYYƏT ə. موفقیت uğur, nailiyyət.

MÜVƏFFİQ ə. موفق 1) nail olan; 2) işi düz gətirən.

MÜVƏHHƏD ə. موحد 1) tək, bir, vahid; 2) ərəb əlifbasında: bir nöqtəsi olan (*hərf*).

MÜVƏHHƏŞ(Ə) ə. موحشه || موحش 1) boş, əhalisiz, məskun olmayan; 2) qaşqabaqlı, acıqlı; 3) vəhşiləşmiş (*heyvan haqqında*).

MÜVƏHHİD ə. موحد 1) birləşdirən, vahid edən; 2) Allahın birliyinə (tövhidə) inanan; monoteist.

MÜVƏHHİŞ ə. موحش 1) müəyyən bir yeri əhalisiz qoyan; 2) vəhşiləşdirən; 3) dəhşətə gətirən, qorxu törədən; qorxunc.

MÜVƏKKƏL ə. موكل b a x müvəkkil (*1-ci mənada*).

MÜVƏKKƏL(ÜN)BİH ə. موكل به vəkilə tapşırılan.

MÜVƏKKİL ə. موكل 1) vəkil edilmiş, iş tapşırılmış; 2) vəkil edən, iş tapşırılan.

MÜVƏQQƏR ə. موقر hörmət edilən; sayılan.

MÜVƏQQƏT ə. موقت b a x müvəqqəti.

MÜVƏQQƏTƏN ə. موقتاً müvəqqəti olaraq, az bir zaman üçün; hələlik.

MÜVƏQQƏTİ ə. موقتی daimi olmayan; hələlik.

MÜVƏQQİT ə. موقت 1) vaxtı (xüsusilə də namaz vaxtını) müəyyənləşdirən adam; 2) xronometr.

MÜVƏQQİTXANƏ ə. موقت və f. خانه iri məscidlərin nəzdində vaxt xidməti otağı.

MÜVƏLLƏD ə. مولد 1) doğulmuş, törənmiş, əmələ gəlmiş; 2) dilçilikdə: düzəltmə, yaxud alınma (söz); 3) mulat.

MÜVƏLLƏDAT ə. مولدات «müvəlləd» c. doğulanlar, doğulan insanlar və heyvanlar.

MÜVƏLLİD ə. مولد 1) doğuran; 2) hasil edən, meydana çıxaran.

MÜVƏLLİDƏ ə. مولده mama, mamaça.

MÜVƏLLİDÜLHÜMUZƏ ə. مولد الحموضه oksigen.

MÜVƏLLİDÜLMA' ə. مولد الماء hidrogen.

MÜVƏRRƏX ə. مورخ tarix qoyulmuş; yazılı.

MÜVƏRRƏXƏN ə. مورخاً tarixi yazıldığı halda, tarixi qoyularaq.

MÜVƏRRİX ə. مورخ 1) tarix yazan; 2) tarixşünas, tarixçi; 3) salnaməçi.

MÜVƏSSE' ə. موسع genişləndirən, genəldən.

MÜVƏSVİS ə. موسوس vəsvəsəçi.

MÜVƏŞŞƏH ə. موشح 1) bəzəkli; bəzənmiş, süslü; 2) misralarının birinci hərfləri bir söz təşkil edən (*şeir haqqında*).

MÜVƏZZE' ə. موزع paylayan, paylaşdırın.

MÜVƏZZƏF ə. موظف 1) vəzifəsi olan, vəzifəli; 2) bir vəzifə həvalə edilən.

MÜVƏZZƏH ə. موضح izah olunmuş; aydınlaşdırılmış.

MÜVƏZZƏHƏN ə. موضحاً aydınlaşdırılaraq.

MÜVƏZZİ ə. مودی əziyyət verən; incidən.

MÜYƏSSƏR ə. ميسر 1) asan, sadə; 2) nəсіб, qismət; 3) mümkün, ələ gələn; 4) uğurlu, müvəffəqiyyətli.

MÜZAB *ə.* مذاب eridilmiş, ərinti.

MÜZADD *ə.* مضاف zidd, qarşı, əks olan.

MÜZAƏF *ə.* مضاعف ikiqat, qat-qat, iki dəfə artmış.

MÜZAF *ə.* مضاف 1) qatılmış, əlavə edilmiş; 2) qrammatikada: izafət birləşməsində təyin edilən.

MÜZAF(ÜN)İLEYH *ə.* مضاف اليه qrammatikada: izafət birləşməsində təyin edən.

MÜZAH *ə.* مزاح 1) lətifə; 2) əyləncə.

MÜZAHİM *ə.* مزاحم 1) zəhmət verən; 2) çətinləşdirən, ağırlaşdıran.

MÜZAHİMƏ *ə.* مزاحمه qarşısındakıları sıxışdırıb hücum etmə.

MÜZAHİR *ə.* مظاهر 1) aşkar edən, aydınlaşdıran; 2) kömək edən; 3) hamı, himayə edən; 4) nümayiş etdirən, nümayişçi.

MÜZAHİRƏT *ə.* مظاهرت yardım, kömək, müavinət.

MÜZAIÐƏ *ə.* مزائده b a x müzayidə.

MÜZAIQƏ *ə.* مضائقه b a x müzayiqə.

MÜZAKİRƏ *ə.* مذاكره 1) bir məsələ haqqında fikir mübadiləsi; 2) şagirdin öyrəndiyi dərsi danışması.

MÜZAL *ə.* مزال uzun ətək.

MÜZARE' *ə.* مضارع 1) oxşayan, bənzəyən // oxşar, bənzər; 2) qrammatikada: qeyri-qəti gələcək zaman; 3) əruz vəznində bir bəhrin adı.

MÜZARİBƏ *ə.* مضاربه 1) döyüşmə, vuruşma; 2) boks; 3) şirkət, şərikli müəssisə növü.

MÜZARİƏ¹ *ə.* مزارعه torpağı icarəyə vermə.

MÜZARİƏ² *ə.* مضارعه oxşama, bənzəmə // oxşarlıq, bənzərlik.

MÜZAYİÐƏ *ə.* مزايده 1) hərraca qoyub satma; 2) hərrac üsulu ilə açıq satış; auksion.

MÜZAYİQƏ *ə.* مضايقه 1) darlıq, sıxıntı, çətinlik; 2) möhtac olma; ehtiyac; 3) əsirgəmə.

MÜZCİR *ə.* مضجر sıxıntı keçirən; hüznü, qəmli.

MÜZDAD *a.* مزداد artmış, çoxalmış.

MÜZDƏHİM *a.* مزدحم sıx yığılmış; sıxılmış.

MÜZƏBZƏB *a.* مذبذب tərəddüd edilən.

MÜZƏBZİB *a.* مذبذب qəti qərara gələ bilməyən; tərəddüd edən.

MÜZƏ'FƏR *a.* مزعفر zəfəran tökülmüş; zəfəranlı.

MÜZƏFFƏR *a.* مظفر 1) zəfər çalmış; qalib; 2) bir işdə müvəffəq olan.

MÜZƏFFƏRƏN *a.* مظفراً zəfər çalaraq, qalib gələcək.

MÜZƏFFƏRİYYƏT *a.* مطفريت qalib gəlmə; qalibiyyət, zəfər.

MÜZƏXRƏF *a.* مزخرف 1) yalan, uydurma; 2) boş, mənasız, bi-hudə; 3) ucuz, saxta bər bəzəklə bəzənmiş.

MÜZƏXRƏFAT *a.* مزخرفات «*müzəxrəf*» *c.* 1) yalan, uydurma şeylər; 2) boş, mənasız ibarələrlə söylənen nitq; deməqoqcasına deyilən sözlər. 3) *t.* ucuz, saxta bər-bəzəklə bəzənmə.

MÜZƏHHƏB *a.* مذهب qızıl suyuna çəkilmiş.

MÜZƏHHİB *a.* مذهب əlyazmanı qızıl suyu ilə bəzəyən sənətkar.

MÜZƏKKA *a.* مزكا 1) pak, təmiz; 2) zəkati verilmiş.

MÜZƏKKƏR *a.* مذکر 1) kişi; 2) qrammatikada: kişi cinsi; 3) erkək.

MÜZƏKKƏRƏ *a.* مذکره 1) bir iş haqqında lazımı yerə təqdim olunan yazı; 2) cib dəftərçəsi.

MÜZƏKKİ *a.* مزكى 1) pak edən; təmizləyən; 2) zəkat verən.

MÜZƏLLƏM *a.* مظلم kölgə altında olan, kölgə düşmüş.

MÜZƏVVƏ *a.* مزوا guşəli, tinli.

MÜZƏVVƏR *a.* مزور yalan, saxta.

MÜZƏVVİR *a.* مزور yalançı, saxtakar, yalandan sənəd və s. düzəldən, qəlp iş görəni.

MÜZƏYYƏL *a.* مذيل 1) əlavəsi olan; əlavəli; 2) altında cavab yazılıb göndərilən.

MÜZƏYYƏLAT *a.* مذيلات «*müzəyyəl*» *c.* əlavə olunan şeylər.

MÜZƏYYƏLƏN *a.* مذيلاً cavab verilərək, cavabı yazılaraq.

MÜZƏYYƏN ə. مزین zinətli; bəzəkli; bəzədilmiş.

MÜZHƏRAT ə. مزهرات «müzhərə» c. çiçəkliklər, güllüklər.

MÜZHƏRƏ ə. مزهره çiçəklə bəzənmiş yer // çiçəklik, güllük.

MÜZHİK ə. مضحك 1) güldürən; 2) gülməli.

MÜZHİR ə. مظهر zahirə çıxaran, aşkar edən; aydınlaşdırın.

MÜZİ' ə. مضى işıqlandıran; parlayan, parlaq.

MÜZ'İC ə. مزعج usandıran, usandırıcı.

MÜZİQ ə. مضيق 1) təzyiq edən, darlaşdırın, sıxan; 2) darısqal, dar.

MÜZİL ə. مزيل yox edən, məhv edən.

MÜZİLL¹ ə. مزل 1) sürüşkən; 2) günahkar, xata etmiş.

MÜZİLL² ə. مضل doğru yoldan azdıran, başdan çıxaran.

MÜZİLL³ ə. مظل kölgə salan; kölgəli.

MÜZİRR ə. مضر zərər yetirən, ziyan vuran; zərərli.

MÜZLİM ə. مظلم 1) qaranlıq; 2) məchul; 3) mənhuş, mənfur.

MÜZLİMƏ ə. مظلمه 1) təzyiq etmə; incitmə; 2) şikayət.

MÜZMƏHİL ə. مضمحل alt-üst olmuş, büsbütün məhv edilmiş, yox edilmiş.

MÜZMƏR ə. مضمr 1) gizli, örtülü; 2) nəzərdə tutulan, fikirdə olan; 3) ərəb qrammatikasında: əvəzlik.

MÜZMİN ə. مضمن üstündən çox keçmiş; köhnəlmiş (*xəstəlik haqqında*).

MÜZNİB ə. مذنب günahkar, müqəssir.

MÜZTƏRİB ə. مضطرب 1) iztirab çəkən, sıxıntı çəkən; 2) qızıxmış, həyəcanlanmış; 3) rahatsız, nigaran; 4) aydın olmayan; məchul; 5) dolaşmış, qarmaqarışıq; 6) həyəcanlı, iztirablı (*yuxu haqqında*); 7) çala-çuxur, kələ-kötür (*yol haqqında*).

MÜZTƏRİBÜLHAL ə. مضطرب الحال iztirab keçirən, halı pis olan.

MÜZTƏR(R) ə. مضطر 1) məcbur, naçar, çarəsiz; 2) sıxıntı çəkən, tənqə gələn.

N

N ə. ن ərəb əlifbasında 25-ci, fars əlifbasında 29-cu, əski Azərbaycan əlifbasında 30-cu hərf; əbcəd hesabında 50 rəqəmini ifadə edir.

NA *f.* نا b a x **na**y.

NAAFƏRİDƏ *f.* نأفريده yaradılmamış, vücuda gətirilməmiş (*Allah haqqında*).

NAB¹ *f.* ناب saf, xalis, təmiz.

NAB² ə. ناب 1) azı diş; 2) yırtıcı heyvanların uzun, iti yan diş(lər)i.

NABALİĞ *f.* نا və ə. بالغ 1) həddi-bülüğa çatmamış; yetişməmiş; 2) dünyagörüşü məhdud; dar düşüncəli.

NABƏCA *f.* نابجا yersiz, münasibətsiz.

NABƏGAH *f.* نابگاه vaxtsız // yersiz, münasibətsiz.

NABƏKAR *f.* نابكار 1) yaramaz, alçaq; 2) mərdimazar.

NABƏLƏD *f.* نابلد bələd olmayan; bilməyən.

NABƏŞÜUR *f.* نا və ə. بشعور şüursuz, düşüncəsiz.

NABİDAR *f.* نابيدار oyaq olmayan; yatmış.

NABİNA *f.* نابينا gözü görməyən; kor.

NABİT *f.* نابت bitən, göyərən.

NABUD *f.* نابود yox olan, meydanda olmayan, məhv olmuş.

NACİ ə. ناجی nicat tapan; qurtulan.

NACİNS *f.* نا və ə. جنس 1) cinsi pis; 2) nanəcib.

NAÇAR *f.* ناچار 1) çarəsiz, məcbur; 2) biçarə, zavallı.

NAÇİZ *f.* ناچيز 1) heç dərəcəsində olan; 2) bir az; azacıq; 3) çox əhəmiyyətsiz.

NAÇİZANƏ *f.* ناچيزانه heç bir şeyi olmayan kimi.

NADAN *f.* نادان 1) cahil, qanmaz; 2) biliksiz.

NADANƏ *f.* نادانه nadan qadın, qanmaz qadın.

NADANİ *f.* ندانی cahillik, qanmazlıq.

NADAR *f.* نادر varı olmayan; kasıb.

NADİ *a.* نادى 1) çağırın, nida edən; 2) bağırın, çığırın.

NADİDƏ *f.* نادیده 1) görünməmiş, misli-bərabəri olmayan; 2) qiymətli, az tapılan, nadir.

NADİM *a.* نادم peşman olan, peşmançılıq çəkən.

NADİR¹ *a.* نادر b a x **nadir¹** (1-ci və 2-ci mənalarda).

NADİR² *a.* نادر b a x **nadir²**.

NADİRAT *a.* نادرات «nadir» *c.* nadir şeylər, az tapılan şeylər.

NADİRƏ¹ *a.* نادره 1) az ələ düşən, az tapılan; 2) qəribə, əcaib; 3) qəribə, əcaib hekayə.

NADİRƏ² *a.* نادره göy qübbəsinin zenitin müqabilində duran nöqtəsi.

NADİRƏDAN *a.* نادره və *f.* دان qəribə şeylər bilən.

NADİRƏGU *a.* نادره və *f.* گو qəribə şeylər danışan.

NADİRƏN *a.* نادراً bəzi vaxtlarda, nadir hallarda; aradır.

NADİRƏSƏNC *a.* نادره və *f.* سنج qəribə şeylər düzəldən // nadir şeylər işlədən.

NADİRƏT *a.* نادرت az olan, az tapılan.

NADİRƏTƏN *a.* نادرتاً az hallarda, nadir hallarda.

NADİRÜLVÜQU' *a.* نادر الوقوع az təsadüf olunan; gec-gec baş verən.

NADÜRÜST *f.* نادرست 1) düz(gün) olmayan; əyri, yanlış; 2) dələduz.

NADÜRÜSTİ *f.* نادرستی 1) düz(gün) olmama; əyrilik, yanlışlıq; 2) dələduzluq.

NAƏHL *f.* نا və *a.* اهل ləyaqətsiz, yaramaz, tərbiyəsiz.

NAƏMN *f.* نا və *a.* امن təhlükəsiz olmayan; təhlükəsi olan; təhlükəli.

NAƏMNİ *f.* نا və *a.* امنی təhlükəlilik.

NAF *f.* ناف göbək.

NAFE' *a.* نافع faydalı, mənfəətli; xeyirli.

NAFƏ *f.* نافه 1) xüsusi cinsdən olan ahunun göbəyindəki müşk vəzisi; 2) sevgilinin zülfü, saçı.

NAFƏGÜŞA *f.* نافه گشا müşk kimi ətir saçan, ətir iyi verən.

NAFƏHM *f.* ناه və ə. فهم fəhmsiz, anlamaz, küt, dar düşüncəli.

NAFƏRCAM *f.* نافر جام 1) əsilsiz, əsassız; 2) uğursuz.

NAFİ *ə.* نافی inkar edən; danan.

NAFİƏ *ə.* نافعه yol, tikinti və s. işlərə baxan dövlət idarəsi.

NAFİLƏ *ə.* نافله bihudə, hədə, boş yerə, nahaq.

NAFİZ *ə.* نافذ 1) nüfuz edən; 2) təsir göstərən, təsir edən; 3) hök-mü keçən; nüfuzlu.

NAGAH, NAGƏH *f.* ناگاه || ناگه 1) birdən-birə, qəfildən, birdən; 2) münasibətsiz, vaxtsız.

NAGƏHAN *f.* ناگهان qəflətən, birdən-birə, gözləmədən.

NAGƏHANİ *f.* ناگهانی qəflətən olan, gözlənilmədən törəyən.

NAGÜFTƏ *f.* ناگفته söylənməmiş, deyilməmiş.

NAGÜMAN *f.* ناگمان güman olmayan, ehtimal edilməyən.

NAGÜVAR(A) *f.* ناگوار || ناگوار 1) çətin həzm edilən; ağır (*ye-mək haqqında*); 2) cana sınımayan, nuş olmayan; 3) ürəkbulandıran, ürəkbulandırıcı.

NAHAQ *f.* ناه və ə. حق b a x nahəq(q).

NAHƏQ(Q) *f.* ناه və ə. حق 1) haqsız, ədalətsiz; 2) əbəs yerə, boş yerə; əbəs.

NAHƏMTA *f.* ناهمتا tayı-bərabəri olmayan; misilsiz.

NAHƏMVAR *f.* ناهموار 1) düz olmayan, hamar olmayan; kələ-kötür; 2) kobud, qaba, yonulmamış; 3) yekəpər, zorba.

NAHƏNGAM *f.* ناهنگام vaxtsız, bivaxt.

NAHİ *ə.* ناهى b a x nahiyə¹.

NAHİB *ə.* ناهب qarətçi, çapovulçu.

NAHİD *ə.* ناهد 1) Zöhrə // Venera (*ulduz*); 2) həddi-bülüğa çatmış (*oğlan haqqında*).

NAHİDƏ *ə.* ناهده həddi-bülüğa çatmış (*qız haqqında*).

NAHİYƏ¹ *ə.* ناهيه qadağan olunmuş (*iş və ya şey haqqında*).

NAHİYƏ² *ə.* ناحيه 1) yan tərəf; kənar; 2) yaxın, qonşu; 3) rayon, region (*inzibati ərazi bölgüsü*).

NAXAH *f.* ناخواه istəməyərək, istəmədən.

NAXƏLƏF *f.* نا خلف *və ə.* خلف 1) ata-babasına, əcdadına bənzəmə-yən; 2) valideynlərinin əleyhinə çıxan; 3) xeyirsiz, xeyir verməyən (*övlad haqqında*).

NAXOŞ *f.* ناخوش 1) xoşa gəlməyən, qəbul edilə bilməyən; 2) pis, yaman; 3) xəstə, azarlı.

NAXOŞGÜVAR *f.* ناخوشگوار 1) çətin həzm olunan; 2) ləzzətsiz, dadsız.

NAXUDA¹ *f.* ناخدا Allaha inanmayan; allahsız.

NAXUDA² *f.* ناخدا gəmi kapitani, gəmi başçısı.

NAXUDATƏRS *f.* ناخدا ترس Allahdan qorxmayan.

NAXUN *f.* ناخون dırnaq; caynaq. **Naxuni-nədamət** ناخون ندامت peşman olub dırnağını dişləmə.

NAXÜRRƏM *f.* ناخرم *və ə.* خرم şad olmayan; qüssəli, qəmli, kədərli.

NAİB *ə.* نائب 1) hökmdarı əvəz edən; hökmdarın nümayəndəsi; 2) katib; 3) qazının vəkili; 4) müavin.

NAİL *ə.* نائل yetişən, əli çatan, müvəffəq olan.

NAİLİYYƏT *ə.* نائليت əldə edilən uğur(lar), müvəffəqiyyət(lər).

NAİM *ə.* نائم yuxuda olan; yatan.

NAİMƏ *ə.* ناعمه yumşaq, sümüksüz.

NAİRƏ *ə.* نائره od, alov, şölə.

NAKAM *f.* ناکام kama çatmamış, arzusu ürəyində qalmış. **Nakami-diləfkar** ناکام دلافکار ürəyi sınıq, kama çatmamış adam.

NAKƏS *f.* ناکس mür(üv)vətsiz, alçaq.

NAQABİL *f.* ناقابل *və ə.* قابل 1) qabiliyyətsiz, ləyaqətsiz; 2) mümkün olmayan; imkansız.

NAQABİLİ *f.* ناقابلی *və ə.* قابلی mümkün olmama; imkansızlıq.

NAQAFİL *f.* نا və *a.* قافل 1) qəflət etməyən; ayıq; 2) qəflətən, birdən-birə, xəbərsiz.

NAQAIL *f.* نا və *a.* قائل qail olmayan, razılaşmayan.

NAQEĦ *a.* ناقه xəstəlikdən yenicə duran, çox arıq; zəif.

NAQƏ *a.* ناقه dişə dəvə; **Naqei-üryan** ناقه عريان çılpaq (dişi) dəvə.

NAQƏBUL *f.* نا və *a.* قبول qəbul edilməyən.

NAQƏNİŞİN *a.* ناقه və *f.* نشين dişə dəvəyə minmiş.

NAQİL *a.* ناقل 1) daşıyan, bir yerdən başqa yerə aparın; 2) nəql edən, rəvayət edən; danışan; 3) istiliyi, elektriki, səsi və s. özü vəsi-təsilə başqa cismə keçirən; keçirici.

NAQİS *a.* ناقص 1) tam olmayan; əskik; 2) qüsurlu, eyibli, nöqsanlı; 3) riyaziyyatda: çıxma işarəsi.

NAQİSİYYƏT *a.* ناقصیت naqislik, nöqsanlılıq, natamamlıq.

NAQİSÜL'ƏQL *a.* ناقص العقل ağıldan kəm, ağı az.

NAQUS *a.* ناقوس zəng.

NAL¹ *f.* نال 1) içi boş qamış; 2) qamışın içindəki incə damar(lar); 3) b a x ney.

NAL² *a.* نعل b a x nə'l.

NALAN *f.* نالان nalə edən; ağlayan, inildəyən.

NALAYİQ *f.* نا və *a.* لايق layiq olmayan; ləyaqətsiz.

NALBƏND *a.* نعل və *f.* بند b a x nə'lbənd.

NALƏ *f.* ناله fəğan, inilti. **Nalei-səməndər** ناله سمندر səməndər kimi göz yaşı tökən; **nalei-səxt** ناله سخت bərk inilti; **nalei-zar** ناله زار zar-zar ağlama.

NALƏKAR *f.* ناله كار b a x naləzən.

NALƏKÜNAN *f.* ناله كنان ağlayaraq, ağlaya-ağlaya.

NALƏZƏN *f.* ناله زن nalə edən; inildəyən.

NALIŞ *f.* نالاش nalə etmə; inləmə, inilti.

NAM *f.* نام ad.

NAMAVƏR *f.* نام آور adlı, məşhur.

NAMAZ *f.* نماز b a x **nəmaz**.

NAMDAR *f.* نامدار 1) adlı-sanlı; 2) b a x **namvər** (*1-ci mənada*).

NAMEHRİBAN *f.* نامهربان mehriban olmayan; adamayovuşmaz.

NAMƏ *f.* نامه 1) məktub, kağız; 2) kitab; 3) sənəd. **Namei-ə'mal** نامه اعمال hər bir adamın bu dünyada gördüyü işləri yazılan kitabça (*bəzən zaraflatla işlədilir*); **namei-hümayun** نامه همایون padşah məktubu; rəsmi məktub.

NAMƏBƏR *f.* نامه بر məktub aparıb-gətirən; qasid.

NAMƏDPUŞ *f.* نامدپوش b a x **nəməduş**.

NAMƏ'DUD *f.* نا və ə. معدود saysız, çox, saysız-hesabsız.

NAMƏFHUM *f.* نا və ə. مفهوم anlaşılmaz, anlaşılmayan.

NAMƏFHUMİ *f.* نا və ə. مفهومی anlaşılmazlıq, anlaşılmama.

NAMƏHBUB *f.* نا və ə. محبوب xoşa gəlməyən, ürəyə yatmayan.

NAMƏHDUD *f.* نا və ə. محدود 1) həddi, sonu olmayan; 2) ucsuz-bucaqsız, çox geniş.

NAMƏHƏL(L) *f.* نا və ə. محل yersiz, yerində olmayan.

NAMƏHRƏM *f.* نا və ə. محرم 1) islam dininə görə, qadının yaşınmalı olduğu kişi, yaxud kişinin görməyə ixtiyarı olmadığı qadın; 2) yad, özgə, biganə.

NAMƏHRƏMANƏ *f.* نا və ə. محرم və f. انه yad kimi, özgəyə oxşayaraq.

NAMƏHRƏMİYYƏT *f.* نا və ə. محرمیت məhrəm olmama.

NAMƏHSUR *f.* نا və ə. محصور saya-hesaba gəlməyən, həddən artıq.

NAMƏQBUL *f.* نا və ə. مقبول qəbul olunmayan.

NAMƏQDUR *f.* نا və ə. مقدور qeyri-mümkün, mümkün olmayan.

NAMƏ'QUL *f.* نا və ə. معقول ağla uymayan, ağıl qəbul etməyən; məntiqsiz.

NAMƏ'LUM *f.* نا və ə. معلوم məlum olmayan; bilinməyən.

NAMƏNDƏ *f.* نامنده adlı, adlanan.

NAMƏRBUT *f.* نا və ə. مربوط 1) rəbitəsiz, əlaqəsiz; 2) bağlanmış, bağlı olmayan.

NAMƏRD *f.* نامرد «kişi olmayan» 1) rəzil, alçaq; 2) vəfasız, sözünün üstündə durmayan.

NAMƏRDANƏ *f.* نامردانه namərdcəsinə, namərdliklə.

NAMƏRDİ *f.* نامردی namərdlik, xainlik.

NAMƏRĞUB *f.* نا və ə. مرغوب rəğbət edilməyən, xoşa gəlməyən; bəyənilməyən.

NAMƏRƏS *f.* نامه رس diplomatik kuryer.

NAMƏ'RUF *f.* نا və ə. معروف bilinməyən, tanınmayan, şöhrətsiz.

NAMƏSMU' *f.* نا və ə. مسموع 1) eşidilməyən; 2) eşidilməyə layiq olmayan; 3) qəbul edilə bilməyən, qəbul edilməz.

NAMƏS'UD *f.* نا və ə. مسعود xoşbəxt olmayan.

NAMƏŞRU' *f.* نا və ə. مشروع qanuna zidd olan; qanunsuz.

NAMƏTBU' *f.* نا və ə. مطبوع çap olunmamış, nəşr edilməmiş.

NAMƏZAC *f.* نا və ə. مزاج b a x **namizac**.

NAMİ¹ *f.* نامی adlı, məşhur.

NAMİ² ə. نامی b a x **namiyə**.

NAMİYƏ ə. نامیه 1) bitmə, göyərmə; 2) bitki, göyərti.

NAMİZAC *f.* نا və ə. مزاج kefsiz, xəstə, naxoş.

NAM-NƏNG *f.* نام ننگ b a x **namü nəng**.

NAMÖHTƏRƏM *f.* نا və ə. محترم hörməti olmayan, hörmətsiz.

NAMÖ'TƏDİL *f.* نا və ə. معتدل mütənasib olmayan.

NAMÖVZUN *f.* نا və ə. موزون vəznətsiz, ahəngsiz.

NAMURAD *f.* نا və ə. مراد muradına çatmayan, arzusu ürəyində qalan.

NAMUS *f.* ناموس *asli y.* 1) qeyrət, mənlik; 2) Allaha yaxın mələk.

NAMUSKAR *f.* ناموس və *f.* کار 1) namuslu; 2) düz, təmiz (*adam haqqında*).

NAMUSKARANƏ ə. ناموس və *f.* کارانه namuslu adama yaraşan surətdə; namusla.

NAMÜBARƏK *f.* نا və ə. مبارك 1) uğursuz, müvəffəqiyyətsiz; 2) xoşa gəlməyən; pis.

NAMÜƏYYƏN *f.* نا və ə. معين qeyri-müəyyən, müəyyən olmayan.

NAMÜLA(Y)İM *f.* نا və ə. ملايم || ملائم qatı, sərt, mülayim olmayan.

NAMÜNASİB *f.* نا və ə. مناسب 1) münasib olmayan, uyğun olmayan; 2) yersiz, pis.

NAMÜ NƏNG *f.* نام و ننگ şöhrətə və ya biabırçılığa səbəb olan (*iş, hərəkət və s.*).

NAMÜ NİŞAN *f.* نام و نشان 1) əsər-ələmət; 2) ad-san, şöhrət.

NAMÜMKÜN *f.* نا və ə. ممكن mümkün olmayan, yerinə yetirilə bilməyən.

NAMÜR(ÜV)VƏT *f.* نا və ə. مروت mür(üv)vətsiz, insafsız.

NAMÜSƏLMAN *f.* نا və ə. مسلمان müsəlman olmayan, islam dinində olmayan; qeyri-müsəlman.

NAMÜSTƏHƏQQ *f.* نا və ə. مستحق haqqı olmayan.

NAMÜTƏNAHİ *f.* نا və ə. متناهی sonsuz, nəhayətsiz, ucsuz-bucaqsız.

NAMÜTƏSƏVVİR *f.* نا və ə. متصور təsəvvürə gəlməyən, təsəvvür oluna bilməyən.

NAMÜVAFIQ *f.* نا və ə. موافق müvafiq olmayan, uyğun gəlməyən.

NAMVƏR *f.* نامور pəhləvan, igid.

NAMVƏRİ *f.* ناموری pəhləvanlıq, igidlik.

NAMZƏD *f.* نامزد 1) nişanlı, adaxlı; 2) bir işə, vəzifəyə, təşkilata təyin edilməsi və ya qəbul edilməsi nəzərdə tutulan adam.

NAMZƏDİ *f.* نامزدی namizədlik.

NAN *f.* نان çörək.

NANƏCİB *f.* نا və ə. نجيب 1) nəcabətsiz, əsli-nəsəbi olmayan; 2) tərbiyəsiz, yaramaz.

NANKOR *f.* نانکور çөрəkkitirən (*adam haqqında*).

NANPARƏ *f.* نانپاره 1) çөрək parçası; 2) dolanacaq // vəzifə, iş.

- NANŪ NƏMƏK** *f.* نان و نمك duz-çörək.
- NAPAK** *f.* ناپاک 1) pak olmayan; murdar; 2) bədəsil, nanəcib; 3) günahkar, təqsirkar.
- NAPAKİ** *f.* ناپاکی pak olmama; murdarlıq.
- NAPAYDAR** *f.* ناپایدار 1) qərarsız, səbatsız; 2) puç, fani // daimi olmayan, həmişəlik olmayan.
- NAPEYDA** *f.* ناپیدا zahirdə olmayan, gözə görünməyən; gizli.
- NAPƏDİD** *f.* ناپدید meydanda olmayan, gözdən uzaq olan; görünməz.
- NAPƏSƏND** *f.* ناپسند b a x **napəsəndidə**.
- NAPƏSƏNDİDƏ** *f.* ناپسندیده bəyənilməyən, qəbula keçməyən.
- NAPƏZİR** *f.* ناپذیر qəbul edilməyən, qəbul etməyən.
- NAPÜXTƏ** *f.* ناپخته 1) bişməmiş, xam, çiy; 2) təcrübəsiz, nabələd.
- NAR** *a.* نار od, atəş; 2) cəhənnəm; 3) dərd, qəm, kədər.
- NARAST** *f.* نارست doğru olmayan; düz(gün) olmayan, əyri.
- NARDƏN(Ə)** *f.* نار دنه || ناردن nar dənəsi.
- NARƏFTƏ** *f.* نارفته gedilməmiş, keçilməmiş.
- NARƏSİDƏ** *f.* نارسیده 1) yetişməmiş, dəyməmiş (*meyvə və s. haqqında*); 2) hələ kamala çatmamış (*uşaq haqqında*).
- NARƏVA** *f.* ناروا 1) rəva görülməyən, rəva olmayan; 2) layiq olmayan.
- NARGİLƏ** *f.* نارگله sulu qəlyan, xor-xor qəlyan.
- NARİ** *a.* ناری 1) oda məxsus, oda aid olan; 2) cəhənnəmə aid olan.
- NARİNC** *f.* نارنج narınc (*subtropik meyvə növü*).
- NARVƏN** *f.* نارون 1) qarağac; 2) kölgəli ağac, kölgə salan ağac.
- NAS** *a.* ناس «*insan*» *c.* 1) insanlar; 2) *t.* xalq, el.
- NASADIQ** *f.* ناصدق *və a.* صادق 1) doğru olmayan; yalan; 2) sədaqətsiz.
- NASAİB** *f.* ناصائب *və a.* صائب 1) düz olmayan; 2) hədəfə dəyməyən.
- NASALEH** *f.* ناصالح *və a.* صالح 1) xeyirxah olmayan; 2) dinc olmayan.
- NASAZ** *f.* ناساز 1) saz olmayan; 2) xəstə, naxoş; 3) halı pərişan, əhvalı pozğun.
- NASAZİ** *f.* ناسازی nasazlıq.

- NASAZKAR** *f.* ناسازكار əks, zidd, müvafiq olmayan.
- NASEH** *a.* ناصح nəsihət edən, öyüd verən.
- NASEHA** *a.* ناصحا ey nəsihət edən!
- NASƏLİS** *f.* نا və *a.* سليس səlis olmayan, rəvan olmayan.
- NASƏNCİDƏ** *f.* ناسنجده 1) düzəldilməmiş; 2) yaxşı düşünülməmiş.
- NASƏVAB** *f.* نا və *a.* صواب doğru olmayan; yanlış.
- NASƏZA** *f.* ناسزا 1) layiq olmayan, münasib olmayan; 2) yaraşmayan, yaraşmaz.
- NASİB** *f.* ناصب 1) tikən, düzəldən; 2) təyin edən; qoyan.
- NASİX** *a.* ناسخ 1) ləğv edən, qüvvədən salan; 2) yazının üzünü köçürən; katib, nüsxə çıxaran.
- NASİR¹** *a.* ناصر kömək edən; köməkçi.
- NASİR²** *a.* ناثر yazıçı, ədib.
- NASIYƏ** *a.* ناصيه alın.
- NASUT** *a.* ناسوت 1) insanlıq, insaniyyət; 2) insanla əlaqədar olan şey(lər).
- NASÜFTƏ** *f.* ناسفته dəlinməmiş, deşilməmiş; bütöv.
- NAŞAD** *f.* ناشاد şad olmayan; qəmgin, kədərli.
- NAŞAYƏSTƏ** *f.* ناشايسته layiq olmayan; nalayiq, yaraşmaz.
- NAŞƏKİB(A)** *f.* ناشكيب || ناشكيب səbirsiz, hövsələsiz; səbri qalmamış.
- NAŞƏNİDƏ** *f.* ناشنیده eşidilməmiş.
- NAŞİ** *a.* ناشى 1) nəşət edən, irəli gələn, törəyən; 2) görə, səbəbi-nə; 3) naşı, təcrübəsiz, xam.
- NAŞİR** *a.* ناشر 1) yayan, səpən, saçan; 2) nəşr edən, çap edən.
- NAŞUR** *f.* ناشور 1) yuyulmayan; 2) parça növü.
- NAŞÜKR** *f.* نا və *a.* شكر yaxşılığın qədrini bilməyən; qane olmayan // yaxşılığı itirən.
- NAŞÜKÜFTƏ** *f.* ناشكفته açılmamış (*gül haqqında*).
- NAŞÜNAS** *f.* ناشناس tanımayan, bilməyən.
- NAŞÜSTƏ** *f.* ناشسته yuyulmamış.

NATƏMAM *f.* نا və ə. تمام 1) tam olmayan, yarımçıq; 2) bitməmiş, sona çatmamış.

NATƏMAMƏYAR *f.* نا və ə. تمام عيار 1) qarışıq olan, saf olmayan, xalis olmayan (*qızıl və s. haqqında*); 2) nöqsanlı, yarımçıq.

NATƏRAŞ *f.* ناتراش 1) yonulmamış, tərbiyə görməmiş; 2) qaba, kobud.

NATƏRAZ *f.* ناتراز 1) taraz olmayan, düz gəlməyən; 2) həddən artıq böyük; nataraz, zorba.

NATƏVAN *f.* ناتوان 1) taqətsiz, gücsüz, tabsız; 2) zəif, aciz.

NATIQ ə. ناطق 1) yaxşı danışmaq qabiliyyəti olan adam; 2) çıxış edən, nitq söyləyən.

NATIQƏ ə. ناطقه 1) fəhahət və bəlağətlə danışmaq qabiliyyəti; 2) qadın natiq.

NATIQƏPƏRDAZ ə. ناطقه və *f.* پرداز fəhahət və bəlağətlə danışan, ibarəli danışan.

NAÜMİD *f.* ناامید b a x **nomid.**

NAÜSTÜVAR *f.* ناستوار sağlam olmayan.

NAV *f.* ناو növ, su, arx.

NAVDAN *f.* ناودان novdan, novça, navalça.

NAVƏK *f.* ناوك 1) ox, tir; 2) kirpik. **Navəki-dilsuz** ناوك دلسوز ürək yandıran ox (*kirpik haqqında*); **navəki-müjgan** ناوك مژگان ox kimi kirpik; **navəki-tir** ناوك تير tirin oxu.

NAY *f.* نای b a x **ney.**

NAYAB *f.* ناياب 1) tapılmayan, tapılmaz; 2) tayı-bərabəri olmayan; nadir.

NAZ *f.* ناز qəmzə, işvə.

NAZƏNDƏ *f.* نازنده naz verən; nazlanan, nazlı.

NAZƏNİN *f.* نازنين 1) nazlı, işvəli; 2) naz-nemətə alışıq.

NAZİK *f.* نازك incə, qalın olmayan.

NAZİKANƏ *f.* نازكانه nazıkcəsinə.

NAZİKBƏDƏN *f.* نازك və *f.* بدن incə bədənli; bədəni zərif, incə olan.

NAZİKMƏZAC *f.* نازك və *a.* مزاج zərif təbiətli, xoş xasiyyətli.

NAZİKMİYAN *f.* نازكميان incəbel, beli incə, beli nazik.

NAZİKTƏR *f.* نازكتر daha nazik.

NAZİL *a.* نازل 1) enən, yuxarıdan aşağı düşən; 2) Allah tərəfindən göndərilən.

NAZİLƏ *a.* نازله hadisə, vəqie.

NAZİM *a.* ناظم 1) nizama salan, tərtib edən; 2) nəzmə çəkən; şair.

NAZİR *a.* ناظر 1) baxan; 2) nazirliyə başçılıq edən hökumət üzvü.

NAZPƏRVƏR(DƏ) *f.* نازپرورده || نازپرور nazla bəslənmiş; naz çəkən.

NE'MƏ *a.* نعم nə gözəl! nə yaxşı!

NE'MƏLBƏLA' *a.* نعم البلاء nə yaxşı bəla! nə gözəl dərd!

NE'MƏT *a.* نعمت 1) yaxşılıq; 2) sərvət, dövlət, var; 3) yeyilib-içilən hər şey.

NEŞTƏR *f.* نشتر b a x **niştər**.

NEY *f.* نى 1) qamış, qarğı; 2) qamışdan qayırilan tütək.

NEYİSTAN *f.* نيستان qamışlıq, çoxlu qarğı bitmiş yer.

NEYL *a.* نيل nail olma, məqsədə yetişmə.

NEYPARƏ *f.* نيباره qamış parçası.

NEYRƏNG *f.* نيرنگ b a x **nirəng**.

NEYRƏNGBAZ *f.* نيرنگباز b a x **nirəngbaz**.

NEYRƏNGSAZ *f.* نيرنگساز b a x **nirəngsaz**.

NEYSAN *f.* نيسان *asli süry.* b a x **nisan**.

NEYŞƏKƏR *f.* نيشكر şəkər qamışı.

NEY Y *a.* نى çiy, bişməmiş.

NEYZƏN *f.* نيزن ney çalan, tütəkçi.

NƏ *f.* نه yox, deyil.

NƏAMƏ *a.* نعامه dəvəqəşu.

NƏAYİM *a.* نعايم astronomiyada: dörd işıqlı ulduz.

NƏBAT¹ *ə.* نبات bitki.

NƏBAT² *ə.* نبات şəffaf kristal şəklində Şərq şirniyyatı.

NƏBATAT *ə.* نباتات «*nəbat*» *c.* 1) bitkilər; 2) bitki aləmi; 3) *t.* bitkilər haqqında elm; botanika.

NƏBATATŞÜNAS *ə.* نباتاتشناس *və f.* nəbatat mütəxəssisi, botanik.

NƏBATİ *ə.* نباتی bitkiyə aid olan, bitkiyə oxşayan, bitkidən olan.

NƏBƏ' *ə.* نبأ xəbər, yenilik.

NƏBƏRD *f.* نبرد müharibə, dava, vuruşma.

NƏBƏRDAZMA *f.* نبردآزما müharibə görmüş, döyüşdə sınınmış.

NƏBƏRDGAH *f.* نبردگان döyüş meydanı.

NƏBƏT *ə.* نبت bitmə, göyermə.

NƏBƏVİ *ə.* نبوی peyğəmbərə məxsus, peyğəmbərə aid.

NƏBİ *ə.* نبی peyğəmbər.

NƏBİBƏ *ə.* نبیبه kötükənin övladı.

NƏBİL *ə.* نبیل 1) fəzilətli, fəzilət sahibi; 2) gözəl xasiyyətli; ağıllı, tərbiyəli.

NƏBİZ *ə.* نبيذ xurma şərabi.

NƏBT *ə.* نبط Ərəbistan yarımadasının şimalında yaşayan ərəb qəbiləsinin adı.

NƏBTİ *ə.* نبطی nəbti qəbiləsindən olan, nəbti qəbiləsinə aid olan.

NƏBZ *ə.* نبض 1) döyüntü, puls; 2) qan damarı.

NƏBZAN *ə.* نبضان nəbzi vurma, ürək döyüntüsü.

NƏBZƏ *ə.* نبذه 1) az miqdar, az şey; azacıq; 2) parça, hissə (*hekayə, şeir və s. haqqında*).

NƏBZİ *ə.* نبضی nəbzə aid olan.

NƏCABƏT *ə.* نجابت nəciblik, əsillik.

NƏCADƏT *ə.* نجادت b a x **nəcdət**.

NƏCAİB *ə.* نجائب «*nəcib*» *c.* nəciblər.

NƏCAİBÜLQUR'AN *ə.* نجائب القرآن Qur'anın ən nəcib surələri.

NƏCASƏT *ə.* نجاست b a x **nəcəs**.

NƏCAŞİ ə. نجاشى həbəş hökmdarlarının titulu.

NƏCAT ə. نجات b a x **nicat**.

NƏCCAR ə. نجار xarrat, dülgər.

NƏCD ə. نجد Ərəbistan yarımadasında hündür bir ərəzinin adı olub, «yüksəklik, yüksək yer» mənasını verir.

NƏCDƏT ə. نجدت igidlik, şücaət.

NƏCƏS ə. نجس nəcislik, murdarlıq.

NƏCİBANƏ ə. نجيب və f. انه nəcib adam kimi; nəcibcəsinə, nəcibliklə.

NƏCİB(Ə) ə. نجيب || نجيب əsil-nəsəbi olan; əsil-nəcabətli.

NƏCİBÜL'ƏSL ə. نجيب الاصل əsilli, nəcabətli.

NƏCİS ə. نجيس 1) peyin; 2) murdar, pis.

NƏCİSUL'EYN ə. نجيس العين islam dininə görə murdar sayılan heyvanlar (*it, donuz, ilan, qurbağa və s.*).

NƏCL ə. نجل 1) övlad; 2) nəsil, sülalə.

NƏCM¹ ə. نجم ulduz. **Nəcmi-geysudar** نجم گيسودار quyruqlu ulduz.

NƏCM² ə. نجم ot, kol.

NƏCMİ ə. نجمى göyə aid olan; ulduza aid olan.

NƏCMŞÜNAS ə. نجم شناس münəccim.

NƏDAMƏT ə. ندامت peşmançılıq.

NƏDBƏ ə. ندبه yaranın yeri.

NƏDƏM ə. ندم peşman olma.

NƏDİM(Ə) ə. نديم || نديم 1) həmsöhbət, müsahib; 2) keçmişdə: böyük adamları gülməli sözləri və lətifələri ilə əyləndirən adam; 3) gözəl sözlər, qəribə və gülməli hekayələr danışan adam.

NƏƏM ə. نعم bəli, hə.

NƏF' ə. نفع mənfiyyət, fayda, qazanc.

NƏFAİS ə. نفائس «*nəfis*» c. gözəl, nəfis şeylər.

NƏFASƏT ə. نفاست nəfislik, incəlik, zəriflik.

NƏFBƏXŞ ə. نفع və f. بخش mənfiyyət verən, faydalı.

NƏFBƏRDAR ə. نفع بردار mənfiyyət götürən.

NƏFƏHAT ə. نفاعات «nəfəh» c. iylər, qoxular.

NƏFƏQƏ ə. نفقه 1) yaşamaq üçün lazım olan pul və ya şey; 2) qadını talağını verib boşayandan sonra onun yaşaması üçün ərindən alınan vəsait.

NƏFƏR ə. نفر adam, kimsə.

NƏFƏS ə. نفس 1) ciyəre alınıb-verilən hava; 2) az vaxt, az müddət.

NƏFH ə. نفح 1) b a x **nəfhə** (1-ci mənada); 2) əsmə; 3) rayihə vermə, xoş iy yayma.

NƏFHƏ ə. نفحه 1) üfürmə; 2) rayihə, xoş iy.

NƏFX(Ə) ə. نفخه || نفخ 1) şişirtmə, üfürüb şişirtmə; 2) şişmə, şişkinlik; 3) nəfəsli musiqi alətini çalma. **Nəfxi(nəfxei)-İsa** (نفخه) نفخ İsa peyğəmbərin ölümləri dirildən nəfəsi; **nəfxi (nəfxei)-sur** عيسى İsa peyğəmbərin ölümləri dirildən nəfəsi; **nəfxi (nəfxei)-sur** سور نفخ İsrafilin qiyamət günü sur çalması

NƏFİR ə. نفير 1) şeypur; 2) şayiə, xəbər.

NƏFİS ə. نفيس incə, gözəl, zərif.

NƏFS ə. نفس 1) can, həyat; 2) öz hisslərinin əsiri olma; şəhvət; 3) şəxs, adam; 4) əsil, cövhər; 5) övlad, nəsil.

NƏFSA' ə. نفساء yeni doğmuş qadın.

NƏFSANİ ə. نفسانى b a x **nəfsi** (1-ci mənada).

NƏFSANİYYƏT ə. نفسانیت gizli kin, ədavət.

NƏFSİ ə. نفسى 1) şəhvəti hisslərə, ehtirasa, nəfsə aid olan; 2) adama aid olan; şəxsi.

NƏFSKAR ə. نفس və f. كار şəhvət düşkünü.

NƏFSPƏRƏST ə. نفس və f. پرست şəhvətpərəst, şəhvət düşkünü.

NƏFT¹ f. نفت b a x **nəft²**.

NƏFT² ə. نفت neft.

NƏFUR ə. نفور nifrət edən; iyrenən.

NƏFY ə. نفى 1) inkar, danma; 2) sürgün; 3) rəddetmə, uzaqlaşdırma. **Nəfyi-vücut** نفى وجود bir şeyin varlığını danma.

NƏĞMƏ ə. نغمه mahnı, tərənə, şərqi. **Nəğmei-sur** نغمه صور qiyamət günü İsrafilin çalacağı zurnanın səsi.

NƏĞMƏAĞAZ *a.* نغمه *və f.* آغاز «*nəğmə oxumağa başlayan*»
nəğmə oxuyan.

NƏĞMƏXAN *a.* نغمه *və f.* خوان mahnı oxuyan, xanəndə.

NƏĞMƏXANİ *a.* نغمه *və f.* خوانی xanəndəlik.

NƏĞMƏKAR *a.* نغمه *və f.* کار 1) nəğmə oxuyan; 2) nəğmə qoşan, nəğmə yazan.

NƏĞMƏKEŞ *a.* نغمه *və f.* کش b a x **nəğməpərdaz.**

NƏĞMƏPƏRDAZ *a.* نغمه *və f.* پرداز b a x **nəğməsaz.**

NƏĞMƏPİRA *a.* نغمه *və f.* پیرا gözəl səslə nəğmə oxuyan, oxuduğu mahnı ilə məclisi bəzəyən.

NƏĞMƏRİZ *a.* نغمه *və f.* ریز nəğmə kimi könülə yatan (*səs haqqında*).

NƏĞMƏSAZ *a.* نغمه *və f.* ساز 1) nəğmə düzəldən, nəğmə yazan; bəstəçi; 2) sazəndə, çalğıçı.

NƏĞMƏSAZİ *a.* نغمه *və f.* سازی sazandalıq, çalğıçılıq.

NƏĞMƏSƏRA *a.* نغمه *və f.* سرا ahənglə nəğmə oxuyan.

NƏĞZ *f.* نغز gözəl, xoş, yaxşı, lətif.

NƏH *f.* نه qoyan, basan.

NƏHADƏ *f.* نهاده qoymuş, basmış.

NƏHAFƏT *a.* نحافت arıqlıq, zəiflik.

NƏHAN *f.* نهان b a x **nihan.**

NƏHAR *a.* نهار 1) gündüz // günorta; 2) günorta yeməyi.

NƏHARƏN *a.* نهاراً gündüz olan, gündüzkü.

NƏHARİ *a.* نهاری gündüzə aid olan, gündüz olan.

NƏHAYƏT *a.* نهایت son, axır.

NƏHAYƏTÜL'ƏMR *a.* نهایت الامر işin axırı; nəticə.

NƏHB *a.* نهب qarət, çapovul.

NƏHC *a.* نهج qayda, üsul, tərz.

NƏHƏNG *f.* نهنگ 1) köpək balığı; 2) timsah; 3) zorba, çox yekə.

NƏHİF *a.* نحيف açıq, zəif.

NƏHİQ *a.* نهيق eşşək anqırtısı.

- NƏHL(Ə)** *ə.* نحل || نحله bal arısı.
- NƏHMƏT** *ə.* نهمت hərislik, acgözlük, doymamazlıq.
- NƏHNÜQƏSƏMNA** *ə.* نحن قسمنا biz and içdik.
- NƏHR¹** *ə.* نهر axar su, çay.
- NƏHR²** *ə.* نحر boğazlama, kəsmə.
- NƏHRƏN** *ə.* نهرأ su yolu ilə; çayla.
- NƏHRİ** *ə.* نهری çaya aid olan, çayda olan.
- NƏHRİR** *ə.* نحرير təcrübəli, mahir, alim.
- NƏHS** *ə.* نحس 1) uğursuz; 2) sözündən dönməyən, tərs.
- NƏHT** *ə.* نحت ovma, yonma.
- NƏHV** *ə.* نحو 1) misal; 2) cəhət; 3) miqdar; 4) sayaq, tərz;
5) qrammatikada: sintaksis.
- NƏHVİ** *ə.* نحوی sintaktik.
- NƏHY** *ə.* نهي 1) qadağan etmə; 2) qrammatikada: əmr şəklinin inkarı. **Nəhyi-münkər** نهي منكر şəriətin qadağan etdiyi əməllərdən çəkinmə.
- NƏHZƏT** *ə.* نهضت 1) hərəkət, oyanış; 2) yola düşmə, getmə.
- NƏXCİR** *ə.* نخجير 1) vəhşi keçi; 2) ov, şikar.
- NƏXCİRGAH** *ə.* نخجير və f. گاه ov yeri, ovlaq.
- NƏXX** *ə.* نخ ip; palaz.
- NƏXL** *ə.* نخل 1) xurma ağacı; 2) cavan budaq; fidan; 3) toyda süni meyvə, gül və b. qiymətli şeylərlə bəzədilmiş ağac.
- NƏXLBƏND** *ə.* نخل və f. بند 1) ağac budayan; 2) sünü gül düzəldən.
- NƏXLƏ** *ə.* نخله tək bitən xurma ağacı.
- NƏXLİSTAN** *ə.* نخل və f. ستان b a x **nəxlzar**.
- NƏXLİYYƏ** *ə.* نخليه xurma və ona bənzəyən başqa ağac.
- NƏXLZAR** *ə.* نخل və f. زار xurmalıq, xurma bağı.
- NƏXVƏT** *ə.* نخوت qürur, öyunmə.
- NƏİM** *ə.* نعيم 1) nemətli, bol; 2) cənnətin bir hissəsi.
- NƏJAD** *f.* نژاد b a x **nijad**.
- NƏKARƏ** *f.* نكاره nəçi.

- NƏKBƏT** *f.* نكبت 1) bədbəxtlik, fəlakət; 2) düşkünlük.
- NƏKBƏTİ** *ə.* نكبتى 1) bədbəxt; 2) düşkün, heç bir işə yaramayan.
- NƏKƏRƏ** *ə.* نكره qərib, qəribə.
- NƏKƏRƏGU** *ə.* نكره və *f.* گو qəribə sözlər danışan.
- NƏKHƏT** *ə.* نكته b a x **nükhət**.
- NƏKİR** *ə.* نكر qəbirdə ölüləri dindirən iki mələkdən birinin adı // inkir.
- NƏQAHƏT** *ə.* نفاهت kefsizlik, naxoşluq, süstlük, əzginlik.
- NƏQAİS** *ə.* نقائص «*nəqisə*» *c.* qüsurlar, eyiblər, çatışmazlıqlar.
- NƏQAİZ** *ə.* نقائص «*nəqizə*» *c.* zidd olan işlər, şeylər.
- NƏQARƏ** *ə.* نقاره nağara.
- NƏQB** *ə.* نقب 1) dəlmə, dəlik; 2) lağım, lağım atma.
- NƏQBZƏN** *ə.* نقب və *f.* زن lağım atan, lağımçı.
- NƏQD** *ə.* نقد 1) qızıl və ya gümüşdən kəsilmiş pul; sikkə // ümumiyyətlə pul; 2) nisyə olmayan. **Nəqdi-can** نقد جان çox qiymətli şey.
- NƏQDƏN** *ə.* نقدًا 1) nəqd olaraq, pulla; 2) qabaqcadan verilən pul; avans.
- NƏQDİ** *ə.* نقدى nəqd pula aid olan, nəqd olan.
- NƏQDİNƏ** *ə.* نقد və *f.* ينه 1) avans olaraq, bir hissəsi övvəlcədən verilərək (*nəqd pul haqqında*); 2) qiymətli mal.
- NƏQƏRAT** *ə.* نقرات nəğmənin duracaqlarında təkrar olunan misra və ya misralar.
- NƏQİ** *ə.* نقى 1) saf, pak, təmiz; 2) tərəvətli, təzə.
- NƏQİB** *ə.* نقيب 1) qəbilə başçısı; 2) təkyədə şeyxin köməkçisi olan dərviş və ya dədə.
- NƏQİH** *ə.* نقيه xəstəlikdən yenicə durub hələ zəif olan.
- NƏQİR** *ə.* نقير az, əhəmiyyətsiz şey.
- NƏQİS** *ə.* نقيص əskik, natamam, naqis.
- NƏQİSƏ** *ə.* نقيصه əskiklik, natamamlıq, naqislik.
- NƏQİZ** *ə.* نقيض 1) əks, zidd; 2) ziddiyyətli.
- NƏQİZƏ** *ə.* نقيضة əkslik, ziddiyyətlilik.

NƏQQAD *ا. نقاد* 1) əsil pulu qəlp puldan ayıra bilən adam; 2) bir şeyin yaxşısını pisdən ayıra bilən adam; ekspert; 3) tənqidçi.

NƏQQAL *ا. نقال* 1) nağıl deyən, nağıl danışan, nağılçı; 2) naqqal, çərənçi, boşboğaz.

NƏQQAŞ *ا. نقاش* 1) b a x **nəqşbənd**; 2) Allah, tanrı.

NƏQQAŞXANƏ *ا. نقاشخانه* *və f. خانه* naqqaşlıq emalatxanası.

NƏQL *ا. نقل* 1) bir yerlən başqa yerə daşıma; köçürmə; 2) nəyinsə yerini dəyişmə; 3) yazının və s. surətini çıxarma; 4) hekayə, rəvayət, nağıl; 5) bir dildən başqa dilə çevirmə; tərcümə; 6) məsələ, mövzu.

NƏQLƏN *ا. نقلًا* danışaraq, deyərək.

NƏQLİ *ا. نقلی* 1) rəvayətə əsaslanan; 2) tərcümə edilən; 3) nəqlə aid olan; danışılan.

NƏQLİYYAT *ا. نقلیات* «*nəqliyyə*» *c.* sərnişin, yük və s. daşıma işləri.

NƏQLİYYƏ *ا. نقلیه* 1) sərnişin, yük və s. daşıma işi; 2) daşıma haqq.

NƏQMƏT *ا. قیمت* 1) cəza vermə; 2) qanını alma; intiqam.

NƏQR *ا. نقر* oyma, yonma; heykəl və s. düzəltmə.

NƏQS *ا. نقص* əskiklik, çatışmazlıq, nöqsanlılıq.

NƏQŞ *ا. نقش* 1) yazı; 2) surət, təsvir; 3) divar və tavanda çəkilmiş rəsm; 4) bəxt; 5) ipək və güləbətənlə işləmə; 6) hiylə, fırıldaq; 7) iz, əsər; 8) oyma, qazma. **Nəqşi-zəmir** *نقش ضمير* xatirdə saxlama, yadda möhkəm saxlama.

NƏQŞBƏND *ا. نقش بند* *və f. بند* b a x **nəqştəraşi**.

NƏQŞBƏNDİ *ا. نقش بندی* *və f. بندی* 1) nəqqaşlıq; 2) Bəhaəddin Nəqşbənd tərəfindən əsas qoyulmuş təriqət və həmin təriqətə mənsub adam.

NƏQŞƏ *ا. نقشه* 1) rəsm, şəkil; 2) xəritə; 3) plan.

NƏQŞTƏRAŞI *ا. نقش تراشی* *və f. تراشی* 1) nəqqaş; 2) rəssam, şəkilçəkən; 3) yaradıcı, sənətkar.

NƏQZ *ا. نقض* pozma, sındırma, ləğv etmə.

NƏ'L *ا. نعل* 1) nal, at nalı; 2) nal şəklində olan şey.

NƏ'LBƏND *ا. نعل بند* *və f. بند* at nallayan usta, nalbənd.

NƏ'LBƏR ə. نعل və f. بر nal və s. qayırib satan adam.

NƏ'LCƏ ə. نعل və f. چه nalcıq, kiçik nal (*ayaqqabı və s. dabanına vurulur*).

NƏ'LEYN ə. نعلين «iki nal» 1) hamamda və s. geyilən altı hündür başmaq; 2) dabansız yüngül ev ayaqqabısı.

NƏM f. نم nəmiş, höyüş, yaş.

NƏMA' ə. نما 1) artma, çoxalma; 2) böyümə, inkişaf etmə; 3) gəlir, mənfəət.

NƏ'MA ə. نعما xoşbəxtlik; məmnunluq.

NƏMADAR ə. نما və f. دار 1) artan, çoxalan; 2) böyüyən, inkişaf edən; 3) gəlir verən, mənfəətli.

NƏMAZ f. نماز müsəlmanların hər gün günün müəyyən vaxtlarında icra etdikləri ibadət; namaz.

NƏMAZGAH f. نماز گاه namaz qılınan yer.

NƏMDAR f. نمدار nəm çəkmiş; nəmli.

NƏMƏD f. نمد keçə.

NƏMƏDPUŞ f. نمد پوش keçə paltar geymiş.

NƏMƏK f. نمك duz.

NƏMƏKBƏHƏRAM f. نمك به və ə. حرام bax **nəməknaşünas**.

NƏMƏKDAN f. نمكدان duzqabı.

NƏMƏKİ(N) f. نمكى || نمكين duzlu.

NƏMƏKNAŞÜNAS f. نمك ناشناس duz-çörək itirən; nankor.

NƏMƏKZAR f. نمكزار duzlaq, şoran.

NƏMƏT ə. نمط üsul, tərz.

NƏMGİN f. نمگين bax **nəmnak**.

NƏMİQƏ ə. نميقة məktub, kağız.

NƏMMAM ə. نمام sözgəzdirən, xəbərçi, araqarışdıran.

NƏMNAK f. نمناك nəmli, rütubətli, yaş.

NƏNG f. ننگ eyib, ar, bədnamlıq. **Nəngi-həya** ننگ حيا bədnam olmuş, həyası getmiş.

NƏNGÜ NAM *f.* ننگ ونام ad-san, şöhrət.

NƏR *f.* نر 1) erkək; erkək dəvə; 2) qəhrəman, igid, cəsur.

NƏRCİS *a.* نرجس b a x **nərgis**.

NƏRD *a.* نرد nərdtaxta (*Şərq oyunu*).

NƏRDİBAN *f.* نردبان nərdivan.

NƏ'RƏ *a.* نعره hayqırma.

NƏ'RƏZƏN *a.* نعره və *f.* زن nərə çəkən, hayqıran.

NƏ'RƏZƏNAN *a.* نعره və *f.* زنان nərə çəkərək, hayqıraraq.

NƏRGİS *f.* نرگس 1) qışda çiçək açan xoşiyli gül; nərgiz;
2) *m.* sevgilinin gözü.

NƏRGİSİSTAN *f.* نرگستان çoxlu nərgiz gülləri olan yer; nərgizlik.

NƏRM *f.* نرم 1) yumşaq; 2) mülayim, mərhəmətli.

NƏRMDİL *f.* نرم دل ürəyiyumşaq, mərhəmətli.

NƏRRAD *a.* نراد 1) yaxşı nərd oynayan adam; nərd ustası; 2) kə-
ləkbaz.

NƏSARA *a.* نسارا «*nəsrani*» *c.* xaçpərəstlər, xristianlar.

NƏSAYEH *a.* نصايح «*nəsihət*» *c.* nəsihətlər.

NƏSAYEHNÜMUN *a.* نصايح və *f.* نمون nəsihət edən; nəsihətçi.

NƏSB *a.* نصب 1) tikmə, dik sancma, dikinə basdırma; 2) qurma, quraşdırma; 3) bir vəzifəyə qoyma, təyin etmə // rütbə alma, vəzifəyə keçmə; 4) ərəb qrammatikasında: ismin üç halından biri; 5) b a x **zəbər** (2-*ci mənada*).

NƏSBƏN *a.* نصباً qoyaraq, təyin edərək.

NƏSBÜL'EYN *a.* نصب العين gözlərini dikmə, dik baxma.

NƏSC *a.* نسج b a x **nəsicə**.

NƏSƏB *a.* نسب soy, nəsil.

NƏSƏBƏN *a.* نسباً soyca, nəsilcə.

NƏSƏBİ *a.* نسبی soya, nəslə görə.

NƏSƏQ *a.* نسق 1) sıra, tərtib; 2) nizam, tərtib.

NƏSH *a.* نصح nəsihət.

NƏSX *ə.* نسخ 1) qanunu qüvvədən salma; 2) kitabın surətini çıxarma, üçünü köçürmə; 3) ərəb yazı növlərindən biri; 4) şəklini dəyişmə, başqa şəkklə düşmə.

NƏSİB(Ə)¹ *ə.* نصيب || نصيب 1) hissə, pay, qismət; 2) nəticə, bəhrə; 3) müyəssər.

NƏSİB(Ə)² *ə.* نصيب || نصيب əsilli, soylu, əsli-nəsəbi olan.

NƏSİBƏDAR *ə.* نصيب və f. دار payı olan, pay sahibi, payçı.

NƏSİCƏ *ə.* نسجه toxuma.

NƏSİHƏT *ə.* نصيحت öyüd.

NƏSİHƏTAMİZ *ə.* نصيحت və f. أميز b a x **nəsihətğər**.

NƏSİHƏTĞƏR *ə.* نصيحت və f. گر nəsihətçi, nəsihət verən, öyüd verən.

NƏSİHƏTPƏZİR *ə.* نصيحت və f. پدیز nəsihətə qulaq asan.

NƏSİL *ə.* نسل b a x **nəsl**¹.

NƏSİLBƏNƏSİL *ə. ə.* نسل və f. به نسل və *ə.* نسل b a x **nəslbənəsl**.

NƏSİM *ə.* نسيم xəfif, lətif külək; yel, meh. **Nəsimi-səba** نصيم صبا b a x **nəsimi-sübh**; **nəsimi-sübh** نصيم صبح səba yeli, səhər mehi.

NƏSİMİ *ə.* نسيمي nəsimə aid olan, nəsimlə əlaqədar olan.

NƏSİR *ə.* نصير köməkçi, yardımçı.

NƏSL¹ *ə.* نسل qan qohumluğu; soy, nəsil.

NƏSL² *ə.* نصل mizrağın ucundakı sivri və iti dəmir.

NƏSLBƏNƏSL *ə.* نسل və f. به نسل və *ə.* نسل nəsilədən-nəslə.

NƏSLƏN *ə.* نسلا nəslə görə; nəsilcə.

NƏSLİ *ə.* نسلي nəslə aid olan.

NƏSNAS *ə.* نسناس insanabənzər böyük meymun cinsi.

NƏSR¹ *ə.* نثر nəzmlə deyil, təhkiyə üsulu ilə yazılmış.

NƏSR² *ə.* نصر 1) kömək, yardım; 2) uğur, qabiliyyət, zəfər.

NƏSR³ *ə.* نسر kərkəs (*quş*).

NƏSRANİ *ə.* نصراني *əsl* *ibr.* İsa dininə mənsub olan; xaçpərəst, xristian.

NƏSRANİYYƏT *ə.* نصرانيتها xristianlıq, xaçpərəstlik.

NƏSRƏN *a.* نثرًا nəsr şəklində.

NƏSRİ *a.* نصرى köməyə aid olan, kömək olan.

NƏSRİN *f.* نسرین b a x **nəstərən, nəstərin.**

NƏSS *a.* نص 1) Qur'anda və ya hədisdə olan hökm; 2) mətn.

NƏSSAB *a.* نساب genealogiya ilə məşğul olan tarix mütəxəssisi, şəcərə(namə)ləri öyrənən tarixçi.

NƏSSAC *a.* نساج toxucu, culfa.

NƏSTƏ'LİQ *a.* نستعلیق nəsx və təliq ərəb yazı növlərindən XIV əsrdə formalaşmış törəmə yazı növü.

NƏSTƏRƏN, NƏSTƏRİN *a.* نسترن 1) ağ rəngli bir gül növü; 2) itburnu (*kol*).

NƏSTURİ *a.* نستورى xristian məzhəblərindən biri.

NƏSUH(i) *a.* نصوح || نصح səmimi, ürəkdən, təmiz ürəklə.

NƏŞAİD *a.* نشائد «nəşidə» *c.* b a x **nəşayid.**

NƏŞAT *a.* نشاط 1) sevinc, şadlıq, şənlik; 2) fəaliyyət; fəallıq.

NƏŞATƏFZA(Y) *a.* نشاط və *f.* افزای || افزا şadlıq artıran, daha da şənləndirən.

NƏŞATƏNGİZ *a.* نشاط və *f.* انگیز sevindirici, şadlıq gətirən.

NƏŞATXANƏ *a.* نشاط və *f.* خانه şadlıq evi, şənlənmə yeri.

NƏŞATMƏND *a.* نشاط və *f.* مند şad olan; şənlənən.

NƏŞAYİD *a.* نشاید 1) himnlər; 2) mahnılar; 3) ahəngdar şeylər; 4) misal kimi işlənən beytlər və misralar.

NƏŞ'Ə *a.* نشأه b a x **nəşvə.**

NƏŞ'ƏDAR *a.* نشأه və *f.* دار kefli, nəşəli.

NƏŞ'ƏPƏZİR *a.* نشأه və *f.* پذیر nəşə verən.

NƏŞ'ƏRƏSAN *a.* نشأه və *f.* رسان nəşələndirən.

NƏŞ'ƏT *a.* نشأت 1) hasil olma, yetişmə, törəmə, vücuda gəlmə; 2) inkişaf.

NƏŞ'ƏVƏR *a.* نشأه və *f.* ور nəşə gətirən.

NƏŞ'ƏZA *a.* نشأه və *f.* زا nəşə artıran.

NƏŞF *f.* نشف hopdurma, çəkmə (*suyu və b. mayeləri*).

NƏŞİDƏ *a.* نشيده 1) ahəngdar; 2) misal kimi işlənən məşhur beyt, misra misra və s.

NƏŞİMƏN *f.* نشيمن b a x nişimən.

NƏŞR *a.* نشر 1) yayma, dağıtma; 2) mətbuatda çap etdirmə; 3) kitab, qəzet və s. çap edib yayma; 4) qiyamət günü bütün ölümlərin dirilməsi. **Nəşri-məarif** نشر معرف maarifi yayma.

NƏŞRİ *a.* نشری çapla əlaqədar olan, nəşr edilən.

NƏŞRİYYAT *a.* نشریات «nəşri» *c.* 1) nəşr olanlar; 2) *t.* çap etməklə məşğul olan müəssisə.

NƏŞV *a.* نشو böyümə, bitmə, göyermə.

NƏŞVƏ *a.* نشوه 1) kef, sevinc, şadlıq; 2) azacıq sərxoşluq; kefli-lik; 3) yenidən dirilmə; 4) narkotik maddə // anaşa.

NƏŞVƏGAH *a.* نشوه və *f.* گاه nəşə yeri, kef yeri.

NƏŞVƏYAB *a.* نشوه və *f.* ياب nəşə alan, nəşələndirən.

NƏŞVƏZA(D) *a.* نشوه və *f.* زاد || زا nəşə doğuran; sevinc gətirən.

NƏŞVÜ NƏMA, NƏŞVÜ NÜMA *a.* نشوه və *f.* نما 1) böyüyüb artma, boy atma, göyərüb cücərmə; inkişaf; 2) yayılma; 3) görünmə, üzə çıxma.

NƏT' *a.* نطع həsir və ya meşin süfrə.

NƏ'T *a.* نعت 1) tərif, vəsf, mədh; 2) qəsidə. **Nə'ti-nəhvi** نعت نحوی qrammatikada: təyin.

NƏTAYİC *a.* نتایج «nəticə» *c.* b a x nətayic.

NƏTAYİC *a.* نتایج nəticələr.

NƏ'TXAN *a.* نعت və *f.* خوان cümə günləri came və təkyələrdə nət (qəsidə) oxuyan adam.

NƏTİCƏ *a.* نتیجه 1) son, axır; 2) xülasə, nəhayət.

NƏTİCƏBƏXŞ *a.* نتیجه və *f.* بخش nəticə verən, nəticəli olan.

NƏTİCƏPƏZİR *a.* نتیجه və *f.* پذیر nəticələnən.

NƏTUQ *a.* نطوق 1) yaxşı natiq; tribun; 2) təmtəraqla, bəlağətlə danışan.

NƏUZÜBİLLAH *ə.* نعوذ بالله İlahi, bizi xilas elə! Pərvərdigara, bizi qoru!

NƏVA *f.* نوا 1) avaz, səs // ahəng, nəğmə // muğam; 2) Şərq musiqisində bir pərdə və muğam adı; 3) var-dövlət, sərvət; 4) pay, hissə; 5) b a x **nəvadə**.

NƏVADƏ *f.* نواده **nəvə**.

NƏVADİR *ə.* نوادر «*nadir*» *c.* nadir şeylər; qəribə şeylər, əcaib şeylər.

NƏVAFİL *ə.* نوافل «*nafilə*» *c.* bihudə, hədər şeylər, hədər işlər.

NƏVAHAT *ə.* نواحات «*növha*» *c.* növhələr.

NƏVAHİ¹ *ə.* نواهي «*nahi(yə)*» *c.* qadağan olunmuş işlər və ya şeylər; qadağalar.

NƏVAHİ² *ə.* نواحي «*nahiyə*» *c.* nahiyələr, rayonlar, regionlar.

NƏVAXAN *f.* نواخوان oxuyan, xanəndə.

NƏVAXT *f.* نواخت 1) çalma; 2) sürət.

NƏVAQİS¹ *ə.* نواقيس «*naqus*» *c.* zənglər.

NƏVAQİS² *ə.* نواقص «*nöqsan*» *c.* nöqsanlar.

NƏVAL(Ə) *ə.* نواله || نوال 1) bəxşiş, hədiyyə; 2) pay, hissə.

NƏVAMİS *ə.* نواميس «*namus*» *c.* namuslar.

NƏVASAZ *f.* نواساز bəstəkar, bəstəçi.

NƏVASAZI *f.* نواسازی bəstəkarlıq, bəstəçilik.

NƏVASİ *ə.* نواصي «*nasiyə*» *c.* alınlar.

NƏVAZ *f.* نواز 1) oxşayan, əzizləyən; 2) çalan, çalğıçı.

NƏVAZƏNDƏ *f.* نوازنده 1) oxşayan, mehribanlıq edən; 2) çalğıçı.

NƏVAZİ *f.* نوازی oxşama, əzizləmə.

NƏVAZİL *ə.* نوازل «*nazil*» *c.* hadisələr, vəqielər.

NƏVAZİŞ *f.* نوازش oxşama, mehribanlıq, əzizləmə.

NƏVAZİŞKAR *f.* نوازشکار **nəvazişli**, oxşayan, mehribanlıq edən.

NƏVAZİŞKARANƏ *f.* نوازشکارانه **nəvazişlə**, oxşayaraq, mehriban surətdə.

NƏVƏRD *f.* نورده **gəzən**, dolaşan.

- NƏVİD** *f.* نوید 1) yaxşı xəbər; müjdə; 2) vədə.
- NƏVİS** *f.* نویس yazan, yazıçı.
- NƏVİŞT** *f.* نوشت yazılı, yazılmış.
- NƏVİŞTƏ** *f.* نوشته 1) məktub; 2) yazılmış.
- NƏVVAB** *a.* نواب «naib» *c.* naiblər, canişinlər.
- NƏVVAR** *a.* نوار həmişə nur saçan, işıq verən.
- NƏYYAH(Ə)** *a.* نياح || نياحه ağıçı.
- NƏYYİR** *a.* نير 1) nurlu, parlaq, işıqlı; 2) Günəş; 3) Ay. **Nəyyiri-ə'zəm** نير اعظم «ən çox işıq saçan» Günəş.
- NƏYYİRAN** *a.* نيران bax **nəyyireyn**.
- NƏYYİREYN** *a.* نيرين işıq saçan iki səma cismi // Günəş və Ay.
- NƏZ'** *a.* نزع 1) çəkib qoparma; 2) can vermə, can çəkişmə.
- NƏZAFƏT** *a.* نظافت təmizlik.
- NƏZAHƏT** *a.* نزاهت paklıq, təmizlik.
- NƏZAKƏT** *a.* نزاکت 1) naziklik, incəlik; 2) zəriflik; 3) tərbiyə, ədəb.
- NƏZARƏ(T)** *a.* نظاره || نظارت 1) baxma, baxış; 2) axtarma, axtarış, yoxlama; 3) göz qoyma; 4) idarə etmə; dolandırma; 5) nazirlik.
- NƏZC** *a.* نصح yetişmə, kamal yaşına çatma, yetkinləşmə.
- NƏZD** *f.* نزد yan.
- NƏZDİK** *f.* نزديك yaxın.
- NƏZDİKİ** *f.* نزدیکی yaxınlıq.
- NƏZƏR** *a.* نظر 1) baxma, baxış, göz yetirmə; 2) göz; 3) fikir, mülahizə, düşüncə, rəy; 4) iltifat, etina; 5) gözə gətirmə, göz dəymə; 6) etibar; 7) qəbul etmə.
- NƏZƏRBAZ** *a.* نظر və *f.* باز gözə gətirən, nəzərə gətirən.
- NƏZƏRƏN** *a.* نظراً 1) görə, baxılırsa; 2) nisbətlə, nisbətən.
- NƏZƏRƏNDAZ** *a.* نظر və *f.* انداز baxan, nəzər salan.
- NƏZƏRİ** *a.* نظری nəzəriyyəyə aid olan, təcrübi olmayan.
- NƏZƏRİYYAT** *a.* نظريات «nəzəri» *c.* 1) nəzəriyyələr; 2) *t.* nəzəriyyə.

NƏZƏRİYYƏ *a.* نظريه elmin, incəsənətin və s. təcrübi olmayan ümumi əsasları.

NƏZƏRGAH *a.* نظر və *f.* گاه 1) müqəddəs yer; 2) baxılan, nəzər salınan yer.

NƏZƏRRÜBA *a.* نظر və *f.* ربا nəzəri cəlb edən.

NƏZF *a.* نرف qanalma, qanaxma; qanama.

NƏZFI *a.* نرفى qanamaya, qanaxmaya aid olan.

NƏZİF *a.* نظيف pak, təmiz.

NƏZİH *a.* نزيه çirki olmayan; təmiz.

NƏZİR¹ *a.* نظير bənzər, oxşar, tay, misl.

NƏZİR² *a.* نذر b a x **nəzr.**

NƏZİR³ *a.* نذير 1) xalqı düz yola çağıran; 2) müjdəçi, xəbər gətirən.

NƏZİRƏ *a.* نظيره 1) bənzətmə, nümunə, örnək; 2) bir şairin şeiri-nə oxşadılaraq yazılan şeir.

NƏZİRƏGU *a.* نظيره və *f.* گو nəzirə söyləyən, nəzirə yazan; nəzirəçi.

NƏZİRGAH *a.* نذر və *f.* گاه b a x **nəzrgah.**

NƏZLƏ *a.* نزه zökəm, timov.

NƏZLİ *a.* نزلى 1) zökəm, timova aid olan; 2) zökəmlə xəstələnmiş; timovlu.

NƏZM *a.* نظم 1) sıra, tərtib, nizam; 2) şeir.

NƏZMƏN *a.* نظماً nəzmlə, şeirlə, mənzum şəkildə.

NƏZMİYYƏ *a.* نظميه İranda: polis, jandarm.

NƏZR *a.* نذر müəyyən münasibətlə bir yerə və ya bir şəxsə verilən pul, şey; kəsilən qurban və s.; nəzir.

NƏZRƏT *a.* نظرت təzəlik, tərəvət.

NƏZRGAH *a.* نذر və *f.* گاه nəzir verilən və ya kəsilən müqəddəs yer; pır, ocaq.

NƏZRÜ NİYAZ *a.* نذر və *f.* نیاز nəzir verərək yalvarıb-yaxarma, mətləb istəmə.

NƏZZAM *a.* نظام nizama salan, tərtib edən, qaydaya salan.

NƏZZAR *a.* نظر b a x **nəzzarə** (1-ci və 2-ci mənalarda).
Nəzzari-didar نظر دیدار gözlə baxan, baxıb seyr edən.

NƏZZARƏ *a.* نظاره 1) baxan, seyr edən; 2) tamaşaçı, seyrçi;
3) xarici görkəm; görünüş; 4) eynək.

NƏZZARƏFƏRİB *a.* نظاره və *f.* فریب xarici görkəmi aldadıcı olan.

NƏZZƏL *a.* نزل bəxşiş, hədiyyə.

NİRX *a.* نرخ b a x **nirx**.

NİAL *a.* نعال «nə'l» *c.* nallar.

NİCAT *a.* نجات qurtulma, xilas olma, salamat qalma.

NİDA' *a.* ندا çağırma, səsləmə.

NİƏM *a.* نعم «ne'mət» *c.* nemətlər.

NİFAQ *a.* نفاق araya düşən ziddiyyət; ikitirəlik.

NİFAS *a.* نفاَس 1) doğuş, doğma, doğum; 2) doğuşdan sonrakı dövr.

NİFASİ *a.* نفاسی doğuşla əlaqədar, doğumla bağlı.

NİFAZ *a.* نفاذ 1) təsir etmə, nüfuz etmə; 2) hərəkət, əməl, iş, fəaliyyət.

NİFRƏT *a.* نفرت ikrah.

NİFRƏTAMİZ *a.* نفرت və *f.* آمیز b a x **nifrətavər**.

NİFRƏTAVƏR *a.* نفرت və *f.* آور nifrət doğuran.

NİFRİN *a.* نفر və *f.* ين qarğış, bəddua.

NİG *f.* نینگ b a x **nik**.

NİGAH *f.* نگاه b a x **nigəh**.

NİGAHBAN *f.* نگاهبان b a x **nigəhban**.

NİGAHDAR *f.* نگاهدار b a x **nigəhdar**.

NİGAR *f.* نگار 1) şəkil, rəsm, əks; 2) *m.* gözəl; 3) *m.* sevgili.

NİGARA *f.* نگارا ey nigar! ay gözəl.

NİGARXANƏ *f.* نگارخانه b a x **nigaristan**.

NİGARİN *f.* نگارین şəkil kimi gözəl.

NİGARİSTAN *f.* نگارستان 1) rəsm və incəsənət əsərləri toplanmış yer; 2) bütkədə, bütxana; 3) gözəllər yeri.

NİGARİŞ *f.* نگارش 1) rəsm çəkmə, şəkil çəkmə; 2) yazma, qələmə alma.

NİGARİŞTƏ *f.* نگارشته rəsm olunmuş, şəkil çəkilmiş.

NİGƏH *f.* نگه baxış, baxma, nəzər.

NİGƏHBAN *f.* نگه بان baxan, gözətçi, qarovulçu.

NİGƏHDAR *f.* نگهدار saxlayan, qoruyan, gözətçi.

NİGƏHƏNDAZ *f.* نگه انداز nəzər salan; baxan.

NİGƏRAN *f.* نگران 1) baxan; 2) gözü yolda olan, bir iş və ya adam haqqında narahat olan.

NİGİN *f.* نگین üzük qaş; möhürlü üzük.

NİGUN *f.* نگون 1) başısağrı, tərsinə; 2) tərs, əks; 3) *m.* talesiz, bədbəxt.

NİGUNSAR *f.* نگونسار 1) başısağrı, başı ağrı sallanmış; 2) məğlub, məğlub edilmiş; 3) devrilmiş, çevrilmiş.

NİĞƏM *a.* نغم «nəğmə» *c.* nəğmələr.

NİHAD *f.* نهاد yaradılış, zat, təbiət.

NİHAL *f.* نهال fidan, cavan ağac.

NİHALİSTAN *f.* نهالستان fidanlıq, tinglik.

NİHAN *f.* نهان 1) gizli, məxfi, üstüörtülü; 2) qaib.

NİHANXANƏ *f.* نهانخانه gizlənən yer, gizlənmək yeri.

NİHANİ *f.* نهانی gizli, xəlvəti, üstüörtülü, heç kəsin xəbəri olmadan.

NİHƏL *a.* نحل «nihilə» *c.* məzhəblər, təriqətlər.

NİHLƏ *a.* نحله məzhəb, təriqət.

NİJAD *f.* نژاد nəsil, soy, nəsəb.

NİK *f.* نیک b a x **niku**.

NİKAH *a.* نکاح kəbin, izdivac, evlənmə.

NİKAT *a.* نکات «nüktə» *c.* incə mənalar.

NİKBƏXT *f.* نیکبخت xoşbəxt.

NİKBƏT *a.* نکبت 1) talesizlik, bədbəxtlik; 2) düşkünlük.

NİKBƏTZƏDƏ *a.* نکبت və *f.* زده fəlakətə düşmüş.

NİKƏHD *f.* نیک və *a.* عهد sözünün üstündə duran; sözübütöv.

NİKXAH *f.* نيك خواه b a x **nikuxah**.

NİKİN *f.* نكين çox yaxşı, lap yaxşı.

NİKKAR *f.* نيكار b a x **nikukar**.

NİKMƏAL *f.* نيك və ə. مال yaxşı məzmunlu, yaxşı mənalı.

NİKNAM *f.* نيكنام b a x **nikunam**.

NİKNƏFS *f.* نيك və ə. نفس yaxşı təbiətli; xoşxasiyyət.

NİKRƏ'Y *f.* نيك və ə. رأى «yaxşı rəyli» ağıllı, düşüncəli.

NİKRU(Y) *f.* نيك روى || نيك رو gözəl üzlü; göyçək.

NİKSİYƏR *f.* نيك və ə. سير yaxşı xasiyyətli; xoşxasiyyət.

NİKU *f.* نيكو yaxşı, xoş.

NİKUXAH *f.* نيكوخواه başqasının yaxşılığına çalışan; xeyirxah.

NİKUXU(Y) *f.* نيكو خوى || نيكو خو xoşxasiyyətli, xasiyyəti yaxşı olan.

NİKUKAR *f.* نيكو كار yaxşı iş görən.

NİKUKİRDAR *f.* نيكو كردار yaxşı işlər görən.

NİKUMƏNZƏR *f.* نيكو və ə. منظر yaxşı görünüşlü, xoş görünüşü olan.

NİKUNAM *f.* نيكو نام adı yaxşılığa çıxmış, yaxşı ad qoymuş.

NİKUZAD *f.* نيكو زاد xoşbəxt doğulmuş; xoşqədəm.

NİKÜ BƏD *f.* نيك و بد yaxşı-pis, pis-yaxşı.

NİQAB ə. نقاب üz örtüyü; yaşmaq, rübənd.

NİQAR ə. نقار qeyz, qəzəb, acıq.

NİL ə. نيل 1) b a x **nilfam**; 2) indiqo (*mavi rəng alınan tropik bitki*).

NİLFAM ə. نيل və *f.* فام b a x **nilgun**.

NİLGUN ə. نيل və *f.* گون mavi rəngli; hava rəngli, lacivərdi.

NİLUFƏR *f.* نيلوفر su zanbağı.

NİM *f.* نيم b a x **nimə**.

NİMCAN *f.* نيم جان yarımcən.

NİMDƏR *f.* نيمدر döşəkçə.

NİMƏ *f.* نيمه 1) yarım; 2) yarıya bölünmüş; yarı.

NİMXİZ *f.* نیم خیز «yarımçıq qalxma» *c.* 1) hörmət əlaməti olaraq yerindən azacıq qalxma; 2) əyilmə; təzim.

NİMMƏST *f.* نیم مست yarıkefli, sərxoş.

NİMPÜXTƏ *f.* نیم پخته yarımbişmiş, ala-çiy.

NİMRƏNG *f.* نیم رنگ açıq, tünd olmayan.

NİMTƏBƏSSÜM *f.* نیم və ə. تبسم yarımtəbəssüm, azacıq gülümsəmə.

NİMTƏNƏ *f.* نیم تنه candonu.

NİRAN *ə.* نیران «nar» *c.* 1) odlar; 2) *t.* cəhənnəm.

NİRƏNG *f.* نیرنگ 1) hiylə, fırıldaq; 2) tilsim, cadu, ovsun.

NİRƏNGBAZ *f.* نیرنگباز 1) hiyləbaz, fırıldaqçı; 2) tilsimçi, ovsunçu.

NİRƏNGSAZ *f.* نیرنگساز cadugər, sehirbaz.

NİRX *ə.* نرخ hökumət tərəfindən təyin edilmiş satış və ya xidmət qiyməti; taksa.

NİRÜ *f.* نیرو güc, qüvvət.

NİRUMƏND *f.* نیرومند güclü, qüvvətli.

NİSA' *ə.* نساء *b a x nisvan.*

NİSAB *ə.* نصاب 1) əsil, əsas; 2) müəyyən edilmiş miqdar, qədər, hədd, dərəcə və s.; 3) pulun, heyvanın və s. zəkat verilən miqdara çatması.

NİSACƏT *ə.* نِسَاجَت toxuculuq.

NİSAN *ə.* نيسان 1) Roma təqvimində: aprel ayına uyğun gələn ay; 2) həmin ayda yazda yağan ilk yağış.

NİSAR *ə.* نثار 1) səpmə, tökmə; 2) şabaş; 3) saçan, səpən, səpici; 4) qurban.

NİSBƏT *ə.* نسبت 1) əlaqə, rabitə; 2) müqayisə, tutuşdurma; 3) iki ədəd və ya iki şəkil arasındakı yaxınlıq və ya fərq; 4) mənsubiyyət; 5) oxşar, bənzər, kimi.

NİSBƏTƏN *ə.* نسبتاً nisbətə, müqayisədə.

NİSF *ə.* نصف yarı, yarım. Nisfi-şəb نصف شب *b a x nisfülleyl.*

NİSFƏT *ə.* نصفت insaf, mür(üv)vət, ədalət.

- NİSFİYYƏT** *ə.* نصيفت 1) yarılıq; 2) bölmə, bölgü.
- NİSFÜLLEYL** *ə.* نصف الليل gecə yarısı.
- NİSFÜNNƏHAR** *ə.* نصف النهار günorta.
- NİST** *f.* نيست 1) yox(dur); 2) deyil, yox.
- NİSTİ** *f.* نيستی yoxluq.
- NİSTÜ NABUD** *f.* نيست و نابود olmama, yox olma.
- NİSVAN** *ə.* نسوان qadınlar.
- NİSYAN** *ə.* نسيان yaddan çıxarma; unutma.
- NİŞ** *f.* نيش b a x nişə.
- NİŞAN** *f.* نشان b a x nişanə.
- NİŞANDƏ** *f.* نشانده qoyulmuş, oturulmuş.
- NİŞANƏ** *f.* نشانه 1) əlamət, iz, əsər; 2) hədəf, nişanə.
- NİŞANGAH** *f.* نشانگاه 1) nişan olan yer, nişan basdırılan yer; 2) hədəf, nişanə.
- NİŞASTƏ** *f.* نشاسته nişasta, kraxmal.
- NİŞƏ** *f.* نيشه arının, əqrəbin və b. həşəratların neşteri.
- NİŞƏST** *f.* نشست 1) oturma; 2) çökmə.
- NİŞİB** *f.* نشيب yuxarıdan-aşağı enən.
- NİŞİMƏN** *f.* نشيمن 1) məclis, yığıncaq yeri; 2) b a x nişiməngah.
- NİŞİMƏNGAH** *f.* نشيمنگاه məskən, oturacaq.
- NİŞİN** *f.* نشين oturma, oturuş.
- NİŞTƏR** *f.* نشتر 1) cərrah bıçağı; 2) arının, əqrəbin və b. həşəratların iynəsi.
- NİTAC** *ə.* نتاج doğulma.
- NİTAQ** *ə.* نطاق 1) qovşaq, kəmə; 2) fitə.
- NİTQ** *ə.* نطق 1) çıxış, danışıq; 2) söz, kəlmə.
- NİTQAFƏRİN** *ə.* نطق və *f.* آفرين «nitq yaradan» *m.* Allah.
- NİTQPƏRDAZ** *ə.* نطق və *f.* پرداز yaxşı danışıq qabiliyyəti olan, yaxşı danışan.
- NİTQÜLLAH** *ə.* نطق الله Allahın nitqi.

NİV *f.* نو 1) şücaətli, qəhrəman; 2) navalça.

NİYABƏT *a.* نیابت vəkillik, naiblik.

NİYAM¹ *f.* نیام qın, qılaf.

NİYAM² *a.* نیام «naim» *c.* yatanlar, yuxuda olanlar.

NİYAYIŞ *f.* نیایش 1) afərin demə, tərif etmə, mədh etmə; 2) təşəkkür etmə; razılıq.

NİYAZ *f.* نیاز 1) yalvarma, yalvarıb-yaxarma; 2) dua etmə; 3) ehtiyac, möhtaclıq; 4) hədiyyə, bəxşiş.

NİYAZKAR *f.* نیازکار b a x **niyazmənd**.

NİYAZKARANƏ *f.* نیازکارانه b a x **niyazməndanə**.

NİYAZMƏND *f.* نیاز مند 1) yalvaran, rica edən; 2) ehtiyacı olan, möhtac.

NİYAZMƏNDANƏ *f.* نیاز مندانه 1) yalvararaq, yalvarırcasına; 2) ehtiyac içində.

NİYYAT *a.* نیت «niyyət» *c.* niyyətlər.

NİYYƏT *a.* نیت qəsd, məram, məqsəd.

NİYYƏTMƏND *a.* نیت və *f.* مند niyyət edən.

NİYYƏTPƏRVƏR *a.* نیت və *f.* پرور niyyətində olan.

NİYYƏTÜLMÖ'MİN *a.* نیت المؤمن mömin niyyəti.

NİZA' *a.* نزاع çəkişmə, qalmaqal, qovğa.

NİZAM *a.* نظام 1) qayda, qayda-qanun; 2) üsul, qayda; 3) bir işə rəhbərlik edən adam; başçı.

NİZAMAT *a.* نظامات «nizam» *c.* 1) nizamlar; 2) *t.* nizam.

NİZAMƏN *a.* نظاماً qaydaya görə; qanuna əsasən.

NİZAMİ(YYƏ) *a.* نظامیه || نظامی 1) nizamlı, müntəzəm; 2) qanun və nizama aid, dövlət və hökumət qaydalarına uyğun; 3) hərbi.

NİZAMNAMƏ *a.* نظام və *f.* نامه təşkilatın quruluş və fəaliyyətini müəyyən edən qayda(lar); prinsip(lər).

NİZAR *f.* نزار arıq, sısqa, zəif.

NİZƏ *f.* نیزه itiuclu, deşici döyüş silahı.

NİZƏDAN *f.* نیزه دان nizə qabı.

NİZƏDAR *f.* نيزه دار nizə ilə silahlanmış adam; nizəçi.

NO *f.* نو b a x nov.

NODƏMİDƏ *f.* نودمیده yetişmiş, gənc, cavan.

NOĞUL *a.* نقل b a x nöql.

NOH *f.* نه b a x nöh.

NOMİD *f.* نوميد ümitsiz.

NOV *f.* نو b a x növ.

NOVAYƏNDƏ *f.* نوآينده 1) yeni gəlmiş, yeni gələn; 2) yenilik tərəfdarı.

NOVAYİN *f.* نوآين 1) yeni adət və ya yeni din qəbul etmiş; 2) yeni gəlmiş; 3) bəzəkli, bəzənmiş; 4) *m.* gözəl.

NO(V)BARƏ *f.* نوباره b a x növbarə.

NO(V)BAVƏ *f.* نوباره b a x növbavə.

NO(V)BƏHAR *f.* نوبهار ilk bahar, yazın əvvəli; qarayaz.

NO(V)BƏR *f.* نوبير b a x növbər.

NO(V)CƏVAN *f.* نوجوان yeniyetmə, gənc.

NO(V)DƏMİDƏ *f.* نودمیده b a x növdəmidə.

NOVƏRUS *f.* نو və *a.* عروس təzəgəlin.

NO(V)GÜL *f.* نوگل b a x növgül. **Novgüli-bağ** باغ نوگل bağda təzə açılmış gül; **novgüli-gülzar** گلزار نوگل güllüyün təzə açılmış gülü.

NO(V)HƏ *a.* نوحه b a x növhə.

NO(V)HƏBAR *a.* نوحه və *f.* بار b a x növhəbar.

NO(V)HƏGƏR *a.* نوحه və *f.* گر b a x növhəgər. **Novhəgəri-şəhidan** شهيدان نوحه گر şəhidlərə növhə oxuyan.

NO(V)HƏSAZ *a.* نوحه və *f.* ساز b a x növhəsaz.

NO(V)HƏVƏS *f.* نو və *a.* هوس b a x növhəvəs.

NO(V)XAN *f.* نوخوان yeni oxumağa başlayan, təzə oxuyan; təzə işləməyə başlayan.

NO(V)XƏNDƏ *f.* نوخنده «yeni gülən» b a x növxəndə.

NO(V)XƏTT *f.* نو və *a.* خط saqqalı yenicə çıxmağa başlayan (*oğlan haqqında*).

- NO(V)XİZ** *f.* نوخیز *b a x* növxiz.
- NOVİD** *f.* نوید yaxşı xəbər; muştuluq.
- NOVİN** *f.* نوین yeni şey, təzə şey.
- NOVİYYƏ** *a.* نويه Qur'anın adlarından biri.
- NO(V)NƏHAL** *f.* نونھال *b a x* növnəhal.
- NO(V)RƏS** *f.* نورس *b a x* növrəs.
- NO(V)RƏSİDƏ** *f.* نورسیدہ *b a x* növrəsidad.
- NO(V)RƏST(Ə)** *f.* نورست || نورسته *b a x* növrəst(ə).
- NOVRUZ** *f.* نرروز «*təzə gün*» əsasən martın 21-i və ya 22-nə təsadüf edən yeni il bayramı; bahar bayramı.
- NOVRUZİYYƏ** *f.* نوروز və *a.* یه dərman növü.
- NO(V)SAXTƏ** *f.* نوساخته *b a x* növsaxtə.
- NO(V)SAL** *f.* نوسال *b a x* növsal.
- NO(V)ŞAX** *f.* نوشاخ *b a x* növşax.
- NO(V)ŞÜKÜFTƏ** *f.* نوشکفته *b a x* növşüküftə.
- NO(V)ZAD** *f.* نوزاد *b a x* növzad.
- NO(V)ZƏMİN** *f.* نوزمین *b a x* növzəmin.
- NO(V)ZÜHUR** *f.* نو və *a.* ظهور *b a x* növzühur.
- NÖH** *f.* نه 1) doqquz; 2) *b a x* nöhasiman.
- NÖHASİMAN** *f.* نه آسمان *b a x* nöhrəvaq.
- NÖHRƏVAQ** *f.* نه və *a.* رواق «*doqquz talvar*» qədim astronomiyada: göyün doqquz qatı.
- NÖQL** *a.* نقل 1) noğul; 2) içki ilə yeyilən qənd səpilməmiş meyvə və s.; 3) məzə.
- NÖQLÜ MƏZƏ** *a.* نقل və *f.* مزه içki ilə yeyilən şirni; çərəz.
- NÖQSAN** *a.* نقصان 1) əskilmə, əskik, azlıq; 2) çatışmazlıq.
- NÖQTƏ** *a.* نقطه 1) cümlələri ayıran durğu işarəsi; 2) məntəqə.
- Nöqtei-nəzər** نقطه نظر baxım, baxış, rəy.
- NÖQTƏBƏNÖQTƏ** *a.* نقطه və *f.* به kəlməsi-kəlməsinə; sözbəsöz.
- NÖV** *f.* نو yeni, təzə.

NÖV' *a.* نوع 1) tərz, cür, şəkil; 2) çeşid, sort; 3) cins. **Növ'i-bəşər** نوع بشر insan cinsi; insan nəslı.

NÖVBARƏ *f.* نوباره ilk meyvə, nübar.

NÖVBAVƏ *f.* نوباوہ b a x **növbər**.

NÖVBƏ *a.* نوبہ b a x **növbət**.

NÖVBƏNÖV' *a.* نوع və *f.* به cürbəcür, müxtəlif.

NÖVBƏR *f.* نوبر mövsümündən əvvəl yetişən, dəyən (*meyvə*); tezyetişən.

NÖVBƏT *a.* نوبت 1) sıra; 2) sıra ilə görülən işdən hər adamın payına düşən hissə və ya zaman; 3) dəfə, kərə; 4) vaxtaşırı görülən iş; 5) vaxtaşırı təkrar olunan qızdırma və s.

NÖVBƏTXANƏ *a.* نوبت və *f.* خانه növbətçilərin qaldığı yer.

NÖVDƏMİDƏ *f.* نودمیده təzə açılmış (*gül haqqında*).

NÖV'ƏN *a.* نوعاً növçə, cinsçə.

NÖVGÜL *f.* نوگل 1) təzə qızılgül, yeni açılmış qızılgül; 2) təzə açılmış gül, tər çiçək.

NÖVHƏ *a.* نوحه 1) birisinin ölümünə həsr olunmuş qəmli şeir; 2) *m.* nalə, şivən, ağı.

NÖVHƏBAR *a.* نوحه və *f.* بار şivən qoparan, bərkdən ağlayan.

NÖVHƏGƏR *a.* نوحه və *f.* گر növhə oxuyan, ağıçı.

NÖVHƏSAZ *a.* نوحه və *f.* ساز 1) növhə yazan; 2) növhə oxuyan.

NÖVHƏVƏS *f.* نو və *a.* هوس 1) ilk dəfə bir işə girişib ona böyük həvəs göstərən adam; 2) gündə bir həvəsə düşən adam.

NÖVXƏNDƏ *f.* نوخنده *m.* təzə açılmış (*gül haqqında*).

NÖVXİZ *f.* نوخيز yeni cücərib qalxan, təzə çırtlayan (*toxum, çiçək haqqında*).

NÖV'İ *a.* نوعی növə aid olan, növə mənsub.

NÖVK *f.* نوك dimdiyın və s. iti ucu. **Növki-cida** نوك جدا cidanın ucu.

NÖVM *a.* نوم yuxu, yatma.

NÖVMİ *a.* نومى yuxuya aid olan, yuxuda olan.

NÖVMPƏRVƏR *a.* نوم və *f.* پرور yuxulamağı çox sevən.

NÖVNƏHAL *f.* نونھال 1) təzə fidan, cavan ağac; 2) *m.* cavan, gənc.

NÖVPƏRVƏR *a.* نوع və *f.* پرور insanpərvər, insanları sevən.

NÖVR *a.* نور çiçək, ağac çiçəyi.

NÖVRƏS *f.* نورس 1) təzə dəymiş meyvə; 2) *m.* cavan, gənc.

NÖVRƏSİDƏ *f.* نورسیده yeniyetmə.

NÖVRƏST(Ə) *f.* نورسته || نورست 1) yeni bitmiş, təzə hasilə gəlmiş; 2) yeniyetmə, gənc.

NÖVSAXTƏ *f.* نوساخته yeniyetmə, yeni çıxmış.

NÖVSAL *f.* نوسال 1) yeni il, təzə il; 2) *m.* təzə ərşəyə çıxmış gənc; 3) təqvim şəklində tərtib edilərək bütün ilin hadisələrini göstərən kitab.

NÖVŞAX *f.* نوشاخ 1) təzə budaq; 2) təzə çıxmış keyik buynuzu.

NÖVŞÜKÜFTƏ *f.* نو شکفته yeni açılmış, təzə açılmağa başlamış (*gül haqqında*).

NÖVZAD *f.* نوزاد yeni doğulmuş.

NÖVZƏMİN *f.* نوزمین yeni üslub.

NÖVZÜHUR *f.* نور və *a.* ظهور yeni ortaya çıxan, təzə meydana gələn.

NUBİ *a.* نوبی nubiya səhrasına aid olan.

NUN¹ *a.* نون 1) ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ن hərfinin adı; 2) *m.* belə öyülmüş, belə bükülmüş; 3) *m.* əyri, bükük (*bel haqqında*).

NUN² *a.* نون böyük bir balıq cinsi.

NUR *a.* نور 1) aydınlıq, işıq; 2) parlaqlıq; 3) şərəf, şan; 4) Qur'an surələrindən birinin adı. **Nuri-didə** نور دیده b a x **nuri-eyn**; **nuri-eyn** نور عين göz işığı; **nuri-həqq** نور حق Allahın nuru; **nuri-təcəlla** نور تجلی 1) görünən işıq; 2) Allahın nuru.

NURANİ *a.* نورانی 1) işıqlı, nurlu; 2) *m.* hörmətə layiq (*qoca adam haqqında*).

NURANİYYƏT *a.* نورانیت 1) işıqlılıq, nurluluq; 2) *m.* mədəniyyət.

NURBƏXS *a.* نور və *f.* بخش nur səpən; işıqlı.

NURƏ *a.* نورە bədəndəki artıq tüklləri təmizləmək üçün maddə; vacibat.

NURİ *a.* نوری işığa aid olan.

NURPAŞ *a.* نور və *f.* پاش nur saçan; nurlu.

NURÜ NAR *a.* نور و نار işıq və od, işıq-od.

NURÜL'ÜYUN *a.* نور العيون 1) gözlərin işığı; 2) *m.* əziz, sevimli.

NURÜLYƏQİN *a.* نور اليقين b a x **nur(ün)ələlyəqin.**

NUR(ÜN)ƏLANUR *a.* نور على نور 1) lap işıqlı; 2) lap yaxşı.

NUR(ÜN)ƏLƏLYƏQİN *a.* نور على اليقين dərin inam.

NUŞ *f.* نوش 1) dadlı, tamlı; 2) içki; 3) işrət, kefi; 4) üreyə yatan, xoşa gələn. **Nuşi-can** نوش جان nuş olsun!

NUŞANUŞ *f.* نوشا نوش b a x **nuşhanuş.**

NUŞDARU *f.* نوش دارو 1) dərman, dava, məlhəm; 2) *m.* şərab, çaxır.

NUŞHANUŞ *f.* نوشها نوش 1) içmək, içmə-içmə; 2) içmə-içmə.

NUŞXƏND *f.* نوشخند ürəkdən gülən, qəlbən sevinən.

NUŞİN *f.* نوشين dadlı, ləzzətli.

NUŞLƏB *f.* نوشلب dodağı şirin.

NÜB'AN *a.* نبعان suyun yerdən çıxması; qaynama.

NÜBÜVVƏT *a.* نبوت peyğəmbərlik, nəbilik.

NÜCƏBA' *a.* نجباء «nəcib» *c.* nəcib adamlar, əsilli adamlar // kübarlar; *t.* aristokratiya.

NÜCUM *a.* نجوم «nəcm» *c.* 1) ulduzlar; 2) *t.* astronomiya; 3) *t.* astrologiya.

NÜCUMİ *a.* نجومی nəcum elminə aid olan.

NÜCUMŞÜNAS *a.* نجوم شناس 1) astronom; 2) münəccim // astroloq.

NÜDƏMA' *a.* ندما «nədim» *c.* nədimlər.

NÜDRƏT *a.* ندرت az tapılma, nadir olma.

NÜDRƏTƏN *a.* ندرتاً nadir hallarda; bəzən, arabilir.

NÜFUS *a.* نفوس «nəfs» *c.* adamlar; *t.* əhali.

NÜFUZ *a.* نفوذ 1) iç tərəfə keçmə, təsir etmə; işləmə; 2) sözü keçmə; avtoritetlik.

NÜHA *a.* نهى ağıl, zəka.

NÜHAS *a.* نحاس 1) mis; 2) mis pul.

NÜHASİ *a.* نحاسی misə aid olan, misdən olan.

NÜHAT *a.* نحات «nahi» *c. t.* sintaksis mütəxəssisi.

NÜHUL *a.* نحول arıqlıq, zəiflik.

NÜHUS *a.* نحوس uğursuz şeylər, nəhs şeylər.

NÜHUSƏT *a.* نحوست uğursuzluq, nəhslik.

NÜHÜFT(Ə) *f.* نهفته || نهفت gizli, məxfi, gizlicə.

NÜXBƏ *a.* نخبه hər şeyin seçilmiş, bəyənilmiş.

NÜXUST(İN) *f.* نخستین || نخست birinci, əvvəlki.

NÜKƏST *a.* نکست xəstəliyin geri qayıtması, yenidən şiddətlənməsi.

NÜKHƏT *a.* نکهت 1) ağız qoxusu; 2) iy, hər şeyin özünəməxsus iy; 3) *m.* xoş iy.

NÜKTƏ *a.* نکته 1) incə məna; incə məzmun; 2) lətifə.

NÜKTƏDAN *a.* نکته və *f.* دان incə və dərin mənaları bilən.

NÜKTƏGİR *a.* نکته və *f.* گیر «incə fikirləri tutan» *m.* tənqidçi.

NÜKTƏGU *a.* نکته və *f.* گو incə və dərin mənalı sözlər deyən.

NÜKTƏPƏRDAZ *a.* نکته və *f.* پرداز incə və dərin mənalı sözlər söyləyən.

NÜKTƏŞÜNAS *a.* نکته və *f.* شناس incə və dərin mənalı sözlər ustası.

NÜKTƏYAB *a.* نکته və *f.* یاب incə və dərin mənalı sözlər işlədən.

NÜKUL *a.* نکول vaz keçmə, üstündən keçmə.

NÜQAT *a.* نقاط «nöqtə» *c.* b a x **nüqət**.

NÜQƏBA' *a.* نقبا ء «nəqib» *c.* böyük, başçılar.

NÜQƏT *a.* نقط nöqtələr.

NÜQRƏ *a.* نقره gümüş.

NÜQRƏDUZ *a.* نقره və *f.* دوز gümüşlə bəzədilmiş (*parça*); bafta.

NÜQUD *a.* نقود «nəqd» *c.* nəqd şeylər.

NÜQUŞ *a.* نقوش «*nəqş*» *c.* naxışlar.

NÜMA *f.* نما göstərən, bildirən.

NÜMAYAN *f.* نمایان 1) görkəmli; 2) görünən, zahir olan.

NÜMAYIŞ *f.* نمایش 1) göstərmə, göstəriş; 2) bayram və s. münasibətilə kütləvi küçə hərəkəti.

NÜMAYIŞKAR *f.* نمایشکار nümayiş etdirilən, hamıya göstərilən.

NÜMAYIŞKARANƏ *f.* نمایشکارانə nümayiş etdirərək, hamıya göstərərək.

NÜMUD *f.* نمود 1) göstərən, görünən; 2) bənzəyən.

NÜMUDAR *f.* نمودار görünən, zahir olan, aşkara çıxan.

NÜMUN *f.* نمون edən, göstərən.

NÜMUNƏ *f.* نمونه misal, örnək.

NÜMUNƏXANƏ *f.* نمونه خانه müxtəlif şey nümunələrinin toplandığı yer.

NÜMUNƏVİ *f.* نمونه və *a.* وی 1) nümunə ola bilən; 2) hamıdan yaxşı; əla, gözəl.

NÜMÜV(V) *a.* نمو bitki və ya heyvanın böyüməsi; böyümə, yetişmə; inkişaf etmə, inkişaf, yüksəliş.

NÜSB *a.* نصب 1) büt; 2) abidə, heykəl.

NÜSƏX *a.* نسخ «*nüsxə*» *c.* nüsxələr.

NÜSƏRA *a.* نصرا «*nəsir*» *c.* köməkçilər, yardımçılar.

NÜSH *a.* نصح öyüd, nəsihət.

NÜSXƏ *a.* نسخه 1) yazılı mətndən çıxarılmış surət; 2) yazılı mətnin müxtəlif əlyazmalarından hər biri; 3) dərman kağızı, resept; 4) tilsim duası.

NÜSXƏBƏND *a.* نسخه və *f.* بند 1) cildçi; 2) qədim tibb kitablarına baxıb dərman yazan ara həkimi.

NÜSRƏT *a.* نصرت 1) yardım, kömək; 2) zəfər, qələbə, müvəffəqiyyət.

NÜSSAR *a.* نصار «*nasir*» *c.* kömək edənlər, köməkçilər.

NÜSUL *a.* نصول «*nəsl*» *c.* mizrağın ucundakı sivri və iti dəmirilər.

NÜSUS *a.* نصوص «*nəss*» *c.* 1) mətnlər; 2) əsas mənalər.

NÜŞADİR *a.* نشادر naşadır.

NÜŞUR *a.* نشور ölümlərin qiyamətdə dirilməsi.

NÜTFƏ *a.* نطفه spermatozoid.

NÜTFƏHƏRAM *a.* نطفه حرام qanunsuz cinsi əlaqədən doğulan uşaq; bəzə doğulan.

NÜZHƏT *a.* نزهت əylənmə, əyləncə.

NÜZHƏTƏFZA *a.* نزهت افزا əyləncəli.

NÜZHƏTGAH, NÜZHƏTGƏH *a.* نزهت گاه || گاه əyləncə yeri; seyrəngah.

NÜZUR *a.* نذور «*nəzr*» *c.* nəzirlər.

NÜZUL *a.* نزول göydən yerə enmə, nazil olma.

NÜZUM *a.* نظوم nizama salma, qaydaya salma.

NÜZZAR *a.* نظار «*nəzir*» *c.* nazirlər.

Ö

ÖHDƏ *a.* عهده təəhhüd, borc.

ÖHDƏDAR *a.* عهده دار *və f.* öhdəlik götürən adam; öhdəçi.

ÖHDƏDARİ *a.* عهده داری *və f.* öhdəsinə götürmə; öhdəçilik.

ÖVBAŞ¹ *a.* اوباش «*vəbəş*» *c.* aşağı təbəqədən olanlar.

ÖVBAŞ² *a.* اوباش «*vəbəş*» *c.* alçaq adamlar, lotu-potular; *t.* quldur, çapqınçı, oğru.

ÖVBAŞİ *a.* اوباشی oğruluq, quldurluq.

ÖVC¹ *f.* اوج 1) səyyarələrin mərkəzdən ən uzaq nöqtəsi; 2) səsin ən yüksək dərəcəyə qaldırılması; zil; 3) *m.* hər şeyin son, ən yüksək nöqtəsi.

ÖVC² *f.* اوج intiqam, qisas.

- ÖVD** *a.* عود qayıtma; təkrarlama.
- ÖVDAN** *f.* اودان yeraltı hovuz; nohur.
- ÖVDƏT** *a.* عودت qayıtma, geri dönmə.
- ÖVDUĞ** *f.* اودوغ ayran.
- ÖVFƏR** *a.* اوfer daha çox, daha bol.
- ÖVHAM** *a.* اوهام «*vəhm*» *c.* vahimələr, vəhmlər.
- ÖVHAMPƏRƏST** *a.* اوهام *və.f.* پرست xurafatçı, mövhumatçı.
- ÖVQAF** *a.* اوقاف «*vəqf*» *c.* 1) vəqf olunmuş şeylər; vəqflər; 2) *t.* vəqf işlərinə baxan idarə, vəqf idarəsi.
- ÖVQAT** *a.* اوقات «*vəqt*» *c.* 1) vaxtlar, zamanlar; 2) *t.* hal, vəziyyət; 3) *t.* ömür.
- ÖVQATGÜZAR** *a.* اوقات *və.f.* گزار vaxt keçirən; öylənən.
- ÖVQATTƏLX** *a.* اوقات *və.f.* تلخ dilxor, pərt.
- ÖVQATTƏLXI** *a.* اوقات *və.f.* تلخی dilxorluq, pərtlik.
- ÖVLAD** *a.* اولاد «*vələd*» *c.* 1) ata-ananın uşaqları; 2) *t.* nəsil.
- Övladi-Mustafa** مصطفى اولاد **ba x övladi-rəsul; övladi-rəsul** اولاد رسول peyğəmbər övladı, peyğəmbər nəslı.
- ÖVLİYA'** *a.* اولياء «*vəli*» *c.* 1) vəlilər, rəhbərlər, başçılar; 2) müqəddəs ocaqlar; pirlər.
- ÖVLİYAÜLLAH** *a.* اولياء الله Allahın dostları, kəramət sahibləri.
- ÖVN** *a.* عون 1) kömək, yardım; 2) yardım edən; köməkçi.
- ÖVNƏKALLAH** *a.* عونك الله Allah köməyin olsun!
- ÖVRAD** *a.* اوراد «*vird*» *c.* virdlər, əzbərlər.
- ÖVRAQ¹** *a.* اوراق «*vərəq*» *c.* 1) vərəqlər; 2) yarpaqlar. **Övraqi-gül** اوراق گل gül ləçəyi.
- ÖVRAQ²** *a.* اوراق tamamilə sökülüb dağılmış; korlanmış.
- ÖVRƏNG** *f.* اورنگ taxt.
- ÖVRƏT** *a.* عورت arvad.
- ÖVSAF** *a.* اوصاف «*vəsf*» *c.* 1) vəsflər; 2) *t.* sifət, keyfiyyət.
- ÖVSAFXAN** *a.* اوصاف *və.f.* خوان vəsf edən, tərifləyən; məddah.
- ÖVSAN** *a.* اوثنان «*vəsn*» *c.* bütələr.

ÖVSƏT ə. اوسط 1) orta, aralıq; 2) ortancıl (*oğul*).

ÖVTAD ə. اوتاد «*vətəd*» c. qazmalar.

ÖVTAN ə. اوطان «*vətən*» c. vətənlər.

ÖVTAR ə. اوتار «*vətər*» c. vətərlər.

ÖVZA' ə. اوضاع «*vəz'*» c. vəziyyətlər.

ÖVZƏH ə. اوضح ən aydın; daha aydın.

P

P *f.* پ fars və əski Azərbaycan əlifbalarının 3-cü hərfi.

PA *f.* پا b a x **pay**.

PABƏND(Ə) *f.* پابند || پابنده b a x **paybənd**.

PABƏRSƏR *f.* پابرسر beli üstdə.

PABƏST(Ə) *f.* پابسته || پابست b a x **paybəst**.

PABUS *f.* پابوس b a x **paybus**.

PABÜRƏHNƏ *f.* پابرهنه ayaqyalın.

PAÇƏ *f.* پاچه 1) paça; 2) kəlləpaça, kəllə, baş-ayaq.

PAÇƏBƏND *f.* پاچه بند 1) heyvanın ayağına bağlanan ip, bağ və s.; 2) güləşmədə: paçasından tutub yerə vurma.

PADAŞ *f.* پاداش 1) əvəz; 2) cəza.

PADŞAH *f.* پادشاه şah, hökmdar. **Padşahi-bəşər** پادشاه بشر xalqın padşahi; **padşahi-mülk** پادشاه ملک məmləkətin padşahi.

PADŞAHANƏ *f.* پادشاهانه padşaha layiq; şahanə.

PADŞAHASA *f.* پادشاهاسا padşah kimi; şahanə.

PADŞAHİ *f.* پادشاهی 1) şahlıq, padşahlıq etmə; 2) padşaha mənsub olan.

PADŞAHPƏRƏST *f.* پادشاهپرست padşah tərəfdarı; monarxist.

PADŞƏH *f.* پادشه padşah.

PADZƏHR *f.* پاد زهر b a x **pazəhr**.

PAK *f.* پاک 1) təmiz; 2) ləkəsiz, eyibsiz, nöqsansız; 3) saf, xalis, təmiz; 4) müqəddəs, mübarək, əziz.

PAKBAZ *f.* پاکباز 1) paklığı sevən; təmizkar; 2) var-yoxunu sərf edən, var-yoxundan keçən.

PAKBİN *f.* پاکبین 1) hər şeyə yaxşı gözlə baxan, hər şeydə yaxşılıq görəni; 2) qərəzsiz, həqiqət tərəfdarı; 3) qəlbi təmiz, təmiz ürəkli.

PAKDAMƏN *f.* پاکدامن «*pak ətakli*» *m.* təmiz, namuslu, ismətli.

PAKDİL *f.* پاکدل b a x **pakzəmir**.

PAKDİN *f.* پاکدین və ə. دین mömin, dindar.

PAKE'TİQAD *f.* پاکاعتقاد və ə. اعتقاد etiqladlı, təmiz.

PAKİZƏ *f.* پاکیزه 1) təmiz, pak; 2) ləkəsiz, xalis, saf; 3) gözəl.

PAKİZƏƏDA *f.* پاکیزه و ادا və ə. ادا təmiz təbiətli, incə ədalı.

PAKİZƏMƏŞRƏB *f.* پاکیزه و مشرب və ə. مشرب b a x **pakməşrəb**.

PAKİZƏNƏFƏS *f.* پاکیزه و نفس və ə. نفس səsi xoşa gələn; xoşavaz.

PAKİZƏTİNƏT *f.* پاکیزه و طینت və ə. طینت b a x **paktinət**.

PAKMƏŞRƏB *f.* پاک و مشرب və ə. مشرب gözəl xasiyyətli; xoşəda.

PAKNƏSƏB *f.* پاک و نسب və ə. نسب mənşəcə təmiz, nəcib.

PAKNƏZƏR *f.* پاک و نظر və ə. نظر 1) şorgöz olmayan, ehtiras gözü ilə baxmayan, təmiz gözlə baxan; 2) namuslu.

PAKNİHAD *f.* پاک نهاد və ə. پاک نهاد təmiz adam, zət təmiz.

PAKSİFƏT *f.* پاک و صفت və ə. صفت pak sifətli, yaxşı əxlaqlı.

PAKSİYƏR *f.* پاک و سير و ə. سير 1) xoşrəftar; 2) təmiz əxlaqlı, əxlaqlı gözəl.

PAKSİRƏT *f.* پاک و سیرت və ə. سیرت mənəvi cəhətdən pak olan, təmiz mənəviyyətli.

PAKTƏN *f.* پاک و تن و ə. تن təmiz, hiyləsiz.

PAKTİNƏT *f.* پاک و طینت و ə. طینت zət təmiz, nəcib.

PAKZAD *f.* پاکزاد 1) əsil-nəcabətli; 2) qanuni kəbindən doğulmuş uşaq.

PAKZƏMİR *f.* پاک və ə. ضمير ürəyi pak, təmiz ürəkli, saf ürəkli.

PALAN *f.* پالان 1) minik heyvanlarının belinə qoyulan primitiv yəhər; 2) hambalların dallarına qoyduqları yastıq.

PALANDUZ *f.* پالاندوز 1) palan tikən usta; 2) iri qıyıq; çuvalduz.

PALƏHƏNG *f.* پالاهنگ 1) xalta, boyunluq; 2) *m.* əlaqə.

PALUDƏ *f.* پالوده nişasta və şəkərdən bişirilib soyuq halda yeyilən yemək; paltava.

PAMAL *f.* پامال b a x **paymal**.

PANƏHAD(Ə) *f.* پانهاد || پانهاده ayaq qoymuş, varid olmuş, daxil olmuş.

PANSƏD *f.* پانصد beş yüz.

PAPEY *f.* پاپی izləmə, təqib.

PAPUŞ *f.* پاپوش ayaqqabı.

PARƏ¹ *f.* پاره 1) parça, para, tikə, hissə; 2) ədəd; 3) az, azacıq, bir az; 4) böyük, bölmə; 5) ayın ilk gecələrində Ayın oraq kimi görünən şəkli.

PARƏ² *f.* پاره yırtıq, cırıq; yırtılmış, cızılmış.

PARƏ³ *f.* پاره pul.

PARƏ-PARƏ *f.* پاره پاره parça-parça, tikə-tikə.

PARS¹ *f.* پارس fars (*xalq*).

PARS² *f.* پارس pələngə oxşayan yırtıcı heyvan.

PARS³ *f.* پارس itin hürməsi.

PARS⁴ *f.* پارس atəşpərəst.

PARSA *f.* پارسا zahid, abid.

PARSİ *f.* پارس farsca.

PAS(İ)BAN *f.* پاسبان gözətçi, qarovulçu.

PAŞİDƏ *f.* پاشیده 1) saçılmış, səpələnmiş; 2) dağılmış, sökülmüş.

PAY *f.* پای ayaq. **Payi-mələx** پای ملخ çəyirtkə ayağı (*qarışqa tərəfindən Süleyman peyğəmbərə hədiyyə edilmişdir*); **payi-piyadə** پیاده پای ayaqla, piyada; **payi-dar** پای دار dar ağacının altı.

PAYAN *f.* پایان 1) axır, son, nəhayət; 2) uc, kənar.

- PAYBƏND** *f.* پایبند 1) ayağıbağlı; 2) *m.* dustaq, məhbus; 3) *m.* əsir.
- PAYBƏST** *f.* پایبست 1) ayağıbağlı; 2) *m.* əlaqəli, əlaqədar.
- PAYBUS** *f.* پایبوس 1) ayaqdan öpmə; 2) *m.* yaltaq.
- PAYDAR** *f.* پایدار daima, həmişəlik, uzun zaman davam edən.
- PAYƏ** *f.* پایه 1) rütbə, mənsəb; 2) paya, dirək; 3) pilləkən, nərdivan; 4) ayaq, qıç (*stolda, stulda və s.*); 5) mərtəbə, pillə; 6) əsas, baza.
- PAYƏBƏPAYƏ** *f.* پایه بپایه pillə-pillə, tədricən, tədriclə.
- PAYƏNDAZ** *f.* پای انداز 1) ayaq altına salınan, ayaq altına atılan; 2) *m.* peşkəş, hədiyyə.
- PAYƏNDƏ** *f.* پاینده sabit, bərqərar.
- PAYMAL** *f.* پایمال 1) ayaq altında qalan, təpikaltı; 2) *m.* yazıq, fağır, zəlil; 3) *m.* məhv olan.
- PAYTƏXT** *f.* پایتخت ölkənin mərkəz şəhəri.
- PAYZƏD** *f.* پایزد ayağı qandallı.
- PAZƏND** *f.* پازند 1) atəşpərəstlərin müqəddəs kitabı «Zend Avesta»nın pəhləvi dilinə tərcüməsinin adı.
- PAZƏHR** *f.* پازند zəhərin təsirini məhv edən çarə.
- PE** *f.* په fars və əski Azərbaycan əlifbalarında پ hərfinin adı.
- PEŞKƏŞ** *f.* پشکش bəxşiş, hədiyyə.
- PEY** *f.* پی 1) ləpir, iz; 2) ard, arxa; 3) kaman kirişi.
- PEYAPEY** *f.* پیایی b a x **peydərpey.**
- PEYDA** *f.* پیدا 1) aşkar, zahir; 2) tapılmış, əldə edilmiş; 3) züھر etmiş, üzə çıxmış.
- PEYDƏRPEY** *f.* پی در پی b a x **peyhəpey.**
- PEYHAPEY** *f.* پی های پی dalbadal, bir-birinin ardınca.
- PEYĞAM** *f.* پیغام b a x **pəyam.**
- PEYĞƏMBƏR** *f.* پیغمبر b a x **pəyambər.**
- PEYĞƏMBƏRİ** *f.* پیغمبری peyğəmbərlik.
- PEYĞULƏ** *f.* پیغوله 1) dəlik, deşik; 2) mağara.
- PEYK** *f.* پیک 1) xəbər, məktub və s. aparıb-gətirən; 2) hər hansı planetin ətrafında dolanan səma cismi.

PEYKAN *f.* پيکان 1) oxun ucundakı sivri iti metal parçası; oxun deşici ucluğu; 2) oxatma təlimi; 3) *m.* kirpik. **Peykani-hicr** پيکان هجر ayrılıq oxu.

PEYKAR *f.* پيکار 1) döyüş, vuruş; 2) mübarizə.

PEYKƏR *f.* پيکر 1) bədən, əndam, cüسسə; 2) surət, çöhrə, üz; 3) rəsm edilmiş, nəqş olunmuş. **Peykəri-sədpərə** پيکر صدپاره yüz yerə parçalanmış bədən, parça-parça olmuş cəsəd; **peykəri-üryan** پيکر عريان çılpaq bədən.

PEYMAN(Ə)¹ *f.* پيمان || پيمان əhd, iqrar, söz vermə.

PEYMANƏ² *f.* پيمانه b a x **peyvanə**. **Peymanei-qəm** پيمانه غم qəm qədəhi, kədər piyaləsi.

PEYMANGÜSƏL *f.* پيمان گسل b a x **peymanşikən**.

PEYMANŞİKƏN *f.* پيمان شکن əhdini sındıran, sözündən dönen.

PEYRƏV(İ) *f.* پيرو || پيرو birinin ardınca getmə; ardıcılıq; tabe olma; tabelik.

PEYROB *f.* پيرو birinin ardınca gedən; tabe; ardıcıl.

PEYVANƏ *f.* پيوانه 1) ölçü qabı; 2) qədəh, piyalə; 3) qafa tası.

PEYVƏND *f.* پيوند 1) bitişik, bitişmə; 2) calaq növü; 3) əlaqə, bağlılıq; 4) yoluxucu xəstəliklərə qarşı bədənə vaksin yeritmə və həmin əməliyyatın özü.

PEYVƏST(Ə) *f.* پيوسته || پيوست 1) daima, daimi; 2) birləşdirilmiş; 3) bitişik, bir-birinə keçirilmiş; 4) çatma (*qaş haqqında*).

PƏDƏR *f.* پدر ata.

PƏDƏRANƏ *f.* پدرانه ata kimi, atacasına.

PƏDƏRSÜXTƏ *f.* پدر سوخته «atası yanmış» köpəkoğlu (*söyüş məqamında işlədilir*).

PƏDƏRŞAHİ *f.* پدرشاهی tarixdə kişilərin qadınlardan üstün olduğu dövr.

PƏDİD *f.* پديد aşkar, ayan, zahir.

PƏDİDAR *f.* پديدار aşkar olan, ayan olan, zühurə çıxan.

PƏDRUD *f.* پدرود vidalaşma, xudahafizləşmə.

- PƏHLƏVAN** *f.* پهلووان 1) çox güclü adam; qəhrəman, igid; 2) gülüşçi.
- PƏHLƏVANANƏ** *f.* پهلوانانه pəhləvancasına, qəhrəmancasına.
- PƏHLƏVANİ** *f.* پهلوانی 1) pəhləvanlıq; 2) Azərbaycan xalq oyun havalarından biri; 3) b a x **pəhləvi** (*1-ci mənada*).
- PƏHLƏVİ** *f.* پهلووی 1) orta fars dili; orta fars əlifbası; 2) 1925–1980-ci illərdə İranda hakimiyyət sürmüş sülalə; 3) keçmiş İranda: qızıl pul.
- PƏHLU** *f.* پهلو yan, böyür.
- PƏHN** *f.* پهن enli, geniş.
- PƏHRİZ** *f.* پهريز b a x **pərhiz**.
- PƏJMÜRDƏ** *f.* پژمرده 1) bürüşmüş, bürüşük, əzgin; 2) solğun, solmuş; 3) əsg-i-üsgü, cırım-cındır.
- PƏJMÜRDƏGİ** *f.* پژمردگی bürüşüklük, əzginlik.
- PƏLAS** *f.* پلاس 1) palaz; 2) dərvişlərin geydiyi kobud yun paltar; 3) ev müxəlləfatı; 4) *m.* aldatma, hiylə.
- PƏLƏNG** *f.* پلنگ qaplan.
- PƏLİD** *f.* پليد murdar, murdarlanmış.
- PƏNAH** *f.* پناه 1) sığınma, himayə, kömək; 2) sığınacaq, daldalanacaq; 3) yardımçı, himayəçi.
- PƏNAHGAH** *f.* پناهگاه pənah yeri; sığınacaq.
- PƏNBƏ** *f.* پنبه pambıq.
- PƏNC** *f.* پنج 1) beş; 2) b a x **pəncganə**.
- PƏNCAH** *f.* پنجاه əlli (*rəqəm*).
- PƏNCƏ** *f.* پنجه 1) əlin içi; 2) əlin içi tutan qədər; 3) *m.* güc, qüvvət.
- PƏNCGAH** *f.* پنجگاه 1) gündə beş dəfə qılınan namaz; 2) həmin namazların vaxtı.
- PƏNCGANƏ** *f.* پنجگانه beş duyğu (*görmə, eşitmə, iyilmə, dad-bilmə, toxunma*).
- PƏNCŞƏNBƏ** *f.* پنجشنبه cümə axşamı.
- PƏNCTƏN** *f.* پنجنتن «beş nəfər» Məhəmməd peyğəmbər, qızı, kürəkəni və iki nəvəsi.
- PƏNCÜM** *f.* پنجم beşinci.

PƏND *f.* پند öyüd, nəsihət.

PƏNDAR *f.* پندار sanma, zənn etmə.

PƏNDNAMƏ *f.* پندنامه öyüdnamə, nəsihətnamə.

PƏNDPƏRVAZ *f.* پند پرواز öyüd verən, nəsihət verən.

PƏR *f.* پر 1) qanad; 2) quş tükü. **Pəri-qu** پرفو b a x **pərqu; pəri-tavus** پرتاووس tovuz qanadlı, tovuz qanadı kimi ala-bəzək, yaraşılıq; gözəl.

PƏRAKƏNDƏ *f.* پراکنده dağınıq, darmadağın.

PƏRÇƏM *f.* پرچم 1) bayraq; 2) bayraq və mizraqların başında olan qotaz; 3) kəkil; 4) at və ya aslanın boynundakı qalın, toplu tük; yal.

PƏRÇİN *f.* پرچین hasar, divar, barı.

PƏRDAX(T) *f.* پرداخ 1) parlaqlıq, cila; 2) tərtib etmə, nizama salma, düzəltmə; 3) işıldama, parlama; 4) ödəmə, vermə (*pulu*).

PƏRDAZ *f.* پرداز düzəldən, tərtibçi, tərtib edən.

PƏRDƏ *f.* پرده 1) qapı-pəncərəyə asılan örtük; 2) bir yeri iki hissəyə ayıran iri parça; 3) bəzi simli musiqi alətlərində bölmə; 4) səhnə əsərinin ən böyük hissəsi. **Pərdei-ismət** پرده عصمت ismət, həya pərdəsi; **pərdei-zilal** پرده ظلال «qaranlıq pərdəsi» *m.* b a x **pərdei-zülmət; pərdei-zülmət** پرده ظلمت «zülmət pərdəsi» *m.* qaranlıq.

PƏRDƏDAR *f.* پرده دار 1) pərdəli, pərdəsi olan (*musiqi alətləri haqqında*); 2) b a x **pərdəgir**.

PƏRDƏDƏR *f.* پرده در 1) *m.* ifşa edən, üstünü açan, pərdəni yırtan; 2) təhqir edən.

PƏRDƏGİR *f.* پرده گیر pərdə tutan, qapıda gəlib-gedənlərin qarşısına çıxan, onları yola salan saray xidmətçisi; qapıçı.

PƏRDƏKEŞ *f.* پرده کش üstünə pərdə çəkən, üstünü örtən, ört-basdır edən.

PƏRDƏNİŞİN *f.* پرده نشین «pərdədə oturan» 1) gözə görünməyən; gizli, örtülü; 2) Şərq ölkələrində padşahların və böyük adamların arvadlarına verilən ad; 3) *m.* həyalı, abırlı (*qadın*).

PƏRDƏPUŞ *f.* پرده پوش pərdə ilə örtülü; gizli, üstüörtülü.

PƏRƏST *f.* پرست ibadət edən; tapınan.

PƏRƏSTAR *f.* پرستار xidmətçi, nöqə, qulluqçu.

PƏRƏSTİŞ *f.* پرستش 1) ibadət, tapınma; 2) fəvqəladə məhəbbət; məftunluq // fanatizm.

PƏRƏSTİŞKAR *f.* پرستشکار pərəstiş edən; tapınan.

PƏRƏSTİŞKARANƏ *f.* پرستشکارانə pərəstişkarcasına, pərəstiş edərək.

PƏRƏSTİŞKARİ *f.* پرستشکاری pərəstişkarlıq.

PƏRGAR¹ *f.* پرگار b a x **pərkar**.

PƏRGAR² *f.* پرگار dairə çəkmək və çertyojda uzunluğu ölçmək üçün ikiqollu açılıb-bağlanan alət.

PƏRGÜŞA *f.* پرگشا qanad açan, qanadlanan.

PƏRHİZ *f.* پرهيز 1) yemək rejimi; pəhriz; 2) çəkinmə, ehtiyat etmə; 3) qorxma, xətərdən özünü qoruma; qorunma; 4) xristianların xüsusi günlərdə ət və yağ kimi şeyləri yeməkdən çəkinmələri; 5) *m.* günah işlərdən çəkinmə.

PƏRHİZKAR *f.* پرهيزکار pəhriz saxlayan; çəkinən.

PƏRXAŞ *f.* پرخاش 1) dava, döyüş; 2) mübahisə, qalmaqal.

PƏRXAŞCU *f.* پرخاشجو b a x **pərxaşgər**.

PƏRXAŞGƏR *f.* پرخشگر davakar, qalmaqalçı.

PƏRİ *f.* پری 1) gözəl qadın şəklində mifik məxlük; 2) *m.* gözəl qadın, qız haqqında.

PƏRİCƏMAL *f.* پری جمال b a x **pəriçöhrə**.

PƏRİÇÖHRƏ *f.* پری چهره b a x **pəriliqa**'.

PƏRİDƏ *f.* پریده uçmuş, qanadlanmış.

PƏRİXANƏ *f.* پری خانه «*pəri evi*» gözəl(lər) yeri, gözəl(lər) yığıncağı.

PƏRİLİQA' *f.* پری və لقاء b a x **pəriru(x)**.

PƏRİPEYKƏR *f.* پری پیکر bədni pəri kimi gözəl bədənli; gözəl.

PƏRİRUX *f.* پری رو || پری رو b a x **pərisima**.

PƏRİSİMA' *f.* پری و سیماء b a x **pəritəl'ət** (*1-ci mənada*).

PƏRİŞAN *f.* پریشان 1) dağınıq, dağılmış; 2) nizamsız, qarmaqarıışıq; 3) qəmli, kədərli, dərđli.

PƏRİŞANƏHVAL *f.* پریشان və ə. احوال b a x **pərişanhal**.

PƏRİŞANHAL *f.* پریشان və ə. حال halı pərişan, əhvalı pozğun; kefsiz, kədərli.

PƏRİŞANİ *f.* پریشانی pərişanlıq.

PƏRİŞANMU(Y) *f.* پریشان موی || پریشان مو saçı qarışıq, saçı pərişan olan.

PƏRİTƏL'ƏT *f.* طلعت və پری 1) pəri üzlü; gözəl, göyçək; 2) pəri kimi gözəl görkəmi olan; gözəl.

PƏRİVAR *f.* پریوار b a x **pərivəş**.

PƏRİVƏŞ *f.* پریش پəri kimi.

PƏRİZAD(Ə) *f.* پرزاد || پرزاد 1) pəridən doğulmuş, kiçik pəri; 2) *m.* gözəl (*əsasən uşaq haqqında*).

PƏRKAL(Ə) *f.* پرکال || پرکاله 1) parça, hissə; 2) yamaqlıq.

PƏRKAR *f.* پرکار 1) əlindən iş gələn; bacaran, bacarıqlı; səriş-təli; 2) fırıldaqçı; 3) cəmiyyət, yığıncaq; 4) *m.* kainat, dünya.

PƏRQU *f.* پرغو qu tükü, qu quşunun tükü.

PƏRNİYAN *f.* پرنیان naxışlı qumaş; atlaz.

PƏRPUÇ *f.* پرپوچ yox etmə, məhv etmə.

PƏRRAN *f.* پران uçan, quş kimi uçan.

PƏRRƏNDƏ *f.* پرنده uçucu, uçan.

PƏRSƏNG *f.* پرسنگ 1) tərəzinin əskiyini düzəltmək üçün bir gözünə qoyulan daş və s.; 2) sözarası, yerli-yersiz təkrar olunan söz; 3) *m.* ağıldan kəm.

PƏRTAB *f.* پرتاب atılma.

PƏRTOV *f.* پرتو 1) ziya, işıq, nur, şüa; 2) *m.* parlaqlıq.

PƏRTOVBAR *f.* پرتو بار işıq saçan; parlayan.

PƏRTOVƏFKƏND *f.* پرتو افکند b a x **pərtovfəşan**.

PƏRTOVƏFŞAN *f.* پرتو افشال b a x **pərtovəndaz**.

PƏRTOVƏNDAZ *f.* پرتو انداز b a x **pərtovfəşan**.

PƏRTOVFƏŞAN *f.* پرتو فشان b a x **pərtovnisar**.

PƏRTOVNİSAR *f.* پرتو نشر və ə. işıq saçan, işıq verən.

PƏRÜ BAL *f.* پرو بال qol-qanad, əl-qol.

PƏRVA¹ *f.* پروا 1) qorxu, xətər, xof; 2) özündən muğayat olma; çəkinmə; 3) rəğbət, meyl; 4) taqət, səbr; 5) ehtiyat.

PƏRVA² *f.* پروا b a x **pərvaz** (*1-ci mənada*).

PƏRVANƏ *f.* پروانه 1) kəpənək; 2) yel dəyirmanının pəri.

PƏRVANƏSİFƏT *f.* پروانه صفت pərvanə xasiyyətli, pərvanə xislətli.

PƏRVANƏVAR *f.* پروانه وار b a x **pərvanəvəş**.

PƏRVANƏVƏŞ *f.* پروانه وش pərvanə kimi.

PƏRVAZ *f.* پرواز 1) uçma, uçuş; 2) uçmağa yeni başlayan quş balası.

PƏRVƏR(D) *f.* پرورد || پرور 1) bəsləyən, bəsləyici; 2) tərbiyə edən; yetişdirən.

PƏRVƏRDƏ *f.* پرورده 1) bəslənmiş; 2) yetişdirilmiş.

PƏRVƏRDİGAR *f.* پروردگار «bəsləyən» *m.* Allah, tanrı.

PƏRVƏRDİGARA *f.* پروردگار ا ay Allah! ilahi! ya rəbbi! aman Allah!

PƏRVƏRİ *f.* پروری bəslənmiş, becərilmiş.

PƏRVƏRİŞ *f.* پرورش 1) bəsləmə, yedirtmə; 2) yetişdirmə, böyütmə; 3) tərbiyə.

PƏRVƏRİŞYAB *f.* پرورش یاب yetişdirilən, pərvəriş tapan.

PƏRVİN *f.* پروین Ülkər (*ulduz*) // Yeddiqardaş (*ulduz*).

PƏS¹ *f.* پس indi, bu halda, buna görə.

PƏS² *f.* پس arxa, geri, ard.

PƏSƏND *f.* پسند bəyənmə, tərifləmə.

PƏSƏNDƏ *f.* پسنده b a x **pəsəndidə**.

PƏSƏNDİDƏ *f.* پسندیده bəyənilmiş, qəbula keçmiş, xoşa gələn.

PƏSƏR *f.* پسر b a x **püsər**.

PƏSFƏRDA *f.* پس فردا birisigün, sabah yox, o biri gün.

PƏSXAN *f.* پس خوان pəsdən oxuyan, səsi aşağı tembrdə olan (*xanəndə haqqında*).

PƏSİN *f.* پسین sonrakı, arxadakı.

PƏSMANDƏ *f.* پس ماندە 1) geri qalmış; geriləmiş; 2) qabaqdan qalmış yemək; 3) axıra qalmış; 4) satılan malın qalığı.

PƏSMAYƏ *f.* پس مایه 1) aşağı dərəcəli; 2) alçaq.

PƏST *f.* پست alçaq, aşağı.

PƏSÜ PİŞ *f.* پس وپش dal-qabaq.

PƏŞƏ *f.* پشه ağcaqanad, mığmığa.

PƏŞİMAN *f.* پشمان peşman.

PƏŞM *f.* پشم yun.

PƏŞMƏK *f.* پشمک 1) bir çəngə yun; 2) şəkərdən hazırlanan incə qənnadı növü.

PƏŞMİN(Ə) *f.* پشمینه || پشمین yun parça.

PƏŞMİNƏPUŞ *f.* پشمینه پوش yun parçadan paltar geyən; zahid, sufi.

PƏYAM *f.* پیام xəbər, sifariş.

PƏYAMBƏR *f.* پیامبر Allahın göstərişlərini adamlara çatdıran və onlara rəhbərlik edən şəxs; rəsul // peyğəmbər.

PƏZİR *f.* پذیر b a x pəzirəndə.

PƏZİRA *f.* پذیرا qəbul.

PƏZİRƏNDƏ *f.* پذیرنده qəbul edən; alan.

PİÇ *f.* پیچ 1) buruq, burulmuş; 2) qıvrım, qıvrılmış; 3) dolaşq, dolaşmış; 4) sarıq, sarınmış.

PİÇAPİÇ *f.* پیچاپیچ çox dolaşq; qarmaqarışq.

PİÇƏNDƏRPİÇ *f.* پیچ اندر پیچ qat-qat, dolaşq, qarmaqarışq.

PİÇİDƏ *f.* پیچیده dolaşmış, bükülmüş, qıvrılmış.

PİÇİŞ *f.* پیچش qıvrımlıq.

PİÇÜ XƏM *f.* پیچ و خم əyri-üyrü, dolaşq.

PİÇÜ TAB *f.* پیچ و تاب 1) qarmaqarışq, dolaşq; 2) qıvrım; 3) *m.* hiylə, kələk.

PİL *f.* پیل fil.

PİLƏK *f.* پیلک üzükdə, qolbaqda və s. bəzək kimi sallanan yüngül qızıl tel, zəncir və s.

PİLƏKDUZ *f.* پیلک دوز pilək tikilmiş baş örtüyü.

PİLTƏN *f.* پیل تن fil cüssəsi; iri, qüvvəli.

PİNDAR *f.* پندار zənn, fikir.

PİNƏ *f.* پینه 1) yamaq; 2) qabar, döyənək.

PİNƏDUZ *f.* پینه دوز pinəçi, çəkməçi.

PİNHAN *f.* پنهان b a x **pünhan**.

PİR¹ *f.* پیر 1) qoca, yaşlı; 2) təriqət başçısı, məzhəb başçısı; mürşid. **Piri-meykədə** پیر میکه b a x **piri-muğan**; **piri-muğan** پیر مغان 1) meyxanaçı; 2) təriqət başçısı, məzhəb başçısı.

PİR² *f.* پیر müxtəlif səbəblərə görə müqəddəs sayılıb ziyarət edilən yer, qəbir, ağac və s.

PİRA *f.* پیرا bəzəyən; bəzəkli.

PİRAMUN *f.* پیرامون ətraf.

PİRANƏ *f.* پیرانه qocayana.

PİRANƏSƏR *f.* پیرانه سر qoca, çox qoca.

PİRAHƏN *f.* پیراهن köynək.

PİRAHƏNPUŞ *f.* پیراهن پوش köynək geymiş; köynəkli.

PİRƏSTƏ *f.* پراسته bəzənmiş, bəzəkli.

PİRƏYƏ *f.* پیرایه bəzənmiş, süslü.

PİRƏYƏBƏXS *f.* پیرایه بخش b a x **pirayəsaz**.

PİRƏYƏSAZ *f.* پیرایه ساز bəzəyən, süsləyən.

PİRƏZAL *f.* پیره زال qoca, qoca kişi.

PİRƏZƏN *f.* پیره زن qarı, qoca qarı.

PİRUZ *f.* پیروز qalib, üstün.

PİRÜ CƏVAN *f.* پیرو جوان qocalı-cavanlı; hamı.

PİSTAN *f.* پستان b a x **püstan**.

PİSTƏR *f.* پستر döşək.

PİŞ *f.* پیش ön, qabaq, irəli, qənşər. **Pişi-nəzər** پیش نظر göz qabağı.

PİŞANİ *f.* پیشانی alın.

- PIŞAVƏND** *f.* پیشاوند karvanın qabağında gedən adam.
- PIŞCƏNG** *f.* پیش جنگ ön sırada vuruşan hərbi hissə.
- PIŞDAR** *f.* پیش دار qabaqda gedən, öndə gedən.
- PIŞDƏST** *f.* پیش دست əldən iti; cəld, becid.
- PIŞƏ** *f.* پیشه 1) peşə, sənət; 2) iş, vəzifə; 3) adət, peşə.
- PIŞƏK** *f.* پیشک b a x **pişəki**.
- PIŞƏKAR** *f.* پیشه کار peşəkar.
- PIŞƏKİ** *f.* پیشکی qabaqcadan verilən haqq və ya bir şeyin qabaqcadan verilən qiyməti.
- PIŞƏZVƏQT** *f.* پیش از وقت vaxtından qabaq.
- PIŞGAH** *f.* پیشگاه b a x **pişgəh**.
- PIŞGAM** *f.* پیشگام 1) irəlidə addım atan, qabaqda gedən; 2) qabaqcıl, öncül.
- PIŞGƏH** *f.* پیشگه öndə olan, çatacaq yer.
- PIŞXİDMƏT** *f.* پیش və ə. خدمت ev xidmətçisi.
- PIŞİN** *f.* پیشین 1) qabaqcadan verilən pul; avans; 2) irəlicədən əmələ gələn; 3) qabaqkı, əvvəlki; 4) qədimdə olan kimi.
- PIŞK** *f.* پیشک püşk, qürrə, çöpatdı.
- PIŞKAR** *f.* پیشکار rəhbər, başçı.
- PIŞQƏDƏM** *f.* پیش və ə. قدم 1) ayağı yüngül; 2) cəld, becid.
- PIŞLİNG** *f.* پیش لنگ badalaq, hiylə.
- PIŞNƏMAZ** *f.* پیش نماز camaat namazında qabaqda duran din xadimi.
- PIŞNİHAD** *f.* پیش نهاد 1) qabağa qoyma, təqdim etmə; 2) təklif.
- PIŞRƏFT** *f.* پیش رفت irəliləmə, tərəqqi.
- PIŞROV** *f.* پیش رو 1) irəlidə gedən; qabaqcıl; 2) pəhləvanların güləşmədən əvvəl oxuduqları sözlər.
- PIŞTƏXTƏ** *f.* پیش تختə satıcının qabağındakı uzun stol, piştaxta.
- PIŞVA** *f.* پیشوا başçı, rəis, rəhbər.
- PIŞVAZ** *f.* پیشواز qarşılama, qarşısına çıxma.

PİYADƏ *f.* پیاده 1) ayaqla getmə; ayaqla gedən; 2) şahmatda: qa-baq sıradə düzülən səkkiz eyni fiqurdan hər biri; 3) *m.* kəmsavad.

PİYALƏ *f.* پیاله qədəh, badə.

PİYALƏBAZ *f.* پیاله باز badə düşkünü, içki düşkünü.

PİYAZ *f.* پیاز soğan.

PUD *f.* پود arğac.

PULAD *f.* پولاد polad.

PUR *f.* پور oğul.

PUST *f.* پوست 1) dəri; 2) qabıq, cild.

PUSTİN *f.* پوستین kürk.

PUŞ *f.* پوش 1) geyim, geyinmiş; 2) geyilən; 3) örtük.

PUŞAK *f.* پوشاک b a x **puşəş** (*1-ci mənada*).

PUŞEŞ *f.* پوشش 1) paltar, geyim; 2) çul; 3) örtmə, örtü.

PUŞİDƏ *f.* پوشیده 1) örtülü, bağlı; 2) örtük, pərdə.

PUTƏ *f.* پوته qəlib.

PUYA *f.* پویا səyirdən (*atı*).

PUYAN *f.* پویان yüyürən, sürətlə yeriyən (*at haqqında*).

PUZİNƏ *f.* پوزینه meymun.

PUZİŞ *f.* پوشش üzr.

PUZİŞPƏZİR *f.* پوش پذیر üzrü qəbul edən.

PÜFNƏM *f.* پف نم 1) püfləmə; 2) *m.* incə, zərif.

PÜXTƏ *f.* پخته 1) bişmiş; 2) *m.* təcrübəli, səriştəli.

PÜL *f.* پل körpü. **Püli-Sirat** **پل صراط** Sirat körpüsü (*qiyamətdə imtahan üçün üstündən hamının keçəcəyi qıl körpü*).

PÜNHAN *f.* پنهان 1) gizli, məxfi; 2) gözəgörünməz, qəib; 3) göz önündə olmayan.

PÜNHANİ *f.* پنهانی gizlilik, xəlvətlik.

PÜR *f.* پر 1) dolu, ağzına qədər; 2) çox, çoxlu.

PÜRAB *f.* پر آب 1) su ilə dolu, çox sulu; 2) sulu, suyu olan; 3) yaş, yaşla dolu (*göz haqqında*).

- PÜRƏŞUB** *f.* پراشوب 1) fitnə-fəsadla dolu; 2) çox qarışıq.
- PÜRATƏŞ** *f.* پراتش 1) odla dolu; odlu; 2) *m.* çox kədərli, çox qəmli.
- PÜRƏVAZ** *f.* پراواز guruldayan, gurultulu.
- PÜRƏZAR** *f.* پرازار çox əziyyətli, başdan-başa əziyyət olan.
- PÜRBEHCƏT** *f.* پرهجت və ə. بهجت 1) çox gözəl, çox göyçək; 2) sevincək, üzügülər.
- PÜRƏBƏHA** *f.* پربها çox qiymətli; qiyməti çox.
- PÜRƏBƏLA'** *f.* پربلا və ə. بلا çox bələli, bələsi çox.
- PÜRƏCƏFA'** *f.* پربجفا və ə. جفا cəfalı, çox əziyyət verən.
- PÜRƏCUŞ** *f.* پرجوش çox qaynayan, çox bərk qaynayan, coşan.
- PÜRƏCƏMƏN** *f.* پربچمن çəmənlik, yaşıllıq; yaşıl.
- PÜRƏCİN** *f.* پربچين qıvrılmış, çox qıvrım.
- PÜRƏDƏRD** *f.* پردرد çox dərdli, qəmli.
- PÜRƏDİL** *f.* پردل ürəkli, qorxmaz, igid.
- PÜRƏDUD** *f.* پردود çox tüstülü, bərk tüstüləyən.
- PÜRƏFSUN** *f.* پرافسون çox füsunkar; əfsunkar.
- PÜRƏNVAR** *f.* پرنوار və ə. انوار nurla dolu, çox nurlu, lap işıqlı.
- PÜRƏFƏNN** *f.* پرفنن və ə. فن 1) elmi, çox bilikli, çox məlumatlı; 2) *m.* hiyləgər, kələkbaz, fəndgir.
- PÜRƏFÜTUH** *f.* پرفتح və ə. فتح fateh, fəth edən.
- PÜRƏGİREH** *f.* پبرگه çox düyünlü, düyün-düyün.
- PÜRƏGÖVHƏR** *f.* پبرگوهر daş-qaşla dolu, inci ilə bəzənmiş.
- PÜRƏGÜNAH** *f.* پبرگناه çox günahı olan; günahkar.
- PÜRƏHƏVƏS** *f.* پرهوس və ə. هوس çox həvəsi olan; həvəsli.
- PÜRƏHƏYAT** *f.* پرهیات və ə. حیات «həyatla dolu» canlı, canlanmış.
- PÜRƏHƏYƏCAN** *f.* پرههيجان və ə. هيجان həyəcanlı, çox həyəcan keçirən.
- PÜRƏHÜZUR** *f.* پرهحضور və ə. حضور çox dinc, çox asudə.
- PÜRƏXAB** *f.* پرخواب 1) bərk yuxusu gələn, yatmaq istəyən; 2) xumar (*göz haqqında*).
- PÜRƏXAL** *f.* پرخال xalla dolu, çox xallı.

PÜR XƏM *f.* پرخم 1) çox bükülmüş, əyri-üyrü; 2) beli bükülmüş.

PÜR XƏNDƏ *f.* پرخنده çox gülən; güləyən.

PÜR XƏTƏR *f.* پرخه və ə. خطر çox xəətərli, çox qorxulu; təhlükəli.

PÜR XUMAR *f.* پرخه və ə. خمار çox xumarlanan; süzgün (*göz haqqında*).

PÜR XUN *f.* پرخون 1) qanla dolu; qanlı; 2) yaralı, qan axan; 3) *m.* çox kədərli; qəmli.

PÜR XÜTUT *f.* پرخه və ə. خطوط xətt-xətt, çoxlu xətti olan, çoxlu xətt çəkilmiş.

PÜR İBARƏ *f.* پرخه və ə. عباره mənalı, ifadəli, dolğun ibarəli.

PÜR İZTİRAB *f.* پرخه və ə. اضطراب iztirabla dolu; iztirablı.

PÜR JƏNG *f.* پرخه و پرخه چنگ çox pas atmış; paslı.

PÜR KƏDƏR *f.* پرخه و پرخه کدر kədərli, qüssəli.

PÜR KƏLAM *f.* پرخه و پرخه کلام yaxşı danışan.

PÜR KƏMAL *f.* پرخه و پرخه کمال kamallı, ağıllı.

PÜR KƏVAKİB *f.* پرخه و پرخه کواکب ulduzla dolu, çoxlu ulduz olan; ulduzlu (*göy haqqında*).

PÜR QƏM *f.* پرخه و پرخه غم 1) qəmli, dərddli; 2) çox tutqun.

PÜR QİYMƏT *f.* پرخه و پرخه قیمت qiymətli.

PÜR QÜBAR *f.* پرخه و پرخه غبار 1) çox tozlu; 2) *m.* çox kədərli, çox qəmli.

PÜR QÜRUR *f.* پرخه و پرخه قرور qürurlu, məğrur.

PÜR QÜSSƏ *f.* پرخه و پرخه غصه qüssə ilə dolu, çox qüssəli.

PÜR LƏTAFƏT *f.* پرخه و پرخه لطافت lətafətli, çox incə, çox lətif.

PÜR MAYƏ *f.* پرخه و پرخه پرمایه «mayalı» əsaslı.

PÜR MEHƏN *f.* پرخه و پرخه محن çox qəmli, çox qüssəli.

PÜR MƏHABƏT *f.* پرخه و پرخه محابت çox əzəmətli; təntənəli.

PÜR MƏLAHƏT *f.* پرخه و پرخه ملاحه çox məlahətli.

PÜR MƏLAL *f.* پرخه و پرخه ملال 1) usandırıcı, cansıxıcı; 2) kədərli, qəmli.

- PÜRMƏ'NA** *f.* پر və ə. معنا dərin mənalı.
- PÜRMƏNFƏƏT** *f.* پر və ə. منفعت çox mənfəətli; xeyirli.
- PÜRMƏSAR** *f.* پر və ə. مسار çox sevindirici.
- PÜRMÖHNƏT** *f.* پر və ə. محنت möhnətli, çox zəhmətli, zəhmətlə dolu.
- PÜRMÖVC** *f.* پر və ə. موج çox dalğalanan, çox ləpəli.
- PÜRNƏM** *f.* پر نم yaşla dolu, çox nəmli.
- PÜRNƏŞVƏ** *f.* پر və ə. نشوه çox nəşəli, çox kefli, nəşə ilə dolu.
- PÜRNİZAM** *f.* پر və ə. نظام nizamlı, nizam-intizamlı; qaydalı.
- PÜRNUR** *f.* پر və ə. نور çox nurlu; işıqlı; nurlu.
- PÜRPIÇ** *f.* پر پیچ qıvrım, buruq-buruq.
- PÜRPIÇÜ XƏM** *f.* پر پیچ و خم çox əyri-üyrü, çox dolama.
- PÜRPIÇÜ TAB** *f.* پر پیچ و تاب çox qıvrım, qıvrım-qıvrım.
- PÜRRƏNG** *f.* پر رنگ rəngli, tünd (*əsasən çay haqqında*).
- PÜRRİŞƏ** *f.* پر و ریشه çoxlu kökləri olan, çox rişəli.
- PÜRSAN** *f.* پر سان 1) soruşan; 2) soruşma.
- PÜRSEYQƏL** *f.* پر و صیقل cilalı, cilalanmış.
- PÜRSƏBAHƏT** *f.* پر و صباحت çox gözəl, son dərəcə göyçək.
- PÜRSƏDA'** *f.* پر و صدا 1) gurultulu, gurlayan; 2) *m.* çox məşhur, adlı-sanlı.
- PÜRSƏFA'** *f.* پر و صفاء çox səfalı.
- PÜRSƏHAB** *f.* پر و سحب 1) çox buludlu; 2) *m.* qəmli, kədərli.
- PÜRSƏMƏR** *f.* پر و ثمر səmərəli, bəhrəli, çox mənfəətli.
- PÜRSİLSİLƏ** *f.* پر و سلسله qıvrım, qıvrım-qıvrım.
- PÜRSİŞ** *f.* پر سئش sorğu, sorma, sual.
- PÜRSÜKUN** *f.* پر و سکون çox sakit, çox durğun.
- PÜRSÜRUR** *f.* پر و سرور sevinclə dolu; sevincək.
- PÜRŞAN, PÜRŞƏN** *f.* پر و شان || شأن şanlı, çox şöhrətli.
- PÜRŞƏR(R)** *f.* پر و شر fitnə-fəsadlı, şərli.
- PÜRŞƏRAB** *f.* پر و شراب şərab çox olan, şərabla dolu.

- PÜRŞƏRAR(Ə)** *f.* پر شراره || شرار b a x **pürşərar.**
- PÜRŞƏRƏR** *f.* پر شرر 1) qığılıcı saçan, qığılıcımla dolu; 2) yandırıcı, yandırın; 3) *m.* çox kədərli, yandırıcı.
- PÜRŞÖ'LƏ** *f.* پر شعله şölələnən, alovla dolu.
- PÜRŞÖVQ** *f.* پر شوق çox həvəsi olan; şövqlü.
- PÜRŞUR** *f.* پرشور çox coşqun; həyəcanlı.
- PÜRŞURİŞ** *f.* پرشورش çox cəncəlli.
- PÜRTAB¹** *f.* پرتاب 1) çox parlaq, son dərəcə işıqlı (*Günəş, ulduz və s. haqqında*); 2) son dərəcə isti.
- PÜRTAB²** *f.* پرتاب çox qıvrım (*saç haqqında*).
- PÜRTƏLATÜM** *f.* پر تلاطم çox dalğalı; fırtınalı, təlatümlü.
- PÜRVLƏVLƏ** *f.* پر ولوله patıltılı, gurultulu.
- PÜRVLÜQAR** *f.* پر وقار çox vüqarlı; qürurlü.
- PÜRZƏR** *f.* پرزر 1) çox qızılı, çox qızıla çəkilmis; 2) *m.* varlı, pullu; qızılı çox olan.
- PÜRZƏHR** *f.* پرزهر zəhərli, çox acı, zəhər kimi.
- PÜRZİYA'** *f.* پر ضياء işıqlı, parlaq, işıqla dolu.
- PÜSƏR** *f.* پسر 1) oğul; 2) oğlan.
- PÜSTAN** *f.* پستان məmə, əmcək.
- PÜSTƏ** *f.* پسته subtropik ağac növü; həmin ağacın ləpəsi yeyilən şəffaf qabıqlı meyvəsi.
- PÜSTƏLƏB** *f.* پسته لب püstə dodaq, incə dodaqlı.
- PÜŞT** *f.* پشت 1) arxa, dal, geri; 2) bədən arxa tərəfi; bel. **Püsti-divar** پشت دوار «*divarın arxası*» sığınma yeri; sığınacaq.
- PÜŞTƏ** *f.* پشته təpəcik, torpaq və ya qum yığını.
- PÜŞTİ** *f.* پشتی 1) söykənəcək yer (*mebeldə*); 2) *m.* köməkçi, müavin, arxa; 3) *m.* hamilik.
- PÜŞTMAL** *f.* پشتمال arxasını ovuşdurma; masaj.

R

R ə. ر ərəb əlifbasının 10-cu, fars və əski Azərbaycan əlifbalarının 12-ci hərfi; əbcəd hesabında 200 rəqəmini ifadə edir.

RABBƏ ə. رابه ögey ana; analıq.

RABƏ' ə. رابع 1) dördüncü; 2) dördüncü övlad (*oğul*).

RABİƏ ə. رابعه 1) dördüncü; 2) dördüncü qız (övlad).

RABİƏN ə. رابعاً dördüncü olaraq, dördüncü dəfə; dördüncüsü.

RABİTƏ ə. رابطه 1) iki şeyi bir-birinə bağlayan ip və s.; bağ, bənd; 2) münasibət, mənsubiyyət; 3) əlaqə; 4) cümlədə tərkibləri bir-birinə bağlayan bağlayıcı.

RACE' ə. راجع 1) qayıdan; 2) aid olan.

RACEH ə. راجح başqasından üstün tutulan.

RACİ ə. راجى rica edən, xahiş edən.

RACİL ə. راجل ayaqla yol gedən; piyada.

RACİLƏN ə. راجلاً ayaqla gedərək.

RADDƏ ə. راده 1) dərəcə, mərtəbə; 2) təxminən, təqribən, radə (*ancaq vaxt haqqında*).

RAFE' ə. رافع yüksələn, qalxan, qaldıran, ucaldan.

RAFİZƏ¹ ə. رافضه 1) inkar edən; 2) dindən dönmən; kafir.

RAFİZƏ² ə. رافضه şüələrdə təriqət adı.

RAFİZİ ə. رافضى rafizə təriqətinə mənsub müsəlman.

RAĞİB ə. راغب 1) rəğbət göstərən; 2) arzulayan, istəyən.

RAH¹ f. راه b a x **rəh**.

RAH² ə. راه 1) şərab, çaxır; 2) m. sevinc, kef.

RAHBAN f. راهبان b a x **rəhban²**.

RAHBƏR f. راهبر b a x **rəhbər**.

RAHƏ ə. راحه əlin içi; ovuc, kəf, aya.

RAHƏT ə. راحت rahat.

RAHƏTƏFZA(Y) *a.* راحت və *f.* افزای || افزا rahatlıq artıran, rahat edən; rahatlandırın.

RAHƏTHÜLQUM *a.* راحت حلقوم b a x **rahətülhülqum.**

RAHƏTİ *a.* راحتی rahatlıq.

RAHƏTRƏSAN *a.* راحت və *f.* رسان rahatlıq verən; rahatlandırın.

RAHƏTÜLHÜLQUM *a.* راحت الحلقوم şəkər, nişasta, bəzən də qoz və ya fındıq qatılmaqla bişirilən Şərq şirniyyatı.

RAHGÜZAR *f.* راهگذار b a x **rəhgüzar, rəhgüzər.**

RAHİ¹ *f.* راهی bir dəfə, bir yol.

RAHİ² *f.* راهی yolçu, yolla gedən.

RAHİB *a.* راهب monastırda tərki-dünya yaşayan xristian (*kishi*).

RAHİBƏ *a.* راهبه monastırda tərki-dünya yaşayan xristian qadın.

RAHİLƏ *a.* راحله yük heyvanı.

RAHİLƏRAN *a.* راحله və *f.* ران yük heyvanı ilə gedən, yük heyvanı ilə yük daşıyan.

RAHİM *a.* راحم rəhm edən; rəhmli, rəhmdil, mərhəmətli.

RAHNÜMA *f.* راهنما b a x **rəhnüma.**

RAHNÜMUN *f.* راهنمون b a x **rəhnümun.**

RAHVAR *f.* راهوار yorğa at, yorğa yerişli at.

RAHYAB *f.* راهياب yol tapan, qurtulan, xilas olan.

RAHZƏN *f.* راهزن yolkəsən, quldur.

RAHZƏNİ *f.* راهزنی quldurluq, yolkəsənlik.

RAİ¹ *a.* رائی 1) « r » hərfi ilə qurtaran; 2) görün.

RAİ² *a.* راعی 1) çoban; 2) keşiş.

RAİD *a.* راعد gur səs çıxaran; gurlayan.

RAİQ *a.* رائق xalis, saf.

RAİŞ *a.* رائس rüşvət alanla rüşvət verən arasındakı vasitəçi.

RAİZ *a.* رائض b a x **rayiz.**

RAKE' *a.* راکع namaz qılında əyilən, rüku edən.

- RAKİB** *a.* راکب minən, minici; sərnəşin.
- RAKİBƏN** *a.* راکبًا at və s. minmiş halda.
- RAKİD** *a.* راکد durğun, sakit, hərəkətsiz (*su və ya hava haqqında*).
- RAKİƏN** *a.* راکعًا əyilərək, rüku edərək.
- RAQİD** *a.* راقد yuxulayan, yatan.
- RAQİM** *a.* راقم 1) yazan; 2) cızan, çəkən.
- RAM** *a.* رام 1) tabe, müti; 2) sözə qulaq asma; 3) tabe olan, boyun əyən; 4) əhliləşmiş (*heyvan haqqında*).
- RAMAZAN** *a.* رمضان b a x **rəməzan**.
- RAMİ** *a.* رامی atan, atıcı.
- RAMİŞ** *f.* رامش musiqi, çalğı.
- RAMİŞGÖR** *f.* رامشگر 1) çalğıçı; 2) xanəndə; 3) musiqişünas.
- RAN**¹ *f.* ران bud.
- RAN**² *f.* ران sürən, sürücü.
- RASİD** *a.* راصد 1) diqqətlə baxan, nəzər salan; 2) rəsədxanada müşahidə apararı.
- RASİX** *a.* راسخ 1) sağlam, möhkəm; 2) yüksək məlumatlı, çox bilikli.
- RASİM** *a.* راسم rəssam, rəsm çəkən.
- RAST** *f.* راست 1) doğru, düz; 2) təsadüf; 3) sağ (*tərəf, cəhət*); 4) klassik Azərbaycan muğamlarından birinin adı.
- RASTABAZAR** *f.* رستابازار b a x **rastəbazar**.
- RASTƏ** *f.* راسته dopdoğru, büsbütün düz.
- RASTƏBAZAR** *f.* راسته بازار düz bir küçədə olan bazar.
- RASTGU** *f.* راستگو düz danışan; doğruçu.
- RASTİ** *f.* راستی doğruluq, düzlük.
- RASTKAR** *f.* راستکار doğru adam, düz adam.
- RASTRO(V)** *f.* راسترو 1) düz gedən, doğru hərəkət edən; 2) *m.* sədaqətli, inanılmış.
- RAŞİ** *a.* راشی rüşvət verən.
- RAŞİQ** *a.* راشق düz yolla gedən, doğru yol tutmuş.
- RATİB** *a.* راطب rütubətli, nəm.

- RATİBƏ** *a.* راتبه 1) təqaüd; 2) maaş.
- RAUF** *a.* رؤف mehriban.
- RAVƏND** *a.* راوند 1) əsasən Çində bitən və kökündən dərman hazırlanan bitki; 2) ip, zivə.
- RAVİ** *a.* راوی rəvayət edən; söyləyən.
- RAYƏT** *a.* رايه bayraq.
- RAYGAN** *f.* رایگان b a x **rayigan**.
- RAYİC** *a.* رایج 1) işə gedən, tezsatılan (*mal haqqında*); 2) xalq arasında işlənən, ümumxalq tərəfindən rəğbətlə qarşılanan (*mal, şey, iş haqqında*); 3) etibar.
- RAYİHƏ** *a.* رایحه gözəl iy, ətir.
- RAYİHƏDAR** *a.* رایحه دار və *f.* دار gözəl qoxulu; ətirli.
- RAYİGAN** *f.* رایگان 1) ucuz; 2) müftə, havayı.
- RAYİZ** *a.* رايض 1) heyvan əhliləşdirən, heyvan tərbiyələndirən; 2) məşqçi.
- RAZ** *f.* راز sirr, gizli iş, şey və ya fikir.
- RAZDAR** *f.* رازدار 1) sirdaş; 2) sirr saxlayan, sirri başqasına açmayan.
- RAZI, RAZI¹** *a.* راضی məmnun; razılaşan.
- RAZI²** *f.* رازی sirrə aid olan; sirli.
- RAZI³** *f.* رازی Rey şəhərinin sakini, reyli; Rey şəhərinə aid olan.
- RAZİQ** *a.* رازق ruzi verən; bəsləyən.
- RAZÜ NİYAZ** *f.* راز و نیاز 1) yalvarıb-yaxarma, yalvarma; 2) sirr.
- RAZZƏ** *a.* راضه əzən, əzici.
- RE** *f.* ره ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ر hərfinin adı.
- REHLƏT** *a.* رحلت b a x **rəhlət**.
- REYB** *a.* ريب şübhə, şəkk.
- REYHAN** *a.* ريحان yarpağı və toxumu ətirli göyərti.
- REYHANİ** *a.* ريحانی ərəb yazısında xətt növü.
- RƏBAB** *a.* رباب b a x **rübab**.
- RƏBB** *a.* رب 1) Allah, tanrı; 2) sahib, ağa.

RƏBBANİ *a.* ربانى Allaha mənsub olan; ilahi.

RƏBBƏNA *a.* ربنا «*ya Sahibimiz!*» İlahi, yarəbbi!

RƏBBİ *a.* ربى Allaha aid olan.

RƏBBÜL'ALƏMİN *a.* رب العالمين «*dünyaların sahibi*» Allah, tanrı.

RƏBBÜLMAL *a.* رب المال mal sahibi, mal yiyəsi.

RƏBİ *a.* ربيع bahar, yaz.

RƏBİB *a.* ربيب ögey oğul.

RƏBİBƏ *a.* ربيبه ögey qız.

RƏBİİ(YYƏ) *a.* ربيعيه || ربيعى bahara aid olan, yazda olan.

RƏBİÜL'AXƏR *a.* ربيع الاخر müsəlman qəməri ilinin dördüncü ayı.

RƏBİÜL'ƏVVƏL *a.* ربيع الاول müsəlman qəməri ilinin üçüncü ayı.

RƏBT *a.* ربط bağlama, əlaqələndirmə; ilişdirmə.

RƏCƏB *a.* رجب müsəlman qəməri ilinin yeddinci ayı.

RƏCƏFAN *a.* رجفان sarsılma, sarsıntı.

RƏCƏZ *a.* رجز 1) əruz vəzninin bəhrlərindən biri; 2) döyüş və ya güləşmədən əvvəl pəhləvanların üz-üzə durub oxuduqları şeir.

RƏCƏZXAN *a.* رجز və *f.* خوان 1) meydan oxuyan, rəqib çağıran; 2) *m.* öyünən, gopçu.

RƏCFƏ *a.* رجفه sarsılma, titrəmə, əsmə.

RƏCİM *a.* رجيم 1) murdar, məlun (*şeytan haqqında*); 2) daşla vurulan, daşqalaq edilən.

RƏCÜL *a.* رجل 1) kişi, ər; 2) xadim (*ictimai, siyasi və s.*); 3) *m.* bacarıq.

RƏCÜLİYYƏT *a.* رجليت kişilik, ərlik.

RƏ'D *a.* رعد göy gurultusu.

RƏDD *a.* رد 1) geri qaytarma; 2) inkar etmə; 3) qəbul etməmə; 4) cavab vermə, reaksiya vermə; 5) qovma.

RƏDDÜ BƏDƏL *a.* رد و بدل 1) dəyişmə, mübadilə; 2) qılınc və ya nizə ilə vuruşan iki adamın növbə ilə vurulan zərbələri özündən rədd etməsi və özünün zərbə endirməsi.

RƏ'DƏNDAZ *a.* رعد və *f.* انداز göy gurultusu kimi.

RƏDİ' *a.* ردى *ə.* 1) pis, yaramaz; 2) *m.* azğın, azmış.

RƏDİF *a.* ردیف 1) sıra, nizam; 2) misranın axırında qafiyədən sonra təkrarlanan söz.

RƏDVƏR *a.* رعد *və f.* ور gurultulu, patıltılı.

RƏF *f.* رف ləmə, taxça, qəfəsə.

RƏF' *f.* رفع 1) qaldırma, yüksəltmə, ucaltma; 2) aradan qaldırma, ləğv etmə; 3) qopartma; 4) riyaziyyatda: ədədin üstünü artırma; 5) ərəb qrammatikasında: ismin üç halından biri.

RƏFAQƏT *a.* رفاقت 1) yoldaşlıq, şəriklik; 2) böyük şəxsi müşayiət etmə; 3) yol yoldaşlığı, birgə yola çıxma.

RƏ'FƏT *a.* رافت əsirgəmə, acıma.

RƏFİ' *a.* رفيع yüksək, uca.

RƏFİH *a.* رفیه gen-bolluqla yaşayan.

RƏFİQ *a.* رفيق 1) yoldaş, arxadaş; 2) tərbiyəli, əxlaqlı; 3) ortağ, şərik; 4) köməkçi, yardımçı.

RƏFİQANƏ *a.* رفيق *və f.* انه yoldaşcasına, dostcasına.

RƏFİQƏ *a.* رفيقه yoldaş, dost (*qadının*).

RƏFU *f.* رفو yamaq.

RƏFUDAR *f.* رفودار yamaqlı.

RƏG *f.* رگ damar. **Rəgi-can** رگ جان şah damar.

RƏĞBƏT *a.* رغبت 1) istək, arzu, meyil; 2) qəbul; 3) etibar, inam.

RƏĞƏD *a.* رغد bolluq, rifah.

RƏĞİBƏ *a.* رغبیه 1) arzu olunan şey; 2) böyük hədiyyə, dəyərli sovqat.

RƏĞİF *a.* رغيف girdə və nazik çörək.

RƏĞM *a.* رجم zidd hərəkət.

RƏĞMƏN *a.* رجمًا ziddinə, əksinə; acığına, əksinə.

RƏH *f.* ره 1) yol; 2) məslək; 3) üsul; 4) hava, mahnı. **Rəhi-rəsm** ره رسم bax **rəhü rəsm**.

RƏHA *f.* رها qurtarma, xilas olma; qurtuluş.

RƏHABİN *a.* رها və *f.* بين «*rəhbin*» *c.* xristian tərki-dünyaları; rahiblər.

RƏHAİ *f.* رهائی qurtuluşla əlaqədar, xilas olmağa aid.

RƏHAKAR *f.* رهاکار qurtaran, xilas edən.

RƏHAVƏNDİ *f.* رهاوندی b a x **rəhavi** (*2-ci mənada*).

RƏHAVİ *f.* رهاوی 1) musiqi aləti; 2) klassik musiqidə muğam adı.

RƏHAYAB *f.* رهاياب xilas olan; qurtulan.

RƏHB *a.* رهب qorxu, xof.

RƏHBAN¹ *a.* رهبان xristian tərki-dünyası; rahib.

RƏHBAN² *f.* رهبان yol qarovulçusu.

RƏHBƏR *f.* رهبر başçı; rəhbərlik edən.

RƏHƏL *a.* رحل palan.

RƏHGÜZAR, RƏHGÜZƏR *f.* رهگذر || رهگذار 1) yol gedən; yolçu; 2) gedən, yeriyan; 3) yolun keçdiyi yer; keçid; 4) cıdır, iz.

RƏHİQ *a.* رحيق saf, yaxşı iyi olan şərab.

RƏHİL *a.* رحيل yola düşmə, getmə.

RƏHİM¹ *a.* رحيم rəhmli, rəhm edən; acıyan.

RƏHİM² *a.* رحيم 1) anatomiya: balalıq, uşaqlıq; 2) *m.* qohumluq, qan qohumluğu.

RƏHİMALLAH *a.* رحم الله 1) Allah rəhmət eləsin; 2) Allah rəhm etsin.

RƏHİMANƏ *a.* رحيم və *f.* انه rəhmli adam kimi; mərhəmətlə.

RƏHİN *a.* رهين girov qoyulmuş, girov götürülmüş, girov saxlanmış.

RƏHL(Ə) *a.* رحله || رحل 1) yük, baqaj; 2) dəvənin dalına qoyulan palan; 3) üzərinə kitab qoyulub oxunan, açılıb-örtülən alçaq və kiçik miz.

RƏHLƏT *a.* رحلت 1) köç, köçmə; 2) hərəkət, gediş; 3) *m.* ölüm, vəfat.

RƏHM *a.* رحم rəhm etmə, rəhmət göstərmə; yazığı gəlmə; acıma.

RƏHMAN *a.* رحمان || رحمن 1) rəhmli, şəfqətli; 2) Allah, tanrı.

RƏHMANİ *a.* رحمانی || رحمنی Allaha aid olan, tanrıya xas olan.

- RƏHMDİL** *a.* رحم və *f.* دل ürəyi rəhmli, qəlbi nazik.
- RƏHMƏT** *a.* رحمت 1) yazığı gəlmə, rəhm etmə; 2) bağışlama; 3) vəfat etmə, ölmə. **Rəhməti-Rəhman** رحمت رحمن Allahın rəhməti.
- RƏHMƏTÜLLAH** *a.* رحمت الله 1) Allah rəhmət eləmiş; 2) Allah rəhmət eləsin!
- RƏHMİ** *a.* رحمی rəhmətə aid olan, rəhmət olan.
- RƏHMKAR** *a.* رحم və *f.* کار rəhmi gələn; rəhmli.
- RƏHMGÜSTƏR** *a.* رحم və *f.* گستر rəhm edən; rəhmli.
- RƏHN** *a.* رهن 1) girov; 2) mərc.
- RƏHNƏVƏRD** *f.* رهنورد yol gedən, yol təyin edən.
- RƏHNÜMA** *f.* رهنما yolgöstərən, bələdçi.
- RƏHNÜMUN** *f.* رهنمون 1) yolgöstərən; 2) dəlil, sübut.
- RƏHRƏVAN** *f.* رهروان b a x **rəhrov**.
- RƏHROV** *f.* رهرو 1) yol cedən, yolçu; 2) *m.* həqiqət yolunu tutan; 3) dəhliz.
- RƏHÜ RƏSM** *f.* ره رسم və *a.* رسم و b a x **rəsmü rəh**.
- RƏHYAB** *f.* رهياب yol tapan, fürsətdən istifadə edən.
- RƏHZƏN** *f.* رهنزن yolkəsən, quldur, çapovulçu.
- RƏXA(VƏT)** *a.* رخا || رخا tənbellik.
- RƏXİS** *a.* رخيص ucuz.
- RƏXNƏ** *f.* رخنه 1) söküük, yıxıq; 2) *m.* ziyan, zərər.
- RƏXNƏDAR** *f.* رخنه دار 1) cırılmış, yırtıq; 2) *m.* nöqsanı olan, nöqsanlı; 3) *m.* zərər çəkən, ziyana düşən.
- RƏXŞ** *f.* رخش ağla qırmızı və ya qara ilə qırmızı qarışıq rəng («*Şahnamə*» qəhrəmanı Rüstəmin atının adı) // yaxşı at.
- RƏXŞA(N)** *f.* رخشا || رخشان parlaq, parıldayan, işıldayan, işıqlı.
- RƏXŞƏNDƏ** *f.* رخشنده parlaq, parıldayan.
- RƏXT** *f.* رخت 1) qoşqu ləvazimatı; 2) ev avadanlığı (*döşənəcək, yataq və s.*); 3) səfər ləvazimatı; 4) paltar, pal-paltar.
- RƏXTXAB** *f.* رختخواب yorğan-döşək; yataq.

RƏİS *a.* رئيس başçı, sədr.

RƏİSÜLVÜZƏRƏ *a.* رئيس الوزراء baş nazir; baş vəzir.

RƏİYYƏ *a.* رعيه 1) sürü, naxır, ilxı; 2) b a x **rəiyyət**.

RƏİYYƏT *a.* رعيه 1) bir hökmdarın tabeliyində olan əhali; təbəə; 2) bir dövlətin vətəndaş(lar)ı.

RƏİYYƏTNƏVAZ *a.* رعيه نواز *və f.* نواز təbəələrini yaxşı idarə edən (*hökmdar, padşah və s. haqqında*).

RƏİYYƏTPƏRƏST *a.* رعيه پرست *və f.* پرست b a x **rəiyyətpərvər**.

RƏİYYƏTPƏRVƏR *a.* رعيه پرور *və f.* پرور rəiyyətini sevən.

RƏKAKƏT *a.* رككت 1) pəltəklik, kəkələmə; 2) zəiflik, qüvvət-sizlik; 3) nöqsan, çatışmazlıq.

RƏKİK *a.* ركيك 1) zəif, süst; 2) pəltək, kəkələyən; 3) nöqsan, qüsur.

RƏKİKSÜXƏN *a.* ركيك سخن *və f.* سخن 1) pəltək danışan; kəkələyən; 2) boş-boş danışan; boşboğaz.

RƏKZ *a.* ركز yerə sancma, uzun bir şeyi yerə basdırma.

RƏQABƏT *a.* رقابت 1) yarış, yarışma; 2) bazarda bir-biri ilə mübarizə; 3) qısqanma, qısqanclıq.

RƏQƏBƏ *a.* رقبة 1) boyun; 2) kölə, qul.

RƏQƏM *a.* رقم 1) sayların yazı ilə ifadəsi; 2) hesab elmi; hesab qaydası; 3) ədəd; 4) yazı; yazı yazma; 5) yaratma, düzəltmə; 6) imza, qol.

RƏQƏMİ *a.* رقمي rəqəmlə ifadə olunan, rəqəmə aid olan.

RƏQƏMKEŞ *a.* رقم كاش *və f.* كاش yazan, qeyd edən.

RƏQƏMZƏDƏ *a.* رقم زده *və f.* زده 1) yazılmış, yazılı; 2) yuxarıda haqqında danışılmış.

RƏQƏMZƏN *a.* رقم زن *və f.* زن yazan, yazıçı.

RƏQİB *a.* رقيب 1) rəqabət apararı; 2) düşmən, yağı.

RƏQİQ *a.* رقيق 1) nazik, incə, narın; 2) *m.* rəhmli; rıqqətli, həssas.

RƏQİQÜLQƏLB *a.* رقيق القلب incə qəlbli, rəhmli.

RƏQİYYƏT *a.* رقيت qulluq, köləlik.

RƏQQ *a.* رق 1) qədimdə: üzərində yazı yazılan zərif dəri // perqamen(t); 2) bağa, tısbağa.

RƏQQAS *a.* رقص 1) rəqs edən, oynayan; 2) divar saatlarında və bəzi başqa mexanizmlərdə hərəkəti tarazlaşdıran kəfگیر.

RƏQQASƏ *a.* رقاصه rəqs edən qadın.

RƏQS *a.* رقص oynama, rəqs etmə.

RƏQSAN *a.* رقصان rəqs edən.

RƏM *f.* رم hürkmə, qorxub qaçma.

RƏMAD *a.* رماد kül.

RƏMADİ *a.* رمادی 1) külə aid olan; 2) külrəngi.

RƏMAN *f.* رمان hürkək; hürkərək.

RƏMƏ *f.* رمة sürü.

RƏMƏD *a.* رمد göz xəstəliyi.

RƏMƏQ *a.* رمق 1) son nəfəs; 2) az miqdar, bir az.

RƏMƏL *a.* رمل əruz vəzninin bəhrlərindən biri.

RƏMƏZAN *a.* رمضان ərəb qəməri təqviminin doqquzuncu ayı; orucluq ayı.

RƏMİDƏ *a.* رميده hürkmüş, hürküb qaçmış.

RƏMİM *a.* رميم çürük, çürümüş.

RƏML *a.* رمل 1) qum; 2) fal.

RƏMMAL *a.* رمال qum üzərində xətlər çəkmək və ya başqa yollarla gələcəkdən xəbər verən adam; qumla fala baxan.

RƏMY *a.* رمى atma, tullama; atəş açma; atma.

RƏMZ *a.* رمز 1) işarə; simvol; 2) işarə ilə anlatma, başa salma, ifadə etmə.

RƏMZİ *a.* رمزی rəmzlə olan, rəməzə aid olan // simvolik.

RƏ'NA *a.* رنا 1) gözəl; 2) incə, lətif; 3) qırmızı və ya sarı rəngli xoş iyli gül; buxurgülü.

RƏ'NASƏMƏN *a.* رنا və *f.* سمن gözəl yasəmən ağacı və ya gülü.

RƏNC *f.* رنج 1) ağrı, dərd; 2) əziyyət, zülm; 3) zəhmət, əmək.

RƏNCBƏR *f.* رنجبر 1) zəhmətkeş, əməkçi; 2) muzdur; 3) əkinçi; 4) kəndli.

RƏNCƏ *f.* رنجه zəhmət, əziyyət, məşəqqət.

RƏNCİDƏ *f.* رنجيده incik, incimiş.

RƏNCİDƏHAL *f.* رنجيده və *a.* حال b a x **rəncidəxatir**.

RƏNCİDƏXATİR *f.* رنجيده və *a.* خاطر b a x **rəncidəqəlb**.

RƏNCİDƏQƏLB *f.* رنجيده və *a.* قلب ürəyi qalmış, qəlbi incimiş.

RƏNCİŞ *f.* رنجش incimə, əziyyət vermə.

RƏNCUR *f.* رنجور 1) naxoş, xəstə; 2) incik, incimiş; 3) pərt, pərt olmuş.

RƏNCÜ TƏƏB *f.* رنج و تعب əziyyət və zəhmət, iztirab və məşəqqət.

RƏNDƏ *f.* رنده taxta yonmaq üçün dülgər aləti.

RƏNG *f.* رنگ 1) boya; 2) b a x **rəngi-həna'**; 3) forma, tərz; 4) cür, növ; 5) vasitə, vəsilə, yol; 6) mahnı və rəqs xarakterli instrumental melodiya; 7) *m.* hoqqa, hiylə, kələk. **Rəngi-ab** رنگ آب *m.* rövnaq, tərəvət; **rəngi-həna'** رنگ حناء *m.* həna rəngi; **rəngi-ru** رنگ رو üzün rəngi; *m.* sima, üz, surət, sifət.

RƏNGAMİZ *f.* رنگاميز 1) boyaqçı; 2) *m.* kələkbaz, hoqqabaz.

RƏNGARƏNG *f.* رنگارنگ rəngbərəng, müxtəlif rəngli.

RƏNGİN *f.* رنگين 1) rəngli, parlaq rəngli; 2) *m.* gözəl, lətif, bəzəkli-düzəkli; 3) *m.* anlaşılmaz, çətin.

RƏNGİNMU *f.* رنگين مو rəngbərəng tüklü, əlvan tüklü; ala-bula tüklü.

RƏNGSAZ *f.* رنگساز rəng çəkən usta.

RƏNGSAZZANƏ *f.* رنگساز خانه parçanın, yunun və s. rəngləndiyi müəssisə.

RƏNNAN *a.* رنان çox səs çıxaran; qışqıran.

RƏS *f.* رس yetişən, çatan.

RƏ'S *a.* رأس 1) baş; 2) təpə, uc; 3) başlanğıc.

RƏSA *f.* رسا 1) çatan, yetişən; 2) tam, dolğun, nöqsansız; 3) müvafiq, uyğun; 4) kifayət qədər uzun, yüksək, uca və s.

RƏSAİL *a.* رسائل «risalə» *c.* b a x **rəsayil**.

RƏSAN *f.* رسان çatdırın, yetirən.

RƏSANƏT *a.* رصانت 1) sağlamlıq, möhkəmlik, davamlılıq; 2) qəmginlik, ciddilik.

RƏSAS *a.* رصاص 1) qurğuşun; 2) qalay.

RƏSAYİL *a.* رسایل risalələr // traktatlar.

RƏSƏD *a.* رصد 1) gözləmə, pusquda olma; 2) göy cisimlərini müşahidə üçün alət(lər); 3) tilsim; 4) casus; 5) əfsanəvi bir xəzinənin keşiyini çəkən cin.

RƏSƏDİ *a.* رصدی göyü müşahidə ilə əlaqədar olan.

RƏSƏDXANƏ *a.* رصدخانه *və.f.* خانه b a x **rəsədgah.**

RƏSƏDGAH *a.* رصدگاه *və.f.* گاه göy cisimlərini müşahidə etmək üçün təchiz olunmuş xüsusi bina.

RƏSƏN *f.* رسن ip, kəndir; yoğun ip; buraz.

RƏ'SƏN *a.* رأساً 1) özbaşına; 2) müstəqil, sərbəst şəkildə.

RƏSƏNBƏND *f.* رسنبند iplə bağlanmış.

RƏSİD *f.* رسید çatdı, yetişdi (*pul və s. haqqında*).

RƏSİDƏ *f.* رسیده 1) yetişmiş, dəymiş; 2) çatmış.

RƏSİF *a.* رصيف sağlam, gümrah.

RƏSİM *a.* رسم rəsm edilmiş; çəkilməmiş.

RƏSİN *a.* رسين mətin, möhkəm.

RƏSM *a.* رسم 1) şəkil, əks, surət; 2) yazma, yazı; 3) nişan, ələmət; 4) plan; 5) tərz, tərtib; 6) adət, qayda; 7) çəkilmiş, rəsm edilmiş; 8) dəb, qayda, ayin; 9) vergi. **Rəsmi-güşad** رسم گشاد sərginin və s. rəsmi və təntənəli açılışı; **rəsmi-xətt** رسم خط b a x **rəsmxət(t);** **rəsmi-rah** رسم راه b a x **rəsmü rah; rəsmi-təzim** رسم تعظيم hərbi vəzifələrin özündən böyüyə rəsmi salam verməsi.

RƏSMƏN *a.* رسماً 1) rəsmi olaraq, qanuni surətdə; 2) *m.* adət kimi, zahiri surətdə.

RƏSMXƏT(T) *a.* رسم خط cizgi çəkmə fənni.

RƏSMİ *a.* رسمی 1) hökumət tərəfindən və ya hökumət adından olan; qanuni; 2) adət kimi; zahiri olub, əslində səmimi və ciddi olmayan; quru.

- RƏSMİYYAT** *a.* رسمیات «*rəsmi*» *c.* rəsmi işlər.
- RƏSMİYYƏT** *a.* رسمیت rəsmi olma; rəsmilik.
- RƏSMÜ RAH** *a.* رسم və *f.* راه qayda-qanun; yol-riz.
- RƏSSAD** *a.* رصد astronomiya mütəxəssisi; astronom.
- RƏSSAM** *a.* رسام 1) şəkil çəkən; 2) qanun verən; qanunverici;
3) qaydaya salan; planlaşdıran.
- RƏST** *f.* رست 1) qurtulma, qurtuluş; 2) qurtuldu, xilas oldu.
- RƏSTAXİZ** *f.* رستاخیز *b a x* rəstəxiz.
- RƏSTƏ** *f.* رسته qurtulmuş, azad olmuş.
- RƏSTƏXİZ** *f.* رستاخیز 1) oyanma, dirilmə; 2) ölülərin diriləcəyi qiyamət günü.
- RƏSUL** *a.* رسول 1) elçi, səfir; 2) xəbər aparıb-gətirən; 3) peyğəmbər, nəbi. **Rəsuli-axirət** رسول آخرت axırıncı peyğəmbər (*Məhəmməd peyğəmbər nəzərdə tutulur*).
- RƏSULÜLLAH** *a.* رسول الله Allahın elçisi; peyğəmbər (*Məhəmməd peyğəmbərin epitetlərindən biri*).
- RƏŞAD** *a.* رشاد 1) doğru yol; doğruluq yolu; 2) düşüncəlilik, fərsətlilik.
- RƏŞADƏT** *a.* رشادت 1) igidlik, qoçaqlıq, rəşidlik; 2) xalqı düz yola çağırma.
- RƏŞADİYYUN** *a.* رشاديون doğru yol göstərən(lər).
- RƏ'ŞƏ** *a.* رعه titrəmə, titrəyiş.
- RƏŞƏDAR** *a.* رعه və *f.* دار titrək, titrəyən.
- RƏŞƏHAT** *a.* رشحات «*rəşhə*» *c.* 1) damcılar, damlalar; 2) *t.* səpinti, sıçrantı // damcı, damla.
- RƏŞG** *f.* رشگ *b a x* rəşk.
- RƏŞH** *a.* رشح tər, tərləmə; sızma.
- RƏŞHƏ** *a.* رشحه 1) damcı, zərrə, qətrə; 2) sızma, tər.
- RƏŞHƏPAŞ** *a.* رشحه və *f.* پاش damcılayan, sıçradan.
- RƏŞİD** *a.* رشيد 1) ağıl-kamal həddinə çatmış; 2) qorxmaz, igid;
3) düzgün, sağlam, doğru.

RƏŞİDİYYƏ *a.* رشديه şirniyyat növü.

RƏŞK *f.* رشك 1) qısqanma, həsəd; 2) həsəd apararı; qısqanan; 3) həsəd aparılan şey.

RƏŞKAVƏR *f.* رشك آور qısqanlıq doğuran, paxıllığa səbəb olan.

RƏŞŞ *a.* رش püskürmə.

RƏTB *a.* رطب 1) yaş, islaq, nəm(iş), rütubətli; 2) sulu (*meyvə haqqında*); 3) *m.* yerli-yersiz, münasibətli-münasibətsiz.

RƏTBÜ YABİS *a.* رطب و يابيس «yaş və quru» 1) hər nə var, mövcud olan hər şey; 2) *m.* cəfəngiyat, hədərən-pədərən.

RƏTİB *a.* رتيب 1) yaş, islaq, nəm(iş), rütubətli; 2) təzə, yaşıl, tərəvətli.

RƏTQ *a.* رتق yamanmış, cırıq, yamaq.

RƏVA *f.* روا layiq, münasib, yararlı.

RƏVABİT *a.* روابط «rabitə» *c.* rabitələr, əlaqələr.

RƏVAC *a.* رواج 1) iş getmə; satılma; 2) iş gedən; tezsatılan.

RƏVACBƏXS *f.* رواج بخش rəvac verən; rəvnəqləndirən.

RƏVAFİZ *a.* روافض «rafizi» *c.* rafizilər, rafizi təriqətinə mənsub olanlar.

RƏVAQ *a.* رواق bax **rivaq**.

RƏVAN *f.* روان 1) axan, gedən; 2) axıcı, səliss; 3) hazırlanmış, öyrənilmiş, əzbərlənmiş (*dərs haqqında*); 4) həyat; 5) diri, canlı; 6) düz yer, hamar yer.

RƏVANBƏXS(A) *f.* روانبخش || روانبخشا ruh verən, həyat verən, ürək açan.

RƏVANƏ *f.* روانه gedən, yeriyan, göndərilən.

RƏVANPƏRVƏR *f.* روان پرور ruhlandırıcı, ruha qida verən.

RƏVAYEH *a.* روايح «rayihə» *c.* rayihələr, ətirlər, xoş qoxular.

RƏVAYEHBƏXS *a.* روايح və *f.* بخش rayihəli, ətir saçan.

RƏVAYƏT *a.* روايت 1) nağıl, hekayə; 2) nağıl etmə; danışma; 3) xəbər, şayiə.

RƏVƏNDƏ *f.* رونده gedən.

RƏVİ *a.* روى qafiyənin sonuncu hərfi.

RƏVİŞ *f.* رويش 1) gediş, yeriş; 2) üsul, tərz-i-hərəkət; 3) cərəyan, hərəkət.

RƏVİYYƏT *a.* رويت hərtərəfli götür-qoy etmə.

RƏ'Y¹ *a.* رأى 1) arzu, meyil, istək; 2) görmə, görüş, müşahidə; 3) niyyət, arzu; 4) fikir, düşüncə, baxış, zənn; 5) səs, səsvermə (*seçki-də*); 6) iradə; 7) çarə, tədbir.

RƏ'Y² *a.* رعى 1) otlaq, otlamaq üçün yer; 2) otlama; 3) bəsləmə, böyütmə; 4) təslim olma, riayət etmə, əməl etmə.

RƏYAHİN *a.* ريحين «*reyhan*» *c.* reyhanlar.

RƏYASƏT *a.* رياست rəhbərlik; başçılıq. **Rəyasəti-ərəb** رياست عرب ərəblərin başçılığı, ərəblərin rəhbərliyi.

RƏYASƏTPƏNAH *a.* رياست və *f.* پناه rəhbər işdə olan.

RƏYASƏTPƏNAHİ *a.* رياست və *f.* پناهی rəhbər işdə olma, rəhbər işə aid olma.

RƏ'YÜL'EYN *a.* رأى العين öz gözü ilə görmə.

RƏYYAN *a.* ريان sudan doymuş; sirab.

RƏZ *f.* رز meynə, tənək.

RƏZAIL *a.* رذائل «*rəzilə*» *c.* rəzil, alçaq işlər.

RƏZALƏT *a.* رذالت 1) yaramaz hərəkət; alçaqlıq; 2) eyib, biabırçılıq.

RƏZANƏT *a.* رذانت ciddilik, əhəmiyyət.

RƏZİ' *a.* رضيع süd qardaşı.

RƏZİL *a.* رذيل 1) alçaq; 2) nalayiq, biabırçı.

RƏZİLİ *a.* رذيلي 1) alçaqlıq; 2) nalayıqlıq, biabırçılıq.

RƏZİN *a.* رزين mətin, möhkəm.

RƏZİYALLAH'ƏNHÜ//ƏNHƏ *a.* رضى الله عنه || عنها Allah ondan razı olsun! Allah onun rızasını versin!

RƏZM *f.* رزم dava, qovğa.

RƏZMAZMA *f.* رزم آزما döyüşdən çıxmış, davada sınanmış, müharibə təcrübəsi olan.

RƏZMXAH *f.* رزمخواه döyüşçü.

RƏZMİ *f.* رزمی 1) müharibəyə məxsus; döyüş adamı; 2) döyüş meydanında oxunan şeir.

RƏZMGAH *f.* رزمگاه dava meydanı.

RƏZZAQ *a.* رزاق ruzi verən; Allah, tanrı.

RİAYƏT *a.* رعایت 1) gözləmə; 2) sayma, sayğı; 3) əməl etmə, yerinə yetirmə (*qanun və s. haqqında*).

RİAYƏTƏN *a.* رعایتاً riayət edərək; riayətkarlıqla.

RİAYƏTKAR *a.* رعایت *və f.* کار haqqı gözləyən, haqqa riayət edən; qayda-qanuna əməl edən.

RİAYƏTKARANƏ *a.* رعایت *və f.* کارانه haqqı gözləyərək, haqqa riayət edərək.

RİBA' *a.* ربا faiz, müamilə, sələm.

RİBAXOR *a.* ربا *və f.* خور müamiləçi, sələmçi.

RİBAT *a.* رباط 1) əlaqə, rabitə; 2) möhkəm bina; 3) yolçuların gecələməsi üçün bina; karvansara.

RİBH *a.* ربح 1) fayda, qazanc; 2) əlavə, faiz.

RİBKƏ *a.* ربكه b a x ribqə.

RİBQƏ *a.* ربقه ilmə, kəmənd.

RİBQƏPƏZİR *a.* ربقه *və f.* پذیر ipə-sapa yatan, sözə qulaq asan; itaətkar.

RİCA' *a.* رجا 1) xahiş, istək; 2) ümid, arzu.

RİCAL *a.* رجال «*rəcül*» *c.* kişilər, örlər; xadimlər. **Ricali-dövlət** رجال دولت dövlət xadimləri.

RİCAMƏND *a.* رجا *və f.* مند 1) ümidli, ümidvar; 2) yalvaran, rica edən.

RİC'ƏT *a.* رجعت 1) geriye dönmə, qayıtma; 2) boşadığı arvadı yenidən alma; 3) ölümlərin qiyamət günü dirilib məhşərə qayıtması; 4) üz çevirmə, müraciət etmə; 5) ədəbiyyatda: haşiyə çıxma.

RİCL *a.* رجل ayaq, qədəm.

RİDA' *a.* ردا ء dərvişlərin çiyinlərinə saldıqları və lazım gələndə səccadə, yorğan və s. kimi istifadə etdikləri yun parça.

RİDƏF *a.* ردف geri, dal, arxa.

RİƏ *a.* رئه ağciyər.

RİƏVİ *a.* رثوى ağciyəərə aid olan.

RİFAH(ƏT) *a.* رفاه || رفاهت b a x **rifahıyyət.**

RİFAHİYYƏT *a.* رفاهیت 1) bolluq, firavanlıq; 2) xoşbəxtlik.

RİF'ƏT *a.* رفعت b a x **rüf'ət.**

RİFQ *a.* رفق 1) mülayimlik, yumşaqıq; 2) yoldaşlıq, sirdaşlıq.

RİG *f.* ريگ b a x **rik. Rigi-rəvan** ريگ روان yerini dəyişən qum təpəsi.

RİH *a.* ريح 1) külək, yel; 2) yel ağrısı. **Rihi-asif** ريح عاصف şiddətli külək.

RİHAL *a.* رحال «*rəhəl*» *c.* 1) palanlar; 2) *t.* ev avadanlığı.

RİK *f.* ريك 1) torpaq; 2) tez qurutmaq üçün yazının üstünə səpilən toz.

RİKAB *a.* ركاب üzəngi.

RİKABDAR *a.* ركاب və *f.* دار 1) üzəngi tutan; 2) saqi, şərab paylayan.

RİKĐAN *f.* ريكدان yazının mürəkkəbini qurutmaq üçün işlədilən narın toz tökülmüş qab.

RİK'ƏT *a.* ركعت b a x **rük'ət.**

RİKKƏT *a.* ركت süstlük, zəiflik.

RİQ *a.* ريق ağız suyu, tüpürcək.

RİQAB *a.* رقاب «*rəqəbə*» *c.* 1) boyunlar; 2) *m.* kölələr, qullar.

RİQBƏ *a.* رقبه 1) müşahidə, nəzarət; 2) diqqət.

RİQQƏT *a.* رقت 1) naziklik, incəlik; 2) təəssüf, heyifsilənmə; 3) *m.* yazığı gəlmə, rəhmi gəlmə. **Rıqqəti-qəlb** رقت قلب qəlb incikliyi, qəlbə toxunma.

RİQQƏTAMİZ *a.* رقت və *f.* أميز b a x **riqqətəngiz.**

RİQQƏTBƏXŞ *a.* رقت və *f.* بخش rəhm doğuran, riqqətə gətirən.

RİQQƏTƏFZA *a.* رقت və *f.* افزا rəhm artıran, riqqət doğuran.

RİQQƏTƏNGİZ *a.* رقت və *f.* انگیز acıyan, təsirlənən.

RİQQƏTPƏRVƏR *a.* رقت və *f.* پرور rəhmlı, şəfqətli.

RİMAH *a.* رماح «rümh» *c.* nizələr, süngülər.

RİMAL *a.* رمال «rəml» *c.* qumlar.

RİMM *a.* رم sümüyün çürüməsi.

RİND *f.* رند 1) zirək, çevik; 2) qorxmayan, heç şeydən çəkinməyən; 3) qeydsiz, laübalı. **Rindi-xərabati** رند خرابانی xərabat əhli, xərabata mənsub olan.

RİNDANƏ *f.* رندانə rind kimi.

RİSALƏ *a.* رساله 1) kiçik həcmli elmi əsər, traktat; 2) məktub, namə.

RİSALƏPƏNAH *a.* رساله və *f.* پناه «rəsulluğa pənah aparən» peyğəmbər.

RİSALƏPƏNAHİ *a.* رساله və *f.* پناهی «rəsulluğa pənah apar-ma» peyğəmbərlik.

RİSALƏT *a.* رسالت 1) peyğəmbərlik, rəsulluq, nəbilik; 2) elçilik.

RİSMAN *f.* ريسمان ip, kəndir, ciyə.

RİSMANBAZ *f.* ريسمانباز kəndirbaz.

RİSMANBAZİ *f.* ريسمانبازی kəndirbazlıq.

RİŞ¹ *f.* ريش saqqal.

RİŞ² *f.* ريش yara; yaralı.

RİŞ³ *f.* ريش quş tükü.

RİŞƏ *f.* ریشه 1) kök (ağacda və s.); 2) saçaq.

RİŞTƏ¹ *f.* رشته 1) iplik, sap; 2) əriştə; 3) *m.* əlaqə, rəbitə, bağ.

Riştəi-can رشته جان qəlbən bağlanma.

RİŞTƏ² *f.* رشته Orta Asiyanın bəzi ölkələrində yayılmış yara növü.

RİŞXƏND *f.* ريشخند bıçaqlı gülüş, istehza.

RİTL *a.* رطل 1) keçmişdə: 449,28 qrama bərabər çəki vahidi; 2) qədəh, piyalə; 3) saxsı və ya mis kasa.

RİVAQ *a.* رواق çardaq, talvar.

RİYA' *a.* رياء 1) ikiüzlülük; 2) fənd, fırıldaq.

RİYAI *a.* ریائی ikiüzlü, riyakar.

RİYAH *a.* ریح «rih» *c.* 1) yellər, küləklər; 2) *t.* qarında əmələ gələn yel, qaz.

RİYAKAR *a.* ریا və *f.* کار ikiüzlü (*adam*).

RİYAKARANƏ *a.* ریا və *f.* کارانه riyakarcasına.

RİYAZ *a.* ریاض «rövzə» *c.* bağlar, bağçalar; çəmənliklər. **Riyazi-ömr** ریاض عمر ömür bağçası; **riyazi-rizvan** ریاض رضوان cən-nət bağçaları, behişt.

RİYAZÜLQÜDS *a.* ریاض القدس müqəddəslik bağçaları.

RİYAZƏT *a.* ریاضت 1) dünyanın rahatlıq və ləzzətlərindən əl çəkib məhrumiyyətdə yaşama, nəfsini öldürmə; 2) *m.* çətinlik, işgən-cə, əzab.

RİYAZİ *a.* ریاضی 1) riyaziyyata aid olan; 2) riyaziyyatçı.

RİYAZİYYAT *a.* ریاضیات riyazi elmlər.

RİZ *f.* ریز tökən, səpən.

RİZA¹ *a.* رضاع süd əmələ gəlmə.

RİZA² *a.* رضا 1) razılıq, məmnunluq.

RİZACU *a.* رضا və *f.* جو başqasının razılığını almağa, onu razı salmağa çalışın.

RİZAI¹ *a.* رضاعی bir döşdən süd əmmə.

RİZAI² *a.* رضائی 1) razılıqlı; 2) İranda toxunan yun qumaş parça.

RİZAMƏND *a.* رضا və *f.* مند razı qalan; razı.

RİZAMƏNDİ *a.* رضا və *f.* مندی razı qalma; razılıq.

RİZAN *f.* ریزان tökən, axan.

RİZANAMƏ *a.* رضا və *f.* نامه razılıq kağızı.

RİZƏ *f.* ریزه 1) tikə, parça; 2) xırda, narın.

RİZƏÇİN *f.* ریزه چین kiçik parçaları yığan, xırda hissələri toplayan.

RİZƏ-RİZƏ *f.* ریزه ریزه parça-parça, tikə-tikə.

RİZQ *a.* رزق 1) yeyinti, azuqə, ərzaq; 2) nemət, ruzi.

RİZVAN¹ *a.* رضوان razı qalma, xoşhallıq, məmnunluq.

RİZVAN² *a.* رضوان 1) cənnətin gözətçisi və qapıçısı olan mələyin adı; 2) *m.* behişt, cənnət.

RO(V) *f.* رو gedən, yerişən.

RÖ'B *a.* رعب qorxu, dəhşət.

RÖHBAN *a.* رهبان «*rahib*» *c.* rahiblər.

RÖHBANİYYƏT *a.* رهبانیت *rahiblik*.

RÖVNƏQ *a.* رونق 1) parlaqlıq, gözəllik; 2) müştərisi çox olan; rəvac; 3) gül açma; çiçəklənmə. **Rövnəqi-bəzm** رونق بزم məclisin təmtərağı.

RÖVNƏQƏFZA *a.* رونق və *f.* افزا gözəllik artıran; gözəlləşdirən.

RÖVŞƏN *f.* روشن 1) açıq, aydın; 2) işıqlı.

RÖVŞƏNA(Yİ) *f.* روشنایی || روشنا b a x **rövşəni** (*1-ci mənada*).

RÖVŞƏNDİL *f.* روشن دل ürəyiaçıq, xeyirxah.

RÖVŞƏNXƏYAL *f.* روشن və *a.* خیال açıqfikirli; tərəqqipərvər.

RÖVŞƏNİ *f.* روشنی 1) aydınlıq, işıqlılıq; 2) rövşəniyyə təriqətinə mənsub olan.

RÖVŞƏNRƏ'Y *f.* روشن və *a.* رأی aydın düşünən; uzaqgörən.

RÖVŞƏNTƏR *f.* روشنتر 1) daha işıqlı, lap işıqlı; 2) daha aydın, lap aydın.

RÖVZƏ¹ *a.* روضه şiə imamlarının ölümünə həsr olunmuş şeir; mərsiyə.

RÖVZƏ² *a.* روضه 1) axar suyu və çəmənliyi olan bağ; bağça; 2) *m.* behişt, cənnət. **Rövzei-rizvan** روضه رضوان cənnət bağı, behişt bağı.

RÖVZƏXAN *a.* روضه və *f.* خوان rövzə oxuyan.

RÖVZƏN(Ə) *f.* روزنه || روزن 1) baca; 2) dəlik, deşik; 3) pəncərə.

RÖ'YA *a.* رؤيا 1) yuxuda görülən şey; vəqiə; 2) yuxugörmə; 3) yuxu yatma.

RÖ'YƏT *a.* رؤيت 1) görmə, görüş; 2) göz qoyma; nəzarət; 3) bir işə baxma, bir məsələni müzakirə edib həll etmə.

RU *f.* رو b a x **ruy**¹.

- RUBAH** *f.* روباه 1) tülkü; 2) *m.* qorxaq; 3) *m.* ikiüzlü.
- RUBƏND** *f.* روبند *b a x* **rübənd**.
- RUBƏRU** *f.* روبرو üz-üzə, üzbəüz.
- RUBƏSTƏ** *f.* روبسته üzü bağı.
- RUD**¹ *f.* رود *b a x* **rudxanə**.
- RUD**² *f.* رود simli Şərqi musiqi aləti.
- RUDBAN** *f.* رودبان çay kənarında sərhəd qarovulçusu, çay qarovulçusu.
- RUDXANƏ** *f.* رودخانه axar su; çay.
- RUGƏRDAN** *f.* روگردان üz çevirən, üz döndərən.
- RUĞƏN** *f.* روغن yağ.
- RUĞƏNİ** *f.* روغنی 1) yağlı; 2) yağa aid olan.
- RUH** *a.* روح 1) can; 2) hərəkət, fəaliyyət; 3) təsir; 4) bitki və b. maddələrdən alınan spirt; cövhər. **Ruhi-rəvan** روح روان «*rəvan ruh*» *m.* istekli, sevimli.
- RUHANİ**¹ *a.* روحانی 1) ruha aid olan, canla əlaqədar olan; 2) maddi olmayan; mənəvi.
- RUHANİ**² *a.* روحانی 1) elmlə, mənəviyyatla əlaqədar olan; 2) din xadimi.
- RUHANİYYƏ(T)** *a.* روحانیت || روحانیه ruhanilik.
- RUHBƏXŞ** *a.* روح və *f.* بخش ruh verən; ruhlandırın, canlandırın.
- RUHƏFZA** *a.* روح və *f.* افزا *b a x* **ruhəfza**.
- RUHƏN** *a.* روحاً ruhca, mənəvi cəhətdən.
- RUHFƏZA** *a.* روح və *f.* فزا ruh artıran; ruhlandırın.
- RUHİ(YYƏ)** *a.* روحیه || روحی ruha mənsub olan.
- RUHNƏVAZ** *a.* روح və *f.* نواز ruhu oxşayan; nəşəli.
- RUHPƏRVƏR** *a.* روح və *f.* پرور ruh oxşayan, sevinc gətirən.
- RUHÜLBƏŞƏR** *f.* روح البشر insan ruhu.
- RUHÜL'ƏMİN** *a.* روح الامين *b a x* **ruhülqüds** (2-ci mənada).
- RUHÜLQÜDS** *a.* روح القدس «*müqəddəs ruh*» 1) İsa peyğəmbərin adlarından biri; 2) mələk Cəbrayılın adlarından biri.

RUHÜLLAH *f.* روح الله «Allahın ruhu» İsa peyğəmbərin adlarından biri.

RUMAL *f.* رومال üz sürtmə.

RUMALİ *f.* رومالی üz sürtməklə əlaqədar olan.

RUMİ *f.* رومی 1) rumlu, Rumdan olan; avropalı; 2) bizanslı; anadolulu.

RUMNƏJAD *f.* رومنژاد Rum nəslinə mənsub olan; rumlu.

RUNƏVA *f.* رونوا 1) zifaf gecəsi bəyin gəlinə verdiyi bəxşiş; üzgörümçəyi; 2) təzə doğulan uşağı ilk dəfə gördükdə ona verilən bəxşiş; üzgörümçəyi.

RUNƏMUN *f.* رونمون üz verən, meydana çıxan.

RUSİYAH *f.* روسياه 1) üzüqara, təqsirli, günahkar; 2) *m.* cibiboş, yoxsul, kasıb.

RUY¹ *f.* روی 1) üz, çöhrə; 2) səth, üz; 3) *m.* abır-həya. **Ruyi-siyah** روی سیاه *b a x rusiyah. Ruyi-zəmin* روی زمین yer üzü.

RUY² *f.* روی sink; bürünc; tunc.

RUYİN¹ *f.* رویین üst tərəf, üz tərəf; avand.

RUYİN² *f.* رویین sinkdən düzəldilmiş; bürüncdən düzəldilmiş; tuncdan düzəldilmiş.

RUZ *f.* روز gün, gündüz. **Ruzi-cəza** روز جزاء cəza günü; qiyamət günü; **ruzi-əzəl** روز ازل dünyanın əvvəli, dünyanın yarıdılışı günü.

RUZƏ *f.* روزه oruc; orucluq.

RUZƏDAR *f.* روزه دار oruc tutan.

RUZƏFZUN *f.* روز افزون gündən-günə artan, getdikcə çoxalan.

RUZƏXAR *f.* روزه خوار oruc tutmayan, orucunu yeyən.

RUZİ *f.* روزی 1) azuqə, yeməli-içməli hər şey; 2) qismət, ələ gəlmə.

RUZİNƏ *f.* روزینه gündəlik.

RUZİRƏSAN *f.* روزی رسان 1) ruzi verən; 2) *m.* Allah, tanrı.

RUZGAR¹ *f.* روزگار 1) zaman, vaxt; 2) hal, vəziyyət; 3) yaşayış, həyat, ömür; 4) zəmanə, dövran, fələk.

RUZGAR² *f.* روزگار külək.

RUZNAMƏ *f.* روزنامه 1) gündəlik gəlir-çıxarın və ya hadisələrin qeyd olunduğu dəftər; gündəlik; 2) qəzet.

RUZÜ ŞƏB *f.* روز و شب 1) gecə-gündüz, gecə və gündüz; bütöv gün, bütün gün; 2) *m.* həmişə, daima.

RÜAF *a.* راعف burundan qanaxma, burun qanaxması.

RÜB' *a.* ربع dördüdə bir. **Rüb'i-məskun** ربع مسكون qədim coğrafiyaşünasların fikrincə, Yer kürəsinin insan yaşayan dördüdə bir hissəsi.

RÜBA *f.* ربا qapan, çəkən, qapıcı.

RÜBAB *a.* رباب barmaqla çalınan simli musiqi aləti.

RÜBAİ *a.* رباعی quruluşca dörd misradan ibarət olub birinci, ikinci və dördüncü misraları həmqafiyə olan xüsusi vəznli şeir forması.

RÜBB *a.* رب meyvə şirəsi.

RÜBƏND *f.* روبند üz örtüyü, üzə salınan pərdə.

RÜB'İYYƏ *a.* ربعیه keçmişdə: on quruşa bərabər sikkə.

RÜBUBİYYƏ(T) *a.* ربوبية || ربوبیت 1) sahib olma, yiyəlik; 2) *m.* allahlıq, tanrılıq.

RÜCHAN *a.* رجحان üstünlük.

RÜCU' *a.* رجوع 1) geri dönmə; qayıtma; 2) sözündən dönmə, sözünü geri götürmə; 3) müraciət etmə; müraciət; 4) bir işə qarışma.

RÜƏSA' *a.* رؤساء «*rəis*» *c.* böyüklər, başçılar, rəislər.

RÜFƏQA' *a.* رفقاء «*rəfiq*» *c.* rəfiqlər, yoldaşlar.

RÜF'ƏT *a.* رفعت 1) yüksəklik, böyüklük; 2) yuxarı vəzifə, yüksək rütbə.

RÜX¹ *f.* رخ üz, çöhrə. **Rüxi-pak** رخ پاک pak sifət, müqəddəs üz.

RÜX² *f.* رخ 1) ərəb əfsanələrində: Simürğ (*qus*); 2) şahmatda: top.

RÜXAM *a.* رخام mərmər.

RÜXS *a.* رخص ucuzluq.

RÜXSAR(Ə) *a.* رخساره || رخسار üz, sifət, yanaq. **Rüxsarei-zərd** زرد رخساره sarı sifət.

RÜXSƏT *a.* رخصت icazə.

RÜXSƏTNAMƏ *a.* رخصت نامه *və f.* icazə kağızı; icazənamə.

RÜKBƏ *a.* ركبة diz.

RÜK'ƏT *a.* ركعت namazda bir qiyam (ayağa durma) və rüku (əyilmə) ilə iki səcdədən ibarət hərəkət.

RÜKN *a.* ركن 1) bir şeyin ən sağlam və möhkəm tərəfi; 2) özül dirəyi; söykənəcək, sütun; istinadgah; 3) *m.* bir cəmiyyətin, təşkilatın ən etibarlı dayağı olan görkəmli adam.

RÜKU' *a.* ركوع namaz qılarkən əlləri dizlərə dayayıb əyilmə.

RÜKUB *a.* ركوب minmə.

RÜKUD *a.* ركود sakitlik.

RÜQ'Ə *a.* رقعه 1) bez parçası; 2) kağız, vərəq; 3) sənəd; 4) yazılı ərizə, ərzi-hal; 5) yamaq.

RÜQƏBA' *a.* رقباء «*rəqib*» *c.* rəqiblər, düşmənlər.

RÜQİYYƏ *a.* رقيه sehribazın, rəmmalın və b. oxuduqları əfsun.

RÜQİYYƏXAN *a.* رقيه *və f.* خوان əfsunçu, sehribaz.

RÜMH *a.* رمح nizə, süngü.

RÜMHİ *a.* رمحي sivri, kəskin, ucu biz və iti olan.

RÜMMAN *a.* رمان nar.

RÜMMANİ *a.* رمانی nar rəngində; nar dənəsinə bənzəyən.

RÜMUZ *a.* رموز «*rəmz*» *c.* rəmzlər.

RÜSĞÜLQƏDƏM *a.* رسغ القدم ayağın üstü.

RÜSĞÜLYƏD *a.* رسغ اليد əlin üstü.

RÜSTA *f.* رستا kənd.

RÜSTAI *f.* رستائی kəndli, kəndçi.

RÜSTAQ *a.* رستاق *əsl* *f.* kənd.

RÜSUB *a.* رسوب çöküntü, xılt.

RÜSUX *a.* رسوخ vaxtı keçmiş köhnə elmi üsul.

RÜSUM *a.* رسوم «*rəsm*» *c.* 1) rəsmlər; 2) bax **rüsumat** (3-cü mənada).

RÜSUMAT *a.* رسومات «*rüsum*» *c.* 1) müxtəlif mallardan alınan vergilər; 2) *t.* gömrük; 3) *t.* müəyyən iş müqabilində dövlət tərəfindən alınan haqq.

RÜSUMİ *a.* رسومی rüsumlara aid olan.

RÜSUL *a.* رسل «*rəsul*» *c.* 1) elçilər; 2) peyğəmbərlər, rəsullar, nəbilər.

RÜSVA(Y) *f.* رسوا || رسوا biabır, bədnam.

RÜŞD *a.* رشد 1) doğru yola getmə, doğru yolu tapma; 2) boy atma; inkişaf; 3) həddi-bülüğa yetişmə.

RÜŞDİ *a.* رشدی həddi-bülüğa çatan; yetkin (*gənc haqqında*).

RÜŞDİYYƏ *a.* رشدیه keçmişdə: orta və ali məktəblər arasında ayrıca məktəb.

RÜŞEYM *a.* رشيم 1) orqanizmin mayalandığı andan yumurtadan çıxana qədərki vəziyyəti; 2) toxumda hüceyrədən törəmiş yeni bitki mayası.

RÜŞVƏT *a.* رشوت qeyri-qanuni bir iş üçün verilən pul.

RÜŞVƏTXOR *a.* رشوت və *f.* خور rüşvət alan, rüşvət yeyən.

RÜTBƏ *a.* رتبه 1) vəzifə dərəcəsi; 2) miqdar, qədr.

RÜTƏB¹ *a.* رطب xurma.

RÜTƏB² *a.* رتب «*rütə*» *c.* rütəbələr.

RÜTUBƏT *a.* رطوبت nəm(iş)lik, nəm olma, yaş olma, höyüslük.

RÜUNƏT *a.* رعونت 1) axmaqlıq, sarsaqlıq; 2) səbirsizlik, tələskənlik.

RÜUS *a.* رؤوس «*rə's*» *c.* 1) başlar; 2) *t.* rütəb.

RÜVAT *a.* روات «*ravi*» *c.* ravilər.

S

S¹ *ا. ث* ərəb əlifbasının 4-cü, fars və əski Azərbaycan əlifbalарının 5-ci hərfi; əbcəd hesabında 500 rəqəmini ifadə edir.

S² *ا. س* ərəb əlifbasının 12-ci, fars və əski Azərbaycan əlifbalарının 15-ci hərfi; əbcəd hesabında 60 rəqəmini ifadə edir.

S³ *ا. ص* ərəb əlifbasının 14-cü, fars və əski Azərbaycan əlifbalарının 17-ci hərfi; əbcəd hesabında 90 rəqəmini ifadə edir.

SABE' *ا. سابع* 1) yeddinci; 2) yeddinci övlad (*oğul*).

SABEH *ا. سابع* üzən, üzgüçü.

SABİƏ *ا. سابعه* 1) yeddinci; 2) yeddinci qız (*övlad*).

SABİƏN *ا. سابقاً* yeddinci olaraq, yeddinci dəfə.

SABİQ *ا. سابق* keçən, keçmiş, əvvəlki.

SABİQƏ *ا. سابقه* 1) keçmiş hadisə, keçmiş şey; 2) bir adamın başına gələn hadisələrdən hər biri.

SABİQƏN *ا. سابقاً* keçmişdə.

SABİR *ا. صابر* 1) səbr edən; 2) zəhmətə, çətinliyə qatlaşan; dözümlü.

SABİT(Ə) *ا. ثابت || ثابت* 1) yerində duran; tərپənməz, hərəkətsiz; 2) təsdiq edilmiş, sübuta keçmiş; 3) dayanan; 4) dəyişməz, möhkəm; 5) astronomiyada: hərəkətsiz və tərپənməz kimi görünən ulduz.

SABİTQƏDƏM *ا. ثابت قدم* fikrində möhkəm; dayanıqlı.

SABİTRƏ'Y *ا. ثابت رأى* sözündə möhkəm, sözündən qaçmayan.

SACİD *ا. ساجد* səcdə edən.

SAD *ا. صاد* ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalарında **ص** hərfinin adı.

SADAT *ا. سادات* «seyyid» c. seyidlər; ağalar, cənablar.

SADD *ا. ساد* mane olan, maneçilik törədən; sədd çəkən.

SADƏ *ا. ساده* 1) mürəkkəb olmayan; bəsit; 2) bəzəksiz, zinətsiz, adi; 3) saf, xalis, təmiz; 4) ürəyi təmiz; 5) çox dərin düşünməyən; sadəlövh; 6) tək, yalnız, ancaq; 7) üzü tüksüz; saqqalsız.

SADƏDİL *f.* ساده دل b a x **sadəqəlb.**

SADƏDİLANƏ *f.* ساده دلانە sadədilcəsinə.

SADƏDİLİ *f.* ساده دلی sadədillik.

SADƏGİ *f.* سادگی sadəlik.

SADƏQƏLB *f.* ساده və *a.* قلب 1) sadə ürəkli; 2) ürəyi təmiz, sadələvh; firıldaqqı olmayan.

SADƏLÖVH *f.* ساده və *a.* لوح 1) hər şeyə inanan, tez inanan; 2) avam.

SADƏPƏRƏST *f.* ساده پرست 1) sadəlik sevən; 2) uşaqbaz.

SADƏRU *f.* ساده رو b a x **sadəsurət.**

SADƏSURƏT *f.* ساده və *a.* صورت üzü tüksüz; yeniyetmə, gənc.

SADƏZƏMİR *f.* ساده və *a.* ضمير 1) ürəyi təmiz, təmiz qəbli; 2) tez inanan; sadələvh.

SADİQ *a.* صادق 1) doğru, düz; 2) sədaqətli, vəfalı; 3) doğruçu, düzdənışan; 4) İmam Cəfərin epiteti.

SADİQANƏ *a.* صادق və *f.* انه sədaqətlə, sadiqcəsinə.

SADİQÜL'İXLAS *a.* صادق الاخلاص səmimi, sədaqətli.

SADİQÜLVƏ'D *a.* صادق الوعد vədinə sadiq olan, vədini yerinə yetirən.

SADİR *a.* صادر çıxan; özünü göstərən.

SADİS *a.* سادس 1) altıncı; 2) altıncı övlad (*oğul*).

SADİSƏ *a.* سادسه 1) altıncı; 2) altıncı qız (*övlad*).

SADİSƏN *a.* سادساً altıncı olaraq.

SAƏT *a.* ساعت saat.

SAƏTBƏSAƏT *a.* ساعت به saatbasaat.

SAF *a.* صاف 1) qatışıqı olmayan; təmiz; 2) firıldaqqı və s. bilməyən; təmiz (*adam haqqında*).

SAFDƏRUN *a.* صاف və *f.* درون b a x **safdil.**

SAFDİL *a.* صاف və *f.* دل ürəyitəmiz; saf ürəkli.

SAFDİLANƏ *a.* صاف və *f.* دلانە saf ürəklə.

SAFİ *a.* صافی 1) saflıq, təmizlik; 2) *m.* ürəyi təmizlik; safürəklilik.

SAFİL *a.* سافل alçaq, aşağıda olan.

SAFİYYƏ(T) *a.* صافیه || صافیت saflıq, təmizlik.

SAFTİNƏT *a.* صلف طینت zətə pak, əsası təmiz olan.

SAFZƏMİR *a.* صاف ضمیر vicdanı təmiz.

SAĞƏR¹ *a.* صاغر 1) qulağı eşitməyən; kar; 2) içi görünməyən; qapalı; 3) az səs çıxaran; səssiz.

SAĞƏR² *a.* ساغر qədəh, piyalə. **Sağəri-ömr** عمر ساغر ömür qədəhi, həyat piyaləsi.

SAHƏ *a.* ساحة b a x **sahət**.

SAHƏPİRA *a.* ساحة və *f.* پيرا olduğu yerin yaraşığı, sahəni şən-ləndirən.

SAHƏT *a.* ساحت açıq yer; meydan.

SAHİB *a.* صاحب 1) yiyə; 2) dost, yoldaş, tərəfdar. **Sahibi-aləm** صاحب عالم «*dünyanın sahibi*» peyğəmbər; **sahibi-iman** صاحب ایمان «*iman sahibi*» dindar; **sahibi-hünər** صاحب هنر b a x **sahibhünər**; **Sahibi-xanə** صاحب خانه ev sahibi, ev yiyəsi.

SAHİBBƏSİRƏT *a.* صاحب بصیرت b a x **sahibdil**.

SAHİBCƏMAL *a.* صاحب جمال gözəllik sahibi; camallı, hüsn-camallı, gözəl.

SAHİBDİL *a.* صاحب دل və *f.* دل bəsirət sahibi, uzaqqörən; düşün-cəli, anlaqlı.

SAHİBE'TİBAR *a.* صاحب اعتبار etibar sahibi; etibarlı, mötəbər.

SAHİBƏDL *a.* صاحب عدل ədalət sahibi; ədalətli.

SAHİBƏZA *a.* صاحب عزا yas sahibi; yaşlı, hüzürlü.

SAHİBHÜNƏR *a.* صاحب هنر və *f.* هنر hünər sahibi; hünərli.

SAHİBİSM *a.* صاحب اسم ad sahibi; tanınmış, məşhur.

SAHİBKƏMAL *a.* صاحب کمال ağıl sahibi; kamallı, ağıllı.

SAHİBKƏŞF *a.* صاحب کشف kəşf edən; tapan, müəllif.

SAHİBKİTAB *a.* صاحب کتاب Qur'an, İncil və Tövrat kimi dini kitablardan birinə qail olan dindar.

SAHİBQİRAN *a.* صاحب قران 1) Zöhrə və Müştəri eyni bürcdə bir-birinə yaxınlaşdığı zaman doğulan xoşbəxt; 2) keçmişdə Şərqdə böyük hökmdarlara verilən ad // epitet.

SAHİBLİVA' *a.* صاحب لوا *«bayraq sahibi» m.* başçı, qoşun başçısı.

SAHİBMƏNSƏB *a.* صاحب منصب 1) mənsəb sahibi; vəzifəli; 2) zabit.

SAHİBMƏSLƏHƏT *a.* صاحب مصلحت məsləhətçi, müşavir.

SAHİBMƏZAQ *a.* صاحب مذاق zövq sahibi; zövqlü.

SAHİBNƏFƏS *a.* صاحب نفس *«nəfəs sahibi»* duası qəbul olunan.

SAHİBNƏZƏR *a.* صاحب نظر *«nəzər sahibi»* tərəvətli, zəkalı; düşüncəli, mərifətli.

SAHİBRƏQƏM *a.* صاحب رقم *«rəqəm (yazı) sahibi»* savadlı.

SAHİBSƏRİR *a.* صاحب سریر taxt sahibi; hökmdar, hakim.

SAHİBTƏHƏMMÜL *a.* صاحب تحمل səbir edən, qatlaşan, dözən.

SAHİBTƏRİQƏT *a.* صاحب طریقت 1) təriqət başçısı; 2) eyni bir təriqətə inanan.

SAHİBÜZZƏMAN *a.* صاحب الزمان *«zamanın sahibi»* b a x **sahibzəman** (*1-ci mənada*).

SAHİBVƏZARƏT *a.* صاحب وزارت nazir vəzifəsi tutan; nazir.

SAHİBVÜQUF *a.* صاحب وقوف məlumatı olan, agah olan; xəbərdar.

SAHİBZƏMAN *a.* صاحب زمان 1) İmam Mehdimin (epitet) adlarından biri; 2) keçmişdə Şərqdə bəzi hökmdarlara verilən epitet.

SAHİL *a.* ساحل dəniz, göl, çay kənarı; kənar, qıraq.

SAHİLXANƏ *a.* ساحل və f. خانه sahildə yaşay evi.

SAHİLNIŞİN *a.* ساحل və f. نشین sahildə sakin olan, sahildə yaşayan.

SAHİLRƏS *a.* ساحل və f. رس 1) sahilə çatan; 2) *m.* nicat tapan, xilas olan.

SAHİLSƏRA(Y) *ə.* ساحل *və f.* سرا || سرای *sahildə yay sarayı.*

SAHİR *ə.* ساحر 1) sehr edən; sehirbaz, sehrçi; 2) *m.* cəzb edən, məftun edən.

SAHUR *ə.* ساهور *yuxusu gəlməmə; yuxusuzluq.*

SAXTƏ *f.* ساخته 1) qəlp, düzəltmə; 2) *m.* hiyləgər.

SAXTƏKAR *f.* ساخته کار 1) qəlp şey qayıрмаq, qəlp pul kəsməklə məşğul olan; saxtakar; 2) *m.* hiyləgər, bic.

SAXTƏVÜQAR *f.* ساخته *və ə.* وقار *yalandan özünü vüqarlı göstərən.*

SAİ *ə.* ساعى *səy edən, çalışan, çalışqan.*

SAİB *ə.* صائب 1) hədəfi vuran // hədəfə vuran, dəyən; 2) *m.* məqsədə müvafiq.

SAİBRƏ'Y *ə.* صائب رأى *düzgün düşüncəli.*

SAİD¹ *ə.* صاعد *yuxarı çıxan, yüksəyə qalxan.*

SAİD² *ə.* ساعد *bilək önü (qolun bir hissəsi).*

SAİQ(Ə)¹ *ə.* سائقه || سائق *sövq edən; sövqedicisi.*

SAİQƏ² *ə.* صائقه *ildırım, şimşək.*

SAİQƏ³ *ə.* سائقه *səbəb, keyfiyyət.*

SAİL¹ *ə.* سائل *b a x sayil¹.*

SAİL² *ə.* سائل *b a x sayil².*

SAİL³ *ə.* صائل *b a x sayil³.*

SAİLİYYƏT *ə.* سائليت *axıcılıq.*

SAİM *ə.* صائم *oruc tutan, ağzı oruc(lu).*

SAİR *ə.* سائر 1) seyr edən, hərəkət edən; yeriyən; 2) keçən, işlə-nən; 3) başqa, o biri, digər; 4) astronomiyada: səyyarə.

SAİS *ə.* سائس *b a x sayis.*

SAİT *ə.* صائت *fonetikada: səslisi.*

SAKİN *ə.* ساكن 1) hərəkətsiz, durğun, sükunətdə olan; 2) oturan, yurd salan, məskən salan; 3) səssiz, sakit; 4) ərəb yazısında: hərəkəsi olmayan, sükunlu (*hərff*).

SAKİT *ə.* ساكت *sükut edən; səssiz, səssiz-səmirsiz.*

SAKİTANƏ *a.* ساکت *və f.* انه sakitcəsinə, sakit-sakit.

SAQ *a.* ساق 1) ayağın dizlə topuq arasındakı hissəsi; baldır; 2) ağacın *və b.* bitkilərin yerdən budaqlara qədər olan düz hissəsi; gövdə.

SAQİ¹ *a.* ساقی 1) şərab paylayan, qədəhlərə şərab tökən; 2) su verən; su paylayan; suçu; 3) su satan. **Saqiyi-dövrən** ساقی دوران «*dövrənin saqisi*» *m.* zəmanə.

SAQİ² *a.* ساقی baldıra aid olan, baldırda olan.

SAQİB *a.* ثاقب 1) dələn, deşən, dəlik açan; 2) *m.* çox parlaq, çox işıqlı.

SAQİNAMƏ *a.* ساقی *və f.* نامه qədim şairlərin saqiyə xitabən yazdıqları şeir.

SAQİT *a.* ساقط 1) düşən, düşmüş; 2) hökmdən düşmüş, etibarını itirmiş, süqut etmiş; 3) vaxtından qabaq düşmüş uşaq; düşük.

SAQİYA *a.* ساقیا ey saqi! ay saqi!

SAQİYƏ *a.* ساقیه saqi qadın.

SAL *f.* سال il.

SALAR *f.* سالار 1) başçı, rəis; 2) komandan, komandir.

SALAT *a.* صلات *b a x* səlät.

SALAVAT *a.* صلوات *b a x* sələvat.

SALDİDƏ *f.* سالدیده qoca, yaşlı; təcrübəli.

SALEH *a.* صالح 1) yaxşı, yararlı; 2) səlahiyyətli, ixtiyarı olan; 3) dinin tələblərinə uyğun hərəkət edən.

SALƏ *f.* ساله illik.

SALXORDƏ *f.* سالخورده yaşı ötmüş; yaşlı.

SALİB *a.* سالب 1) alan, götürən, qapan; 2) inkar, mənfi münasibət.

SALİF *a.* سالف keçən, keçmiş.

SALİFÜZZİKR *a.* سالف الذکر yuxarıda xatırladılmış; irəlidə deyilmiş, qabaqda söylənmiş.

SALİHAT *a.* صالحات «*saleh*» *c.* yaxşı işlər, şəriətin pisləmədiyi işlər.

SALİK *a.* سالك 1) yol gedən; yolçu; 2) müəyyən təriqətə inanan, müəyyən təriqətə mənsub olan.

SALİM *a.* سالم 1) sağ, sağlam; 2) eyibsiz, nöqsansız; 3) vəzni dolğun, düz olan (*şeir haqqında*).

SALİMƏN *a.* سالمًا salamat olaraq, sağ-salamat.

SALİS *a.* ثالث 1) üçüncü; 2) üçüncü övlad (*oğul*).

SALİSA *a.* ثالثا b a x **salisən**.

SALİSƏ *a.* ثالثه 1) üçüncü; 2) üçüncü qız (*övlad*).

SALİSƏN *a.* ثالثًا üçüncüsü, üçüncü olaraq.

SALNAMƏ *f.* سالنامه bir ildə olan hadisələri özündə birləşdirən kitab.

SALUS *a.* سالوس 1) hiyləgər, fəndgir; 2) ikiüzlü.

SALUSİ *a.* سالوسی hiyləgərlik, fırıldaq.

SALÜ MAH *f.* سال و ماه ay-il, ay və il.

SALYANƏ *f.* ساليانة illik, ilə aid olan.

SAMAN *f.* سامانی 1) dövlət, sərvət; 2) rahat, aram; 3) nizam-intizam, qayda-qanun.

SAMANİ *f.* سامانی samanilər sülaləsinə aid olan.

SAMANSUZ *f.* سامانوز «*rahatlığı yandıran*» rahatlığı pozan.

SAME *a.* سامع 1) eşidən; 2) qulaq asan; dinləyən.

SAMİ¹ *a.* سامی Qabaq Asiyada, Şimali və Şərqi Afrikanın bir hissəsində yaşamış və yaşayan xalqların ümumi etnik adı (*ərəblər, yəhudilər, efioplar və b.*).

SAMİ² *a.* سامی yüksək, ali.

SAMİƏ *a.* سامعه eşitmə duyğusu.

SAMİN *a.* ثامن 1) səkkizinci; 2) səkkizinci övlad (*oğul*).

SAMİNƏ *a.* ثامنة 1) səkkizinci; 2) səkkizinci qız (*övlad*).

SAMİNƏN *a.* ثامنًا səkkizinci olaraq.

SAMİR¹ *a.* ثامر səmərəli; bar verən.

SAMİR² *a.* سامر 1) yoldaş, arxadaş; 2) müsahib, həmsöhbət.

SAMİRİ *a.* سامری Musa peyğəmbərin müasiri olmuş məşhur zərgərin adı (*Qızıldan qayırdığı govsalə «biryəşar dana» ilə Musanın ümmətini aldadıb yoldan çıxarmışdı*).

SAMİT *ə.* صامت 1) sakit, səssiz; 2) susan, danışmayan; 3) fonetika: səssiz.

SAMM *ə.* سام 1) zəhərli; 2) b a x **səmmum**.

SAN *f.* سان bənzər, oxşar.

SANDIQ *ə.* صندوق b a x **səndiq**.

SANE' *ə.* صانع 1) düzəldən, qayıran; 2) sənətkar, usta; 3) *m.*

Allah, tanrı.

SANEH *ə.* سانح b a x **sanihə** (1-ci mənada).

SANİ *ə.* ثانی 1) ikinci; 2) ikinci övlad (oğul).

SANİHƏ *ə.* سانحه 1) fikrə, xəyala gələn şey, ürəkdən keçən fikir; 2) vaqiə, əhvalat.

SANİYƏ *ə.* ثانیه 1) ikinci; 2) ikinci qız (övlad); 3) dəqiqədən kiçik vaxt ölçüsü.

SANİYƏN *ə.* ثانیاً ikincisi, ikinci olaraq.

SAR¹ *f.* سار sığırçın.

SAR² *f.* سار dəvə.

SAR³ *ə.* ثار intiqam, əvəz.

SARA *f.* سارا xalis, saf.

SARBAN *f.* ساربان b a x **sarvan**.

SARƏNC *f.* سارنج b a x **sarəng** (2-ci mənada).

SARƏNG *f.* سارنگ 1) qara rəngli kiçik quş; 2) klassik muğamlardan birinin adı; sarənc.

SARİ¹ *ə.* ساری gedən, hərəkət edən.

SARİ² *ə.* ساری b a x **sariyə**.

SARİQ *ə.* سارق oğru.

SARİM *ə.* صارم iti, kəsən.

SARİYƏ *ə.* ساریه 1) yoluxucu, yoluxan; sirayət edən, keçən (*xəstəlik haqqında*); 2) təsir edən.

SARR *ə.* سار sevindirən, şadlandıran.

SARVAN *f.* سروان 1) karvanbaşı; 2) dəvə saxlayan; 2) dəvənin başını çəkən, dəvə sürən.

- SASANI** *f.* ساسانی Sasanilər sülaləsinə mənsub olan.
- SATE'** *ə.* ساطع 1) parlayan, işıldayan; parlaq, işıqlı; 2) *m.* cəlalılı, təmtəraqlı.
- SATİR** *ə.* ساتر bir şeyin üstünü basdıran, örtən, pərdələyən.
- SATUR** *ə.* ساطور çapacaq.
- SAYƏ** *f.* سایه 1) kölgə; 2) *m.* himayə, kömək. **Sayei-sübhan** سایه سبحان Allahın kölgəsi.
- SAYƏBAN** *f.* سایه بان kölgəlik üçün çadır kimi örtük.
- SAYƏDAR** *f.* سایه دار 1) kölgə salan; kölgəli; 2) *m.* himayə edən; hamı.
- SAYƏƏNDAZ** *f.* سایه انداز 1) kölgə salan; kölgəli; 2) *m.* himayə edən, əl tutan, kömək edən.
- SAYƏGAH** *f.* سایه گاه kölgə düşən yer; kölgəlik.
- SAYƏGÜSTƏR** *f.* سایه گستر b a x **sayənisar**.
- SAYƏNİSAR** *f.* سایه və *ə.* نثار kölgə salan; kölgəli.
- SAYƏNİŞİN** *f.* سایه نشین kölgədə oturan.
- SAYƏPƏRVƏR** *f.* سایه پرور 1) kölgədə becərilən; 2) *m.* naz-nemətlə böyüyən; erköyün.
- SAYƏVƏŞ** *f.* سایه وش kölgə kimi, bir şeyin kölgəsi kimi ondan ayrılmayan.
- SAYƏZAR** *f.* سایه زار kölgəlik.
- SAYİL**¹ *ə.* سایل 1) soruşan, sual verən; 2) dilənçi, yolçu.
- SAYİL**² *ə.* سایل axan, cərəyan edən; axıcı.
- SAYİL**³ *ə.* صایل hücum edən; hücumçu.
- SAYİS** *ə.* سائیس 1) idarə edən, inzibatçı; 2) siyasətçi; 3) mehtər.
- SAYİSXANƏ** *f.* سائیس خانه səfərdə sayisin üstündə getdiyi yük.
- SAZ** *f.* ساز 1) uyğun, uyğunlaşmış; 2) hazır; 3) edən, düzəldən.
- SAZAVAR** *f.* ساز اوار b a x **səzavar**.
- SAZƏNDƏ** *f.* سازنده 1) saz çalan; sazçı; 2) çalğıçı.
- SAZİŞ** *f.* سازش 1) düzəlişmə, uyuşma, uzlaşma; 2) barışıq, razılıq; 3) müqavilə, bağlaşma.

- SAZKAR** *f.* سازکار uyğun, müvafiq.
- SE**¹ *a.* سه ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ث hərfinin adı.
- SE**² *f.* سه b a x sə.
- SEBARƏ** *f.* سهباره b a x səbarə.
- SEFİD** *f.* سفید b a x səfid.
- SEFİDİ** *f.* سفیده b a x səfidi.
- SEHR** *f.* سحر 1) tilsim; cadu-pitik; 2) *m.* cazibə, insanı məftun etmə.
- SEHRAFƏRİN** *a.* سحر və *f.* آفرین sehr yaradan; sehrkar.
- SEHRAMİZ** *a.* سحر və *f.* آمیز çox təsirli; sehrlı.
- SEHRBAZ** *a.* سحر və *f.* باز b a x sehrkar.
- SEHRBAZANƏ** *a.* سحر və *f.* بازانه sehrbaz kimi; sehrbazcasına.
- SEHRİ** *a.* سحری sehrə aid olan; sehrlı.
- SEHRKAR** *a.* سحر və *f.* کار b a x sehrpərdaz.
- SEHRPƏRDAZ** *a.* سحر və *f.* پرداز sehr edən, sehrbaz, sehrkar; gözbağlayıcı.
- SEGAH** *f.* سگاه Azərbaycan klassik muğamlarından birinin adı.
- SEMAHİ** *f.* سه ماهی b a x səmahı.
- SEPA** *f.* سه پا b a x səpa.
- SEPID** *f.* سپید b a x səpid.
- SEPIDİ** *f.* سپیدی b a x səpidi.
- SE'R** *a.* سعر qiymət, dəyər, məzənnə.
- SEŞƏNBƏ** *f.* سه شنبه b a x səşənbə.
- SETAR(Ə)** *f.* سه تاره || سه تار b a x sətar(ə).
- SEVDA** *a.* سواد b a x sövda¹.
- SEYD** *a.* صید 1) ov; 2) ovlama.
- SEYDƏFKƏN** *a.* صید və *f.* افکن ovlayan, ovçu.
- SEYDGAH** *a.* صید və *f.* گاه ov yeri; ovlaq.
- SEYF**¹ *a.* سيف qılınc.
- SEYF**² *a.* صيف yay (*fəsil*).
- SEYFİ**¹ *a.* سیفی 1) qılınca aid olan; 2) hərbi, əsgəri.
- SEYFİ**²(YYƏ) *a.* صیفیه yaylaq.

SEYHƏ ə. صيحة bağirtı, nərə, qışqırıq.

SEYHƏKÜNAN ə. صيحة və f. كنان b a x **seyhəzənan**.

SEYHƏZƏNAN ə. صيحة və f. زنان bağıraraq, nərə çəkərək, qışqıraraq.

SEYQƏL ə. صيقل 1) sıqal; 2) cilalayıcı alət.

SEYQƏLDAR ə. صيقل və f. دار 1) cilalanmış, cilalı; 2) cila verən; cilalayan.

SEYL ə. سيل sel.

SEYLAB(Ə) ə. سيل və f. آب || آبه sel suyu; sel; sel kimi şiddətlə axan su.

SEYR ə. سير 1) yerimə, yürüş, getmə, hərəkət; 2) səfər; 3) gəzmə, gəzinti; 4) baxma, seyr etmə, tamaşa etmə; 5) uzaqdan baxıb qarışmama. **Seyri-fələk** سير فلك fələyin hərəkəti.

SEYRAB f. سيراب b a x **sirab**.

SEYRAN ə. سيران 1) seyr etmə; gəzmə; 2) baxıb seyr etmə; tamaşa etmə; 3) b a x **seyrəngah**.

SEYRƏNGAH ə. سيران və f. گاه b a x **seyrgah**.

SEYRGAH ə. سير və f. گاه seyr yeri, gəzinti yeri, tamaşa yeri.

SEYT ə. صيت ad-san, şöhrət.

SEYYİAT ə. سيئات «seyyiə» c. 1) pis işlər; qəbahətlər; 2) günahlar, təqsirlər.

SEY(Y)İD ə. سيد 1) ağa, cənab; 2) Məhəmməd peyğəmbərin nəslindən olan. **Seyyidi-əşrəf** سيد اشرف şərəfli ağa; **seyyidi-kövneyn** سيد كونين «iki dünyanın ağası» Məhəmməd peyğəmbərin epitetlərindən biri.

SEYYİDNÜMA ə. سيد və f. نما özünü seyidə oxşadan, yalançı seyid.

SEYYİDÜLBƏŞƏR ə. سيد البشر «bəşərin ağası» Məhəmməd peyğəmbərin epitetlərindən biri.

SEYYİDÜSSƏQƏLEYN ə. سيد التقلين «insanların və cinlərin ağası» Məhəmməd peyğəmbərin adlarından biri.

- SEYYİ(Ə)**¹ *ا. سيئ || سيئ pis.*
- SEYYİƏ**² *ا. سيئ 1) pis iş; yamanlıq; 2) günah; 3) pis əməlin nəti-cəsi və ya cəzası olaraq çəkilən zəhmət, yaxud əziyyət.*
- SƏ** *f. سه üç.*
- SƏADƏT** *ا. سعادت xoşbəxtlik, bəxtiyarlıq.*
- SƏADƏTBƏXŞ** *ا. سعادت və f. بخش b a x səadətintisab.*
- SƏADƏTXANƏ** *ا. سعادت və f. خانه əziz və hörmətli adamın evi.*
- SƏADƏTİNTİSAB** *ا. سعادت və f. انتساب b a x səadətmənd.*
- SƏADƏTMƏND** *ا. سعادت və f. مند xoşbəxt, bəxtiyar.*
- SƏB'** *ا. سبع 1) vəhşi heyvan; 2) şir, aslan.*
- SƏ'B** *ا. صعب 1) sərt; 2) çətin.*
- SƏBA** *ا. صبا meh, yel.*
- SƏBAB** *ا. صباب gülsəba (çiçək).*
- SƏBABƏT** *ا. صبابت aşiq olma; aşiqlik, sevmə.*
- SƏBAH** *ا. صباح səhər.*
- SƏBAHƏT**¹ *ا. صباحت gözəllik, lətafət.*
- SƏBAHƏT**² *ا. صباحت üzüm; üzgüçülük.*
- SƏBAİK** *ا. سبائك «səbikə» c. b a x səbayik.*
- SƏBARƏ** *f. سهباره üçüncü dəfə, üç kərə.*
- SƏBAT** *ا. ثبات işində, sözündə möhkəm olma, ilqarından dönməmə.*
- SƏBAVƏT** *ا. صباوت uşaqlıq dövrü; uşaqlıq.*
- SƏBAYA** *ا. صبایا «səbiyə» c. həddi-bülüğa çatmamış qız uşaqları.*
- SƏBAYİK** *ا. سبایک metal parçaları.*
- SƏBB** *ا. سب söymə, söyüş.*
- SƏBBABƏ** *ا. سبابه şəhadət barmağı.*
- SƏBBAH** *ا. صباح suda üzən, üzgüçü.*
- SƏB'(Ə)** *ا. سبع || سبع yeddi.*
- SƏBƏB** *ا. سبب 1) bir şeyin, hadisənin baş verməsinə yol açan başqa hadisə, şərait; 2) bəhanə, əsas, dəlil.*
- SƏBƏBİ** *ا. سببی səbəbə aid olan, səbəblə əlaqədar olan.*
- SƏBƏBİYYƏT** *ا. سببیت səbəb olma.*

SƏBƏBKAR *a.* سبب *və f.* كار səbəb olan (*adam*).

SƏBƏQ *a.* سبق 1) dərs, təlim; 2) məktəbə yenicə gəlmiş uşağa verilən ilk dərs; 3) yarışda birincilik; 4) yarışda verilən mükafat.

SƏBƏQXAN *a.* سبق *və f.* خوان dərs oxumağa yenicə başlayan; dərs oxuyan.

SƏBƏL *a.* سبل gözə pərdə gəlməsi (*göz xəstəliyi*).

SƏB'XAN *a.* سبع *və f.* خوان Qur'anın yeddi hissəyə bölünmüş hissələrindən birini oxuyan.

SƏBİ¹ *a.* سبي məğlub olmuş düşməndən əsir tutulub qul kimi satılan adam.

SƏBİ² *a.* صبي 1) həddi-bülüğa çatmamış oğlan uşağı; 2) gənc, cavan; 3) uşaq.

SƏB'İ *a.* سعي yırtıcı, vəhşi.

SƏBİH *a.* صبيح gözəl, şirin.

SƏBİKƏ *a.* سبيكه əridilib parça halında tökülmüş metal; külçə.

SƏBİL *a.* سبيل 1) yol; 2) küçələrdə ehsan kimi paylanan su; ehsan kimi paylanan hər şey; 3) b a x **səbilxanə**.

SƏBİLXANƏ *a.* سبيل *və f.* خانه yol üstündə savab üçün su saxlanan bina.

SƏB'İN *a.* سبعين b a x **səb'un**.

SƏBİR *a.* صبر 1) tələsməmə, təmkinli olma; 2) asqırma.

SƏBİYYƏ *a.* صبيه həddi-bülüğa çatmamış qız uşağı.

SƏBK *a.* سبك 1) metalı əridib qəlibə tökmə; 2) ədəbiyyatşünaslıqda: üslub, səpki.

SƏBQ(ƏT) *a.* سبق || سبقت önə keçmə, ötüb keçmə, ötmə.

SƏBLA' *a.* سبلاء uzunkirpik (*göz haqqında*).

SƏBT¹ *a.* ثبت qeyd etmə, yazma, yazıb qeyd etmə.

SƏBT² *a.* سبت b a x **yövmüssəbt**.

SƏBU *f.* سبو bardaq, küp, kuzə.

SƏBUH *a.* صبح səbh içilən şərab.

SƏBUHİ *a.* صبحی sübhə aid olan, sübh içilən şərəblə əlaqədar olan.

SƏBUKEŞ *f.* سبوكش 1) bardaq daşıyan, kuzə apararı; 2) *m.* daima sərxoş olan.

SƏB'UN *a.* سبعون yetmiş // yetmişinci.

SƏBUR *a.* صبور çox səbirli, çox dözümlü.

SƏBÜK *f.* سبك 1) yüngül; 2) iti, yüngüləyək, cəld; 3) *m.* yüngül, axmaq (*adam haqqında*).

SƏBÜKBAR *f.* سبكبارة 1) yükü yüngül olan, çox yükü olmayan; 2) *m.* yüngül, qeyri-ciddi.

SƏBÜKXİZ *f.* سبك خيز «cəld duran» iti, cəld, becid.

SƏBÜKMƏĞZ *f.* سبك مغز yüngülbeyin, yelbeyin.

SƏBÜKPA(Y) *f.* سبك پا || سبك پای yüngüləyək, cəld.

SƏBÜKPƏR *f.* سبك پر «yüngül qanadlı» sürətlə uçan, yeyin gedən və ya uçan; becid.

SƏBÜKPƏRVAZ *f.* سبك پرور yüngül uçan, tez uçan.

SƏBÜKRƏ'Y *f.* سبك رأي «yüngül rəyli» iradəsi zəif; iradəsiz.

SƏBÜKRO *f.* سبكرو sürətlə gedən, becid hərəkət edən.

SƏBÜKRUH *f.* سبك روح «yüngül ruhlu» görünməsi xoş olan.

SƏBÜKSEYR *f.* سبك سير «yüngül gəzən» cəld, qıvraq.

SƏBÜKSƏNG *f.* سبك سنگ «yüngül daşlı» 1) az dəyərli, qiyməti az olan; 2) *m.* yüngül, ağıldan kəm.

SƏB'ÜLMƏSANİ *a.* سبع المثاني «yeddi ayə» Fatihə surəsi.

SƏBY *a.* سبي düşmən əhalisini əsir tutma.

SƏBZ *f.* سبز 1) yaşıl; 2) qarabəniz, qaraşın.

SƏBZƏ *f.* سبزه 1) göyərti; 2) kışmiş növü; 3) b a x **səbzəgah**, **səbzəgəh**.

SƏBZƏXİZ *f.* سبزه خيز yaşılıq bitən yer.

SƏBZƏGAH, SƏBZƏGƏH *f.* سبزه گاه || گاه b a x **səbzəzar**.

SƏBZƏVAT *f.* سبزه *və a.* وات «*səbzə*» *c. t.* göyərti, səbzi.

SƏBZƏVƏŞ *f.* سبزه وش *yaşillıq kimi, yaşıl bitki kimi.*

SƏBZƏZAR *f.* سبزه زار *yaşillıq, çəmənlik.*

SƏBZFAM *f.* سبزه فام *yaşıl rəngli; yaşıla çalan.*

SƏBZXƏT(T) *f.* سبزه *və a.* خط «*yaşıl xətt*» *üzünə yenicə tük çıxan, yenicə həddi-bülüğa çatan (oğlan haqqında).*

SƏBZİ *f.* سبزی 1) *b a x* **səbzə**; 2) göyərtidən olan; göyərtiyə aid olan.

SƏBZİYYAT *f.* سبزی *və a.* یات 1) göyərtilər; 2) *t.* göy-göyərti.

SƏBZPUŞ *f.* سبزه پوش 1) yaşıllaşmış; 2) yaşıl paltar geymiş.

SƏBZRƏNG *f.* سبزه رنگ *yaşıl rəngli, yaşıl.*

SƏC' *a.* سجع *qafiyəli nəsr.*

SƏCAYA *a.* سجایا «*səciyyə*» *c.* səciyyələr.

SƏCCADƏ *a.* سجاده 1) üstündə namaz qılınan kiçik xalça *və s.*; 2) canamaz.

SƏCCADƏNİŞİN *a.* سجاده *və f.* نشین *səccadədə oturan alim, şeyx və s.*

SƏCCAN *a.* سجان *zindanda qulluq edən adam; zindançı.*

SƏCDƏ *a.* سجده 1) üzünü yerə sürtmə; 2) namazda alın möhürə söykəyib, Qur'anın bəzi yerlərini oxuyarkən alını ona söykəyib dua oxuma.

SƏCDƏGAH, SƏCDƏGƏH *a.* سجده *və f.* گاه || گاه 1) səcdə olunan yer, səcdə edilməli yer; 2) *m.* alın.

SƏCİYYƏ *a.* سجيّه *təbiət, xasiyyət, xarakter.*

SƏD *f.* صد *yüz.*

SƏ'D *a.* سعد 1) xoşbəxtlik, bəxtiyarlıq; 2) uğur gətirən şey; 3) astrologiyada: uğurlu ulduz. **Sə'di-əkbər** سعد اکبر «*böyük uğurlu ulduz*» Müştəri; **sə'di-əsgər** سعد اصغر «*kiçik uğurlu ulduz*» Zöhrə.

SƏDA' *a.* صدا *1) səs, avaz; 2) əks-səda, səs.*

SƏDAB *a.* سداب *sədəfotu, sədo.*

SƏDACƏT *a.* سداجت *asli f.* sadəlik.

SƏDAD *a.* سداد doğruluq, haqq, insaf.

SƏDAQ¹ *a.* سداق kəbinpulu; mehir.

SƏDAQ² *a.* سداق oxqabı, oxdan.

SƏDAQƏT *a.* صداقت dostluq; dəyanət, səbat, sadıqlıq.

SƏDAQƏTƏNDİŞ *a.* صداقت və *f.* اندیش fikrən sədaqətli olan.

SƏDARƏT *a.* صدارت 1) sədrlik etmə; sədrlik; rəyasət; 2) baş nazir vəzifəsi.

SƏDARƏTPƏNAH *a.* صدارت və *f.* پناه baş vəzir.

SƏDAZƏN *a.* صدا və *f.* زن «səs vuran» çağırən, səsləyən.

SƏDBƏRG *f.* صد برگ 1) çoxlu ləçəkləri olan gül (*lalə və s.*); 2) mixəkgülü.

SƏDÇAK *f.* صد چاک b a x **sədpərə**.

SƏDD *a.* سد 1) bir yol və ya keçiddən maneə çəkib yolu kəsmə; qapama, bağlama; 2) həmin yol və ya keçidi kəsən maneə; 3) uzununa çəkilən möhkəm divar; 4) yağmur sularını əkinə buraxmaq üçün iki dağ arasında çəkilən divar; 5) *m.* maneə, əngəl. **Səddi-Çin** سد چین 1) böyük Çin divarı; 2) *m.* böyük maneə; **səddi-İskəndər** سد اسکندر b a x **səddi-Yə'cuc-Mə'cuc; səddi-Yə'cuc-Mə'cuc** سد مأجوج يأجوج 1) əfsanəyə görə, İsgəndərin yəcuc-məcuclara qarşı çəkdiyi böyük sədd; 2) *m.* böyük maneə.

SƏDDANƏ *f.* صد دانه yüzdənəli (*təsbeh haqqında*).

SƏDDƏQ(Ə) *a.* صدق təsdiq etmişdir; düz demişdir, düzdür.

SƏDDƏQNA *a.* صدقنا təsdiq etdik.

SƏDƏ *f.* صده 1) yüz(lük); 2) yüzillik, əsr.

SƏDƏB *a.* سدب sədəfotu.

SƏDƏD *a.* صدد 1) münasibət; 2) yaxınlıq, qonşuluq; 3) qəsd, niyyət, məqsəd.

SƏDƏF *a.* صدف 1) içindən inci çıxarılan dəniz böcəyi; 2) b a x **sədəfə** (*1-ci mənada*).

SƏDƏFƏ *a.* صدفة 1) içindən inci çıxarılan dəniz böcəyinin qabığı; 2) qulağın bayırda olan hissəsi.

- SƏDƏFİ** *a.* صدفی sədəfə aid olan, sədəfdən düzəldilmiş.
- SƏDƏQƏ** *a.* صدقه yoxsullara, dilənçilərə verilən şey, pul və s.
- SƏDƏLBƏT** *f.* صد və *a.* البت «yüz *albat*» lap yəqin; sözsüz.
- SƏDƏMƏ** *a.* صدمه 1) çarpma, toxunma, toqquşma; 2) qəflətən baş verən.
- SƏDİD** *a.* سديد doğru, düz, haqq.
- SƏDİQ** *a.* صديق həqiqi dost, vəfalı yoldaş.
- SƏDPARƏ** *f.* صد پاره yüz parça; parça-parça.
- SƏDR** *a.* صدر 1) sinə, döş; 2) ürək, qəlb; 3) qabaq tərəf; baş, ön; 4) başçı, rəhbər. **Sədr-i-ə'zəm** صدر اعظم baş nazir, hökumət başçısı.
- SƏDRİ¹** *a.* صدري sədrə aid olan, sədr üçün olan; sədrlik, başçılıq.
- SƏDRİ²** *a.* صدري yüksək keyfiyyətli dünyü növlərindən biri.
- SƏDRNİŞİN** *a.* صدر və *f.* نیشن məclisin başı, sədr oturan yer.
- SƏDY** *a.* ثدى əmcək, məmə.
- SƏDLƏ** *a.* سئله «*sail*» *c.* dilənçilər, yoxsullar.
- SƏFA'** *a.* صفا 1) saflıq, xalislik; 2) xatircəmlilik, rahatlıq; 3) əyləncə; 4) saf, duru; 5) tamaşa, seyr. **Səfayi-qəlb** صفای قلب qəlb təmizliyi.
- SƏFABƏXS** *a.* صفا və *f.* بخش səfalandıran, səfalı.
- SƏFAEH** *a.* صفائح «*səfihə*» *c.* b a x **səfayeh.**
- SƏFAƏNGİZ** *a.* صفا və *f.* انگیز rahatlandıran, rahat edən.
- SƏFAHƏT** *a.* سفاهت 1) lüzumsuz yerə mal-mülkünü israf etmə; 2) səfehlik, ağılsızlıq, giclik.
- SƏFAİN** *a.* سفائن «*səfinə*» *c.* b a x **səfayin.**
- SƏFALƏT** *a.* سفالت 1) səfillik, düşkünlük, həqarət; 2) ehtiyac içində yaşama, sıxıntı çəkmə.
- SƏFARƏT** *a.* سفارت 1) səfirlik; 2) b a x **səfarətxanə.**
- SƏFARƏTXANƏ** *a.* سفارت və *f.* خانه səfarətin idarəsi və binası.
- SƏFAYAB** *a.* صفا və *f.* ياب səfa tapan.
- SƏFAYEH** *a.* صفايح 1) qutular, qablar; 2) vərəqlər; yarpaqlar.
- SƏFAYİN** *a.* سفاین gəmilər.

SƏFEH *a.* سفیه b a x səfih.

SƏFƏHAT *a.* صفحات «səfhə» *c.* 1) üzlər, sifətlər; 2) səhifələr; 3) səthlər.

SƏFƏLƏ *a.* سفله «səfil» *c.* səfillər.

SƏFƏR¹ *a.* سفر 1) səyahət, gəzinti; 2) dəfə, kərə. **Səfəri-məhşər** سفر محشر məhşərə səfər; **səfəri-üqba** سفر عقبا o biri dünyaya səfər; ölüm.

SƏFƏR² *a.* صفر ərəb qəməri təqviminin ikinci ayı.

SƏFƏRBƏR *a.* سفر və f. بر müharibəyə və ya başqa işə məcburi çağırılmış, yaxud çağırmaq üçün hazırlanmış.

SƏFƏRBƏRİ *a.* سفر və f. بری səfərbərlik.

SƏFƏRİ *a.* سفری 1) səfərə, yola aid olan; 2) yol üstündə olan; 3) tezliklə doğulacağı gözlənilən.

SƏFƏVİ *a.* صفوی XVI-XVIII əsrlərdə Azərbaycanda və İranda hakimiyyət sürmüş azərbaycanlı sülalə.

SƏF(F) *a.* صف sıra, dəstə. **Səffi-cəmaət** صف جماعت məsciddə namaz qılanların sırası; **səffi-nial** صف نعال b a x **səffünnial**.

SƏFFAK *a.* سفاک qantökən, qanıçən.

SƏF(F)ARA *a.* صف və f. آرا sərəyə düzülmüş.

SƏF(F)BƏSƏF(F) *a.* صف və f. به dəstə-dəstə, sıra-sıra, sıra ilə.

SƏF(F)BƏSTƏ *a.* صف və f. بسته səf çəkmiş, sərəyə düzülmüş.

SƏF(F)DƏR *a.* صف və f. در «sıra dağidan» qoçaq, igid, cəsür.

SƏF(F)DƏRANƏ *a.* صف və f. درانه igidcəsinə, cəsurluqla, cəsurcasına.

SƏF(F)-SƏF(F) *a.* صف صف dəstə-dəstə.

SƏF(F)ŞİKƏN *a.* صف və f. شکن «sıra dağidan» b a x **səf(f)zən**.

SƏFFÜNNIAL *a.* صف النعال 1) astana, kandar; 2) əsgər sırası.

SƏF(F)ZƏN *a.* صف və f. زن «sıra vuran» *m.* igid, cəsür; pəhləvan, qəhrəman.

SƏFH *a.* صفح 1) bağıqlama; 2) üz çevirmə; baxmama.

SƏFHƏ *ə.* صفحه 1) üz, sifət; 2) səhifə; 3) səth; 4) *m.* dövr. **Səfhei-divan** صفحه ديوان divan səhifəsi; **səfhei-rüxsar** صفحه رخسار düz üz; **səfhei-sinə** صفحه سينه sinənin üstü.

SƏFİD *f.* سفيد ağ.

SƏFİDƏDƏM *f.* سفیده دم səhər aydınlığı; dan.

SƏFİDİ *f.* سفیدی ağılıq.

SƏFİH *ə.* سفیه 1) gic, axmaq; 2) var-dövlətini eys-işrətə sərf edən.

SƏFİHƏ *ə.* صفيحه düz səth; lövhə.

SƏFİHİ *ə.* صفيحي incə, zərif.

SƏFİL *ə.* سفيل səfalət çəkən, yoxsulluq, ehtiyac içində yaşayan.

SƏFİLANƏ *ə.* سفيل və *f.* انه səfil kimi; səfilcəsinə.

SƏFİNƏ *ə.* سفينه 1) gəmi; 2) cüng.

SƏFİR¹ *ə.* سفير elçi (*bir dövlətin başqa dövlətdə olan baş diplomatik nümayəndəsi*).

SƏFİR² *ə.* سفير fıstıq, fit.

SƏFİR³ *ə.* سفير göy yaqut.

SƏFİRİ¹ *ə.* سفيري səfirlik.

SƏFİRİ² *ə.* سفيري göy yaqut rəngli.

SƏFİ(YYƏ) *ə.* صفي || صفي saf, təmiz.

SƏFK *ə.* سفك tökmə, axıtma. **Səfki-dəm** سفك دم qan tökmə.

SƏFRA' *ə.* صفرا 1) sarı; 2) sarılıq; 3) qaytarma, qusma, sifraq; 4) öd; 5) başgicəllənməsi.

SƏFSƏTƏ *ə.* سفسطه *əsl* *y.* zahirən doğru və məntiqi qaydalara uyğun olub, həqiqətdə doğru olmayan müddəa, qarşıdakını susdurmaq üçün həqiqətə oxşadılmış yalan.

SƏFT *ə.* سفت 1) zənbil, səbət; 2) qutu; 3) mücrü.

SƏFVƏT *ə.* صفوت saflıq, xalislik, təmizlik.

SƏG *f.* سگ it. **Səgi-şəbgərd** سگ شبرگرد darğa iti.

SƏGBAN *f.* سگبان ov itlərinə qulluq edən nökr.

SƏGDƏM *f.* سگدم it yalağı, it yalamış.

SƏGRƏQİB *f.* سگ və *a.* رقيب 1) it xasiyyətli; qapağan; 2) öz-gənin işinə qarışan.

SƏĞAİR *a.* صغائر «*səğirə*» *c.* b a x **səğayir**.

SƏĞAYİR *a.* صغائر kiçik günahlar.

SƏĞİR *a.* صغير 1) kiçik, xırda, balaca; 2) həddi-bülüğa çatmadığı üçün qəyyuma ehtiyacı olan yetim.

SƏĞİRƏ *a.* صغيره kiçik günah.

SƏĞİRƏN-KƏBİRƏN *a.* صغيراً كبيراً böyüklü-kiçikli; hamılıqla.

SƏĞİRÜ KƏBİR *a.* صغير و كبير böyük-kiçik; hamı.

SƏHAB *a.* سحاب 1) bulud; 2) *m.* qaranlıq, zülmət.

SƏHABƏ¹ *a.* صحابه «*sahib*» *c.* Məhəmməd peyğəmbərin tərəfdarları.

SƏHABƏ² *a.* صحابه tək bulud, kiçik bulud parçası.

SƏHABƏT *a.* صحابت himayə, müdafiə.

SƏHABİ *a.* صحابي səhabəyə aid olan.

SƏHAİB *a.* سحائب «*səhab*» *c.* b a x **səhayib**.

SƏHAİBPARƏ *a.* سحائب və *f.* پاره b a x **səhayibparə**.

SƏHAİF *a.* صحائف «*səhifə*» *c.* b a x **səhayif**.

SƏHAR *a.* صهار qohum, qonşu və b. arasındakı düşmənçilik.

SƏHARA *a.* صحارا || صحارى «*səhra*» *c.* səhralar.

SƏHAYİB *a.* سحايب buludlar.

SƏHAYİBPARƏ *a.* سحايب və *f.* پاره bulud parçası.

SƏHAYİF *a.* صحايف səhifələr.

SƏHB *a.* صحب «*sahib*» *c.* 1) yol yoldaşları; 2) dostlar; 3) yiyələr; şəriklər.

SƏHBA' *a.* صهبا 1) qızıl, qırmızı; 2) şərab, çaxır; 3) *m.* xurmayı (*saç haqqında*). **Səhbayi-həyat** صهباى حيات həyat bədəsi, dirilik şərabı.

SƏHƏR *a.* سحر gecədən sonra hava işıqlaşan vaxt.

SƏHƏRGAH *a.* سحر və *f.* گاه səhər tezdən; səhərçağı.

SƏHƏRXİZ *a.* سحر və *f.* خيز səhər tezdən yuxudan duran.

SƏHƏRİ *a.* سحرى səhər olan, səhərə aid olan.

SƏHH *a.* صح rəsmi sənədlərdə «düzdür, səhsizdir, doğrudur» mənasında yazılan qeyd.

SƏHHAF *a.* صحاف 1) emalatxanada kitabın səhifələrini nizama salan sənətkar; 2) kitab alverçisi; kitabçı.

SƏHHAR *a.* سحر 1) çox sehr edən; sehrbaz; 2) *m.* sehr kimi cəzb edən, özünə çəkən.

SƏHHƏ(T) *a.* صحت || صحه 1) gerçəklik, həqiqət; 2) sağlamlıq; 3) doğruluq, düzlük; 4) bədənin nöqsansız olması; bədənin mütənasibliyi.

SƏHİ *f.* سهى qədd-qamətli; düz.

SƏHİBALA *f.* سهى بالا b a x səhiqamət.

SƏHİFƏ *a.* صحيفه vərəqin bir üzü.

SƏHİGƏRDAN *f.* سهى گردان düz boyunlu, boynu düz olan.

SƏHİH *a.* صحيح 1) gerçək, doğru, düzgün; 2) sağlam, qıvraq; 3) tam, bütöv; 4) xalis, saf.

SƏHİHƏN *a.* صحيحاً gerçəkdən, həqiqətən.

SƏHİQ *a.* سحيق 1) uzaq; 2) uçurum.

SƏHİQAMƏT *f.* سهى və a. قامت b a x səhiqədd.

SƏHİQƏDD *f.* سهى və a. قد boyu hündür və düz olan; hündür boylu, ucaboy; boy-buxunlu.

SƏHQ *a.* سحق döymə, əzmə.

SƏHL¹ *a.* سهل asan, yüngül, qolay. Səhli-mümtənə' سهل ممتنع asan olmayan, çox çətin.

SƏHL² *a.* سهل düzəngah, çöl.

SƏHLƏB *a.* سهلb tərkibində selikli maddə və nişasta olan kökümsovlu subtropik bitki; çiçək.

SƏHLƏN *a.* سهلاً asanlıqla.

SƏHM¹ *a.* سهم ox.

SƏHM² *a.* سهم hissə, pay.

SƏHM³ *a.* سهم qorxu, dəhşət.

SƏHMDAR¹ *a.* سهم və *f.* دار ticarət, sənaye və maliyyə müəssisəsində payı və ya hissəsi olan; payçı.

SƏHMDAR² *f.* سهام b a x **səhmgin**.

SƏHMGİN *a.* سهم və *f.* گین b a x **səhmnak**.

SƏHMNAK *f.* سهمناك qorxulu, qorxunc, dəhşətli.

SƏHN *a.* صحن 1) həyəət; 2) böyük boşqab; 3) b a x **səhnə** (*1-ci mənada*). **Səhni-çəmən** صحن چمن çəmənlik meydançası; **səhni-xanə** صحن خانه evin həyəti.

SƏHNƏ¹ *a.* صحنه 1) orta, aralıq, meydan, meydança; 2) zalda tamaşa göstərilən hündür yer.

SƏHNƏ² *a.* سحنة 1) görkəm, xarici görünüş; 2) sifətin ifadəsi.

SƏHRA' *a.* صحراء susuz düzənlik sahə. **Səhrayi-qəm** صحراى غم «*qəm səhrası*» *m.* Kərbəla.

SƏHRAİ *a.* صحرائى 1) çölə mənsub olan; 2) çöldə yaşayan, çöllü.

SƏHRAGƏRD *a.* صحرا və *f.* گرد b a x **səhranəvərd**.

SƏHRANƏVƏRD *a.* صحرا və *f.* نورد 1) səhranı dolaşan, çöldə səyahət edən; 2) köçəri; 3) *m.* avara, sərgərdan.

SƏHRANİŞİN *a.* صحرا və *f.* نشين «*səhrada oturan*» 1) səhrada yaşayan, çöldə sakin olan; çöllü, çöl adamı; 2) köçəri.

SƏHUR *a.* سحور orucluqda obaşdan yeməyi.

SƏHV¹ *a.* سهو 1) düzgün olmayan iş, hərəkət; 2) qələt, xata.

SƏHV² *a.* صحو 1) aydınlıq, buludsuzluq; 2) ağılı başında olma; ayıqlıq.

SƏHVƏN *a.* سهواً səhv olaraq.

SƏHVİYYAT *a.* سهويات «*səhv*» *c.* səhvlər.

SƏHVKAR *a.* سهو və *f.* كار səhv iş görən, səhv edən.

SƏXA' *a.* سخاء b a x **səxavət**.

SƏXAVƏT *a.* سخاوت əliaçıqlıq, comərdlik.

SƏİD *a.* سعيد 1) xoşbəxt, bəxtiyar, uğurlu; 2) mübarək.

SƏİDƏXTƏR *a.* سعيد və *f.* اختر «*bəxtiyar ulduzlu*» *m.* xoşbəxt.

SƏİR *a.* سعيير 1) od, atəş; 2) vulkanın püskürdüyü ərinti; lava; 3) cəhənnəm.

- SƏKƏNAT** *ə.* سكنات durma, duruş, dayanma.
- SƏKƏNƏ** *ə.* سكنه «*sakin*» *c.* sakinlər.
- SƏKƏRAT** *ə.* سكرات «*səkarə*» *c. t.* sərxoşluq, keflilik.
- SƏKƏRATÜLMÖVT** *ə.* سكرات الموت canvermə.
- SƏKİNƏ(T)** *ə.* سكينه || سكينت 1) sakitlik, sükunət; 2) xatircəmlilik.
- SƏKR** *ə.* سكر sərxoş olma, kefli olma.
- SƏKRAN** *ə.* سكران sərxoş, kefli, məst.
- SƏKTƏ** *ə.* سكته 1) durğunluq; 2) kəsilmə, dayanma; 3) zərər, xə-
ləl; 4) ürəyin birdən-birə fəaliyyətdən düşməsi.
- SƏKTƏDAR** *ə.* سكته və *f.* دار zərər vuran, xələl gətirən.
- SƏQAM** *ə.* سقام b a x **səqəm.**
- SƏQAMƏT** *ə.* سقامت nöqsanlıq, çatışmazlıq.
- SƏQƏB(Ə)** *ə.* ثقبه || ثقبdeşik, dəlik.
- SƏQƏLAN** *ə.* تقلان b a x **səqəleyn.**
- SƏQƏLEYN** *ə.* تقلين insanlar və cinlər.
- SƏQƏM** *ə.* سقم xəstəlik, naxoşluq.
- SƏQƏNQUR** *ə.* سقنقور *əsl* *y.* 1) əsasən Misirdə yaşayan kərtən-
kələ növü; qum kərtənkəlesi; 2) həmin heyvanın dərisinə bənzəyən
zərif parça; tül.
- SƏQƏR** *ə.* سقر cəhənnəm.
- SƏQƏT** *ə.* سقط 1) yaramaz, qeyri-məqbul, pis; 2) tullantı.
- SƏQƏTAT** *ə.* سقطات «*səqət*» *c.* qüsurlar, nöqsanlar, çatışmazlıqlar.
- SƏQF** *ə.* سقف 1) tavan, bağdatı; 2) *m.* göy, səma.
- SƏQİL** *ə.* ثقيل 1) ağır (*çəki*); 2) çirkin.
- SƏQİM** *ə.* سقيم 1) naxoş, xəstə; 2) *m.* yanlış, yalan.
- SƏQQA'** *ə.* سقا ء 1) tuluqla su daşıyan; 2) suçu. **Səqqayi-hövz**
سقاى حوض hovuzdan su daşıyan.
- SƏQTƏ** *ə.* سقطه 1) yıxılma; süqut etmə; 2) səhv, yanlışlıq.
- SƏQY** *ə.* سقى 1) heyvana və s. su vermə; 2) sulama, su vermə.
- SƏLA'** *ə.* صلا ء 1) çağırış, dəvət; 2) namaza çağırış; 3) səs,
şöhrət.

SƏLACİQƏ *ə.* سلاجقه «*səlcuqi*» *c.* səlcuqilər.

SƏLAH *ə.* صلاح 1) bir şeyin bəyəniləcək şəkildə olması; 2) sülh, asayiş.

SƏLAHİYYƏT *ə.* صلاحیت bir işi görməyə hüququ və ixtiyarı olma.

SƏLAHİYYƏTDAR *ə.* صلاحیت və *f.* دار bir işi görməyə səlahiyyəti olan; səlahiyyətli.

SƏLAXAN *ə.* صلا və *f.* خوان 1) minarədən namaza çağıran; 2) *m.* meydan oxuyan.

SƏLAM *ə.* سلام 1) sülh, asayiş; 2) salamatlıq, sağlamlıq; 3) b a x **səlam(ün)əleyküm.**

SƏLAMƏT *ə.* سلامت 1) sağlamlıq; 2) təhlükəsizlik, əmniyyət; 3) nöqsansızlıq, sağlıq.

SƏLAM(ÜN)ƏLEYKÜM *ə.* سلام عليكم sizə salam olsun!

SƏLAS(Ə) *ə.* ثلاث || ثلاثة üç.

SƏLASƏT *ə.* سلاست səlislik.

SƏLASİL *ə.* سلاسل «*silsilə*» *c.* 1) silsilələr; 2) zəncirlər.

SƏLASİN *ə.* ثلاثين b a x **səlasun.**

SƏLASUN *ə.* ثلاثون otuz; otuzuncu.

SƏLAT *ə.* صلات 1) namaz; 2) dua; 3) dəfn günü vəfat edənin evinin damından uca səslə oxunan münacat.

SƏLATİN *ə.* سلاطين «*sultan*» *c.* sultanlar.

SƏLAVƏT *ə.* صلاوت 1) qatılıq, bərklik; 2) mətanət, səbat, dayanıqlıq.

SƏLB¹ *ə.* سلب 1) zorla əlindən alma; qapma; 2) qaldırma, götürmə; 3) inkar etmə, rədd etmə.

SƏLB² *ə.* صلب dara və ya çarımxa çəkərək edam etmə.

SƏLBİ *ə.* سلبى rədd edilən, inkar edilən.

SƏLC *ə.* تلج qar.

SƏLCƏM *ə.* سلجم *asli f.* b a x **şəlgəm.**

SƏLCUQİ *a.* سلجوقی uzun müddət İranda, Anadoluda və b. yerlərdə hakimiyyət sürmüş səlcuqlar sülaləsi.

SƏ'LƏB *a.* ثعلب tülkü.

SƏLƏF¹ *a.* سلف 1) bir işdə başqasından qabaq düşmüş adam; 2) bir soyda özündən qabaq gələn nəslin nümayəndəsi, ata-baba, əcdad.

SƏLƏF² *a.* صلف özünü tərifləmə; öyünmə.

SƏLƏM *a.* سلم 1) qabaqcadan pul verməklə mal alma; 2) müamiləyə pul vermə; müamilə.

SƏLƏMXOR *a.* سلم və *f.* خور sələmçi, müamiləçi, faizlə pul borc verən.

SƏLƏVAT *a.* صلوات «*səlat*» *c.* 1) namazlar; 2) dualar; 3) *t.* dəfn günü vəfat edənin evinin damından uca səslə oxunan münacat; 4) *t.* Allahın Məhəmməd peyğəmbərə və onun nəslinə xeyir-dua verməsi haqqında dua.

SƏLX¹ *a.* سلخ dərisini çıxartma; soyma.

SƏLX² *a.* سلخ ayın sonuncu günü.

SƏLXXANƏ *a.* سلخ və *f.* خانه sallaxana.

SƏLİB *a.* صليب xaç.

SƏLİBİ *a.* صليبي 1) xaçpərəst, xristian; 2) xaçvari, xaçşəkilli.

SƏLİQƏ *a.* سليقة qayda-qanun, hər şeyin öz yerində olduğu hal.

SƏLİM *a.* سليم 1) sağlam; 2) eyibsiz, nöqsansız; doğru, dürüst.

SƏLİS *a.* سليس rəvan, axıcı.

SƏLL *a.* سل siyirmə, çəkmə (*qılnc, xəncər və s. haqqında*).

SƏLLAX *a.* سلاخ qəssab; dərisoyan.

SƏLLAX(X)ANƏ *a.* سلاخ və *f.* خانه mal kəsilən yer.

SƏLLƏ *a.* سله səbət növü.

SƏLLƏBAF *a.* سله və *f.* باف səbəttoxuyan.

SƏLLƏM *a.* سلم Allah salamat etsin! Allah salamatlıq versin!

SƏLSAL¹ *a.* صلصال 1) qum qarışdırılmış narın palçıq; 2) dulusçu palçığı.

SƏLSAL² *a.* سلسال soyuq, şirin su.

- SƏLSALİ** *ə.* صلصالی palçıqvari.
- SƏLSƏBİL** *ə.* سلسبیل yüngül, dadlı su (*cənnətdə olan bir çeşmənin adından*).
- SƏLSƏL** *ə.* صلصل göyərçinə bənzəyən, lakin ondan böyük quş.
- SƏLTƏNƏT** *ə.* سلطنت 1) padşahlıq, hökmdarlıq; 2) dövlət, hökumət; 3) *m.* dəbdəbə, təntənə.
- SƏLTƏNƏTGAH** *ə.* سلطنت və *f.* گاه hökumət idarələrinin yerləşdiyi bina.
- SƏLVƏ** *ə.* سلوی iri bildirçin.
- SƏM'** *ə.* سمع 1) eşitmə; 2) qulaq asma; dinləmə.
- SƏMA'**¹ *ə.* سماء göy, fələk.
- SƏMA'**² *ə.* سماع eşitmə.
- SƏMAHƏT** *ə.* سماحت comərdlik, əliaçıqlıq, səxavət.
- SƏMAHİ** *f.* سه ماهی üçaylıq.
- SƏMAX** *ə.* صماخ qulaq borusu.
- SƏMAİ'**¹ *ə.* سماعی eşitməklə aydın olan.
- SƏMAİ'**²(YYƏ) *ə.* سمائیه || سمائی b a x **səməvi**(yyə).
- SƏMANİN** *ə.* ثمانین b a x **səmanun**.
- SƏMAN(İYƏ)** *ə.* ثمانیه || ثمان səkkiz.
- SƏMANUN** *ə.* ثمانون səksən; səksəninci.
- SƏMAPAYƏ** *ə.* سما və *f.* پایه göy qədər yüksək.
- SƏMAVAT** *ə.* سماوات «*səma*» *c.* b a x **səməvat**.
- SƏMAVİ**(YYƏ) *ə.* سماویه || سماوی göyə aid olan, səmada olan.
- SƏMƏD** *ə.* صمد 1) əbədi, daimi, əbədi yaşayan; 2) möhkəm, bərk; 3) əbədi mövcud olan (*Allah haqqında*).
- SƏMƏDANİ** *ə.* صمدانی Səmədə (Allaha) aid olan.
- SƏMƏDANİYYƏT** *ə.* سمدانیت allahlıq, tanrılıq.
- SƏMƏK** *ə.* سمك balıq.
- SƏMƏN'**¹ *ə.* سمن yasəmən ağacı və ya gülü.
- SƏMƏN'**² *ə.* سمن yağlılıq.
- SƏMƏN'**³ *ə.* ثمن qiymət, dəyər.

SƏM'ƏN *a.* سمعاً 1) eşidərək, eşitməklə; 2) dinləyərək, qulaq asaraq. **Səm'ən və taətən** سمعاً و طاعتاً baş üstə (*razılıq bildirir*).

SƏMƏNBƏR *f.* سمنبر sinəsi yasəmən kimi, yasəmən sinəli; gözəl.

SƏMƏNBU(Y) *f.* سمن بو || سمن بوی yasəmən iyli, yasəmən qoxulu.

SƏMƏND *f.* سمند qızılı və boz rəng arasında olan, qırmızı-kəhər at; at.

SƏMƏNDƏR *f.* سمندر 1) İrən əsətirində: odda yaşayan bir heyvan; 2) su kərtənkələsi.

SƏMƏNDİ *a.* سمندى səmənd rəngli; səmənd.

SƏMƏNİ *a.* سمنی *asli a.* 1) kərə yağı; 2) əsasən Novruz bayramında göyərdilən buğda; 3) həmin buğdanın şirəsindən bişirilən halva.

SƏMƏNRÜXSAR *f.* سمن رخسار b a x **səmənsar**.

SƏMƏNSA *f.* سمنسا yasəmən kimi, yasəmənə bənzəyən.

SƏMƏNSAR *f.* سمن سار b a x **səmənüzar**.

SƏMƏNU *a.* سمنو b a x **səməni**.

SƏMƏNÜZAR *f.* سمن عدار *və a.* عدار üzü yasəmən kimi ağ və qəşəng olan; gözəl.

SƏMƏR¹ *a.* ثمر b a x **səmərə**.

SƏMƏR² *a.* سمر palan.

SƏMƏRBƏXŞ *a.* ثمر *və f.* بخش mənəfət verən; səmərəli, xeyirli.

SƏMƏRƏ *a.* ثمره 1) meyvə, bar; 2) xeyir, mənəfət; 3) nəticə, hasil.

SƏMƏRVAR *a.* ثمر *və f.* وار meyvə kimi.

SƏMƏVAT *a.* سموات səmalar, göylər.

SƏMĞ *a.* صمغ 1) bəzi ağacların yarıq və fırlarından sızan yapışqanlı maddə; kitrə; 2) yapışqan.

SƏMĞİ *a.* صمغی yapışqanvari.

SƏMİ *a.* سمی adaş.

SƏMİ' *a.* سمیع 1) eşidən, dinləyən; 2) sözə baxan, qulaq asan.

SƏM'İ *a.* سمعی eşitməyə aid olan; eşidilən.

SƏMİM *a.* صميم hər şeyin içi, mərkəzi, əsli. **Səmimi-qəlb** صميم قلب təmiz ürək, təmiz qəlb.

SƏMİMİ *a.* صميمی ürəkdən, həqiqi.

SƏMİMİYYƏT *a.* صميميت səmimilik.

SƏMİN¹ *a.* ثمين qiymətli; bahalı.

SƏMİN² *a.* سمين yağlı; kök, çağ.

SƏML *a.* سمل qatılıq, bərklik.

SƏMM *a.* سم zəhər, ağı.

SƏMMİ *a.* سمى 1) zəhərə aid olan; 2) zəhərli.

SƏMMUH *a.* سموح çox əliaçıq, lap comərd.

SƏM(M)UR *a.* سمور 1) qiymətli xəzi olan heyvan; samur; 2) həmin heyvanın dərisi, xəzi.

SƏMMÜLFAR *a.* سم الفار zəhər kimi acı bir bitki; siçanotu; mərgümüş.

SƏMSAM *a.* صمصام iti qılınc, kəskin qılınc.

SƏMT¹ *a.* سمت cəhət, tərəf.

SƏMT² *a.* صمت sakitlik, susma.

SƏMTÜRRƏ'S *a.* سمت الرأس göyün ən uca nöqtəsi; apogey.

SƏMUM *a.* سموم səhralarda əsən çox güclü, iti, quru külək.

SƏMUT *a.* صموت azdanışan, sakit.

SƏNA' *a.* ثناء tərif, mədh, öymə.

SƏNABÜK *a.* سنابك «sünbük» *c.* at dırnaqları.

SƏNADİD *a.* صناديد «sindid» *c.* başlar; qabaqcıllar.

SƏNADİQ *a.* صناديق «sünduq» *c.* sandıqlar.

SƏNAƏT *a.* صناعة 1) sənaye; 2) ustalıq, hünər; 3) incəsənət.

SƏNAGU *a.* ثنا və f. گو mədh edən; tərifləyən.

SƏNAXAN *a.* ثنا və f. خوان mədh edən, tərifləyən, özünü öyən.

SƏNAİ¹ *a.* ثنائی b a x **sünai**.

SƏNAİ² *a.* صناعی 1) sənayeyə aid olan; 2) təbii olmayan; düzəltmə, süni.

SƏNAKAR *a.* ثنا və f. کار mədh edən; tərifləyən.

SƏNAKARANƏ *a.* ثنا *və.f.* کارانه tərifləyərək.

SƏNAKARİ *a.* ثنا *və.f.* کاری tərifləyiq.

SƏNAVƏR *a.* ثنا *və.f.* ور tərifləyən.

SƏNAVƏRANƏ *a.* ثنا *və.f.* ورائه tərifləyərək.

SƏNAVƏRİ *a.* ثناوری tərifləmə.

SƏNAYE' *a.* صنایع «sənəət» *c.* 1) sənətlər; 2) *t.* istehsalatın müəyyən sahəsi; istehsalat. **Sənayei-nəfisə** صنایع نفیسه nəfis sənət(lər), incə sənət(lər).

SƏNAYEGAH *a.* صنایع *və.f.* گاه 1) incə sənət(lər) evi; 2) sənət evi.

SƏNC *f.* سنج 1) ölçü, miqdar; 2) müqayisə, tutuşdurma.

SƏNCAB *f.* سنجاب *b a x* **sincab**.

SƏNCƏR¹ *f.* سنجر səngər.

SƏNCƏR² *f.* سنجر ov quşu.

SƏNCƏR³ *f.* سنجر sevincək.

SƏNCİDƏ *f.* سنجیده 1) vəznə olan, vəznəli; 2) *m.* yaxşı düşünülmüş, yerində deyilmiş.

SƏNDƏL *a.* صندل Hindistanda bitən gözəl iyli və çox bərk oduncaqlı ağac.

SƏNDƏLİ *a.* صندلی 1) səndəl ağacından qayrılmış; 2) stul; kürsü.

SƏNDƏLUS, SƏNDƏRUS *a.* سندروس || سندلوس bəzi iynəyarpaqlı ağacların şirəsindən alınıb, kamança kirişinə sürtülmək və s. üçün işlədilən sarı rəngli maddə; kitrə.

SƏNDİQ *a.* صندوق *b a x* **sənduq**.

SƏNDİQKAR *a.* صندوق *və.f.* کار *b a x* **sənduqdar**.

SƏNDUQ *a.* صندوق *b a x* **sünduq**.

SƏNDUQDAR *a.* صندوق *və.f.* دار *b a x* **sənduqkar**.

SƏNDUQƏ *a.* صندوقه 1) mərmər və b. daşlardan düzəldilmiş qəbir daşı; 2) sarkafaq.

SƏNDUQXANƏ *a.* صندوق *və.f.* خانه kassa.

SƏNDUQKAR *a.* صندوق *və.f.* کار kassir.

SƏNƏ *a.* سنه il.

SƏNƏD *a.* سند 1) söykənəcək; istinad ediləcək şey; 2) bir şeyi sübut edəcək rəsmi arayış və s.; 3) birisinin şəxsiyyətini müəyyənləşdirən rəsmi şəhadətnamə.

SƏNƏM *a.* صنم 1) bütperəstlərin sitayiş etdikləri heykəl; büt; 2) *m.* gözəl; 3) *m.* sevgili.

SƏNƏMMƏNZƏR *a.* صنم منظر gözəl üzlü; gözəl.

SƏNƏMPƏRƏST *a.* صنم və *f.* پرست 1) bütə sitayiş edən; bütperəst; 2) arvadbaz.

SƏN'ƏT *a.* صنعت 1) peşə, sənət; 2) incəsənət növü; 3) ustalıq, bacarıq.

SƏN'ƏTKAR *a.* صنعت və *f.* کار b a x **sənətgər**.

SƏN'ƏTGƏR *a.* صنعت və *f.* گر sənətlə məşğul olan adam; sənətçi.

SƏNƏVAT *a.* سنوات «sənə» *c.* illər.

SƏNƏVİ *a.* سنوی ildə bir dəfə olan, illik; ilə aid olan.

SƏNG *f.* سنگ daş. **Səngi-xarə** خاره سنگ qranit; **səngi-məhək(k)** سنگ محک məhək daşı, sınaq daşı; **səngi-sitəm** سنگ ستم daş kimi ağır dərd.

SƏNGDİL *f.* سنگ دل daş ürəkli; zalım, rəhmsiz.

SƏNGƏK *f.* سنگک isti daş üzərində bişirilən yastı uzun çörək.

SƏNGƏR *f.* سنگر sığnaq, sığınacaq; döyüşdə əsgərlərin sığınaraq atışması üçün qazılan çuxur.

SƏNGXARƏ *f.* سنگ خاره çaxmaqdaşı.

SƏNGİN *f.* سنگین 1) daş kimi bərk; qatı, sərt; 2) ağır; 3) b a x **səngindil**.

SƏNGİNDİL *f.* سنگین دل *m.* rəhmsiz, qəddar, daşürəkli.

SƏNGİSTAN *f.* سنگستان b a x **sənglax**.

SƏNGLAX *f.* سنگلاخ b a x **səngzar**.

SƏNGPARƏ *f.* سنگ پاره daş parçası.

SƏNGRİZƏ *f.* سنگ ریزه xırda daş, daş qırıntısı.

SƏNGSAR *f.* سنگسار daş atmaqla ölüm cəzası; daş atmaqla öldürmə; daşqalaq.

SƏNGZAR *f.* سنگزار daşlıq; daşlar.

SƏNİ *a.* سنی b a x **səniyyə**.

SƏNİ¹ *a.* سنیع ən gözəl, ən üstün, ən əla.

SƏNİ² *a.* صنیع 1) iş, əməl; 2) icad, ixtira; 3) süni düzəldilmiş.

SƏNİƏ *a.* صنيعه 1) iş, əməl; 2) hiylə.

SƏNİN *a.* سنين «sənə» *c.* illər.

SƏNİYYƏ *a.* سنیه yüksək, uca, ali.

SƏNUBƏR *a.* صنوبر 1) şam ağacı; 2) küknar ağacı; 3) *m.* gözəlin boyu, qaməti.

SƏNUBƏRQƏDD *a.* صنوبرقد sənubər kimi gözəl və hündürboylu.

SƏNUBƏRİ *a.* صنوبری sənubər kimi olan.

SƏPA(YƏ) *f.* سه پایه || سه پا üçayaq.

SƏPƏD *f.* سپد səbət.

SƏPİD *f.* سپید ağ.

SƏPİDİ *f.* سپیدی ağılıq.

SƏR *f.* سر 1) baş, kəllə, təpə; 2) başçı, rəis; 3) son, axır, nəhayət; uc, kənar; 4) əvvəl, başlanğıc; 5) *m.* həyat, varlıq. **Səri-cida** سر جدا cidanın başı; **səri-rah** سر راه yolun üstü.

SƏRA¹ *f.* سرا b a x **səray**.

SƏRA² *f.* سرا oxuyan (*nəğmə haqqında*).

SƏRAB *f.* سراب «suyun başı» 1) susuz çöldə yer üstünə yığılan buxarın uzaqdan su kimi görünməsi, ilğim; 2) çayın və s. başlanğıcı; 3) *m.* boş xəyal, puç ümid.

SƏRAÇƏF *f.* سراچه 1) kiçik saray; 2) yurd, yurd-yuva, məskən.

SƏRADİQ *a.* سرادق *əsl* *f.* pərdə, çadır.

SƏRAĞAZ *f.* سراغاز başdan, əvvəldən başlama.

SƏRAHƏNG *f.* سراهنگ musiqi dəstəsi başçısı.

SƏRAHƏT *a.* صراحت 1) aydınlıq, açıqlıq; 2) açıq izah etmə, açıq söyləmə.

SƏRAHƏTƏN *a.* صراحتاً açıq surətdə, çox aydın, açıqdan-açığa.

SƏRAİR ə. سرائر «*sərirə*» c. 1) ağıllar; qiymətli fikirlər; 2) t. yerin hamar səthi.

SƏRAMƏD f. سرآمد «*başə gələn*» hal-qəziyyə, hadisə, əhvalat.

SƏRAPA f. سراپا başdan-ayağa; tamamilə.

SƏRAPƏRDƏ f. سرا پرده 1) saray pərdəsi (*böyük otaqlarda, hələmxana və qonaq otağı və s. arasında böyük pərdə*); 2) padşahlara məxsus otaq.

SƏRASƏR f. سراسر b a x sərbəsər.

SƏRASİMƏ f. سرا سیمه b a x sərsəm.

SƏRAY f. سرای 1) ev; 2) saray, qəsr.

SƏRAYDAR f. سرایدار sarayda yemək işlərinə baxan xidmətçi.

SƏRAYƏ f. سر və ə. آیه Qur'an surələrinin başlanğıcı; sərlövhə.

SƏRAYƏNDƏ f. سراینده nəğmə oxuyan; xanəndə.

SƏRAZAD f. سرزاد özü istədiyi kimi; azad.

SƏRAZİR f. سرزیر 1) başısağı; 2) devrilmiş, alt-üst olmuş.

SƏRBAZ f. سرباز əsgər.

SƏRBAZXANƏ f. سربازخانه qışla, kazarma.

SƏRBƏDUŞ f. سر بدوش «*boynu çiyində*» m. qəmgin, fikirli.

SƏRBƏMÖHR f. سر مهر və ə. مهر başıbağlı, möhürlənmiş.

SƏRBƏND f. سر بند baş örtüyü, yaylıq, çarqat.

SƏRBƏSƏR f. سربسر b a x sərtəsər.

SƏRBƏST f. سر بست 1) azad, qeydsiz; 2) m. sıxılmayan, çəkinməyən, utanmayan.

SƏRBƏSTƏ f. سر بسته başıbağlı, örtülü, gizli.

SƏRBƏSTİ f. سر بستگی sərbəstlik.

SƏRBƏZANU f. سر بزانو «*başı dizində*» 1) ikiqat əyilmə, başını dizinə söykəmə; 2) m. qəmgin olma, fikrə getmə.

SƏRBƏZƏMİN f. سر بزمین «*başı yerdə*» 1) başısağı, üzüqoylu; 2) m. xəcalətli; 3) m. ümitsiz.

SƏRBÜLƏND f. سر بلند başı uca, başıyuxarı.

SƏRBÜRƏHNƏ f. سر برهنه başaçıq.

SƏRCƏM' *f.* سر və ə. جمع birlikdə, tamamilə, bütünlüklə.

SƏRÇƏSMƏ *f.* سرچشمه çeşmə başı, bulaq üstü.

SƏRD *f.* سرد 1) soyuq; 2) *m.* ürək sıxan, xoşa gəlməyən.

SƏRDAB(Ə) *f.* سردابه || سرداب 1) zirzəmi; 2) yeraltı su anbarı;
3) bir və ya bir neçə ölünün basdırıldığı iri qəbir.

SƏRDADƏ *f.* سرداده 1) baş vermiş, törəmiş; 2) başını verən, başından keçən; fə dai.

SƏRDAR *f.* سردار 1) komandan; baş komandan; 2) canişin.

SƏRDARİ *f.* سرداری başçılıq, sərdarlıq.

SƏRDƏFTƏR *f.* سر دفتر 1) dəftərin başında, əvvəlində olan, yazılan; 2) giriş, müqəddimə; 3) baş ruhani.

SƏR'Ə ə. صرعه özündən getmə, bayılma (*xəstəlik*).

SƏRƏFKƏNDƏ *f.* سرافکنده b a x **sərfikəndə**.

SƏRƏFRAZ *f.* سرافراز b a x **sərfəraz**.

SƏRƏNCAM *f.* سرانجام 1) aqibət, axır, nəhayət; 2) hökm, ixtiyar;
3) əmr, göstəriş, fərman.

SƏRƏNDAZ *f.* سرانداز «başa atılan» ləçək, yaylıq.

SƏRƏNGÜŞT *f.* سرانگشت barmağın ucu.

SƏRƏSKƏR *f.* سر və ə. عسكر qoşun başçısı, qoşun böyüyü, baş komandan.

SƏRƏSKƏRİ *f.* سر və ə. عسکری komandanlıq.

SƏRƏTAN ə. سرطان 1) xərçəng; 2) astronomiyada: Xərçəng bürcü.

SƏRF ə. صرف 1) xərcləmə, sərf etmə; 2) işə salma; 3) çevirmə, döndərmə. **Sərfi-nəzər** صرف نظر vaz keçmə, fikir verməmə.

SƏRFƏ ə. صرفه 1) bir işdə qabağa düşmə; 2) mənfəət, xeyir.

SƏRFƏRAZ *f.* سرفراز 1) başını dik tutan, utanmalı işi olmayan;
2) *m.* ali, yüksək.

SƏRFİKƏNDƏ *f.* سرفکنده 1) başını aşağı salmış; başıaşağı; xəcalətli; 2) itaət edən, tabe olan, baş əyən.

SƏRFİRÜ *f.* سرفرو 1) başıaşağı, sakit və dinc; 2) xəcalətdən başını aşağı salmış.

SƏRFİTNƏ *f.* سر və *a.* فتنه fitnənin əsas səbəbi, fitnə-fəsada səbəb olan.

SƏRFİYYAT¹ *a.* صرفيات «*sərf*» *c.* 1) sərf olunan pul və şeylər; 2) *t.* mühasibat dəftərinin məsarif (xərc) hissəsi.

SƏRF(İYYAT)² *a.* صرفيات || صرف dilçilikdə: morfologiya.

SƏRFİYYUN *a.* صرفيون «*sərifi*» *c.* qrammatika mütəxəssisləri.

SƏRF-NƏHV *a.* صرف نحو b a x **sərfü nəhv**.

SƏRFÜ NƏHV *a.* صرف و نحو qrammatika.

SƏRGƏRDAN *f.* سرگردان «*başı çiyində*» avara, boş-boşuna, işsiz-gücsüz, sərsəri.

SƏRGƏRM *f.* سرگرم 1) başı qarışmış, məşğul; 2) *m.* qızgın, qız-mış, coşmuş.

SƏRGƏŞTƏ *f.* سرگشته 1) heyran, çaşqın, çaşmış; 2) sərsəm, dəli.

SƏRGİN *f.* سرگین təzək.

SƏRGƏRAN *f.* سرگران başı ağır; kefli, sərxoş.

SƏRGÜZƏŞT *f.* سرگزشت birisinin başına gələn əhvalat; mə-cəra, vəqiə.

SƏRH *a.* صرح qəsr; imarət, bina.

SƏRHƏD(D) *f.* سر və *a.* حد mərz, hüdud.

SƏRHƏDDAR *f.* سر və *a.* حد və *f.* دار sərhəd keşikçisi.

SƏRHƏLQƏ *f.* سر və *a.* حلقه dəstəbaşı; başçı.

SƏRHƏNG *f.* سرهنگ 1) sərkərdə, qoşun başçısı; 2) alay koman-diri; polkovnik; 3) başçı, rəhbər.

SƏRXEYL *f.* سر və *a.* خيل süvari dəstəsinin başçısı.

SƏRXƏT(T) *f.* سر və *a.* خط 1) xətbəşi; 2) b a x **sərməşq** (*1-ci mənada*); 3) baş məqalə; 4) dəstəbaşı.

SƏRXOŞ *f.* سرخوش 1) məst, bərk kefli; 2) içki, işrət düşkünü; 3) heyvanların döl vaxtı qızması.

SƏRİ' *a.* سريع sürətli, tez, tələsik.

SƏR'İ *a.* صرعى epilepsiya xəstəliyi olan; epileptik.

SƏRİƏN *a.* سريعاً sürətlə, tələsik.

SƏRİH(Ə) *ə.* صريح || صريح 1) açıq, aydın, aşkar, açıqdan-açığa; 2) şübhəsiz, şəksiz-şübhəsiz.

SƏRİR¹ *ə.* سرير 1) çarpayı; yataq, yatacaq; 2) taxt.

SƏRİR² *ə.* صرير cırıltı.

SƏRİRARA *ə.* سرير və *f.* آرا taxtı bəzəyən, hakimiyyət sürən.

SƏRİRƏ *ə.* سريره qiymətli fikir.

SƏRİRİ *ə.* سريري yatağa aid olan; klinik.

SƏRİRİYYAT *ə.* سريريات «*sərir*» *c. t.* klinika.

SƏRİÜSSEYR *ə.* سريع السير yeyin gedən, iti yürüslü; çaparaq.

SƏRİÜZZƏVAL *ə.* سريع الزوال tez keçən; davamsız.

SƏRİYYƏ *ə.* سرية qulluqçu qız; cariyə.

SƏRKAR *f.* سرکار 1) başçı, rəhbər; cənab; 2) İranda: alay komandiri rütbəsində olan bütün zabıtlərə müraciət zamanı işlədilir.

SƏRKEŞ *f.* سرکش 1) baş qaldıran; 2) *m.* itaətsiz, sözə qulaq asmayan.

SƏRKEŞANƏ *f.* سرکشانه itaətsizcəsinə, qulaq asmayaraq.

SƏRKEŞİ *f.* سرکشی itaətsizlik, qulaq asmama.

SƏRKƏRDƏ *f.* سرکرده 1) başçı, rəis; 2) qoşun başçısı.

SƏRKUB *f.* سرکوب «*başə döyülən*» 1) məhv, darmadağın; 2) məğlub etmə, darmadağın etmə.

SƏRKUY *f.* سرکوی küçənin başı.

SƏRQƏTAR *f.* سر وə *ə.* قطار qatarbaşı, dəstəbaşı.

SƏRLƏŞGƏR *f.* سرلشگر qoşun başçısı, qoşun komandiri.

SƏRLÖVHƏ *f.* سر وə *ə.* لوحه kitab, kağız və ya səhifənin əvvəlində yazılan ad; yazıda başlıq.

SƏRM(A) *f.* سرما || سرم 1) soyuq, soyuqluq; 2) qış.

SƏRMAYƏ *f.* سرمایه 1) ticarətə, iqtisadiyyata qoyulan və gəlir gətirən pul; 2) əsil səbəb; 3) mənbə; 4) məlumat, bilik.

SƏRMAYƏDAR *f.* سرمایه دار 1) sərmayəli, varlı, dövlətli; 2) kapitalist.

SƏRMƏD *ə.* سرمد daima, həmişə.

SƏRMƏDİ *ə.* سرمدی daimi, həmişəlik.

SƏRMƏDİYYƏT *ə.* **سرمدیت** daimilik, həmişəlik.

SƏRMƏNZİL *f.* **سر** və *ə.* **منزل** 1) səfərin sonu, mənzilbaşı; 2) mərhələ; 3) yer, mövqe; 4) düşərgə.

SƏRMƏST *f.* **سر مست** kefli, sərxoş.

SƏRMƏSTİ *ə.* **سر مستی** keflilik, sərxoşluq.

SƏRMƏŞQ *f.* **سر** və *ə.* **مشق** 1) səhifənin başında nümunə üçün yazılan məşq; 2) nümunə, örnək.

SƏRMU *f.* **سر مو** 1) tükün ucu; 2) *m.* tük qədər; cüzi; 3) *m.* heç, əsla.

SƏRMÜHƏRRİR *f.* **سر** və *ə.* **محرر** baş redaktor.

SƏRNAMƏ *f.* **سرنامه** 1) məktubun başı, əvvəli; 2) ünvan.

SƏRNƏVİŞT *f.* **سر نوشت** 1) alın yazısı; 2) müqəddərat, tale.

SƏRNİGUN *f.* **سرنگون** 1) başısağrı, alt-üst olmuş, çevrilmiş; 2) baş-ayaq, tərsinə; 3) *m.* talesiz, bədbəxt, bəxti dönmək.

SƏRNİŞİN *f.* **سر نشین** 1) yuxarı başda əyləşən; 2) başçı, rəhbər, sədr; 3) nəqliyyatda gedən.

SƏRNİZƏ *f.* **سر نيزه** «*nizə başı*» süngü.

SƏRNÜMA *f.* **سر نما** baş verən.

SƏRPA *f.* **سرپا** başdan-ayağa, tamamilə.

SƏRPAYƏ *f.* **سرپايه** toyu, qonaqlığı və s. idarə edən adam.

SƏRPUŞ *f.* **سرپوش** 1) çəkilmiş xörəyin (əsasən plovun) isti qalması üçün üstünə qoyulan qab; 2) örtük, baş örtüyü.

SƏRRAC *ə.* **سراج** yəhər, palan və b. qoşqu ləvazimatı tikən usta.

SƏRRACXANƏ *ə.* **سراج خانه** qoşqu ləvazimatı tikilən emalxana.

SƏRRAF *ə.* **صراف** 1) bir dövlətin pulunu başqa dövlətin puluna dəyişən adam; 2) pulu xırdalayan; kassir; 3) *m.* başa düşən, dərindən başa düşən. **Sərrafi-həqiqi** **صراف حقیقی** əsil sərraf, öz işinin ustası; **sərrafi-süxən** **صراف سخن** söz ustası, sözü tez başa düşən adam; hazırcavab; **sərrafi-vəfa** **صراف وفا** vəfalı.

SƏRRAFİYYƏ *ə.* **صرافيه** pul dəyişmək və ya xırdalamaq üçün alınan haqq.

SƏRRİŞTƏ *f.* سرشته 1) kələfin başı, ipin ucu; 2) əlaqə, rabitə; 3) ip, sap; 4) bilik, işdən başı çıxma // səriştə; 5) əsas, səbəb.

SƏRSAM *f.* سرسام 1) sayıqlama; 2) qızdırma; 3) beyin qişalarının iltihabı // meningit.

SƏRSƏBZ *f.* سرسبز 1) çox yaşıl; gömgöy; 2) *m.* gənc, cavan; 3) *m.* təzə, tərəvətli.

SƏRSƏF(F) *f.* سر və *a.* صف dəstə başında duran; başçı.

SƏRSƏLAMƏTİ *f.* سر və *a.* سلامتی başsağlığı.

SƏRSƏM *f.* سرسم 1) heyran, valeh; 2) sərsəm, çaşmış; 3) hövlnək.

SƏRSƏR *f.* سرصر çox şiddətli, soyuq külək.

SƏRSƏRİ *a.* سرسری 1) avara, dərbədər, veyil; 2) başdansıvdu, laqeydcəsinə.

SƏRSƏRİYANƏ *a.* سرسری və *f.* انه sərsəri kimi.

SƏRSÜFRƏ *f.* سر və *a.* سفره süfrə başı; süfrədə.

SƏRŞAR *a.* سرشار 1) dopdolu, ağzına qədər dolu; ağızbaağız; 2) *m.* kefli, məst.

SƏRTAC *f.* سرتاج 1) başa qoyulan tac; 2) *m.* əziz, istəkli, sevimli.

SƏRTAQƏDƏM *f.* سرتا və *a.* قدم b a x **sərtapa**.

SƏRTAPA *f.* سرتاپا başdan-ayağa, əvvəldən-axıra.

SƏRTASƏR *f.* سرتاسر b a x **sərtəsər**.

SƏRTƏRƏŞ *f.* سرتراش başqırخان, dəllək.

SƏRTƏSƏR *f.* سرتسر başdan-başa, tamamilə.

SƏRÜ KAR *f.* سروکار iş-güc, məşguliyyət.

SƏRÜ SAMAN *f.* سروسمان nizam-intizam, qayda-qanun.

SƏRV *f.* سرو cənubda bitən həmişəyaşıl hündürboylu ağac.

Sərvi-azad سرو آزاد azad sərv; **sərvi-xüram** سرو خرام nazlı sərv;

sərvi-qədd سرو قد b a x **sərvqəd(d)**; **sərvi-naz** سرو ناز b a x

sərvnaz; **sərvi-nihal** سرو نهال cavan sərv; **sərvi-rə'na** سرو رعنا

gözəl sərv; **sərvi-səhi** سرو صحی sərv kimi sərrast, boy-buxunlu.

SƏRVAR *f.* سروار başını dik tutma.

SƏRVBALA *f.* سروبالا hündür boylu.

SƏRVƏR *f.* سرور başçı, rəis. **Sərvəri-din** سرور دین din başçısı; **sərvəri-kainat** سرور کائنات «*kainatın başçısı*» Məhəmməd peyğəmbərin adlarından biri.

SƏRVƏRA *f.* سرورا ey başçı! ay rəis!

SƏRVƏRİ *f.* سروری başçılıq.

SƏRVƏT *ə.* ثروت var-dövlət.

SƏRVƏTDAR *ə.* ثروت və *f.* دار sərvətli, dövlətli, varlı.

SƏRVİ *f.* سروی 1) sərvə aid olan, sərvdən olan; 2) atın alnındaki uzun ağ qaşqa.

SƏRVİSTAN *f.* سروستان çoxlu sərv ağacları olan yer; sərvlik.

SƏRVQAMƏT *f.* سرو قامت *ə.* قامت b a x **sərvqəd(d)**.

SƏRVQƏD(D) *f.* سرو قد *ə.* قد sərv boylu, boyu sərv ağacı kimi düz və hündür olan.

SƏRVNAZ *f.* سرو ناز sərv kimi nazlı, qəməzəli.

SƏRZƏBAN *f.* سرزبان «*dilin üstündə*» dilin ucunda.

SƏRZƏDƏ *f.* سرزده «*baş vuran*» görsənən, gözə görünən.

SƏRZƏMİN *f.* سرزمین «*yer başı*» ölkə, vilayət, ərazi, yer.

SƏRZƏNİŞ *f.* سرزنیش danlaq, məzəmmət.

SƏŞƏNBƏ *f.* سه شنبه çərşənbə axşamı.

SƏTAR(Ə) *f.* سه تاره || سه تار tarın bir növü.

SƏTH *ə.* سطح bir şeyin üst tərəfi, üz tərəfi.

SƏTHƏN *ə.* سطحًا səthə görə, üz tərəfdən.

SƏTHİ *ə.* سطحی 1) səthə məxsus olan; 2) üzdən, dərinə getməyən, üzdən olan.

SƏTHİYYƏN *ə.* سطحياً 1) üz tərəfdən; üzdən; 2) səthi olaraq; üzdən.

SƏTL *ə.* سطل mis vedrə; satıl.

SƏTR¹ *ə.* ستر örtmə, gizləmə, qapama. **Sətri-övrət** ستر عورت bədənin məhrəm yerlərinin örtülməsi.

SƏTR² *ə.* سطر yazı sırası; sətir.

SƏTRƏNC *f.* سترنج 1) b a x **şahmat**; 2) şahmat taxtası kimi xana və damalara bölünmüş.

SƏTRİ *a.* سطرى sətirbəsətir, hərfi, hərfiyyən.

SƏTTAR *a.* ستار 1) örtən; 2) b a x **səttarül'üyub.**

SƏTTARÜL'ÜYUB *a.* ستار العيوب eyibləri örtən, eyibləri gizlədən.

SƏTVƏT *a.* سطوت 1) hücum, həmlə; 2) qüdrət, iqtidar.

SƏVA *f.* سوا b a x **siva.**

SƏVA' *a.* سوا bərabərlik, eynilik.

SƏVAB *a.* صواب 1) islam dininə görə pis deyil, yaxşı iş görmə; 2) doğru, yaxşı; 3) hamının xoşuna gələn iş, hərəkət.

SƏVABDİDƏ *a.* صواب və *f.* دیده düz sayılmış, doğru hesab edilmiş.

SƏVABİT *a.* ثوابت «*sabit*» *c.* sabit olanlar.

SƏVAD¹ *a.* سواد ölkə, vilayət. **Səvadi-ə'zəm** سواد اعظم ən böyük ölkə, çox böyük vilayət.

SƏVAD² *a.* سواد 1) qara; 2) yazıb-oxuma, yazı-pozu; 3) gümüş bəzək şeylərinin üzərində qara rəngli naxış; 4) uzaq və ya qaranlıq olduğu üçün aydın seçilməyən; qaraltı.

SƏVAHİL *a.* سواحل «*sahil*» *c.* sahillər.

SƏVAİQ *a.* صواعق «*saiqə*» *c.* ildırımlar, şimşəklər.

SƏVAQİB *a.* ثوابت çox parlaq bir ulduz adı.

SƏVAME'¹ *a.* سوامع «*samiə*» *c.* eşitmə duyğuları.

SƏVAME'² *a.* صوامع «*sövmə*» *c.* sövmələr // sinaqoqlar.

SƏVANEH *a.* صوانح «*sanihə*» *c.* 1) fikirlər, xəyallar; 2) əhvalatlar.

SƏVARİF *a.* صوارف «*sarifə*» *c.* t. dəyişiklik, dəyişmə.

SƏVİ *a.* سوى 1) düz, doğru; 2) bərabər, bir.

SƏVİYYƏ *a.* سويه 1) hamısı bir qaydada olma; bərabərlik; 2) *m.* dərəcə.

SƏVİYYƏN *a.* سويًا 1) düzünə, düz; 2) bərabərcəsinə.

SƏ'Y *a.* سعی 1) çalışma, cəhd; 2) yüyürmə, qaçma, iti getmə; 3) zəvvarların Məkkə yaxınlığındakı Səfa ilə Mərvə arasındakı yolu ziyarət məqsədi ilə yeyin getmələri.

SƏYAHƏT *a.* سياحت uzaq, əsasən öyrənilməmiş ölkələrə getmə.

SƏYAHƏTNAMƏ *a.* سياحت və *f.* نامه səyahət nəticəsində yazılan kitab.

SƏYYAD *a.* صياد ovçu.

SƏYYAF *a.* سيف 1) qılınclı, qılıncla silahlanmış; 2) qılınclı qayıran usta; 3) cəllad.

SƏYYAĞ *a.* صياغ zərgər.

SƏYYAH *a.* سياح səyahətçi.

SƏYYAL *a.* سيال 1) axan, axıcı; 2) maye.

SƏYYALƏ *a.* سياله axan şey; maye.

SƏYYAR *a.* سيار 1) seyr edən, gəzən, hərəkət edən, dolaşan; 2) bir yerdən başqa yerə köçürülə bilən; daşınan; 3) b a x **səyyarə**.

SƏYYARƏ *a.* سياره planet. **Səyyarei-sipəhr** سپهر سياره 1) planet; 2) *m.* bəxt, tale.

SƏZA(VAR) *f.* سزا || سزاوار layiq, münasib, uyğun, yaraşan.

SƏZAVARİ *f.* سزاواری layiqlik, münasiblik.

SİFİR *a.* صفر b a x **sifr**¹.

Sİ *f.* سی otuz.

SİB *f.* سيب alma (*meyvə*). **Sibi-zənəxdan** سيب زنخدان 1) sevgi-linin yanağında batıq yer; 2) *m.* çənə.

SİBA' *a.* سباع «səb'i» *c.* yırtıcılar, vəhşi heyvanlar.

SİBĞ(Ə) *a.* صبغ || صبغه 1) boya, rəng; 2) səciyyə, xarakter; 3) fikir, rəy; 4) cərəyan; 5) din, məzhəb.

SİBQƏT *a.* سبقت ötüb keçmə, qabaqlama.

SİBT *a.* سبط 1) nəvə; 2) nəsil; nəsil budağı.

SİBTİ *a.* سبطی 1) nəslə aid olan; nəsl; 2) nəsilçə.

SİBYAN *a.* صبيان «səbi» *c.* oğlanlar, yeniyetmələr.

SİCCİL *a.* سجل dəftərxana dəftəri; məhkəmə dəftəri.

SİCCİN *a.* سجين 1) cəhənnəm; 2) dustaq, məhbus.

SİCN *a.* سجن məhbəs, həbsxana.

SİDDİQ *a.* صدق lap doğru, lap düz.

SİDQ *a.* صدق 1) doğruluq, gerçəklik; 2) səmimilik, saflıq, ürək təmizliyi.

SİDR(Ə) *a.* سدره || سدر 1) Ərəbistan gilası; 2) həmin ağacın yarpaqlarından hazırlanan və yuyunarkən işlədilən maddə; ölünü yuyarkən işlədilən maddə.

SİDR(ƏT)ÜLMÜNTƏHA *a.* سدر المنتهى || سدر المنتهى göyün yeddinci qatında təsvir olunan bir yerin adı.

SİƏ *a.* سعه genişlik.

SİFAL(Ə) *a.* سفاله || سفال 1) saxsı; şirə, mina; 2) kirəmit.

SİFARİŞ *f.* سفارش 1) tapşırma, tapşırıq vermə; 2) tapşırılmış iş, şey və s.

SİFAT *a.* صفات «*sifət*» *c.* 1) sifətlər; 2) keyfiyyətlər.

SİFƏT¹ *a.* صفت 1) üz, çöhrə, bəniz; 2) keyfiyyət.

SİFƏT² *a.* صفت əşyanın necəliyini bildirən nitq hissəsi.

SİFLƏ *a.* سفله alçaq, tərbiyəsiz.

SİFR¹ *a.* صفر 1) boş, içi boş şey; 2) sıfır.

SİFR² *a.* سفر 1) yazılmış, yazılı, kitab; 2) kitabın cildi və ya fəslisi;

3) Tövrati təşkil edən beş kitabdan hər biri.

SİFRÜLYƏD *a.* صفر اليد əliboş.

SİFTAĞ *a.* سفتاح siftə, alverin başlanğıcı.

SİĞAL *f.* سگال fikir, düşüncə.

SİĞAR *a.* صغار «*səğir*» *c.* 1) kiçik uşaqlar; balacalar; 2) yetimlər.

SİĞƏ *a.* صيغه 1) qrammatikada: zamanca dəyişən felin formalarından hər biri; 2) şiələrdə: müvəqqəti evlənmə.

SİĞƏXAN *a.* صيغه və *f.* خوان siğə oxuyan, siğə kəsən.

SİĞƏR *a.* صغر kiçiklik.

SİHAM *a.* سهام «*səhm*» *c.* oxlar.

SİHHƏT // SƏHHƏT *a.* صحت 1) sağlamlıq, cansağlığı; 2) gerçəklik, doğruluq. **Səhhəti-vücut** صحت وجود canın-başın sağ olsun (*çimmiş adama söylənilən təbir*).

SƏHHƏTYAB *a.* صحت və *f.* ياب sağalan, səhhət tapan.

- SƏH(H)İYYƏ** *ا. صحیه* 1) b a x **sihhiyyə**; 2) sağlamlıq.
- SİRF** *ا. صرف* b a x **sirf**.
- SİHHİ** *ا. صحی* 1) gigiyena; 2) təbabətə aid olan.
- SİHHİYYƏ** *ا. صحیه* səhiyyə və gigiyena xidməti.
- SİHHİYYUN** *ا. صحیون* «*sihhi*» *c. t.* gigiyenaçı.
- SİX** *ا. سیخ* şiş, kabab şişi.
- SİKKƏ¹** *ا. سکه* metal pul; metal pul üzərindəki damğa, naxış.
- SİKKƏ²** *ا. سکه* mövləvi papağı.
- SİKKƏKAN** *ا. سکه* və *f. کان* sikkənin qəlibini hazırlayan usta.
- SİKKƏZƏN** *ا. سکه* və *f. زن* sikkə kəsən usta.
- SİQƏ** *ا. ثقه* xatircəmlik.
- SİQLƏT** *ا. ثقلت* 1) ağırlıq; 2) *m.* sıxıntı, iztirab.
- SİLAH** *ا. سلاح* yaraq.
- SİLAHDAR** *ا. سلاح* və *f. دار* 1) silahlı, yaraqlı; 2) keçmişdə: mənəb sahiblərinin silahlarını daşıyan və saxlayan xidmətçi.
- SİLAHƏNDƏZ** *ا. سلاح* və *f. انداز* tufənglə silahlanmış əsgər.
- SİLAHXANƏ** *ا. سلاح* və *f. خانه* silah qayıran və saxlanan yer.
- SİLƏ** *ا. صله* 1) qovuşma, əlaqə; 2) bağ, rabitə; 3) hədiyyə, mükafat. **Silei-rəhm** *ا. صله رحم* qan qohumluğu.
- SİLİ** *f. سيلي* şillə, sillə.
- SİLK** *ا. سلك* 1) məftil; 2) iplik, ip; təsbehin ipi; 3) sıra, cərgə, düzüm; 4) yol, məslək; 5) ictimai təbəqə.
- SİLL** *ا. سل* vərəm.
- SİLLİ** *ا. سلى* vərəmli.
- SİLM** *ا. سلم* barışiq, sülh, asayış.
- SİLSİLƏ** *ا. ساسله* 1) zəncir; 2) bir-biri ilə əlaqəli olub sıra təşkil edən hər bir şey; 3) atadan övlada qədər nəslin sıra ilə yazılan siyahısını göstərən yazı; şəcərə. **Silsilei-cibal** *ا. سلسله جبال* dağ silsiləsi, sıra dağlar.
- SİLSİLƏCÜNBAN** *ا. سلسله* və *f. جنبان* bir məclisi, dəstəni idarə edən, həmin məclisin, dəstənin ön bacarıqlısı.

SİLSİLƏNAMƏ *ə.* سلسله *və f.* نامه məşhur adamların, hökmdarların nəslən işləri yazılmış kitab.

SİLSİLƏVİ *ə.* سلسلوی silsilə kimi, silsiləvari; zəncirvari.

SİM *f.* سيم 1) gümüş; gümüş pul; 2) simli musiqi alətlərinin teli.

SİMA'¹ *ə.* سيما üz, çöhrə, bəniz.

SİMA'² *ə.* سماع 1) musiqi dinləmə; 2) sufi dərvişlərin neylə ifa etdikləri zikr.

SİMAB *f.* سيماب civə.

SİMAƏN *ə.* سماعاً eşitməklə, eşidərək.

SİMAXANƏ *ə.* سماع *və f.* خانه sufi dərvişlərinin təkyəsi.

SİMAK *ə.* سماك bir-birinə yaxın iki işıqlı ulduz; ümumiyyətlə işıqlı ulduz.

SİMAR *ə.* ثمار «səmə» *c.* meyvələr, barlar; səmərələr.

SİMAT¹ *ə.* سماء 1) süfrə; 2) qonaqlıq, ziyafət, məclis; 3) yemək.

SİMAT² *ə.* سمات «səmə» *c.* əlamətlər, nişanlar.

SİMBƏDƏN *f.* سيم *və ə.* بدن b a x **simbər**.

SİMBƏR *f.* سيمبر b a x **siməndam**.

SİMƏNDAM *f.* سيم انزام b a x **siminbədən**.

SİMƏNDUD *f.* سيم اندود gümüşlə işlənmiş, gümüşlə bəzədilmiş.

SİMƏNDUZ *f.* سيم اندوز gümüş suyu çəkilmiş, gümüşə tutulmuş.

SİMHAQ *ə.* سحاق sümüyün üstündəki pərdə.

SİMGUN *f.* سيمگون b a x **simsar**¹.

SİMİN *f.* سيمين 1) gümüş, gümüşdən düzəldilmiş; 2) gümüş kimi ağ və parlaq.

SİMİNBƏDƏN *f.* سيمين *və ə.* بدن b a x **siminbər**.

SİMİNBƏR *f.* سيمين بر b a x **simintən**.

SİMİNSAQ *f.* سيمين ساق *və ə.* ساق baldırı gümüş kimi ağ.

SİMİNTƏN *f.* سيمين تن b a x **simtən**.

SİMKEŞ *f.* سيمکش gümüş tel çəkən sənətkar.

SİMKEŞXANƏ *f.* سيمکش خانه gümüş tel çəkilən emalatxana.

SİMQƏDR *f.* سيم *və ə.* قدر gümüş kimi qiymətli; dəyərlı.

- SİMSAR**¹ *f.* سیمسار gümüşü, gümüş kimi, gümüş rəngli.
- SİMSAR**² *ə.* سمسار dəllal, aralıqçı.
- SİMSARIYYƏ** *ə.* سمساریه dəllal haqqı.
- SİMTƏN** *f.* سیم تن bədəni gümüş kimi ağ; gözəl bədəni olan.
- SİMÜRĞ** *f.* سیمرغ qədim İrən əsətirində: Əlbürzdə yaşayan böyük bir quş; Zümrüd quşu.
- SİMÜ ZƏR** *f.* سیم وزر qızıl-gümüş.
- SİN** *ə.* سین 1) ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında س hərfinin adı; 2) «bismillah» ifadəsinin yazıda ixtisarı.
- SİNA** *ə.* سنا sinaməki (*bitki*).
- SİNAN** *ə.* سنان mizraq ucu, nizə ucu; süngü.
- SİNCAB** *f.* سنجاب ağacda yaşayan və qiymətli xəzi olan kiçik heyvan; həmin heyvanın dərisi.
- SİNCABI** *ə.* سنجابی sincab rəngində olan.
- SİNDAN** *f.* سندان dəmirçi zindanı.
- SİNDİD** *ə.* صندید baş, qabaqcıl.
- SİNƏ** *f.* سینه döş, bağır, köks. **Sinei-məcruh** سینه مجروح yaralı sinə.
- SİNƏSUZAN** *f.* سینه سوزان ürəkyandıran.
- SİNƏBƏND** *f.* سینه بند sinə bağı (*qadınların sinələrinə taxdıqları bəzək*).
- SİNƏÇAK** *f.* سینه چاک 1) qəlbi yaralı, ürəyi yaralı; 2) *m.* matəm-zədə, yaşlı.
- SİNƏZƏN** *f.* سینه زن 1) məhərrəmlikdə sinə vuran; 2) həmin mərasimdə oxunan şeir.
- SİNƏZƏNAN** *f.* سینه زنان sinə vuraraq, sinə vura-vura.
- SİNƏZƏNXAN** *f.* سینه زن خوان sinəzən oxuyan.
- SİNF** *ə.* صنف b a x **sinif**.
- SİN X** *ə.* سنخ diş yuvası.
- SİNİ** *f.* صینی çay, xörək və s. paylamaq üçün yığılan müstəvi qab.

- SİNİF** *ə.* صنف 1) sıra, dərəcə; 2) təbəqə; 3) dərş otağı.
- SİNİN** *ə.* سنين «sənə» *c.* illər.
- SİNN** *ə.* سن 1) diş; 2) adamın yaşı.
- SİNNƏN** *ə.* سنا yaşca, yaşa görə.
- SİNNİ** *ə.* سنى 1) yüksək, uca, hündür; 2) yaşlı, qoca.
- SİNNÜ SAL** *ə.* سن və *f.* سال yaş, ömür.
- SİPAH** *f.* سپاه b a x **sipəh**.
- SİPAHİ** *f.* سپاهی 1) qoşuna mənsub, qoşun üçün olan; hərbi, əsgəri; 2) əsgər, döyüşçü.
- SİPAR** *f.* سپار təslim edən; verən.
- SİPARİŞ** *f.* سفارش sifariş, tapşırıq, tapşırma.
- SİPAS** *f.* سپاس şükür, həmd.
- SİPASGÜZAR** *f.* سپاسگذار təşəkkür edən; şükr edən.
- SİPƏNC** *f.* سپنج 1) qonaq evi; mehmanxana; 2) *m.* bu dünya.
- SİPƏND** *f.* سپند üzərlik toxumu.
- SİPƏH** *f.* سپه b a x **süpəh**.
- SİPƏHBUD** *f.* سپه بود qoşun başçısı, baş komandan.
- SİPƏHDAR** *f.* سپهدار qoşun böyüyü, baş komandan.
- SİPƏHDARİ** *f.* سپهداری baş komandanlıq.
- SİPƏHR** *f.* سپهر 1) göy, asiman; 2) *m.* tale.
- SİPƏHSALAR** *f.* سپهسالار b a x **süpəhsalar**.
- SİPƏHSALARİ** *f.* سپهسالارد qoşun başçılığı; sərkərdəlik.
- SİPƏHŞİKƏN** *f.* سپه شکن b a x **süpəhşikən**.
- SİPƏR** *f.* سپر 1) qalxan; 2) dalında gizlənən, arxasında daldalanılan hər bir şey; 3) Günəş və yağışdan qorunmaq üçün pərdə və s.; 4) döyüşdə arxasında gizlənmək üçün sədd; daldalanacaq.
- SİR** *f.* سير tox, doymuş.
- SİRAB** *f.* سیراب 1) sudan doymuş, su içib doymuş; 2) sulu, tərəvətli; 3) *m.* dolğun.
- SİRAC** *ə.* سراج *əsl* *f.* çıraq, işıq, məşəl.
- SİRAT** *ə.* صراط 1) yol; 2) cəhənnəmin üstündə qurulmuş qıl körpü.

- SİRATÜLMÜSTƏQİM** *a.* صراط المستقيم düz yol, haqq yolu.
- SİRAYƏT** *a.* سرایت keçmə, nüfuz etmə.
- SİRDAR** *a.* سر *və f.* دار sirri olan; sirli.
- SİRƏT** *a.* سيرت 1) birisinin mənəvi əhvalı, əxlaqı, təbiəti; 2) tər-cümeyi-hal; 3) sərgüzəşt.
- SİRF** *a.* صرف 1) sırf, xalis, saf; 2) büsbütün, tamamilə.
- SİRİŞK** *f.* سرشك 1) göz yaşı; 2) damla, damcı. **Sirişki-laləgun** سرشك لاله گون lalə rəngli göz yaşı, qanlı göz yaşı; **sirişki-didə** سرشك دیده göz yaşı.
- SİRİŞKBAR** *f.* سرشكبار b a x **sirişkriz**.
- SİRİŞKRİZ** *f.* سرشكزير göz yaşı tökən; ağlayan.
- SİRİŞT** *f.* سرشت təbiət, xilqət, yaradılış.
- SİRİŞTƏ** *f.* سرشته yoğurulmuş.
- SİRQƏT** *a.* سرقت oğurluq.
- SİRR** *a.* سر 1) gizli iş və ya şey; 2) açılması, aydınlaşması çətin olan hadisə, iş.
- SİRRƏN** *a.* سراً sirr olaraq; gizli.
- SİRRİ** *a.* سرى sirrə aid olan, sirr olan.
- SİRRÜLLAH** *a.* سرالله Allahın sirri, tanrının sirri.
- SİT** *a.* صيت 1) şöhrət, ad-san; 2) şayiə.
- SİTAD** *f.* ستاد alma, tutma, ələ keçirmə, əldə etmə; alğı.
- SİTAN** *f.* ستان alan.
- SİTARƏ** *f.* ستاره ulduz. **Sitarei-dümdar** ستاره دمدار quyruqlu ulduz.
- SİTAYİŞ** *f.* ستایش 1) tərif, mədh; 2) ehtiram, hörmət, sayğı; 3) səcdə, pərəstiş.
- SİTƏM** *f.* ستم 1) zülm, haqsızlıq; 2) cəfa, cövr.
- SİTƏMDİDƏ** *f.* ستمديه zülm görmüş, haqsızlıq edilmiş.
- SİTƏMGƏR** *f.* ستمگر b a x **sitəmkar**.
- SİTƏMKAR** *f.* ستمكار zalım, zülmkar, zülm edən.
- SİTƏMKƏŞ** *f.* ستمكش cəfa çəkən; məzlum, yazıq.

SİTƏMPIŞƏ *f.* ستم پیشه zalım, zülmkar.

SİTƏMRƏSİDƏ *f.* ستم رسیده zülm edilmiş, məzlum.

SİTİZ(Ə) *f.* ستیزه || ستیز 1) dava, qovğa, qalmaqal; vuruş, döyüş;

2) *m.* qabalıq, kobudluq.

SİTİZƏCU *f.* ستیزه جو b a x **sitizəkar**.

SİTİZƏKAR *f.* ستیزه کار davakar, vuruşmağa bəhanə axtaran.

SİTR *a.* ستر örtük, pərdə. **Sitri-ədəb** ستر ادب ədəb pərdəsi.

SİTT¹ *a.* ست 1) xanım; 2) nənə; 3) ev sahibəsi.

SİTT²(Ə) *a.* ست || سته altı (*rəqəm*).

SİTTİ *a.* ستی xanıma məxsus olan, xanıma aid olan.

SİTTİN *a.* ستین b a x **sittun**.

SİTTUN *a.* ستون altmış // altmışıncı.

SİVA *a.* سوا başqa, qeyri, savayı.

SİVAR *a.* سوار bilərzik, qolbaq.

SİYADƏT *a.* سيادت 1) ağalığ, böyüklük; 2) seyidlik.

SİYAĞƏT *a.* صياغت zərgərlik.

SİYAH *f.* سياه b a x **siyəh**.

SİYAHBƏXT *f.* سياه بخت b a x **siyəhbəxt**.

SİYAHDİL *f.* سياه دل b a x **siyəhdil**.

SİYAHƏ *f.* سياهه b a x **siyəhi²** (3-cü və 4-cü mənələrdə).

SİYAHXANƏ *f.* سياه خانه b a x **siyəhxanə**.

SİYAHİ¹ *f.* سياهی zənci, qaradərili.

SİYAHİ² *f.* سياهی 1) qaralığ, qaraltı; 2) *m.* savad, yazı-pozu; 3) siyahı; 4) mürəkkəb (*yazı mürəkkəbi*).

SİYAHKAR *f.* سياهكار b a x **siyəhkar**.

SİYAHRUZGAR *f.* سياه روزگار b a x **siyəhruzgar**.

SİYAQ *a.* سياق 1) üslub, tərz; 2) sövq etmə; həvəsləndirmə.

SİYAQƏT *a.* سيافت əsasən dəftərxanalarda işlədilən xətt növü.

SİYAM *a.* صيام b a x **sövm**.

SİYANƏT *a.* صيانت mühafizə etmə, himayə etmə.

SİYASƏT *a.* سياست 1) ölkənin idarəsi və beynəlxalq münasibətlər sahəsində dövlətin fəaliyyəti; 2) bir dövlət, partiya, idarə və ya şəxsin işində tutduğu istiqamət; 3) *m.* hiylə, kələk; 4) *m.* cəza, cəzalandırma.

SİYASƏTƏN *a.* سياستاً siyasət yolu ilə, siyasətə əsasən, siyasətlə.

SİYASƏTGAH *a.* سياست və *f.* گاه dövlətin siyasi idarəsi.

SİYASƏTŞÜNAS *a.* سياست və *f.* شناس siyasət adamı, siyasəti yaxşı bilən.

SİYASİ *a.* سياسی siyasətə aid olan, siyasət mahiyyətində olan.

SİYASİYYAT *a.* سياسيات «*siyasi*» *c.* diplomatik işlər.

SİYASİYYUN *a.* سياسيون «*siyasi*» *c.* *t.* diplomat.

SİYƏH *f.* سيه qara.

SİYƏHBƏXT *f.* سيه بخت bəxti qara; bədbəxt.

SİYƏHDİL *f.* سيه دل qəlbiqara.

SİYƏHFAM *f.* سيه فام qara rəngli; qara.

SİYƏHGUN *f.* سيه گون qarayanız.

SİYƏHXANƏ *f.* سيه خانه 1) qara çadır; 2) qaranlıq yer.

SİYƏHKAR *f.* سيه كار 1) günahkar, təqsirkar; 2) fırıldaqçı; 3) şübhəli, şübhə doğuran.

SİYƏHPUŞ *f.* سيه پوش qara geyən, qara geyimli; matəmli.

SİYƏHRƏNG *f.* سيه رنگ qara rəngli.

SİYƏHRU *f.* سيه رو üzüqara, qaraüzlü.

SİYƏHRUZ *f.* سيه روز qaragün, günüqara.

SİYƏHRUZGAR *f.* سيه روزگار qaragün, bədbəxt.

SİYƏHTAR *f.* سيه تار qaratel, qaratelli.

SİYƏHZA *f.* سيه زا çox qara, zil qara.

SİYƏHZÜLF *f.* سيه زلف qarasaçlı, qarazüflü.

SİYƏR *a.* سير 1) tərcümeyi-hallar; 2) başına gələnlər, sərgüzəşt-lər, əhvalatlar.

SİYYAN *a.* سيان bərabər, müsavi.

SİYYANƏN *a.* سياناً bərabər olaraq, bərabərcəsinə.

- SİYYƏMA** *a.* سِيما xüsusilə, ələlxüsus.
- SÖFFƏ** *a.* صَفْه 1) karniz, zeh; 2) pərdə, örtü.
- SÖHBƏT** *a.* صَحْبَت 1) dostluq, həmdəmlilik; 2) Peyğəmbərin söhbətlərini eşitmək və onu görmək səadəti; 3) söhbət etmə; müsahibə.
- SÖVB¹** *a.* ثَوْب paltar, geyim.
- SÖVB²** *a.* صَوْب tərəf, yan, cəhət.
- SÖVDA¹** *f.* سَوْدَا 1) alver, alış-veriş; sövdələşmə.
- SÖVDA²** *f.* سَوْدَا *asli a.* 1) eşq, məhəbbət; 2) həvəs, arzu, istək.
- SÖVDA'** *a.* سَوْدَا ء qara.
- SÖVDAGƏR** *f.* سَوْدَا گَر 1) parça satan tacir; tacir, alverçi.
- SÖVDA(Y)İ** *a.* سَوْدَايِي || سَوْدَائِي 1) sövdalı, sevdalı; 2) aşiq, vurğun.
- SÖVDAZƏDƏ** *a.* سَوْدَا وَف. زَدَه 1) aşiq, vurğun, eşq dəlisi; 2) ağılı itirmiş; dəli, məcnun.
- SÖVGƏND** *f.* سَوْگَنْد and içmə, and.
- SÖVQ** *a.* سَوَق 1) qabağına qatıb sürmə; 2) səbəb olma, təhrik etmə; 3) göndərmə, aparma. **Sövqi-təbii** سَوَقِ طَبِيعِي 1) instinkt; 2) qeyri-iradi.
- SÖVQİ** *a.* سَوَقِي səbəb olan, təhrik edən.
- SÖVLƏT** *a.* صَوْلَت çox iti.
- SÖVM** *a.* صَوْم oruc tutma; oruc.
- SÖVMƏAT** *a.* صَوْمَعَات «*sövməə*» *c.* yəhudi ibadətgahları, sovməələr, sinaqoqlar.
- SÖVMƏƏ** *a.* صَوْمَعَه 1) yəhudi ibadətgahı, sinaqoq; ibadət yeri, ibadət guşəsi; 2) hücrə; 3) monastır.
- SÖVMƏƏNİŞİN** *a.* صَوْمَعَه وَف. نَشِين sovmədə duran, bir guşədə yalnız oturub ibadətlə məşğul olan.
- SÖVMÜ SƏLAT** *a.* صَوْم وَ صَلَات oruc və namaz, oruc-namaz.
- SÖVR** *a.* ثَوْر 1) öküz, buğa; 2) astronomiyada: buğa bürcü.
- SÖVT¹** *a.* صَوْت səs, səda.
- SÖVT²** *a.* سَوَط qırmanc, qamçı, taziyanə.
- SÖVTİ** *a.* صَوْتِي səsə aid olan, səslə olan.

SÖVTİYYAT *ə.* صوتيات fonetika.

SU *f.* سو b a x **su**y.

SU' *ə.* سوء 1) nasaz, pis; 2) yamanlıq, pislik. **Sui-qəsd** سوء قصد birinin canına qəsd etmə; öldürmə; **sui-iste'mal** سوء استعمال bir şeyi işlətməmə, öz hüquq və vəzifələrindən başqalarının zərərinə qanunsuz istifadə etmə; **sui-niyyət** سوء نیت pis niyyət, pis fikir; **sui-təfsir** سوء تفسیر pis mənə vermə; **sui-tə'sir** سوء تأثير pis təsir; **sui-zənn** سوء ظن pis xəyal; bədgümanlıq.

SUAL *ə.* سؤال 1) sorğu, soruşma; 2) dilənmə, dilənçilik, yolçuluq.

SUBƏSU *f.* سوبسو o tərəf-bu tərəf, o yan-bu yan.

SUD *f.* سود qazanc, fayda, mənfəət.

SUDANİ *ə.* سودانى Sudana aid olan; sudanlı.

SUDMƏND *f.* سود مند qazanlı, mənfəətli; istifadəyə yarayan.

SUF *ə.* صوف yun, yun parça.

SUFİ *ə.* صوفى 1) təsəvvüf tərəfdarı; 2) təsəvvüfə aid olan; 3) zahid.

SUFİRƏNG *ə.* صوفى və *f.* رنگ sufi xasiyyətli, sufi kimi.

SUFİYA *ə.* صوفيا ey sufi! ay sufi!

SUĞRA *ə.* صغرى || صغرا b a x **sügra**.

SUHAN *ə.* سوهان yeyə. **Suhani-ruh** سوهان روح xoşa gəlmə-yən, bezdirən (*adam haqqında*).

SUXTƏ *f.* سوخته 1) yanıq, yanıq; 2) *m.* dərddə düçar olmuş, əzab çəkmiş.

SUK *f.* سوك yas, matəm, müsibət.

SUKVAR *f.* سوکوار yaslı, matəmli, müsibətli.

SUQ *ə.* سوق 1) bazar, çarşı; 2) yarmarka.

SULTAN *ə.* سلطان hökmdar, hakim, padşah.

SULTANİ *ə.* سلطانى sultanlıq, hökmdarlıq.

SULTANPƏSƏND *ə.* سلطان və *f.* پسند padşahpərəst, şahpərəst.

SUSƏN *f.* سوسن iri ağ və ya bənövşəyi gül açan bitki, süsən; həmin bitkinin gülü.

SUSƏNBƏR *f.* سوسنبر süsən kimi ağ bədənli.

SUR¹ *a.* صور böyük buynuzdan qayrılmış şeypur. **Suri-İsrafil** qiyamət günü mələk İsrafilin çalacağı şeypur; İsrafilin şeypuru.

SUR² *a.* سور şəhər divarı, qala divarı.

SUR³ *a.* سور toy, toy būsati; qonaqlıq.

SURAX *f.* سوراخ deşik, dəlik.

SURƏ *a.* سورة Qur'anın bölündüyü 114 fəslin hər biri.

SURƏFZA *a.* صور və *f.* افزا səs artırır.

SURƏT *a.* صورت 1) zahiri görünüş; şəkil; 2) üz, sifət, bəniz; 3) gözəl üz; 4) zahiri cəhət; 5) tərz, gedış; 6) hal; 7) rəsm, şəkil; 8) nüsxə. **Surəti-əhval** صورت احوال *b a x* **surəti-hal**; **surəti-hal** صورت حال 1) vəziyyət, olum; 2) tərcümeyi-hal.

SURƏTARA *a.* صورت və *f.* ارا üzünü bəzəyən.

SURƏTBAZ *a.* صورت və *f.* باز *b a x* **surətpərəst**.

SURƏTƏN *a.* صورتاً zahiri görünüşcə.

SURƏTXANƏ *a.* صورت və *f.* خانه «*surət evi*» şəkillər toplanmış yer; muzey.

SURƏTNÜMA *a.* صورت və *f.* نما surət tapan, əmələ gələn, vücudə gələn.

SURƏTPƏRƏST *a.* صورت və *f.* پرست yalnız üz gözəlliyinə aldanan, xarici görkəmə çox fikir verən.

SURƏTPƏZİR *a.* صورت və *f.* پذیر *b a x* **surətyab**.

SURƏTYAB *a.* صورت və *f.* ياب hasil olan, əmələ gələn.

SURİ¹ *f.* سوری 1) qırmızı; 2) şadlıq, sevinc; 3) qırmızı rəngli qızılgül.

SURİ² *a.* صوری 1) zahiri; 2) formal.

SURGAH *a.* صور və *f.* گاه şadlıq yeri.

SURNA *f.* سرنا *asli a.* zurna.

SURNAZƏN *f.* سرنازن zurnaçı, zurnaçalan.

SUY *f.* سوی tərəf, yan.

SUZ *f.* سوز 1) yanma, alışma; 2) yandırıcı, yandıran; 3) göynmə, acıma; 4) qüssə, kədər. **Suzi-atəş** سوز آتش od yangısı, atəşdən yan-

ma; **suzi-dərun** سوز درون b a x **suzi-dil**; **suzi-dil** سوز دل 1) ürə-yə od salan, ürəyi yandıran; 2) *m.* hərarət, istilik; **suzi-ələm** سوز الم qəm-qüssə yangısı, kədərdən göynəmə.

SUZAN *f.* سوزان b a x **süzan**.

SUZƏN *f.* سوزن iynə.

SUZƏNDƏ *f.* سوزنده yandırıcı.

SUZİŞ *f.* سوزش ürək yangısı.

SUZNAK *f.* سوزناک 1) yandıran, yandırıcı; 2) təsirli, təsir edən; 3) qəmləndirici, kədərləndirici; 4) Azərbaycan klassik muğamlarından biri.

SUZÜ GÜDAZ *f.* سوز و گداز yanıb-yaxılma, yanıb-qovrulma.

SÜAL *a.* سعال öskürək.

SÜB' *a.* سبع yeddidə bir.

SÜBAİ *a.* سباعی yeddilik.

SÜ'BAN *a.* ثعبان böyük ilan cinsi // gürzə.

SÜBAT *a.* سبات xəstənin huşunu itirməsi.

SÜBH *a.* صبح səhər; səhər çağı. **Sübhi-əzəl** سبیح ازل kainatın yarandığı ilk səhər; **sübhi-sadiq** صبح صادق dan yeri sökülən vaxt.

SÜBHAN *a.* سبحان 1) tərif, alqış, mədh; 2) eşq olsun!

SÜBHANALLAH *a.* سبحان الله 1) Allaha eşq olsun! 2) təcəüb və heyrət məqamında işlədilir.

SÜBHANƏHÜ *a.* سبحانه Ona (Allaha) eşq olsun!

SÜBHANƏKƏ *a.* سبحانك İlahi, Sənə eşq olsun!

SÜBHANƏ *a.* سبحانه səhər yeməyi.

SÜBHANİ¹ *a.* سبحانی ilahi.

SÜBHANİ² *a.* سبحانی səhər olan, sübhə aid olan.

SÜBHDƏM *a.* صبح və *f.* دم b a x **sübghah**.

SÜBHƏ *a.* سبحه təsbəhin hər bir dənəsi.

SÜBHƏŞÜMAR *a.* سبحه və *f.* شمار təsbəh çevirən.

SÜBHXİZ *a.* صبح və *f.* خیز səhər tezdən yuxudan duran.

SÜBHGAH ə. صبح və f. گاه sübh çağı, səhər zamanı.

SÜBHÜ ŞAM ə. صبح və f. شام səhər-axşam.

SÜBÜL ə. سبل «səbil» c. yollar.

SÜCUD ə. سجود namaz qılarkən, Qur'an oxuyarkən və ya ibadət zamanı səcdə etmə.

SÜCUN ə. سجون «sıcın» c. məhbəslər, həbsxanalar.

SÜDA' ə. صداع baş ağrısı (xəstəlik).

SÜDASI ə. سداسی altılıq.

SÜDDƏ ə. سده 1) astana, kandar; 2) şiş, donqarlıq.

SÜDS ə. سدس altıda bir.

SÜDUR¹ ə. صدور 1) zahir olma, hasil olma, baş vermə; 2) verilmə (əmr, fərman və s.).

SÜDUR² ə. صدور «sədr» c. sədrilər.

SÜƏDA' ə. سعدا ء «səid» c. xoşbəxtlər.

SÜFƏHA' ə. سفها ء «səfih» c. səfehlər, axmaqlar.

SÜFƏRA' ə. سفرا ء «səfir» c. səfirlər.

SÜFFƏ ə. صفة 1) küçə qapısının hər iki tərəfində oturmaq üçün səki; 2) karniz.

SÜFLA ə. سفلا || سفلى 1) alçaq, etibarsız; 2) aşağıda olan, aşağıdakı; 3) pərişan.

SÜFLANİ ə. سفلانى həqarətli.

SÜFLİYYAT ə. سفليات «süfla» c. alçaq, pis şeylər.

SÜFLİYYƏT ə. سفليت 1) aşağıda olma; 2) alçaqlıq; 3) m. pəjmürdə, pərişan.

SÜFRƏT ə. صفرت sarılıq, solğunluq.

SÜFT(Ə) f. سفته || سفت deşilmiş, dəlinmiş.

SÜFUF ə. صفوف «səf(f)» c. səflər, sıralar, cərgələr.

SÜFÜN ə. سفن «səfinə» c. gəmilər.

SÜĞRA ə. صغرا || صغرى 1) ən kiçik, ən balaca; 2) (ən) kiçik qız // (ən) kiçik bacı.

- SÜHA** *ə.* سها Kiçik ayı bürcündən olan ulduz.
- SÜHEYL** *ə.* سهيل göyün cənub tərəfində çox parlaq bir ulduz.
- SÜHƏN** *ə.* سحن 1) xarici görünüşlər; 2) sifətin ifadələri.
- SÜHULƏT** *ə.* سهولت 1) asanlıq; 2) yavaşlıq, üsulluluq; 3) əlverişlilik.
- SÜHÜF** *ə.* صحف «səhifə» *c. t.* qəzet, jurnal; mətbuat.
- SÜXƏN** *f.* سخن söz, nitq.
- SÜXƏNARA** *f.* سخن آرا 1) söz bəzəyən; 2) b a x **süxənpərdaz**.
- SÜXƏNÇİN** *f.* سخن چین sözgəzdirən, aravuran, dedi-qoduçu.
- SÜXƏNDAN** *f.* سخندان 1) öz danışıqına fikir verən, danışıqını bilən; 2) b a x **süxənvər**.
- SÜXƏNGU** *f.* سخن گو danışan, söz deyən.
- SÜXƏNPƏRDAZ** *f.* سخن پرداز düzgün danışan, düz söz söyləyən.
- SÜXƏNSAZ** *f.* سخن ساز 1) yalançı, sözgəzdirən; 2) sözbaz, uydurmaçı, qeybətgəzdirən.
- SÜXƏNSƏNC** *f.* سخن سنج yerli-yerində danışan, danışıqını bilən.
- SÜXƏNVƏR** *f.* سخنور söz ustası, gözəl danışan.
- SÜXUNƏT** *ə.* سخونت istilik, hərarət.
- SÜXUR** *ə.* صخور «səxr» *c. t.* yer altında sabit tərkibli mineral.
- SÜKƏRA'** *ə.* سكراء «səkran» *c.* sərxoşlar, məstlər.
- SÜKKAN** *ə.* سكان «sakin» *c.* 1) sakinlər, yaşayanlar; *t.* əhali, sakin; 2) *t.* sükan.
- SÜKKƏR** *ə.* سكر şəkər.
- SÜKNA** *ə.* سكنى 1) yaşayış, sakinlik; 2) sakin olunan yer; məkan, mənzil, məskən, ev.
- SÜKUN** *ə.* سکون 1) durma, dayanma, qımıldanmama; 2) rahatlıq, asayış, sakitlik; 3) durğunluq; 4) arası kəsilməmə, ara verməmə; 5) ərəb yazısında: samitin üzərinə qoyulan və ondan sonra sait gəl-mədiyini göstərən işarə.
- SÜKUNƏT** *ə.* سکونت 1) sakitlik, hərəkətsizlik, durğunluq; 2) rahatlıq, əmin-amanlıq; 3) azalma, ara vermə.

- SÜKUT** *a.* سكوت sakitlik, susma, dinməmə, sakit olma.
- SÜKUTİ** *a.* سكوتى çox danışmağı xoşlamayan; azdanışan.
- SÜQUF** *a.* سقف «səqf» *c.* səqflər.
- SÜQUT** *a.* سقوط 1) düşmə, yıxılma, enmə; 2) yerindən oynama, aşağı sürüşmə; 3) öz mövqeyini itirmə; 4) uşağın ana bətnindən yarımcıq və ya ölü düşməsi; 5) yarpaqların tökülməsi.
- SÜLALƏ** *a.* سلاله 1) soy, nəsil, övlad; 2) xanədan, nəsil.
- SÜLASA'** *a.* ثلاثا *b a x* **yövmüssülasa'**.
- SÜLASİ** *a.* ثلاثى üçlü, üç şeydən düzəldilmiş.
- SÜLB¹** *a.* صلب sülalə, nəsil.
- SÜLB²** *a.* صلب 1) bərk, sərt, qatı; 2) *m.* heç bir şeydən mütəəssir olmayan; hissiyatsız.
- SÜLBİ** *a.* صلبى müəyyən nəsildən olan.
- SÜLBİYYƏT** *a.* صليبيت 1) bərklik, sərtlik, qatılıq; 2) *m.* mütəəssir olmama, hissizlik.
- SÜLEYMANİ** *a.* سليمانى zəhər maddəsi.
- SÜLƏHA'** *a.* صالحا «saleh» *c.* 1) yaxşılar, yararlılar; 2) ixtiyarı olanlar, səlahiyyətliyərlər.
- SÜLH** *a.* صلح barış, sakitlik.
- SÜLHABAD** *a.* صلح və *f.* آباد əmin-amanlıq olan yer.
- SÜLHAMİZ** *a.* صلح və *f.* اميز sülh tərəfdarı.
- SÜLHƏN** *a.* صلحاً sülh yolu ilə, barışıqla.
- SÜLHİ** *a.* صلحي sülhə aid olan, sülhlə nəticələnən.
- SÜLHNAME** *a.* صلح və *f.* نامه sülh müqaviləsi.
- SÜLHPƏRVƏR** *a.* صلح və *f.* پرور sülh tərəfdarı; sülhsevər.
- SÜLLƏM** *a.* سلم nərdivan, pilləkən.
- SÜLS** *a.* ثلث üçdə bir.
- SÜLUK** *a.* سلوك 1) rəftar, hərəkət; 2) sufiliyə mənsub olma, riyazətlə məşğul olma; 3) bir təşkilata və s. daxil olma.
- SÜM** *f.* سم at və b. heyvanların dırnağı.
- SÜMM** *a.* صم karlar, eşitməyənlər.

SÜMMAQ *a.* سماق *sumaq.*

SÜMMAQİ *a.* سماقی *sumağı (rəng).*

SÜMM(Ə) *a.* ثم *sonra, bundan sonra.*

SÜMN *a.* ثمن *səkkizdə bir.*

SÜMPARƏ *f.* سمپاره *dırnaq və b. bərk şeyləri paradaqlamaq üçün material.*

SÜMRƏ *a.* سمره *qaraşlıq, qarayanızlıq, əsmərlək.*

SÜMTƏRAŞ *f.* سمتراش *nallayarkən at və b. heyvanların dırnağını kəsib düzəltmək üçün nalbənd aləti.*

SÜMUM *a.* سموم «*səmm*» *c.* zəhərlər.

SÜMÜV(V) *a.* سمو *yüksəklik, alilik.*

SÜN' *a.* صنع 1) iş, əməl; 2) əsər, yaradılış; 3) icad etmə, düzəltmə.
Sün'i-yəzdan صنع يزدان *Allahın yaratdığı; sun'i-vücut* صنع وجود *vücuda gətirmə.*

SÜNAİ *a.* ثنائی *ikili, ikilik, qoşalıq, cütlük.*

SÜNBÜK *a.* سنبل 1) dırnaq (*heyvan haqqında*); 2) qayıq; 3) deşik-açan.

SÜNBÜL¹ *f.* سنبل *bir çiçək adı (gözəllərin saçı ona bənzədilir).*
Sünbülü-zülf سنبل زلف *zülfün sünbülü, sünbül kimi saç.*

SÜNBÜL²(Ə) *a.* سنبل || سنبله 1) başaq; 2) astronomiyada: Sünbülə bürcü.

SÜNBÜLİ *f.* سنبلی *sünbülün xoşladığı buludlu və tutqun hava.*

SÜNBÜLZAR¹ *f.* سنبلزار *sünbüllük, sünbül çiçəyi bol olan sahə.*

SÜNBÜLZAR² *a.* سنبل *və f.* زار *arpa və ya buğda əkilmiş yer; zəmi.*

SÜNDUQ *a.* صندوق 1) sandıq; 2) qutu; 3) dolab; 4) kassa.

SÜNDÜS *f.* سندس *ipək parça növü.*

SÜNƏN *a.* سنن «*sünnə(t)*» *c.* sünnələr.

SÜN'İ *a.* صنعی 1) saxta, uydurma, qeyri-təbii; 2) əsli olmayan; qoyma, qeyri-təbii.

SÜN'İGAH *a.* صنعی *və f.* گاه *dünya.*

SÜNNƏ(T)¹ *ə.* سنه || سنت 1) peyğəmbərin müsəlmanlar üçün nümunə ola biləcək söz və hərəkət(lər)i; 2) qayda, qayda-qanun.

SÜNNƏT² *ə.* سنت oğlan uşağını sünnət etmə.

SÜNNİ *ə.* سنّی islam məzhəblərindən birinin adı.

SÜNUF *ə.* صنوف «*sinf*» *c.* siniflər.

SÜNUH *ə.* سنوح xatirə gəlmə, xəyaldan keçmə; xəyala (xatirə) gələn şey.

SÜNUX *ə.* سنوخ xatircəm.

SÜPƏH *f.* سپه qoşun; ordu.

SÜPƏHSALAR *f.* سپهسالار qoşun başçısı, baş komandan; sərkərdə.

SÜPƏHŞİKƏN *f.* سپه شکن qoşun sındıran; qalib, müzəffər.

SÜPÜRDƏ *f.* سپرده təslim edən; verən.

SÜRAHİ *ə.* صراحی 1) hündür su və ya şərab şüşəsi; 2) məhəccər.

SÜRƏYYA *ə.* ثريا 1) astronomiyada: Yeddiqardaş, Ülkər (*ulduz*); 2) çilçıraq.

SÜR'ƏT *ə.* سرعت 1) cəldlik, tezlik, itilik; 2) cismin keçdiyi yolun vaxta nisbəti.

SÜRFƏ *ə.* سرفه 1) öskürək; 2) ağac qurdu.

SÜRXX *f.* سرخ qırmızı.

SÜRXXAB *f.* سرخاب «*qırmızı su*» 1) *m.* şərab, çaxır; 2) *m.* qan.

SÜRXXİ *f.* سرخی qırmızılıq.

SÜRXXRU(Y) *f.* سرخرو || سرخروی 1) üzü qırmızı; qırmızıyanaq; 2) *m.* hörmətli, möhtərəm.

SÜRMƏ *f.* سرمه *əsl*i *a.* qaşa və gözə çəkilən qara rəng.

SÜRRƏ¹ *ə.* سره 1) göbək; 2) bəzi toxumlarda göbək kimi içəri girmiş nöqtə.

SÜRRƏ² *ə.* صره pul kisəsi.

SÜRRİ *ə.* سری göbəyə aid olan, göbəkdə olan.

SÜRUD *f.* سرود mahnı, şərqi, tərənə.

SÜRUDSƏRA *f.* سرود سرا 1) mahnı oxuyan, tərənə ifa edən; 2) səs salan, avazı gələn.

SÜRUR *a.* سرور sevinc, şadlıq.

SÜRURABAD *a.* سرور və *f.* آباد şadlıq yeri.

SÜRÜŞ *f.* سروش Cəbrayılın adlarından biri.

SÜRİYANİ *a.* سریانی 1) qədim Suriya dili; 2) qədim suriyalı.

SÜST *f.* سست 1) boş, möhkəm olmayan; 2) yava, faydasız; 3) zəif, aciz, key.

SÜSTRƏ'Y *f.* سست və *a.* رأى sözündə, fikrində dayanıqsız olan; iradəsiz.

SÜTUDƏ *a.* ستوده 1) təriflənmiş; 2) tərifə layiq olan.

SÜTUDƏSİYƏR *f.* ستوده və *a.* سير əxlaqı tərifləyiq, əxlaqı gözəl.

SÜTUH *a.* سطوح «səth» *c.* səthlər.

SÜTUN *a.* ستون *asli y.* 1) mərmərdən, daşdan və s. tikilmiş dirək; 2) səhifənin yuxarıdan aşağıya xətt və s. ilə bölünmüş hissəsi.

SÜTUR¹ *a.* سطور «sətr» *c.* sətirələr.

SÜTUR² *a.* ستور minik və ya yük heyvanı (*at, qatır, dəvə və s.*).

SÜUBƏT *a.* صعوبت çətinlik.

SÜUD¹ *a.* صعود yuxarıya qalxma; yüksəlmə.

SÜUD² *a.* سعود «sə'd» *c. t.* 1) mübarək ulduz; 2) *m.* xoşbəxtlik, ağgünlük.

SÜVAR *f.* سوار ata və s. minmiş; minici.

SÜVARƏ *f.* سواره 1) atlı, at belində; 2) atlıya aid olan, atlı üçün olan.

SÜVARƏN *f.* سواراً minmiş halda; atlanaraq.

SÜVARİ *f.* سواری atlı əsgər; atlı.

SÜVEYDA' *a.* سویدا ء 1) ürəyin mərkəzində zənn olunan qara nöqtə; 2) qara, qaramtıl.

SÜVƏR¹ *a.* سور «sur» *c.* surələr.

SÜVƏR² *a.* صور «surət» *c.* surətlər.

SÜYUF *a.* سيوف «seyf» *c.* qılınclar.

SÜYUL *a.* سيول «seyl» *c.* sellər.

SÜZAN *f.* سزان yandıran, yandırıb-yaxan, çox isti.

Ş

Ş ə. ش ərəb əlifbasının 13-cü, fars və əski Azərbaycan əlifbalarının 16-cı hərfi; əbcəd hesabında 300 rəqəmini ifadə edir.

ŞABAŞ *f.* شاباش 1) afərin, əhsən; 2) toyda iştirakçıların oynayanlara və ya çalğıçılara verdikləri pul.

ŞABB ə. شاب cavan, gənc.

ŞAD *f.* شاد 1) sevinən, şən, fərəhli; 2) ürəkaçan, sevindirici, fərəhli.

ŞADAB *f.* شاداب sulu, abdar; tər, təzə, təravətli.

ŞADAN *f.* شادان sevincək, məmnun.

ŞADI *f.* شادی şadlıq, sevinc.

ŞADKAM *f.* شادکام arzusuna çatmış; şad.

ŞADMAN *f.* شامدان şad, sevincək, sevincli.

ŞADMANİ *f.* شامدانی şadlıq, sevinc.

ŞADMƏRG *f.* شادمرگ şadlığından ölən.

ŞADNAK *f.* شادناک kefi kök; şad.

ŞADÜRVAN *f.* شادروان 1) saraylarda: böyük pərdə; sərəpərdə; 2) fəvvarə.

ŞADYANƏ *f.* شاديانه şadlıq, sevinc; şadlanaraq, sevinərək.

ŞADYANƏGİ *f.* شاديانگی şadlıqla, sevinərək.

ŞAFE' ə. شافع birisinin bağışlanması üçün araya girən; vasitəçi.

ŞAFİ ə. شافی 1) şəfa verən; 2) qənaətləndirici, kafi.

ŞAFİİ ə. شافعی 1) islam dinində təriqət; 2) həmin təriqətə aid; 3) həmin təriqətə mənsub adam.

ŞAGİRD *f.* شاگرد 1) orta və ya ibtidai məktəbdə, mollaxanada təhsil alan adam; 2) ustadan sənət öyrənən gənc; 3) birinin təliminə, işinə tərəfdar olub onu davam etdirən adam.

ŞAĞİL ə. شاغل 1) məşğul edən; iş, məşğuliyyət.

ŞAH *f.* شاه 1) b a x **şəh**; 2) şahmatda: əsas fiqur. **Şahi-bikəs** شاه بيكس adamsız padşah (*İmam Hüseyn nəzərdə tutulur*); **şahi-cəhan**

شاه جهان dünyanın padşahı; **şahi-din** شاه دين b a x **şahəddin**; **şahi-xuban** شاه خوبان gözəllər padşahı; **şahi-Kərbəla'** شاه كربلاء Kərbəla padşahı (*İmam Hüseyin nəzərdə tutulur*); **şahi-ləbtəşnə** شاه لب تشنه b a x **şahi-təşnələb**; **şahi-Mədəni** شاه مدنی Mədinənin padşahı (*Həzrəti-Əli nəzərdə tutulur*); **şahi-məzluman** شاه مظلومان məzlumların padşahı (*İmam Hüseyin nəzərdə tutulur*); **şahi-mümtəhən** شاه ممتحن yoxlanmış padşah, imtahan edilmiş şah; **şahi-rəsul** شاه رسول rəsul (peyğəmbər) padşah (*Məhəmməd peyğəmbər nəzərdə tutulur*); **şahi-şəhidan** شاه شهيدان şəhidlər padşahı (*İmam Hüseyin nəzərdə tutulur*); **şahi-təşnələb** شاه تشنه لب *dodağı susuz padşah* (*İmam Hüseyin nəzərdə tutulur*); **şahi-ümmum** شاه عموم hamının padşahı.

ŞAHA *f.* شاها b a x **şəha**.

ŞAHAN *f.* شاهان «*şah*» *c.* şahlar, padşahlar.

ŞAHANƏ *f.* شاهانه şaha layiq, padşaha münasib.

ŞAHBAL *f.* شاهبال b a x **şahpər**.

ŞAHBANU *f.* شاهبانو şah arvadı, padşahın xanımı.

ŞAHBAZ *f.* شاهباز 1) b a x **şahin**; 2) *m.* məğrur (*gözəl haqqında*).

ŞAHBEYT *f.* شاه بیت və ə. *şeyrin birinci beyti; mətəl.*

ŞAHBƏNDƏR *f.* شاه بندار 1) konsul; 2) gömrük məmuru.

ŞAHDANƏ *f.* شاهدانه iri inci dənəsi.

ŞAHƏDDİN *f.* شاه الدين və ə. *dinin şahı* (*Məhəmməd peyğəmbər nəzərdə tutulur*).

ŞAHƏNŞAH *f.* شاهنشاه b a x **şahənşəh**.

ŞAHƏNŞƏH *f.* شاهنشاه b a x **şahənşəh**. **Şahənşahi-din** شاهنشاه دين *dinin şahənşahı* (*Məhəmməd peyğəmbərə verilən ad*).

ŞAHİ *f.* شاهی 1) şaha aid; şahanə; 2) şahlıq, hökmranlıq; 3) keçmişdə: İranda və Azərbaycanda pul vahidi // beş qəpiklik mis pul.

ŞAHİD¹ ə. شاهد 1) öz gözləri ilə görəni; şahidlik edən adam; 2) şəhadət verən; 3) mötəbər məxəzdən götürülən misal; sitat.

ŞAHİD² ə. شاهد gözəl, göyçək.

ŞAHİQ *ə.* شاهق yüksək, hündür.

ŞAHİQƏ *ə.* شاهقه dağ təpəsi; zirvə.

ŞAHİN *f.* شاهين b a x **şəhbaz**.

ŞAHİN RƏVİŞ *f.* شاهرويش şahin kimi yeriyan, qürurla gedən.

ŞAHKAR *f.* شاهكار 1) ən yaxşı əsər, şah əsəri; 2) nadir şey.

ŞAHMAR *f.* شاهمار b a x **şəhmar**.

ŞAHMAT *f.* شاه مات *və ə.* «şah öldü» b a x **şətrənc**.

ŞAHMƏRDAN *f.* شاهمردان «adamların şahı» Həzrəti-Əliyə verilən ad.

ŞAHNAMƏ *f.* شاهنامه hökmdarların tərcümeyi-halına, fəaliyyətinə və tarixinə həsr edilmiş mənzum əsər.

ŞAHNAZ *f.* شاهناز b a x **şəhnaz**.

ŞAHNƏFİR *f.* شاه نفير *və ə.* böyük zurna; şeypur.

ŞAHNİŞİN *f.* شاهنشين 1) binanın küçə tərəfə olan çıxıntısı; 2) arabada arabacının oturduğu yer.

ŞAHPƏR *f.* شاهپير b a x **şəhbal**.

ŞAHPƏRƏST *f.* شاهپرست şah tərəfdarı; şahsevən, monarxist.

ŞAHRAH *f.* شاهراه magistral yol.

ŞAHSUVAR *f.* شاهسوار b a x **şəhsüvar**.

ŞAHÜ GƏDA *f.* شاه و گدا şah və gəda; hamı.

ŞAHVAR *f.* شاهوار b a x **şəhvar**.

ŞAHVƏLƏD *f.* شاه ولد *və ə.* «şah övladı» böyük oğul.

ŞAHZADƏ *f.* شاهزاده b a x **şəhzadə**.

ŞAHZADƏGAN *f.* شاهزادگان «şahzadə» c. şahzadələr.

ŞAX *f.* شاخ 1) b a x **şaxə**; 2) heyvan buynuzu; 3) atın dal ayaqları üstünə qalxması.

ŞAXDAR *f.* شاخدار 1) budaqlı, qollu-budaqlı; 2) buynuzlu (*heyvan haqqında*).

ŞAXƏ *f.* شاخه budaq, qol-budaq.

ŞAXİS *ə.* شاخص 1) uzunluq ölçüsünü təyin etmək üçün nişan; 2) günəş saati.

ŞAXSAR *f.* شاحسار 1) qollu-budaqlı (*ağac haqqında*); 2) çoxlu ağac bitən yer; ağaclıq.

ŞAİBƏ *a.* شائبه b a x şayibə.

ŞAİQ(Ə) *a.* شائق || شائقه b a x şayiq(ə).

ŞAİR *a.* شاعر şeir yazan sənətkar.

ŞAİRANƏ *a.* شاعر və *f.* انه 1) bədii surətdə; şaircəsinə; 2) *m.* gözəl.

ŞAİRƏ *a.* شاعره qadın şair.

ŞAKİ *a.* شاكى şikayət edən; şikayətçi.

ŞAKİR *a.* شاكر şükr edən, təşəkkür edən.

ŞAKK *a.* شاك şəkk edən, şübhə edən.

ŞAQQƏ *a.* شاقه məşəqqətli, zəhmətli, yorucu, əldən salan.

ŞAQUL *a.* شاقول divarın düzlüyünü təyin etmək üçün bənnaların işlətdikləri alət; şüyül.

ŞAQULİ *a.* شاقولى vertikal.

ŞAM¹ *f.* شام 1) axşam; 2) axşam yeməyi; 3) gecə. **Şami-fırqət** شام فرقت 1) İmam Hüseyin ayrılıq gecəsi; **şami-qəriban** شام غريبان 1) İmam Hüseyin öldürüldüyü gün (*məhərrəm ayının onuncu günü*); 2) ölənin birinci gecəsi; həmin gecə ölənin üçün verilən xeyrat; 3) *m.* böyük matəm; kədər, qüسسə; **şami-şum** شام شوم nəhs axşam.

ŞAM² *a.* شام 1) Dəməşq şəhərinə verilmiş ad; 2) Suriyaya verilmiş ad.

ŞAM³ *a.* شمع b a x şəm?

ŞAMAMA *a.* شمامه b a x şəmmamə.

ŞAMAT *a.* شامات «şamat» *c.* paxıllar, bədxahlar.

ŞAMƏT *a.* شامت paxıl, bədxah.

ŞAMİ¹ *f.* شامى axşama aid olan, axşam olan.

ŞAMİ² *a.* شامى 1) şamlı // dəməşqli; 2) suriyalı.

ŞAMİX *a.* شامخ 1) ucalan, yüksələn; 2) lovğa, təkəbbürlü; 3) məğrur, vüqarlı.

ŞAMİL *a.* شامل ehtiva edən, aid olan.

ŞAMGAH *f.* شام گاه axşamçağı, axşamüstü.

ŞAMM *ə.* شام iy bilən; iyləyən, qoxulayan.

ŞAMMƏ *ə.* شامه iybilmə xasiyyəti.

ŞAMÜ SƏHƏR *f.* شام və *ə.* سحر 1) gecə-gündüz; 2) həmişə, daima.

ŞAN *ə.* شان 1) əzəmət, qədr; 2) vəzifə, rütbə; 3) ad-san, şöhrət.

ŞANƏ *f.* شانه 1) daraq; 2) çiyin.

ŞANƏ-ŞANƏ *f.* شانه شانه daraq kimi dişli; diş-diş.

ŞANƏVAR *f.* شانه وار b a x **şanəvəş**.

ŞANƏVƏŞ *f.* شانه وش daraqşəkili, daraqvari.

ŞAPUR *f.* شاپور padşah oğlu; şahzadə.

ŞARE' *ə.* شارع qanun və nizam qoyan.

ŞAREH *ə.* شارح şərhçi, izah edən, şərh edən.

ŞARİB¹ *ə.* شارب içən, bir şey içən; şərab içən.

ŞARİB² *ə.* شارب bığın dodağın üstünə düşən hissəsi; bığ.

ŞARİQ *ə.* شارق parlayan, parıldayan.

ŞATİR¹ *ə.* شاطر 1) çevik; 2) qulluqda hazır olan; 3) böyük adamların qabağında gedib onlar üçün yol açan adam.

ŞATİR² *ə.* شاطر çörəkbişirən, çörəkçi.

ŞAYAN *f.* شایان layiq, münasib, yaraşan. **Şayani-diqqət** شایان دقت diqqətəlayiq.

ŞAYE' *ə.* شایع 1) hamıya məlum olan; yayılmış; 2) bərabər bölünmüş.

ŞAYƏD *f.* شاید ola bilər ki, ehtimal ki; bəlkə.

ŞAYƏGAN *f.* شایگان 1) layiq, münasib; 2) bol, firavan.

ŞAYİBƏ *ə.* شایبه 1) ləkə, nöqsan, qüsür; 2) bəla, müsibət; 3) şəkk, şübhə.

ŞAYİƏ *ə.* شایعه yayılmış yalan xəbər.

ŞAYİQ(Ə) *ə.* شایقه || شایق bir işə şövqü, həvəsi olan; şövqlü.

ŞAYİSTƏ *f.* شایسته layiq, yaraşan.

ŞAZZ *ə.* شاذ ümumi qaydaya uyğun gəlməyən; istisna.

ŞE'R *ə.* شعر məhdud həcmli mənzum əsər // şeir.

ŞE'RA *ə.* شعرا astronomiyada: Böyük köpək və Kiçik köpək adlı iki bürcün ulduzları. **Şe'rayi-Şami** شعراى شامى Kiçik köpək bürcü; **şe'rayi-Yəmani** شعراى يمانى Böyük köpək bürcü.

ŞE'RBAF *ə.* شعر və *f.* باف «şeir toxuyan» pis şair, pis şeir yazan şair.

ŞE'RƏN *ə.* شعراً şeir yolu ilə; şeirlə.

ŞE'RİYYƏT *ə.* شعريت 1) poeziya; 2) şairanəlik, ahəngdarlıq, gözəllik, incəlik.

ŞEŞ *f.* شش 1) altı; 2) b a x **şeşcəhat**.

ŞEŞCƏHAT *f.* شش və *ə.* جهات b a x **şeşcəhət**.

ŞEŞCƏHƏT *f.* شش və *ə.* جهت altı tərəf, altı səmt (*sağ, sol, dal, qabaq, yuxarı, aşağı*).

ŞEŞDƏR *f.* شش در 1) altı qapı (*dünya və kainat mənasında işlədilmişdir*); 2) *m.* çıxılmaz vəziyyət. **Şeşdəri-heyrətara** ششدر حيرتارا heyrət doğuran dünya.

ŞEŞGUŞƏ *f.* شش گوشه altıbucaqlı (*cisim və s. haqqında*).

ŞEŞPƏR *f.* شش پر «altı qanad» altıtilli toppuz (*döyüş silahı*).

ŞEŞŞÜM *f.* ششم altıncı.

ŞEY' *ə.* شى predmet, əşya.

ŞEYB *ə.* شيب 1) ağarmış saç-saqqal; 2) qocalıq.

ŞEYDA *f.* شيدا eşq dəlisi; vurğun, məftun.

ŞEYDABAZ *f.* شيداباز 1) bir neçə dəfə sevən (*kişi və ya qadın haqqında*); 2) arvadbaz.

ŞEYDA(Y)İ *f.* شيدايى || شيدائى dəlicəsinə vurğunluq, eşqdə dəli-divanə olma.

ŞEYHƏ *ə.* شيهه atın bərkdən kişnəməsi.

ŞEYX *ə.* شيخ 1) yaşlı, qoca, ağsaqqal; 2) təkyədə müəyyən dini dəstəyə rəhbərlik edən adam; 3) pirə, ocağa və s. rəhbərlik edən adam; 4) Ərəbistanda: qəbilə başçısı, əsirət rəhbəri.

ŞEYXEYN *ə.* شيخين «iki şeyx» Əbubəkr ilə Ömərə birlikdə verilən ad.

ŞEYXƏK *a.* شيخ və *f.* ك 1) aşağı rütbəli şeyx; 2) molla, zahid və b. din xadimlərinə kinayə ilə verilən ad.

ŞEYXƏNA *a.* شيخ və *f.* نا ey şeyx! ay şeyx! şeyximiz!

ŞEYXİ *a.* شَيْخِي 1) şeyxə aid olan (*Məhəmməd peyğəmbərdən sonra Əbubəkr və Ömər in xəlifəliyini qəbul edən adam*); 2) XIX əsrdə Şeyx Əhməd Ehsani tərəfindən əsası qoyulmuş təriqət; həmin təriqətə mənsub adam.

ŞEYXUXƏT *a.* شيخوخت şeyxlik; qocalıq.

ŞEYXÜL'İSLAM *a.* شيخ الإسلام müsəlmanların dini işlərinə rəhbərlik edən baş ruhani.

ŞEYN *a.* شين eyib, ləkə, biabırçılıq.

ŞEYTAN *a.* شيطان 1) iblis; 2) *m.* xəbərçi, çuğul.

ŞEYTANİ *a.* شيطاني 1) şeytana aid olan; 2) şeytanlıq, xəbərçilik, çuğulluq; 3) yuxuda cinsi əlaqədə olma.

ŞEYTANÜRRƏCİM *a.* شيطان الرجيم lənətlənmiş şeytan.

ŞEYTƏNƏT *a.* شيطنت 1) şeytanlıq, iblislik; 2) hiyləgərlik, fəsad, fitnə.

ŞEYTƏNƏTKARANƏ *a.* شيطنت və *f.* كارانه hiylə ilə, fırıldaqla.

ŞƏAİR *a.* شعائر «şəirə» *c. t.* adət, ayin, dəb.

ŞƏAMƏT *a.* شامت uğursuzluq, şükümsüzlük, bədsükümlük.

ŞƏB *f.* شب gecə. **Şəbi-deycur** شب ديجور ən qaranlıq gecə; **şəbi-hicran** شب هجران ayrılıq gecəsi, hicran gecəsi; **şəbi-qədr** شب قدر qədir gecəsi; **şəbi-yelda** شب يلدای ilin ən uzun gecəsi (*dekabrın 21-dən 22-nə keçən gecə*).

ŞƏ'B *a.* شعب xalq; camaat, qəbilə, tayfa.

ŞƏBAB *a.* شباب «şabb» *c.* gənclər, cavanlar.

ŞƏBABƏT *a.* شبابيت gənclik, cavanlıq.

ŞƏBABİ *a.* شبابي gəncliyə aid olan, cavanlıqla əlaqədar olan.

ŞƏ'BAN *a.* شعبان ərəb qəməri təqviminin səkkizinci ayı.

ŞƏB'AN *a.* شعبان qarnı doymuş; tox.

ŞƏBAHƏT *a.* شباھت oxşarlıq, bənzərlik.

ŞƏBANƏ *f.* شبانه 1) gecəyə aid olan; gecəlik; 2) səhərə qalmış, boyat (*xörək və s. haqqında*); 3) naxırçı; çoban.

ŞƏBANƏRUZ *f.* شبانه روز gecə-gündüz; bütöv gün // bütün gün.

ŞƏBANGAH¹ *f.* شبانگاه 1) gecə vaxtı; gecə; 2) axşam çağı, axşamüstü.

ŞƏBANGAH² *f.* شبانگاه qoyun-quzu yatağı, mal yatağı.

ŞƏBBU(Y) *f.* شب بوی || شب بو «*gecə rayihəli*» mixəkgülü.

ŞƏBÇƏRƏ *f.* شب چره şam yeməyindən sonra yeyilən meyvə, şirniyyat və s.

ŞƏBÇİRAĞ *f.* شب چراغ qaranlıqda işıq verən qiymətli daş növü.

ŞƏ'BƏDƏ *a.* شعبده b a x **şəbəzə**.

ŞƏ'BƏDƏBAZ *a.* شعبده və *f.* باز 1) əli cəld; məharətli; 2) ələ salan, şəbədə qoşan, lağa qoyan.

ŞƏBƏFRUZ *f.* شب افروز 1) ay, qəmə; 2) b a x **şəbtəb**.

ŞƏBƏH *a.* شبه 1) oxşarlıq, bənzərlik; 2) oxşar, bənzər, eyni; 3) qırmızı mis; latun; 4) qaralama, eskiz.

ŞƏBƏKƏ *a.* شبکه 1) balıq toru; 2) qəfəs, barmaqlıq; 3) tora və qəfəsə bənzər pərdə.

ŞƏBƏKİ *a.* شبکی şəbəkə, qəfəs şəklində olan.

ŞƏBƏR *a.* شبر bəxşiş, töhfə.

ŞƏ'BƏZƏ *a.* شعبده 1) cəldlik, məharət; 2) şəbədə, ələ salma.

ŞƏBGƏRD *f.* شب گرد 1) gecə yuxuda gəzən; lunatik; 2) gecə keşikçisi.

ŞƏBGİR *f.* شبگیر 1) sübhə yaxın; sübh çağı; 2) əsasən sübh həzin səslə oxuyan quş.

ŞƏBXİZ *f.* شب خیز 1) b a x **şəbzində**; 2) *m.* bülbül; 3) *m.* xoruz.

ŞƏBXUN *f.* شب خون gecə basqını.

ŞƏBİH *a.* شبیه 1) bənzər, oxşar, tay; 2) şiələrin məhərrəmlikdə göstərdikləri faciəli dini tamaşa.

ŞƏBİSTAN *f.* شبستان 1) yataq otağı; 2) hərəmxana, sarayda padşah arvadlarının yaşadığı otaq(lar); 3) dərvişlərin yaşadığı və ibadət etdikləri yer, hücrə; 4) gecə, gecə vaxtı; 5) həyət, hərəm.

- ŞƏBKÜLAH** *f.* شب كلاه gecə papağı.
- ŞƏBNƏM** *f.* شبنم gecə əşyaların üzərinə düşən su damlları; şəh.
- ŞƏBPƏRƏ** *f.* شبیره gecəquşu, yarası.
- ŞƏBRƏNG** *f.* شبرنگ 1) gecə rəngində olan; qara; 2) İran əsati-rində: Səyavuşun atının adı; 3) odda yanan neft qoxulu qara daş.
- ŞƏBROV** *f.* شب رو gecə yolçusu, gecə yol gedən adam.
- ŞƏBTAB** *f.* شب تاب gecə işıq verən böcək; gecəböcəyi.
- ŞƏBÜR RUZ** *f.* شب و روز gecə-gündüz; həmişə.
- ŞƏBZİNDƏ** *f.* شب زنده gecələr ibadət, elm, müaliə ilə məşğul olan adam.
- ŞƏCƏN** *a.* شجن budaq, dal, şax.
- ŞƏCƏR** *a.* شجر b a x **şəcərə** (1-ci mənada).
- ŞƏCƏRƏ** *a.* شجره 1) ağac; 2) nəsil cədvəli (*bir sülalənin, xanədanın və s. bütün əsil-nəsəbini göstərən cədvəl*).
- ŞƏCİ'** *a.* شجيع şücaətli, igid, cəsur.
- ŞƏDAİD** *a.* شدايد «şədid» *c.* 1) zəhmətli, əziyyətli işlər; 2) *t.* müsibət, əziyyət.
- ŞƏDD** *a.* شد 1) sıxıb bağlama; sıxma; 2) musiqidə: mahnının ən uca oxunan yeri; zil.
- ŞƏDDAD** *a.* شداد *Yəməndə yaşamış çox zalım əfsanəvi hökmdarın adından* 1) zalım, zülmkar; 2) sərt, qaba.
- ŞƏDDADANƏ** *a.* شداد *və f.* انه Şəddad kimi zalım.
- ŞƏDDƏ** *a.* شده 1) ərəb yazısında: təkrar oxunması lazım gələn samitlərin üstünə qoyulan işarə; təşdid; 2) bağlı, topa.
- ŞƏDİD** *a.* شديد 1) güclü, qüvvətli; 2) kəskin; 3) çətin, ağır (*iş və s. haqqında*).
- ŞƏDİDÜLQƏLB** *a.* شديد القلب bərk ürəyi olan, qəlbi bərk.
- ŞƏƏF** *a.* شعف şadlıq, sevinc.
- ŞƏFA'** *a.* شفا *b a x* **şifa'**.
- ŞƏFABƏXS** *a.* شفا *və f.* بخش *b a x* **şəfarəsan**.
- ŞƏFAƏT** *a.* شفاعت günahkarın bağışlanmasını xahiş etmə; iltimas.

ŞƏFAFƏT *a.* شفافیت şəffafliq.

ŞƏFAXANƏ *a.* شفا və *f.* خانه xəstəxana.

ŞƏFAPƏZİR *a.* شفا və *f.* پذیر şəfa tapan, yaxşı olan; sağalan.

ŞƏFARƏSAN *a.* شفا və *f.* رسان b a x **şəfasaz**.

ŞƏFASAZ *a.* شفا və *f.* ساز şəfa verən, sağaldan.

ŞƏFAÜLQƏLB *a.* شفاء القلب ürək şəfası, qəlb dərmanı.

ŞƏFƏ *a.* شفه dodaq.

ŞƏFƏQ¹ *a.* شفق günəşin çıxması və ya batması ərəfəsində göyün qızarması.

ŞƏFƏQ² *a.* شفق b a x **şəfəqqət**.

ŞƏFƏQAT *a.* شفقات «şəfəq» *c.* şəfəqlər.

ŞƏFƏQFAM *a.* شفق və *f.* فام b a x **şəfəqqun**.

ŞƏFƏQGUN *a.* شفق və *f.* گون şəfəq rəngində; qırmızı.

ŞƏF(ƏQ)QƏT *a.* شفقت 1) şəfqət, mərhəmət; 2) səmimiyyət, mehribanlıq.

ŞƏFƏTEYN *a.* شفتين dodaqlar (iki dodaq).

ŞƏFFAF *a.* شفاف 1) rəngsiz; işığı asan keçirən; 2) *m.* aydın, tərtəmiz.

ŞƏFƏVİ *a.* شفوی dodağa aid olan.

ŞƏFİ' *a.* شفيع günahların bağışlanmasını xahiş edən; iltimasçı.
Şəfi-asiyan عصيان شفيع narazıların, üsyançıların bağışlanmasını xahiş edən.

ŞƏFİQ *a.* شفيق 1) şəfqətli, mərhəmətli; 2) ürək-dirək verən.

ŞƏĞAF *a.* شغاف ürəyi əhatə edən pərdə, ürək pərdəsi.

ŞƏĞAFİ *a.* شغافی ürək pərdəsinə aid olan.

ŞƏĞAL *a.* شغال çaqqal.

ŞƏĞƏF *a.* شغف bənd olma; vurulma, sevmə.

ŞƏH *f.* شه padşah, şah. **Şəhi-ələm** شه عالم dünyanın padşahı; **şəhi-fələk** شه فلك fələyin padşahı; **şəhi-kişvər** شاه کشور ölkənin padşahı; **şəhi-ləbtəsnə** شه لب تشنه b a x **şəhi-təşnələb**; **şəhi-müş-külgüşa** شه مشکلگشا müşkülləri həll edən padşah (*Həzrəti-Əli*

nəzərdə tutulur); **şəhi-təşnələb** شه تشنه لب dodağı susuz padşah (*İmam Hüseyin nəzərdə tutulur*).

ŞƏHA *f.* شها ey şah! ay padşah!

ŞƏHAB *a.* شهاب b a x **şihab**.

ŞƏHABDAR *a.* شهاب və *f.* دار b a x **şihabdar**.

ŞƏHADƏT *a.* شهادت 1) şahidlik, şahid olma; 2) Allahın birliyini və peyğəmbərin onun elçisi olduğunu qəbul etmə; 3) şəhidlik, şəhid olma.

ŞƏHADƏTNAMƏ *a.* شهادت və *f.* نامه bir şeyi təsdiq edən sənəd, rəsmi kağız.

ŞƏHAMƏT¹ *a.* شهامت 1) qoçaqlıq, igidlik, şücaət; 2) nəciblik.

ŞƏHAMƏT² *a.* شحامت köklük, şişmanlıq.

ŞƏHBAL *f.* شهبال b a x **şəhpər**.

ŞƏHBAZ *f.* شهباز 1) qartal, tərzan; 2) *m.* igid, qəhrəman.

ŞƏHD *a.* شهد şan balı; yeyilən bal.

ŞƏHDAB(Ə) *a.* شهد və *f.* آب || آب bal şərbəti.

ŞƏHDKAM *a.* شهد və *f.* كام dadı damağında qalmış.

ŞƏHƏNŞƏH *f.* شهنشاه şahlar şahı (*İran şahlarının titulu*). **Şəhən-şəhi-şəhidan** شهنشاه شهيدان şəhidlərin padşahı (*İmam Hüseyin nəzərdə tutulur*).

ŞƏHƏVAT *a.* شهوات «*şəhvət*» *c.* şəhvətlər, ehtiraslar.

ŞƏHİ *a.* شهی arzu olunan.

ŞƏHİD *a.* شهيد bir məslək, bir əqidə, bir din uğrunda həlak olan.

Şəhidi-eşq شهيد عشق eşq şəhidi.

ŞƏHİQ *a.* شهيق 1) hönkür-hönkür ağlama; fəryad etmə; 2) xırılda-
dama; 3) anqırma.

ŞƏHİR *a.* شهير şöhrət qazanmış; məşhur.

ŞƏHLA' *a.* شهلاء ala (*göz*).

ŞƏHM *a.* شحم ətin arasındakı yağ; piy.

ŞƏHMAR *f.* شهمار iri, zəhərli ilan.

ŞƏHNAZ *f.* شهناز 1) musiqidə: muğam adı; 2) zərli ipək parça növü.

ŞƏHNƏ *a.* شحنة əsasən gecə işləyən inzibati idarə məmuru; darğa.

ŞƏHPƏR *f.* شهر quş lələyi.

ŞƏHR¹ *a.* شهر ay (*təqvim vahidi*).

ŞƏHR² *f.* شهر 1) şəhər, iri yaşayış məntəqəsi; 2) ölkə, vilayət, məmləkət.

ŞƏHRARA *a.* شهر və *f.* ارا şəhəri bəzəyən, şəhərə zinət verən.

ŞƏHRAYİN *a.* شهر آئین şənlilik, şadlıq.

ŞƏHRİ¹ *a.* شهری aya aid olan; aylıq.

ŞƏHRİ² *f.* شهری şəhərə aid olan; şəhərli.

ŞƏHRİSTAN *a.* شهرستان 1) şəhər ətrafındakı hasar; 2) vilayət, ölkə; 3) şəhər yeri; şəhər.

ŞƏHRİYAR *f.* شهریار hökmdar, padşah.

ŞƏHRİYARİ *f.* شهریارى hökmdarlıq, padşahlıq.

ŞƏHSÜVAR *f.* شهسوار 1) şahın atlı qvardiyası; 2) atlılar dəstəsi; 3) mahir minici.

ŞƏHVANİ *a.* شهوانى 1) şəhvətə aid olan; 2) nəfsin istədiyi kimi.

ŞƏHVAR *f.* شهوار padşaha layiq; şahanə.

ŞƏHVƏT *a.* شهوت ehtiras, cinsi əlaqə meyli.

ŞƏHVƏTƏNGİZ *a.* شهوت və *f.* انگيز şəhvət duyğularını hərəkətə gətirən.

ŞƏHVƏTKAR *a.* شهوت və *f.* کار b a x **şəhvətpərəst**.

ŞƏHVƏTPƏRƏST *a.* شهوت və *f.* پرست şəhvət düşkünü.

ŞƏHZADƏ *f.* شهزاده padşah övladı.

ŞƏXS *a.* شخص insan, adam; fərd, nəfər.

ŞƏXSƏN *a.* شخصاً bilavasitə özü, başqası olmadan.

ŞƏXSİ(YYƏ) *a.* شخصى || شخصيه şəxsə aid olan; fərdi.

ŞƏXSİYYƏT *a.* شخصيت 1) bir şəxsin əsas xüsusiyyətlərinin məcmusu; 2) insan, şəxs, sima.

ŞƏİR *a.* شعر arpa.

ŞƏKƏR *f.* شكر əsli *sansk.* b a x **şəkkər**.

ŞƏKƏRAB *f.* شکرآب qənd suyu, şəkərli su; şərbət.

ŞƏKƏRAMİZ *f.* شکر آمیز şəkərlə qarışıq.

ŞƏKƏRBAR *f.* شکر بار b a x **şəkkərbar**.

ŞƏKƏRDƏHAN *f.* شکر دھان şəkər ağızlı, şirin dilli.

ŞƏKƏRFƏŞAN *f.* شکر فشان b a x **şəkkərəfşan**.

ŞƏKƏRGÖFTAR *f.* شکرگفتار şirin danışan; söhbətçil.

ŞƏKƏRXA *f.* شکر خا 1) şəkərçiçəyi; 2) *m.* gözəl danışan.

ŞƏKƏRXAB *f.* شکر خواب 1) şirin yuxu, yuxusu şirin; 2) səhər yuxusu; 3) qəflət yuxusu.

ŞƏKƏRXƏND(Ə) *f.* شکر خند || شکر خنده şirin gülüş, xoş təbessüm.

ŞƏKƏRİSTAN *f.* شکرستان şəkər qamışı və ya çuğunduru tarlası.

ŞƏKƏRLƏB *f.* شکر لب dodağı şəkər kimi şirin.

ŞƏKƏRRƏNG *f.* شکررنگ şəkər rəngli, sarıyaçalar ağ.

ŞƏKƏRRİZ *f.* سکرریز «şəkər tökən» çox şirin, şirin danışan.

ŞƏKƏRŞİKƏN *f.* شکرشکن «şəkər sındıran» söhbətçil, gözəl danışan.

ŞƏKƏRVAR *f.* شکر وار şəkər yağdıran, şəkər tökən.

ŞƏKİB *f.* شکیب səbir, hövsələ.

ŞƏKİBA *f.* شکیبا 1) dözümlü, dözən, səbirli; 2) qane.

ŞƏKİL *a.* شکل b a x **şəkl**.

ŞƏKİMƏ *a.* شکیمه 1) cilov; kəm, dəhənə; 2) *m.* ram olmama, müqavimət göstərmə; müqavimət.

ŞƏKK *a.* شك şəkk, şübhə.

ŞƏKKAK *a.* شکاک şəkk edən; şübhələnen.

ŞƏK(K)ƏR *a.* شکر 1) qənd tozu; 2) *m.* dadlı, ləzzətli.

ŞƏKKƏRBAR *f.* شکر بار çox şirin, şəkər kimi; ləzzətli.

ŞƏKKƏRƏFŞAN *f.* شکر افشان şəkər səpən, qənd səpən.

ŞƏKKİYYAT *a.* شکیات 1) islam dininə görə namazda səhv edilən rükətlər və s. üçün qoyulan qayda-qanun; 2) şəkk gətirilən şeylər.

ŞƏKL *a.* شکل surət, rəsm; forma.

ŞƏKLƏN *a.* شکلا şəkil etibarilə, şəkilcə; zahiri görünüşcə; rəsmi surətdə.

ŞƏKUR *ə.* شكور həmişə şükr edən, razılıq ifadə edən.

ŞƏKVA *ə.* شكوا || شكوى b a x **şəkvə**.

ŞƏKVƏ *ə.* شكوه şikayət etmə; şikayət; şikayətçi.

ŞƏKVƏƏNGİZ *ə.* شكوه və *f.* انگيز haqqını tələb edən; şikayətçi.

ŞƏQA' *ə.* شقا ء 1) bədbəxtlik; 2) əziyyət, zillət.

ŞƏQAMƏT *ə.* شقامت 1) bədbəxtlik; 2) şər iş; yaramazlıq; 3) quldurluq, qaçaqlıq.

ŞƏQİ *ə.* شقى 1) bədbəxt; 2) xəbis, yaramaz; 3) quldur, yolkəsən, qaçaq.

ŞƏQİQ *ə.* شقيق 1) ikiye bölünmüş bir şeyin hissəsi; 2) doğma qardaş.

ŞƏQİQƏ *ə.* شقيقه doğma bacı.

ŞƏQQ *ə.* شق 1) yarma, şaqqalama; 2) yırtma, cırma; 3) yarıq, yırtıq.

ŞƏQQÜLQƏMƏR *ə.* شق القمر 1) ayın parçalanması (*Məhəmməd peyğəmbərin ayın iki parça olub yerə enməsindən ibarət möcüzəsi*); 2) möcüzə, xariqə.

ŞƏLALƏ *ə.* شلاله çayın hündürdən tökülən yeri.

ŞƏLĞƏM *f.* شلغم soğana oxşayan kökümsovlü bitki.

ŞƏLL *ə.* شل çolaqlıq, şillik, şikəstlik.

ŞƏM' *ə.* شمع 1) içinə fitil qoyulmuş piyli maddələrdən hazırlanan və yananda əriyən silindrik çıraç; 2) bal mumu. **Şəm'i-qəm** شمع غم qəmləndirən şam, qəm şamı; **şəm'i-xavər** شمع خاور Şərqi şamı (*Günəş nəzərdə tutulur*); **şəm'i-şəbistan** شمع شبستان gecə şamı (*Ay nəzərdə tutulur*); **şəm'i-vüsal** شمع وصال vüsal şamı.

ŞƏMAIL *ə.* شمائل «şəmilə» c. b a x **şəmayil**.

ŞƏMAL *ə.* شمال b a x **şəmayil** (2-ci mənada).

ŞƏMATƏT *ə.* شماتت paxıllıq, bədxahlıq.

ŞƏMAYİL *ə.* شمایل 1) təbiətlər, xasiyyətlər; 2) surət, şəkil.

ŞƏM'DAN *ə.* شمع və *f.* دان şam qoyulan xüsusi qab; şamdan.

ŞƏM'Ə *ə.* شمعه şam mumu sürtülmüş yağlı piltə.

ŞƏMİLƏ *ə.* شميلة xasiyyət, təbiət.

ŞƏMİM *ə.* شميم gözəl iyli, yaxşı qoxu verən.

ŞƏMM *a.* شم qoxulama, iyləmə.

ŞƏMMAMƏ *a.* شمامه ətirli, şirin dadan, adətən yeyilməyən kiçik dekorativ qovun cinsi // şamama. **Şəmmamei-səhər** شمامه سحر sə-hər şamaması (*günəş nəzərdə tutulur*).

ŞƏMMƏ *a.* شمه 1) bir dəfə qoxulama; 2) çox az, bir az, cüzi.

ŞƏMS *a.* شمس günəş. **Şəmsi-xavər** شمس خاور Şərq günəşi.

ŞƏMSABAD *a.* شمسه və *f.* آباد günəş çox düşən yer, günəşli yer.

ŞƏMSƏ *a.* شمسه üzərində günəş şəkli olan parça, kitabə və s.

ŞƏMSİ *a.* شمسی 1) günəşə aid olan; 2) təqvim növü.

ŞƏMSİYYƏ *a.* شمسيه günlük, çətir.

ŞƏMS-QƏMƏR *a.* شمس قمر b a x **şəmsü qəmər**.

ŞƏMSSİPƏR *a.* شمس سپر və *f.* سپر üzü günəşdən qorumaq üçün parça alət.

ŞƏMSÜ QƏMƏR *a.* شمس و قمر günəş və ay, günəşlə ay.

ŞƏMSÜZZÜHA *a.* شمس الضحا || شمس الضحى 1) günorta günəşi, zenitdə olan günəş; 2) Qur'anda iki kiçik surənin adı.

ŞƏMŞİR *f.* شمشير qılinc. **Şəmsiri-cəfa** شمشير جفا cəfa qılincı.

ŞƏMŞİRBƏZ *f.* شمشير باز qılincıcoynadan.

ŞƏMŞİRSİFƏT *f.* شمشير صفت və *a.* صفت üzü şəmşirə oxşayan, üzü qılinc kimi uzun olan.

ŞƏM'VƏŞ *a.* شمع və *f.* وش şam kimi işıqlı, şama oxşayan.

ŞƏ'N *a.* شأن 1) iş, məşğələ; 2) barə, haqq; 3) hadisə, vahiyyə.

ŞƏNAƏT *a.* شناعة yamanlıq, xəbislik; eyiblilik.

ŞƏNAYE' *a.* شناع «şəni'ə» c. biabırçılıqlar.

ŞƏNBƏ *f.* شنبه həftənin cümədən sonra gələn günü.

ŞƏNCƏRF *f.* شنجرف 1) civə və kükürd qarışıqından hazırlanan nəqqaş və ya rəssam boyası; 2) taxıl qurdu.

ŞƏNG *f.* شنگ 1) gözəl ədalı; gözəl, göyçək; 2) oğru, quldur; 3) mübaliğə, şişirtmə.

ŞƏNİ(Ə) *a.* شنيع || شنيع 1) pis, xəbis, eyib, biabırçı iş, hərəkət; 2) çirkin, kifir; 3) əxlaqsız.

ŞƏR *a.* شر b a x **şərr**¹.

ŞƏR' *a.* شرع şəriət, islam dini; dini qayda-qanun(lar).

ŞƏ'R *a.* شعر tük, qıl, saç.

ŞƏRAB *a.* شراب içki; çaxır.

ŞƏRABİ *a.* شرابي 1) şəraba aid olan; 2) çaxır satan; şərabçı.

ŞƏRABXANƏ *a.* شراب və *f.* خانه şərab çəkilən, saxlanan, satılan və ya içilən yer.

ŞƏRABXOR *a.* شراب və *f.* خور içki düşkünü.

ŞƏRAFƏT *a.* شرافت 1) şərəfli olma, şərəflilik; 2) etibar, heysiyyət; 3) soy, cins, nəsil.

ŞƏRAİT *a.* شرائط «şərt» *c.* bir işi görmək üçün lazım olan şərtlər // vəziyyət.

ŞƏRAKƏT *a.* شراکت şəriklik, şərik olma.

ŞƏRAR(Ə) *a.* شراره || شرار b a x **şərarət**¹. Şərarei-ümid شراره امید ümid qığılcımı.

ŞƏRARƏBAR *a.* شراره və *f.* بار b a x **şərarəbar**.

ŞƏRARƏFƏŞAN *a.* شراره və *f.* فشان b a x **şərarənisar**.

ŞƏRARƏNİSAR *a.* شراره نشار b a x **şərarəpaş**.

ŞƏRARƏPAŞ *a.* شراره və *f.* پاش qığılcım saçan, od saçan.

ŞƏRARƏT¹ *a.* شرارت b a x **şərar**.

ŞƏRARƏT² *a.* شرارت mərdümazarlıq, yamanlıq, pislik.

ŞƏRAYE' *a.* شرايع «şəriət» *c.* şəriətlər.

ŞƏRAYİN *a.* شرايين «şəryan» *c.* qan damarları; arteriyalar.

ŞƏRBƏT *a.* شربت 1) meyvə şirəsi ilə su və şəkərdən hazırlanan sərinləşdirici içki; 2) maye dərman, içməli dərman. **Şərbəti-vəsl** شربت وصل vüsəl şərbəti.

ŞƏRBƏTXANƏ *a.* شربت və *f.* خانه şərbət hazırlanan və satılan dükən.

ŞƏRƏF *f.* شرف 1) yüksək mərtəbə, dərəcə; ululuq; 2) öyünmə, fəxr, iftixar.

ŞƏRƏFBƏXS(A) *a.* شرف *və f.* بخشا || بخش şərəfləndirən, şərəfləndirici.

ŞƏRƏFDAR *a.* شرف *və f.* دار şərəfli, şərəf sahibi.

ŞƏRƏFƏ *a.* شرفه *b a x* şərəfət.

ŞƏRƏFƏNDUZ *a.* شرف *və f.* آندوز şərəfləndirən.

ŞƏRƏFƏT *a.* شرفت məscid minarəsində müəzzinin dayanması üçün eyvança.

ŞƏRƏFƏFZA *a.* شرف *və f.* افزا şərəf artıran; şərəfləndirən.

ŞƏRƏFİ(YYƏ)¹ *a.* شرفیه || شرفی 1) şərəfə aid olan; 2) *b a x* şərif (*1-ci və 2-c mənalarda*).

ŞƏRƏFİYYƏ² *a.* شرفیه binadan istifadə müqabilində alınan haqq.

ŞƏRƏFRƏSAN *a.* شرف *və f.* رسان *b a x* şərəfriz.

ŞƏRƏFRİZ *a.* شرف *və f.* ريز «şəraf tökən» şərəfləndirən.

ŞƏRƏFYAB *a.* شرف *və f.* ياب şərəf tapan; şərəflənən.

ŞƏRƏH *a.* شره tamahkarlıq, acgözlük.

ŞƏRƏKƏT *a.* شرکت şəriqlik, ortaqlıq.

ŞƏRƏMƏT *a.* شرمət yaramaz, ədəbsiz.

ŞƏR'ƏN *a.* شرعاً şəriətə görə; şəriətcə.

ŞƏRƏR *a.* شرر 1) qığılıcı, qor; 2) *m.* müsibət, fəlakət.

ŞƏRƏRBAR *a.* شرر *və f.* بار 1) qığılıcı yağdıran, qığılıcı saçan; 2) *m.* müsibətli, fəlakətli.

ŞƏRƏTEYN *a.* شرتین astronomiyada: Həməl bürcündə quzunun iki buynuzuna oxşayan iki ulduz.

ŞƏRH *a.* شرح 1) mənanı açma, izah etmə; izah; 2) bir əsərin izahına həsr edilmiş başqa bir əsər; təfsir. **Şərhi-hal** شرح حال 1) mövcud vəziyyəti bildirmə, məlumat vermə; 2) tərcümeyi-hal; **şərhi-mütəvvəl** شرح مطول uzun-uzadı danışiq, mübahisə, hadisə və s.

ŞƏRHAN *a.* شرحان çox tamahkar; acgöz.

ŞƏRHƏ *a.* شرح 1) kəsmə, yarma; bıçaq və s. yarası; 2) parça, hissə, dilim.

ŞƏRHƏ-ŞƏRHƏ *a.* شرح شرحə parça-parça, dilim-dilim, doğram-doğram.

ŞƏR'İ *a.* شرعى 1) qanuni; 2) şəriət qanunlarına əsaslanan, onlara müvafiq olan.

ŞƏ'Rİ *a.* شعری b a x şə'riyyə.

ŞƏRİƏT *a.* شریعت 1) müsəlman həyatında doğru yol; 2) Allahın göstərişlərinə əsasən yazılmış qanun(lar), islam qanunları. **Şəriəti-islam** شریعت اسلام islam şəriəti.

ŞƏRİƏTMƏDAR *a.* شریعت və *f.* مدار şəriət qanunlarını tətbiq edən (*yüksək rütbəli din xadimi*).

ŞƏRİF *a.* شريف 1) şərəfli; 2) mübarək, müqəddəs; 3) nəcib, əsil.

ŞƏRİHƏ *a.* شريحə ot parçası.

ŞƏRİK *a.* شريك 1) bir işdə iştirak edənlərdən hər biri; ortağ; 2) arxadaş, yoldaş.

ŞƏRİKƏN *a.* شريكاً şərik olaraq, ortaqlı.

ŞƏRİR *a.* شرير şərişlər görəni; pis, yaramaz adam.

ŞƏRİT *a.* شريطə qaytan, lent.

ŞƏR'İYYAT *a.* شرعیات «şər'i» *c.* şəriətə və islamiyyətə aid işlər.

ŞƏR'İYYƏ *a.* شعریه tük kimi incə damar; kapilyar.

ŞƏR'İYYƏT *a.* شرعیات qanunilik.

ŞƏRQ *a.* شرق coğrafi cəhət; günçıxan, gündoğan // məşriq.

ŞƏRQƏN *a.* شرقاً şərq tərəfdən.

ŞƏRQİYYAT *a.* شرقیات 1) Şərq elmləri; 2) şərqşünaslıq.

ŞƏRQİ(YYƏ) *a.* شرقیه || شرقی Şərqə aid olan, Şərqdə olan; şərqli.

ŞƏRQİYYUN *a.* شرقيون 1) Şərq ölkələri əhalisi, şərqilər;

2) b a x şərqşünas.

ŞƏRQŞÜNAS *a.* شرق شناس Şərq ölkələri mütəxəssisi.

ŞƏRM *f.* شرم həya, xəcalət, utanma.

ŞƏRMƏNDƏ *f.* شرمنده 1) utanma, utancaqlıq; 2) utancaq bir iş görəni; xəcalətli. **Şərməndei-əyal** شرمنده عيال arvad-uşağın yanında kasıblıqdan utanan; son dərəcə yoxsul.

ŞƏRMNAK *f.* شرمناک b a x **şərmsar**.

ŞƏRMSAR *f.* شرمسار 1) utanma, utancaqlıq; 2) utancaq bir iş görəni; xəcalətli.

ŞƏRR *a.* شر 1) pislik, pis; 2) qovğa, hay-küy; 3) narazılıq, ikitirəlik; 4) *m.* pis adam, başqalarına pislik edən adam.

ŞƏRRİ *a.* شری şər işlərə aid olan.

ŞƏRSUF *a.* شرسوف qabırğa sümüyünün qabaq tərəfindəki qığırdaq.

ŞƏRT *a.* شرط 1) əsas, zəmin; 2) sazişdə və s. irəli sürülən təklif, tələb.

ŞƏRTİ *a.* شرطی 1) şərtlə əlaqədar olan, şərtlə bağlı; 2) nisbi.

ŞƏRTNAMƏ *a.* شرط və *f.* نامه müəyyən şərtlər irəli sürülən bağlaşma; müqavilənamə.

ŞƏRÜ ŞUR *a.* شر və *f.* شور b a x **şurü şər**.

ŞƏRYAN *a.* شريان qan damarı; arteriya.

ŞƏRYANİ *a.* شريانی qan damarına aid olan; arterial.

ŞƏST¹ *a.* شست 1) b a x **zünnar**; 2) b a x **neştər**; 3) baş barmaq; 4) oxatanların barmaqlarına keçirdikləri sümük barmaqça; 5) tilov; 6) mizrab; 7) musiqi alətlərinin teli; sim; 8) zülf, saç hörüyü; 9) kəmənd.

ŞƏST² *f.* شصت altmış.

ŞƏ'SƏAT *a.* شعاعات «şə'səə» *c.* 1) parıltılar; 2) dəbdəbələr, təmtəraqlar. **Şə'səati-rux** شعاعات رخ üz parıltısı.

ŞƏ'SƏƏ *a.* شععه 1) parlaqlıq, parıltı, parıldama; 2) dəbdəbə, təmtəraq. **Şə'səəi-nur** شععه نور nur parıltısı.

ŞƏ'SƏƏBAR *a.* شععه və *f.* بار parıltı yayan; parıldayan.

ŞƏ'SƏƏDAR *a.* شععه və *f.* دار parıltısı olan; parıltılı.

ŞƏ'SƏƏPAŞ *a.* شععه və *f.* پاش parıldayan, parıltı saçan.

ŞƏTARƏT *a.* شطارت 1) şənlik, şuxluq; 2) cəldlik, zirəklik.

ŞƏTH *a.* شطح zarafat, lətifə.

- ŞƏTHİYYAT** *a.* شطحيات «*şəth*» *c.* zarafatlar, lətifələr.
- ŞƏTM** *a.* شتم qaba söz; söyüş.
- ŞƏTRƏNC** *a.* شطرنج şahmat.
- ŞƏTRƏNCBAZ** *a.* شطرنج və *f.* باز şahmatçı.
- ŞƏTRƏNCŞİFƏT** *a.* شطرنج صفت «*şahmat üzlü*» şahmat kimi.
- ŞƏTT** *a.* شط sahil.
- ŞƏTTİ** *a.* شتى müxtəlif, ayrı-ayrı.
- ŞƏVAHİD** *a.* شواهد «*şahid*» *c.* şahidlər.
- ŞƏVAHİQ** *a.* شواهد «*şahiqə*» *c.* təpələr, zirvələr.
- ŞƏVAİB** *a.* شوائب «*şaibə*» *c.* b a x **şəvayib**.
- ŞƏVAMİX** *a.* شوامخ «*şamix*» *c.* 1) yüksəklər, uclar; 2) *m.* lovğalar, təkəbbürlər.
- ŞƏVARİB** *a.* شوارب «*şarib*» *c.* içənlər, bir şey içənlər; şərab içənlər.
- ŞƏVAYİB** *a.* شوايب 1) nöqsanlar, qüsurlar; 2) *m.* şübhələr, şəklər.
- ŞƏVVAL** *a.* شوال ərəb qəməri təqviminin onuncu ayı.
- ŞƏYATİN** *a.* شياطين «*şeytan*» *c.* 1) şeytanlar; 2) *t.* cin.
- ŞƏYYAD** *a.* شياد hiyləgər, kələkbaz, aldadan.
- ŞİAR** *a.* شعار b a x **şüar**.
- ŞİB** *f.* شيب ağağya meyl; eniş.
- Şİ'B** *a.* شعب dar yol, dağ yolu.
- ŞİB'** *a.* شبع 1) doyma, doymuş; 2) doymuş məhlul.
- ŞİBH** *a.* شبه 1) bənzəyiş, bənzəmə; 2) bənzəyən şey; misl, tay.
- Şibhi-cəzirə** شبه جزيره yarımada; **şibhi-mə'in** شبه معين romb; **şibhi-münhərif** شبه منحرف trapesiya; **şibhi-peyğəmbər** شبه پیغمبر peyğəmbərə oxşayan, peyğəmbərin bənzəri (*İmam Hüseyin nəzərdə tutulur*).
- ŞİBR** *a.* شبر qarış.
- ŞİBÜ FİRAZ** *f.* شيب و فراز eniş-yoxuş, dərə-təpə.
- ŞİDDƏT** *a.* شدت 1) çoxluq, artıqlıq; 2) sərtlik, bərklik; 3) zabitəlilik;
- 4) ağır vəziyyət, çətinlik. **Şiddəti-təb** شدت تب qızdırmanın şiddəti.
- ŞİDDƏTƏN** *a.* شدتاً şiddətli surətdə, şiddətlə.

ŞİƏ *ə.* شيعه 1) partiya; tərəfdar, tabe; 2) İmam Əli və onun övladlarına tərəfdar olan müsəlman təriqəti. **Şiei-xass** شيعه خاص xüsusi şiə təriqəti.

ŞİFA' *ə.* شفا *ə.* xəstəlikdən qurtulma, yaxşı olma, sağalma.

ŞİFAH *ə.* شفاه dodaq.

ŞİFAHƏN *ə.* شفاهاً 1) yazı ilə olmayaraq; ağızdan söyləməklə;

2) b a x **şifahi**.

ŞİFAHİ *ə.* شفاهى ağızdan olan; dilcavabı, söyləməklə.

ŞİFTƏ *f.* شيفته 1) aldanmış, tovlanmış; 2) vurğun, mübtəla;

3) aşiq, məftun.

ŞİFTƏHAL *f.* شيفته və *ə.* حال vurğun, vurulmuş, sevmiş.

ŞİFTƏGİ *f.* شيفتگی aşiqlik, məftunluq.

ŞİHAB *ə.* شهاب alov, şölə. **Şihabi-saqib** شهاب ثاقب axan ulduz; meteor.

ŞİHABDAR *ə.* شهاب və *f.* دار od kimi şölələnən, yanan; şöləli.

ŞİHNƏ *ə.* شحنة şəhərdə gecə inzibatçısı.

Şİİ *ə.* شيعى şiə təriqətinə mənsub olan adam; şiə.

ŞİKAF *f.* شكاف 1) yaran, yırtan, parçalayan; 2) yarıq, çat, çatlaq.

ŞİKAR *f.* شكار 1) ov; 2) ovlanılan, ovda vurulan heyvan və ya tutulan balıq; 3) qənimət.

ŞİKARGAH *f.* شكار گاه b a x **şikaristan**.

ŞİKARİ *f.* شكارى 1) ova məxsus; 2) ov heyvanı.

ŞİKARİSTAN *f.* شكارستان ov yeri; ovlaq.

ŞİKAYƏT *ə.* شكايه 1) giley, giley-güzar; 2) məlumat, ərizə.

ŞİKAYƏTƏNGİZ *ə.* شكايه انگيز və *f.* انگيز şikayət əmələ gətirən; şikayətli.

ŞİKAYƏTKAR *ə.* شكايه کار b a x **şikayətnümun**.

ŞİKAYƏTNAMƏ *ə.* شكايه نامه 1) şikayət vərəqəsi; yazılı şikayət; 2) zəmanədən şikayət motivləri olan kiçik həcmli bədii əsər.

ŞİKAYƏTNÜMUN *ə.* شكايه نمون şikayət edən; şikayətçi.

ŞİKƏM *f.* شكم qarın.

ŞİKƏMBƏ *f.* شکمبه gövşəyən heyvanların birinci mədəsi.

ŞİKƏMPƏRƏST *f.* شکم پرست b a x **şikəmpərvər**.

ŞİKƏMPƏRVƏR *f.* شکم پرور qarına çox qulluq edən; qarınqulu.

ŞİKƏN *f.* شکن 1) qıran, kəsən; 2) qıvrım, qırış, bürüşük.

ŞİKƏNC *f.* شکنج qıvrım, buruq.

ŞİKƏNCƏ *f.* شکنجه işkəncə.

ŞİKƏST *f.* شکست 1) qırma, sındırma; 2) qırıq, sınıq; 3) məğlub olma; basılma; 4) əlil.

ŞİKƏSTƏ *f.* شکسته 1) qırılmış, sınımış; 2) üzgün, əldən düşmüş; 3) qəlbi qırılmış; incimiş; 4) solğun, solmuş; 5) əyilmiş, əyri; 6) sür-ətlə yazılan xəttin adı; 7) klassik Azərbaycan muğamlarından birinin adı. **Şikəstei-farsi** شکسته فارسی muğamlardan birinin adı.

ŞİKƏSTƏBƏND *f.* شکسته بند sınıqçı.

ŞİKƏSTƏDİL *f.* شکسته دل ürəyi sınıq; incimiş.

ŞİKƏSTƏHAL *a.* شکسته və *f.* حال halı pozğun; kədərli.

ŞİKƏSTƏXATİR *f.* شکسته خاطر və *a.* خاطر qəlbi sınıq.

ŞİKƏSTƏNƏFS *f.* شکسته نفس və *a.* نفس «nəfsi sınıq» təvazökar.

ŞİKƏSTƏTALE' *f.* شکسته طالع və *a.* طالع «taleyi sınıq» talesiz, bədbəxt.

ŞİKİB *a.* شکیب səbir, dözm, dözmə.

ŞİQAQ *a.* شقاق ikitirəlik, ixtilaf, qarşıdurma.

ŞİQQ *a.* شق 1) hissə; 2) iki mümkün qərar və ya xülasədən birini qəbul etmə zərurəti.

ŞİMAL *a.* شمال coğrafi cəhət.

ŞİMALƏN *a.* شمالاً şimal tərəfdən; şimaldan.

ŞİMALİ *a.* شمالی şimala aid olan, şimalda olan.

ŞİMƏ *a.* شیمه xasiyyət, təbiət, sifət.

ŞİMŞAD *f.* شمشاد 1) bərk oduncaqlı, həmişəyaşıl ağac; şümşad; 2) *m.* şümşad ağacı kimi boyu düz olan.

ŞİN *a.* شین ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ش hərfinin adı.

ŞİNA *f.* شنا üzmə, üzgüçülük.

ŞİNAVƏR *f.* شناور üzgüçü.

ŞİNƏVA *f.* شنوا qulaq asan; eşidən, dinləyən.

ŞİNUD *f.* شنود eşitmə, dinləmə.

ŞİR¹ *f.* شیر süd.

ŞİR² *f.* شیر 1) aslan; 2) *m.* igid, qorxmaz. **Şiri-jəyan** شیر ژيان coşmuş, qəzəblənmiş şir; **şiri-nər** شیر نر 1) erkək aslan; 2) *m.* şir kimi qoçaq.

ŞİRA¹ *a.* شرا ə. alğ, alma.

ŞİRA² *a.* شراع yelkən.

ŞİRANƏ *f.* شیرانه 1) şir kimi, aslan kimi; 2) *m.* şücaətlə, cəsarətlə.

ŞİRAR *a.* شرار pis, yaman.

ŞİRAÜ BEY¹ *a.* شراء و بيع alver, alış-veriş.

ŞİRAZƏ *f.* شیرازه 1) Şərqi üslubunda cild çəkilən kitabın cildində olan qaytan; kitabın cildindəki medalyon; 2) *m.* nizam, intizam.

ŞİRAZİ *a.* شیرازی 1) Şiraza aid olan; şirazlı; 2) Şirazda qayrılmış.

ŞİRDAN *f.* شیردان 1) südqabı; 2) gövşəyən heyvanların ikinci mədəsi; 3) süd vəziləri.

ŞİRDİL *f.* شیر دل aslan ürəkli; igid, qəhrəman.

ŞİRƏ¹ *f.* شیرə 1) meyvə və bitkilərdə olan maye; 2) meyvə suyu; nektar; 3) suda həll olunmuş şəkər.

ŞİRƏ² *f.* شیرə tiryək, anaşa.

ŞİRƏ³ *f.* شیرə divara çəkilən əhəng.

ŞİRƏXAK *f.* شیرە خاک doşab bişirərkən şirin olsun deyə üzüm şirəsinə qatılan xüsusi torpaq.

ŞİRƏXANƏ *f.* شیرە خانه tiryək çəkilən yer; tiryəqxana.

ŞİRƏKEŞ *f.* شیرە کش tiryəkçəkən, anaşaxor.

ŞİRƏPUS(T) *f.* شیرە پوست || شیرە پوست divara əhəng və s. çəkmək üçün qoyun dərisi parçası.

ŞİRGİR *f.* شیرگیر «şirtutan» *m.* igid, qəhrəman.

ŞİRXAR *f.* شیرخوار hələ süddən kəsilməmiş; südəmər (*uşaq haqqında*).

ŞİRİN *f.* شیرین 1) şəkər, qənd dadı; 2) *m.* xoşagələn, ürəyəyatan, bəyənilən; 3) *m.* xoş, unudulmaz.

ŞİRİNDƏHAN *f.* شیرین دهان şirin ağızlı.

ŞİRİNGÖFTAR *f.* شیرین گفتار şirin danışıklı.

ŞİRİNİ *f.* شیرینی şirinlik, dadlılıq.

ŞİRİNKAM *f.* شیرین کام dadı damağında qalmış, ləzzət görmüş.

ŞİRİNKAR *f.* شیرین کار ədası, danışığı xoşa gələn; xoş əda.

ŞİRİNKƏLAM *f.* شیرین کلام və ə. şirin danışan, şirin sözlü.

ŞİRİNLƏB *f.* شیرین لب dodağı şirin, şirin dodaqlı.

ŞİRİN MƏQAL *f.* شیرین مقال və ə. danışığı xoş olan; şirinsöhbət.

ŞİRİN MƏZAQ *f.* شیرین مذاق və ə. dadı şirin; şirin dadan.

ŞİRİNSÖHBƏT *f.* شیرین صحبت və ə. söhbəti xoş olan, şirin danışan.

ŞİRİNSÜXƏN *f.* شیرین سخن şirin sözlü.

ŞİRİN ZƏBAN *f.* شیرین زبان şirindilli.

ŞİRK ə. شرك 1) Allahın varlığına şerik olma; 2) bütperəstlik; 3) çoxallahlılıq.

ŞİRKƏT ə. شرکت 1) şeriklik əsasında təşkil olunmuş sənaye, kənd təsərrüfatı, ticarət və s. müəssisəsi // kompanya; 2) şeriklik, ortaqlıq.

ŞİRMAHİ *f.* شرماهی 1) çox dadlı bir balıq; 2) fil sümüyü; şirmayı.

ŞİRMƏRD *f.* شیرمرد şir kimi kişi, aslan kimi şücaətli.

ŞİRPƏNCƏ *f.* شیر پنجه 1) şir pəncəsi; 2) insan bədəninin müxtəlif yerlərində, xüsusilə peysərdə əmələ gələn iri, qara, qorxulu bədxassəli şiş.

ŞİRRƏT ə. شرت yaramazlıq, pislik.

ŞİRÜ XURŞİD *f.* شیر و خورشید aslan və Günəş (*İranın dövlət gerbi*).

ŞİRZİMƏ ə. شردمه dəstə, qrup.

ŞİTA' ə. شتاء qış.

ŞİTAB *f.* شتاب 1) tələsmə, sürət, çeviklik; 2) tələs! tez ol!

ŞİTABAN *f.* شتابان tələsən, yüyürən.

ŞİTAİ *f.* شتائی qışa aid olan.

ŞİVƏ¹ *f.* شیوه 1) naz, qəməz; 2) üslub, tərz.

ŞİVƏ² *f.* شیوه ləhcə; tələffüz.

ŞİVƏDAR *f.* شیوه دار işvə verən, işvəli, naz satan.

ŞİVƏFÜRUS *f.* شیوه فروش işvə satan; nazlı.

ŞİVƏGƏR *f.* شیوه گار b a x **şivəkar**.

ŞİVƏKAR *f.* شیوه کار işvəli, nazlı.

ŞİVƏN *f.* شیون ah, nalə, fəryad, fəğan; matəm, yas. **Şivəni-şeyn** شیون شین biabırçı fəryad; matəm fəryadı.

ŞİVƏNƏFZA *f.* شیون افزا şivən artıran, fəğan gətirən; qəmləndirən.

ŞİVƏNGAH *f.* شیونگاه şivən yeri; matəm yeri, yas yeri.

ŞİVƏNPƏRVƏR *f.* شیونپرور şivənli, ah-nalə gətirən; matəmli, yaslı.

ŞİYA *a.* شیاع yayılma, intizar.

ŞİYAF *a.* شیاف dərman.

ŞİYƏM *a.* شیم «*şimə*» *c.* xasiyyətlər, təbiətlər, sifətlər.

ŞÖ'BƏ *a.* شعبه 1) budaq, şaxə, dal; 2) hissə, bölmə.

ŞÖHRƏ(T) *a.* شهره || شهرت məşhur olma, ad-san.

ŞÖHRƏTBAZ *a.* شهرت باز b a x **şöhrətpərəst**.

ŞÖHRƏTGİR *a.* شهرت گیر şöhrəti ələmi tutan; şöhrətli.

ŞÖHRƏTPƏRƏST *a.* شهرت پرست şöhrət düşkünü; təkəb-bürlü, lovğa.

ŞÖHRƏTŞÜAR *a.* شهرت شعار şöhrətli, məşhur.

ŞÖ'LƏ *a.* شعله alov parıltısı, işıq. **Şö'lei-azər** آذر شعله od parıltısı.

ŞÖ'LƏBAR *a.* شعله بار od yağdıran, alovlandıran; alovlu, odlu; atəşin.

ŞÖ'LƏDAR *a.* شعله دار *və f.* şöləsi olan; alovlu, alovlanmış.

ŞÖ'LƏGİR *a.* شعله گیر b a x **şö'ləzən**.

ŞÖ'LƏVƏR *a.* شعله ور şöləli, alovlu.

ŞÖ'LƏZƏN *a.* شعله زن şölələnen, alovlanan.

ŞÖVHƏR *f.* شوهر ər, kişi.

ŞÖVK *a.* شوک tikan.

ŞÖVKƏT *a.* شوکت əzəmət, dəbdəbə, cəlal.

ŞÖVKƏTMƏAB *a.* شوکت مآب *b a x* **şovkətpənah.**

ŞÖVKƏTPƏNAH *a.* شوکت *və f.* پناه həşəmətli, əzəmətli, ulu.

ŞÖVQ *a.* شوق arzu, istək. **Şövqi-eşq** عشق eşq sövdası; **şövqi-liqa'** شوق لقا ء üzdən sevmə.

ŞÖVQİ *a.* شوقى şövqə aid olan; arzulu, istəkli.

ŞÖVQMƏND *a.* شوق *və f.* مند arzu çəkən; şövqlü, həvəsli.

ŞÖVQZA *a.* شوق *və f.* زا şövq artıran; şövqləndirən, həvəsləndirən.

ŞUX *f.* شوخ 1) naz, işvə; 2) oynaq, şən.

ŞUXÇEŞM *f.* شوخ چشم «şux gözli» həyasız, utanmaz.

ŞUXİ *f.* شوخى 1) şuxluq; 2) oynaqlıq, şənlik.

ŞUXÜ ŞƏR *f.* شوخو *və a.* شر dəcəl, şuluq, nadinc.

ŞUM *a.* شوم uğursuz.

ŞUR¹ *f.* شور şor, duzlu; şoran.

ŞUR² *f.* شور 1) qalmaqal, hay-küy; 2) eşq, sevgi; 3) Azərbaycan klassik muğamlarından birinin adı. **Şuri-nəva** شور نوا *b a x* **şurü nəva**; **şuri-şəhadət** شور شهادت şəhidlik eşqi.

ŞURA *a.* شورا 1) müzakirə; 2) sovet.

ŞURBƏXT *f.* شور بخت bəxti olmayan; bəxtsiz.

ŞURƏ *f.* شوره şoran torpaq, şoran.

ŞURƏNGİZ *f.* شورانگيز dava-qalmaqal salan, gurultu qoparan, qovğaya səbəb olan.

ŞURƏZAR *f.* شوره زار şoran, şoranlıq.

ŞURİDƏ *f.* شوریده 1) qarışıq, dağınıq; 2) *m.* aşıq, vurğun.

ŞURİDƏBƏXT *f.* شوریده بخت bəxtsiz, talesiz, bədbəxt.

ŞURİDƏGİ *f.* شوریدگی əhval pozğunluğu.

ŞURİDƏHAL *f.* شوریده *və a.* حال *b a x* **şuridəxatir.**

ŞURİDƏXATİR *f.* شوریده *və a.* خاطر halı pərişan.

ŞURİDƏSƏR *f.* شوریده سر 1) halı pərişan; 2) *m.* aşıq.

ŞURİŞ *f.* شورش qarışıqlıq, çaxnaşma, şuluqluq.

ŞURİŞÜ QOVĞA *f.* شورش و قوغا hay-küy, küy-qalmaqal.

ŞURİŞÜ NƏVA *f.* شورش و نوا səs-küy, küy-kələk.

ŞURÜ ŞEYN *f.* شور və *a.* شين b a x şurü şər.

ŞURÜ ŞƏR *f.* شور və *a.* شر qışqır-bağır; gurultu-patıltı.

ŞUŞƏ *f.* شوشه b a x şüşə.

ŞÜA' *a.* شعاع işıq mənbəyindən gələn işıq teli.

ŞÜAI' *a.* شعاعى şüaya aid olan.

ŞÜAR' *a.* شعار 1) əlamət, nişan, əsər; 2) qısa yazılı müraciət; çağırış; 3) adət, vərdiş.

ŞÜBAT' *a.* شباط *əslî süry.* fevral ayına uyğun gələn ay.

ŞÜBBAN' *a.* شبان «şabb» *c.* cavanlar, gənclər.

ŞÜBHƏ' *a.* شبه şəkk, tərəddüd, inanmama.

ŞÜCA' *a.* سجاج igid, qorxmaz, qəhrəman.

ŞÜCAƏT' *a.* شجاعت igidlik, qorxmazlıq, qəhrəmanlıq.

ŞÜCƏA' *a.* شجعا ء b a x şücaan.

ŞÜCƏAN' *a.* شجعان «şəci'» *c.* şücaətlilər, igidlər.

ŞÜCUN' *a.* شجون «şəcən» *c.* budaqlar, şaxlar, dallar.

ŞÜƏB' *a.* شعب «şö'bə» *c.* şöbələr.

ŞÜƏRA' *a.* شعراء «şair» *c.* şairilər.

ŞÜFƏA' *a.* شفعا ء «şəfi'» *c.* birisinin bağışlanması üçün xahiş edənlər; vasitəçilər.

ŞÜĞL' *a.* شغل 1) iş, məşğələ, məşğuliyyət; 2) əlləşmə, məşğul olma. Şügli-zimmə شغل ذمه zimməlik etmə.

ŞÜHƏDA' *a.* شهداء «şəhid» *c.* şəhidlər.

ŞÜHUD¹' *a.* شهود 1) gözlə görmə; müşahidə; 2) hazır olma, mövcud olma.

ŞÜHUD²' *a.* شهود «şəhid» *c.* şahidlər.

ŞÜHUR' *a.* شهور «şəhr» *c.* aylar.

ŞÜKR' *a.* شكر razılıq bildirmə; minnətdarlıq.

ŞÜKRAN' *a.* شكران yaxşılıq bilmə, minnətdarlıq, təşəkkür.

ŞÜKRANƏ' *a.* شكر və *f.* انه şükür edərcəsinə, şükür edən kimi.

ŞÜKRGÜZAR' *a.* شكر və *f.* گزار şükür edən, təşəkkür edən.

ŞÜKRGÜZARİ' *a.* شكر və *f.* گذارى şükür etmə, təşəkkür etmə.

- ŞÜKRÜLLAH** *a.* شكر الله Allaha şükür! tanrıya şükür!
- ŞÜKUFƏ** *f.* شكوفه b a x üşkufə.
- ŞÜKUFƏZAR** *f.* شكوفه زار b a x üşkufəzar.
- ŞÜKUFTƏ** *f.* شكوفته açılmış (*gül haqqında*).
- ŞÜKUFTƏHAL** *f.* شكوفته və *a.* حال könlü açıq; xoşhal.
- ŞÜKUH(Ə)** *a.* شكوه || شكوه böyüklük, ululuq, cəlal.
- ŞÜKUK** *a.* شكوك «şəkk» *c.* şəklər, şübhələr.
- ŞÜQQƏ** *a.* شقه 1) parça, qumaş; 2) kağız parçası; kiçik vərəqə.
- ŞÜQUQ** *a.* شقوق «şəqq» *c.* yarıqlar.
- ŞÜMAR¹** *f.* شمار say, hesab.
- ŞÜMAR²** *f.* شمار yara.
- ŞÜMARƏ** *f.* شماره 1) nömrə, say; 2) say, hesab.
- ŞÜMŞAD** *f.* شمشاد 1) möhkəm oduncaqlı həmişəyaşıl ağac;
2) *m.* qəşəng, hündür (*əsasən insanın boyu haqqında*).
- ŞÜMUL** *a.* شمول 1) şamil olma, dəxli olma; 2) dəlalat etmə.
- ŞÜMUS** *a.* شمس «şəms» *c.* günəşlər.
- ŞÜMÜRDƏ** *f.* شمردە hesablanmış, sayılmış.
- ŞÜNAS** *f.* شناس 1) xəbəri, məlumatı olan, bilən; 2) riayət edən, yerinə yetirən.
- ŞÜRB** *a.* شرب içmə. **Şürbi-xəmr** شرب خمر şərab içmə.
- ŞÜRBİ** *a.* شربى şərab düşkünü; əyyaş.
- ŞÜRƏFA'** *a.* شرفاء «şərif» *c.* şəriəllilər.
- ŞÜRƏKA'** *a.* شركاء «şərik» *c.* şəriklər.
- ŞÜRTƏ** *a.* شرطه 1) daxili qayda-qanunu qoruyan qüvvə(lər);
2) gəminin getməsi üçün lazım olan istiqamətdə əsən külək; rast küləyi.
- ŞÜRÜ'** *a.* شروع başlama; işə girişmə.
- ŞÜRUB** *a.* شروب meyvə və s. şirəsi ilə şəkərdən hazırlanan yarımqatı və şirin maye; şirə.
- ŞÜRÜH** *a.* شروح «şərh» *c.* şərhlər, izahatlar.
- ŞÜRUR¹** *a.* شرور «şərr» *c.* narazılıqlar, pisliklər.
- ŞÜRUR²** *a.* شرور «şərr» *c.* pis adamlar.

ŞÜRUT *ə.* شروط «şərt» *c.* şərtlər.
ŞÜSTÜ ŞU *f.* شست و شو yuyub yaxalama, yuyub təmizləmə.
ŞÜŞƏ *f.* شوشه ayna.
ŞÜŞƏBƏND *f.* شوشه بند aynabənd.
ŞÜŞTƏR *f.* ششتر Azərbaycan klassik muğamlarından birinin adı.
ŞÜTUM *ə.* شتوم «şətm» *c.* söyüşlər.
ŞÜTÜR *f.* شتر dəvə.
ŞÜTÜRBAN *f.* شتربان dəvə otaran, dəvə sürən; dəvəçi.
ŞÜTÜRBƏÇÇƏ *f.* شتر بچه dəvə balası; köşək.
ŞÜTÜRXANƏ *f.* شترخانه dəvələrin saxlandığı yer.
ŞÜUB *ə.* شعوب «şə'b» *c.* xalqlar.
ŞÜUN *ə.* شئون «şə'n» *c.* 1) şan-şöhrətlər; 2) işlər, məşğuliyyətlər.
ŞÜUR *ə.* شعور təfəkkür, düşüncə; anlama, idrak.
ŞÜYU' *ə.* شيوخ bəlli olma, duyulma (*xəbər, hadisə və s. haqqında*).
ŞÜYUX *ə.* شيوخ «şeyx» *c.* 1) şeyxlər; 2) qocalar, ağsaqqallar.

T

T¹ *ə.* ت ərəb əlifbasının 3-cü, fars və əski Azərbaycan əlifbalarının 4-cü hərfi; əbcəd hesabında 400 rəqəmini ifadə edir.

T² *ə.* ط ərəb əlifbasının 16-cı, fars və əski Azərbaycan əlifbalarının 19-cu hərfi; əbcəd hesabında 9 rəqəmini ifadə edir.

TA¹ *f.* تا ədəd, dənə.

TA² *ə.* طا ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ط hərfinin adı.

TAAM *ə.* طعام b a x təam.

TAB¹ *f.* تاب 1) güc, qüvvət, taqət; 2) zəhmət, əziyyət; 3) dözmə, dözümlər. **Tabi-imtəhan** تاب امتحان yoxlamağa dözmə.

TAB² *f.* تاب 1) işıq, ziya; 2) yanma, işıq saçma.

TAB³ *f.* تاب 1) buruq, qıvrım; 2) eşmə, eşilmə (*sap, ip və s. haqqında*).

TABAN *f.* تابان parlayan, parlaq; işıq saçan; işıqlı.

TABAVƏR *f.* تاب آور tab gətirən, gücü çatan; davamlı.

TABBƏXŞ *f.* تاب بخش işıqlandıran, işıq saçan; rəvnəq verən; rəvnəqləndirən.

TABDAR¹ *f.* تابدار b a x **tabnak**.

TABDAR² *f.* تابدار qıvrım, buruq, buruq-buruq.

TABE'¹ *a.* تابع 1) itaət edən, tabe olan; 2) aid olan; 3) birinin arxasınca gedən.

TABE'² *a.* طابع mətbəədə çap edən, nəşr edən; çapçı.

TABEİN *a.* تابعين «*tabe*» *c.* 1) tabe olanlar; 2) Məhəmməd peyğəmbəri görməmiş, onun vəfatından sonra əshabələri ilə ünsiyyət saxlamış adam(lar).

TABEİYYƏT *a.* تابعیت tabe olma, tabelik.

TABƏKEY *f.* تابکی nə vaxta qədər; haçanacan.

TABƏNDƏ *f.* تابنده parlayan, işıq saçan, işıq verən.

TABƏSƏHƏRGAH *f.* تابۀ صحر *və a.* صحر *və f.* گاه səhərə qədər, dan yeri sökülənə kimi.

TABƏŞAM *f.* تابشام axşama qədər, şama kimi.

TABƏŞƏB *f.* تابشب gecəyə qədər.

TABİX *a.* طابخ xörək bişirən, aşpaz.

TABİSTAN *f.* تابستان yay (*fəsil*).

TABİŞ *f.* تابش parlama, parıltı.

TABİŞGAH *f.* تابشگاه işıq düşən yer, günəş və ya ay işığının düşdüüyü yer.

TABNAK *f.* تابناک parlaq, işıqlı, ziyalı.

TABUT *f.* تابوت ölünün qoyulduğu qutu.

TABÜ TAVAN *f.* تاب و تاوان taqət, qüvvət, güc.

TAC *f.* تاج hökmdarın başına qoyduğu hakimiyyət rəmzi sayılan bəzəkli və qiymətli örtük. **Taci-sər** تاج سر «*baş tacı*» *m.* əziz, sevimli, istəkli.

TACDAR *f.* تاجدار taclı, tacı olan, taca malik olan; hökmdar // padşah, hakim.

TACDARANƏ *f.* تاجدارانه padşaha layiq; şahənə.

TACDARİ *f.* تاجداری 1) hökmdara məxsus, hakimə aid olan; 2) hökmdarlıq.

TACİR *a.* تاجر ticarətlə məşğul olan adam.

TACİRİ *a.* تاجری tacirlik.

TAÇƏND *f.* تاچند nə vaxta kimi, nə vaxta qədər; haçanacan.

TAƏ *a.* طاعه 1) bir işi öz arzusu ilə görə; könüllü; 2) itaət edən.

TAƏBƏD *f.* تا وə *a.* ابد həmişəlik, sonsuz olaraq.

TAƏT *a.* طاعت 1) Allahın əmr və göstərişlərini yerinə yetirmə; 2) itaət; 3) ibadət.

TAƏTGAH *a.* طاعت və *f.* گاه 1) itaət edilən yer; 2) ibadətqah.

TAFTA *f.* تافتا b a x taftə (2-ci mənada).

TAFTƏ *f.* تافته 1) eşilmiş, əyirilmiş ip, sap və s.; 2) parıldayan ipək parça.

TAĞİ *a.* طاغی 1) həddini, vəzifəsini aşan; azğın; 2) üsyançı, asi.

TAĞUT *a.* طاغوت 1) büt, sənəm; 2) kahin; 3) şeytan, yoldan çıxaran; azdırıcı.

TAHA *a.* طه || طاها b a x Tavü Ha.

TAHİR(Ə) *a.* طاهره || طاهر təmiz, pak.

TAHUN(Ə) *a.* طاحونه || طاحون su dəyirmanı; dəyirman.

TAİF *a.* طائف dönən, dolanan, dövrə vuran.

TAİFƏ *a.* طائفه b a x tayfa.

TAİN *a.* طاعن tənə vuran, başa qaxan.

TAİR *a.* طائر b a x tayir. **Tairi-qüdsi** طائر قدسی «müqəddəs quş» mələk, mələikə; **tairi-nəfəs** طائر نفس nəfəs quşu; tənəffüs; **tairi-ruh** طائر روح ruh quşu; həyat.

TAK *f.* تاك tənək, meynə.

TAQ *a.* تاق *asli f.* 1) yarım dairə şəklində qapı, pəncərə və s. üstü; tağ; 2) qübbə, günbəz; 3) əzilmiş, bükülmüş. **Taqi-əbru** تاق ابرو

tağşəkili qaş // çatmaqaş; qaşın tağı; **taqi-kəsra** تاق کسرا Ənuşi-rəvənin tikdirdiyi məşhur tağ; **taqi-rivaq** تاق رواق «çardağın tağı» göy, səma.

TAQÇƏ *f.* طاقچه otağın divarında qab-qacaq və s. qoymaq üçün kiçik hücrə; tağça // taxça.

TAQƏT *a.* طاقت güc, qüvvət.

TAQƏTGÜDAZ *a.* طاقت və *f.* گداز b a x **taqətsuz**.

TAQƏTSUZ *a.* طاقت və *f.* سوز taqətdən salan, son dərəcə yorucu; üzücü.

TALAR *f.* تالار 1) dörd və ya bir neçə sütun üzərində qurulmuş taxt, ev və s.; talvar; 2) zal, böyük otaq.

TALE' *a.* طالع 1) tülu edən, doğan, çıxan; 2) bəxt, qismət; 3) Allah, tanrı.

TALEH *a.* طالع 1) yolagəlməz, islah olunmaz; 2) təqsirkar, günahkar.

TALİB *a.* طالب 1) istəyən, tələb edən; 2) müştəri, alıcı; 3) bir qızla evlənmək istəyən (*oğlan*); 4) şagird; tələbə.

TAMAM *a.* تمام b a x **təmam**.

TAMAŞA *f.* تماشا b a x **təmaşa**.

TAMAT *a.* طامات yandırıcı şeylər atan hər b aləti.

TAME' *a.* طامع tamahkar, acgöz, gözüdoymaz.

TAMM(Ə) *a.* تام || تامه tam, tamam, bütün.

TAR¹ *f.* تار 1) b a x **tarə¹** (*1-ci mənada*); 2) əziz. **Tari-zülf** تار زلف zülf teli.

TAR² *f.* تار 1) b a x **tarək**; 2) tutqun; 3) aydın görünməyən, yaxşı seçilməyən.

TARAC *f.* تاراج qarət, çapqın, soyğun.

TARE' *a.* طارئ qəfil, gözlənilməz.

TARƏ¹ *f.* تاره 1) tel, sap, iplik; 2) sim (*musiqi alətlərində*); 3) başın ortası; 4) qapan, tərəzi və s. dili.

TARƏ² *a.* تاره b a x **tarət**.

TARƏ³(K) *f.* طاره || تارك b a x **tarik²**.

TARƏM *a.* طارم 1) taxta ev; çardaq; 2) dam; 3) evin üzərində olan qübbə, günbüz; 4) *m.* göy, səma. **Tarəmi-ə'la** طارم اعلا ən yüksək göy, ən uca səma.

TARƏT *a.* تارت dəfə, kərə.

TARƏTƏN *a.* تارتاً dəfələrlə, bir neçə kərə.

TARİD *a.* طارد qovan, rədd edən, uzaqlaşdıran.

TARİƏN *a.* طارئاً qəflətən, gözlənilmədən, birdən-birə.

TARİX *a.* تاريخ 1) müəyyən işin görüldüyü vaxt (*ay, gün və il*); 2) həmin vaxtı göstərən rəqəm; 3) cəmiyyətin inkişafından bəhs edən elm. **Tarixi-din** دين تاريخ din tarixi; **tarixi-hicri** تاريخ هجرى hicri tarix (*Məhəmməd peyğəmbərin Məkkədən Mədinəyə köçdüyü vaxtdan hesablanan müsəlman tarixi*); **tarixi-islam** تاريخ اسلام islam tarixi; **tarixi-miladi** تاريخ ميلادى miladi tarix (*İsa peyğəmbərin anadan olduğu gündən hesablanan tarix*); **tarixi-müqəddəs** تاريخ مقدس müqəddəs tarix.

TARİXƏN *a.* تاريخاً 1) tarix etibarilə; 2) tarixcə.

TARİXİ *a.* تاريخى 1) tarixə aid olan, tarixdə olan; 2) tarixdə tayı-bərabəri olmayan; qeyri-adi, fəvqəladə.

TARİXNƏVİS *a.* تاريخ نويس *və f.* tarixyazan, tarixçi.

TARİXŞÜNAS *a.* تاريخ شناس *və f.* tarixi öyrənən, tarixçi.

TARİK¹ *a.* تارك 1) tərək edən, qoyub gedən; 2) müəyyən (əsasən pis) vərdişdən əl çəkən. **Tariki-dünya** تارك دنيا dünyadan əl çəkib guşənişin olan.

TARİK² *f.* تاريك qaranlıq.

TARİQ *a.* طارق dan ulduzu; Zöhrə.

TARİM *a.* تارم 1) hündür dam; 2) *m.* səma, göy.

TARÜ MAR *f.* تار و مار dağılmış, alt-üst olmuş, məhv edilmiş.

TARÜ PUD *f.* تار و بود 1) ərmiş-argac; 2) *m.* var-yox.

TAS¹ *a.* طاس əsasən hamamda işlədilən su qabı, təşt. **Tasi-fələk** طاس فلك göy qübbəsi.

TAS² *ə. طاس* 1) nörd; 2) nörd oyununda: uduş dövrəsi, üç xal qazanıb udulan oyun.

TASE' *ə. تاسع* 1) doqquzuncu; 2) doqquzuncu övlad (*oğul*).

TASƏ *ə. تاسه* 1) qəm, qüssə; 2) çırpınma, qərərsizlik.

TASIƏ *ə. تاسعه* 1) doqquzuncu; 2) doqquzuncu qız (*övlad*).

TASKÜLAH *f. تاس كلاه* döyüşdə başa qoyulan dəmir papaq; dəbilqə.

TASUA *ə. تاسوعا* məhərrəm ayının doqquzuncu günü, aşura axşamı.

TAUN *ə. طاعون* vəba (*xəstəlik*).

TAV *f. طاو* güc, zor.

TAVAN *f. توان* b a x **təvan**.

TAVANGƏR *f. توانگر* b a x **təvangər**.

TAVUS *ə. طاووس* tovuz (*quş*).

TAVÜ HA *ə. طاوها* Məhəmməd peyğəmbərin adlarından biri.

TAYFA *ə. طایفه* 1) tayfa, qövm, qəbilə; 2) gəmi xidmətçiləri.

TAYİR *ə. طایر* uçan; quş.

TAZƏ *f. تازه || طازه* yeni, təzə.

TAZƏGİ *f. تازگی || طازگی* təzəlik.

TAZƏNDƏ *f. تازنده* 1) tez qaçan, sürətlə gedən; 2) qasid.

TAZƏNİHAL *f. تازه || طازه نهال* 1) yeni qol-budaq atmış cavan ağac; fidan; 2) *m.* cavan, gənc, yeniyetmə.

TAZƏPƏRƏST *f. تازه || طازه پرست* yenilik sevən, yeniliyə meyl edən, yenilik tərəfdarı; mütərəqqi.

TAZİ *f. تازی* 1) ərəb; 2) ərəbcə; 3) ərəblərə aid olan.

TAZİNƏSƏB *f. تازی* və *ə. نسب* ərəb nəslindən olan, ərəb mənşəli.

TAZİYANƏ *f. تازیانه* 1) qamçı, qırmanc; 2) tənbur və b. musiqi alətlərini çalmaq üçün sümük və ya buynuz qırığı; 3) *m.* vasitə, səbəb, alət; 4) qısa satirik şeir növlərindən biri.

TE *ə. تە* ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ت hərfinin adı.

TEYF *ə. طیف* qarabasma, vahimə, kabus.

TEYFBİN *ə. طیف* və *f. بین* qara basmış (*adam haqqında*).

TEYHU *f. تهيو* göyərçin cinsindən quş; cilquşu.

TEYLƏSAN *a.* طيلسان 1) zahidlərin çalmalarından sallanan sarıq ucu; 2) kürkün bir növü.

TEYR *a.* طير quş. **Teyri-əbabil** طيرابابيل çöl qaranquşu.

TEYS *a.* تيس erkək keçi; təkə.

TEYY *a.* طى 1) sarıma, bükmə; 2) kəsmə; 3) keçib başa çatdırma; keçmə.

TEYYİB *a.* طيب yaxşı, gözəl.

TEYYÜL'ƏRZ *a.* طى الارض uzaq məsafəni az zamanda sürətlə getmə, qət etmə.

TƏADİ *a.* تعادى düşmənlik, düşmənçilik.

TƏAHÜD *a.* تعاهد qarşılıqlı öhdəçilik.

TƏAQÜB *a.* تعاقب bir-birinin ardınca getmə, bir-birini təqib etmə.

TƏALA *a.* تعالى || تعالا yüksəlsin, yüksək olsun! (*Allahın adları ilə işlədilir*).

TƏALALLAH *a.* تعالى الله «Allah ucadır!» *m.* nə gözəl! nə yaxşı!

TƏALEYTƏ *a.* تعاليت yüksəltədin!

TƏALİ *a.* تعالى şan-şöhrət qazanma; yüksəlmə.

TƏALİM *a.* تعالم «tə'lim» *c.* 1) təlimlər, məşqlər; 2) öyrədilən fənlər.

TƏALİPƏRVƏR *a.* تعالى və *f.* پرور tərəqqi sevən, yüksəlmək istəyən.

TƏAM *a.* طعام yemək.

TƏAMÜL *a.* تعامل işin adi surətdə baş tutması.

TƏANÜQ *a.* تعانق qucaqlaşma.

TƏARÜF *a.* تعارف bir-biri ilə tanış olma.

TƏARÜZ *a.* تعارض bir-birinə müxalif, zidd olma.

TƏATİ *a.* تعاطى bir-birinə vermə; dəyişmə, mübadilə.

TƏAVİZ *a.* تعاويز «tə'viz» *c.* dualar, pitiklər.

TƏAVÜN *a.* تعاون bir-birinə yardım etmə, bir-birinə əl tutma; köməkləşmə; əməkdaşlıq.

TƏAZÜD *a.* تعاضد bir-birinə arxa olma, yardım etmə.

TƏB *f.* تب qızdırma, isitmə.

TƏB' *a.* طبع 1) damğa, möhür; 2) təbiət, yaradılış, xilqət; 3) çap, nəşr, çap etmə.

TƏBABƏT *a.* طبابت 1) təbiblik, həkimlik; 2) tibb elmi.

TƏBADÜL *a.* تبادل dəyişmə, əvəz etmə, dəyiş-düyüş. **Təbadüli-əfkar** تبادل افکار fikir mübadiləsi.

TƏBAĞÜZ *a.* تباغذ bir-birinə kin bəsləmə, bir-biri ilə düşmənçilik etmə.

TƏBAH *f.* تباہ b a x **təbahi** (1-ci mənada).

TƏBAHİ *f.* تباھی 1) b a x **təbəh**; 2) puçluq, heçlik.

TƏBAXƏT *a.* طباحت aşpazlıq.

TƏBAKİ *a.* تباکی ağlaşma.

TƏBAR¹ *f.* تبار həlak, tələf.

TƏBAR² *f.* تبار əsil, soy, nəsil.

TƏBARƏK *a.* تبارك mübarək(dir)! mübarək (olsun)!

TƏBARƏKALLAH *a.* تبارك الله Allah mübarək eləsin!

TƏBARƏKƏ(T) *a.* تباركته || تباركت (Allah) mübarək eləsin! Mübarəkdir!

TƏBAŞİR *a.* طباشير || طباشير *asli f.* lövhədə və s. yazmaq, divar ağartmaq üçün işlədilən ağ daş.

TƏBAÜD *a.* تباعد bir-birindən uzaq düşmə; uzaqlaşma.

TƏBAYE' *a.* طبایع «təbiət» *c.* 1) xasiyyətlər, təbiətlər; 2) bəsit maddələr. **Təbayei-bəşəriyyə** طبایع بشریه insan xüsusiyyətləri, insan xasiyyətləri.

TƏBAYÜN *a.* تباين 1) iki şey arasındakı ziddiyyət; 2) ortaq bir rəqəm bölünməsi mümkün olmayan iki rəqəm arasındakı münasibət (*məs.:* 7 ilə 9 kimi).

TƏBBAL *a.* طبال təbilçi, təbilçalan.

TƏBBAX *a.* طباخ xörək bişirən; aşpaz.

TƏBCİL *a.* تبجيل ucaltma, tərifləmə.

TƏB'DAR *a.* طبع və *f.* دار təbi olan; təbli.

TƏBDİL *a.* تبدیل 1) başqa şəklə salma; dəyişdirmə; 2) bir dildən başqa dilə çevirmə; tərcümə; 3) paltarını dəyişmə.

TƏBDİLƏN *a.* تبديلاً təbdil edərək; dəyişdirərək.

TƏBƏCCÜR *a.* تبجر içinə dalma, dibinə çatma.

TƏBƏDDÜL *a.* تبدل başqa şəklə düşmə; dəyişmə, dəyişilmə, dəyişiklik.

TƏBƏDDÜLAT *a.* تبدلات «*təbəddül*» *c.* dəyişikliklər.

TƏBƏƏ *a.* تبعه «*təbe*'» *c.* 1) təbe olanlar; 2) *t.* bir dövlətin vətəndaşı olan adam; əhali; rəiyyət.

TƏBƏH *f.* تبه məhv olmuş, xarab olmuş; məhv, puç.

TƏBƏHHÜR *a.* تبهر dərindən düşünmə.

TƏBƏHKAR *f.* تبهكار 1) xarab olan, bərbad olan; 2) öz işindən heç bir fayda görməyən; əhəmiyyətsiz işlər görəni.

TƏBƏXXÜR *a.* تبخر buxarlanma, buğlanma, buğa çevrilmə, qaynayıb buğ olma.

TƏBƏQ *a.* طبق 1) tabaq; 2) bulud (*qab*); 3) bir budağın üstündə olan gül yarpaqları.

TƏBƏQAT *a.* طبقات «*təbəqə*» *c.* təbəqələr.

TƏBƏQATÜL'ƏRZ *a.* طبقات العرض 1) yerin geoloji quruluşu; 2) geologiya.

TƏBƏQDAR *a.* طبق və *f.* دار tabaqda şey gəzdirib satan adam; tabaqçı.

TƏBƏQƏ¹ *a.* طبقه 1) qat, lay; 2) cəmiyyətin ictimai, mədəni və b. xüsusiyyətlərinə görə həmcins hissəsi.

TƏBƏQƏ² *a.* طبقه vərəq, vərəqə.

TƏBƏLLÜŞ *a.* تبلش qarmaqarışıq olmuş; qarışmış.

TƏB'ƏN¹ *a.* تبعاً təbe olaraq, itaət edərək.

TƏB'ƏN² *a.* طبعاً 1) təbiətinə görə; təbiətçə; 2) təbii olaraq.

TƏBƏNNİ *a.* تبنى oğulluğa, övladlığa götürülmə.

TƏBƏR *f.* تبر 1) balta; 2) b a x **təbərzin** (*1-ci mənada*).

TƏBƏRDAR *f.* تيردار 1) balta ilə silahlanmış adam; əsgər; 2) təbərzinli adam (*dərviş haqqında*).

TƏBƏRXUN *f.* تيرخون 1) qırmızı söyüd; 2) quş ovlamaq üçün alət; 3) qırmızı rəng; 4) iydə.

TƏBƏRİ *a.* طبرى Təbəristana aid olan; təbəristanlı.

TƏBƏRQÖ' *a.* تبرقع üzünə niqab salma, örtülmə.

TƏBƏRRİ *a.* تبرى uzaq durma; uzaqlaşma.

TƏBƏRRÖ' *a.* تبرع ianə vermə, ehsan vermə.

TƏBƏRRÜD *a.* تبرد soyuma, soyuqlaşma.

TƏBƏRRÜƏN *a.* تبرعاً ianə yolu ilə ehsan verərək.

TƏBƏRRÜK *a.* تبرك 1) uğur; 2) bərəkət.

TƏBƏRZƏD *f.* تبرزد 1) ağ qəng; nabat; 2) b a x **təbərzin** (*2-ci mənada*); 3) toxumu bərk üzüm növü.

TƏBƏRZİN *a.* تبرزين 1) dərvişlərin gəzdirdikləri aypara şəklində balta; təbərzin; 2) ağ və parlaq və ya bərk və parlaq duz.

TƏBƏSSÜM *a.* تبسم gülümsəmə.

TƏBƏSSÜMRİZ *a.* تبسم və *f.* ريز dodaqaltı gülən; gülümseyən.

TƏBƏSSÜR *a.* تبصر diqqətlə tədqiq etmə, incədən-incəyə nəzərdən keçirmə.

TƏBƏSSÜS *a.* تبصص özünü alçaldıb yalvarma.

TƏB'GAH *a.* طبع və *f.* گاه b a x **təb'xanə**.

TƏBX *a.* طبخ xörək bişirmə; aşpazlıq.

TƏBXAL(Ə) *f.* تب خال || تب خاله uçuq, uçuqlama.

TƏB'XANƏ *a.* طبع və *f.* خانه çapxana, mətbəə.

TƏBXİR *a.* تبخير 1) buğlandırma, buxarlandırma; 2) dezinfeksiya məqsədi ilə buxar vermə.

TƏBİB *a.* طبيب həkim.

TƏBİBA *a.* طبيبا ey həkim! ay doktor!

TƏB'İD *a.* تبعيد uzağa sürgün etmə; uzaqlaşdırma.

TƏ'BİD *a.* تأييد əbədi etmə, əbədiləşdirmə.

TƏBİƏ *a.* تبعه vətəndaşlıq, təbəəlik.

TƏBİƏT *a.* طبيعت 1) təbii şəraitin məcmusu; üzvi və qeyri-üzvi aləm; insan fəaliyyəti ilə yaradılmamış hər şey; 2) *m.* xasiyyət; 3) *m.* adət.

TƏBİİYYAT *a.* طبيعيات «*təbiiyyə*» *c.* təbiət elmləri; *t.* fizika.

TƏBİİ(YYƏ) *a.* طبيعیه || طبيعي 1) təbiətə aid olan; təbiət qanunlarından irəli gələn; 2) süni olmayan; 3) anadangəlmə, fitri; 4) adi, normal; 5) həqiqi, əsil.

TƏBİİYYUN *a.* طبيعيون «*təbii*» *c.* təbiət alimləri.

TƏBİL *a.* طبل *b a x* **təbl.**

TƏBİLZƏN *a.* طبل *və f.* زن *b a x* **təblbaz.**

TƏ'BİR *a.* تعبير 1) ifadə etmə; anlatma; 2) bir məna ifadə edən söz, cümlə, tərkib *və s.*; 3) termin, istilah; 4) yuxuyozma.

TƏ'BİRAT *a.* تعبيرات «*tə'bir*» *c.* təbirlər.

TƏ'BİRNAMƏ *a.* تعبير *və f.* نامه *yuxu* yozan kitab.

TƏ'BİYƏ *a.* تبعیه 1) tərtib etmə; hazırlama; 2) uyğunlaşdırma, uyğun gəlmə, uyğunluq.

TƏB'İYYƏ(T) *a.* تبعیت || تبعیه *təbe* olma, təbəçilik.

TƏBL *a.* طبل 1) böyük nağara; 2) anatomiyada: qulaq pərdəsi.

TƏBLBAZ *a.* طبل *və f.* باز *b a x* **təblzən.**

TƏBLƏ *a.* تبله *xırdavat* gəzdirib satmaq üçün tabaq.

TƏBLƏRZƏ *f.* تبلرزه *titrətmə-qızdırma.*

TƏBLİĞ *a.* تبليغ 1) yetişdirmə, çatdırma, yetirmə (*xəbəri, sözü və s.*); 2) *b a x* **təbliğat.**

TƏBLİĞAT *a.* تبليغات «*təbliğ*» *c.* *t.* bir fikri, nəzəriyyəni müxtəlif yollarla geniş surətdə kütlə arasında yayma.

TƏBLZƏN *a.* طبل *və f.* زن *təbilçi, təbilçalan.*

TƏBRİD *a.* تبريد 1) soyuqluğu artırma; soyutma; 2) *t.* aranı soyutma, sərinləşdirmə.

TƏBRİK *a.* تبريك *xoş xəbər, bayram və s. münasibəti ilə gözdəndirilməsi.*

TƏBRİKNAMƏ *a.* تبريك *və f.* نامه *təbrik məktubu, yazılı təbrik.*

TƏBŞİR *a.* تبشير *muştuluqlama, şad xəbər gətirmə.*

TƏBVİB *a.* تَبْوِيب bablara ayırma, fəsilərə bölmə (*kitab haqqında*).

TƏBYİZ *a.* تَبْيِيز 1) ağartma; 2) yazının üzünü köçürmə, surətini çıxarma.

TƏBYİN *a.* تَبْيِين açıq ifadə etmə, aydın surətdə anlatma.

TƏBZƏDƏ *f.* تَبْزَدَه qızdırmaya tutulmuş; qızdırmalı, isitməli.

TƏBZİR *a.* تَبْزِير dağıtma, israf etmə.

TƏCAHÜD *a.* تَجَاهِد cəhd etmə, səy etmə; çalışma.

TƏCAHÜL *a.* تَجَاهُل yalandan özünü cahil kimi göstərmə, özünü anlamazlığa vurma.

TƏCANÜB *a.* تَجَانِب çəkinmə, qorunma, özünü kənara çəkmə.

TƏCANÜS *a.* تَجَانِس bir cinsdən olma; həmcinslik.

TƏCARİB *a.* تَجَارِب «*təcürübə*» *c.* təcrübələr.

TƏCARİBAT *a.* تَجَارِبَات «*təcarib*» *c.* təcrübələr.

TƏCASÜR *a.* تَجَاسِر cəsərlənmə, cəsəret etmə.

TƏCAVÜZ *a.* تَجَاوُز 1) o tərəfə keçmə; aşma, ötmə; 2) başqasının torpağına soxulma; 3) zor, zorlama.

TƏCAVÜZİ *a.* تَجَاوُزِي təcavüzlə əlaqədar olan.

TƏCAVÜZKAR *a.* تَجَاوُز وَف. كَار 1) təcavüz edən, hücum edən; 2) zorla başqasının torpağını tutan; başqasının hüququna toxunan.

TƏCAVÜZKARANƏ *a.* تَجَاوُز وَف. كَارَانِه təcavüzkarcasına, başqasının torpağını tutaraq və ya hüququna toxunaraq.

TƏCBİR *a.* تَجْبِير sınımış və ya çıxmış sümüyü müalicə etmə; sınıqçılıq.

TƏCDİD *a.* تَجْدِيد təzələmə, yeniləşdirmə. **Təcdidi-matəm** تَجْدِيد مَاتَم yenidən matəm saxlama, təzə matəm.

TƏCƏDDÜD *a.* تَجْدُد yeniləşmə, təzələnmə.

TƏCƏDDÜDBƏXŞ *a.* تَجْدُد وَف. بَخْش təzələyən, yeniləşdirən, yenilik verən.

TƏCƏDDÜDPƏRVƏR *a.* تَجْدُد وَف. پَرَوَر yenilik sevən, yenilik tərəfdarı.

TƏCƏFFÜF *a.* تَجْفُف quruma, quru olma.

TƏCƏHHÜZ *a.* تجهز hazırlanma, hazırlıq.

TƏCƏLLA *a.* تجلا b a x **təcəlli**.

TƏCƏLLİ *a.* تجلی əyan olma, zahir olma; görünmə, təzahür.

TƏCƏLLİGAH *a.* تجلی və *f.* گاه təzahür edən yer, zahir olan yer, çıxış yeri.

TƏCƏLLİSAZ *a.* تجلی və *f.* ساز zahir olan, əyan olan; görünən.

TƏCƏLLÜD *a.* تجلد 1) yalandan özünü cəsarətli göstərmə; 2) inad etmə; inadkarlıq.

TƏCƏMMÖ' *a.* تجمع toplanma, bir yerə yığılma, cəmləşmə.

TƏCƏMMÜD *a.* تجمد donma.

TƏCƏMMÜL *a.* تجمل bəzənmə, süslənmə, zinətlənmə; bəzək, süs, zinət.

TƏCƏMMÜLAT *a.* تجملات «*təcəmmül*» *c.* zinət şeyləri; zinətlər.

TƏCƏNNÜN *a.* تجنن 1) dəli olma, başına hava gəlmə; 2) çıl-ğınlaşma.

TƏCƏRRÜD *a.* تجرد 1) soyunma, çılpaq olma; 2) boşalma; 3) Allaha çatma, tanrıya yetişmə; 4) evlənməyib subay qalma.

TƏCƏSSÜD *a.* تجسد cisim halına düşmə, cisimləşmə.

TƏCƏSSÜM *a.* تجسم 1) cisim kimi görünmə; 2) görünmə, göz önündə canlanma, gözüne görünmə.

TƏCƏSSÜS *a.* تجسس diqqətlə araşdırma; yoxlama.

TƏCƏZZİ *a.* تجزی xırdalanma, xırda-xırda olma.

TƏCFİF *a.* تجفيف qurutma, qurudulma.

TƏCHİL *a.* تجهيل başqasını cahil sayma.

TƏCHİZ *a.* تجهيز hazırlama, təmin etmə.

TƏ'CİB *a.* تعجيب təəccübləndirmə.

TƏ'CİL¹ *a.* تعجيل tələsdirmə.

TƏ'CİL² *a.* تأجيل möhlət təyin etmə, təxirə salma.

TƏ'CİLƏN *a.* تعجيلاً təcili olaraq; təcili.

TƏ'CİN *a.* تعجين yoğurma (*xəmir haqqında*).

TƏ'CİZ *ə. تعجيز* 1) aciz hala salma, fəğırlaşdırma; 2) rahatsız etmə, rahatsızlıq.

TƏCLİD *ə. تجليد* cildləmə, cild çəkmə.

TƏCMİ' *ə. تجميع* toplama, yığma, cəmləşdirmə.

TƏCNİS *ə. تجنيس* 1) iki şeyi bir-birinə bənzər hala salma; 2) söz oyununu işlətmə.

TƏCRİD *ə. تجريد* 1) çılpəqlaşdırma, çılpəq etmə; 2) ayırma, yalnız buraxma; 3) mücərrədləşdirmə.

TƏCRİM *ə. تجريم* cərimə alma; cərimələndirmə.

TƏCRÜBƏ *ə. تجربه* yoxlama, sınaq.

TƏCRÜBƏVİ *ə. تجربوى* b a x **təcrübi**.

TƏCRÜBƏKAR *ə. تجربه كار* təcrübəli, təcrübə sahibi, sınaqdan çıxmış; sınaq olmuş.

TƏCRÜBİ *ə. تجربى* təcrübə ilə olan, təcrübəyə aid olan.

TƏCSİM *ə. تجسيم* cisim şəklinə salma, xəyaldə təcəssüm etdirmə.

TƏCVİD *ə. تجويد* Qur'anı düzgün tələffüzlə oxuma.

TƏCVİF *ə. تجويف* oyma, içini boşaltma.

TƏCVİZ *ə. تجويز* caiz görmə, mümkün hesab etmə.

TƏCZİƏ *ə. تجزئه* b a x **təcziyə**.

TƏCZİYƏ *ə. تجزيه* parçalama, hissələrə bölmə, cüzlərə ayırma.

TƏDABİR *ə. تدابير* «*tədbir*» c. tədbirlər.

TƏ'DAD *ə. تعداد* 1) say, sayma; 2) bir-bir sadalama; 3) miqdar, qədər.

TƏDAFÖ' *ə. تدافع* 1) bir-birini dəf etmə; itələmə; 2) qorunma, müdafiə.

TƏDAXÜL *ə. تداخل* 1) işə qarışma; 2) müdaxilə (*siyasi, iqtisadi, hərbi və s.*); 3) nüfuz etmə qabiliyyəti.

TƏDARÜK *ə. تدارك* hazırlıq, ehtiyat.

TƏDARÜKAT *ə. تداركات* «*tədarük*» c. 1) tədarük edilən şeylər; 2) t. tədarük, tədarük etmə, tədarük edilmə.

TƏDAVİ *ə. مداوى* müalicə etmə; müalicə.

TƏDAVÜL *ə. تداول* əldən-ələ gəzmə, dövr etmə; dolaşma, işlənmə.

TƏDBİR *ə. تدبير* vasitə, yol.

TƏDƏBBÜR *ə. تدبر* tədbir düşünmə.

TƏDƏNNİ *ə. تَدْنَى* alçalma, aşağı enmə, aşağı düşmə.

TƏDƏNNÜS *ə. تَدْنَسُ* kirlənmə, çirklənmə.

TƏDƏRRÜS *ə. تَدْرُسُ* dərs oxuma; təhsil alma.

TƏDƏYYÜN *ə. تَدِينُ* 1) bir dinə tabe olma; 2) dində sabit və möhkəm olma, dini ehkamlara tamamilə riayət etmə; 3) namusluluq.

TƏDFİN *ə. تَدْفِينُ* dəfn etmə; basdırma; dəfn.

TƏ'DİB *ə. تَأْدِيبُ* 1) tərbiyə vermə, tərbiyələndirmə; 2) cinayətkarlara qarşı lazımi qanunların tətbiqi; 3) cəzalandırma, cəza vermə.

TƏ'DİBƏN *ə. تَأْدِيبًا* ədəblə, tərbiyələndirməklə.

TƏ'DİL *ə. تَعْدِيلُ* 1) ədalətlə iş görmə; 2) mötədilləşdirmə.

TƏ'DİYƏ *ə. تَأْدِيهِ* ödəmə, borcu qaytarma, əda etmə.

TƏDQİQ *ə. تَدْقِيقُ* 1) incəltmə, xırdalama, narın etmə; 2) dəqiqləşdirmə, tədqiqat, elmi araşdırma; 3) həqiqəti meydana çıxartmaq üçün incədən-incəyə araşdırma.

TƏDQİQAT *ə. تَدْقِيقَاتُ* «*tədqiq*» *c.* 1) tədqiqlər; 2) *t.* tədqiq etmə, araşdırma.

TƏDMİR *ə. تَدْمِيرُ* darmadağın etmə, pozma.

TƏDNİS *ə. تَدْنِيسُ* kirləndirmə, çirkləndirmə.

TƏDRİC *ə. تَدْرِيجُ* dərəcələmə.

TƏDRİCƏN *ə. تَدْرِيجًا* tədriclə, yavaş-yavaş.

TƏDRİCİ *ə. تَدْرِيجِي* yavaş-yavaş.

TƏDRİS *ə. تَدْرِيسُ* dərs vermə, dərs öyrətmə.

TƏDVİN *ə. تَدْوِينُ* 1) pərakəndə şeirləri divan şəklinə salma, divan bağlama; 2) qüvvədə olan qanunları sistemə salma; 3) məcmuə tərtib etmə.

TƏDVİR *ə. تَدْوِيرُ* 1) dolandırma, fırlatma, fırlandırma; 2) yuvarlaq şəkllə salma; yuvarlaqlaşdırma.

TƏDVİRƏN *ə. تَدْوِيرًا* dolandıraraq.

TƏƏB *ə. تَعَبُ* 1) yorğunluq; 2) zəhmət, əziyyət.

TƏƏBAVƏR *ا. تعب* və *أور* əziyyətli, məşəqqətli, zəhmətli.

TƏƏBBÜD *ا. تعبد* ibadətlə məşğul olma // ibadət.

TƏƏBBÜS *ا. تعبس* üz-gözünü turşutma, qaşqabaq tökmə.

TƏƏCCÜB *ا. تعجب* çaşıb qalma; heyrət.

TƏƏCCÜN *ا. تعجن* xəmir alma; yoğurulma.

TƏƏDDİ *ا. تعدى* 1) həddi aşma; 2) zülm, insafsızlıq; 3) adət, qayda, qanun həddini aşma; 4) qrammatikada: felin təsirliyə keçməsi.

TƏƏDDÜB *ا. تأدب* 1) ədəb və tərbiyə alma; ədəblənmə; 2) ədəb və tərbiyəyə riayət etmə.

TƏƏDDÜD *ا. تعدد* birdən artıq; çox. **Təəddüdi-izdivac** *تعدد ازدواج* bir neçə dəfə evlənmə; çox arvad alma.

TƏƏFFÜF *ا. تعفف* iffətlilik, ismətlilik, əxlaqca təmizlik.

TƏƏFFÜN *ا. تعفن* üfunət vermə, çürüyüb iylənmə.

TƏƏHHÜD *ا. تعهد* 1) öhdəsinə alma, boynuna çəkmə, yerinə yetirəcəyinə söz vermə; 2) poçtla məktub və s. sifarişli göndərmə.

TƏƏHHÜDAT *ا. تعهدات* «*təəhhüd*» *с.* təəhhüdlər, öhdəyə götürülənlər.

TƏƏHHÜL *ا. تأهل* arvad alma; evlənmə.

TƏƏXXÜR *ا. تأخر* geri qalma, sonraya qalma; yubanma.

TƏƏKKÜD *ا. تأكد* 1) təsdiq olma; 2) təkid edilmə; 3) əmin olma; xatircəmlik.

TƏƏQQÜD *ا. تعقد* 1) düşünlənmə, düşünmə; 2) ibarənin anlaşılmaqlığı.

TƏƏQQÜL *ا. تعقل* bir şey haqqında fikirləşmə, baş sındırma; düşünmə.

TƏƏLLÜQ *ا. تعلق* 1) asılı olma, asılılıq; 2) aidlik, mənsubiyyət, münasibət; 3) əlaqə, rabitə, bağlılıq.

TƏƏLLÜQAT *ا. تعلقات* «*təəllüq*» *с.* 1) asılılar, tabelər; 2) bir şeylə bağlı, əlaqəli şeylər.

TƏƏLLÜL *ا. تعلل* bəhanə axtarma, bəhanə gətirərək işdən boyun qaçırma.

TƏƏLLÜM¹ *a. تعلم* 1) öyrənmə; 2) oxuma, təhsil alma.

TƏƏLLÜM² *a. تألم* 1) kədərlənmə; 2) təəssüf etmə; heyifslənmə.

TƏƏMMÜD *a. تعمد* 1) qəsd, niyyət, qərəz; 2) qəsdən etmə, bilə-bilə etmə.

TƏƏMMÜDƏN *a. تعمدًا* qəsdən, bilərəkdən.

TƏƏMMÜDİ *a. تعمدى* qəsdən edilən, hansısa bir məqsədlə edilən, müəyyən niyyətlə edilən.

TƏƏMMÜL *a. تأمل* ətraflı düşünmə, götür-qoy etmə; rəy, mülahizə.

TƏƏMMÜM *a. تعمم* hamıya aid olma; ümumiləşmə.

TƏƏMMÜN *a. تأمن* 1) əmin–amanda olma; 2) şəkk–şübhədən çıxma, xatircəm olma, əmin olma.

TƏƏNNİ *a. تأنى* 1) yavaşıtma, yavaşlıq; 2) səbr edib, gözləmə, fürsət gözləmə.

TƏNNÜD *a. تعند* inad göstərmə, inadçılıq.

TƏƏNNÜS *a. تأنس* ünsiyyət qurma; alışma, alışqanlıq.

TƏƏRRİ *a. تعرى* 1) soyunma, çılpqlaşma; 2) içi boşalma.

TƏƏRRÜB *a. تعرب* 1) ərəb olmadığı halda, özünü ərəb kimi göstərmə; 2) ərəbləşmə.

TƏƏRRÜQ *a. تعرق* tərləmə, tər tökmə.

TƏƏRRÜZ *a. تعرض* 1) sataşma; 2) düşmən torpağına girmə, təcavüz etmə; döyüşə başlama, hücum etmə.

TƏƏRRÜZİ *a. تعرضى* təcavüzlə, döyüşlə, hücumla əlaqədar olan.

TƏƏRRÜZKAR *a. تعرض* və *f. كار* təcavüzkar, hücum edən.

TƏƏSSÜB *a. تعصب* 1) fanatizm; 2) ifrat dərəcədə dindar olduğundan başqa dinlərə kin bəsləmə; 3) fədakarcasına tərəfdar olma.

TƏƏSSÜBKAR *a. تعصب* və *f. كار* b a x **təəssübkeş**.

TƏƏSSÜBKARANƏ *a. تعصب* və *f. كارنه* təəccübkarcasına.

TƏƏSSÜBKƏŞ *a. تعصب* və *f. كش* 1) fanatik, mütəəssib; 2) birinin tərəfini saxlamaqda, qeyrətini çəkməkdə ifrata varma.

TƏƏSSÜR¹ *a. تأثر* 1) bir şeyin təsiri altında olma, təsirini duyma; 2) qəm, kədər duyma, kədərlənmə, mütəəssir olma.

TƏƏSSÜR² *a.* تعسر çətinə düşmə, çətinləşmə.

TƏƏSSÜRAT *a.* تأثرات «*təəssür*» *c.* 1) təsir edən şeylər. 2) *t.* insan şüurunda əmələ gələn iz; təsir.

TƏƏTTÜF *a.* تعطف mərhəmət etmə, yazığı gəlmə, şəfqət göstərmə.

TƏƏŞŞÜQ *a.* تعشق 1) aşiq olma; sevmə; 2) qarşılıqlı sevgi.

TƏƏVVÜZ *a.* تعوذ «əuzü billah» deyərək Allaha tapınma.

TƏƏYYÜD¹ *a.* تعيد bayram münasibətilə bir-birini təbrik etmə; bayramlaşma.

TƏƏYYÜD² *a.* تأيد sağalma, sağlamlaşma.

TƏƏYYUN *a.* تعين 1) əyan olma, meydana çıxma, araya gəlmə; 2) müəyyən olma; aydınlaşma; 3) xas olma; xüsusiləşmə; 4) əyan və böyüklər sırasına keçmə, etibar qazanma.

TƏƏYYÜŞ *a.* تعيش yaşama, həyat sürmə.

TƏƏZZİ *a.* تاذى əziyyət çəkmə, zəhmətə düşmə.

TƏƏZZÜM *a.* تعظم lovğalanma, təkəbbürlü olma, təşəxxüs göstərmə.

TƏƏZZÜR *a.* تعذر 1) üzrlü olma; 2) mümkün olmama; imkansızlıq.

TƏFAXÜR *a.* تفاخر fəxr etmə, öyünmə.

TƏFARIQ *a.* تفريق «*təfriq*» *c.* qiyməti aşağı olan şeylər, ucuz şeylər.

TƏFASİR *a.* تفاسير «*təfsir*» *c.* təfsirlər.

TƏFAÜL *a.* نفاؤل 1) fal açma; 2) xeyrə yozma, ağzını xeyirliyə açma.

TƏFAVÜT *a.* تفاوت fərqləndirici xüsusiyyət, fərq.

TƏFAZÜL *a.* تفاضل artıqlıq, üstünlük.

TƏFƏHHÜM *a.* تفهم dərindən anlama, dərk etmə.

TƏFƏHHÜS *a.* تفحص diqqətlə araşdırma, tədqiq etmə, təhqiq etmə.

TƏFƏXXÜR *a.* تفخر fəxr etmə; öyrənmə.

TƏFƏKKÜR *a.* تفكر 1) fikir; 2) düşünmə, fikirləşmə.

TƏFƏKKÜRAT *a.* تفكرات «*təfəkkür*» *c.* 1) təfəkkürlər, düşüncələr; 2) *t.* təfəkkür.

TƏFƏQQÜH *a.* تفقه fiqh sahəsində təhsil alma, şəriət təhsili alma.

TƏFƏQQÜD *a.* تفقد axtarib soruşma, xəbər tutma.

TƏFƏL *a.* طفل 1) günəşin doğuşu; 2) *m.* uşaqlıq.

TƏFƏNNÜN *a.* تفنن 1) fənlərə, elmlərə aşına olma, onlardan xəbərdar olma; 2) bir işdə, sənətdə məharət göstərmə.

TƏFƏRRÖ' *a.* تفرع 1) şaxələnmə, budaqlanma, budaqlara ayrılma; 2) bölünmə, ayrılma.

TƏFƏRRÜAT *a.* تفرعات «*tafərrö'*» *c.* təfsilat, xırdalıqlar.

TƏFƏRRÜC *a.* تفرج 1) qəm-qüssəni dağıtmaq və ürəyi açılmaq üçün gəzməyə, seyrə çıxma; 2) gəzmə, gəzinti, seyr.

TƏFƏRRÜCGAH *a.* تفرج və *f.* گاه gəzinti yeri, seyrəngah.

TƏFƏRRÜD *a.* تفرد 1) tək olma, yalnız qalma; 2) tayı-bərabəri olmama, misilsizlik; 3) özbaşına qalma.

TƏFƏRRÜĞ *a.* تفرغ dincəlmə, rahatlanma.

TƏFƏRRÜH *a.* تفرح fərəhlənmə, şadlanma, sevinc.

TƏFƏRRÜQ *a.* تفرق dağılma, ayrılma.

TƏFƏRRÜR *a.* تفرر 1) bir yerdə qərar tutma; yerləşmə; 2) sabitləşmə; möhkəmlənmə; 3) uzun-uzadı danışma.

TƏFƏRRÜS *a.* تفرس sezmə, baxma.

TƏFƏSSÖH *a.* تفسح gen-bol olma; genişlənmə.

TƏFƏSSÜX *a.* تفسخ 1) ləğv olma; 2) pozulma; 3) hissələrə ayrılma; yırtılma, parçalanma.

TƏFƏSSÜD *a.* تفسد xarab olma; pozulma.

TƏFƏŞŞİ *a.* تفتشى örtünmə, bürünmə.

TƏFƏVVÜH *a.* تفوه dilə gətirmə; danışma.

TƏFƏVVÜQ *a.* تفوق üstünlük, üstün olma, yüksəklik.

TƏFƏYYÜZ *a.* تفيض feyz alma, feyzlənmə.

TƏFƏZZÜL *a.* تفضل lütf etmə, mərhəmət etmə.

TƏFHİM *a.* تفهيم anlatma, ətraflı surətdə başa salma.

TƏFXİM *a.* تفخيم 1) böyütmə, artırma; 2) bir səsi dolğun tələffüz etmə, vurğulama; sözü diqqəti cəlb edəcək surətdə aydın və bərkədən tələffüz etmə.

- TƏF'İLƏ** *ə. تفعيله* əruz vəznində şeir ölçüsü.
- TƏFRƏ** *ə. طفره* sıçrama, tullanma, hoppanma.
- TƏFRİD** *ə. تفرید* 1) ayırma, təcrid etmə; 2) fərdiləşdirmə.
- TƏFRİH** *ə. تفریح* fərəhləndirmə, sevindirmə.
- TƏFRİQ** *ə. تفریق* 1) ayırma, fərqləndirmə; 2) hesabda: çıxma.
- TƏFRİQƏ** *ə. تفریقه* 1) fikir ayrılığı; 2) qəzətdə və s. hissə-hissə çap olunan əsər; 3) dağınıqlıq, pərakəndəlik; 4) pərişanlıq.
- TƏFRİŞ** *ə. تفریش* döşənmə, salınma.
- TƏFRİT** *ə. تفریط* 1) səhv, nöqsan; səhlənkarlıq; 2) israf etmə, boş yerə sərf etmə.
- TƏFSİQ** *ə. تفسیق* pis işlər gördürmə, günaha sövq etmə.
- TƏFSİL** *ə. تفصیل* ətraflı izah etmə.
- TƏFSİLƏT** *ə. تفصیلات* «*təfsil*»c. t. hərtərəfli müfəssəl.
- TƏFSİLƏN** *ə. تفصیلاً* müfəssəl olaraq; ətraflı.
- TƏFSİR** *ə. تفسیر* 1) mənasını izah etmə, şərh etmə; 2) Qur'anın ayələrinə şərh edən əsər.
- TƏFSİRƏ** *ə. تفسیره* xəstəni müayinə etmə.
- TƏFTİH** *ə. تفتیح* açdırma; açılış.
- TƏFTİK** *ə. تفتیک* atma, darama (*yun, pambıq və s. haqqında*).
- TƏFTİL** *ə. تفتیل* bükmə, burma.
- TƏFTİN** *ə. تفتین* fitnə salma, ara qarışdırma.
- TƏFTİŞ** *ə. تفتیش* yoxlama, gözdən keçirmə, tədqiq etmə.
- TƏFTİŞİ** *ə. تفتیشی* yoxlamaqla əlaqədar olan, təftişdən asılı olan.
- TƏFVİT** *ə. تفویت* fəvtə vermə, əldən çıxarma, əldən qaçırma.
- TƏFVİZ** *ə. تفویض* 1) vəkalət vermə; 2) vəkalətnamə.
- TƏFZİL** *ə. تفضیل* üstün tutma, üstünlük.
- TƏĞAFÜL** *ə. تغافل* 1) özünü bilməməzliyə vurma, özünü xəbərsiz kimi göstərmə; 2) unutmə, yaddan çıxarma; 3) qəflət.
- TƏĞAYÜR** *ə. تغایر* müxtəliflik, cürbəcürlük.
- TƏĞƏDDİ** *ə. تغدی* b a x **təğəzzi**.
- TƏĞƏFFÜL** *ə. تغفل* qəflətdə olma.

TƏĞƏLLÜB *a.* تغلب 1) öhdəsindən gəlmə; 2) qalib gəlib zorla qəsb etmə, malik olma; 3) zorakılıq etmə; zorlama.

TƏĞƏNNİ *a.* تغنى 1) zənginləşmə, mal və sərvətə malik olma; 2) kifayətlənmə, gözütoxluc; 3) oxuma, zümzümə etmə.

TƏĞƏNNÜC *a.* تغنج əzilib-büzülmə, nazlanma.

TƏĞƏYYUR *a.* تغير 1) dəyişmə, başqalaşma; 2) xarab olma.

TƏĞƏZZİ *a.* تغذى bəslənmə, qidalanma.

TƏĞƏZZÜB *a.* تغضب qəzəblənmə, hirsənlənmə.

TƏĞƏZZÜL *a.* تغزل 1) qəzəl söyləmə; 2) lirika; 3) gözəli şeirlə tərənnüm etmə, gözəli tərifləmə; 4) gözələ pərəstiş etmə.

TƏĞLİB *a.* تغليب müəyyən məqsədlə bir sözü başqa mənada işlətmə.

TƏĞLİQ *a.* تغليق bağlama, kilidləmə.

TƏĞLİT *a.* تغليط 1) səhvini çıxarma, yanlış olduğunu əsaslandırma; 2) təşviş.

TƏĞLİZ *a.* تغليظ qəlizləşdirmə, qatılaşıdırma.

TƏĞRİB *a.* تغريب ölkədən çıxarma, qürbətə göndərmə.

TƏĞRİM *a.* تغريم ödənilməli şeyi ödəmə.

TƏĞRİR *a.* تغير müştərini aldatma.

TƏĞSİL *a.* تغسيل yuma, qüsl etmə.

TƏĞŞİYƏ *a.* تغشيه örtmə, bürümə.

TƏĞYİR *a.* تغيير 1) dəyişdirmə, başqa şəkllə salma; 2) pozma, xarab etmə.

TƏĞYİRNAPƏZİR *a.* تغيير və *f.* يذير نا dəyişdirə bilməyən.

TƏĞYİRPƏZİR *a.* تغيير və *f.* يذير dəyişdirə bilən.

TƏĞZİYƏ *a.* تغذيه bəsləmə, qidalandırma.

TƏH *f.* ته aşağı tərəf, dib.

TƏHACUM *a.* تهاجم bir-birinə hücum etmə.

TƏHALÜF *a.* تحالف bir-birini xatircəm etmə.

TƏHALÜK *a.* تهالك təhlükəni nəzərə almayaraq üstünə cumma.

TƏHARƏT *a.* طهارت 1) paklıq, təmizlik; 2) yuyunma, pak olma.

- TƏHARƏTXANƏ** *a.* طهارة *və f.* خانه ayaqyolu.
- TƏHAŞİ** *a.* تحاشى çəkinmə.
- TƏHAVÜN** *a.* تهاون diqqətsizlik, fikir verməmə.
- TƏHAYA** *a.* تحايا «*təhiyyə*» *c.* xeyir-dualar.
- TƏHCİR** *a.* تحجير bir şeyin ətrafına daşdan hasar çəkmə.
- TƏHCİYƏ** *a.* تهجيه *b a x* **təhəcci.**
- TƏHDİD¹** *a.* تحديد hədd təyin etmə, hədd qoyma.
- TƏHDİD²** *a.* تهديد hədələmə.
- TƏHDİDAMİZ** *a.* تهديد *və f.* أميز hədələyən, hədələyici.
- TƏHDİDƏN** *a.* تهديداً təhdüd edərək; hədələyərək.
- TƏHDİS** *a.* تحديث 1) danışma, söyləmə; 2) hədis danışma; 3) təşəkkür etmə.
- TƏHDİYƏ** *a.* تهديه hədiyyə vermə; bağışlama.
- TƏHƏCCİ** *a.* تهجى 1) əlifbanı sıra ilə söyləmə; 2) hecalama, höccələmə.
- TƏHƏCCÜD** *a.* تهجد 1) gecə yatmayıb namaz qılma; 2) gecə namazı.
- TƏHƏCCÜM** *a.* تهجم hücum etmə; basqın.
- TƏHƏCCÜR** *a.* تحجر daşa dönmə, daş kimi bərkimə, daşlaşma.
- TƏHƏDDÜR** *a.* تحدر maili səthə axaraq və ya yuvarlanaraq düşmə, tökülmə.
- TƏHƏDDÜS** *a.* تحدث üzə çıxma, zahir olma.
- TƏHƏFFÜZ** *a.* تحفظ 1) özünü mühafizə etmə; qorunma; 2) karantin.
- TƏHƏFFÜZXANƏ** *a.* تحفظ *və f.* خانه karantinxana.
- TƏHƏFFÜZKAR** *a.* تحفظ *və f.* كار qoruyucu, qoruyan, mühafizəçi.
- TƏHƏFFÜZKARANƏ** *a.* تحفظ *və f.* كارانه qoruyaraq, mühafizə edərək.
- TƏHƏKKÜM¹** *a.* تحكم 1) hakim olma, məhkum etmə; 2) idarə etmə.
- TƏHƏKKÜM²** *a.* تهكم üzdə ciddi olub batində istehza etmə, ələ salma.
- TƏHƏQQÜD** *a.* تحقذ kin saxlama, kinlilik.
- TƏHƏQQÜQ** *a.* تحقق həqiqiliyi meydana çıxma.

TƏHƏLLİ *a.* تحلى zinətlənmə, bəzənmə.

TƏHƏLLÜK *a.* تهلك təhlükəni nəzərə almayaraq əzmlə işə girişmə.

TƏHƏLLÜL *a.* تحلل həll olma.

TƏHƏMMİ *a.* تحمي qorunma.

TƏHƏMMÜL *a.* تحمل 1) yük götürmə; yüklənmə; 2) *m.* dözmə, qatlaşma.

TƏHƏMMÜLFƏRSA *a.* تحمل və *f.* فرسا üzücü, dözülməz.

TƏHƏMMÜLGÜDAZ *a.* تحمل və *f.* گداز dözülməz.

TƏHƏMMÜZ *a.* تحمض turşlaşma.

TƏHƏMTƏN *f.* تهمتن 1) iri cüssəli, boylu-buxunlu; 2) şücaətdə, diribaşılıqda tayı-bərabəri olmayan (*İran əsətirində Rüstəm Zəlin və Bəhrəmin ləqəbi*); 3) qoşun başçısı, baş komandan; 4) pəhləvan.

TƏHƏNNÜQ *a.* تهنق çox arzu etmə; arzulanma.

TƏHƏRRİ *a.* تحرى araşdırma, axtarma.

TƏHƏRRÜK *a.* تحرك 1) hərəkət etmə; hərəkətə gəlmə; 2) ərəb yazısında hərfin hərəkəlməsi.

TƏHƏRRÜR *a.* تحرر azad olma, azadlıq.

TƏHƏRRÜS *a.* تحرس qorunma.

TƏHƏSSÜL *a.* تحصل hasil olma, nəticə çıxma.

TƏHƏSSÜN¹ *a.* تحسن yaxşılaşma.

TƏHƏSSÜN² *a.* تحصن qalxanın arxasına, istehkamin içinə və s. çəkilmə.

TƏHƏSSÜR *a.* تحسر həsrət çəkmə.

TƏHƏŞŞÜD *a.* تحشد yığılma, toplanma.

TƏHƏVVÜL *a.* تحول dəyişmə, başqalaşma, bir haldan başqa hala keçmə.

TƏHƏYYİ *a.* تهیی hazırlanma, hazırlaşma.

TƏHƏYYÜR *a.* تحير heyran olma, heyrət içində qalma, matməəttəl qalma.

TƏHƏYYÜZ *a.* تحيز mövqə qazanma, yer tutma.

TƏHƏZZÜN *a.* تحزن hüznlü olma, kədərli olma.

TƏHƏZZÜR *a.* تحذر çəkinmə, ehtiyat etmə.

TƏHƏZZÜZ *a.* تحزز titrəmə, lərzəyə gəlmə; titrəyiş.

TƏHİ *f.* تهى b a x tohi.

TƏHİDƏST *f.* تهى دست 1) əliboş; 2) *t.* kasıb, yoxsul.

TƏHİMƏĞZ *f.* تهى مغز 1) içiboş, çürük 2) *m.* beyni boş, səfeh.

TƏHİYYAT *a.* تحيات «*təhiyyə*» *c. t.* (Allah) ömür versin!

TƏHİYYƏ¹ *a.* تحية 1) salam, salam vermə; 2) xeyir-dua vermə;
3) birinə «Allah ömür versin!» demə.

TƏHİYYƏ² *a.* تهيه hazırlıq, hazırlama, tədarük.

TƏHKİM *a.* تحكيم 1) möhkəmləndirmə; 2) bənd etmə, bağlama;
3) boynuna qoyma, tapşırma.

TƏHQİQ *a.* تحقيق həqiqəti üzə çıxarma, həqiqəti axtarma; yox-
lama, axtarış.

TƏHQİQAT *a.* تحقيقات «*təhqiq*» *c.* təhqiqlər.

TƏHQİQƏN *a.* تحقيقاً təhqid edərək; yoxlayaraq.

TƏHQİR *a.* تحقير alçaltma.

TƏHQİRAMİZ *a.* تحقير və *f.* أميز təhqirli, təhqiredici, alçaldıcı.

TƏHQİRAT *a.* تحقيرات «*təhqir*» *c.* təhqiredici sözlər, hərəkətlər və s.

TƏHLİF *a.* تحليف 1) and içdirmə; 2) ittifaq bağlama, saziş bağlama.

TƏHLİL¹ *a.* تحليل 1) bir şeyi hissələrinə ayıraraq tədqiq etmə;
2) bir şeyi tərkib hissələrinə (ünsürlərinə) ayırma; 3) əritmə, həll etmə.

TƏHLİL² *a.* تحليل «la ilahə illallah» demə.

TƏHLİYƏ *a.* تحليه bəzəmə, bəzək.

TƏHLÜKƏ *a.* تهلكه qorxu, xətər.

TƏHMİD *a.* تحميد şükr etmə, həmd etmə.

TƏHMİQ *a.* تحميق axmaq sayma, axmaq yerinə qoyma.

TƏHMİL *a.* تحميل 1) yükləmə; 2) vergi, mükəlləfiyyət.

TƏHMİLƏT *a.* تحميلات «*təhmil*» *c.* 1) vergilər; 2) *t.* vergi üsulu.

TƏHN *a.* طحن üyütmə, üyüdülmə.

TƏHNİŞİN *f.* ته نشين «*dibdə oturan*» çöküntü, çökmə.

TƏHNİT *a.* تحنيط heyvan cəsədini qurutma.

TƏHNIYƏ(T) *a.* تهنيه || تهنيت təbrik etmə, mübarəkbadlıq etmə.

TƏHRİB *a.* تهريب 1) qaçırma; 2) qaçmağa kömək etmə; 3) buraxma (*dustaq haqqında*).

TƏHRİF *a.* تحريف faktı saxtalaşdırma.

TƏHRİK *a.* تحريك 1) hərəkətə gətirmə; 2) bir işə çəkmə; təhrik etmə; 3) ərəb yazısında: hərfi hərəkələmə.

TƏHRİQ *a.* تحريق yandırma.

TƏHRİL *a.* تحريل cızma, cizgi, cızıq.

TƏHRİM *a.* تحريم haram etmə, qadağan etmə.

TƏHRİMİ *a.* تحريمى haram şeyə aid olan.

TƏHRİR¹ *a.* تحرير 1) yazı; 2) rəsmi kağız, rəsmi sənəd; 3) qələmə alma; yazma, redaktə etmə.

TƏHRİR² *a.* تحرير azad etmə.

TƏHRİRAT *a.* تحريات «*təhrir*» *c.* rəsmi kağızlar, rəsmi yazılar.

TƏHRİRƏN *a.* تحريراً yazılı surətdə, yazı ilə.

TƏHRİRİ *a.* تحريري yazıya aid olan; yazılı.

TƏHRİS *a.* تحريص tamahlandırma.

TƏHRİZ *a.* تحريض təşviq etmə, həvəsləndirmə.

TƏHSİL *a.* تحصيل 1) ələ gətirmə, hasil etmə; qazanma; 2) elm, məlumat əldə etmə; 3) müntəzəm oxumaq nəticəsində əldə edilən biliklərin məcmusu; 4) dövlət vergisi.

TƏHSİLDAR *a.* تحصيل və *f.* دار 1) təhsilli, savadlı; 2) dövlət vergilərini toplayan məmur.

TƏHSİLİ *a.* تحصيلي təhsilə aid, təhsillə əlaqədar.

TƏHSİLİYYƏ *a.* تحصيليه təhsildarlara topladıqları vergidən verilən maaş.

TƏHSİLKƏRDƏ *a.* تحصيل və *f.* کرده təhsil almış, savadı olan; savadlı.

TƏHSİN ə. تحسين 1) yaxşılaşdırma; 2) alqışlama, tərifləmə, bəyənəmə; afərin.

TƏHŞİD ə. تحشيد bir yerə cəm etmə; toplama, yığma.

TƏHŞİYƏ ə. تحشية 1) haşiyə yazma; 2) bir kitabın, məktubun və s. kənarlarında yazılan yazı.

TƏHT ə. تحت alt, aşağı. **Təhti-tərbiyə** تحت تربية tərbiyəsi altında; **təhti-türab** تحت تراب torpaq altı; basdırma.

TƏHTANİ ə. تحتانی altda olan, altdakı.

TƏHTƏLBƏHR ə. تحت البحر dəniz altında olan, sualtı.

TƏHTƏL'ƏRZ ə. تحت الارض yer altında olan; yeraltı.

TƏHTƏLHESAB ə. تحت الحساب haqq-hesabı sonradan verilmək şərtilə buraxılan (*pul*).

TƏHTƏLLƏFZ ə. تحت اللفظ sözün hərfi mənası // sətri məna.

TƏHTƏSSƏRA ə. تحت الثرى torpağın altı.

TƏHVİL ə. تحويل 1) dəyişdirmə, başqa şəkllə salma; 2) tapşırma, vermə.

TƏHVİN ə. تهوين yüngülləşdirmə // aşağı dərəcəyə endirmə, aşağı salma.

TƏHYİC ə. تهيج həyəcanlandırma, həyəcana gətirmə.

TƏHZİB ə. تهذيب 1) tərbiyə, təlim; öyrənmə, öyrətmə; 2) islah etmə; düzəltmə. **Təhzibi-əxlaq** تهذيب اخلاق əxlaqı islah etmə, tərbiyələndirmə.

TƏHZİN ə. تحزين kədərli etmə, hüznə salma.

TƏHZİZ ə. تهزير yavaşca əsdirmə, titrətmə; titrəyiş.

TƏXALÜF ə. تخالف bir-birinə qarşı çıxma; müxalifət, ziddiyyət.

TƏXATÜR ə. تخاطر xatirə gətirmə, yada salma.

TƏXCİL ə. تخجيل xəcalət vermə; utandırma.

TƏXDİR ə. تخدير qaçırma (*qız haqqında*).

TƏXƏDDÜR ə. تخدر örtünmə, yaşınma.

TƏXƏLXÜL ə. تخلخل şişib qabarma, çox yeri tutma.

TƏXƏLLİ ə. تحلى 1) boşalma, boş qalma; 2) yalnız qalma.

TƏXƏLLÜF *ا. تخلف* uyğun gəlməmə, uyuşmama, bir şeyin ziddinə olma.

TƏXƏLLÜQ *ا. تخلق* müəyyən xasiyyətə malik olma.

TƏXƏLLÜS *ا. تخلص* 1) qurtarma, xilas olma; 2) tanınmış şəxsin müəyyən məqsədlə özü üçün götürdüyü əlavə ad.

TƏXƏMMÜR *ا. تخمر* 1) xəmir halına gəlmə, xəmir kimi olma; 2) turşuma; çaxıra dönmə.

TƏXƏRRÜŞ *ا. تخرس* 1) qaşınma, qıcıqlanma; 2) göynəmə, sızıldama.

TƏXƏSSÜS *ا. تخصص* 1) ixtisas qazanma; ixtisaslaşma; 2) xüsusi olma; məxsusluq.

TƏXƏŞŞÖ' *ا. تخشع* təvazökarlıq, özünü aşağı tutma.

TƏXƏŞŞÜN *ا. تخشن* sərtləşmə.

TƏXƏTTÜR *ا. تخطر* xatırlanma.

TƏXƏVVÜF *ا. تخوف* qorxuya düşmə; xovlanma.

TƏXƏYYÜB *ا. تخيب* məyus olma, ümidini üzmə, ümitsizliyə düşər olma.

TƏXƏYYÜL *ا. تخيل* xəyala gəlmə, təsəvvür etmə; fantaziya.

TƏXƏYYÜLAT *ا. تخيلات* «*təxəyyül*» xəyala gələn şeylər; xəyaldakılar.

TƏXFİF *ا. تخفيف* 1) xəfifləşdirmə, yüngüllətmə, azaltma, zəiflətmə; 2) asanlaşdırma; 3) sözün müəyyən hissəsinin ixtisarı.

TƏ'XİR *ا. تأخير* gecikdirmə, yubatma.

TƏXLİF *ا. تخليف* 1) xalisliyini pozma; qarışdırma; 2) təşviş, narahatlıq.

TƏXLİT *ا. تخليط* qarışdırma, qarışdırılma.

TƏXLİYƏ *ا. تخليه* 1) boşaltma, boşaldılma; 2) evakuasiya etmə.

TƏXMİN *ا. تخمين* zənn etmə, təqribi miqdar göstərmə.

TƏXMİNƏN *ا. تخميناً* təxminlə, təqribən.

TƏXMİNİ *ا. تخميني* gözəyarı, təqribi.

TƏXMİR *ا. تخمير* 1) yoğurma, yoğurulma; 2) mayalandırma.

TƏXMİS *ə.* تخمیس bir şeyi beşqat və ya beşguşəli etmə; 2) beşləmə, beşə çatdırma; 3) şeirin bir beytinə üç misra əlavə edib beş misralı etmə; 4) beş misradan ibarət şeir, beşlik; müxəmməs.

TƏXRİB *ə.* تخریب xarab etmə; dağıtma, dağıdılma.

TƏXRİBAT *ə.* تخریبات «*taxrib*» *c. t.* 1) müharibə, təbii fəlakət və s. nəticəsində dağıntı; 2) dövlətin həyata keçirdiyi tədbirlərə müxtəlif gizli yollarla mane olma.

TƏXRİF *ə.* تخريف cəfəngiyat, boş söz, axmaq söz.

TƏXRİŞ *ə.* تخريش qıcıqlandırma, qaşındırma; qıcıqlanma, qaşınma.

TƏXSİS *ə.* تخصيص 1) həsr etmə, bir şeyi biri üçün ayırma, birinə məxsus etmə; 2) xüsusiləşdirmə.

TƏXSİSAT *ə.* تخصیصات «*taxsis*» *c. t.* bir şəxs, iş üçün ayrılan pul və s.

TƏXT *f.* تخت 1) padşahların oturduqları böyük bəzəkli kürsü; 2) çarpayı. **Təxti-rəvan** تخت روان *b a x təxtəvan*.

TƏXTDAR *f.* تختدار «*taxtı olan*» padşah, hökmdar.

TƏXTƏ *f.* تخته 1) taxta; 2) yazı lövhəsi; 3) tikə, parça. **Təxtəiməşq** تخته مشق *b a x təxtə-tə'lim; təxtə-tə'lim* lövhə, yazı taxtası.

TƏXTƏPUŞ *f.* تخته پوش «*taxta ilə örtülmüş*» 1) taxtapuş; 2) damda paltar qurutmağa məxsus yer.

TƏXTGAH *f.* تختگاه 1) taxt qoyulan yer; 2) *m.* taxt.

TƏXTİƏ *ə.* تخطئه *b a x təxtiyə*.

TƏXTİM *ə.* تختيم möhürləmə, möhür basma.

TƏXTİT *ə.* تخطيط 1) xətt çəkmə, xətləmə; cızma, cızıq; 2) plan çəkmə, çertyoj çəkmə.

TƏXTİYƏ *ə.* تخطيه səhvini çıxarma, güzgün olmadığını göstərmə.

TƏXTNİŞİN *f.* تختنشین «*taxtda oturan*» *m.* hökmdar, padşah.

TƏXTRƏVAN *f.* تختروان at, dəvə və s. dalında və ya insanların çiyində aparılan içərisində hökmdarlar, xanımlar, xəstələr və b. oturduğu kəcavə növü.

- TƏXVİF** *a.* تخويف qorxutma, təhdid etmə.
- TƏXVİFAT** *a.* تخوفات «*təxvif*» *c.* qorxular // qorxunc şeylər.
- TƏXYİL** *a.* تخييل xəyaldə canlandırma, fikrinə gətirmə.
- TƏXYİR** *a.* تخيير iki şeydən birini seçməyə hüququ olma.
- TƏXZİB** *a.* تخضيب boyama, rəngləmə.
- TƏKAFÖ'** *a.* تكافؤ eyni olma, eyni cür olma.
- TƏKALİF** *a.* تكاليف «*təklif*» *c.* təkliflər.
- TƏKAMÜL** *a.* تكامل kamala çatma; təkmilləşmə.
- TƏKAPU** *f.* تكاپو 1) ora-bura qaçma, çalışıb-çabalama; 2) çaxnaşma, hay-küy, mərəkə.
- TƏKASÜF** *a.* تكاثف sıxlaşma, qatılaşma // kəsifləşmə.
- TƏKASÜL** *a.* تكاسل tənbəllik, başısoyuqluq, kəsəlet.
- TƏKASÜR¹** *a.* تكاثر çoxalma, artma.
- TƏKASÜR²** *a.* تكاسر işıq şüalarının bir-birini sındırması.
- TƏKAVƏR** *f.* تكاور 1) sürətlə hərəkət edən; yüyürən; 2) at; 3) dəvə; **Təkavəri-fələk** تكاور فلك «*fələyin atı (dəvəsi)*» *m.* göy, səma.
- TƏKBƏND** *f.* تكبند toqqa, kəmər, qayış.
- TƏKBİR** *a.* تكبير namaz qılarkən «Allahü əkbər!» demə. **Təkbir-istiftah** تكبير استفتاح namazın başlanğıcında oxunan dua.
- TƏKBİRXAN** *a.* تكبير və *f.* خوان camaat namazında qabaqda durub «Allahü əkbər» söyləyən adam; təkbirçi.
- TƏKDİR** *a.* تكدير 1) bulandırma (*su və s. haqqında*); 2) kədərləndirmə, qəmləndirmə; 3) əziyyət vermə; incitmə; 4) məzəmmət, danlaq, pisləmə.
- TƏKƏBBÜR** *a.* تكبر lovğalanma.
- TƏKƏDDÜR** *a.* تكدر 1) duruluğunu, saflığını itirmə; bulanma; 2) *m.* kədərli, qəmli.
- TƏKƏFFÜL** *a.* تكفل zəmin olma, öhdəyə alma, boynuna çəkmə.
- TƏKƏLLÜF** *a.* تكلف 1) zəhmətə qatlaşma, əziyyətə dözmə; 2) çalışıb-çabalama; çabalama; 3) saxtəlik, sünilik; 4) rəsmiyyətçilik.
- TƏKƏLLÜM** *a.* تكلم danışma, söyləmə.

TƏKƏLLÜS *a.* تكلس kirəcə çevrilmə; kirəcləşmə.

TƏKƏMMÜL *a.* تكمل kamala çatma, təkmilləşmə // bitkinlik, kamillik.

TƏKƏMMÜN *a.* تكمن pusquya durma, marığa girmə.

TƏKƏRRÜM *a.* تكرر hörmətə layiq olma; hörmətlilik.

TƏKƏRRÜR *a.* تكرر təkrarlanma.

TƏKƏSSÜR¹ *a.* تكثر çoxalma, artıb bollaşma; çoxluq.

TƏKƏSSÜR² *a.* تكسر qırılma, sınma, şikəst olma.

TƏKƏVVÜN *a.* تكون var olma, mövcud olma; vücuda gəlmə, yaranma.

TƏKƏYYÜF *a.* تكيف keflənmə, nəşələnmə.

TƏKFİL *a.* تكفيل birisinin öhdəsinə vermə, boynuna qoyma.

TƏKFİN *a.* تكفين kəfənə sarıma; kəfənləmə.

TƏKFİR *a.* تكفير birisinin sözünə və işinə əsasən onun kafirliyi haqqında hökm etmə, dini icmaddən qovulmaq haqqında hökm vermə.

TƏKFU *f.* تكفو hakim, hökmdar.

TƏ'KİD *a.* تأكيد 1) sağlamaşdırma, möhkəmlətmə; 2) təkrar etmə, israr etmə; 3) öz fikrinin, sözünün üstündə durma.

TƏ'KİDƏN *a.* تأكيداً 1) təkrar edərək; təkrarən; 2) öz fikrinin, sözünün üstündə duraraq; israrla.

TƏKLİF *a.* تكليف 1) irəli sürmə; 2) məcbur etmə, məcburiyyət; 3) çağırış, dəvət; 4) dini borc, vəzifə. **Təklifi-şaqq** تكليف شاق çox zəhmət tələb edən iş, çətin vəzifə.

TƏKLİL *a.* تكليل başa tac və ya çiçəkdən əklil qoyma.

TƏKLİS *a.* تكليس kirəcləndirmə, kirəcə döndərmə.

TƏKMİL *a.* تکميل 1) kamala çatdırma, təkmilləşdirmə; 2) bitirmə, sona çatdırma.

TƏKNİYƏ *a.* تكنيه künyə vermə, künyə qoyma.

TƏKRAR *a.* تكرر bir işi bir neçə dəfə görmə, bir fikri dəfələrlə demə.

TƏKRARƏLƏTTƏKRAR *a.* التكرار على التكرار b a x **təkrarən**.

TƏKRARƏN *a.* تَكَرَّرًا təkrar edərək; təkrar-təkrar.

TƏKRİM *a.* تَكْرِيم 1) təzim etmə, hörmət etmə; 2) böyütmə, əzizləmə.

TƏKRİMƏN *a.* تَكْرِيْمًا hörmət və təzim edərək; hörmət məqsədi ilə

TƏKRİR *a.* تَكْرِيْر təkrar, təkrarlama.

TƏKSİB *a.* تَكْسِيْب qazandırma, qazanma, kəsb etmə.

TƏKSİF *a.* تَكْسِيْف 1) qatılaştırma, kəşifləşdirmə; 2) bulandırma, parlaqlığını pozma.

TƏKSİR¹ *a.* تَكْسِيْر چoxaltma, artırma.

TƏKSİR² *a.* تَكْسِيْر قırma, sındırma.

TƏKUDO(V) *f.* تَكُو دو yortma, sürətlə qaçma.

TƏKVİN *a.* تَكْوِيْن 1) var etmə, vücuda gətirmə; 2) yaratma, xələf etmə.

TƏKYƏ *a.* تَكْيِه 1) söykənmə, istinad etmə; 2) b a x **təkyəgah**, **təkyəgəh**.

TƏKYƏGAH, TƏKYƏGƏH *a.* تَكْيِه və *f.* گاه || گاه 1) söykəncək yer; istinadgah; 2) dərvişlərin, müridlərin toplandıqları və fikrə məşğul olduqları yer; 3) şiələrin məhərrəmlik mərasimi keçirdikləri yer.

TƏKYƏNİŞİN *a.* تَكْيِه və *f.* نَشِيْن təkyədə oturan, təkyədə olan.

TƏKZİB *a.* تَكْذِيْب yalanını üzə çıxarma, yalanını tutma.

TƏQABÜL *a.* تَقَابُل 1) qarşı-qarşıya gəlmə, rast gəlmə, üz-üzə gəlmə; 2) qarşılığı olma, bir şeyi əvəz edib yerini tutma.

TƏQARİR *a.* تَقَارِيْر «*təqirir*» *c.* şifahi söylənən sözlər.

TƏQARÜB *a.* تَقَارُب 1) bir-birinə yaxınlaşma, bir-birinə yaxın olma; 2) əruz vəznində bir bəhrin adı.

TƏQARÜN *a.* تَقَارُن 1) birləşdirmə; 2) qarşılaşdırma, müqayisə etmə.

TƏQAS(S) *a.* تَقَاص əvəz çıxma, qisas alma.

TƏQASÜM *a.* تَقَاسْم bölüşdürmə, paylaşdırma.

TƏQASÜR *a.* تَقَاصِر səhlənkərləşmə, başısoyuqluq etmə.

TAQATÖ' *a.* تَقَاتِع bir-biri ilə kəsişmə.

TƏQATÜR *a.* تقاطر damcılama, damcı-damcı axma.

TƏQAÜD *a.* تقاعد ictimai həyatda rəsmi fəaliyyətini başa vurub istirahətə çıxma.

TƏQAÜDİYYƏ *a.* تقاعديه 1) təqaüdə çıxandan sonra əvvəlki əməyinə görə dövlət tərəfindən ödənilən vəsait; 2) tələbələrə kömək üçün verilən vəsait.

TƏQAVİM *a.* تقاویم «*təqvim*» *c.* təqvimlər

TƏQAZA *a.* تقاضا 1) tələb, istəmə; 2) lazım olma, lüzum; 3) ehtiyac.

TƏQBİH *a.* تقبیح qəbahətləndirmə, pisləmə, bəyənməmə.

TƏQBİL *a.* تقبیل 1) öpmə; 2) cənuba doğru getmə.

TƏQDİM *a.* تقديم 1) irəli sürmə, irəli çəkmə; 2) bir şəxsin hüzzuru-na bir şey gətirmə; vermə; 3) birisini başqasına təqdim etmə.

TƏQDİMƏ *a.* تقديمه təqdim olunan şey; hədiyyə, sovqat.

TƏQDİR *a.* تقدير 1) alın yazısı, qəza-qədər; 2) qiymət qoyma, qiymətini müəyyən etmə; qiymətləndirmə; 3) bəyənmə; 4) birisinin hünər və bacarığını etiraf etmə; 5) miqdarını müəyyənləşdirmə; 6) fərz, ehtimal. **Təqdiri-qəza'** تقدير قضا' alın yazısı, tale.

TƏQDİRƏN *a.* تقديرًا qədir-qiymətini bilərək, təqdir edərək.

TƏQDİRİ *a.* تقديری qəza-qədərə aid olan.

TƏQDİS *a.* تقدیس 1) müqəddəs sayma; 2) əziz tutma; əzizləmə; 3) həsr etmə; ithaf; 4) hörmət, sitayiş etmə.

TƏQƏBBÜL *a.* تقبل qəbul etmə; alma, öhdəyə alma.

TƏQƏBBÜS *a.* تقبس 1) iqtibas olunma, götürülmə; 2) qazanma.

TƏQƏBBÜZ *a.* تقبض 1) büzülmə; 2) qəbiz olma, qarnı bağlanma.

TƏQƏDDÜM *a.* تقدم 1) irəli keçmə, irəlidə olma; 2) ötmə, keçmə.

TƏQƏDDÜS *a.* تقدس müqəddəs sayılma.

TƏQƏLLÜB *a.* تقلب 1) bir yandan o biri yana dönmə; çevrilmə; 2) alt-üst olma; 3) dəyişmə; 4) fıırıldağ, kələk.

TƏQƏLLÜD *a.* تقلد 1) boynuna salma, boynundan asma; 2) öhdəsinə götürmə; öhdəlik.

TƏQƏLLÜS *a.* تقلص gödəlmə, daralma, kiçilmə, yığılma.

- TƏQƏMMÜS** *ə. تقمص* 1) köynək geymə; 2) döndərmə, çevirmə.
- TƏQƏRRÜB** *ə. تقرب* 1) yaxın olma; yaxınlaşma, yanaşma; 2) yaxın əlaqə, yaxın münasibət.
- TƏQƏRRÜR** *ə. تفرر* yerləşmə, bir yerdə qərar tapma; sabitləşmə.
- TƏQƏTTÜR** *ə. تقطر* 1) damcı-damcı axma; damcılama; 2) distilə etmə, çəkmə (*araq, gülab və s. haqqında*).
- TƏQƏYYÖH** *ə. تقيح* çirk etmə, irin gəlmə.
- TƏQƏYYÜD** *ə. تقيد* 1) bağlanma, əlaqədar olma; 2) çalışıb-çabalama, səy etmə.
- TƏQFIYƏ** *ə. تقفيه* qafiyələndirmə.
- TƏQİ** *ə. تقي* mömin, dindar.
- TƏ'QİB** *ə. تعقيب* 1) ardınca düşmə, arxasınca getmə; izləmə, güdmə; 2) bir işin ardını davam etdirmə.
- TƏ'QİBAT** *ə. تعقيبات* «*tə'qib*» *c. t.* təqib etmə, güdmə.
- TƏ'QİBƏN** *ə. تعقيباً* 1) ardınca düşərək, arxasınca gedərək; 2) qovaraq, izləyərək; 3) işi davam etdirərək.
- TƏ'QİD** *ə. تعقيد* 1) düyün bağlama, düyünləmə; 2) *m.* qarışıqlıq, dolaşıqlıq; 3) mürəkkəblilik, çətinlik; 4) aydın olmama, bəlli olmama; anlaşılmazlıq.
- TƏ'QİM** *ə. تعقيم* 1) səmərəsiz qoyma; nəticəsiz; 2) dezinfeksiya.
- TƏ'QİYƏ** *ə. تعقيه* 1) ehtiyatlı olma; 2) bir dinə və ya məsləkə mənsub olmasını gizlətmə; öz etiqadını, məsləkini başqasına bildirməmə; 3) nəfsini haramdan saxlama, haramdan çəkinmə.
- TƏQLİB** *ə. تقليب* 1) döndərmə, çevirmə; 2) bir şeyin şəkil və qəlibini dəyişdirmə.
- TƏQLİD** *ə. تقليد* 1) taxma, asma, boynuna keçirmə; 2) bənzətmə, oxşatma, yamsılama; 3) saxta, surroqat.
- TƏQLİDƏN** *ə. تقليدًا* təqlid edərək; yamsılayaraq.
- TƏQLİDİ** *ə. تقليدي* təqlid edilən, təqlid olunan.
- TƏQLİL** *ə. تقليل* azaltma, aşağıya endirmə.
- TƏQLİLƏN** *ə. تقليلاً* azaldaraq, aşağıya endirərək.

TƏQRİB *a.* تقريب 1) yanaşdırma, yaxınlaşdırma; 2) təxmin; 3) bəhanə, əsas.

TƏQRİBƏN *a.* تقريباً təqribi olaraq, təxminən.

TƏQRİBİ *a.* تقريبي təxmini, gözəyarı, təqribən.

TƏQRİR *a.* تقرير 1) yerləşdirmə; 2) sabitləşdirmə, möhkəmləndirmə; 3) demə, bəyan etmə; 4) boynuna alma, iqrar etmə.

TƏQRİRAT *a.* تقارير «*təqrir*» *c. t.* 1) şifahi sözləmə; 2) izah etmə.

TƏQRİRİ *a.* تقريري şifahi.

TƏQRİZ *a.* تقریظ müsbət rəy, resenziya.

TƏQSİM *a.* تقسيم 1) bölmə, hissələrə ayırma; 2) bir çalğıcının ifa etdiyi musiqi; solo.

TƏQSİMAT *a.* تقسمات «*təqsim*» *c.* hissələr, parçalar.

TƏQSİR *a.* تقصير 1) bacardığı işi etməmə; 2) qısaltma; 3) günah, suç.

TƏQSİRKAR *a.* تقصير və *f.* كار təqsirli, günahkar, suçlu.

TƏQSİT *a.* تقسيط hissə-hissə ödəmə.

TƏQŞİR *a.* تفسير qabığıni çıxartma; soyma.

TƏQTİ' *a.* تقطيع 1) kəsmə, parçalama; 2) şeiri vəzn və qafiyəsinə görə təqtlərə ayırma.

TƏQTİR *a.* تقطير 1) damcı-damcı tökmə; damcılama; 2) distilə etmə; çəkmə.

TƏQVA *a.* تقوى 1) Allahdan qorxub pis işdən çəkinmə; 2) din-darlıq, möminlik.

TƏQVİM *a.* تقويم 1) vaxtın dövrünü təbiət hadisələrinə görə hesablanma sistemi; 2) cədvəl. **Təqvimi-Əfrənci** تقويم افرنجي Avropa təqvimi.

TƏQVİYƏ(T) *a.* تقوية || تقويه 1) qüvvətləndirmə, qüvvətini artırma, qüvvət vermə; 2) möhkəmlətmə, möhkəmləndirmə, bərkitmə.

TƏQYİD *a.* تقييد 1) zəncirləmə; 2) qeyd etmə; 3) şərt bağlama.

TƏL' *a.* طلع tozcuq (*bitkilərdə erkək cinsiyyət hüceyrəsi*).

TƏLAFİ *a.* تلافى qisas alma, əvəzini çıxma.

TƏLAHÜQ *a.* تلاحق bir-birinin arxasınca gəlib birləşmə; bir-birinə qatılma.

TƏLAQ *a.* تلاق b a x **tələq**.

TƏLAQƏT *a.* طلاق açıq-aşkar, sərbəst danışma qabiliyyəti; səlislik, rəvanlıq.

TƏLAQİ *a.* تلاقى 1) bir-birinə yetişmə; birləşmə; 2) görüşmə.

TƏLAMİZ *a.* تلاميذ «tilmiz» *c.* şagirdlər.

TƏLASİM *a.* تواسم «tilsim» *c.* tilsimlər.

TƏLASÜQ *a.* تلاصق bir-birinə bitişmə; yapışma.

TƏLAŞ *a.* تلاش 1) iztirab çəkərək, tələsmə; 2) gurultu-patıltı, hay-küy, çaxnaşma; 3) səy etmə, çalışma.

TƏLAŞİ *a.* تلاشى tələşa aid olan, tələşa salan.

TƏLATÜF *a.* تلاطف bir-birinə xoş sözlər söyləmə, lütfkarlıq göstərmə.

TƏLATÜM *a.* تلاطم bir-birinə çarpma, şiddətlə dalğalanma; coşma.

TƏLAVƏT *a.* تلاوت gözəllik, gözəşirinlik.

TƏLAYE' *a.* طابع «təliə» *c.* kəşfiyyatçılar.

TƏLBİS *a.* تلبيس 1) geyindirmə, geydirmə; 2) *m.* saxtakarlıq, fırıldaq, aldatma.

TƏLBİYƏ *a.* تلبيه həcc mərasimində «Ləbbeyk» nidası.

TƏLƏB *a.* طلب 1) bir şeyi qəti şəkildə istəmə; 2) qəti istək.

TƏLƏBAT *a.* طلبات «tələb» *c.* 1) tələb olunan şeylər; 2) *t.* tələb; tələb etmə, istəmə.

TƏLƏBBÜS *a.* تلبس geyinmə.

TƏLƏBDAR *a.* طلب və *f.* دار b a x **tələbkar**.

TƏLƏBƏ *a.* طلبه «talib» *c.* 1) tələb edənlər; 2) *t.* ali və ya orta ixtisas məktəbində təhsil alan gənc.

TƏLƏBKAR *a.* طلب və *f.* كار tələb edən, tələbi olan.

TƏLƏF *a.* تلف məhv olma, yox olma.

TƏLƏFAT *a.* تلفات «tələf» *c.* qırılan canlılar; məhv olan şeylər.

TƏLƏFFÜZ *ə. تلفظ* 1) sözün şifahi deyilməsi; 2) sözü söyləmə tərz, ifa tərz, şivə.

TƏLƏHHÜB *ə. تلهب* alovlanma; parlama, parlaqlıq.

TƏLƏHHÜF *ə. تلهف* tələf olan bir şeyə heyfsilənmə.

TƏLƏHHÜM *ə. تلحم* ət bağlama, ətlə örtülmə; ətlənmə.

TƏLƏQ *ə. تلق* boşama, boşanma.

TƏLƏQQİ *ə. تلقى* 1) bir-biri ilə görüşmə, bir-birinə rast gəlmə; 2) qəbul etmə, alma; 3) bir şeyə münasibətini bildirmə.

TƏLƏQQÜB *ə. تلقب* özünə ləqəb götürmə.

TƏLƏ'LÖ' *ə. تالؤ* parıldama, parlama.

TƏLƏMMÖ' *ə. تلمع* 1) işıqlanma, nurlanma, şəfəqlənmə; 2) rənglənmə, boyanma, müxtəlif rənglər vermə.

TƏLƏMMÜZ *ə. تلمذ* şagird olma; şagirdlik.

TƏL'ƏT *ə. طلعت* 1) üz, surət, çöhrə; 2) görkəm, zahiri görünüş; 3) çıxma, doğma, tülu (*Günəş və ya Ay haqqında*).

TƏL'ƏTGAH *ə. طلعت* və *f. گاه* 1) Günəşin, Ayın, işıqın doğduğu yer; 2) *m.* şərq.

TƏLƏTTÜF *ə. تطف* mehribanlıq, lütfkarlıq, incə rəftar.

TƏLƏVVÜN *ə. تلون* 1) rəngdən-rəngə girmə, rəng dəyişdirmə; 2) *m.* dönüklük, səbatsızlıq, qararsızlıq.

TƏLƏVVÜS *ə. تلوث* bulaşma, bulanma, çirkəbə batma.

TƏLƏZZÜC *ə. تلزج* yapışma.

TƏLƏZZÜZ *ə. تلذذ* ləzzət duyma, həzz alma, zövq alma.

TƏLFIQ *ə. تلفيق* birləşdirmə.

TƏLFIN *ə. تلفين* yerləşdirmə, bir yerə toplama.

TƏLH *ə. طلع* akasiya; ağ yasəmən.

TƏLHİB *ə. تلهيب* alovlandırma, alışıdırma, odlandırma.

TƏLX *f. تلخ* acı, zəhər. **Təlx-övqat** تلخ اوقات *b a x təlxməzəc* // *təlxmizəc* (*2-ci mənada*).

TƏLXBAR *f. تلخبار* 1) acı meyvəli (*ağac haqqında*); 2) *m.* nəticəsi yaxşı olmayan, pis nəticə verən.

TƏLXGU *f.* تلخگو *b a x* təlxgöftar.

TƏLXGÖFTAR *f.* تلخگفتار *acı*dil, *acı* danışan.

TƏLXİ *f.* تلخی *acı* danışma; *acı*lıq.

TƏLXİS *a.* تلخیص müfəssəl yazılmış bir şeyi qısaca ifadə etmə, xülasə etmə.

TƏLXİSİ *a.* تلخیصی hökmdara təqdim olunacaq yazını qısa yazan məmur.

TƏLXKAM *f.* تلخكام «*kefi acı*» *m.* kefsif, məyus.

TƏLXMƏZAC // **TƏLXMİZAC** *f.* تلخ və *a.* مزاج 1) hövsələsiz; 2) ovqatı təlx, kefi-əhvalı pis.

TƏLXNAK *f.* تلخناك 1) acıtəhər; 2) *m.* xoşagəlməz.

TƏLXTƏ'M *f.* تلخ və *a.* طعم *dadı* *acı* olan, *acı* *dadan*.

TƏLİƏ *a.* طليعه öndə gedib yol və düşmənin haqqında məlumat toplayan əsgəri hissə, kəşfiyyatçı dəstəsi.

TƏ'LİF *a.* تأليف əsər yazma, kitab tərtib etmə.

TƏ'LİFAT *a.* تاليفات «*tə'lif*» *c.* əsərlər.

TƏ'LİFKƏRDƏ *a.* تأليف və *f.* کرده toplanıb tərtib edilmiş; yazılmış.

TƏ'LIQ *a.* تعليق 1) asma; 2) əlaqələndirmə, bağlama; 3) yubatma, təxir; 4) ərəb yazısında xətt növlərindən biri.

TƏ'LIQƏ *a.* تعليقه 1) rəsmi məktub; 2) hüsnxət nümunəsi yazılmış lövhəcik.

TƏ'LİL *a.* تعليل səbəbini göstərmə, əsaslandırma.

TƏ'LİM *a.* تعليم öyrətmə, məşq.

TƏ'LİMAT *a.* تعليمات «*tə'lim*» *c.* 1) təlimlər; 2) *t. b a x* **tə'limnamə**.

TƏ'LİMXANƏ *a.* تعليم və *f.* خانه təlim keçirilən yer.

TƏ'LİMNAMƏ *a.* تعليم və *f.* نامه qayda-qanunun, qərarın və s. tətbiqinə dair göstəriş; yuxarı idarənin tapşırıqlarının məzmununun aşağı idarəyə izahı.

TƏL'İN *a.* تلعين lənət oxuma, lənətləmə.

TƏLQ *ا. طلق* *asl f. talk (texnikada və təbabətdə işlədilən yağlıtə-hər yumşaq ağ toz).*

TƏLQİB *ا. تلقيب* ləqəb vermə.

TƏLQİN *ا. تلقين* 1) öyrətmə, beyninə yeritmə; 2) öyüd, nəsihət; 3) hipnoz; 4) müsəlmanlarda: ölü basdırılan zaman qəbir üstündə oxunan dualardan biri.

TƏLL *ا. تل* tərə, tərəcik.

TƏLMİH *ا. تلميح* zərbi-məsəldən, şeirdən və s. müəyyən hissəni öz əsərinə daxil etmə.

TƏLSİM *ا. تلتيم* 1) örtmə, üzünü örtmə, yaşmaqlanma (*qadın haqqında*); 2) öpüş, busə.

TƏLTİF *ا. تلطيف* 1) yaxşılıqla könlünü alma; 2) mükafatlandırma.

TƏLVİH *ا. تلويح* 1) əllə işarə etmə; 2) tərپətmə, yelləmə, oynatma (*əl haqqında*); 3) çalma (*qanad haqqında*).

TƏLVİN *ا. تلوين* 1) boyama, rəngələmə; 2) rəngbərənglik.

TƏLVİS *ا. تلويث* 1) murdarlama, bulaşdırma, çirkləndirmə; 2) *m.* qarışdırma, düzəlməsi çətin olan hala gətirmə.

TƏLYİN *ا. تليين* yumşaltma.

TƏ'M *ا. طعام* 1) tam, dad; 2) yemə; 3) *m.* zövq.

TƏMADİ *ا. تمادي* davam etmə; uzanma.

TƏMALÜK *ا. تمالك* başqasının mal-mülkünü yiyələnmə, ona sahib olmaya çalışma.

TƏMAM *ا. تمام* 1) tam, bütöv; 2) hamı, hamısı; 3) son, axır.

Təmami-süxən *تمام سخن* sözün sonu, danışığın axırı.

TƏMAMƏN *ا. تماماً* tamamilə, büsbütün, hamılıqla.

TƏMAMƏT *ا. تمامت* tamlıq, tamamlıq.

TƏMAMƏYAR *ا. تمام عيار* xalis, saf, qatışığı olmayan.

TƏMAMİ *ا. تمامی* büsbütün; hamısı.

TƏMAMİYYƏT *ا. تماميت* tam olma, tamamlıq; tamlıq, bütövlük.

TƏMARÜZ *ا. تمارض* yalandan xəstələnmə, özünü xəstəliyə vurma.

TƏMAS *ا. تماس* 1) toxunma, sürtünmə; 2) əlaqəli olma; əlaqə.

TƏMASİL *a.* تماثل «*timsal*» *c.* timsallar, misallar.

TƏMASÜL *a.* تماثل bir-birinə bənzəmə, bənzəyiş.

TƏMAŞA *f.* تماشا 1) baxıb seyr etmə; 2) görməli, baxmalı və ya görməli yer, mərasim və s.; 3) hazır mətn əsasında quraşdırılmış dram, faciə və ya komediya.

TƏMAŞAGAH // TƏMAŞAGƏH *f.* تماشاگاه || تماشاگاه tamaşa yeri, əyləncə yeri.

TƏMAŞAGƏR *f.* تماشاگر tamaşaçı.

TƏMAYÜL *a.* تمايل 1) bir tərəfə əyilmə, meyil etmə; 2) *m.* əsas yoldan, əsas xətdən kənara çıxma.

TƏMCİD *a.* تمجيد 1) böyük hesab etmə; böyütmə; 2) tərif etmə; tərifləmə; 3) sübh azanından sonra oxunan dua.

TƏMDİD *a.* تمديد uzatma, çəkmə.

TƏMƏ' *a.* طمع 1) tamah; 2) göz dikmə, acgözlük.

TƏMƏDDÖH *a.* تمدح öz-özünü tərifləmə; öyünmə.

TƏMƏDDÜN *a.* تمدن 1) mədəni olma; mədəniləşmə; 2) mədəniyyət.

TƏMƏDDÜNPƏRVƏR *a.* تمدن və *f.* پرور mədəniyyət tərəfdarı; tərəqqipərvər.

TƏMƏKKÜN *a.* تمکن yer tutma, sakin olma; yerləşmə.

TƏMƏL *a.* تمل özül, bina, bünövrə.

TƏMƏLLÜK *a.* تملك yiyələnmə, sahiblənmə.

TƏMƏLLÜQ *a.* تملق yaltaqlanma, yaltaqlıq.

TƏMƏNNA *a.* تمنا b a x **təmənni** (*1-ci və 2-ci mənalarda*).

TƏMƏNNİ *a.* تمنى 1) 1) salam, təşəkkür, razılıq əlaməti olaraq sağ əli aşağı tərəfdən dodağa toxundurub alına qoyma; 2) *m.* xahiş, istək, dilək; 3) arzu olunan şey, mətləb; 3) dua.

TƏMƏRKÜZ *a.* تركز 1) mərkəzləşdirmə, mərkəzləşmə; 2) toplama, yığıma, cəmləmə.

TƏMƏRRÜD *a.* تمرد 1) qarşı durma, inad göstərmə; dikbaşlıq; 2) asi olma, itaət etməmə; 3) qiyam, üsyan.

TƏMƏRRÜN *ə. تمرن* 1) təkrar edərək alışıma, vərdis etmə;
2) məşq, təlim.

TƏMƏSXÜR *ə. تمسخر* məsxərəyə qoyma, lağa qoyma, istehza etmə.

TƏMƏSKÜN *ə. تمسكن* miskinləşmə, fağırlaşma, yazıq günə düşmə.

TƏMƏSSÜK *ə. تمسك* 1) yapışma, tutma; 2) veksəl.

TƏMƏSSÜL *ə. تمثل* 1) bir şəkil və ya bir surətdə təcəssüm etmə;
2) oxşama, bənzəmə; 3) həzm etmə; 4) nümunə kimi qəbul etmə.

TƏMƏŞŞÜQ *ə. تمشق* məşq etmə.

TƏMƏTTÖ' *ə. تمتع* 1) xeyir götürmə, mənfiət əldə etmə; qazanma; 2) istifadə etmə; 3) əylənmə; 4) həvəs, meyil.

TƏMƏVVÜC *ə. تموج* dalğalanma, ləpələnmə, çalxalanma.

TƏMƏVVÜL *ə. تمول* mal-dövlət qazanma, varlanma.

TƏMƏVVÜT *ə. تموت* bir bədən üzvünün və ya onun bir hissəsinin çürüməsi.

TƏMƏVVÜZ *ə. تموز* yazın orta ayı.

TƏMƏYYÜZ *ə. تميز* tay-tuşundan ayrılma, fərqlənmə, seçilmə.

TƏMƏZZÜQ *ə. تمزق* yırtılma, parçalanma.

TƏMHİL *ə. تمهيل* möhlət vermə, vaxt vermə.

TƏMHİR *ə. تمهير* möhür vurma, möhürləmə.

TƏ'MİQ *ə. تعميق* 1) dərinləşdirmə, dərin qazma; 2) çox dərindən araşdırma, ətraflı tədqiq etmə, təhqiq etmə.

TƏ'MİL *ə. تعميل* yerinə yetirmə, əməl etmə.

TƏ'MİM *ə. تعميم* 1) bir işi hamıya aid etmə, ümumiləşdirmə;
2) intişar etmə; yayma.

TƏMİMƏ *ə. تميمه* boyundan asılan dua.

TƏ'MİMƏN *ə. تعميمًا* hamıya aid olaraq; ümumiyyətlə.

TƏ'MİMNAMƏ *ə. تعميم و f. نامه* yazılı göstəriş.

TƏ'MİN *ə. تأمين* 1) təchiz; 2) şəkk-şübhədən çıxarma; xatircəmlilik.

TƏ'MİNAT *ə. تأمينات* «*tə'min*» *c. t.* 1) zəmanət; 2) təmin etmə.

TƏ'MİR *ə. تعمیر* xarab olan yerlərini düzəltmə.

TƏ'MİRXANƏ *a.* تعمیر və *f.* خانه təmir emalatxanası.

TƏMKİN *a.* تمكين 1) özünü ağır aparma, vüqar; 2) yerləşmə, qərarlaşma; 3) səbir etmə; qatlaşma.

TƏMLİH *a.* تملیح 1) duza qoyma; duzlama; 2) *m.* sözarası yaxşı məzmunlu, ürəyəyatan təbir işlətmə.

TƏMLİK *a.* تمليك mülk, mal sahibi etmə.

TƏMMA' *a.* طماع son dərəcə acgöz, son dərəcə tamahkar; gözüdoymaz.

TƏMMƏ(T) *a.* تمت || تم ərəbcə «bitdi», «qurtardı», «tamam oldu», «son» mənasında kitabların axırında yazılan söz.

TƏMR *a.* تمر dəymiş xurma.

TƏMRİN *a.* تمرين 1) təkrar etdirə-ətdirə alışdırma; 2) tapşırıq; 3) idman hərəkəti.

TƏMSİL *a.* تمثيل 1) bənzətmə, oxşatma, təşbeh; 2) misal kimi işlədilən; misal, nümunə; 3) tamaşa göstərmə; 4) satirik və nəsihətətamiz məzmunlu kiçik həcmli bədii əsər.

TƏMSİLƏT *a.* تمثيلات «*təmsil*» *c.* 1) təmsillər; 2) komediyalar; 3) *t.* komediya.

TƏMŞİH *a.* تمشيه yürütmə, irəlilətmə.

TƏMTƏRAQ *a.* طمطراق dəbdəbə, təntənə.

TƏMVİH *a.* تمويه 1) su əlavə etmə; 2) *m.* təmtəraqlı danışıqla özünü haqlı göstərməyə çalışma.

TƏMYİZ *a.* تمييز 1) ayırma, seçmə, təfavüt qoyma; 2) təmiz; 3) şikayət, kassasiya.

TƏMYİZƏN *a.* تمييزاً şikayət yolu ilə, kassasiya ilə.

TƏMZİQ *a.* تمزيق yırtma, parçalama.

TƏN *f.* تن 1) bədən, gövdə, əndam; 2) cisim, əşya.

TƏ'N *a.* طعن b a x tə'nə. Tə'ni-rəqib رقيب rəqibin tənəsi; düşmənin zərbəsi.

TƏNAB *a.* طناب ip, örkən.

TƏNAD(D) *a.* تناد pərakəndə olma; dağıl(ış)ma.

TƏNADİ *a.* تنادى 1) bir-birini səsləmə; 2) toplanma, toplanış.

TƏNAFÜR *a.* تنافر 1) bir-birindən ürküb qaçma; 2) müəyyən səbəbdən hərfin və ya sözün pis tələffüz edilməsi.

TƏNAHİ *a.* تناهى bitmə, tükənmə, sona çatma.

TƏNAQÜZ *a.* تناقض sözlərin bir-birinə uyğun gəlməməsi.

TƏNAQÜS *a.* تناقص azalma, əskilmə.

TƏNAKÖH *a.* تنكح evlənmə, nikaha girmə.

TƏNASAN *f.* تن أسان asudə.

TƏNASÜX *a.* تناسخ 1) ruhun bir bədəndən başqasına, bəzən isə insandan heyvana və ya əksinə keçməsi; 2) bəzi canlıların öz şəklini dəyişməsi (*məsələn, barama qurdunun kəpənəyə çevrilməsi*).

TƏNASÜXİ *a.* تناسخى tənəsüx edən, ruha aid olan.

TƏNASÜL *a.* تناسل 1) nəsil yetişdirmə, doğub-törəyərek artma; 2) kişi və ya qadın cinsiyyət orqanı.

TƏNASÜR *a.* تناصر 1) bir-birinə kömək etmə; köməkləşmə; 2) bir-birini müdafiə etmə.

TƏNAVƏR *f.* تناور boy-buxunlu, kürəkli, cüssəli.

TƏNAVÜL *a.* تناول yemə və ya içmə; qida, dərman və s. qəbul etmə.

TƏNAZÖ' *a.* تنازع çəkişmə, vuruşma, tutaşma.

TƏNAZÜR *a.* تناظر 1) bir-birinə baxma; 2) bir-biri ilə mübahisə etmə; 3) qarşılıq; 4) simmetriya.

TƏNBEH *a.* تنبيه b a x **tənbih**.

TƏNBƏL *f.* تنبل işləmək istəməyən adam.

TƏNBƏLXANƏ *f.* تنبلخانه tənbellərin olduğu yer, ev.

TƏNBİH *a.* تنبيه 1) oyandırma, oyatma; 2) ağılı başına yığma; 3) çəkəndirmə, bir işi görməməyi tövsiyə və ya əmr etmə; 4) cəza, cəzalandırma; 5) danlama, danlaq, tənbeh etmə. **Tənbih-i-amm** تنبيه عام ümumi danlaq, ümumi qınaq.

TƏNBUL *a.* تنبول hindlilərin diş və dodaqlarını qaraltmaq üçün işlətdikləri bitkinin yarpağı.

TƏNBUR *a.* طنبور || تنبور *asli f.* simli Şərq musiqi aləti.

TƏNBURİ *a.* طنبورى || تنبورى tənburçalan.

TƏNCİYƏ *a.* تنجيه xilas etmə, qurtarma, nicat vermə.

TƏN-DÜRÜST *a.* تندرست 1) canı-başı salamat, vücudu sağlam;
2) boy-boxunlu, kürəkli.

TƏNDÜRÜSTİ *f.* تندرستى tən-dürüslük, sağlamlıq.

TƏ'NƏ *a.* طعنه 1) qaxınc, şikayət, etiraz; 2) vurma (*bıçaq, süngü*,
qılınc, nizə *və s. ilə*). **Tə'nei-düşmən** طعنه دشمن düşmən zərbəsi.

TƏNƏBBÖ' *a.* تنبؤ peyğəmbərlik iddiasına düşmə.

TƏNƏBBÖH *a.* تنبه başına ağıl qoyma; oyatma.

TƏNƏBBÜT *a.* تنبت bitmə, göyərmə, cücərmə.

TƏNƏFFÜR *a.* تنفر 1) nifrət etmə, nifrətlənmə; 2) iyrenmə.

TƏNƏFFÜS *a.* تنفس 1) nəfəs alma-nəfəs vermə; 2) iş arasında
istirahət, yorğunluğunu alma // istirahət.

TƏNƏFFÜSXANƏ *a.* تنفس خانه *və f.* istirahət otağı, istirahət
üçün yer.

TƏNƏHNÖH *a.* تنحنح boğaz arıtlama, yüngül öskürmə.

TƏNƏKKÜR *a.* تنكر özünü bildirməmə, tanınmaz şəkklə düşmə.

TƏNƏSSÜM *a.* تنسم 1) hava alma; 2) xoş iy qoxulama; 2) meh
əsməsi; nəsim.

TƏNƏSSÜR *a.* تنصر xristian olma, xaçpərəst olma, nəsrani olma.

TƏNƏ'ÜM *a.* تنعم naz-nemət içində yaşama, bol-firavan həyat
sürmə.

TƏNƏVVÖ' *a.* تنوع bir neçə növdən ibarət olma, çeşid-çeşid olma.

TƏNƏVVÜR *a.* تنور 1) işıldama, parıldama; 2) *m.* ziyalılaşma, bi-
likli olma.

TƏ'NƏZƏN *a.* طعنه *və f.* زن 1) tənə vuran, qaxınc edən; 2) dan-
layan; 3) rişxənd edən; rişxəndici.

TƏNƏZZÖH *a.* تنزه gəzinti; ekskursiya.

TƏNƏZZÜL *a.* تنزل 1) aşağı düşmə; enmə, gerilmə; 2) özünü
aşağı tutma.

TƏNƏZZÜLAT *a.* تنزلات «*tənəzzül*» *c.* tənəzzüllər, geriləmələr.

TƏNƏZZÜLƏN *a.* تنزلاً tənəzzül edərək, geriləyərək.

TƏNFİR *a.* تنفير iyrendirmə, nifrətləndirmə.

TƏNG *f.* تنگ 1) dar, darısqal; 2) darıxmış, bezmiş, usanmış; 3) tövşük, tövşümə; 4) *m.* səthi dolanacaq; yoxsulluq, kasıblıq.

TƏNGÇƏŞM *f.* تنگ چشم gözü götürməyən; paxıl.

TƏNGÇƏŞMİ *f.* تنگ چشمی gözü götürməmə; paxıllıq.

TƏNGDƏST *f.* تنگ دست əli aşağı; yoxsul, kasıb.

TƏNGDƏSTİ *f.* تنگ دستی əliaşağılıq, yoxsulluq, kasıblıq.

TƏNGDİL *f.* تنگ دل ürəyi darıxan; qəmli, kədərli.

TƏNGDİLİ *f.* تنگ دلی ürəyi darıxma; qəmlilik, kədərliklik.

TƏNGİ *f.* تنگی darlıq, tənqlik.

TƏNGNA(Y) *f.* تنگ نا || تنگ نای 1) darlıq, sıxıntı; 2) dar yer;

SIXINTI.

TƏNGNƏFƏS *f.* تنگ və *a.* نفس 1) sinəgir; 2) nəfəsi tutula-tutula.

TƏNGNƏFƏSİ *f.* تنگ və *a.* نفسی sinəgirlik.

TƏNGZƏRF *f.* تنگ və *a.* ظرف 1) darısqal; 2) dözülməz.

TƏNHA *f.* تنها 1) yalqız, tək; 2) boş; 3) ancaq, təkçə.

TƏNHANİŞİN *f.* تنهاشین təkbaşına oturan, tək yaşayan.

TƏNXAH *f.* تنخواه öz canına qulluq edən, öz canını bəsləyən.

TƏNİDƏ *f.* تنیده 1) toxunmuş, əyrilmiş; 2) bezdirilmiş.

TƏNİN¹ *a.* تنین tanin (*bitki qabığından alınan özlü maddə*).

TƏNİN² *a.* طنین 1) cingilti; vızılı; uğultu; danqıltı; 2) rezonans.

TƏNİNƏNDAZ *a.* طنین və *f.* انداز cingildəyən; vızıldayan; uğuldayan; danqıldayan.

TƏ'NİS¹ *a.* تأنیث ərəb qrammatikasında: isim və ya feli qadın cinsində işlətmə.

TƏ'NİS² *a.* تأنیس 1) ünsiyyətə cəlb etmə; 2) alışdırma, əhliləşdirmə, ələ öyrətmə.

TƏNKAR *f.* تکار b a x **tinkar**.

TƏNKİH *a.* تنکيح evləndirmə.

TƏNKİL *ə.* تنكيل 1) uzaqlaşdırma, rədd etmə; 2) başqalarına ibrət olacaq cəza vermə.

TƏNKİR *ə.* تنكير 1) tanınmaz hala salma; dəyişdirmə; 2) ərəb qrammatikasında: ismi müəyyənlik artıqlı olmadan işlətmə.

TƏNKİS *ə.* تنكيت başısağğı çevrilmə, kəlləmayallaq olma.

TƏNQİD *ə.* تنقيد 1) görülmüş işin yanlış və qüsurlu cəhətlərini aşkara çıxartma; 2) müəyyən bir əsəri qiymətləndirmə; 3) müəyyən bir əsərin nöqsanlarını demə.

TƏNQİDŞÜNAS *ə.* تنقيد və *f.* شناس tənqidçi.

TƏNQİDŞÜNASI *ə.* تنقيد və *f.* شناسی tənqidçilik.

TƏNQİH *ə.* تنقيح 1) lazımsız hissələri ataraq təmizləmə; 2) adamların sayını və maaşını azaltmaqla aralarında bərabərlik yaratma.

TƏNQİS *ə.* تنقيص aşığı endirmə; azaltma.

TƏNQİT *ə.* تنقيط 1) hərflərə nöqtə qoyma; nöqtələmə; 2) durğu işarəsini qoyma.

TƏNQİYƏ *ə.* تنقيه 1) arıtlama, təmizləmə; 2) yuma; 3) imalə.

TƏNMİQ *ə.* تميق gözəl xətlə yazma.

TƏNNAZ *ə.* طناز 1) zarafatçı, zarafatçılıq; 2) məsxərəçi, istehzaçı.

TƏN(N)UR *ə.* تنور 1) təndir; 2) dezinfeksiya aləti.

TƏNNURƏ *ə.* تنوره 1) dərvişlərin geydikləri ətəyi enli paltar; 2) dövrə vurma; dolanma.

TƏNNURƏPUŞ *ə.* تنوره və *f.* پوش tənnurə geymiş, əynində tənnurə olan.

TƏNPƏRVƏR *f.* تن پرور 1) öz canına qulluq edən, öz rahatlığını hər şeydən üstün tutan; 2) qarınqulu.

TƏNSİB *ə.* تنسيب münasib görmə, uyğun hesab etmə.

TƏNSİF *ə.* تنصيف yarı bölmə; yarılama; iki bərabər hissəyə ayırma.

TƏNSİQ *ə.* تنسيق nizama salma; sıralama, düzəltmə.

TƏNSİR *ə.* تنصير 1) xaç suyuna salma mərasimi; 2) xristianlaşdırma, xristian etmə.

TƏNSUQ *f.* تنسوق 1) az tapılan qiymətli şey; 2) müxtəlif formalarda bişirilən ədvəli fətir.

TƏNŞİT *a.* تنشيط şənləndirmə, şadlandırma.

TƏNŞUR *f.* تنشور üzərində ölü yuyulan taxta.

TƏNTİF *a.* تنظيف dərmanla bədəndəki tükələri təmizləmə.

TƏNUMƏND *f.* تنومند 1) vücudlu, cüssəli, enlikürək; 2) qocaman.

TƏNVİM *a.* تنويم yuxulatma.

TƏNVİN *a.* تنوين ərəb yazısında ad qruplu sözlərin son hərfi üzərində qoyulan qoşa zəmmə və qoşa fəthə, altında qoyulan qoşa kəsre işarələri; zərflərin son hərfi üzərində qoyulan qoşa fəthə işarəsi.

TƏNVİR *a.* تنوير nurlandırma, işıqlandırma; işıq yandırma.

TƏNVİRİ *a.* تنويرى evdə, küçədə və s. işıq yandırmaqla məşğul olan adam; işıqçı.

TƏNZİF *a.* تنظيف 1) təmizləmə, pak etmə; 2) nazik cuna.

TƏNZİH *a.* تنزيه 1) təmizləndirmə, pak etmə; 2) *m.* mənəvi paklıq, daxili təmizlik.

TƏNZİL *a.* تنزيل 1) aşağı salma; endirmə; 2) güzəşt, əksiltmə (*qiymət və s haqqında*).

TƏNZİM *a.* تنظيم 1) sıralama, sıraya düşmə; 2) nizama salma; düzəltmə; 3) qələmə alma, yazma; nəzmə çəkmə; 4) islah etmə, yoluna qoyma.

TƏNZİR *a.* تنظير 1) bənzətmə; 2) bir şeirə nəzirə yazma.

TƏNZİRƏN *a.* تنظيراً 1) bənzədilərək; 2) bir şeirə nəzirə olaraq, ona bənzədilərək.

TƏPİDƏ *f.* تپيده titrək, əsən; *m.* qərarlısız.

TƏPİŞ *f.* تپيش 1) iztirab, həyəcan; 2) ürək döyüntüsü, ürək çırpıntısı; sarsıntı.

TƏR *f.* تر 1) yaş, nəm, islaq; 2) təzə.

TƏRACİM *a.* تراجم daşlama, daşlanma; daşqalaq etmə, daşla öldürmə.

TƏRADƏ *a.* طرادە yastı dibli qayıq.

TƏRADÜF *a.* ترادف 1) bir-birinin ardınca getmə, bir-birini izləmə; 2) sözlərin eyni və ya çox yaxın mənalı olması // sinonimlik.

TƏRAFÖ' *a.* ترافع bir-birinə qarşı iddia ilə məhkəməyə müraciət etmə.

TƏRAXİ *a.* تراخی 1) sustalma, boşalma; 2) ağır tərpənmə; 3) səhlənkarlıq; 4) tənbellik.

TƏRAKİB *a.* تراكب «*tərkib*» *c.* tərkiblər.

TƏRAKÜM *a.* تراكم bir-birinin üstünə toplanma; yığılma.

TƏRANƏ *f.* ترانه 1) nəğmə, mahnı, şərqi; 2) melodiya.

TƏRANƏKEŞ *f.* ترانه کش bəstəçi, bəstəkar.

TƏRANƏPƏRDAZ *f.* ترانه پرداز nəğmə oxuyan, mahnı oxuyan.

TƏRANƏSAZ *f.* ترانه ساز ahənglə oxuyan, tərənnüm edən.

TƏRAŞ *f.* تراش b a x **tiraş**.

TƏRAŞƏ *f.* تراشه b a x **tiraşə**.

TƏRAŞİDƏ *f.* تراشیده b a x **tiraşidə**.

TƏRAVƏT *a.* طراوت təzəlik, təzə olma, tər olma.

TƏRAVİH *a.* تراويح ramazan (orucluq) gecələrində axşam namazından sonra qılınan iyirmi rükətlik namaz.

TƏRAZ *f.* تراز 1) səth, səviyyə; 2) balans; 3) şaquli və üfüqi düzlüyü yoxlamaq üçün bəna və xarratların işlətdiyi alət, taraz; 4) bəzək, süs.

TƏRAZƏNDƏ *f.* ترازنده bəzək-düzək verən, bəzəyən.

TƏRAZİ *a.* تراضی bir-birini razı salma, razılaşma.

TƏRAZU *f.* ترازو tərəzi.

TƏRBİ' *a.* تربيع 1) dördə çatdırma, dörd etmə; 2) dördə bölmə; 3) eni və uzununu eyni olan; kvadrat; 4) bir ədədi öz-özünə vurma; 5) göydəki Aynın bir və ya üç həftəlik olması; 6) bir qitə şeirin hər misrasına üç və ya hər beytinə iki misra artıraraq onu dördlük formasına salma.

TƏRBİƏN *a.* تربيعاً enini və uzununu hesablayaraq.

TƏRBİYƏ(T) *a.* تربيه || تربيت 1) bəsləyib yetişdirmə; böyütmə; 2) özünü aparma qaydası; əxlaq; 3) vərdiş etdirmə; alışdırma.

TƏRBİYƏ(T)AMUZ *a.* تربیت || تریبیه və *f.* آموز tərbiyə öyrədən, tərbiyə verən; tərbiyəçi; mürəbbi.

TƏRCİ' *a.* ترجیع geri çevirmə; döndərmə; tərcümə etmə, çevirmə.

TƏCRİBƏND *a.* تجریع və *f.* بند qafiyələri müxtəlif olan bir neçə hissədən ibarət şeirin hər hissəsinin sonunda eynilə təkrar olunan beyt; bu formada yazılmış şeir.

TƏRCİH *a.* ترجیح bir şeyi başqasından üstün tutma, daha artıq bəyənmə.

TƏRCÜMAN *a.* ترجمان 1) tərcüməçi, mütərcim, dilmanc; 2) izah, təfsir, şərh; 3) *m.* birisinin məqsəd və məramını ifadə edən vasitə; ifadəçi.

TƏRCÜMƏ *a.* ترجمه bir dildən başqa dilə çevirmə. **Tərcümeihal** ترجمه حال avtobiografiya; bioqrafiya.

TƏRÇEŞM *f.* ترجمش gözü yaşlı, ağlar.

TƏRD *a.* طرد qovma, uzaqlaşdırma.

TƏRDAMƏN *f.* تردامن 1) namussuz, qeyrətsiz; 2) tərbiyəsiz, əxlaqsız.

TƏRDƏST *f.* تردست əldən iti, diribaş, cəld.

TƏRDƏSTİ *f.* تردستی əldən itilik, diribaşlıq, cəldlik.

TƏRDİF *a.* تردیف ardınca getmə, təqib etmə.

TƏRƏB *a.* طرب sevinc, şadlıq, şənlik.

TƏRƏBƏNGİZ *a.* طرب və *f.* انگیز sevinc gətirən, şadlığa səbəb olan; şənləndirən.

TƏRƏBNAK *a.* طرب və *f.* ناك sevincək, şad, şən.

TƏRƏBNİSAR *a.* طربنثار sevinc saçan; şənləndirən.

TƏRƏBZA *a.* طرب və *f.* زا sevinc doğuran.

TƏRƏCCİ *a.* ترجی 1) ümid etmə; arzulama, umma; 2) rica etmə.

TƏRƏDDÜD *a.* تردد 1) get-gəl, gedib-gəlmə; hərəkət; 2) qətiyyətsizlik, nə edəcəyini bilməmə; 3) şübhə, şəkk-şübhə.

TƏRƏF *a.* طرف 1) yan, cəhət; 2) ölkə, məmləkət.

TƏRƏFDAR *a.* طرف və *f.* دار b a x **tərəfgir**.

TƏRƏFEYN *a.* طرفين iki tərəf, bir-biri ilə danışıq apararı iki adam və ya iki dövlət.

TƏRƏFFÖ' *a.* ترفع 1) ucalma, yüksəlmə; 2) rütbəcə artma.

TƏRƏFGİR *a.* طرف və *f.* گير b a x **tərəfkeş**.

TƏRƏFKEŞ *a.* طرف və *f.* كش tərəfini saxlayan.

TƏRƏH *a.* ترح qəm, qüssə.

TƏRƏHHÜM *a.* ترحم yazığı gəlmə, rəhm etmə; mərhəmət.

TƏRƏHHÜMƏN *a.* ترحمأ rəhm edərək; mərhəmətlə.

TƏRƏKKÜB *a.* تركيب mürekkəb olma, bir neçə hissədən ibarət olma; mürekkəblik.

TƏRƏQQİ *a.* ترقى inkişaf, irəliləmə.

TƏRƏQQİPƏRVƏR *a.* ترقى və *f.* پرور tərəqqi tərəfdarı, inkişafa yardım edən; mütərəqqi.

TƏRƏQQİŞİKƏN *a.* ترقى və *f.* شكن tərəqqiyə mane olan, inkişafın qarşısını alan.

TƏRƏQQİYANƏ *a.* ترقى və *f.* انه inkişaf edərcəsinə; irəliləyərək.

TƏRƏQQİYYAT *a.* ترقيات «tərəqqi» *c.* tərəqqilər, irəliləyişlər.

TƏRƏQQÜB *a.* ترقب gözləmə, intizar. **Tərəqqübi–fürsət** ترقب فرصت fürsət axtarma.

TƏRƏNNÜM *a.* ترنم 1) incə gözəl səslə oxuma; 2) tərifləmə, haqqında yaxşı söyləmə; 3) təsvir etmə; yazma.

TƏRƏNNÜMSAZ *a.* ترنم və *f.* ساز tərənnüm edən; tərənnümçü.

TƏRƏSSÜB *a.* ترسب dibə çökmə.

TƏRƏSSÜD *a.* ترصد 1) gözləmə, diqqətlə baxma; 2) göz dikmə.

TƏRƏSSÜM *a.* ترسم cızılma, şəkli düşmə.

TƏRƏŞŞÖH *a.* ترشح 1) damcı–damcı tökülmə; sızma; 2) tərləmə.

TƏRƏTTÜB *a.* ترتب 1) sıralanma; 2) tərtibə salma, tərtib olunma.

TƏRƏVVÖH *a.* تروح dəyişmə.

TƏRF *a.* طرف 1) göz qırpma; 2) baxış, nəzər; 3) *m.* göz.

TƏRFƏ *a.* طرفه 1) göz vurma, göz eləmə; 2) bir göz qırpımı; an.

TƏRFƏNDƏ *f.* تر فنده vaxtından əvvəl yetişən meyvə.

TƏRFİ' *a.* ترفيع 1) yuxarı qaldırma; yüklətmə; 2) rütbəsini artırma.

TƏRFİƏN *a.* ترفيعًا rütbəsi yüksəldilərək, vəzifəsi artırılaraq.

TƏRFİH *a.* ترفيه rifahını yüksəltmə, gen-bol yaşamasını təmin etmə.

TƏRFİQ *a.* ترفيق 1) yoldaşlıq etmə; 2) müşayiət etmə.

TƏRGİB *a.* ترغيب rəğbətini artırma; həvəsləndirmə.

TƏRH *a.* طرح 1) rəsm etmə; çəkmə; 2) atma, qoyma; 3) layihə, eskiz; plan, naxış; 4) tərtib etmə, nizama salma; qurma; 5) riyaziyyatda: çıxma əməli.

TƏRHƏFKƏN *a.* طرح və *f.* افكن b a x **tərhəndaz**.

TƏRHƏNDAZ *a.* طرح və *f.* انداز bina qoyan, təsis edən, tərtib edən.

TƏRHİB¹ *a.* ترحيب rahatlandırma.

TƏRHİB² ترهيب qorxutma, diksindirmə.

TƏRHİM *a.* ترحيم 1) rəhm etmə, yazığı gəlmə, mərhəmət göstərmə; 2) «Allah rəhm eləsin!» demə.

TƏRXİM *a.* ترحيم ismin bir-iki hərfini atıb tələffüzünü asanlaşdırma.

TƏRXİS¹ *a.* ترخيص 1) rüsxət vermə, müsaidə etmə, bir işdən icazə vermə; buraxma; 2) hərbi xidmətdən azad etmə, buraxma.

TƏRXİS² *a.* ترخيص ucuzlaşdırma, qiymətini aşağı salma (*alver haqqında*).

TƏRXUN *a.* ترخون yarpağı yeyilən ətirli və xoş iyli çoxillik göyərti.

TƏRİB *a.* تريب sinə.

TƏ'RİB *a.* تعريب ərəbləşdirmə; ərəbcəyə çevirmə, ərəbcəyə tərcümə.

TƏRİD *a.* تريد 1) bozbaşa, ayrana, südə, şərbətə və s. doğranmış çörək; 2) *m.* çox zəif, arıq (*adam haqqında*).

TƏRİF *a.* طريف 1) yeni, təzə; 2) orijinal; 3) az tapılan, nadir.

TƏ'RİF *a.* تعريف 1) ətraflı izah edib anlatma; 2) bir məfhumun məzmununu açıb göstərən ifadə; 3) bəyənib tərifləmə, bəyənmə.

TƏRİKƏ *a.* تريكة ölən adamdan miras qalmış müxəlləfat.

TƏRİQ *a.* طريق 1) yol; 2) məslək; 3) b a x **təriqə(t)**; 4) vasitə, səbəb, vəsilə. **Təriqi-amm** طريق عام ümumi yol, hamının keçdiyi yol.

TƏ'RİQ *a.* تعريق tərlətmə, tər basma.

TƏRİQƏ(T) *a.* طريقه || طريق 1) yol; 2) dini məslək; məzhəb.

TƏRİQƏTGAH *a.* طريقته və *f.* گاه **təriqətçilərin** toplandığı yer; sufilərin yığıldığı yer; təkyə.

TƏ'RİYƏ *a.* تعريه çılpaqlaşdırma, çılpaq etmə; soyundurma, üryan etmə.

TƏ'RİZ¹ *a.* تعريض dolayısı ilə, üstüörtülü; birinə toxunacaq söz demə.

TƏ'RİZ² *a.* تعريض genişləndirmə, genişlətmə.

TƏ'RİZƏN *a.* تعريضاً dolayısı ilə, üstüörtülü.

TƏRK *a.* ترك 1) buraxma, əldən vermə; 2) vaz keçmə, üz çevirmə; 3) boşama; 4) başlı-başına qoyma, buraxma. **Tərki-diyar** ترك ديار b a x **tərki-vətən**; **tərki-dünya** ترك دنيا dünyadan əl çəkib bir guşəyə çəkilmə; **tərki-ədəb** ادب ترك ədəbsizlik; **tərki-sər** ترك سر başından keçmə; **tərki-vətən** ترك وطن vətəni tərək etmə; mühacirət.

TƏRKEŞ *f.* تركش b a x **tirkeş**.

TƏRKƏ *f.* تركه b a x **tirkə**.

TƏRKİB *a.* تركيب 1) bir neçə şeyi quraşdırıb birləşdirməkdə mürəkkəb bir şey əmələ gətirmə; 2) bir neçə hissədən əmələ gəlmiş mürəkkəb cisim; 3) bir neçə sözdən ibarət birləşmə.

TƏRKİBBƏND *a.* تركيب بند və *f.* بنده qafiyələri mürəkkəb olan bir neçə hissədən ibarət mənzumənin hər hissəsinin sonuna gətirilən həmqafiyə beyt; bu formada yazılmış şeir.

TƏRKİBİ *a.* تركيبی tərkipli, tərkipli olan; düzəltmə.

TƏRQİQ *a.* ترقيق 1) incəltmə, nazikləşdirmə; 2) incə tərzdə ifadə etmə.

TƏRQİM *a.* ترقيم 1) rəqəmlə yazma, rəqəmlə ifadə etmə; 2) yazma.

TƏRQİN *a.* ترقين 1) cızma, yazma; 2) yazını pozma; cızma.

TƏRQÜVƏ *a.* ترقيه körpücük sümüyü.

TƏRMİM *a.* ترميم 1) təmir etmə; bərpa etmə // restavasiya;
2) sınımış sümüyü sağaltma; sınıqçılıq.

TƏRMİZAC *a. f.* تر مزاج və *a.* مزاج 1) incə təbiətli, incə xasiyyətli;
2) *m.* nəmli, rütubətli.

TƏRRAR *a.* طرار cibəgirən, cibgir; oğru.

TƏRRARİ *a.* طراری cibgirlik.

TƏRRİQU *a.* طرخوا yol açın! yol verin!

TƏRS *f.* ترس qorxu.

TƏRSA *f.* ترسا xristian, xaçpərəst.

TƏRSABEÇƏ *f.* ترسابچه xristian uşağı, xaçpərəst uşağı.

TƏRSAN *f.* ترسان qorxan.

TƏRSANƏ *a.* ترسانه gəmiqayıрма müəssisəsi.

TƏRSİ' *a.* ترصيع 1) cavahiratla bəzəmə; 2) iki hissədən ibarət sözlərin qarşılıqlı surətdə uyğun olması.

TƏRSİM *a.* ترسيم rəsm çəkmə, şəkil çəkmə; cızma.

TƏRSİN *a.* ترصين mətinləşdirmə, möhkəmləndirmə.

TƏRSİS *a.* ترصيص qurğuşuna tutma, üstünü qurğuşunlama.

TƏRSNAK *f.* ترسناك qorxulu, qorxunc; qorxaq, qorxan.

TƏRŞİH *a.* ترشيع sızdırma; tərlətmə.

TƏRTİB *a.* ترتيب 1) sıraya düşmə; sıralama; 2) tədarük etmə; ha-zırlama; 3) dağınıq hissələri bir yerə toplayıb sistemə salma; 4) üsul, nizam, qayda, tərz; 5) plan, sistem; 6) dəstə, sinif, fəsil; 7) xəstəni müalicə etmək üçün işlədilən dərman və müalicə üsulu; 8) mətbəə şrifllərini sütun və səhifə şəklinə salma.

TƏRTİBİYYƏ *a.* ترتيبية mətbəə xərci; mürəttib xərci.

TƏRTİBKƏRDƏ *a.* ترتيب və *f.* کرده tərtib edən, nizama salan.

TƏRTİBSAZ *a.* ترتيب və *f.* ساز tərtibçi.

TƏRTİL *a.* ترتيل avazla oxuma.

TƏRVİC *a.* ترويج 1) rəvac vermə; 2) keçirmə.

TƏRVİQ *a.* ترويق duruldub saflaşdırma.

TƏRVİYƏ *a.* ترويه bol su vermə, sulama; suvarma.

TƏRZ *a.* طرز 1) şəkil, biçim, surət; 2) üslub, üsul, tərtib. **Tərzi-hərəkət** طرز حرکت hərəkət tərzi, hərəkət qaydası; **tərzi-rəftar** طرز رفتار rəftar qaydası; **tərzi-süxən** طرز سخن danışiq tərzi.

TƏRZƏBAN *f.* ترزبان 1) hazırcavab; 2) *m.* qələm.

TƏRZİL *a.* ترذیل rəzil etmə, rüsvay etmə, abırdan salma.

TƏRZİYƏ *a.* ترضیه razı salma.

TƏSADÜM *a.* تصادم bir-biri ilə toqquşma, bir-birinə çırpılma.

TƏSADÜF *a.* تصادف rast gəlmə.

TƏSADÜFƏN *a.* تصادفاً gözlənilmədən, birdən.

TƏSADÜFİ *a.* تصادفي təsadüfən olan; gözlənilməz.

TƏSAFÖH *a.* تصافه əl vermə; görüşmə.

TƏSAHÜB *a.* تصاحب sahib çıxma, himayə etmə, mühafizə etmə, tərəfdar olma.

TƏSAHÜL *a.* تساهل etinasızlıq, laqeydlilik.

TƏSANİF *a.* تصانيف «*təsnif*» *c.* bölgülər; təsniflər.

TƏSARİF *a.* تساريف «*təsrif*» *c.* təsriflər.

TƏSAVİ *a.* تساوی iki şeyin bir-birinə bərabərləşməsi; bərabərləşmə, bərabərlik.

TƏSAVİR *a.* تصاویر «*təsvir*» *c.* təsvirlər.

TƏSBEH // TƏSBİH *a.* تسبیح 1) Allahı müqəddəs sayma; 2) fikir və duanı saymaq üçün ipə keçirilmiş muncuq dənələri; təsbeh; 3) dua.

TƏSBİHXAN *a.* تسبیح və *f.* خوان zikr, vird, dua oxuyan; təsbeh çevirən.

TƏSBİT *a.* تثبیت 1) sabitləşdirmə, möhkəmləndirmə; 2) qeyd alma.

TƏSCİ' *a.* تسجیع sözü vəznə söyləmə, qafiyəli nəsr düzəltmə.

TƏSCİL *a.* تسجيل dəftərə qeyd etmə, qeyd edilmə.

TƏSDİ' *a.* تصدیع 1) baş ağrıtmə, başağrısı vermə; 2) narahat etmə; bezdirmə.

TƏSDİD *a.* تسدید 1) maneə qurma, sədd çəkmə; 2) nişan alma; 3) borcu qaytarma; ödəmə; 4) *m.* yaxşı yol tutma, düz yolla getmə.

TƏSDİQ *a.* تصدیق bir şeyin doğruluğunu iqrar etmə; təsdiqləmə.

TƏSDİR *a.* تصدير 1) başa keçirmə; 2) verilməsinə, çıxarılmasına səbəb olma (*fərman, qərar və s. haqqında*).

TƏSDİS *a.* تسديس 1) altıya çatdırma, altı etmə; altıya bölmə; 2) bir şeyi altıküncü və ya altıdillə etmə; 3) bir qitə şeirin hər bəndinə iki beyt əlavə edib onu altımisralı formaya salma; bu formada yazılmış şeir; müsəddəs // altılıq.

TƏSƏBBÜT *a.* تثبت səbatlı olma; dayanıqlıq, səbatlılıq.

TƏSƏCCÜD *a.* تسجد səcdə etmə, üzünü yerə sürtmə.

TƏSƏDDİ *a.* تصدى qəti niyyətlə bir işə girişmə; təşəbbüs.

TƏSƏDDÖ' *a.* تصدع başağrısı.

TƏSƏDDÜQ *a.* تصدق sədəqə vermə.

TƏSƏDDÜR *a.* تصدر başa keçmə, başda oturma; öndə, irəlidə getmə.

TƏSƏFFİ *a.* تصفى saf olma; saflaşma.

TƏSƏXXÜN *a.* تسخن isinmə, qızıqma.

TƏSƏXXÜR *a.* تسخر zəbt etmə, güclə ələ keçirmə; alma.

TƏSƏLLİ *a.* تسلى ovundurma, təskinlik. **Təsəlliyi-mədər** تسلى مادر ana təsəllisi.

TƏSƏLLİAMİZ *a.* تسلى və *f.* أميز b a x təsəllibəxş.

TƏSƏLLİBƏXŞ *a.* تسلى və *f.* بخش təsəlli verən; təsəlliverici.

TƏSƏLLİPƏZİR *a.* تسلى və *f.* پذیر b a x təsəlliyab.

TƏSƏLLİYAB *a.* تسلى və *f.* ياب təsəlli tapan.

TƏSƏLLÜB *a.* تصلب qatılaşma; quruma.

TƏSƏLLÜM *a.* تسلم alma, qəbul etmə.

TƏSƏLLÜT *a.* تسلط çox incitmə, son dərəcə narahat etmə.

TƏSƏLSÜL *a.* تسلسل silsilə olma; zəncirlənmə, bir-biri ilə bağlanma.

TƏSƏMMÜM *a.* تسمم zəhərlənmə.

TƏSƏNNİ *a.* تسنى 1) bir il keçmə, bir il keçirmə; 2) sünni məzhəbinə mənsub olma.

TƏSƏRRÜF *a.* تصرف 1) sahib olma, malik olma; 2) idarə olunma; 3) qənaətlə işlətmə, israf etməmə; 4) birikdirmə.

TƏSƏTTÜR *a.* تستر örtünmə, gizlənmə, yaşınma.

TƏSƏ'ÜB *a.* تصعب 1) çətinlik yaratma, çətinləşdirmə; 2) güc göstərmə.

TƏSƏ'ÜD *a.* تصعد yüksəlmə, yuxarıya qalxma.

TƏSƏVVÜF *a.* تصوف *asli y.* sufilik.

TƏSƏVVÜR *a.* تصور 1) bir işin planını fikirdə tərtib etmə; 2) zəhnə, xəyala gətirmə.

TƏSƏVVÜRAT *a.* تصورات «*təsəvvür*» *c.* təsəvvür olunan şeylər, təsəvvürə gələn fikirlər.

TƏSƏVVÜRİ *a.* تصوری təsəvvür olunan, təsəvvürə aid olan.

TƏSƏYYÜB *a.* تصيب səhlənkarlıq, başısoyuqluq.

TƏSFİF *a.* تصفيف sərşayə düzmə, sərşayə.

TƏSFİH *a.* تصفيح 1) yastılatma, yastı etmə; 2) əl vurma.

TƏSFİR *a.* تصفير 1) sarı rəng vermə; saraltma; 2) fit çalma.

TƏSFIYƏ *a.* تصفيه saflaşdırma, durultma; süzmə.

TƏSĞİR *a.* تصغير kiçiltmə, kiçik sayma.

TƏSHİF *a.* تصحيف mətni təhrif etmə, qələt, səhv buraxma.

TƏSHİH *a.* تصحيح 1) səhvi düzəltmə; redaktə etmə; 2) sağaltma.

TƏSHİL *a.* تسهيل asanlaşdırma.

TƏSHİR *a.* تسخير sehrləmə, məftun etmə.

TƏSXİR *a.* تسخير istila etmə, zəbt etmə, ələ keçirmə. **Təsxiri-ərvah** تسخير ارواح ruhları sorğu-suala tutma.

TƏS'İB *a.* تصعب çətinlik törətmə.

TƏ'SİD *a.* تعصيد bəzi mayələrin qızdırılıb buxarlandırması.

TƏ'SİR¹ *a.* تأثير əsər etmə, iz buraxma, daxilinə işləmə.

TƏ'SİR² *a.* تعصير sıxıb suyunu (şirəsini) çıxartma.

TƏ'SİR³ *a.* تعسير çətinləşdirmə, çətinə salma.

TƏ'SİRAT *a.* تأثيرات «*tə'sir*» *c.* təsir edən şeylər; təsirlər.

TƏ'SİRBƏXŞ *a.* تأثير *və f.* بخش təsir bağışlayan, təsir edən; təsirli.

TƏ'SİS *a.* تأسيس əsasını qoyma, bina etmə; qurma.

TƏ'SİSAT *a.* تأسيسات «*tə'sis*» *c.* 1) təsis olunmuş şeylər; əsası qoyulanlar; 2) *m.* əsas, təməl.

TƏSKİN *a.* تسكين 1) sakit etmə; 2) çatma, sona çatma; 3) yavaşma.

TƏSKİT *a.* تسكيت sakit etmə; susdurma.

TƏSQİB *a.* تنقيب deşik açma; deşmə, dəlmə.

TƏSQİL *a.* تثقيل ağırlaşdırma, ağırlığını artırma.

TƏSQİYƏ *a.* تسقيه 1) suvarma, sulama; 2) su vermə, su içirmə.

TƏSLİB *a.* تصليب 1) çarmıxa çəkmə; 2) qatılaşdırma.

TƏSLİH *a.* تسليح silahlandırma.

TƏSLİX *a.* تسليخ soyma (*dəri haqqında*).

TƏSLİM *a.* تسليم 1) tapşırılma; təslim etmə; 2) etiraf etmə, boy-nuna alma; 3) müqavimətdən əl çəkib düşmənin üstünlüyünü etiraf etmə; tabe olma.

TƏSLİMİYYƏT *a.* تسلیمیت bir işə, sözə etirazsız razı olma, tabe olma.

TƏSLİS *a.* تثليث 1) üçə çatdırma; üçləşdirmə; 2) üçə bölmə; 3) xristian dinində: Allaha, Məryəmə və İsayə etiqad etmə.

TƏSLİT *a.* تسليط ixtiyar vermə, hüquq vermə.

TƏSLİYƏ *a.* تصليه salavat çevirmə.

TƏSLİYƏT *a.* تسليت təsəlli vermə, ürək-dirək vermə.

TƏSLİYƏTBƏXŞ *a.* تسليت və *f.* بخش təsəlli verən.

TƏSMİL *a.* تمثيل sərxoş etmə, kefləndirmə.

TƏSMİM¹ *a.* تسميم zəhər içirtmə, zəhərləmə.

TƏSMİM² *a.* تصميم qəti qərar vermə; qəti niyyət etmə; qərar.

TƏSMİN *a.* تسمين kökəltmə, yağlandırma.

TƏSMİYƏ *a.* تسميه ad qoyma, ad vermə; adlandırma.

TƏSNİ' *a.* تصنيع düzəltmə, qayırma; uydurma.

TƏSNİF *a.* تصنيف 1) siniflərə ayırma, siniflərə bölmə; qruplaşdırma; 2) əsər tərtib etmə; tərtib; 3) əsər; 4) sözləri qəzəl formasında olan iri həcmli mahnı.

TƏSNİFAT *a.* تصنيف «*təsnif*» *c.* 1) qruplaşdırmalar; 2) *t.* qruplaşdırma, sistemləşdirmə.

TƏSNİYƏ *a.* تنبيه ərəb qrammatikasında: kəmiyyətə ikilik kateqoriyası.

TƏSRİ' *a.* تسريع sürətləndirmə, sürətini artırma; tələsdirmə, yeyinləşdirmə.

TƏSRİF *a.* تصريف 1) istədiyi kimi dəyişmə; 2) çəkilmə; 3) qrammatikada: felləri zamanlara görə dəyişdirmə.

TƏSRİH *a.* تصريح açıq söyləmə, aydın danışma.

TƏSRİHƏN *a.* تصريحاً açıq-aydın söyləyərək.

TƏSTİH *a.* تسطیح yastılatma, səthləşdirmə, hamarlaşdırma.

TƏSTİR *a.* تسطير sətirləmə; yazma.

TƏSVİB *a.* تصويب bir fikrin, işin doğru olduğunu göstərmə, təsdiq etmə; bəyənmə.

TƏSVİD *a.* تسويد 1) qaraltma; 2) sonradan üzünü köçürmək üçün yazılmış yazı; qaralama.

TƏSVİL *a.* تسويل çirkin şeyi gözəl şey kimi nəzərə çarpdırıb aldatma.

TƏSVİR *a.* تصوير 1) bir şeyin surətini çıxartma, şəklini çəkmə; 2) gözəl surətdə izah etmə; 3) surət, rəsm, şəkil.

TƏSVİRİ *a.* تصويری təsvirə aid olan, təsvirlə əlaqədar olan.

TƏSVİYƏ *a.* تسويه 1) bərabər etmə; bərabərləşdirmə; 2) tarazlaşdırma, düzləşdirmə; 3) bir məsələni həll edib qurtarma; 4) rədd etmə, boynundan atma; 5) ləğv etmə; ləğv.

TƏSYİL *a.* تسييل axıtma.

TƏŞABÖH *a.* تشابح oxşatma, bənzətmə.

TƏŞACÜR *a.* تشاجر qalmaqal salma; sözləşmə, höcətləşmə.

TƏŞAKİ *a.* تشاكى bir-birinə şikayət etmə.

TƏŞAKÜL *a.* تشاكل şəkilcə uyğun gəlmə; bənzəmə.

TƏŞARÜK *a.* تشارك ortaqlıq; şəriklik, ortaqlıq.

TƏŞAÜM *a.* تشاؤم uğursuz sayma, nəhs hesab etmə.

TƏŞAÜR *a.* **تشاعر** özünü şair kimi qələmə vermə; şairlik iddiasında olma.

TƏŞBİB *a.* **تشبيب** gözəli şeirlə mədh etmə.

TƏŞBİH *a.* **تشبيه** bənzətmə, tutuşdurma, oxşatma.

TƏŞCİ' *a.* **تشجيع** cəsarətləndirmə.

TƏŞDİD *a.* **تشديد** 1) şiddətləndirmə; 2) möhkəmləndirmə, bərkitmə; 3) ərəb yazısında: eyni samiti iki dəfə oxumaq üçün onun üstünə qoyulan işarə.

TƏŞƏBBÖH *a.* **تشبه** bənzətməyə çalışma, oxşatmağa səy etmə.

TƏŞƏBBÜS *a.* **تشبث** 1) bir işə başlama; 2) bir iş haqqında ilk dəfə müəyyən fikir irəli sürmə.

TƏŞƏBBÜSKAR *a.* **تشبث** *və f.* **كار** təşəbbüs edən, təşəbbüs irəli sürən.

TƏŞƏDDÜD *a.* **تشدد** şiddətlənmə, bərkimə.

TƏŞƏFFİ *a.* **تشفى** 1) şəfa tapma, yaxşı olma; 2) rahatlanma, sakit olma, ürəyi soyuma.

TƏŞƏHHÜD *a.* **تشهد** namazın oturaraq qılınan hissəsi.

TƏŞƏXXÜS *a.* **تشخص** 1) təcəssüm etmə; 2) öz mənliyini, şəxsiyyətini nəzərə çarpdırma; 3) təyin olma, təyin etmə.

TƏŞƏXXÜSFÜRÜŞ *a.* **تشخص** *və f.* **فروش** təşəxxüs satan, özünü təşəxxüslü göstərən.

TƏŞƏKKİ *a.* **تشكى** şikayət etmə; şikayətlənmə.

TƏŞƏKKÜL *a.* **تشكل** 1) bir şəkllə düşmə; formalaşma; 2) təşkil olma, meydana çıxma, əmələ gəlmə.

TƏŞƏKKÜR *a.* **تشكر** yaxşılığa qarşı razılıq və minnətdarlıq ifadə etmə.

TƏŞƏKKÜRANƏ *a.* **تشكر** *və f.* **انه** təşəkkür edərək.

TƏŞƏKKÜRNAMƏ *a.* **تشكر** *və f.* **نامه** təşəkkür sənədi, yazılı təşəkkür.

TƏŞƏQQÜQ *a.* **تشقق** şaqqalanma, yarıma, parçalanma.

TƏŞƏNNÜC *a.* **تشنج** 1) qıc olma; 2) tutulma.

TƏŞƏNNÜCİ *a.* تشنجي qıc olmaqla əlaqədar.

TƏŞƏRRÜF *a.* تشرف şərəflənmə, şərəf, hörmət qazanma.

TƏŞƏTTÜT *a.* تشتت çoxlu hissələrə ayrılma.

TƏŞƏ'ÜB *a.* تشعب şöbələrə ayrılma, qollara ayrılma.

TƏŞƏ'ÜL *a.* تشعل parlama, alovlanma, şölə saçma.

TƏŞƏVVÜQ *a.* تشوق şövqə gəlmə, həvəs göstərmə.

TƏŞƏVVÜŞ *a.* تشوش qarmaqarışıq olma; qarışma.

TƏŞƏYYÖ' *a.* تشيع şiə məhzəbinə mənsub olma; şiəlik.

TƏŞƏYTÜN *a.* تشيطان şeytan işi görmə.

TƏŞHİR *a.* تشهير 1) şöhrətləndirmə; 2) məşhurlaşdırma; 3) xalq arasında yayma.

TƏŞHİZ *a.* تشحيد 1) itiləmə, kəskinləşdirmə; 2) təsirini artırma; qüvvətləndirmə.

TƏŞXİS *a.* تشخيص 1) tanıma; 2) fərqləndirmə, təyin etmə (*xəstəlik haqqında*); 3) şəxsiyyətini təyin etmə. **Təşxisi-əmrəz** تشخيص امراض diaqnoz qoyma; diaqnoz.

TƏŞ'İB *a.* تشعيب şöbələrə ayırma.

TƏŞ'İL *a.* تشعيل parlatma, alovlandırma.

TƏ'ŞİR *a.* تعشير 1) on rəqəminə bölmə; 2) məhsulun onda biri miqdarında vergi.

TƏŞKİK *a.* تشكيك şəkk-şübhəyə salma; şübhələndirmə.

TƏŞKİL *a.* تشكيل 1) müəyyən şəklə salma; 2) tərtib etmə; düzəltmə.

TƏŞKİLAT *a.* تشكيلات «*təşkil*» *c. t.* ictimai birlik; dövlət idarəsi.

TƏŞKİLATİ *a.* تشكيلاتي bir işin təşkili ilə əlaqədar olan.

TƏŞQİQ *a.* تشقيق şaqqalama, parçalama, iki hissəyə ayırma.

TƏŞNƏ *f.* تشنه 1) susamış, su istəyən; 2) *m.* bir şeyi çox istəyən, arzusunda olan, həvəskar. **Təşnei-eşq** تشنه عشق eşqə susamış adam, məhəbbət təşnəsi; **təşnei-suzan** تشنه سوزان yangından susamış, yangı təşnəsi.

TƏŞNƏCİGƏR *f.* جگر تشنه ciyəri yanma.

TƏŞNƏDİL *f.* تشنه دل b a x **təşnəkam.**

TƏŞNƏGİ *f.* تشنگی susama.

TƏŞNƏKAM *f.* تشنه کام 1) ürəyi su istəyən, susamış; 2) *m.* ürək-dən arzu edən, həsrətini çəkən.

TƏŞNƏLƏB *f.* تشنه لب susuzluqdan dodağı qurumuş, çox susamış.

TƏŞNİ' *a.* تشنيع 1) eyib etmə; eyibləndirmə; 2) biabır etmə; söymə.

TƏŞRİ' *a.* تشريع şəriətə aid işləri izah etmə.

TƏŞRİF *a.* تشريف 1) şərəfləndirmə; 2) b a x **təşrifat**; 3) gəlmə, gəliş.

TƏŞRİFAT *a.* تشریفات «*təşrif*» *c.* 1) rəsmi bayramlarda yerinə yetirilən qaydalar, ayinlər; 2) *t.* qabaqcadan müəyyən edilmiş plan üzrə keçirilən təntənə, mərasim; 3) *t.* dövlət adamlarının qəbulu.

TƏŞRİFATİ *a.* تشریفاتى dövlət adamlarının qəbulu ilə məşğul olan.

TƏŞRİFFƏRMA *a.* تشريف و *f.* فرما təşrif aparan; gedən.

TƏŞRİH *a.* تشريح 1) ölünün müəyyən məqsədlə yarılməsi və ya bir əzasının kəsilməsi; 2) anatomiya; 3) müfəssəl şərh etmə.

TƏŞRİHXANƏ *a.* تشريح خانه ölünü yarmaq üçün böyük xəstəxanalarda xüsusi otaq, təşrih otağı.

TƏŞRİK *a.* تشريك şərik etmə, ortaqlaşdırma.

TƏŞRİQ *a.* تشريق Şərq adət-ənənəsini qəbul etmə.

TƏŞRİN *a.* تشرين *asli süry.* b a x **tişrin**.

TƏŞTİT *a.* تشتيت çoxlu şöbə və hissələrə ayırma.

TƏŞVİQ *a.* تشويق 1) şövqə gətirmə; şövqləndirmə; 2) həvəyə salma; həvəsləndirmə.

TƏŞVİQAT *a.* تشویقات «*təşviq*» *c.* *t.* xalqa siyasi təsir göstərmək məqsədi ilə şifahi və ya yazılı fəaliyyət.

TƏŞVİR *a.* تشوير 1) utanma, sızılma; 2) həyəcan; 3) işarə etmə; göstərmə.

TƏŞVİŞ *a.* تشويش narahatlıq, təlaş, qorxu.

TƏŞYİ' *a.* تشييع müşayiət etmə, yola salma.

TƏŞYİD *a.* تشييد yüksəldib möhkəmlətmə.

TƏTABÖ' *ا. تابع* 1) araşdırma, öyrənmə, tədqiq; 2) bir-birinin ardınca getmə; ardıcılıq, tabelik.

TƏTABÜQ *ا. تطابق* bir-birinə uyğun gəlmə, mütabiq olma; uyğunluq.

TƏTAVÜL *ا. تطاول* 1) uzun olma; uzanma; 2) əliuzunluq; təcavüz, zülm.

TƏTAYÜZ *ا. تطايز* 1) uçma, uçuş; 2) qaz halına keçib uçma.

TƏTBİQ *ا. تطبيق* 1) uyğunlaşdırma; 2) qarşılaşdırma, müqayisə etmə; 3) həyata keçirmə, yerinə yetirmə.

TƏTBİQAT *ا. تطبيقات* «*tətbiq*» *c.* tətbiq edilənlər.

TƏTBİQƏN *ا. تطبيقاً* 1) tətbiq edərək; 2) müqayisə edərək; qarşılaşdıraraq.

TƏTBİQİ *ا. تطبيقي* tətbiq edilən.

TƏTƏBBÖ' *ا. تتبع* 1) ətraflı tədqiq etmə, hərtərəfli öyrənmə; araşdırma; 2) mütalihə, oxu; 3) ardınca getmə; izləmə.

TƏTƏBBÜB *ا. تطيب* təbiblik elmi; təbabət, həkimlik.

TƏTƏFFÜL *ا. تطفل* dəvət olunmayan ziyafətə və s. getmə.

TƏTƏHHÜR *ا. تطهر* təmizlənmə, paklanma.

TƏTƏMMÜM *ا. تتمم* tamamlanma, bitirmə.

TƏTƏRRÜQ *ا. تطرق* yol tapma, içinə daxil olma.

TƏTƏVVÜC *ا. تتوج* tacqoyma mərasimi.

TƏTHİR *ا. تطهير* təmizləmə, pak etmə.

TƏ'TİL *ا. تعطيل* 1) işsiz qoyma, məəttəl etmə; 2) müəyyən səbəbə görə müvəqqəti işləməmə; 3) məşğələdə, dərstdə və s. bir müddət fasilə; istirahət.

TƏ'TİLNAMƏ *ا. تعطيل* və *f.* نامه *tətil* haqqında yazı.

TƏTİMMƏ *ا. تتمه* əlavə olunma; tamamlama.

TƏ'TİR *ا. تعطير* ətirləmə, ətir vurma.

TƏTLİQ *ا. تطليق* talaq vermə, arvadı boşama.

TƏTLİYƏ *ا. تتليه* sürtmə (*dərman, yağ və s. haqqında*).

TƏTMİM *ا. تتميم* tamamlama.

TƏTMİN *ə.* تطمين xatircəm etmə, təminat vermə.

TƏTVİC *ə.* تتويج tac qoyma.

TƏTVİL *ə.* تطويل uzatma, uzadılma. **Tətveli-kəlam** تطويل كلام
sözün uzadılması, sözü uzatma.

TƏTYİB *ə.* تطيب xoş etmə; xoşlandırma.

TƏVABE' *ə.* توابع «*tabe'*» *c.* tabe olanlar; təbəələr, vətəndaşlar.

TƏVAF *ə.* طواف b a x tövf (1-ci və 2-ci mənalarda).

TƏVAFGAH *ə.* طواف və *f.* گاه təvaf yeri; ibadətqah.

TƏVAFÜQ *ə.* توافق bir-birinə uyğun gəlmə, müvafiq olma.

TƏVAFÜR *ə.* توافر çoxalma, artma.

TƏVAHİN *ə.* طواحين «*tahin(ə)*» *c.* 1) dəyirmanlar; 2) azı dişləri.

TƏVAİF *ə.* طوائف «*tayfa*» *c.* b a x **təvayif**.

TƏVALE' *ə.* طوابع «*tale'*» *c.* talelər.

TƏVALİ *ə.* طوالب bir-birinin ardınca gəlmə, aramsız davam etmə.

TƏVAN(A) *f.* توانا || توان 1) güc, qüvvət, taqət; 2) güclü, qüvvətli; 3) *m.* var, dövlət.

TƏVANGƏR *f.* توانگر varlı, dövlətli.

TƏVARİX *ə.* تواريخ «*tarix*» *c.* tarixlər.

TƏVARÜD *ə.* توارد 1) bir-birinin arxasınca gəlmə, təsadüfən bir-gə gəlmə; 2) bir vaxta düşmə, bir vaxtda olma; 3) iki şəirin təsadüfən (bir-birindən xəbərsiz) eyni məzmununda və ya eyni sözlərlə söylədikləri beyt və misra.

TƏVARÜS *ə.* توارث 1) varis olma, irsən bir şeyə sahib olma; 2) miras qalma, irsən keçmə.

TƏVATÜR *ə.* تواتر 1) ağızdan-ağıza yayılma (*xəbər haqqında*); 2) rəvayət, hekayət; 3) arasıkəsilməzlik, fasiləsizlik.

TƏVATÜRƏN *ə.* تواتراً 1) ağızdan-ağza yayılaraq; 2) arası kəsilmədən, fasiləsiz olaraq.

TƏVAÜM *ə.* توائم 1) bir-biri ilə harmoniya yaratma; 2) əkiz olma, əkizlik.

TƏVAYİF *ə.* طوائف «*tayfa*» *c.* tayfalar.

- TƏVAZİ** *a.* توازی müvazilik, paralellik.
- TƏVAZÖ'** *a.* تواضع özünü sadə aparma.
- TƏVAZÖKAR** *a.* تواضع və *f.* کار özünü sadə tutan.
- TƏVAZÖKARANƏ** *a.* تواضع və *f.* کارانه təvazökarcasına.
- TƏVAZÜN** *a.* كوازن çəkiddə bir olma, vəznəcə bərabər olma; tarazlıq.
- TƏVƏCCÖH** *a.* توجه 1) üz çevirmə, bir şeyə (adama) tərəf dönmə; 2) rəğbət, meyl; 3) hüsn-rəğbət.
- TƏVƏDDÜD** *a.* تودد məhəbbət salma; sevmə.
- TƏVƏĞĞÜL** *a.* توغل bir işi dərinəndən araşdırma.
- TƏVƏHHÜM** *a.* توهم vahiməyə düşmə, vahimələnmə, qorxma.
- TƏVƏHHÜŞ** *a.* توحش 1) vəhşətə düşmə, vəhşət hiss etmə, yalqızlıqdan qorxma; 2) vəhşi heyvanlar kimi hürkmə.
- TƏVƏKKÜL** *a.* توكل 1) öz işini Allahın öhdəsinə qoyma, Allaha tapşırma; 2) vəkalət, ixtiyar; 3) göz dikmə, umma; 4) tapşırma.
- TƏVƏKKÜLİ** *a.* توکلی gözlənilmədən, birdən-birə.
- TƏVƏQQE'** *a.* توقع arzu etmə, xahiş etmə; xahiş, rica, istək.
- TƏVƏQQİ** *a.* توقي çəkinmə, özünü saxlama.
- TƏVƏQQÜD** *a.* توقد alışıb-yanma; tutaşma.
- TƏVƏQQÜF** *a.* توقف 1) dayanıb qalma; durma, dayanma; 2) təsadüfən uyğun gəlmə; eyni vaxta düşmə.
- TƏVƏLLA** *a.* تولی || تولا 1) ianə edilmiş əmlak üzərində nəzarət; 2) birisi ilə dost olmaq üçün təşəbbüs.
- TƏVƏLLÜD** *a.* تولد 1) dünyaya gəlmə; doğulma, doğum; 2) hasil olma, zahir olma, meydana çıxma.
- TƏVƏLLÜDNAMƏ** *a.* تولد və *f.* نامه yaş kağızı, doğum haqqında şəhadətnamə.
- TƏVƏRRÖ'** *a.* تورع 1) nəfsini saxlama, pəhriz etmə; 2) çəkinmə, utanma.
- TƏVƏRRÜM** *a.* تورم 1) şişmə; 2) vərəm xəstəliyinə tutulma; vərəmləmə.
- TƏVƏSSÖ'** *a.* توسع genişlənmə, vüsətlənmə, yayılma.

- TƏVƏSSÜB** *a.* توثب sıçrayış, sıçrama, atılma.
- TƏVƏSSÜX** *a.* توسخ kirlənmə, çirklənmə.
- TƏVƏSSÜL**¹ *a.* توسل yalvarma, yalvarıb-yaxarma, xahiş etmə.
- TƏVƏSSÜL**² *a.* توصل yaxın olma, yaxınlaşma, yaxınlıq.
- TƏVƏSSÜT** *a.* توسط 1) ortada olma; orta; 2) vasitəçilik etmə, araya girmə; vasitəçilik.
- TƏVƏTTÜN** *a.* توطن vətən salma, yurd salma; yerləşmə.
- TƏVƏTTÜR** *a.* توتر gərilmə, tarımlaşma.
- TƏ'VİD** *a.* تعويد 1) ovsun, cadu, sehr; 2) b a x **tə'viz**¹.
- TƏ'VİQ** *a.* تعويق təxirə salma; yubandırma, gecikdirmə.
- TƏVİL** *a.* طويل 1) uzun; 2) çox sürətli, uzun müddət davam edən.
- TƏ'VİL** *a.* تأويل təfsir etmə, izah etmə.
- TƏVİLƏ** *a.* طويله tövlə.
- TƏVİYYƏ(T)** *a.* طويه || طويت 1) gizli məqsəd, niyyət, qəsd; 2) qırış-qırış; 3) könül; qəlb; 4) vicdan.
- TƏ'VİZ**¹ *a.* تعويز nəzər duası, pitik, göz muncuğu, tilsim.
- TƏ'VİZ**² *a.* تعويض bir şeyin əvəzini vermə; kompensasiya etmə; əvəz.
- TƏ'VİZƏN** *a.* تعويضاً əvəz olaraq; əvəzinə.
- TƏVVAB** *a.* تواب tövbə qəbul edən, günahları bağışlayan (*Allahın sifətlərindən biri*).
- TƏVVAF** *a.* طواف həcc mərasimində Kə'bənin ətrafını dolanan.
- TƏYƏQQÜN** *a.* تيقن şübhə qalmayacaq dərəcədə öyrənmə, də-rindən tədqiq etmə.
- TƏYƏQQÜZ** *a.* تيقظ 1) yuxudan durma; oyanma; 2) *m.* gözüaçıqlıq.
- TƏYƏMMÜN** *a.* تيمن 1) xoş əlamət, xoş fal; 2) uğur, bəxt, mü-vəffəqiyyət.
- TƏYƏMMÜNƏN** *a.* تيمناً uğurla, müvəffəqiyyətlə.
- TƏYƏRAN** *a.* طيران 1) uçma, uçuş; 2) uçub getmə.
- TƏYƏSSÜR** *a.* تيسر müyəssər olma, nəsim olma, qismət olma.
- TƏ'YİB** *a.* تعيب eyib etmə; eyibləmə, bəyənməmə.

TƏ'YİD *a.* تأييد 1) təkid etmə; 2) söylənmiş sözün doğruluğunu təsdiq etmə; 3) yardım, kömək.

TƏ'YİN *a.* تعيين müəyyən etmə, müəyyənləşdirmə.

TƏ'YİNNAMƏ *a.* تعيين və *f.* نامه təyinat kağızı.

TƏYYAR *a.* طيار 1) uçan, uçucu; 2) havaya qalxan.

TƏYYARƏ *a.* طياره təyyarə.

TƏZAD *a.* تضاد 1) bir-birinə zidd, bir-birinə əks; ziddiyyət; 2) bir ibarədə bir-birinə zidd iki mənə.

TƏZAHÜM *a.* تزاحم basabas, tünlük, qələbəlik, izdiham.

TƏZAHÜR *a.* تظاهر 1) görünmə, zühur etmə, zahir olma; 2) nümayiş etdirmə.

TƏZAHÜRAT *a.* تظاهرات «*təzahür*» *c.* təzahür edən şeylər.

TƏZAKİR *a.* تذاكر «*təzkirə*» *c.* təzkirələr.

TƏZAÜF *a.* تضاعف ikiqat artma, iki dəfə artma, birə iki çoxalma.

TƏZAYÜD *a.* ترايد get-gedə artma, getdikcə çoxalma.

TƏZBİR *a.* تزيير yazma, yazı.

TƏZƏBZÜB *a.* تذبذب 1) qərarlıqlıq, tərəddüd etmə; 2) əmin olma; xatircəmlilik.

TƏZƏHHÜD *a.* تزهد tərki-dünya olma, zahidlik etmə.

TƏZƏHHÜR *a.* تزهر gül açma; çiçəklənmə.

TƏZƏKKÜR *a.* تذكر yada salma; xatırlama.

TƏZƏLLÜL¹ *a.* تذلل 1) özünü həqir, yazıq tutma; alçalma; 2) zə-lil olma, yazıq olma; 3) müti olma, itaət etmə, boyun əymə.

TƏZƏLLÜL² *a.* تظلل kölgə altına girmə; kölgələnmə.

TƏZƏLLÜM *a.* تطلم zülmədən, təcavüzdən şikayətlənmə; zülm altında inləmə.

TƏZƏLZÜL *a.* تزلزل titrəmə, sarsınma.

TƏZƏLZÜLBƏXŞ *a.* تزلزل və *f.* بخش titrədən, sarsıdan.

TƏZƏMMÜN *a.* تضمن 1) əhatə etmə; 2) özündə yerləşdirmə; sığışdırma.

TƏZƏRV *f.* تذرو || تزرو qırqovul.

TƏZƏRRÖ' *ا. تضرع* 1) boyun əymə; itaətkarlıq; 2) yalvarıb-yaxarma; yalvarma.

TƏZƏRRÜR *ا. تضرر* zərər çəkmə, zərərdidə olma.

TƏZƏVVÜC *ا. تزوج* evlənmə.

TƏZƏYYÜQ *ا. تضيق* darlaşma, sıxlaşma.

TƏZƏYYÜN *ا. تزين* bəzənmə, zinətlənmə.

TƏZHİB *ا. تذهيب* 1) qızıl suyuna çəkmə; qızıllama; 2) bəzəmə, bəzək.

TƏ'ZİB *ا. تعذيب* əzab vermə; incitmə.

TƏ'ZİM *ا. تعظيم* 1) böyük sayma; böyük tutma; 2) hörmət etmə; ehtiram; 3) baş əymə; sitayiş.

TƏ'ZİMƏN *ا. تعظيماً* təzim edərək, baş əyərək.

TƏ'ZİF *ا. تعضيف* ikiqat etmə, olduğu qədər artırma.

TƏ'ZİR¹ *ا. تعذير* 1) əsassız üzr gətirmə; bəhanə; 2) üzr istəmə.

TƏ'ZİR² *ا. تعذير* məzəmmət etmə; danlama.

TƏ'ZİYƏ *ا. تعزية* b a x t ə'ziyə.

TƏ'ZİYƏDAR *ا. تعزية* və *f. دار* təziyə saxlayan; hüzürlü, yaşlı.

TƏ'ZİYƏT *ا. تعزيت* 1) başsağlığı vermə; 2) yas, hüzur.

TƏ'ZİYƏ(T)NAMƏ *ا. تعزيت || تعزية* və *f. نامه* başsağlığı məktubu, yazılı başsağlığı.

TƏZKAR *ا. تذكار* xatırlama, yada salma, yad etmə.

TƏZKİR *ا. تذكير* 1) xatirə gətirmə; xatırlama; 2) öyüd vermə, nəsihət etmə; 3) dilə tutma, yola gətirmə; 4) ərəb qrammatikasında: ismi kişi cinsində işlətmə.

TƏZKİRƏ *ا. تذكيره* 1) kiçik vərəqə; 2) rəsmi yazı, rəsmi kağız; 3) şairlərin qısa tərcümeyi-halı və əsərlərindən nümunələr verilən əsər; 4) bilet; 5) icazə kağızı; icazənamə; 6) xatirat; 7) tərcümeyi-hal.

TƏZKİYƏ *ا. تزكية* 1) pak etmə; təmizləmə; 2) zəkat vermə.

TƏZLİL¹ *ا. تذليل* 1) zəlil etmə, xar etmə; 2) təhqir etmə.

TƏZLİL² *ا. تضليل* doğru yoldan azdırma, yoldan çıxartma.

TƏZLİL³ *ا. تطليل* kölgə salma.

TƏZMİN *a.* تضمين 1) zəmanət vermə, zamin olma, təminat vermə; 2) bir fikri kinayə ilə ifadə etmə; 3) başqasının beytini öz şeirinə daxil etmə; 4) vurduğu zərəri ödəmə.

TƏZMİNAT *a.* تضمينات «*təzmin*» *c.* məğlub dövlətin qalib dövlətə verməli olduğu pul və s.

TƏZRİR *a.* تضرير zərərə salma, zərər vurma.

TƏZVİC *a.* تزويج ərə vermə və ya evləndirmə.

TƏZVİR *a.* تزوير 1) hiylə, fırıldaq; 2) yalandan quraşdırma; saxtalaşdırma; 3) hiyləbazlıq, fırıldaqçılıq.

TƏZYİ' *a.* تضبيع 1) daraltma, sıxlaşdırma; 2) məcbur etmə; qısınama; 3) sıxıntıya salma; darıxdırma; 4) ağırlıq salma; ağırlıq; 5) məhv olmasına, itməsinə səbəb olma.

TƏZYİD *a.* تزييد çoxaltma, artırma.

TƏZYİF *a.* تزييف 1) qəlp, saxta; 2) saxtakarlıq etmə; saxtalaşdırma.

TƏZYİQ *a.* تضيق 1) darlaşdırma, sıxma; 2) iztirab vermə; incitmə; sıxışdırma.

TƏZYİL *a.* تذييل kitabın axırına əlavə yazma; zeyl yazma; artırma.

TƏZYİN *a.* تزيين bəzək-düzək vermə; zinətləndirmə, bəzəmə.

TƏZYİNAT *a.* تزيينات «*təzyin*» *c.* bəzək şeyləri; bəzəklər.

TİB *a.* طيب gözəl qoxu; ətir; rayihə.

TİBA' *a.* طباع 1) səciyyə, xüsusiyyət; 2) adət, ənənə.

TİBAƏT *a.* طباعت 1) çap işi, çapçılıq; 2) mətbəə.

TİBAQ *a.* طباق uyğunlaşdırma, uyuşdurma.

TİBB *a.* طب xəstəliklər və onların müalicəsi haqqında elm; təbabət.

TİBBİ(YYƏ) *a.* طبيه || طبي tıbbə aid olan, təbabətlə əlaqədar olan.

TİBİ *a.* طبيى 1) ətirsatan, ətər; 2) ətir hazırlayan, ətir çəkən.

TİBQ *a.* طبق müvafiq, uyğun.

TİBR *a.* تبر qızıl külçəsi.

TİBYAN *a.* تبيان açıq ifadə etmə, bəyan etmə.

TİCARƏT *a.* تجارت alver, alğı-satqı, alış-veriş.

TİCARƏTXANƏ *a.* تجارت və f. خانه b a x **ticarətqah.**

TİCARƏTGAH *a.* تجارت və *f.* گاه ticarət yeri, alver yeri; bazar.
TİFL *a.* طفل uşaq, cocuq. **Tifli-binəva** طفل بينوا yazıq uşaq, fa-
ğır, cocuq.

TİFLANƏ *a.* طفل və *f.* انه uşaq kimi, uşaqcasına.

TİFTİK *f.* تفتيك 1) zəif keçi yunu; 2) qoyunun baharda qırılan
zərif yunu; 3) sarğı tənziği.

TİĞ *f.* تیغ 1) qılınc, xəncər; 2) ülgüc. **Tiği-abdar** تیغ ابدار
sulanmış qılınc; **tiği-cəfa'** تیغ جفا' zülm qılıncı, cəfa xəncəri; **tiği-
hilal** تیغ هلال əyri qılınc.

TİĞBƏND *f.* تیغبنده qılınc bağlayan, qılıncı silahlı.

TİĞDAR *f.* تیغدار 1) qılıncı silahlanmış; qılıncı; 2) qılınc saxla-
yan; silahgəzdirən.

TİĞZƏBAN *f.* تیغ زبان dili qılınc kimi kəsərli, təsirli olan; itidilli.

TİĞZƏN *f.* تیغ زن qılınc vuran, qılınc çalan.

TİH *a.* تیه susuz quru səhra; çöl.

TİHAL *a.* طحال dalaq.

TİLA' *a.* طلا qızıl, altun.

TİLAKAR *a.* طلا və *f.* کار parça üzərində qızılı tellərlə gül və s.
çəkən sənətkar; zərbaz.

TİLAL *a.* تلال «təll» c. təpələr.

TİLAVƏT *a.* تلاوات Qur'anı avazla oxuma.

TİLMİZ *a.* تلمیذ şagird.

TİLSİM *a.* طلسم sehr, ovsun.

TİLSİMXANƏ *a.* طلسم və *f.* خانه b a x **tilsimgah**.

TİLSİMGAH *a.* طلسم və *f.* گاه 1) tilsimli yer; 2) *m.* çətin keçilən,
çıxılmaz yer.

TİLSİMKAR *a.* طلسم və *f.* کار tilsimçi, tilsim quran, tilsim oxu-
yan, tilsimə salan.

TİMAR *f.* تیمار 1) xəstəyə, heyvana və s. xidmət; 2) keçmişdə
əsgərlərə verilən torpaq sahəsi.

TİMSAH *a.* تمساح tropik ölkələrdə su hövzəsində yaşayan kərtənkələyəbənzər yırtıcı heyvan.

TİMSAL *a.* تمثال 1) şəkil, əks; 2) oxşama, bənzəmə, oxşayış, bənzəyiş 3) məsəl, misal, nümunə.

TİMSALƏN *a.* تمثالاً misal olaraq; məsələ.

TİN¹ *a.* تين palçıq, çamur.

TİN² *a.* طين əncir.

TİNƏT *a.* طينت 1) maya, acıtma; 2) *m.* əsil, zat; 3) *m.* təbiət, xasiyyət.

TƏNKAR *f.* تنكار lehim.

TİNNİN *f.* تنين 1) əjdaha; 2) *m.* səmada yeddi bürc boyunca uzanan incə ağ xətt.

TİNÜ MA' *a.* طين و ماء palçıq və su.

TİR¹ *f.* تير 1) yaydan atılan ox; 2) güllə; 3) dirək, sütun.

TİR² *f.* تير Merkuri (*planet*). **Tiri-şəhab** تيرشهاب 1) meteor; 2) *m.* iti sürətlə gedən; 3) *m.* zirək, od parçası; igid.

TİR³ *f.* تير İranda 22 iyun – 22 iyula uyğun gələn ay adı.

TİRAD *f.* تراد qısa mizraq, qısa süngü.

TİRƏJƏ *f.* تراژه göy qurşağı.

TİRƏŞ *f.* تراش 1) qırılma; 2) yonma.

TİRƏŞƏ *f.* تراشه yonqar, talaşa.

TİRƏŞİDƏ *f.* تراشیده 1) tərəş olunmuş; qırılmış; 2) səthi yonulub düzəldilmiş; yonulmuş.

TİRƏZ *a.* طراز *asli f.* 1) ipək və sərmə ilə işləmə; naxış; 2) bəzək, zinət, rəvnəq; 3) gözəl fikri ifadə edən qısa ibarə.

TİRBARAN *f.* تيرباران ox yağdırma // güllə yağdırma.

TİRDAN *f.* تيردان b a x **tirkeş**.

TİRƏ *f.* تيره 1) bulanıq, tutqun; 2) qaranlıq, qara; 3) xarab, pis.

TİRƏBƏXT *f.* تيره بخت bədbəxt, qaragün.

TİRƏBƏXŞ *f.* تيره بخش tutqunlaşdırın, bulandıran.

TİRƏDİL *f.* تيره دل 1) qəlbiqara, rəhmsiz; 2) kədərli; qüssəli; qəmli.

TİRƏNAK *f.* تيره ناك qara rəngli, qara; tutqun, bulanıq.

TİRƏNDAZ *f.* تيرانداز ox-yayla silahlanmış; oxatan // gülləatan.

TİRƏNİHAD *f.* تيره نهاد bədəsil, cinsi pis.

TİRƏNİŞAN *f.* تيره نشان «qara nişan (lı)» bədbəxt, bəxtiqara.

TİRƏRU(Y) *f.* تيره روى || تيره رو üzüqara.

TİRƏTƏR *f.* تيره تر lap qaranlıq, daha qaranlıq.

TİRKEŞ *f.* تيركش oxqabı, oxdan.

TİRKƏ *f.* تيركه ölən adamdan qalan şey, andır.

TİRNAK *f.* تيرناك qaranlıq.

TİRYAK *f.* ترياك 1) b a x **tiryaq**; 2) narkotik maddə, tiryək.

TİRYAQ *a.* ترياق *asli f.* antidod (*zəhərlənməyə qarşı dərman, zə-
hər əleyhinə dərman*).

TİRYAKİ *f.* ترياكى 1) b a x **tiryakkeş**; 2) *m.* bir şeyə həddən
artıq adət etmiş, onun aludəsi.

TİRYAKKEŞ *f.* تيرياك كش tiryəkçəkən.

TİRZƏN *f.* تيرزن oxatan // gülləatan.

TİS'(Ə) *a.* تسع || تسعه doqquz.

TİS'İN *a.* تسعين b a x **tis'un**.

TİS'UN *a.* تسعون doxsan // doxsanıncı.

TİŞƏ *f.* تيشه kəsər, kəsərti; kərki; külüng.

TİŞƏVAR *f.* تيشه وار b a x **tişəvəş**.

TİŞƏVƏŞ *f.* تيشه وش külüng kimi, külüngvari.

TİŞRİN *a.* تشرين süryani təqvimində ay adı. **Tişrini-əvvəl** تشرين
اول oktyabr ayına uyğun gələn ayın adı; **Tişrini-sani** تشرين ثانى
noyabr ayına uyğun gələn ayın adı.

TİZ *f.* تيز 1) iti, kəskin; 2) *m.* diribaş, zirək; 3) *m.* sürətli, yeyin, becid.

TİZAB *f.* تيزات «iti su» azot turşusu.

TİZFƏHM *f.* تيز فهم *və a.* tez başa düşən, tez qavrayan; iti fikirli.

TİZGAM *f.* تيزگام 1) sürətli addımlarla gedən; yüyürən; 2) az
ömür sürən; qısaömürlü.

- TİZGƏRD** *f.* تيزگرد b a x **tizrəftar**.
- TİZPƏR** *f.* تيزپر iti qanadlı, iti ucan.
- TİZRƏFTAR** *f.* تيزرفتار iti gedən, sürətlə gedən, bərk qaçan.
- TİZRƏVAN** *f.* تيزروان b a x **tizrov**.
- TİZROV** *f.* تيزرو iti axan, iti gedən, sürətlə qaçan.
- TİZTƏB'** *f.* تيز və *a.* طبع qıvraq, cəld, zirək.
- TOFIQ** *a.* توفيق b a x **tövfiq**.
- TOHİ** *f.* تهی b a x **tühi**.
- TOXM** *f.* تخم b a x **toxum**.
- TOXMDAN** *f.* تخمدان toxum kisəsi; toxumluq.
- TOXMƏ** *a.* تخمه mədə pozğunluğu.
- TOXMPAŞ** *f.* تخم پاش toxum səpən, tum əkən.
- TOXUM** *f.* تخم 1) ali bitkilərin rüseyimi; tum; 2) *m.* nəsil, soy.
- TÖHFƏ** *a.* تحفه hədiyyə, pay, bəxşiş, peşkəş.
- TÖHMƏT** *a.* تهمت danlaq, danlama, məzəmmət.
- TÖ'MƏ** *a.* طعمه 1) yeyinti, ərzaq, azuqə; 2) loğma, dişdəm, tikə.
- TÖ'MƏKEŞ** *a.* طعمه və *f.* كش azuqə daşıyan, yeyinti daşıyan.
- TÖV'** *a.* طوع 1) itaət etmə; tabelilik; 2) bir işi könüllü görmə, könüllü hərəkət etmə.
- TÖVBƏ** *a.* توبه günahından peşman olub bir daha günah iş görməyəcəyinə söz vermə.
- TÖVBƏKAR** *a.* توبه və *f.* كار günahından peşman olmuş, tövbə etmiş.
- TÖVBƏŞİKƏN** *a.* توبه və *f.* شكن tövbə sındıran, tövbəsini pozan.
- TÖVBİX** *a.* توبيخ məzəmmət etmə; danlama.
- TÖVCİH** *a.* توجيه 1) üzünü bir tərəfə çevirmə, döndərmə; 2) söz atma; 3) rütbə, ad, mənəb vermə; 4) ikimənalı söz işlətmə.
- TÖVDİ'** *a.* توديع 1) təslim etmə; 2) görüşüb ayrılma; vidalaşma.
- TÖVDİƏN** *a.* توديعاً 1) təslim edərək; 2) vidalaşaraq.
- TÖV'ƏM** *a.* توأم 1) əkiz; 2) *m.* tay, bənzər, oxşar; 3) *m.* uyğun, münasib.

TÖV'ƏMAN *ə.* توأمان «töv'əm» *c.* əkizlər.

TÖV'ƏMİYYƏT *ə.* توئمیت 1) əkizlik; 2) *m.* oxşarlıq, bənzərlik; 3) *m.* uyğunluq, münasiblik.

TÖV'ƏN *ə.* طوعاً könüllü, öz ixtiyarı ilə, öz arzusu ilə, öz xoşu ilə.

TÖVF *ə.* طوف 1) dövrəsini dolanma, ətrafını gəzmə; 2) həcc mərasimi zamanı Kə'bənin ətrafını dolanma; 3) baş çəkmə; yoxlama.

TÖVFIQ *ə.* توفيق 1) uyğunlaşdırma, müvafiq etmə; 2) Allahın yardımı, tanrının köməyi; 3) yardım, kömək; 4) məqsədinə çatma, arzusuna nail olma.

TÖVFIQƏN *ə.* توفيقاً uyğunlaşdıraraq.

TÖVFİR *ə.* توفير fərq, təfəvüt, ayırd etmə.

TÖVHİD *ə.* توحيد 1) birləşdirmə; 2) Allahın təkliyinə inanma.

TÖVHIŞ *ə.* توحيش vəhşətə salma, hürüküdüb qaçırma.

TÖV'İD *ə.* توعيد təhdid etmə, hədələmə.

TÖVKİL *ə.* توكيل vəkil təyin etmə, vəkil etmə.

TÖVQ *ə.* طوق 1) boyunbağı; 2) boyunduruq, gərdənlik; 3) qumru quşunun boynundakı halqavari cizgi; 4) taqət, iqtidar, qüdrət.

TÖVQİ *ə.* طوقى 1) fərmanlara vurulan şah möhürü; 2) belə möhür vurulmuş fərman.

TÖVQİF *ə.* توقيف 1) saxlatma, dayandırma, tutub saxlama; 2) təxirə salma; yubatma; 3) hökmə qədər ittiham edərək həbsxanada saxlama; həbs etmə, tutma.

TÖVQİFXANƏ *ə.* توقيف *və f.* خانه həbsxana, dustaqxana.

TÖVQİT *ə.* توقيت vaxt təyin etmə.

TÖVLİD *ə.* توليد 1) dünyaya gətirmə; doğma; 2) doğmaqda olan qadına və ya heyvana kömək etmə; mamalıq etmə; 3) *m.* səbəb olma, vücuda gətirmə; törətmə.

TÖVLİYƏ(T) *ə.* توليه || توليت 1) idarə etmə; rəhbərlik, başçılıq; 2) qəyyumluq, hamilik; 3) müdir, başçı.

TÖVR *ə.* طور surət, hal, tərz; əda.

TÖVRAT *a.* تورات *asli ibr.* Musa peyğəmbərə nazil olmuş ibrani-cə dini kitab.

TÖVRİX *a.* تاریخ tarix qoyma, tarixini yazma.

TÖVRİS *a.* توريث varis təyin etmə.

TÖVSƏN *f.* توسن b a x **tusən**.

TÖVSI' *a.* توسيع vüsətləndirmə, genişləndirmə.

TÖVSİF *a.* توصيف təsvir etmə, izah etmə, səciyyələndirmə.

TÖVSİQ *a.* توثيق bərkitmə, möhkəmləndirmə.

TÖVSİM *a.* توسيم nişanlama, əlamət qoyma.

TÖVSIYƏ *a.* توصيه 1) vəsiyyəət etmə, məsləhət vermə, nəsihət etmə; 2) tapşırma, sifariş vermə; 3) bir adamı başqasına təqdim edib ona yardım olunmasını xahiş etmə // vəsatət; 4) b a x **tövsiyənamə**.

TÖVSIYƏNAMƏ *a.* توصيه və *f.* نامه birisinə təqdim etmək və tanıtmmaq üçün verilən məktub // vəsatətnamə.

TÖVŞİX *a.* توشيح bəzək vermə; bəzəmə.

TÖVZİ' *a.* توزيع bölüşdürmə, paylaşdırma.

TÖVZİF *a.* توظيف vəzifəyə qoyma, vəzifəyə təyin etmə.

TÖVZİH *a.* توضيح izah etmə, aydınlaşdırma.

TU *f.* تو b a x **tuy**.

TUBA *a.* طوبى 1) cənnətdə bitən hündür, gözəl bir ağac; 2) *m.* hündür boylu, ucaboy.

TUBAXÜRƏM *a.* طوبى və *f.* خرام yerişi gözəl olan, gözəl yerişli.

TUDƏ *f.* توده 1) xalq, camaat, kütlə; 2) yığın, dəstə; 3) təpə.

TUL *a.* طول uzunluq.

TULAB *a.* طلاب *asli f.* 1) dolab; 2) *m.* göy, səma.

TULANİ *a.* طولانى 1) boy etibarilə; boyca; 2) uzununa; 3) uzun, sürəkli.

TUMAR *a.* طومار 1) əmr, məktub və s. yazılıb uzununa kəsilmiş silindr formasında bükülən ceyran dərisi; 2) lülə şəklində bükülmüş kağız və s.; 3) məktub. **Tumari-qəm** طومار غم qəm məktubu, qəmli xəbər gətirən məktub.

TUN *f.* تون 1) hamam ocağı; külxan; 2) təmizlənmiş bağırsağ, iç və s.; 3) uşaqlıq yolu.

TUNBAN *f.* تونبان külxançı, ocaqçı.

TUR *a.* طور Sina yarımadasında bir dağın adı (*Musa peyğəmbərin Allahla ilk danışıq səhnəsi*).

TURAB *a.* تراب b a x **türab**.

TURŞ *f.* تورش sirkə, qora, limon və s. dadında olan.

TURŞİ *f.* تورشی turş şey.

TURŞRU(Y) *f.* ترش روی || ترش رو üzünü turşutmuş; qaşqabaqlı.

TURUNC *f.* ترنج xoş ətirli, acımtıl sitrus meyvəsi və həmin meyvənin həmişəyaşıl ağacı // narınc.

TURUNCİ *f.* ترنجی turunc rəngində olan // narıncı.

TUSƏN *f.* توسن yaxşı yeriyən başibərk at.

TUTİ *a.* طوطی Afrikada və Hindistanda yaşayan, təlim verdikdə bir neçə bəsit söz tələffüz edə bilən quş.

TUTİMƏQAM *a.* طوطی مقام tutuquşu kimi danışan, şirin danışan.

TUTİYA *a.* توتيا 1) hər hansı müqəddəs şey; 2) gözə sürtülən dərman, yağ və s.; 3) az tapılan hər bir şey; 4) sink.

TUY *f.* توی 1) iç, içəri; 2) ara; 3) qat, lay.

TÜCCAR *a.* تجار «*tacir*» *c.* tacirlər.

TÜCCARİ *a.* تجاری ticarət və ya tacirlə əlaqədar olan.

TÜFEYL(İ) *a.* طفيل || طفيلي 1) başqasının kökündən və ya qanından qidalanan (*bitki və yaxud həşərat*); 2) *m.* müftəxor, başqasının hesabına yaşayan.

TÜFULƏT *a.* طفولت b a x **tüfuliyyət**.

TÜFULİYYƏT *a.* طفولیت uşaqlıq.

TÜĞYAN *a.* طغيان 1) daşma, daşqın; 2) *m.* azgınlıq, özbaşnalıq.

TÜHAL *a.* طحال dalaq xəstəliyi, dalaq şişməsi.

TÜHƏF¹ *a.* تحف «*töhfə*» *c.* töhfələr, hədiyyələr, bəxşlər.

TÜHƏF² *a.* تحف 1) misli-bərabəri olmayan; görünməmiş; 2) gü-lünc, əyləncəli; 3) münasibətsiz; 4) təəccüb, heyrət.

TÜHƏM *a.* تهم «*töhmət*» *c.* töhmətlər.

TÜHHAF *a.* تحاف alma (*meyvə*).

TÜHİ *a.* تهی 1) dolu olmayan; boş; 2) *m.* biliksiz, elmsiz.

TÜHUR *a.* طهور 1) təmizlik; 2) sünnət.

TÜQA' *a.* تقا «*təqi*» *c.* günahdan çəkinənlər.

TÜLLAB *a.* طلاب «*tələbə*» *c.* 1) tələb edənlər; 2) tələbələr;
3) *t. m.* yüngül adam.

TÜLU' *a.* طلوع 1) doğma, çıxma (*Günəş və Ay haqqında*); 2) üz
çıxma, aşkar olma.

TÜNBƏTÜN *f.* تون بتون gorbagor.

TÜND *f.* تند 1) rəngi açıq olmayan; tutqun; 2) *m.* bərk, iti;
3) *m.* hirsli, acıqlı; 4) *m.* bərk, şiddətli; 5) *m.* hiss orqanlarına çox təsir
edən, kəskin.

TÜNDBAD *f.* تند باد 1) bərk külək; tufan; 2) *m.* bədbəxt hadisə;
fəlakət.

TÜNDXU(Y) *f.* تند خوی || تند خو tündxasiyyət, əsəbi, tez əsəbləşən.

TÜNDRO(V) *f.* تندرو b a x tündseyr.

TÜNDSEYR *f.* تند və ə. سير sürətlə gedən, iti yerişən.

TÜNDSƏVAR *f.* تند سوار sürətlə gedən atlı.

TÜNDÜ TƏLX *f.* تند و تلخ tünd və acı, pis təsir göstərən.

TÜNDZƏBAN *f.* تند زبان dildən iti, iti dilli.

TÜNG *f.* تنگ qrafin, sürəhi.

TÜRAB *a.* تراب 1) torpaq; 2) *m.* qəbir, məzar.

TÜRABİ *a.* ترابی torpaqla əlaqədar olan, torpaqdan olan.

TÜRBƏ *a.* تربه b a x türbət.

TÜRBƏDAR *a.* تربه və *f.* دار türbəyə, qəbirlərə xidmət edən
adam, məzar xidmətçisi.

TÜRBƏT *a.* تربت 1) məzar, qəbir; 2) qəbirlər üzərində tikilən
bina; mavzoley; 3) müqəddəs yerlərdən götürülmüş torpaq.

TÜRFƏ *a.* ترفه 1) tapılmayan, nadir, misli-bərabəri olmayan; 2) qəribə, əcaib.

TÜRFƏXAN *a.* ترفه *və f.* خوان gözəl oxuyan, yaxşı səsi olan.

TÜRFƏTÜL'EYN *a.* طرفت العين göz yumub-açma, bir göz qırpımı, bir an.

TÜRKTAZ *f.* ترکتاز hücum edərək qarət etmə.

TÜRRƏ *a.* طره 1) alına tökülən saç; kəkil; 2) at yalının üzə tökülən hissəsi; yelgə; 3) tel (*sapda, iplikdə, saçda və s.*). **Türrei-müşk** طره مشک müşk ətri saçan tel; **türrei-səmən** طره سمنسا yasəmən kimi gözəl tel.

TÜRRƏHAT *a.* ترهات «türre» *c.* 1) mənasız sözlər; 2) *t.* hərzə, hədyan, cəfəngiyat.

TÜRÜQ *a.* طرق «təriq» *c.* yollar.

TÜYUR *a.* طیور «teyr» *c.* quşlar.

U

UD¹ *a.* עוד 1) ağac, budaq; 2) odun; 3) əzvay; 4) Hindistanda bitən və yandıranda yaxşı iy verən ağac növü.

UD² *a.* עוד simli Şərqi musiqi aləti.

ULA *a.* اولاء اولی ilk, ilkin, birinci.

UR *a.* عور 1) puç, batıl; 2) eyib, ar; 3) lüt, çılpaq.

USTAD *f.* استاد 1) görkəmli şəxsiyyət; dahi; 2) müəllim; 3) usta.

USTADANƏ *f.* استادانه ustalıqla, məharətlə.

USTADNAMƏ *f.* استادنامه Azərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatında: nəsihətamiz, fəlsəfi məzmunlu şeir növü.

USTAKAR *f.* استاکار bacarıqlı usta, yaxşı usta.

USTAZƏN *f.* استازن 1) usta arvadı; 2) qadın usta.

Ü

- ÜBEYD** *a.* عبید kiçik qul, balaca kölə.
- ÜBEYDANƏ** *a.* عبید *və f.* انه kiçik yazıq qul kimi.
- ÜBUDİYYƏT** *a.* عبودیت 1) köləlik, qulluq; 2) itaət, tabelilik, asılılıq.
- ÜBUR** *a.* عبور keçmə, addama; nüfuz etmə.
- ÜBUS** *a.* عبوس 1) qaşqabaqlı, qaraqabaq.
- ÜBUSƏT** *a.* عبوست 1) qaşqabaqlıq, qaraqabaqlıq; 2) sərtlik, qətilik.
- ÜBUSÜLVƏCH** *a.* عبوس الوجه sərt üzlü.
- ÜCB** *a.* عجب 1) məğrurluq; 2) xudpəsəndlik.
- ÜCRƏT** *a.* اجرت 1) zəhmət haqqı; donluq, maaş; 2) icarəyə vermə, kirayəyə vermə.
- ÜDƏBA'** *a.* ادباء «*ədib*» *c.* ədiblər.
- ÜDUL¹** *a.* عدول «*adil*» *c.* adillər.
- UDUL²** *a.* عدول 1) azma, yolundan çıxma; 2) danma, dəbbələmə.
- ÜDVAN** *a.* عدوان 1) düşmənçilik, düşmənlik; 2) zülm, haqsızlıq.
- ÜFQ** *a.* افق *b a x üfüq.*
- ÜFTADƏ** *f.* افتاده 1) düşmüş, yıxılmış; 2) yazıq, fağır, biçarə; 3) alçaq, düşkün; 4) düşar, mübtəla.
- ÜFTAN** *f.* افتان yıxılmış, düşmüş.
- ÜFTANÜ XİZAN** *f.* افتان و خيزان yıxıla-dura, yıxıla-yıxıla.
- ÜFUL** *a.* افول batma, qürub (*Günəş və Ay haqqında*).
- ÜFUNƏT** *a.* عفونت 1) yaranın ətinin çürüməsi; 2) pis iy, pis qoxu.
- ÜFÜQ** *a.* افق horizont; dan yeri.
- ÜXRA** *a.* اخرى || اخرى başqa, o biri, digər.
- ÜXRƏVİ** *a.* اخروی axirətə mənsub olan; axirətlik.
- ÜXT** *a.* اخت bacı.
- ÜXÜVVƏT** *a.* اخوت 1) qardaşlıq; 2) *m.* ixlas, sədaqət.
- ÜQAB** *a.* عقاب qaraquş, qartal.

ÜQBA *a.* عقبا || عقى axirət, o biri dünya, o dünya.

ÜQD(Ə) *a.* عقد || عده 1) düyün; 2) *m.* həlli çətin məsələ, düyünə düşmüş iş; 3) *m.* insanın çox arzu edib nail ola bilmədiyi və qəlbində nisgil kimi qalan arzu; 4) sinirlərin toplanıb yumru olmasından yaranan düyün. **Üqdi-irtibat** عقد ارتباط əlaqə bağı.

ÜQDƏGÜŞA *a.* عده və *f.* گشا çətin məsələni, işi və s. həll edən, açan.

ÜQƏD *a.* عقد «üqd(ə)» *c.* 1) düyünlər; 2) *m.* çətin işlər.

ÜQƏLA' *a.* عقلا «aql» *c.* ağıllı adamlar, aqillər.

ÜQUBƏT *a.* عقوبت 1) cəza; 2) əziyyət, əzab.

ÜQUD *a.* عقود «iqd» *c.* 1) boyunbağlar; 2) düyünlər.

ÜQUL *a.* عقول «əql» *c.* 1) ağıllar; 2) *t.* ağıl, idrak.

ÜLƏMA' *a.* علماء «alim» *c.* 1) alimlər; 2) *t.* çox bilikli adam, böyük alim.

ÜLFƏT *a.* الفت 1) alışma, ünsiyyət; 2) görüşmə, söhbətləşmə; 3) dostluq, məhəbbət; 4) həmrəylik, yekdillik.

ÜLFƏTGAH *a.* الفت və *f.* گاه ülfət yeri, görüş yeri.

ÜLUHIYYƏT *a.* الوهيت allahlıq.

ÜLUL'ƏBSAR *a.* اولوالابصار bəşirət sahibləri, uzaqgörənlər.

ÜLUL'ƏLBAB *a.* اولوالالباب ağıl sahibləri, ağıllı adamlar.

ÜLUL'ƏZM *a.* اولوالعزم 1) iradə sahibləri; 2) qabaqda gedənlər; başçılar.

ÜLUM *a.* علوم «elm» *c.* elmlər.

ÜLÜVV *a.* علو 1) yüksəklik, böyüklük; 2) alilik, ululuq. **Ülüvvi-şan** علو شان şan-şöhrət.

ÜLÜVVÜDƏRƏCAT *a.* علو الدرجات ali dərəcəli, yüksək məqamlı.

ÜLVAN *a.* علوان öyünmə, fəxr.

ÜLVİ *a.* علوی 1) yüksək, uca; 2) ilahi, səmavi; 3) yüksəklərdə, səmalarda olan.

ÜLVİYYAT *a.* علويات «ülvi» *c.* ülvi olan şeylər.

ÜLVİYYƏT *ə.* علوية 1) yüksəklik, ucalıq, ülvilik; 2) mənəviyyat.

ÜLYA *ə.* عليا 1) əla, ən uca; 2) *m.* çox gözəl, qiymətli.

ÜLYAHƏZRƏT *ə.* عليا حضرت əlahəzrət xanım (*padşah arvadlarının titulu*).

ÜMDƏ *ə.* عمده 1) dayanacaq, söykənəcək; 2) dayaq, dəstək; 3) ən əsas, başlıca // aktual.

ÜMƏM *ə.* امم «ümmət» *c.* millətlər; ümmətlər.

ÜMƏNA' *ə.* ائمه امناء «əmin» *c.* əminlər, inanmalı adamlar. **Ümənayi-dövlət** امنای دولت yüksək rütbəli adamlar, dövlət adamları.

ÜMƏRA' *ə.* امراء «əmir» *c.* əmirilər.

ÜMİDGAH *f.* امیدگاه ümid yeri, göz dikilən yer və ya adam.

ÜMİDVAR *f.* امیدوار ümidi olan, ümidli.

ÜMQ *ə.* عمق dərinlik.

ÜMQƏN *ə.* عمقا dərinlikə, dərinlik baxımından.

ÜMM *ə.* ام ana. **Ümmi-xaqan** ام خاقان hökmdar anası.

ÜMMAL *ə.* اعمال «amil» *c.* 1) işçilər; məmurlar; vəkillər; 2) səbəblər, faktorlar.

ÜMMAN *ə.* عمان böyük dəniz; dərya.

ÜMMƏT *ə.* امت 1) millət; 2) icma (*bir peyğəmbərin dininə inananlardan ibarət dəstə, kiçik cəmiyyət*).

ÜMMİ *ə.* امی 1) anaya aid; 2) ana tərəfindən qohum; 3) savadsız, oxumamış; 4) anadangəlmə oxumamış (*bilikli adam haqqında*); 5) peyğəmbər, rəsul (*Məhəmməd peyğəmbər haqqında*).

ÜMMÜDDÜNYA *ə.* ام الدنيا «dünyanın anası» *m.* Misir // Qahirə.

ÜMMÜHAT *ə.* امهات «ümm» *c.* 1) analar; 2) *t.* elm və fənnə aid ən yaxşı kitab.

ÜMMÜL'ƏXBAR *ə.* الاخبار «xəbərlərin anası» xəbər mənbəyi, hər cür xəbər və hadisədən xəbəri olan.

ÜMMÜL'ƏMRAZ *ə.* الامراض «xəstəliklərin anası» *m.* soyuq-dəymə.

- ÜMMÜLFƏSAD** *ə.* ام الفساد «*fəsad anası*» b a x **ümmülxəbais.**
- ÜMMÜLXƏBAİS** *ə.* ام الخبائث «*pis işlərin anası*» *m.* şərab; spirtli içki.
- ÜMMÜLKİTAB** *ə.* ام الكتاب «*kitab anası*» *m.* Qur'anın ilk orijinal nüsxəsi.
- ÜMMÜLQUR'AN** *ə.* ام القرآن «*Qur'anın anası*» Fatihə surəsi.
- ÜMMÜLQÜRA** *ə.* ام القرى «*qəşəbə anası*» *m.* Məkkə.
- ÜMMÜLVƏLƏD** *ə.* ام الولد «*övlad anası*» uşağı olan cariyə.
- ÜMMÜRRƏ'S** *ə.* ام الرأس «*başın anası*» *m.* damaq.
- ÜMRAN** *ə.* عمران 1) arvad, arvadlıq; 2) mədəniyyət, tərəqqi; 3) rifah, səadət.
- ÜMRANİ** *ə.* عمرانى tərəqqiyə aid olan; mədəni.
- ÜMUM** *ə.* عموم bütün xalq, hamı.
- ÜMUMA** *ə.* عموماً b a x **ümumən.**
- ÜMUMƏN** *ə.* عمومًا 1) elliklə, hamılıqla, ucdantutma; 2) tamamilə, bütün.
- ÜMUMİ** *ə.* عمومی ümumə aid, hamıya aid; hər şeyə aid.
- ÜMUMİYYƏT** *ə.* عموميات ümumilik, hamılıq.
- ÜMUR** *ə.* أمور «*əmur*» *c.* 1) əmrlər; 2) əməllər, işlər. **Ümuri-bədihi** أمور بديهی dəlil-sübuta ehtiyacı olmayan işlər; aksiom.
- ÜMURAT** *ə.* امورات «*ümur*» *c.* 1) əmrlər; 2) əməllər, işlər.
- ÜNAS** *ə.* اناث «*ünsa*» *c.* qadınlar, qızlar.
- ÜNF** *ə.* عنف şiddət, sərtlik.
- ÜNFİ** *ə.* عنفى şiddətli, sərt.
- ÜNQ** *ə.* عنق boyun, gərdən.
- ÜNQUD** *ə.* عنقود salxım.
- ÜNS** *ə.* انس b a x **ünsiyyət** (2-ci mənada).
- ÜNSİYYƏT** *ə.* انسيت 1) dostluq, yaxınlıq; 2) alışma, ülfət, uyuşma.
- ÜNSÜR** *ə.* عنصر mürəkkəb cisimləri təşkil edən bəsit üzvlərdən hər biri; element; komponent.

ÜNVAN *a.* عنوان 1) ad; 2) sərlövhə, başlıq; 3) insanın yaşadığı yerin koordinatları; 4) rütbə; 5) üsul, tərz.

ÜRBAN *a.* عربان «*ərəb*» *c.* köçəri ərəblər, bədəvi ərəblər.

ÜRƏFA' *a.* عرفاء «*arif*» *c.* ariflər, arif adamlar.

ÜR¹F *f.* عرف 1) adət, dəb; 2) fəvqəladə vəziyyət.

ÜR²F *a.* عرف yaxşılıq, xeyirlik.

ÜR^{FƏN} *a.* عرفاً ölkənin adətinə, dəbinə uyğun; vaxta görə.

ÜR^{Fİ} *a.* عرفى fəvqəladə vəziyyətə aid olan.

ÜRUC *a.* عروج yuxarı çıxma, göyə qalxma.

ÜRUC *a.* عروق «*ərəq*» *c.* tərlər.

ÜR^{VƏ} *a.* عروه 1) ilmə, ilgək; 2) qulp, dəstə; 3) bağ, bənd, tel; 4) *m.* rabitə, əlaqə.

ÜR^{VƏTÜLVÜSQA} *a.* عروت الوثقى || عروت الوثقا möhkəm əlaqə, möhkəm rabitə.

ÜR^Y *a.* عرى b a x üryani¹.

ÜR^{YAN} *a.* عريان çılpaq, lüt.

ÜR^{YANİ}¹ *a.* عريانى çılpaqlıq, lütlük.

ÜR^{YANİ}² *a.* عريانى nazik qabıqlı ərək növü.

ÜR^Z *a.* عرض ehtiyac.

ÜSARƏ *a.* عصاره sıxılıb çıxarılan meyvə şirəsi.

ÜSAT *a.* عصات «*asi*» *c.* asilər.

ÜSCÜDU *a.* اسجدوا səcdə edin!

ÜSƏRA *a.* اسرا || اسرى «*əsir*» *c.* əsirlər.

ÜSFUR *a.* عصفور sərçə.

ÜSLUB *a.* أسلوب 1) stil // üsul, tərz; 2) dil, ifadə üsulu.

ÜSLUBİ *a.* اسلوبى üsluba aid olan.

ÜSLUBİYYAT *a.* اسلوبيات stilistika.

ÜSRƏT *a.* عسرت 1) çətinlik, zəhmət; 2) sıxıntı, ehtiyac.

ÜSS *a.* اس 1) kök, təməl, özü; 2) əsil, bünövrə; 3) riyaziyyatda: kəmiyyətin neçənci qüvvəyə qaldırıldığını göstərən rəqəm; üst.

ÜSSÜLMƏBANİ *a.* اس المبانى binaların özülü, tikintilərin təməli.

ÜSTÜXAN *f.* استخوان sümük.

ÜSTÜRLAB *a.* اسطرلاب || اسطرلاب *asli y.* astronomiyada: bucaq ölçən alət, rəsəd aləti.

ÜSTÜVANƏ *a.* استوانه dirək, sütun; silindr.

ÜSTÜVAR *f.* استوار sağlam, möhkəm, qüvvətli.

ÜSUL *a.* اصول «*asl*» *c.* 1) əsllər; 2) *t.* qanun, prinsip; 3) *t.* tərz, yol; 4) *t.* yavaşlıq, mülayimlik. **Üsuli-cədid** اصول جديد yeni üsul; **üsul-i-idarə** اصول اداره ölkənin dövlət quruluş, idarə üsulu.

ÜSULİ *a.* اصولی 1) hüquqşünas; 2) islam dini təriqətçilərindən biri; 3) bu təriqətə mənsub olan müsəlman.

ÜSUR *a.* عصور «*asr*» *c.* əsrlər, yüzilliklər.

ÜSYAN *a.* عصيان 1) mövcud quruluşa qarşı silahlı çıxış; 2) asi olma, qarşı durma.

ÜSYANKAR *a.* عصيان və *f.* كار 1) itaət etməyən, boyun əyməyən, tabe olmayan; 2) asi olan.

ÜSYANKARANƏ *a.* عصيان və *f.* كارانه üsyankarcasına, üsyankarlıqla.

ÜŞKUFƏ *f.* اشكوفه açılmış gül; çiçək.

ÜŞKUFƏZAR *f.* اشكوفه زار güllük, çiçəklik.

ÜŞR *a.* عشر 1) onda bir (*say*); 2) məhsulun onda biri miqdarında dini vergi.

ÜŞŞAQ *a.* عشاق «*aşiq*» *c.* 1) aşıqlər; 2) *t.* muğamatda bir pərdə adı.

ÜŞŞAQFƏRİB *a.* عشاق və *f.* فريب aşıqləri aldadan.

ÜTARİD *a.* عطارد Merkuri (*planet*).

ÜTƏQA' *a.* عتقا ء «*ətiq*» *c.* qədim, köhnə şeylər // antikvariat.

ÜTL *a.* عطل 1) heç bir şeyi olmayan, hər bir şeydən mərhum olan; 2) sınıq, xarab, puç.

ÜYUB *a.* عيوب «*eyb*» *c.* eyiblər.

ÜYUN *a.* عيون «*eyn*» *c.* 1) gözlər; 2) çeşmələr, bulaqlar.

ÜZAL *a.* عزال ağır xəstəlik.

ÜZAR *a.* عذار yanaq, üz.

ÜZƏMA' *a.* عظمة «əzim» *c.* böyükklər.

ÜZLƏT *a.* عزلت bir tərəfə çəkilib təkbaşına oturma; guşənişlik, tənhalıq.

ÜZLƏTGAH *a.* عزلت və *f.* گاه üzlət yeri, guşənişin adamın yaşadığı yer.

ÜZLƏTGÜZİN *a.* عزلت və *f.* گزین b a x **üzlətnişin**.

ÜZLƏTNIŞİN *a.* عزلت və *f.* نشین 1) təkliyə çəkilən, bir guşəyə çəkilib oturan; 2) adamdanqaçan, adamyovuşmaz.

ÜZMA *a.* عظماء || عظمى ən böyük.

ÜZR *a.* عذر 1) tutduğu pis əməl üçün bağışlanmasını istəmə; 2) təqsiri bağışlanma; 3) əngəl, maneə; 4) bəhanə, səbəb.

ÜZRXAH *a.* عذر və *f.* خواه üzr istəyən, bağışlanmasını xahiş edən.

ÜZRXAHI *a.* عذر və *f.* خواهی üzrxahlıq, üzr istəmə.

ÜZRMƏND *a.* عذر və *f.* مند üzrü, bəhanəsi olan; üzürlü.

ÜZRPƏZİR *a.* عذر və *f.* پذیر üzrü olan, üzr gətirən.

ÜZUBƏT¹ *a.* عزوبت ailəsiz həyat; kəbinsizlik.

ÜZUBƏT² *a.* عذوبت dadlılıq, ləzzət, şirinlik.

ÜZV *a.* عضو 1) insan bədəninin əzası; orqanı; 2) müəyyən partiyayı, təşkilatı və s. əmələ gətirənlərdən hər biri.

ÜZVİ *a.* عضوی 1) bədən üzvlərinə aid olan; 2) nəbatat və heyvanata aid olan; canlı // orqanık; 3) ayrılmaz, ayrılmayan, çox sıx.

ÜZVİYYƏT *a.* عضويت üzv olma, üzvlük.

ÜZZA *a.* عزی islamiyyətdən qabaq ərəblərin sitayiş etdikləri bütələrdən birinin adı.

V

V *a.* و ərəb əlifbasının 27-ci, fars əlifbasının 30-cu, əski Azərbaycan əlifbasının 31-ci hərfi; əbcəd hesabında 6 rəqəmini ifadə edir.

VA *f.* وا vay! aman!

VABƏSTƏ *f.* وابسته 1) bağlı, asılı; 2) kömək, arxa.

VACİB *a.* واجب 1) lazım, labüd, zəruri; 2) şəriətə görə icrası tələb olunan; 3) başqası tərəfindən yaradılmamış və öyrənilməsi mümkün olmayan (*Allah haqqında*).

VACİBAT *a.* واجبات «vacib» *c.* dinə görə yerinə yetirilməsi və ya riayət edilməsi vacib olan işlərin məcmusu.

VACİBƏ *a.* واجبه vacib olan (iş, şey və s. *haqqında*).

VACİBÜL'EHİRAM *a.* واجب الاحترام b a x **vacibüttəkrim**.

VACİBÜL'İTAƏ(T) *a.* واجب الطاعة || واجب الاطاعة b a x **vacibüttə(t)**.

VACİBÜLQƏTL *a.* واجب القتل öldürülməsi vacib olan, öldürülməli (*adam*).

VACİBÜLMÖVCUD *a.* واجب الموجود varlığı vacib olan (*Allah haqqında*).

VACİBÜLVÜCƏB *a.* واجب الوجوب ən zəruri, ən lazımlı.

VACİBÜLVÜCUD *a.* واجب الوجود 1) həmişə hər yerdə olan (*Allah haqqında*); 2) fəlsəfədə: mütləq ideya.

VACİBÜTTAƏ(T) *a.* واجب الطاعة || itaəti vacib olan, sözüne və əmrinə qulaq asılması vacib olan.

VACİBÜTTƏQSİR *a.* واجب التقصير təqsiri göz önündə olan, sözsüz müqəssir olan.

VACİBÜTTƏKRİM *a.* واجب التكريم hörmət edilməsi vacib olan.

VACİBÜZZƏKAT *a.* واجب الزكّات 1) zəkat düşən, zəkat verilən adam. 2) *m.* fağır, kasıb.

VADİ *a.* وادی 1) iki dağ arasında olan uzun dərə; 2) çay yatağı; məcrə; 3) çöl, səhra; 4) sahə; 5) məkan, yer. **Vadiyi-eymən** وادی ایمن Musa peyğəmbərin minacat üçün getdiyi dərənin adı; **vadiyi-xamuşan** وادی خاموشان 1) sakitlər dərəsi; 2) *m.* qəbiristan; **vadiyi-həşr** وادی حشر b a x **vadiyi-məhşər; vadiyi-məhşər** وادی محشر məhşər dərəsi, qiyamət yeri; **vadiyi-veyl** وادی ويل cəhennəmdə bir dərənin adı.

VADİD *f.* وادید yenidən görünmə, yeni baxış.

VAGİR *f.* واگیر növhə, mərsiyə, yaxud nəğmə oxuyarkən son beyt və ya beytləri təkrar edən.

VAGİRƏ *f.* واگیره növhə, mərsiyə, yaxud nəğmə oxunarkən təkrar edilən son beyt və ya beytlər.

VAGÜZAR *a.* واگذار həvalə, öhdəsinə qoyma.

VAFİ *a.* وافی 1) sözünün üstündə duran, əhdə vəfa edən; vəfalı; 2) kifayət edən, tam, bəs.

VAFİD *a.* وafd nümayəndə kimi bir yerə göndərilən adam.

VAFİR *a.* وافر bol, çox, həddən artıq.

VAH¹ *f.* واه vay! ay!

VAH²(Ə) *a.* واح || واح səhrada suyu və yaşıllığı olan yer.

VAHƏSRƏTA *f.* واهسرta və *a.* حسرتا təəssüflər olsun!

VAHİ *a.* واهی boş, mənasız, əsassız, faydasız.

VAHİB *a.* واهب bağışlayan, hədiyyə verən.

VAHİBÜSSÜVƏR *a.* واهب الصور forma verən, formalaşdırın (*Allah haqqında*).

VAHİD *a.* واحد bir, tək, yalqız. **Vahidi-qiyasi** واحد قیاسی b a x **vahidi-miqyas; vahidi-laşərik** واحد لاشریک şəriki olmayan vahid (*Allah nəzərdə tutulur*); **vahidi-miqyas** واحد مقیاس hər hansı bir ölçüdə ən kiçik və əsas başlanğıc hesab edilən ölçü.

VAHİDƏ *a.* واحده tək, bir, yalqız (*qadın*).

VAHİDƏN *a.* واحداً təklikdə, bir-bir, tək-tək.

VAHİDİYYƏT *a.* واحديت vahidlik, təklik, birlik.

VAHİM *a.* واهم vahiməyə salan, qorxudan.

VAHİMƏ *a.* واهمه qorxu, təsviş.

VAHİN *a.* واهن arıq.

VAİZ *a.* واعظ 1) moizə edən, minbərdən vəz söyləyən; 2) nəsihət edən; nəsihətçi.

VAJ(İ)GUN *f.* واژگون 1) çevrilmiş, devrilmiş; 2) məhv edilmiş, ləğv olunmuş; 3) üzüqoylu.

VAQE' *a.* واقع 1) olan, baş verən, əmələ gələn; 2) var olan, mövcud olan; 3) yerləşən, mövqə tutan.

VAQEİYYƏT *a.* واقعیات 1) gerçəklik, reallıq; 2) varlıq, mövcudluq; həyat.

VAQİ *a.* واقی saxlayan, mühafizə edən, müdafiə edən.

VAQİƏ *a.* واقعه 1) fakt; hadisə, əhvalat, macərə; 2) yuxu, rəya.

VAQİƏN *a.* واقعاً həqiqətən, doğrudan; faktiki olaraq.

VAQİF¹ *a.* واقف 1) vəqf işlərinə baxan məmur; 2) mal və ya mülkü vəqf edən adam.

VAQİF² *a.* واقف 1) ayaq üstə duran; 2) xəbərdar, agah; 3) göz-üzüaçıq, məlumatlı. **Vaqifi-əsrar** واقف اسرار bax **vaqifül'əsrar**; **vaqifi-hal** واقف حال vəziyyəti bilən, vəziyyəti tez başa düşən.

VAQİFÜL'ƏSRAR *a.* واقف السرار sirlərdən xəbərdar, gizli hadisələri və işləri bilən.

VALA *a.* والا yüksək, uca, ali.

VALAMƏQAM *a.* والا مقام uca məqamlı.

VALAŞƏ'N *a.* والاشان yüksək şanlı; şanlı-şöhrətli.

VALEH¹ *a.* واله 1) heyrətə düşmüş, çaşıb qalmış; 2) vurğun, ehtirasa uymuş.

VALEH² *a.* واله 1) qəzavü-qədər; tale, qismət; 2) sərəb, ilğim; 3) ipək parça növü.

VALİ *a.* والی vilayətin bütün işlərini dolandıran baş hökumət məmuru; canişin.

VALİD *a.* والد ata.

VALİDEYN *a.* والدين «iki valid» *t.* ata-ana.

VALİDƏ *a.* والده *ana.*

VALLAH-BİLLAH *a.* والله بالله *b a x* **vallah(i).**

VALLAH(i) *a.* والله *b a x* **vallahül'əzim.**

VALLAHÜ Ə'LƏM *a.* والله اعلم 1) ən yaxşısını, ən doğrusunu Allah bilir; 2) Allah bilər (nə bilim, nə deyim).

VALLAHÜL'ƏZİM *a.* والله العظيم Allaha and olsun! Allah haqqı!

VAM *f.* وام qaytarmaq şərt ilə alınan pul və ya şey; borc.

VAMANDƏ *f.* وامانده 1) geri qalmış, yorğun; 2) *m.* möhtac.

VAMDAR *f.* وامدار borclu.

VAMİQ *a.* وامق aşiq, sevgili.

VAMÜSİBƏTA *f.* وام مصيبتا *və a.* **مصيبتا** bəla, müsibət üz verdikdə işlədilər nida.

VANƏFSA *f.* وانفا *və a.* **نفسا** fəryad, fəğan, qışqırıq.

VAPƏSİN *f.* واپسين son, sonuncu, axırıncı.

VARƏS *f.* وارس müfəttiş, yoxlayıcı.

VARƏSTƏ *f.* وارسته xilas olmuş, qurtulmuş, azad.

VARƏSTƏGİ *f.* وارستگی tam qurtarma, xilas olma; azadlıq.

VARİD *a.* وارد gəlib-yetişən.

VARİDAT *a.* واردات «*varid*» *c.* 1) xatirə gələn fikir və mülahizələr; 2) *t.* gəlir, qazanc; 3) *t.* idxalat.

VARİDƏ *a.* وارده fikir, mülahizə.

VARİS *a.* وارث 1) birisinin mülkünə, malına və s. vəsiyyəti yolu ilə yiyələnən şəxs; 2) ölənin yerini tutan və ya diri adamın öləndən sonra yerini tutacaq şəxs; 3) *m.* davam etdirən; davamçı; 4) arxa, arxadönen, xələf.

VASE' *a.* واسع geniş.

VASİF *a.* واصف vəsf edən, izah edən.

VASİQ *a.* واثق etimad göstərən, inanan.

VASİL *a.* **واصل** 1) yetişən, çatan; 2) qovuşan, birləşən. **Vasili-rəhmət** *a.* **واصل رحمت** rəhmətə getmiş, vəfat etmiş.

VASİT *a.* **واسط** ortada olan; iki şeyin, iki adamın arasındakı.

VASİTƏ *a.* **واسطه** arada olma, iki şeyin, adamın arasında olma.

VAV *a.* **واو** ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında **و** hərfinin adı.

VAVEYLA *a.* **واويلا** 1) heyif; təəssüf; 2) qışqırıq, bağırtı, fəryad.

VAYƏ *f.* **وايه** 1) nəсіб, pay; 2) məqsəd; 3) səbəb.

VAYƏDAR *f.* **وايه دار** **b a x** **vayəmənd**.

VAYƏMƏND *f.* **وايه مند** nəsibi olan, payı olan.

VAZE' *a.* **واضع** 1) əsasını qoyan, təsis edən; 2) bina edən, yenidən yaradan.

VAZEH *a.* **واضح** açıq, aşkar, aydın.

VAZİHAT *a.* **واضحات** «vazeh» *c.* aydın şeylər.

VEY¹ *f.* **وي** o (*şəxs əvəzliyi*).

VEY² *f.* **وي** «və ey» birləşməsinin əsasən şeirdə işlədilən qısal-dılmış forması.

VEY³ *f.* **وي** kərə, dəfə.

VEYL¹ *a.* **ويل** 1) cəhənnəmdəki «Vadiyi-veyl» dərəsinin qısal-dılmış adı; 2) *m.* dərd, bəla.

VEYL² *a.* **ويل** zəfər, qələbə, uğur.

VEYL³ *a.* **ويل** bədbəxtlik; qəm-qüssə; yazıq, heyif.

VƏBA' *a.* **وباء** 1) taun; ovma (*vohuxucu ağır xəstəlik*); 2) epidemiya.

VƏBAİ *a.* **وبائي** 1) vəba xəstəliyinə aid olan; 2) vəbalı, ovmalı.

VƏBAL *a.* **وبال** 1) günah, təqsir, babal; 2) cavabdehlik; 3) ağırlıq, çətinlik.

VƏC' *a.* **وجع** ağrı, sızıltı. **Vəc'i-had** **وجع حد** kəskin ağrı; **vəc'i-mə'də** **وجع معدة** mədə qıçqırması.

VƏCAHƏT *a.* **وجاهت** 1) gözəllik, gözəl üz; 2) şan, şərəf.

VƏCAHİ *a.* **وجاهي** üz-üzə olan; üzleşən.

VƏCAİB *a.* **وجائب** «vəcibə» *c. t.* borc, vəzifə, vacib iş.

VƏCAZƏT *a.* **وجازت** sözün müxtəsərliyi; ixtisar.

VƏCD *a.* وجد 1) cuşa gəlmə; coşma; 2) şadlıq, sevinc; 3) sufilərdə: özünü unutmamaq dərəcəsində ilahi eşqə dalma. **Vəcdi-şəaf** وجد شافع ruh yüksəkliyi.

VƏCDAVƏR *a.* وجد və.f. آور 1) şadlıq gətirən; coşduran.

VƏCDİYYAT *a.* وجديات coşqunluq, coşma, vəcdə gəlmə.

VƏCƏB *a.* وجب qarış.

VƏCH *a.* وجه 1) üz, çöhrə; 2) üst, üz, üzəri; 3) alın; 4) üslub, qayda; 5) b a x **vəchə**; 6) vasitə, yol; 7) ad, şöhrət; 8) üstünlük, imtiyaz.

Vəchi-məaş وجه معاش dolanacaq vəsaiti.

VƏCHƏ *a.* وجهه səbəb, vəsilə, cəhət.

VƏCHƏN *a.* وجهاً bir surətlə, bir cəhətdən.

VƏCHİ *a.* وجهى üzə aid, üzdə olan.

VƏCHÜLLAH *a.* وجه الله Allahın təzahürü, tanrının siması.

VƏCHÜLHƏSƏNƏ *a.* وجه الحسنه güləruz, gözəl.

VƏCİBƏ *a.* وجيبه vacib olan şey; borc, vəzifə.

VƏCİH(Ə) *a.* وجهه || وجه 1) gözəl, qəşəng; 2) münasib, layiq.

VƏCİZ(Ə) *a.* وجيزه || وجيز qısa, müxtəsər.

VƏCNƏ *a.* وجنه anatomiya: almacıq sümüyü.

VƏ'D *a.* وعد b a x **və'də** (2-ci mənada).

VƏDAD *a.* وداد b a x **vidad**.

VƏDADİ *a.* ودادى b a x **vidadi**.

VƏDAYE' *a.* ودائع «vədiə» c. əmanətlər.

VƏDD *a.* ود b a x **vidd**.

VƏDDUA *a.* والدعا qalanı dua (əsasən məktubun axırında yazılırdı).

VƏ'DƏ *a.* وعده 1) bir iş üçün müəyyən olunan vaxt; təyin olunan vaxt; 2) söz vermə, təəhhüd götürmə.

VƏDİD *a.* وديد b a x **vədud**.

VƏDİƏ *a.* وديعه əmanət.

VƏDUD *a.* ودود çox sevən, çox məhəbbət bəsləyən.

(VƏ)ƏLEYKÜMƏSSƏLAM *a.* و عليكم السلام sizə də salam olsun! siz də salamat olun!

VƏFA' *ə. و فاء* 1) sözünün üstündə durma; sədaqət; 2) kafi, kifayət.

VƏFADAR *ə. و فاء* *və.f. دار* b a x **vəfaşiar**.

VƏFA'ŞİAR *ə. و فاء شعاع* vəfalı, sədaqətli.

VƏFD *ə. و فاء* b a x **vıfd**.

VƏFİ *ə. و فاء* vəfalı, dostluqda sabitqədəm, sədaqətli.

VƏFİQ *ə. و فاء* uyğun, müvafiq, yekdil.

VƏFRƏT *ə. و فاء* bolluq, çoxluq, firavanlıq.

VAGƏR *f. و اگر* və əgər.

VƏĞA' *ə. و غاء* 1) gurultu, hay-küy; 2) dava, döyüş.

VƏH *ə. و هاء* bəh! bəh-bəh! pah!

VƏHABİ *ə. و هاء* b a x **vəhhabi**.

VƏHALONKİ *ə. و هاء* *və.f. انكه* halbuki, o halda ki.

VƏHB *ə. و هاء* bağışlama; bəxşiş, hədiyyə.

VƏHBİ *ə. و هاء* Allah vergisi.

VƏHDANİ *ə. و هاء* Allahın birliyinə və bir olan Allaha aid olan.

VƏHDANİYYƏT *ə. و هاء* 1) Allahın birliyi haqqında dini-fəl-səfi nəzəriyyə; monoteizm; 2) birlik, vəhdət; 3) yalqızlıq, təklik.

VƏHDƏT *ə. و هاء* 1) Allahın birliyinə inanma; 2) birlik; 3) yalqızlıq, təklik, vahidlik. **Vəhdəti-vücut** *و هاء* panteizm.

VƏHDƏTPƏRVƏR *ə. و هاء* *və.f. پرور* birlik sevən, birləşmə tərəfdarı.

VƏHƏL *ə. و هاء* bataqlıq; çamurluq.

VƏHHAB *ə. و هاء* bağışlayan, çox səxavətli.

VƏHHABİ *ə. و هاء* islamiyyətdə Əbdülvəhhabın əsasını qoyduğu məzhəb və həmin məzhəbə mənsub adam.

VƏHHAC *ə. و هاء* 1) çox parıldayan, çox işıqlanan; 2) alovlanan, yanan.

VƏHHAM *ə. و هاء* 1) çox xəyala qapılan; 2) vasvası, hər şeydən şübhələnən; skeptik.

VƏHİD *ə. و هاء* 1) yalqız, tək, yeganə; 2) misilsiz, misli-bərabəri olmayan.

VƏHLƏ *a.* وهله an, dəqiqə, dəm.

VƏHLƏTƏN *a.* وهلتاً birdən-birə ani, nagəhan.

VƏHM(Ə) *a.* وهمه || وهم 1) qorxu, vahimə, təhlükə; 2) şübhə, tərəddüd; 3) əsassız fikir, batil fikir.

VƏHMİ *a.* وهمى mövhum, mövhumi.

VƏHMİYYAT *a.* وهميات «vəhmi» *c.* mövhumi şeylər.

VƏHMNAK *a.* وهم və *f.* ناك vahimə əsiri; qorxaq.

VƏHN *a.* وهن zəiflik, qüvvətsizlik, süstlük.

VƏHŞ *a.* وحش 1) yabanı, vəhşi, əhliləşməmiş; 2) çöl heyvan(lar); 3) vəhşi heyvan(lar), yırtıcı heyvan(lar).

VƏHŞƏT *a.* وحشت 1) xəlvət yerdə duyulan qorxu; vahimə; 2) qorxma, hürkmə; 3) təklilik, tənhalıq, yalqızlıq; 3) vəhşilik, yırtıcılıq.

VƏHŞƏTAMİZ *a.* وحشت və *f.* أميز dəhşətli.

VƏHŞƏTASAR *a.* وحشت آثار qorxulu.

VƏHŞƏTƏFZA *a.* وحشت və *f.* افزا qorxu artıran, qoxu gətirən.

VƏHŞƏTƏNGİZ *a.* وحشت və *f.* انگيز qorxu törədən; qorxunc.

VƏHŞƏTGAH *a.* وحشت və *f.* گاه qorxulu yer.

VƏHŞƏTNAK *a.* وحشت və *f.* ناك qorxunc, müdhiş.

VƏHŞİ *a.* وحشى yırtıcı.

VƏHŞİTƏBİƏT *a.* وحشى طبيعت vəhşi xasiyyətli.

VƏHŞİYANƏ *a.* وحشى və *f.* انه 1) vəhşi kimi; vəhşicəsinə; 2) hürküb qaçaraq.

VƏHŞİYYƏT *a.* وحشيت 1) vəhşilik; 2) hürkəklik.

VƏHŞNAK *a.* وحش və *f.* ناك qorxan, qaçan.

VƏHY *a.* وحى fikrin, hökmün Allah tərəfindən peyğəmbərə xəbər verilməsi. **Vəhyi-münzəl** وحى منزل Allahdan nazil olmuş hökm.

VƏXAMƏT *a.* وخامت 1) həzm çətinliyi; 2) vəziyyətin ağırlığı; çətinlik; 3) təhlükə.

VƏXİM *a.* وخيم 1) çətin həzm olunan; 2) ağır vəziyyət; 3) qorxulu, dəhşətli.

VƏİLLA *a.* والا olmazsa, olmadığı halda; yoxsa.

VƏKALƏT *ə. وکالت* 1) başqasının işini görməyə təyin olunma, vəkillik; 2) başqasını öz yerinə qoyub işini ona tapşırma; 3) birinin yerində oturma; 4) b a x **vəkalətnamə**.

VƏKALƏTƏN *ə. وکالتاً* vəkalət yolu ilə; vəkalətlə.

VƏKALƏTNAMƏ *ə. وکالت نامه* və *f. نامه* başqasının adından iş görməyə hüquq verən sənəd; etibarnamə.

VƏKİL *ə. وکیل* 1) hüquqşünaslıqda: iddiaçının hüquqlarını qoruyan məmur; müttəhimin hüquqlarını qoruyan məmur; 2) qanunverici orqana seçilmiş nümayəndə // deputat; 3) birisinin və ya bir təşkilatın tapşırığı ilə iş görən adam.

VƏQ' *ə. وقع* 1) vüqar, ağırlıq; 2) mənliyini gözləmə, özünü ciddi aparma.

VƏQAHƏT *ə. وقاحت* həyasızlıq, sırtıqlıq, sinizm; qabalıq, kobudluq.

VƏQAYE' *ə. وقایع* «*vaqiə*» *c.* vəqiələr.

VƏQAYENİGAR *ə. وقایع نگار* və *f. نگار* b a x **vəqənəvis**.

VƏQAYƏ *ə. وقایه* 1) qoruma, mühafizə etmə; 2) himayə etmə, hamilik; 3) *m.* baş verəcək pis işin, hadisənin qarşısını alma.

VƏQEYRÜH(Ü) *ə. وغيره* və qeyriləri, və başqaları.

VƏQ'Ə *ə. وقعه* 1) əhvalat, macərə, hadisə; 2) müharibə, dava.

Vəq'ei-əzim *عظیم وقعه* böyük hadisə, tarixi hadisə; **vəq'ei-süqut** *وقعه سقوط* yıxılma, düşmə hadisəsi.

VƏQ'ƏNƏVİS *ə. وقعه نویس* və *f. نویس* gördüyü hadisələri, əhvalatları yazan tarixçi.

VƏQF¹ *ə. وقف* 1) savab bir iş kimi məscid üçün ayrılmış mülk, mal; 2) mülk və ya malı həmin məqsəd üçün ayırma.

VƏQF² *ə. وقف* 1) durma, dayanma, pauza; 2) ara, fasilə.

VƏQFƏ *ə. وقفه* duracaq, dayanacaq.

VƏQFİ *ə. وقفی* vəqf edilmiş, vəqfə aid olan.

VƏQFİYYAT *ə. وقفیات* «*vəqf*» *c.* vəqf olunmuş, ümum üçün ayrılmış şeylər.

VƏQFİYYƏ *ə. وقفیه* b a x **vəqfnamə**.

VƏQFNAMƏ *a.* وقف və *f.* نامه vəqfin şərtləri yazılmış sənəd.

VƏQİƏT *a.* وقیعت 1) böhtan; 2) töhmət; 3) qeybət, dedi-qodu.

VƏQT *a.* وقت vaxt. **Vəqti-zəval** وقت زوال axşam çağı.

VƏQTA *a.* وقتا o vaxt, o zaman.

VƏQTƏN *a.* وقتاً vaxt baxımından, zamanca.

VƏQUD *a.* وقود yanacaq (*odun, kömür, neft və s.*).

VƏQUR *a.* وقور vüqarlı; ağır; hörmətli, möhtərəm.

VƏQURANƏ *a.* وقور və *f.* انه vüqarla, vüqarlı tərzdə.

VƏQVAQ *a.* وقواق ərəb səyyahlarının təsvir etdikləri ekvator da bitən mövhumi bir ağac.

VƏLA'¹ *a.* ولاع 1) dəlicəsinə vurulma, bərk aşiq olma; 2) dostlaşma; 3) hüsn-rəğbət, simpatiya.

VƏLA'² *a.* ولاء ağanın azad etdiyi kölə və ya cariyə ilə münasibəti və onların üzərində olan hüququ.

VƏLAĞ *a.* ولاغ yalama, içmə (*it, pişik və s. haqqında*).

VƏLAKİN *a.* ولاكن b a x **vəleyk(ən)**.

VƏLAYƏT *a.* ولايت 1) sahiblik; 2) hamilik, himayədarlıq; 3) müavinlik; 4) qəyyumluq; 5) ağalıq.

VƏLAZZALLİN *a.* والاضالين *ayənin kontekstindən kənardakı mənələrdə* 1) m. uzunçuluq; 2) yol azmışlar; azğınlar; 3) itmişlər, itənlər.

VƏLEYK(ƏN) *a.* وليك || وليكن amma, lakin, ancaq.

VƏLƏD *a.* ولد uşaq, övlad. **Vələdi-zina**' ولد زنا b a x **vələdüzzina**'.

VƏLƏDÜZZINA' *a.* ولد الزنا ərəbi nikahda olmayan atanadan doğulmuş uşaq; bic.

VƏLƏH *a.* وله 1) çaşqınlıq, heyrət; 2) kədər, qəm; 3) pərtlik.

VƏLƏH(ƏF)ZA *a.* وله və *f.* افزا || زا 1) heyrətləndirən, təəcübləndirən; 2) kədər gətirən; kədərləndirən.

VƏLƏH(Ü) *a.* وله onun; onun üçün.

VƏLFƏCR *a.* والفجر *Qur'anda bir surənin adından* and olsun dan yeri sökülən vaxta!

VƏLHAN *a.* ولهان heyrətə düşən, heyran qalan.

VƏLHASİL *a.* وحاصل sözün qıyası, xülasə.

VƏLİ¹ *f.* ولي lakin, ancaq, amma.

VƏLİ² *a.* ولي 1) dost; 2) sahib, malik, yiyə; 3) hamı, himayədar, himayəçi; 4) b a x **vəsi¹** (*2-ci mənada*); 5) qəyyum; 6) ağa.

VƏLİ³ *a.* ولي bir-birinin ardınca sıra ilə gəlmə.

VƏLİD *a.* وليد oğlan uşağı.

VƏLİƏHD *a.* ولي عهد 1) əsrin, dövrün, zəmanənin böyük adamı, məşhur şəxsi; 2) imami-zaman, sahibəzzaman; 3) hökmdardan sonra taxta oturan şəxs; 4) varis.

VƏL'İKRAM *a.* والاکرام ehtiramla, hörmətlə.

VƏLİMƏ *a.* وليمة 1) qonaqlıq, ziyafət; 2) evlənmə, nikah.

VƏLİMƏTÜL'ÜRS *a.* وليمة العرس toy məclisi.

VƏLİNE'MƏT *a.* ولي نعمت b a x **vəliyyünniəm**.

VƏLİYYÜL'ƏMR *a.* ولي الامر müstəqil hökmdar.

VƏLİY(Y)ÜLLAH *a.* ولي الله «Allahın dostu» İmam Əliyə verilən adlardan biri.

VƏLİYYÜNNİƏM *a.* ولي النعم «nemətlər sahibi» birisinin saxlayıb böyüməsində hər cəhətdən kömək edən, onu saxlayan, boynunda haqqı olan.

VƏLLEYL(İ)¹ *a.* والليل *Qur'anda bir surənin adından* and olsun gecəyə!

VƏLLEYLİ² *a.* والليلي şairlər tərəfindən gözəlin qara saçlarına işarə kimi işlədilmiş təşbeh.

VƏLÖV *a.* ولو 1) və əgər; 2) hətta belə, hətta belə də.

VƏLVƏLƏ *a.* ولوله gurultu, partıltı.

VƏNNƏCM *a.* والنجم *Qur'anda bir surənin adından* 1) and olsun ulduza! 2) *m.* parlaq, qəşəng alın.

VƏR¹ *f.* ور «və əgər» birləşməsinin əsasən şeirdə işlədilən qısal-dılmış forması.

VƏR² *f.* ور tərəf, cəhət.

- VƏR'** *a.* ورع mömin, dindar olma.
- VƏRA** *a.* وری aləm, kainat; xalq.
- VƏRAƏ** *a.* وراء arxa, geri. **Vərayi-imkan** وراى امکان imkan xaricində, mümkün olmayan.
- VƏRAƏDDÜNYA** *a.* وراء الدنيا dünya xaricində.
- VƏRAƏLKAINAT** *a.* وراء الكائنات kainat xaricində.
- VƏRASƏT** *a.* وراثت varis olma, varislik.
- VƏRD** *a.* ورد qızılgül. **Vərđi-cinan** ورد جنان cənnətgülü; **vərđi-həmra'** ورد حمراء qırmızı qızılgül; **vərđi-sirab** ورد سيراب sudan doymuş gül.
- VƏRDİ** *a.* وردى gülə aid olan, güldən olan.
- VƏR'(Ə)** *a.* ورعه || ورع Allahdan qorxub haram şeylərdən çəkinmə.
- VƏRƏK** *a.* ورق qılça sümüyü.
- VƏRƏQ** *a.* ورق 1) kağız vərəqi; 2) yarpaq.
- VƏRƏQƏ** *a.* ورقه üzərində aktual mətn yazılmış bir vərəq təbliğat vasitəsi; intibahnamə.
- VƏRƏQİ** *a.* ورقى 1) vərəqə aid olan; 2) yarpağa oxşar.
- VƏRƏQPARE** *a.* ورق və.f. پاره kağız parçası.
- VƏRƏQRİZ** *a.* ورق və.f. ريز yarpaq tökən.
- VƏRƏM** *a.* ورم 1) təbabətdə: xəstəlik adı; 2) şiş, şişmə; 3) *m.* böyük kədər.
- VƏRƏNDAR** *f.* ورننداز götür-qoy, ölçüb-biçmə.
- VƏRƏSAT** *a.* وراثت varislik.
- VƏRƏSƏ** *a.* ورثه «varis» *c. t.* varis.
- VƏRİD** *a.*وريد vena (*damar*).
- VƏRİDİ** *a.* وريدى venaya aid olan, venada olan.
- VƏRNƏ** *f.* ورنه «və əgər nə» birləşməsinin ixtisarı; və əgər, əgər ki.
- VƏRŞİKƏST** *f.* ورشكست iflas; müflislik.
- VƏRTƏ** *a.* ورطه 1) uçurum, uçqun; 2) burulğan; 3) fahişəxana; 4) *m.* təhlükəli, qorxulu yer.

VƏRZİŞ *f.* ورزش 1) işləmə, çalışma; 2) idman.

VƏSAİL *a.* وسائل «*vəsilə*» *c.* vəsilələr. **Vəsaili-intac** وسائل انتاج istehsal vasitələri.

VƏSAİT *a.* وسائط «*vasitə*» *c.* vasitələr.

VƏSAMƏ *a.* وسامه gözəllik, göyçəklik, qəşənglik.

VƏSATƏT *a.* وساطت 1) araçılıq, vasitəçilik; 2) havadar çıxma; havadarlıq.

VƏSAVİS *a.* وساوس «*vəsvəsə*» *c.* vəsvəsələr, şübhələr.

VƏSAYA *a.* وصايا «*vəsiyyət*» *c.* vəsiyyətlər.

VƏSAYƏT *a.* وصايت 1) b a x **vəsiyyət**; 2) ölən adamın vəsiyyə-tini yerinə yetirmə.

VƏSƏX *a.* وسخ çirk, kir, murdarlıq.

VƏSƏN *a.* وثن büt, sənəm.

VƏSƏNİ *a.* وثنى bütə sitayiş edən adam, bütperəst.

VƏSƏT *a.* وسط 1) orta, aralıq; 2) mərkəz, göbək.

VƏSƏTİ *a.* وسطى ortada olan, ortadakı.

VƏSF *a.* وصف 1) bir şəxsin və ya bir şeyin keyfiyyəti; sifəti; 2) tərif etmə, təsvir etmə. **Vəsfî-hal** وصف حال bir şeyin və ya şəxsin hal və xüsusiyyətlərini təsvir etmə.

VƏSFİ *a.* وصفى bir hal və ya keyfiyyətə aid olan.

VƏSFGU *a.* وصف və *f.* گو vəsf edən, tərif deyən, tərifləyən.

VƏSİ *a.* وصى 1) ölənin vəsiyyətini yerinə yetirməyə məmur olan şəxs; 2) başqasını əvəz edən adam, başqası əvəzinə iş görmək ixtiyarı olan adam; 3) canişin.

VƏSİ' *a.* وسيع geniş, vüsətli.

VƏSİQƏ *a.* وثيقه şəxsiyyəti təsdiq edən sənəd.

VƏSİLƏ *a.* وسيله 1) vasitə; 2) səbəb, bəhanə; 3) fürsət; 4) aralıq mərtəbə, halqa.

VƏSİLƏCU *a.* وسيله və *f.* جو səbəb axtaran; bəhanə gətirən.

VƏSİM *a.* وسيم 1) damğa vurulmuş; 2) damğalanmış, nişanələnmiş; 3) *m.* gözəl, qəşəng, göyçək.

VƏSİYYƏT *a.* وصیت 1) ölümündən sonra birisinin yerinə yetirilməli əmri; tapşırığı; 2) nəsihət, tövsiyə, tapşırıq.

VƏSİYYƏTNAMƏ *a.* وصیت və *f.* نامه vəsiyyət yazılmış sənəd, yazılı vəsiyyət.

VƏSL *a.* وصل 1) birləşmə, bitişiklik; 2) sevgiliyə qovuşma; vüsəl.

VƏSM *a.* وسم 1) b a x **vəsmə** (*1-ci mənada*); 2) nişan, əlamət; 3) heyvanı dağlama.

VƏSMƏ *a.* وسمه 1) damğa, dağ; 2) möhür; 3) qaşa çəkilən qara rəng, boya; basma.

VƏSSAF *a.* و صاف 1) həmişə vəsf edən, həmişə tərifləyən; 2) vəsfiyyə yazan, məddah.

VƏSSAFFAT *a.* والصفات *Qur'anda bir surənin adından* and olsun cərgə ilə düzülənlərə!

VƏSSƏLAM *a.* والسلام kifayətdir; bəsdir; qurtardı, bu qədər.

VƏSVAS *a.* وسواس 1) aludə edən; aldadan; 2) yoldan çıxaran; 3) özünə ram edən, özünə tabe edən; 4) *m.* şeytan, iblis.

VƏSVƏSƏ *a.* وسوسه şübhə, tərəddüd.

VƏŞM *a.* وشم bədənə şəkil döydürmə.

VƏŞŞƏMS *a.* والشمس *Qur'anda bir surənin adından* and olsun Günəşə!

VƏTE' *a.* وطئ 1) tapdama, basma; 2) ata minmə; 3) cinsi əlaqədə olma.

VƏTƏD *a.* وتد 1) qazılmış yer; 2) qazma, qazıq.

VƏTƏN *a.* وطن birisinin doğulduğu yer, ana yurdu.

VƏTƏNCÜDA *a.* وطن və *f.* جدا vətəndən ayrı düşmüş, qürbətdə yaşayan.

VƏTƏNDUST *a.* وطن və *f.* دوست b a x **vətənpərəst**.

VƏTƏNİ *a.* وطنی vətənə aid olan, vətəndən olan.

VƏTƏNPƏRƏST *a.* وطن və *f.* پرست b a x **vətənpərvər**.

VƏTƏNPİRA(Y) *a.* وطن və *f.* پیرای || پیرا vətəni bəzəyən, vətəni zینətləndirən.

VƏTƏNPƏRVƏR *a.* وطن və *f.* پرور vətəni sevən.

VƏTƏNPƏRVƏRANƏ *a.* وطن və *f.* پرورانه vətənpərvərcəsinə, vətənpərvər kimi.

VƏTƏR *a.* وتر 1) yay kirişi; 2) saz teli; 3) qövsün iki ucunu birləşdirən düz xətt.

VƏTİRƏ *a.* وتيره 1) dar yol; 2) üslub, qayda, yol; 3) burun deşiklərini bir-birindən ayıran pərdə.

VƏTTUR *a.* والطور *Qur'anda bir surənin adından* and olsun Tur dağına!

VƏTVAT *a.* وطواط yarasa, gecəquşu.

VƏZ' *a.* وضع 1) vəziyyət; 2) qoyma; 3) aid etmə; 4) icad, təsis; 5) verilmə, vergi; 6) biçim, tərz. **VƏZ'i-həml** وضع حمل «*yükünü qoyma*» doğma, doğuş, hamiləlikdən qurtarma.

VƏ'Z *a.* وعظ 1) nəsihət, öyüd; 2) moizə.

VƏZAIF *a.* وظائف «*vəzifə*» *c.* vəzifələr.

VƏZAIFŞÜNAS *a.* وظائفشناس və *f.* شناس öz vəzifələrini bilən adam.

VƏZAN *f.* وزان əsən (*külək haqqında*).

VƏZARƏT *a.* وزارت 1) nazir vəzifəsi; nazirlik; 2) b a x **vəzarətxanə**.

VƏZARƏTXANƏ *a.* وزارتخانه və *f.* خانه nazirlik.

VƏZ'ƏN *a.* وضعاً 1) qoyularaq; 2) aid edilərək; 3) icad edilərək; 4) vəziyyətdə, halda.

VƏZİ' *a.* وضعی alçaq, bayağı.

VƏZ'İ *a.* وضعی 1) müəyyən tərzdə olan; biçimli; 2) müəyyən hala görə; vəziyyətcə.

VƏZİFƏ *a.* وظيفة 1) qulluq, xidmət, iş; 2) maaş, aylıq, donluq.

VƏZİFƏDAR *a.* وظيفه və *f.* دار 1) vəzifəsi olan, etməyə borclu olan; 2) vəzifə sahibi; 3) vəzifəli.

VƏZİFƏXAR *a.* وظيفه خوار və *f.* خوار 1) maaş alan, məvacib alan; 2) təqəüdcü.

VƏZİFƏRƏPƏST *a.* **وظیفه** və *f.* **پرست** vəzifə dalınca qaçan, vəzifəni hər şeydən üstün tutan.

VƏZİFƏŞÜNAS *a.* **وظیفه شناس** öz vəzifəsini sevən, vəzifəsini yaxşı yerinə yetirən.

VƏZİR *a.* **وزیر** *asli f.* 1) dövlət işlərini idarə edən yüksək vəzifəli adam; nazir; 2) şahmatda: şahın yanındakı baş fiqurlardan biri. **Vəziri-ə'zəm** **وزير اعظم** baş vəzir; baş nazir.

VƏZİYYƏT *a.* **وضیت** 1) hal, keyfiyyət; 2) nizam, qayda.

VƏZN *a.* **وزن** 1) çəki; 2) ağırlıq. **Vəzni-şer** **وزن شعر** şeir vəzni, şeirdə ölçü, ahəng.

VƏZNƏ *a.* **وزنه** 1) tərəzi; tərəzi daşı; 2) barıt qabı.

VƏZNƏDAR *a.* **وزنه دار** 1) b a x **vəzzan**; 2) pul kassasında xidmət edən adam.

VƏZ'ÜLLAH *a.* **وضع الله** 1) Allah vergisi; 2) tanrıya aid etmə.

VƏZZAN *a.* **وزان** tərəziçi, qapançı.

VƏZZARİYAT *a.* **والذاریات** *Qur'anda bir surənin adından* 1) and olsun sovurub dağıdan küləklərə! 2) *m.* uzunçuluq etmə, yersiz və lağlağı danışma.

VƏZZUHA *a.* **والضحی** *Qur'anda bir surənin adından* and olsun səhər işığına!

VİA' *a.* **وعاء** 1) qab; zərf; 2) bədəndə maye və xəlitənin toplandığı kisəcik; 3) damar.

VİCAH *a.* **وجاه** üz-üzə gəlmə, üzləşmə.

VİCAHƏN *a.* **وجاهًا** üz-üzə gələrək, üzləşərək.

VİCAHİ *a.* **وجاهی** 1) üzləşdirmə, üzləşmə; 2) bir-birinə uymayan, bir-birinə zidd olan.

VİCD *a.* **وجد** sərvət, var-dövlət.

VİCDAN *a.* **وجدان** 1) qəlbən hiss etmə, dəruni duyğu; 2) insaf, ədalət duyğusu; 3) mənəvi, mənsubiyyət hissi; 4) sufilərə görə: daxili coşqunluq; 5) qızğın şövq.

VİCDANƏN *a.* **وجداناً** vicdana görə, vicdanla.

VİCDANİ *a.* وجدانى *vicdana* mənsub.

VİCDANPƏSƏND *a.* وجدان *və.f.* پسند *vicdanlı, insafılı.*

VİDA' *a.* وداع 1) ayrılarkən sağollaşma; 2) ayrılma, ayrılıq.

VİDAD *a.* وداد 1) sevgi, məhəbbət; 2) hüsn-rəğbət, simpatiya.

VİDADİ *a.* ودادى *sevgiyə aid olan, sevgiyə mənsub.*

VİDANAMƏ *a.* وداع *və.f.* نامه 1) vidalaşıb gedən adamdan qalan məktub; 2) başqa yerə təyin olunan səfirin əvvəlki yerin hökumətinə təqdim etdiyi sənəd.

VİDD *a.* ود *sevmə, sevgi, məhəbbət; dostluq, yoldaşlıq.*

VİFAQ *a.* وفاق 1) uyğunluq; 2) həmfikirlik, həmrəylik.

VİFD *a.* وفد *nümayəndə heyəti; nümayəndə, deputat.*

VİFQ *a.* وفق 1) uyğun gəlmə, uyğunluq; 2) uzlaşma.

VİLA' *a.* ولا *dostluq, yoldaşlıq.*

VİLADƏ(T) *a.* ولادت || ولاده *doğma, doğuş; doğum.*

VİLAYƏT *a.* ولايت 1) ölkənin inzibati ərazi bölgülərindən biri; 2) şahlıq, padşahlıq, hökmdarlıq; 3) şiələrə görə: Məhəmməd peyğəmbərin hakimiyyəti; 4) *m.* vətən; 5) *m.* müqəddəs adam.

VİLAYƏTİ *a.* ولايتى 1) vilayətə aid olan; 2) bəzi müğamların əsas şöbələrindən biri.

VİLAYƏTPƏRVƏR *a.* ولايت *və.f.* پرور *öz ölkəsini, öz vilayətini sevən, onun yaxşılaşması üçün çalışan.*

VİRAN *f.* ويران *b a x viranə (2-ci – 4-cü mənələrdə).*

VİRANƏ *f.* ويرانه 1) xaraba qalmış; sökülmüş və ya uçmuş binanın qalıqları; 2) yıxıq, xarab, dağınıq; 3) var-yoxu əlindən çıxmış; müflisləşmiş; 4) *m.* qəmgin, tutqun.

VİRANƏZAR *f.* ويرانه زار *xarabalıq.*

VİRANXANƏ *f.* ويران خانه *xaraba, viranə yer.*

VİRD *a.* ورد 1) təkrar-təkrar deyilən, təkrarən zikr edilən; 2) dua.
Virdi-Qur'an ورد قرآن *Qur'anı təkrar-təkrar oxuma; virdi-zəban*
ورد زبان *dilin(in) əzbəri.*

VİSAQ *a.* وثاق 1) əlaqə, bağ, rəbitə; 2) müqavilə, bağlaşma; 3) ittifaq.

VİSAL *a.* وصال *b a x* **vüsal**.

VİŞNAB *f.* وشناب *albalı şirəsi*.

VİTR *a.* وتر *tək olan şey; fərd*.

VİZR *a.* وزر *b a x* **vizrü vəbal**.

VİZRÜ VƏBAL *a.* وزر و وبال 1) yük, ağırlıq; 2) günah, təqsir.

VONGAH *f.* وانگاه «və an gah» birləşməsinin qısaldılmış forması; o vaxt, o zaman.

VÜCUB *a.* وجوب *labüdlük, vaciblik, lazımlılıq*.

VÜCUBƏN *a.* وجوباً *labüd surətdə, lazımınca, vacib olaraq*.

VÜCUBİ *a.* وجوبی *lazımi, zəruri*.

VÜCUD *a.* وجود 1) var olma, mövcud olma; mövcudluq; 2) bədən, cəsəd, cisim; 3) şəxs, zat, nəfər; 4) yaradılmış, məxluq. **Vücuti-küll** *tam varlıq; vücuti-mütləq وجود مطلق mütləq varlıq.*

VÜCUDÉYN *a.* وجودين *iki nəfər, iki şəxs*.

VÜCUDNAMƏ *a.* وجود نامه *insanın doğulandan ölənə qədər həyatını təsvir edən aşıq şeiri forması*.

VÜCUDPƏZİR *a.* وجود və *f.* پذیر *var olan, mövcud olan*.

VÜCUDPƏZİRİ *a.* وجود və *f.* پذیر *var olma, mövcud olma*.

VÜCUH *a.* وجوه 1) məbləğ, miqdar; 2) dövr, mərhələ, faza; 3) üsul, vasitə; 4) əsilzadə, kübar; 5) üz, çöhrə; 6) səth, üz, üzəri.

VÜCUHÜLBİLAD *a.* وجوه البلاد *kübar adam(lar), əsilzadə(lər)*.

VÜCUHÜLQƏMƏR *a.* وجوه القمر *astronomiyada: Ayın fazası*.

VÜDUD *a.* ودود *dost, yoldaş*.

VÜFUD¹ *a.* وفود «vəfd» *c. t.* nümayəndə heyəti, deputat heyəti.

VÜFUD² *a.* وفود *gəlmə, çatma*.

VÜFUR *a.* وفور *bolluq, firavanlıq*.

VÜHUŞ *a.* وحوش «vəhş» *c.* vəhşilər.

VÜKƏLA' *a.* وكلاء «vəkil» *c.* 1) vəkillər; 2) nümayəndələr.

VÜQAR *a.* وقار *ağırlıq, ciddiyyət, təmkin; öz ləyaqətini gözləmə*.

VÜQU' *a.* وقوع 1) hadisə, vəqiə; 2) əmələ gəlmə, baş vermə; 3) düşmə. **Vüqui-hal** *وقوع حال* *hadisənin, işin gedişi*.

VÜQUAT *ə.* وقوعات «*vüqu*» *c.* hadisələr, vəqiələr. **Vüquatı-yövmiyyə** وقوعات يوميه gündəlik hadisələr.

VÜQUD *ə.* وقود yanma, alışma.

VÜQUF *ə.* وقوف 1) xəbərdar olma; bilmə; 2) durma, dayanma.

VÜLAT *ə.* ولات «*vali*» *c.* valilər.

VÜLU' *ə.* ولوع 1) sevgi, eşq; 2) vurulma, bənd olma, aşiq olma.

VÜLUC *ə.* ولوج girmə, soxulma, daxil olma.

VÜREYQƏ *ə.* وريقة 1) kiçik yarpaq, yarpaqcıq; 2) qəzeticik (*istehza ilə*).

VÜRUD *ə.* ورود 1) gəlmə, yetişmə, çatma; 2) daxil olma; girmə.

VÜS' *ə.* وسع güc, qüdrət, qabiliyyət, imkan, bacarıq.

VÜSAL *ə.* وصال sevgiliyə qovuşma, sevgilisi ilə birləşmə.

VÜS'ƏT *ə.* وسعت 1) genişlik; 2) bolluq, rifah; 3) yayılma.

VÜSQA *ə.* وثقى ən sağlam, ən mətin.

VÜSLƏT *ə.* وصلت 1) aşiqin öz sevgilisinə qovuşması; vüsal; 2) cinsi əlaqə.

VÜSTA *ə.* وسطى ən ortada olan; ən orta.

VÜSUQ *ə.* وثوق möhkəm inam, ürəkdən inanma.

VÜSUL *ə.* وصول 1) gəlib çatma, gedib çatma; vasil olma; 2) sevgilisinə qovuşma, sevgilisi ilə birləşmə; 2) nail olma.

VÜZƏRA' *ə.* وزراء «*vəzir*» *c.* vəzirlər, nazirlər.

VÜZU' *ə.* وضوء 1) dəstəmaz alma; dəstəmaz, əbdəst, təharət; 2) təmiz olma.

VÜZUH *ə.* وضوح 1) aydınlıq, aşkarlıq; 2) şübhəsizlik; bəlli olma.

Y

Y ə. ی ərəb əlifbasının 28-ci, fars əlifbasının 32-ci, əski Azərbaycan əlifbasının 33-cü hərfi; əbcəd hesabında 10 rəqəmini ifadə edir.

YA¹ ə. یا ərəb əlifbasında ی hərfinin adı.

YA² ə. یا ey! ay!

YAB f. یاب tapan, olan.

YABİS ə. یابس quru, qurumuş.

YABİSƏ ə. یابسه 1) quru, torpaq; 2) materik, qitə.

YAD f. یاد b a x **yaddaşt** (1-ci mənada).

YADDAŞT f. یادداشت 1) xatirə, hafizə; 2) xatirat, memorandum; 3) nota; 4) konspekt, icmal, yazı.

YADİGAR f. یادگار 1) xatirə; keçmişi və ya bir şəxsi yada salan şey; 2) yadda saxlamaq üçün verilən hədiyyə; 3) heykəl, büst, abidə.

YAFƏS ə. یافت Nuhun üç oğlundan birinin adı.

YAFƏSİ ə. یافتی Yafəsə aid olan, Yafəsdən olan.

YAHU ə. یاهو 1) ay Allah! aman Allah! 2) ey, bura bax, səninləyəm!

YAXUD f. یاخود ya, ya da.

YAI ə. یائی ərəb dilində ی hərfinə aid olan, ی hərfi olan.

YAQUT ə. یاقوت 1) qırmızı rəngli qiymətli daş; 2) m. qırmızı (rəng).

YAQUTRƏNG ə. یاقوت və f. رنگ yaqut rəngində olan, yaqut rəngli; qırmızı.

YAR f. یار 1) dost, yoldaş; 2) sevgili, məşuq, məşuqə; 3) tanış, aşna; 4) yardımçı, köməkçi. **Yari-vəfadar** یار وفادار vəfalı yar; **yari-qar** یار غار «mağara yoldaşı» Məhəmməd peyğəmbər Məkkədən Mədinəyə gedərkən yolda onunla birlikdə məkkəlilərdən mağarada gizlənən Əbu Bəkrə verilən ad.

YARA f. یارا 1) qüvvət, qüdrət, güc; 2) cürət, cəsərət.

YARAI f. یارائی 1) qüvvətli; qüdrətli; güclü; 2) cürətli, cəsərətli.

YARİ f. یاری 1) dostluq, yoldaşlıq; 2) yardım, kömək.

YARİGƏR *f.* یاریگر köməkçi.

YAS *a.* یاس b a x yə's.

YASƏMƏN *f.* یاسمن yazın əvvəllində ağ, qırmızı və bənövşəyi rəngdə ətirli salxımvari çiçək açan ağac; həmin ağacın çiçəyi.

YASİN *a.* یاسین Qur'anda bir surənin adı.

YAVƏ *f.* یاوہ boş danışıq, hədərən-pədən, naqqallıq.

YAVƏDƏRAİ *f.* یاوہ درائی boşboğazlıq, naqqallıq.

YAVƏGU *f.* یاوہ گو hərzə danışan; çərənçi, boşboğaz, naqqal.

YAVƏGUİ *f.* یاوہ گوئی çərənçilik, boşboğazlıq, naqqallıq.

YAVƏR *f.* یاور 1) yardımçı, köməkçi; 2) adyudant; 3) keçmiş İran ordusunda və polisində; mayor.

YAVƏSƏRA *f.* یاوہ سرا naqqal, boşboğaz, gopçu.

YAVƏSƏRAİ *f.* یوہ سرائی naqqallıq, boşboğazlıq, gopçuluq.

YAVÜ SİN *a.* یا و سین «Yasin» surəsinin adının variantı.

YE *f.* یه fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ع hərfinin adı.

YEGAN *f.* یگان b a x yegə.

YEGAN-YEGAN *f.* یگان یگان birər-birər, ayrı-ayrı.

YEGANƏ *f.* یگانه 1) birinci, birinci olaraq; 2) yalnız, tək; 3) *m.* nadir, çətin ələ düşən.

YEGƏ *f.* یگه b a x yek.

YEK *f.* يك bir, tək, vahid.

YEKAYEK *f.* یکایک bir-bir, tək-tək, bircə-bircə.

YEKBAR *f.* یکبار 1) bir dəfə; 2) birdən, bir dəfədə.

YEKBƏDƏN *f.* یک بدن «bir bədən kimi birləşmiş» *m.* müttəfiq, ittifaq bağlamış.

YEKCA *f.* یک جا bir yerdə; birlikdə, birgə, toplu halında.

YEKCAN *f.* یک جان can bir qəlbə.

YEKCƏHƏT *f.* یک və ا جهت 1) birtərəfli; 2) bir üzvlü, bir sifətli; 3) ardıcıl; 4) əlbir.

YEKÇEŞM *f.* یک چشم 1) bir gözlü; 2) əyri, çəp (*göz haqqında*).

YEKDANƏ *f.* یک دانه 1) tayı-bərabəri olmayan; misilsiz, tək; 2) çox az; nadir.

YEKDƏST *f.* یک دست 1) bir əlli (*adam haqqında*); 2) *m.* birgə çalışanlardan hər biri.

YEKDİGƏR *f.* یک دیگر bir-birini, bir-birinə.

YEKDİL *f.* یک دل ürəyi bir; həmrəy, dilbir, əlbir.

YEKNƏSƏQ *f.* یک və ə. نسق bir üsulla, bir cür, bir qayda ilə (*iş, hərəkət və s. haqqında*); zəngin olmayan, hamısı eyni cür olan.

YEKPARƏ *f.* یک پاره 1) bütöv, parçalanmamış; 2) bir qədər, azacıq, az miqdarda.

YEKRƏG *f.* یک رگ «bir damarlı» *m.* bir cür, qarışıqı olmayan.

YEKRƏNG *f.* یک رنگ 1) bir rəngli, eyni rəngli, bir qayda üzrə olan; 2) *m.* razı.

YEKRUZƏ *f.* یک روزه 1) birgünlük; 2) ötəri, keçici; 3) *m.* müvəqqəti.

YEKSALƏ *f.* یک ساله 1) birillik; 2) biryaşlı, biryaşar.

YEKSAN *f.* یکسان 1) düz, hamar; 2) müsəvi, bərabər; 3) eyni cür, bir cür.

YEKSƏR(Ə) *f.* یک سره || یک سر 1) başdan-başa, bütün, tamam; 2) birdən, bir dəfədə.

YEKSƏVAR *f.* یک سوار tək süvari, tək at çapan.

YEKŞƏNBƏ *f.* یک شنبه bazar (*həftənin günü*).

YEKTA *f.* یکتا 1) tək, yalqız; 2) nadir, tayı-bərabəri olmayan, misilsiz.

YEKUN *a.* یکنون b a x **yəkun**.

YEKZƏBAN *f.* یک زبان dilibir, sözübir.

YELDA *f.* یلدا qışın ən uzun gecəsi (*dekabrın 21-dən 22-nə keçən gecə*).

YETİM *a.* یتیم valideynlərindən hər ikisi və ya biri ölmüş uşaq.

YETİMDAR *a.* یتیم və *f.* دار yetim saxlayan, yetimi olan.

YETİMƏ *a.* یتیمه az tapılan dürr, nadir inci.

YETİMİYYƏT *a.* يتيميت 1) yetimlik; 2) təklik, nadirlik.

YEZDAN *f.* يزدان b a x **yəzdan**.

YEZDANBƏXŞ *f.* يزدان بخش Allah bəxşişi, tanrı vergisi.

YEZDANI *f.* يزدانی Allaha mənsub; ilahi.

YEZDANPƏRƏST *f.* يزدان پرست Allaha sitayiş edən.

YƏBAN *f.* بیان çöl.

YƏBANI *f.* یبانی 1) çöldə olan, çölə aid olan; yabanı; 2) vəhşi, əhliləşdirilməmiş.

YƏ'CUC *a.* يأجوج b a x **Yə'cuc–Mə'cuc**.

YƏ'CUC–MƏ'CUC *a.* يأجوج ماجوج *əsl* *ibr.* 1) qısa boylu çox çirkin əfsanəvi bir tayfa; 2) *m.* qorxunc, dəhşətli (*adam haqqında*).

YƏD *a.* يد 1) əl; 2) kömək; 3) vasitə; 4) *m.* zor, güc, qüvvət. **Yədi-beyza'** يد بيضاء 1) ağ əl (*Musanın möcüzə göstərdiyi ağ əli*); 2) *m.* bacarıqlı əl; 3) *m.* qərribə iş, görünməmiş hadisə; **yədi-təzvic** يد تزويج «*izdivac əli*» *m.* nikah razılığı.

YƏHTƏMİL *a.* يحتمل gərək ki, ehtimal ki, ola bilsin ki.

YƏHUD(İ) *a.* يهود || يهود *sami* xalqlarından biri; cuhud.

YƏHVA *a.* يهوا *əsl* *ibr.* qədim yəhudilərdə allah adı.

YƏX *f.* يخ buz.

YƏXÇAL *f.* يخ چال buz anbarı; buzxana.

YƏXƏSƏR *f.* يخسر buz parçası, bir parça buz.

YƏKUN *a.* يكون «*olur*» son, nəticə; hesablamanın nəticəsi.

YƏQİN *a.* يقين əlbəttə, sözsüz, şübhəsiz.

YƏQİNƏN *a.* يقيناً 1) yəqin; 2) şübhəsiz, əlbəttə, şəksiz.

YƏQİNİ *a.* يقيني yəqin olma, şübhəsizlik, tərəddüd yeri olmama.

YƏ'QUBİ *a.* يعقوبی 1) xristian məzhəblərindən biri; 2) həmin məzhəbə mənsub olan adam.

YƏQQZAN *a.* يقظان oyanmış, oyaq.

YƏQQZANI *a.* يقظانی oyaq olma, ayıqlıq.

YƏL *f.* يل qəhrəman, igid, bahadır.

YƏMƏNİ *ə.* يَمَنِي 1) Yəməndən olan, Yəmənə aid olan; yəmənli olan; 2) Yəməndə toxunan qələmkar parça.

YƏMİN *ə.* يَمِين 1) sağ əl; sağ tərəf, sağ; 2) and.

YƏMM *ə.* يَم دəniz.

YƏNA' *ə.* يَنَا yetişkənlik, yetkinlik.

YƏNABİ' *ə.* يَنَابِيَع «*yənbu'*» *c.* mənəbələr, qaynaqlar; çeşmələr, bulaqlar.

YƏNBU' *ə.* يَنْبُوع mənəbə, qaynaq; çeşmə, bulaq.

YƏ'Nİ *ə.* يَعْني nəzərdə tutulur; o deməkdir ki; başqa sözlə.

YƏRAƏ *ə.* يِرَاعِه qamış qələm.

YƏRBU' *ə.* يِرْبُوع çöl siçanı.

YƏR(Ə)QAN *ə.* يِرْقَان 1) sarılıq (*xəstəlik*); 2) əkinləri saraldan bitki xəstəliyi.

YƏS *ə.* يَس «Yasin» surəsinin adının yazıda qısaldılmış forması (qıraət zamanı «Yasin» şəklində tam oxunur).

YƏ'S *ə.* يَأْس 1) ölən adam üçün ağlama; matəm; 2) ümitsizlik, məyusluq.

YƏ'SAMİZ *ə.* يَأْس və *f.* أَمِيْز 1) yaşlı, matəmli; 2) ümitsizlik törədən.

YƏSAR *ə.* يِسَار 1) sol, sol tərəf, sol əl; 2) var, dövlət.

YƏSAVƏR *ə.* يَأْس və *f.* أَوْر 1) matəm törədən; 2) ümitsizlik gətirən, məyus edən.

YƏSİR *ə.* يَسِير 1) asan, qolay; 2) cüzi, az, azacıq.

YƏ'SUB *ə.* يَعْسُوب 1) erkək arı; 2) tayfa başçısı; başçı, rəis.

YƏŞƏM *ə.* يَشْم 1) yaşıl rəngli qiymətli daş; 2) yaşıl.

YƏZDAN *f.* يَزْدَان 1) zərdüştilikdə: xeyir allahı; 2) Allah, tanrı.

YƏZİDİ *ə.* يَزِيْدِي islamiyyətdə əsasən kürdlər arasında yayılmış bir məzhəb və həmin məzhəbə mənsub adam.

YÖVM *ə.* يَوْم 1) bütöv gün; bütün gün; 2) gün (*vaxt ölçüsü*).
Yövmi-ali يَوْمِ عَالِي ildönümü, yubiley; **yövmi-şəfaət** يَوْمِ شَفَاعَت qiyamət günü.

YÖVMƏDDİN *a.* يوم الدين b a x **yövməlhesab.**

YÖVMƏLCÜM'Ə *a.* يوم الجمعة cümə günündə (*zaman zərfliyi kimi*).

YÖVMƏL'ƏHƏD *a.* يوم الاحد bazar günündə (*zaman zərfliyi kimi*).

YÖVMƏL'ƏRBƏA' *a.* يوم الأربعاء çərşənbə günündə (*zaman zərfliyi kimi*).

YÖVMƏLHESAB *a.* يوم الحساب «*haqq-hesab günündə*» b a x **yövməlqiyam(ət).**

YÖVMƏLXƏMİS *a.* يوم الخميس cümə axşamı günündə (*zaman zərfliyi kimi*).

YÖVMƏL'İSNEYN *a.* يوم الاثنين bazar ertəsi günündə (*zaman zərfliyi kimi*).

YÖVMƏLQİYAM(ƏT) *a.* يوم القيامة || يوم القيام b a x **yövmənnüşur.**

YÖVMƏNNÜŞUR *a.* يوم النشور qiyamət günündə (*zaman zərfliyi kimi*).

YÖVMƏSSƏBT *a.* يوم السبت şənbə günündə (*zaman zərfliyi kimi*).

YÖMƏSSÜLASA' *a.* يوم الثلاثاء çərşənbə axşamı günündə (*zaman zərfliyi kimi*).

YÖVMİ(YYƏ)¹ *a.* يوميه || يومى gündəlik, hər gün baş verən.

YÖVMİYYƏ² *a.* يوميه gündəlik haqq, günəmuzd haqq.

YÖVMÜDDİN *a.* يوم الدين b a x **yövmülhesab.**

YÖVMÜLCÜM'Ə *a.* يوم الجمعة cümə.

YÖVMÜL'ƏHƏD *a.* يوم الاحد bazar (*həftənin günü*).

YÖVMÜL'ƏRBƏA' *a.* يوم الأربعاء çərşənbə.

YÖVMÜLHESAB *a.* يوم الحساب «*haqq-hesab günü*» b a x **yövmülqiyam(ət).**

YÖVMÜLXƏMİS *a.* يوم الخميس cümə axşamı.

YÖVMÜL'İSNEYN *a.* يوم الاثنين bazar ertəsi.

YÖVMÜLQİYAM(ƏT) *a.* يوم القيامة || يوم القيام b a x **yövmünnüşur.**

YÖVMÜNNÜŞUR *a.* يوم النشور qiyamət günü.

YÖVMÜSSƏBT *a.* يوم السبت şənbə.

YÖMÜSSÜLASA' *a.* يوم الثلاثاء çərşənbə axşamı.

YUNİS *a.* يونس naqqa balığı tərəfindən udularaq dənizləri gəzən peyğəmbərin adı (*müxtəlif birləşmələrin tərkibində ümumiləşmiş isim kimi işlədilir*).

YUSİF *a.* يوسف fəvqəladə gözəlliyi ilə məşhur olub Misirdə qul kimi satılmış və sonradan peyğəmbər olmuş adamın adı (*ədəbiyyatda gözəllik rəmzi kimi işlədilir*). **Yusif-ruz** يوسف روز «günün Yusifi» *m.* günəş.

YUSİFASA *a.* يوسف və *f.* آسا Yusif kimi gözəl.

YUZ *f.* يوز 1) pələngə oxşayan balaca heyvan; 2) ov iti; tula.

YUZPUŞ *f.* يوزپوش arxası pələng kimi zolaq-zolaq olan.

YÜMN *a.* يمن 1) uğur, bəxt; 2) bərəkət.

YÜMNA *a.* يمنا sağ əl.

YÜMUM *a.* يموم «yəmm» *c.* dənizlər.

YÜSR *a.* يسر rahat, dinc.

YÜSRÜ YƏSAR *a.* يسر و يسار 1) rahatlıq; 2) sərvət, dövlət.

Z

Z¹ *a.* ذ ərəb əlifbasının 9-cu, fars və əski Azərbaycan əlifbalarının 11-ci hərfi; əbcəd hesabında 700 rəqəmini ifadə edir.

Z² *a.* ز ərəb əlifbasının 11-ci, fars və əski Azərbaycan əlifbalarının 13-cü hərfi; əbcəd hesabında 7 rəqəmini ifadə edir.

Z³ *a.* ض ərəb əlifbasının 15-ci, fars və əski Azərbaycan əlifbalarının 18-ci hərfi; əbcəd hesabında 800 rəqəmini ifadə edir.

Z⁴ *a.* ظ ərəb əlifbasının 17-ci, fars və əski Azərbaycan əlifbalarının 20-ci hərfi; əbcəd hesabında 900 rəqəmini ifadə edir.

ZA *a.* ظ ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ظ hərfinin adı.

ZABİT *a.* ضابط 1) əmr edən, hökm edən; nizamlayan; 2) zəbt edən, tutan, alan; 3) hər b və polis sistemində: komanda heyətindən olan şəxs.

ZABİTƏ *a.* ضابطه 1) b a x **zəbtiyyə**; 2) qayda, ümumi qayda; 3) intizam.

ZABUL *f.* زابل müğamlardan birinin adı.

ZACİR *a.* زاجر 1) bir işi görməyə qoymayan, inkar edən, rədd edən; 2) vicdan, insaf.

ZAD¹ *a.* ضاد ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ض hərfinin adı.

ZAD² *a.* زاد azuqə, yol üçün götürülən yemək və s.

ZAD³(Ə)¹ *f.* زاده || زاد 1) doğulmuş; oğul, övlad; 2) *m.* hasil olmuş, törənmiş. **Zadi (zadei)-bəşər** زاده بشر || زاد bəşər övladı, insan oğlu.

ZADƏ² *a.* زاد çox olsun! artsın! (*əsasən duaların axırında işlədilir*).

ZADƏGAN *f.* زادگان əsilzadə.

ZAG¹ *a.* زاغ qarğa. **Zaği-siyah** سیاغ سیاغ qara qarğa.

ZAG² *f.* زاغ zəy; zəy məhlulu.

ZAHİB *a.* ذاهب b a x **zahi**q.

ZAHİD *a.* زاهد 1) Allah adamı, mömin, ibadətlə məşğul olan, abid; 2) dünya malından imtina edib ömrünü yalnız Allaha ibadətlə keçirən adam; 3) pəhriz edən, pəhrizkar; 4) asket.

ZAHİDA *a.* زاهدا ey zahid! ay zahid!

ZAHİDANƏ *a.* زاهد və *f.* انه zahidcəsinə, asketcəsinə.

ZAHİF *a.* زاحف sürünən (*heyvanlar haqqında*).

ZAHİFƏ *a.* زاحفه sürünən heyvan.

ZAHİQ *a.* زاهق 1) gedən; 2) yoxa çıxan, məhv olan.

ZAHİL *a.* زاهل 1) unudan, yaddan çıxaran; 2) özünü itirən, çaşan.

ZAHİR *a.* ظاهر 1) aşkar, açıq, aydın; 2) xarici görünüş, bayr tərəf.

ZAHİRƏN *a.* ظاهرًا 1) aşkar olaraq; 2) xarici görünüşçə.

ZAHİRİ *a.* ظاهری 1) zahirdə olan; 2) bayırda görünən; 3) xarici görünüşcə.

ZAHİRPƏRƏST *a.* ظاهر və *f.* پرست 1) ancaq zahiri görünüşə baxan; 2) xarici görünüşcə qiymət verən, xarici görkəmlə kifayətlənən.

ZAİD(Ə) *a.* زائد || زائده b a x **zayid(ə)**.

ZAIQ *a.* ذائق b a x **zayiq**.

ZAIQƏ *a.* ذائقه b a x **zayiqə**.

ZAIL *a.* زائل b a x **zayil**.

ZAIR *a.* زائر b a x **zayir**.

ZAKİR *a.* ذاکر 1) qeyd edən; deyən, xatırladan; 2) zikr edən, təsbeh çevirən və ya virdlə məşğul olan; 3) təkyədə zikr oxuyan.

ZAL¹ *f.* زال 1) yaşlı adam; ağsaqqal; 2) albinos (*piqment azlığı nəticəsində dəri və tükləri ağ olan adam və ya heyvan*).

ZAL² *a.* ذال ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ذ hərfinin adı.

ZALİM *a.* ظالم zülmkar, zalım.

ZALİMANƏ *a.* ظالم və *f.* انه zalımcasına, insafsızcasına, amansızcasına.

ZALL *a.* ضال yolunu azmış, yolundan çıxmış.

ZALU *f.* زالو zəli.

ZAMİN *a.* ضامن zəmanət verən.

ZAMİNKAR *a.* ضامن və *f.* کار zamin duran, zəmanətçi.

ZANİ *a.* زانی 1) zina edən, qanunsuz cinsi əlaqədə olan kişi; 2) əxlaqsız kişi.

ZANİYƏ *a.* زانیه 1) zina edən, qanunsuz cinsi əlaqədə olan qadın; 2) əxlaqsız qadın.

ZANU *f.* زانو diz.

ZAR¹ *f.* زار 1) ağlayan, inləyən; 2) dərmansız, çarəsiz, çıxılmaz (*vəziyyət*).

ZAR² *a.* زار 1) incə pərdə, incə örtü; qabıq; 2) cin, şeytan.

ZARE' *a.* زارع kənd təsərrüfatı ilə məşğul olan; əkinçi, rəncbər.

ZARİ *f.* زاری ağlama, nalə.

ZARİB *a.* ضارب 1) vuran, döyən; 2) riyaziyyatda: vuran (*vurma əməlinə ikinci rəqəm*).

ZARŪ NİZAR *f.* زار و نزار ağlayıb-yalvarma.

ZAT¹ *a.* ذات sahib, yiyə.

ZAT² *a.* ذات 1) mahiyyət; 2) əsil, cövhər; 3) subyekt, şəxs. **Zati-ali** ذات عالی ali mənəsb (*yüksək vəzifəli şəxsə müraciət*); **zati-əkrəm** ذات اکرم ən möhtərəm şəxs, kərəm sahibi.

ZATƏN *a.* ذاتاً 1) təbii olaraq, əslində; 2) özü-özündən.

ZATIYYAT *a.* ذاتیات «zati» *c.* birisinə aid xüsusiyyətlər.

ZATİ(YYƏ) *a.* ذاتیه || ذاتی 1) zata mənsub olan; 2) əsli, təbii.

ZATÜLCƏNB *a.* ذات الجنب sətəlcəm.

ZATÜRRİYƏ *a.* ذات الریه ağ ciyərin iltihabı; pnevmoniya.

ZAVİYƏ *a.* زاویه 1) bucaq, guşə, künc; 2) tin.

ZAVİYƏNİŞİN *a.* زاویه və *f.* نشین 1) bucaqda duran, küncdə oturan; 2) tərki-dünya; guşənişin.

ZAY(E)' *a.* ضایع korlanmış, pozulmuş, zay olmuş.

ZAYİAT *a.* ضایعات «zay(e)» *c.* 1) tələf olan, puç olan, zay olan, əldən çıxan şeylər; 2) *t.* tələfat.

ZAYİCƏ *a.* زایجه b a x zic.

ZAYİD(Ə) *a.* زایده || زاید 1) artan, əlavə edilən; 2) qədərindən artıq; lazımsız; 3) riyaziyyatda: üstəgəl işarəsi.

ZAYİQ *a.* ذایق zövq alan, ləzzət alan.

ZAYİQƏ *a.* ذایقه beş duyğudan biri olan dadbilmə duyğusu.

ZAYİL *a.* زایل 1) daimi olmayan, müvəqqəti, keçib gedən, fani; 2) yox olan, məhv olan, heç olan; 3) batan (*Ay və Günəş haqqında*).

ZAYİR *a.* زایر ziyarətçi, ziyarətə gedən, zəvvar.

ZE¹ *f.* ز «əz»in şeirdə işlənən ixtisar şəkli.

ZE² *f.* زه ərəb, fars və əski Azərbaycan əlifbalarında ز hərfinin adı.

ZE'B *a.* ذئب canavar, qurd.

ZEBƏS *f.* زبس b a x zibəs.

ZEH *f.* ه 1) yay kirişi; 2) paltarın və s. kənarlarına tikilən qaytan və s.; 3) səhifənin ətrafına çəkilən cizgi; cizgili şey; 4) ip, qaytan; 5) binanın bayır tərəfində damın kənarında, pəncərənin qırağında və s. yerlərdə daşdan çıxıntı.

ZEHN *a.* ذهن 1) beyin; 2) ağıl.

ZEHNİ *a.* ذهنی zəhnə, ağıla məxsus olan; əqli.

ZEHIYYƏT *a.* ذهنیت 1) düşüncə tərzı, fikirləşmə qaydası; 2) ağıl, düşüncə səviyyəsi.

ZEYBƏQ *a.* زييق civə.

ZEYDİ *a.* زيدى İmam Hüseynin nəvələrindən olan Zeydin əsasını qoyduğu dini icma.

ZEYF *a.* ضيف qonaq.

ZEYĞƏM *a.* ضيغم aslan, şir.

ZEYQ *a.* ضيق darlıq, sıxıntı.

ZEYQÜNNƏFƏS *a.* ضيق النفس 1) astma, sinəgir; 2) astma xəstəliyinə tutulmuş, astması olan.

ZEYL *a.* ذيل 1) paltarın ətəyi; ətək; 2) artırma, qeyd, əlavə (*kitabda*); 3) bir mətnə dair təfsir və ya şərh; 4) aşağıda göstərilən, aşağıdakı.

ZEYLƏN *a.* ذيلاً əlavə olaraq, artırılaraq.

ZEYT *a.* زيت 1) zeytun yağı; 2) bitki yağı.

ZEYTUN *a.* زيتون meyvəsindən yağ alınan həmişəyaşıl ağac və onun meyvəsi.

ZEYTUNİ *a.* زيتونى zeytun rəngində.

ZEYYİQ *a.* ضيق b a x zəyyiq.

ZƏBAN *f.* زبان dil. **Zəbani-dil** زبان دل b a x **zəbani-hal**; **zəbani-hal** زبان حال bir fikri mimika, işarə və s. ilə anlatma.

ZƏBANBƏND *f.* زبان بند 1) dilini bağlama; 2) dil bağlayan.

ZƏBANBƏSTƏ *f.* زبان بسته «dili bağlı» 1) *m.* yaxşı danışa bil-məyən; dilsiz-ağızsız; 2) *m.* heyvan.

ZƏBANDAN *f.* زبان دان 1) dil anlayan, dil bilən, hal əhli; 2) çox-lu dil bilən; poliqlot; 3) fəsahtlə, təmtəraqła danışan.

ZƏBANDİRAZ *f.* زبان دراز 1) dili uzun, uzun dil; 2) sırtıq.

ZƏBANDİRAZİ *f.* زبان درازی diliuzunluq.

ZƏBANƏ *f.* زبانه 1) tərəzi və s. dili; mil; 2) alovun şöləsi, alovun dili.

ZƏBANƏKEŞ *f.* زبانه کش alovlanan, alovu çıxan.

ZƏBANGÜŞA *f.* زبان گشا dil açan, dillənən, danışan, söyləyən.

ZƏBANI¹ *f.* زبانی¹ şifahi, dilcavabı.

ZƏBANI² *a.* زبانی² cəhənnəmə gedənləri cəhənnəmə atan mələk.

ZƏBANZƏD *f.* زبان زد «*dil vuran*» 1) söz arasında işlənən, təkrarlanan; 2) tələffüz.

ZƏBB¹ *a.* ضب 1) tutma, tutub-saxlama; 2) bağlama, cəftələmə (*qapı haqqında*).

ZƏBB² *a.* ضب 1) çənə; 2) qabaq diş(lər).

ZƏBB³ *a.* ضب kərtənkələ.

ZƏBƏR *f.* زبر 1) üst, üstə, üstdə; 2) yazıda qısa «ə» səsini ifadə etmək üçün samitin üzərinə qoyulan hərəkə // fəthə.

ZƏBƏRCƏD *f.* زبرجد qızıla çalan yaşılımtıl rəngli qiymətli daş.

ZƏBƏRDƏST *f.* زبر دست 1) qüvvətli, güclü; 2) qoçaq, igid.

ZƏBH *a.* ذبح 1) boğazlama, kəsmə (*heyvan haqqında*); 2) qurban məqsədi ilə heyvan kəsmə.

ZƏBHİYYƏ *a.* ذبھیyyə qəssabın heyvan kəsmək üçün aldığı haqq.

ZƏBİH(Ə) *a.* ذبیحه || ذبیح qurban kəsilmiş və ya kəsiləcək heyvan; qurbanlıq.

ZƏBİT *a.* زبیت quru üzüm, mövüc.

ZƏBT *a.* ضبط 1) nizamlaşma; 2) tutma, saxlama; 3) sahib olma, ələ keçirmə; 4) silah gücü ilə tutma; alma; 5) əlindən alma, özünə götürmə; 6) anlama, qavrama; 7) qeyd etmə, xülasəsini yazma.

ZƏBTİYYƏ *a.* ضبطیه 1) şəhərdə və başqa yaşayış məskənlərində asayişə məsul olan inzibati idarə; polis idarəsi; 2) polis nəfəri.

ZƏBTNAMƏ *a.* ضبط və *f.* نامه bir işi yazılı nizamlama sənədi // protokol.

ZƏBUN¹ *f.* زبون əldən-ayaqdan düşmüş; qüvvətsiz, zəif.

ZƏBUN² *f.* زبون 1) əsir, giriftar; 2) çox az; 3) əhəmiyyətsiz.

ZƏBUNGİR *f.* زبون گير «aciz tutan» zəiflərə zülm edən, zalım.

ZƏBUNKÜŞ *f.* زبون کش acizin qənimi, acizə rəhm etməyən.

ZƏBUNKÜŞİ *f.* زيونکشی acizin qənimi olma; acizə rəhm etməmə.

ZƏBUNÜ XAR *f.* زبون و خار aciz və fəğir, yazıq.

ZƏBUR *a.* زبور «yazılı» Allahın Davud peyğəmbərə göndərdiyi kitab.

ZƏCCAC *a.* زجاج şüşə qayıran usta.

ZƏCR *a.* زجر 1) mane olma; 2) məcbur etmə, vadar etmə; 3) əziyyət vermə, zülm etmə.

ZƏCUR *a.* زجور ürəksıxan, darıxdıran.

ZƏDƏ¹ *f.* زده uğramış, düşar, giriftar, mübtəla.

ZƏDƏ² *f.* زده əziklik, sınıqlıq.

ZƏ'F *a.* ضعف b a x zə'fiyyət.

ZƏFƏR *a.* ظفر 1) məqsədə yetişmə, nail olma; 2) qələbə, qalibiyyət, uğur.

ZƏ'FƏRAN *a.* زعفران 1) ədvə növü; 2) çiçəyindən həmin ədvə alınan soğanaqlı bitki.

ZƏ'FƏRANİ *a.* زعفرانی zəfəran rəngində olan; zəfəran ətri verən.

ZƏFƏRƏ *a.* ظفره göz təbəqəsinin dırnaq kimi qalınlaşması xəstəliyi.

ZƏFƏRYAB *a.* ظفر və *f.* ياب nail olan; qələbə çalan, qalib gələn.

ZƏ'Fİ *a.* ضعیفی zəif olan, zəifliyə aid olan.

ZƏFİR *a.* زفير ah çəkmə, inləmə, fəryad etmə.

ZƏ'FİYYƏT *a.* ضعيفت zəiflik.

ZƏFRƏ *a.* زفره alt çənə.

ZƏĞƏN *f.* زغن 1) qara qarğa; 2) dolaşa.

ZƏHAB *a.* ذهاب yola düşmə; getmə.

- ZƏHADƏT** *a.* زهادت rəhrizkarlıq.
- ZƏHƏB** *a.* ذهب qızıl.
- ZƏHƏBİ** *a.* ذهبی qızıl suyuna çökilmiş.
- ZƏHƏMAT** *a.* زحمات «zəhmət» *c.* zəhmətlər.
- ZƏHƏR** *f.* زهر b a x zəhr¹.
- ZƏHF** *a.* زحف sürünərək hərəkət etmə; sürünmə.
- ZƏHİR** *a.* ظهير köməkçi, arxa.
- ZƏHİRƏ** *a.* ظهيره b a x zəhr².
- ZƏHM** *a.* وهم qorxu, dəhşət.
- ZƏHMƏT** *a.* زحمت 1) iş, əmək; 2) əziyyət, əzab.
- ZƏHMƏTKƏŞ** *a.* زحم və *f.* كش 1) işləyən, işləməyi sevən, əməkçi; 2) əziyyət çəkən.
- ZƏHR**¹ *f.* زهر zəhər, ağı. **Zəhri-mar** زهر مار ilan zəhəri.
- ZƏHR**² *a.* ظهر 1) arxa, dal; 2) kağızın, sənədin və s. arxa tərəfi; dal üzü.
- ZƏHRA'** *a.* زهراء parlaq, işıqlı.
- ZƏHRAB(Ə)** *f.* زهرا به || زهرا ب 1) zəhərli su, acı su; 2) sidik; 3) toksin; 4) *m.* acılıq, dərd, kədər.
- ZƏHRALUD** *f.* زهرآلود zəhərlə qarışıq; zəhərli.
- ZƏHRAMİZ** *f.* زهرآمیز zəhərlə qarışıq, ağı ilə qarışdırılmış; zəhərli.
- ZƏHRBAR** *f.* زهر بار 1) zəhər yağdıran, zəhər saçan, zəhər tökən; 2) çox acı, çox zəhərli; 3) *m.* zəhər dağarcığı.
- ZƏHRDAR** *f.* زهردار zəhəri olan; zəhərli.
- ZƏHRƏ**¹ *f.* زهره 1) öd; 2) *m.* igidlik, cəsarət.
- ZƏHR(Ə)**² *a.* زهره || زهر çiçək.
- ZƏHRƏÇAK**¹ *f.* زهره چاک çox qorxan, qorxudan ödü ağzına gələn.
- ZƏHRƏÇAK**² *a.* زهره və *f.* چاک çiçək açmış.
- ZƏHRXƏND** *f.* زهر خند 1) acı gülüş, istehza; 2) bədxahlıq.
- ZƏHRİ**¹ *a.* ظهري 1) arxaya, geriyyə aid olan; 2) *m.* imdada çatan.
- ZƏHRİ**² *a.* زهري çiçəyə aid olan.

ZƏHRİYYƏ *ə.* ظهريه məktub və s. arxasında yazı.

ZƏHRNAK *f.* زهرناك 1) zəhərli; 2) acı.

ZƏXAİR *ə.* ذخائر «zəxirə» *c.* 1) azuqələr; 2) döyüş sursatları.

ZƏXAMƏT *ə.* ضخامت iri cüssəlilik, yekəlik, nəhənglik.

ZƏXARİF *ə.* زخارف «züxrüf» *c.* çox parlaq, lakin qiymətsiz bəzəklər.

ZƏXXAR *ə.* زخار coşqun, gur.

ZƏXİM *ə.* ضخم iri cüssəli, yekə, nəhəng.

ZƏXİRƏ *ə.* ذخيره 1) azuqə; 2) döyüş sursatı.

ZƏXM *f.* زخم b a x **zəxmə**.

ZƏXMDAR *f.* زخمدار b a x **zəxmurdə**.

ZƏXMƏ *f.* زخمه 1) yara; yaralama; 2) vurma, zərbə; 3) üzəngilərin asıldığı qayış; 4) mizrab.

ZƏXMXURDƏ *f.* زخمخورده b a x **zəxmi**.

ZƏXMI *f.* زخمى b a x **zəxmnaq**.

ZƏXMNAK *f.* زخمناك yaralanmış, yaralı.

ZƏİF *ə.* ضعيف əldən düşmüş; taqətsiz, gücsüz.

ZƏİR *ə.* زئير 1) aslanın səsi; 2) ürək döyüntüsü.

ZƏKA ¹ *ə.* زكاء saflıq, xalislik.

ZƏKA ² *ə.* ذكاء b a x **zəkavət**.

ZƏKAKAR *ə.* ذكاء və *f.* كار dərin düşüncəli; ağıllı, zəkalı.

ZƏKAT *ə.* زكات pul və ya malın onda biri miqdarında yoxsullara verilən dini sədəqə.

ZƏKAVƏT *ə.* ذكاوت 1) dərin düşüncə, zəhin; 2) ağıl; çalışqanlıq; fərasət, zirəklik.

ZƏKƏR *ə.* ذكر 1) erkək; 2) kişi.

ZƏKİ¹ *ə.* ذكى çox zəhinli; tez anlayan; zəkalı, ağıllı.

ZƏKİ² *ə.* زكى 1) saf, xalis; 2) təmiz, yaxşı (*adam*).

ZƏQ(Ə)N *ə.* ذقن 1) çənə; 2) saqqal.

ZƏQQUM *ə.* زقوم 1) acı meyvəsi olan ağac; 2) cəhənnəmdə bitən və meyvəsi cəhənnəm əhlinə yedirilən ağac; 3) cır zeytun.

- ZƏLAL(ƏT)**¹ *ə.* ضلالت || ضلال doğru yoldan çıxma, yolunu azma.
- ZƏLALƏT**² *ə.* ذلالت 1) yazıqlıq, zəlillik; 2) alçaqlıq, alçalma;
3) əzab, əziyyət.
- ZƏLAM** *ə.* ظلام 1) qaranlıq, zülmət; 2) *m.* haqsızlıq, zülm.
- ZƏLAMABAD** *ə.* ظلام və *f.* آباد çox qaranlıq yer.
- ZƏLAZİL** *ə.* زلازل «zalzalə» *c.* zəlzələlər.
- ZƏLƏMƏ** *ə.* ظلمه «zalim» *c.* zalımlar.
- ZƏLİL**¹ *ə.* ذليل 1) həqir, yazıq; 2) alçaq.
- ZƏLİL**² *ə.* ظليل kölgəli.
- ZƏLİLƏNƏ** *ə.* ذليل və *f.* انه yazıqcasına, zəlil-zəlil.
- ZƏLİM** *ə.* ظليم zülm olunan, zülm çəkən; məzlum.
- ZƏLL(Ə)** *ə.* زله || زل səhv, nöqsan, yanılma.
- ZƏLUL** *ə.* ذلول itaətkar, sakit, sağır.
- ZƏLUM** *ə.* ظلم çox zülm edən, çox haqsızlıq edən; zülmkar.
- ZƏLZƏLƏ** *ə.* زلزله yer tərpənməsi, yer titrəməsi.
- ZƏM** *f.* زم soyuq; soyuqluq.
- ZƏ'M** *ə.* زعم ehtimal, güman.
- ZƏMAİM**¹ *ə.* ضائم «zəməmə» *c.* əlavələr, artırmaqlar.
- ZƏMAİM**² *ə.* ذائم «zəməmə» *c.* pis işlər, cinayətlər.
- ZƏMAİR** *ə.* ضمائر «zəmir» *c.* b a x **zəmayir**.
- ZƏMAN**¹ *ə.* ضمان b a x **zəmin**¹.
- ZƏMAN**²(Ə) *ə.* زمانه || زمان 1) zaman, vaxt; 2) *m.* bəxt, tale.
- Zəmani-ati** زمان آتی gələcək zaman; **zəmani-cahiliyyə** زمان جاهلیت islamiyyətdən qabaqkı zaman; islamaqədərki dövr; **zəmani-hal** زمان حال indiki zaman.
- ZƏMANƏN** *ə.* زماناً vaxt etibarilə; zamanca.
- ZƏMANƏT** *ə.* ضمانت zəminlik, zəmin olma.
- ZƏMANGÜZAR** *ə.* زمان və *f.* گذار vaxt keçirən; əylənən.
- ZƏMANİ** *ə.* زمانی zamana aid olan, vaxta görə.
- ZƏMAYİR** *ə.* ضمائر 1) ürəklər, qəlblər; 2) sirlər; 3) içlər, batinlər; 4) daxili mənalara; 5) qrammatikada: əvəzliliklər.

ZƏMHƏRİZ *f.* زمهریز çox bərk soyuq; şaxta.

ZƏMİ *f.* زمى 1) yer; 2) əkin yeri; tarla.

ZƏMİM¹ *a.* ذميم məzəmmət edilən, töhmət olunan; danlanan.

ZƏMİM²(Ə) *a.* ضميم || ضميم əlavə olunmuş şey, sonradan üstünə artırılmış, üstünə qoyulmuş hissə.

ZƏMİMƏ² *a.* ذميمə pis iş, cinayət.

ZƏMİN¹ *a.* ضمين zamin olma, boynuna götürmə; zaminlik, zəmanət.

ZƏMİN² *f.* زمين b a x **zəminə** (1-ci – 4-cü mənalarda).

ZƏMİNBUS *f.* زمين بوس 1) yer öpən; 2) *m.* yaltaq.

ZƏMİNDAR *f.* زميندار torpaq sahibi; mülkədar.

ZƏMİNDARİ *f.* زميندارى torpaq sahibliyi; mülkədarlıq.

ZƏMİNƏ *f.* زمينه 1) yer; 2) torpaq, quru səthi; 3) toxunma parçanın və s. yerliyi; 4) məfhum, anlayış; 5) ilk şərt, ilkin şərait.

ZƏMİNƏFKƏN *f.* زمين افكن yerə yıxan, basan.

ZƏMİR¹ *a.* ضمير 1) ürək, qəlb; 2) sirr; 3) iç, batin; 4) daxili məna.

ZƏMİR² *a.* ضمير qrammatikada: əvəzlik. **Zəmiri-ışarə** ضمير اشاره işarə əvəzliyi; **zəmiri-qaib** ضمير غائب üçüncü şəxs əvəzliyi; **zəmiri-şəxsi** ضمير شخصى şəxs əvəzliyi.

ZƏMM¹ *a.* ذم birinin eybini söyləmə; həcv etmə.

ZƏMM² *a.* ضم 1) əlavə etmə; qatma, artırma; 2) b a x **zəmmə**.

ZƏMMAM *a.* ذمام çox eyib söyləyən, həcv edən.

ZƏMMƏ *a.* ضمه ərəb yazısında qısa «u» saitini göstərmək üçün hərfin üstündə qoyulan hərəkə // piş.

ZƏMZƏM *a.* زمزم Ərəbistanda suyu təberrük sayılan quyunun adı. **Zənzəmi-sirişk** زمزم سرشك zənzəm suyu kimi duru göz yaşı.

ZƏMZƏMƏ *a.* زمزمه zümzümə.

ZƏMZƏMƏXAN *a.* زمزمه və *f.* خوان zümzümə edən.

ZƏN¹ *f.* زن qadın, arvad.

ZƏN² *f.* زن vuran, döyən.

ZƏNADİQ(Ə) *a.* زنادقه || زنادق «zindiq» *c.* zındıqlar, dinsizlər.

- ZƏNAN** *f.* زنان «zən» *c.* qadınlar, arvadlar.
- ZƏNANƏ** *f.* زنانه qadınlara məxsus olan; zənənə.
- ZƏNAİR** *a.* زنائر «zünnar» *c.* b a x **zənayir**.
- ZƏNAYİR** *a.* زناير zünnarlar.
- ZƏNB** *a.* ذنب günah, qəbahət, təqsir.
- ZƏNBARƏ** *f.* زن باره b a x **zənpərə**.
- ZƏNBƏQ** *a.* زنيق zanbaq.
- ZƏNBİL** *a.* زنبيل ərzaq və s. qoymaq və aparmaq üçün həsir əl çantası.
- ZƏNBİLBAF** *a.* زنبيل və *f.* باف zənbil toxuyan.
- ZƏNBUR** *a.* زنبور arı. **Zənburi-əsəl** زنبور عسل bal arısı.
- ZƏNBURƏK** *a.* زنبور və *f.* ك 1) dəmir və ya polad yay; 2) dəvəyə yüklənən kiçik top.
- ZƏNCAR** *a.* زنجار *asli f.* b a x **zəngar**.
- ZƏNCƏBİL** *a.* زنجبيل b a x **zəncil**.
- ZƏNCƏRƏ** *f.* زنجره çeyirtkəyə bənzəyən böcək; iynəcə.
- ZƏNCİ** *a.* زنجى b a x **zəngi**.
- ZƏNCİL** *a.* زنجيل zəncəfil.
- ZƏNCİR** *f.* زنجير 1) bir-birinə keçirilmiş metal halqalardan ibarət bağ; 2) buxov, qandal; 3) *m.* əsarət, zülm.
- ZƏNCİRBƏND** *f.* زنجير بند 1) zəncirlə bağlanmış; zəncirli; 2) buxovlu, qandallı.
- ZƏND** *a.* زند 1) çaxmaqdaşı; 2) dirsək sümüyü; 3) bazı önü.
- ZƏNDUST** *f.* زندوست arvadbaz.
- ZƏNG¹** *f.* زنگ pas, paxır; cəng.
- ZƏNG²** *f.* زنگ 1) səs signalı vermək üçün alət; 2) həmin alət vasitəsi ilə çıxarılan səs signalı.
- ZƏNGAR** *f.* زنگار mis pası.
- ZƏNGİ** *f.* زنگى qara dərili adam; qara dərili irq.
- ZƏNƏB** *a.* ذنب quyruq (*diri heyvana məxsus*).

ZƏNƏX *f.* زنج alt çənə.

ZƏNƏXDAN *f.* زنخدان yanaqda, yaxud çənədə çuxur.

ZƏNİM *a.* زنيم 1) zətı bəlli olmayan; bic, haramzadə; 2) yaramaz, əclaf.

ZƏNN *a.* ظن fikir, düşüncə, rəy.

ZƏNNÜ İNKAR *a.* ظن و انكار fikirləşib inkar etmə.

ZƏNPARƏ *f.* زن پاره 1) özgə qadınla cinsi əlaqədə olan kişi; 2) qadınların dalına düşən kişi, qadın düşkünü; arvadbaz.

ZƏR¹ *f.* زر 1) qızıl; 2) zərxara (*parça*); 3) qızıl sikkə (*pul*).

ZƏR² *f.* زر əsasən sümükdən düzəldilən altüzlü nərd daşı.

ZƏR^{'1} *a.* زرع 1) torpağa toxum səpmə; əkmə; 2) əkin.

ZƏR^{'2} *a.* ذرع 1) dirsəklə ölçmə; dirsək (*ölçü vahidi*); 2) uzunluğu tam açılmış bir qolla ölçi; 3) 107 sm-ə bərabər uzunluq ölçüsü.

ZƏRA['] *a.* ضراء sıx meşə, cəngəllik.

ZƏRAƏT *a.* ضراعت müti olma; yalvarma; alçalma.

ZƏRAFƏT *a.* ظرافت 1) zəriflik, incəlik, naziklik; 2) gözəllik, qəşənglik; 3) zarafat.

ZƏRB *a.* ضرب 1) vurma, döymə; 2) sikkəyə damğa və nişan vurma; 3) riyaziyyatda: vurma əməli və vurma işarəsi; 4) cürbəcür, müxtəlif; 5) döyülmə, vurulma. **Zərbi-dəst** ضرب دست b a x **zərb-dəst**; **zərbi-məsəl** ضرب مثل b a x **zərbülməsəl**.

ZƏRBAF *f.* زربافت 1) qızılla toxunmuş parça; parça; 2) b a x **zərbaft**.

ZƏRBAFT *f.* زربافت toxucu, culfa.

ZƏRBAN *a.* ضربان döyüntü, çırpıntı.

ZƏRBDƏST *a.* ضرب və *f.* دست 1) əl gücü, qol qüvvəti; 2) *m.* güc, qüvvə.

ZƏRBƏ(T) *a.* ضربت || ضربه vurma, döymə.

ZƏRBGİR *a.* ضرب və *f.* گير zərblı müsiqi aləti çalan.

ZƏRBXANƏ *a.* ضرب və *f.* خانه sikkə kəsilən yer, sikkəxana.

ZƏRBÜLMƏSƏL *a.* ضرب المثل 1) atalar sözü; 2) zərbi-məsəl.

ZƏRBZƏN *a.* ضرب və *f.* زن zərbə vuran.

ZƏRD¹ *f.* زرد 1) sarı (*rəng*); 2) b a x **zərdi**.

ZƏRD² *f.* زرد əncirquşu.

ZƏRDAB *f.* زرداب 1) öd; 2) qatığın, pendirin və s. suyu.

ZƏRDALU *f.* زردالو ərik, qaysı.

ZƏRDƏ *f.* زرده çoxlu zəfəran tökülmüş düyü xörəyi.

ZƏRDƏBA^ə *f.* زرد və *a.* عباء sarı əba (*ruhanilərin üst paltarı*).

ZƏRDƏÇUB *f.* زرده چوب sarıkök.

ZƏRDİ *f.* زردی sarılıq.

ZƏDRÜXSAR *f.* زرد رخسار üzü saralmış; zəifləmiş xəstə.

ZƏRDUZ *f.* زردوز zərlə tikilmiş, qızılla bəzənmiş.

ZƏRDÜŞTİ *f.* زردوشتی Zərdüştin əsasını qoyduğu din; atəşpərəstlik; həmin dinə itaət edən.

ZƏRƏBƏ ZEYDÜN *a.* ضرب زيد «Zeyd vurdu» 1) *m.* ərəb dili (İfadə ərəb qrammatikasında misal kimi ifrat dərəcədə çox işlədildiyindən məcazi olaraq həmin mənəni kəsb etmişdir); 2) *m.* köhnə elmlər, köhnə şeylər.

ZƏRƏFŞAN *f.* زرافشان b a x **zərfəşan**.

ZƏRƏNDAM *f.* زراندام bədəni qızıla bənzəyən, bədəncə çox gözəl.

ZƏRƏNDUD *f.* زراندود qızıla tutulmuş; zərli.

ZƏRƏR *a.* ضرر ziyan.

ZƏRƏRDAR *a.* ضرر və *f.* دار zərərli, ziyankar.

ZƏRƏRDİDƏ *a.* ضرر və *f.* دیده ziyan görmüş; zərərçəkən.

ZƏRF¹ *a.* ظرف 1) qab; 2) konvert.

ZƏRF² *a.* ظرف qrammatikada: iş və hərəkətin necə, harada və nə zaman icra olunduğunu göstərən nitq hissəsi.

ZƏRFƏŞAN *a.* زرفشان qızıl saçan, qızıl səpən.

ZƏRGAH *a.* زرع və *f.* گاه əkin yeri; zəmi, tarla.

ZƏRGƏR *f.* زرگر qızıldan müxtəlif şeylər düzəldən və ya qızıl məmulatı təmir edən usta.

- ZƏRGUN** *f.* زرگون qızıl kimi, qızıl rəngli.
- ZƏRXƏRİD** *f.* زرخريد 1) qızılla satın alma; 2) satın alınmış qul; kölə.
- ZƏRİƏ** *a.* ذريعه səbəb, bəhanə.
- ZƏRİF** *a.* ظريف incə.
- ZƏRİFANƏ** *a.* ظريف və *f.* انه zərifcəsinə, incəliklə.
- ZƏRİH** *a.* ضريح qəbir, məzar.
- ZƏRİN(Ə)** *f.* زرینه || زرین b a x **zərrin(ə)**.
- ZƏRİR** *a.* ضرير 1) anadangəlmə kor; 2) korluğa tutulmuş, qəflətə qapılmış.
- ZƏRKAR** *f.* زركار qızılla işlənmiş (*parça*).
- ZƏRKARİ** *f.* زركارى qızıldan tikilmə.
- ZƏRQ** *a.* زرق 1) sufilərin geydikləri göy paltar; 2) *m.* rıya, ikiüzlülük.
- ZƏRQÜ LAF** *a.* زرق ولاف yalan və boş söz; cəfəngiyat.
- ZƏRNİGAR** *f.* زرنگار qızılla bəzənmiş, zərlə bəzədilmiş rəsm.
- ZƏRNİŞAN** *f.* زرنشان zərlə işlənmiş (*parça*).
- ZƏRPƏRƏST** *f.* زرپرست pulpərəst, pulgir.
- ZƏRR** *a.* ضر zərər, ziyan.
- ZƏRRAB** *a.* ضراب pul kəsən, sikkə basan.
- ZƏRRABXANƏ** *a.* ضراب və *f.* خانه pul kəsilən yer; sikkəxana.
- ZƏRRAQ** *a.* زراق ikiüzlü, riyakar, fırıldaqçı.
- ZƏRRAT** *a.* ذرات «zərrə» *c.* zərrələr.
- ZƏRRƏ** *a.* ذره kiçik hissə, cüzi parça.
- ZƏRRƏBİN** *a.* ذره və *f.* بين 1) lupa; 2) mikroskop.
- ZƏRRƏVAR** *a.* ذره və *f.* وار 1) zərrə kimi, zərrə qədər; 2) ən xırda və narin şeyə bənzəyən.
- ZƏRRİN(Ə)** *f.* زرینه || زرین qızıldan qayrılmış, qızıldan olan; zərli.
- ZƏRRİN XƏT** *f.* زرین və *a.* خط zərlə yazılmış yazı, zərli xətt.
- ZƏRRİNKÜLAH** *f.* زرین كلا qızıl papaqlı, başında tac olan.
- ZƏRRÜ NƏF'** *a.* ضر و نفع zərərli və mənfəətli, zərər gətirən və mənfəət verən.

ZƏRTAR *f.* زرتار 1) qızıl teli; 2) *m.* günəş şüası.

ZƏRTARİ *f.* زرتاری qızıl teli ilə işlənmiş, toxunmuş.

ZƏRUR *a.* ضرور gərək, vacib, lazım.

ZƏRURƏT *a.* ضرورت b a x **zəruriyyət**.

ZƏRURİ *a.* ضروری ən lazımlı, ən gərəkli, çox vacib.

ZƏRURİYYƏT *a.* ضروریت 1) istər-istəməz bir işi görmə; əlac-sızlıq, naçarlıq; 2) labüdlük, lazımlıq; 3) ehtiyac.

ZƏR-ZİBA *f.* زر زیبا 1) bərbəzək; 2) güləbətın və zərlə tikilmiş və ya toxunmuş paltar.

ZƏVAHİR¹ *a.* ظواهر «*zahirə*» *c.* zahirdə olanlar, görünən xüsusiyyətlər.

ZƏHAHİR² *a.* زواهر «*zöhrə*» *c.* çiçəklər.

ZƏVAİD *a.* زوائد «*zaid*» *c.* b a x **zəvayid**.

ZƏVAL *a.* زوال 1) tələf, məhv, zaval; 2) göy cisimlərinin batması.

ZƏVAT *a.* زوات «*zat*» *c.* 1) zatlar, hörmətli adamlar; 2) əsillər.

Zəvati-müşar(ün)ileyh ذوات مشار الیه adı çəkilən zatlar, yuxarıdakı şəxslər.

ZƏVAYA *a.* زوايا «*zaviyə*» *c.* 1) bucaqlar, küncələr; 2) tinlər.

ZƏVAYİD *a.* زوايد lazımi miqdardan artıq olan şeylər; artıq şeylər, artıq olanlar.

ZƏVƏBAN *a.* ذوبان ərimə.

ZƏVƏCAT *a.* زوجات «*zövcə*» *c.* zövcələr, arvadlar.

ZƏVİL *a.* زویل uzaqlaşan, aralanan.

ZƏVVAR *a.* زوار «*zair*» *c. t.* 1) ziyarətə gedənlər və ya gələnlər dəstəsi; 2) ziyarətçi.

ZƏYYİQ *a.* ضيق 1) dar, darısqal; 2) *m.* xəsis, simic.

ZİB *f.* زیب b a x **ziyb**.

ZİBA *f.* زیبا 1) bəzəkli, zinətli; 2) yaraşqlı, gözəl.

ZİBABƏXŞ(A) *f.* زیبا بخشا || زیبا بخش bəzək verən, yaraşqlı edən.

ZİBASƏNƏM *f.* زيبا və *a.* صنم gözəl sənəm, yaraşlıq, gözəl dilbər.

ZİBAVƏR *f.* زيب آور bəzək verən, zinətləndirən, gözəlləşdirən.

ZİBƏS *f.* زيبس qədərincə, o qədər, kafi miqdarda.

ZİBƏFZA *f.* زيب افزا bəzək artıran, zinət verən, gözəlləşdirən.

ZİBHƏ *a.* ذبحه differiya.

ZİBİL *a.* زبل tör-töküntü, tullantı.

ZİBİLXANƏ *a.* زبل və *f.* خانه 1) zibil tökülən yer; zibillik; 2) zibil yer.

ZİC *a.* زيچ astronomiyada: ulduzların hərəkətini və yerini müəyyənələşdirmək üçün cədvəl.

ZİDD *a.* ضد əks, əleyhi.

ZİDDİYYƏT *a.* ضديت əkslik.

Zİ'F *a.* ضعف bir şeyin iki qatı, iki misli.

ZİFAF *a.* زفاف gəlinlə bəyin görüşdüyü ilk gecə.

ZİFT *a.* زفت 1) kitrə; 2) qatran.

ZİHAF *a.* زحاف əruzda vəznin dəyişməsi.

ZİQİYMƏT *a.* ذى قيمت b a x züqiymət.

ZİKR *a.* ذكر 1) yada salma, xatirə gətirmə; 2) ağıza alma, adını çəkmə; 3) ifadə etmə; söyləmə, demə; 4) dua, vird; 5) tərif etmə. **Zikri-Allah** ذكر الله Allahı anma, xatırlama; **zikri-zəban** ذكر زبان tez-tez demə, təkrar etmə.

ZİL' *a.* ضلع 1) qabırğa; 2) böyür, yan; 2) hündəsi cismin yanlarını təşkil edən xətlərdən hər biri.

ZİLAL *a.* ظلال «zill» *c.* 1) kölgələr; 2) himayəçilər.

ZİLHİCCƏ *a.* ذى الحجة b a x zülhiccə.

ZİLQƏ'DƏ *a.* ذى القعدة b a x zülqə'də.

ZİLL *a.* ظل 1) kölgə; 2) *m.* himayəçi, hamı. **Zilli-Allah (ilahi)** ظل سبحان || الله b a x zilli-Sübhan; zilli-Sübhan ظل سبحان Allahın kölgəsi.

ZİLLƏT *a.* ذلت b a x **züll.**

ZİLLİ *a.* ظلى kölgəyə aid olan.

ZİLLÜLLAH *a.* ظل الله Allahın kölgəsi (*padşahlara verilən ad*).

ZİLZAL *a.* زلزال əsmə, titrəmə.

ZİMAD *a.* ضماد sürtkü yağ.

ZİMAM *a.* زمام 1) cilov, yüyən; 2) *m.* idarə etmə; dolandırma.

ZİMAMDAR *a.* زمام və *f.* دار cilovu tutan; idarə edən.

ZİMƏM *a.* ذمم «*zimmə(t)*» *c.* 1) himayələr; 2) məsuliyyətlər;

3) vəzifələr.

ZİMİSTAN *f.* زمستان qış.

ZİMMƏ(T) *a.* ذمت || ذمه 1) öhdə, himayə; 2) cavabdehlik; məsuliyyət; 3) vəzifə.

ZİMMİ *a.* ذمی müsəlman torpağında yaşayan qeyri-müsəlman.

ZİMNƏN *a.* ضمناً yeri gəlmişkən, bununla belə.

ZİMNİ *a.* ضمنی dolayısı ilə, güman edilən.

ZİNDİQ *a.* زنديق b a x **zindiq.**

ZİN *f.* زين yəhər.

ZİNA' *a.* زنا qeyri-qanuni cinsi əlaqə.

ZİNAKAR *a.* زنا və *f.* كار zina edən, qeyri-qanuni cinsi əlaqədə olan.

ZİNCƏF(İ)R(Ə) *a.* زنجفره || زنجفر civədən alınan qırmızı rəng, sülükən boyası.

ZİNDAN¹ *f.* زندان 1) b a x **zindanxanə**; 2) *m.* çox qaranlıq və cansıxıcı yer.

ZİNDAN² *f.* زندان dəmirçi zindanı.

ZİNDANBAN *f.* زندانبان zindan gözetçisi, zindançı.

ZİNDANXANƏ *f.* زندانخانه qazamat, həbsxana, məhbəs.

ZİNDƏ *f.* زنده 1) diri, canlı; 2) *m.* ruhlu, ruhu üstündə olan; 3) *m.* sağlam. **Zindei-cavid** زنده جاويد həmişə diri olan, daim yaşayan.

ZİNDƏDİL *f.* زنده دل «*ürəyi diri*» əliaçıq, comərd.

ZİNDƏGAN *f.* زندگان diri, canlı.

ZİNDƏGANİ *f.* زندگانی b a x **zindəgi**.

ZİNDƏGİ *f.* زندگی 1) həyat, yaşayış; 2) dirilik, canlılıq.

ZİNDİQ *a.* زندق 1) dinsiz, kafir, zındıq; 2) söyüş məqamında işlədilir.

ZİNƏT *a.* زینت b a x **ziynət**.

ZİNƏTBƏXŞ *a.* زینت və *f.* بخش b a x **zinətdeh**.

ZİNƏTDEH *a.* زینت və *f.* ده b a x **ziynətdeh**.

ZİNƏTƏFZA *a.* زینت və *f.* افزا zinət artıran, yaraşığa gətirən, bəzək verən.

ZİNĦAR *f.* زینهار 1) ay aman! ehtiyatlı ol! 2) aman, pənah; 3) təhlükəzislilik, aman; 4) himayə.

ZİNNƏ(T) *a.* ضنت || ضنه simiclik, xəsislik.

ZİR¹ *f.* زیر 1) alt, alta, altda; 2) yazıda «i» saitini göstərmək üçün hərfin altında qoyulan işarə // kəsərə. **Ziri-dəst** زیر دست b a x **zir-dəst**; **ziri-ləb** زیر لب b a x **zirləb**.

ZİR² *a.* زیر sazın ən zil səs çıxaran simi.

ZİRA *f.* زیرا çünki, ona görə ki.

ZİRA' *a.* ذراع 1) qol, dirsək; 2) təxminən 48 sm-ə bərabər uzunluq ölçüsü; qolac.

ZİRAB *f.* زیرآب subaşı, ayaqyolu, tualet.

ZİRAƏT *a.* زراعت əkinçilik; kənd təsərrüfatı.

ZİRAl *a.* زراعی əkinçiliklə əlaqədar olan; kənd təsərrüfatına aid olan.

ZİRCAMƏ *f.* زیرجامه alt paltarı; tuman-köynək; tuman.

ZİRDƏST *f.* زیر دست əlaltı.

ZİREH *f.* زره 1) ox, qılınc və s. kəsərtidən qorunmaq üçün dəri, dəmir və başqa şeylərdən toxunmuş döyüş paltarı; 2) zərbədən qorunmaq üçün polad təbəqə.

ZİREHPUŞ *f.* زره پوش zireh geymiş, zirehli.

ZİRƏNDAZ *f.* زیر انداز altda qoyulan, alta salınan.

ZİRLƏB *f.* زیرلېب dodaqaltı.

ZİRPAYƏ *f.* زیر پایه ayaq altında olan; tapdalanan.

ZİRÜ ZƏBƏR *f.* زیر و زبر 1) alt-üst; 2) darmadağın, qarmaqarışıq.

ZİRVƏ *a.* ذروه 1) dağın, təpənin ön uca nöqtəsi; 2) ön uca nöqtə, yuxarı hissə.

ZİRZƏMİ *f.* زیرزمی 1) yerin altında olan; yeraltı; 2) binanın yerin altında olan təbəqəsi.

ZİŞAN, ZİŞƏ'N *a.* ذی شان || ذی شان b a x **züşan, züşə'n.**

ZİŞT *f.* زست çirkin, kifir; yöndəmsiz, biçimsiz.

ZİŞTGU *f.* زشت گو 1) pis danışan; 2) böhtançı.

ZİŞTXU *f.* زشت خو bədxasiyyət, xasiyyəti pis olan.

ZİŞTKAR *f.* زشت کار pis işlər görən, pis işlərlə məşğul olan.

ZİŞTNAM *f.* زشت نام adı pisliyə çıxmış, rüsvay olmuş, hörmət-dən düşmüş.

ZİŞTRU *f.* زشت رو üzü çirkin; kifir.

ZİVƏR *f.* زیور b a x **ziyvər.**

ZİYA'¹ *a.* ضیا ışık, aydınlıq, nur.

ZİYA'² *a.* ضیاع məhv olma, yox olma.

ZİYABƏXŞ *a.* ضیا və *f.* بخش ışık saçan, nur saçan; ışık.

ZİYAD *a.* زیاد 1) artıq, artırma; 2) artıq qalan; baqi; 3) lazım olan-dan çox; əlavə.

ZİYADAR *a.* ضیا və *f.* دار nur saçan; işıqlı.

ZİYADƏ(T) *a.* زیاده || زیادت 1) çox artıq; 2) üstün; 3) çox baha, lap baha; 4) gərəksiz, lüzumsuz.

ZİYADƏTƏR *a.* زیاده və *f.* تر daha artıq, daha çox, həddindən artıq, fəvqəladə çox.

ZİYAFƏT *a.* ضیافت qonaqlıq.

ZİYAFƏŞAN *a.* ضیا və *f.* فشان b a x **ziyapaş.**

ZİYANKAR *f.* زیانکار ziyan vuran, zərər gətirən.

ZİYAN(A)VƏR, ZİYAN(Ə)VƏR *f.* زیان آور || زیانور ziyan ve-rən, ziyan gətirən.

ZİYAPAŞ ə. ضيا və f. پاش işıq saçan, nur saçan; işıqlı.

ZİYAPƏRVƏR ə. ضيا və f. پرور 1) işıq verən, işıq yayan, işıqlı; 2) m. elm və maarifə tərəfdar olan; ziyalı.

ZİYARƏT ə. زيارت 1) birini görməyə getmə; 2) müqəddəs sayılan bir yerə getmə.

ZİYARƏTGAH ə. زيارت və f. گاه ziyarət yeri; ziyarət olunan qəbir, pir, ocaq və s.

ZİYASUZ ə. ضيا və f. سوز öz işığı ilə yandıran, ziyasından od saçan.

ZİYB f. زيب bəzək, zinət, süs.

ZİYNƏT ə. زينت bəzək, yaraşlıq, süs.

ZİYNƏTDEH ə. زينت və f. ده zinət verən, gözəlləşdirən, bəzəyən.

ZİYVƏR f. زيور bəzək, zinət, süs.

ZİYY ə. زي 1) qiyafə, xarici görünüş, zahiri görkəm; 2) geyim, paltar, kostyum; 3) forma; 4) dəb.

ZONCÜMLƏ f. زون və ə. جمله «əz an cümlə» birləşməsinin *ixtisar şəkli* o cümlədən.

ZOR f. زور b a x zur¹.

ZORƏN f. زوراً b a x zurən.

ZORXANƏ f. زور خانه əsasən ağırlıqqaldırma, gülüş və s. ilə məşğul olmaq üçün yer.

ZÖHD ə. زهد 1) dinin qadağan etdiyi işlərdən və şeylərdən çəkinmə; 2) vaxtını ibadətə sərf etmə; tərki-dünyalıq // zahidlik.

ZÖHHAD ə. زهاد «zahid» c. zahidlər.

ZÖHHAK ə. ضحاک İran əsətirində Dəmirçi Gavənin məğlub etdiyi zalım və qaniçən padşahın adından 1) m. çox gülən, güləyən adam; 2) m. zalım, qaniçən hökmdar.

ZÖHR ə. ظهر günorta.

ZÖHRƏ ə. زهره 1) Karvanqıran, Venera (planet); 2) eşq ilahəsi.

ZÖHRƏCƏBİN f. زهره جين «zöhrə alınılı» m. gözəl, göyçək.

ZÖHRƏVİ *a.* زهروی əsasən tənəsül yolu ilə yoluxan (*xəstəlik haqqında*); dəri xəstəliyi.

ZÖV' *a.* ضوء b a x zu'.

ZÖV'İ *a.* ضوئى b a x zui.

ZÖVQ *a.* ذوق 1) dad, ləzzət; 2) beş duyğudan biri olan dadbilmə duyğusu; 3) ləzzət alma, həzz alma; 4) əyləncə, kef; 5) həvəs.

ZÖVQAVƏR *a.* ذوق və *f.* آور zövq gətirən; ürəkaçan.

ZÖVQƏFZA *a.* ذوق və *f.* افزا zövq artıran, kef verən; əyləncəli.

ZÖVQİYYAT *a.* ذوقیات «zövq» *c. t.* 1) estetik zövq; 2) estetika.

ZÖVQMƏND *a.* ذوق və *f.* مند zövq sahibi; zövqlü, nəşəli.

ZÖVQÜ SƏFA' *a.* ذوق وضعا zövq və səfa.

ZÖVQYAB *a.* ذوق və *f.* ياب zövq alan, həzz alan, ləzzət duyan.

ZÖVRƏQ *a.* زورق qayıq. **Zövrəqi-həyat** زورق حیات «*həyat qayığı*» *m.* insan bədəni, insan vücudu.

ZÖVZA' *a.* ضوضاء 1) məşəl; 2) çığır-bağır, hay-küy, səs-küy, küy-kələk.

ZU' *a.* ضوء işıq, nur, aydınlıq.

ZUD *f.* زود tez, tələsik.

ZUİ *a.* ضوئى işığa mənsub, aydınlığa məxsus olan.

ZUR¹ *f.* زور güc, qüvvə. **Zuri-bazu** زور بازو qol gücü.

ZUR² *a.* زور riyə, yalan.

ZURAVƏR *f.* زور آور 1) güc gətirən, güc verən; gücləndirən; 2) qüvvətli, güclü, zorlu.

ZURBAZ *f.* زور باز ağırlıqqaldıran (*idmançı*).

ZURBAZİ *f.* زوربازی ağırlıqqaldırma (*idman növü*).

ZURƏN *f.* زوراً 1) zor gücünə; zorla, güclə; 2) ələcsizliqdan.

ZURMƏND *f.* زور مند güclü, qüvvətli, zorlu.

ZUZƏ *f.* زوزه zingilti, ulama.

ZÜABƏ *a.* ذؤابه saç, zülf.

ZÜAF *a.* زعاف dərhal öldürən, əlüstü həlak edən.

ZÜBAB *a.* ذباب milçək.

ZÜBD *a.* زبد yağ, kərə yağı.

ZÜBDƏ *a.* زبد 1) yağ; 2) qaymaq; 3) mahiyyət.

ZÜCAC *a.* زجاج şüşə; şüşə qab.

ZÜCACİ *a.* زجاجی şüşəyə aid olan; şüşə qaba aid olan.

ZÜCRƏ(T) *a.* زجره || زجرت incitmə.

ZÜCUD *a.* ذو جود səxavət sahibi, səxavətli.

ZÜƏFA' *a.* ضعفاء «*zəif*» *c.* zəiflər.

ZÜFƏNN *a.* ذو فن 1) b a x **züfünün** (*1-ci mənada*); 2) çoxbilmiş;
3) mütəxəssis.

ZÜFƏZL *a.* ذو فضل fəzilətli, bilikli.

ZÜFÜNUN *a.* ذو فنون 1) bir çox elmləri bilən; 2) çox ağıllı və məlumatlı adam; alim.

ZÜHA *a.* ضحى 1) səhər çağı, səhər; 2) Günəş işığı.

ZÜHEYR *a.* زهير kiçik çiçək.

ZÜHƏL *a.* زحل Saturn (*planet*).

ZÜHƏYAT *a.* ذو حیات diri, canlı.

ZÜHİMMƏT *a.* ذو حمت hümmətli; qeyrətli, çalışqan.

ZÜHUL *a.* ذهول qəsdən və ya çox məşğul olduğu üçün unutma.

ZÜHUR *a.* ظهور zahir olma, meydana çıxma; əmələ gəlmə, hasil olma.

ZÜHURAT *a.* ظهورات «*zühur*» *c.* göz önündə olan şeylər, zahir-də olanlar.

ZÜHURİ *a.* ظهوری göz önündə olana aid.

ZÜXRUF *a.* زخرف çox parlaq, lakin qiymətsiz bəzək.

ZÜKAM *a.* زكام zökəm.

ZÜKUR¹ *a.* ذکور «*zəkər*» *c.* 1) erkəklər; 2) kişilər.

ZÜKUR² *a.* ذکور «*zıkr*» *c.* zıkrələr.

ZÜQAFİYƏTEYN *a.* ذو قافيتين hər misrası qoşa qafiyəli şeir.

ZÜQİYMƏT *a.* ذو قيمت çox baha olan; qiymətli; bahalı.

ZÜLAL *a.* زلال 1) saf, dadlı su; 2) mürəkkəb üzvi maddələrdən biri; yumurta ağı maddəsi. **Zülali-kövsər** زلال کوثر kövsər bulağının saf və dadlı suyu.

ZÜLALİ *a.* زلالی yumurta ağı maddəsindən olan.

ZÜLCƏLAL *a.* ذو الجلال cəlallı, calal sahibi.

ZÜLF *f.* زلف 1) saç, tel; 2) üzün iki tərəfindən sallanan hörük(lər). **Zulfi-düta** زلف دوتا qoşa hörük, iki tərəfə ayrılmış saç; **zülfi-girehgir** زلف گیرهگیر buruq-buruq saç; **zülfi-pərişan** زلف پریشان qarışıq saç; **zülfi-pürtab** زلف پرتاب qıvrım saç.

ZÜLFEYN *f.* زلف və *a.* بين iki hörük.

ZÜLFİQAR *a.* ذو الفقار «iki fəqərəli» 1) ikiəğzlı, ikitiyəli qılınc; 2) İmam Əlinin qılıncının adı.

ZÜLHƏYATEYN *a.* ذو الحياتين «iki həyatı olan» b a x **zül-məşeyn**.

ZÜLHİCCƏ *a.* ذو الحجه ərəb qəməri təqviminin həcc mərasiminin icra olunan ayı.

ZÜLQƏ'DƏ *a.* ذو القعدة ərəb qəməri təqviminin on birinci ayı.

ZÜLQƏRNEYN *a.* ذو القرنين 1) ikibuyuzlu; 2) iki əsrdə yaşamış adam.

ZÜLL *a.* ذل 1) alçaqlıq, zəllilik, rəzalət, xarlıq; 2) zəhmət, əziyyət; 3) rüsvayçılıq, biabırçılıq.

ZÜLLAM *a.* ظلام çox zülm edən, lap zalım.

ZÜLLİSANEYN *a.* ذو اللسانين ikidilli (iki dil bilən adam və ya iki dildə yazılmış əsər).

ZÜLM *a.* ظلم işgəncə, əzab, incitmə.

ZÜLMABAD *a.* ظلم və *f.* آباد 1) zülm yeri, haqsızlıq və ədalətsizliklə dolu yer; 2) *m.* bu dünya.

ZÜLMAT *a.* ظلمات «zülmət» *c.* 1) zülmətlər, qaranlıqlar; 2) *t.* əfsanəvi dirilik suyunun olduğu qaranlıq dünya.

ZÜLMATİ *a.* ظلماتی qaranlıq olan; qaranlıq.

ZÜLMƏAŞEYN *a.* ذو المعاشين «iki həyatlı» suda-quruda yaşayan(lar).

ZÜLMƏN *a.* ظلمًا zülmə, zülm edərək.

ZÜLMƏNN *a.* ذوالمن ehsan edən, yaxşılıq edən, kərəm sahibi.

ZÜLMƏT *a.* ظلمت qaranlıq. **Zülməti-zülf** ظلمت زلف zülfün qaralığı, saçın qaralığı.

ZÜLMƏTXANƏ *a.* ظلمت və *f.* خانه 1) qaranlıq ev, çox qaranlıq olan yer; 2) *m.* zülmün tüğyan etdiyi yer.

ZÜLMƏTKƏDƏ *a.* ظلمت və *f.* كده 1) zülmət evi, çox qaranlıq ev; 2) *m.* haqsızlıq yeri

ZÜLMƏTNAK *a.* ظلمت və *f.* ناك b a x **zülmətnümun.**

ZÜLMƏTNÜMUN *a.* ظلمت və *f.* نمون çox qaranlıq; zülməti.

ZÜLMƏTPƏRƏST *a.* ظلمت və *f.* پرست b a x **zülmətpərvər.**

ZÜLMƏTPƏRVƏR *a.* ظلمت və *f.* پرور b a x **zülmətpəsənd.**

ZÜLMƏTPƏSƏND *a.* ظلمت və *f.* پسند *m.* cəhalət tərəfdarı, cəhalətpərvər.

ZÜLMƏTSƏRA *a.* ظلمت və *f.* سرا hər şeyi örtən qaranlıq.

ZÜLUMAT *a.* ظلومات «zülmət» *c.* zülmətlər, qaranlıqlar.

ZÜLUMƏTVƏŞ *a.* ظلمت və *f.* وش zülmət kimi, qaranlıq.

ZÜLVƏCHEYN *a.* ذو الوجهين ikiuzlu, ikisəthli, ikitərəfli (*həndəsi cisim*).

ZÜLZƏVABƏ *a.* ذو الذوابه quyruqlu ulduz.

ZÜMƏAL *a.* ذو مأل mənalı, məfhumlu.

ZÜMƏDXƏL *a.* ذو مدخل bir işə qarışmış olan.

ZÜMƏRHƏMƏT *a.* ذو مرحمت mərhəmətli; üreyiyumşaq.

ZÜMRƏ *a.* زمرة 1) camaat; 2) ictimai təbəqə; 3) cins.

ZÜM(ÜR)RÜD *a.* زمرد 1) yaşıl rəngli qiymətli daş; 2) *m.* yaşıl (*rəng*).

ZÜM(ÜR)RÜDASA *a.* زمرد و *f.* آسا b a x **züm(ür)rüdin.**

ZÜM(ÜR)RÜDİN *a.* زمرد و *f.* ين zümrüd kimi, yamyaşıl rəngdə.

- ZÜNƏFƏS** *a.* ذو نَفَس *nəfəs alan, nəfəsli; canlı, yaşayan.*
- ZÜNNAR** *a.* زَنَار *xristianların paltarın altından bədənlərinə sarı-dıqları qurşaq.*
- ZÜNUB** *a.* ذَنُوب «*zənb*» *c.* günahlar, təqsirlər.
- ZÜNUN** *a.* ظَنُون «*zənn*» *c.* zənbər, düşüncələr, fikirlər.
- ZÜRƏFƏ** *a.* زَرَفَا *Afrikada yaşayan boynu çox uzun gövşək heyvan.*
- ZÜRƏFA'** *a.* ظَرَفَاء «*zərif*» *c.* zəriflər.
- ZÜRRA'** *a.* زَرَاع «*zare'*» *c.* əkinçilər, rəncbərlər.
- ZÜRRIYYƏT** *a.* ذَرِيَّة *nəsil, soy.*
- ZÜRUB** *a.* ضَرُوب «*zərb*» *c.* zərblər; zərbələr.
- ZÜRUF** *a.* ضَرُوف «*zərf*» *c.* 1) qablar; 2) konvertlər; 3) *t.* şərait.
- ZÜRÜH** *a.* ذُو رُوح *diri, canlı.*
- ZÜRÜTBƏ** *a.* ذُو رَتْبَه 1) mənşəb sahibi; rütbə sahibi; 2) *m.* hörmətli; şərəfli.
- ZÜŞAN, ZÜŞƏN** *a.* ذُو شَان || ذُو شَان 1) şanlı; 2) möhtərəm, hörmətli.
- ZÜŞƏRƏF** *a.* ذُو شَرَف 1) şərəf sahibi; şərəfli; 2) yüksək mərtəbəli.
- ZÜŞÜUR** *a.* ذُو شَعُور *şüurlu, düşüncəli, qanacaqlı.*
- ZÜYUT** *a.* زَيْوت «*zeyt*» *c.* 1) zeytun yağları; 2) bitki yağları.
- ZÜYUF** *a.* زَيْوف «*zif*» *c.* qəlp pullar.
- ZÜZƏVANİB** *a.* ذُو زَوَانِب «*quyruqları olan*» *quyruqlu ulduz.*

MÜNDƏRİCAT

M	5
N	165
Ö	205
P	207
R	225
S	250
Ş	308
T	336
U	411
Ü	412
V	419
Y	438
Z	444

ƏRƏB VƏ FARS SÖZLƏRİ LÜĞƏTİ

İKİ CİLDDƏ

II CİLD

“ŞƏRQ-QƏRB”

BAKI-2005

Buraxılışa məsul:	<i>Əziz Güləliyev</i>
Texniki redaktor:	<i>Rövşən Ağayev</i>
Tərtibatçı-rəssam:	<i>Nərgiz Əliyeva</i>
Kompyuter səhifələyicisi:	<i>Rəvan Mürsəlov</i>
Kompyuterdə yığanlar:	<i>Hüsniyyə Quliyeva, Mətanət Muradova, Suad Əhmədov</i>
Korrektor:	<i>Pərinaz Səmədova</i>

Yığılmağa verilmişdir 25.11.2004. Çapa imzalanmışdır 10.06.2005.
Formatı 60x90 $\frac{1}{16}$. Fiziki çap vərəqi 29,5. Ofset çap üsulu.
Tirajı 25000. Sifariş 150.

Kitab “Şərq-Qərb” mətbəəsində çap olunmuşdur.
Bakı, Aşıq Ələsgər küç., 17.